

ANTWERPSCH ARCHIEVENBLAD

UITGEGEVEN

Op last van het Gemeentebestuur

DOOR

P. GÉNARD, Archivaris.

ZESTIENDE DEEL.

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS

PUBLIÉ

Par ordre de l'Administration communale

PAR

P. GÉNARD, Archiviste.

TOME SEIZIÈME.

Colleg. Act. 1 Aug '79 - 30 April 1580

ANTWERPEN

DRUKKERIJ WED. DE BACKER,

ZIRKSTRAAT, 35.

ANVERS.

IMPRIMERIE Ve DE BACKER,

RUE ZIRK, 35.

ANTWERPSCH ARCHIEVENBLAD.

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS.

ANTWERPSCH

ARCHIEVENBLAD

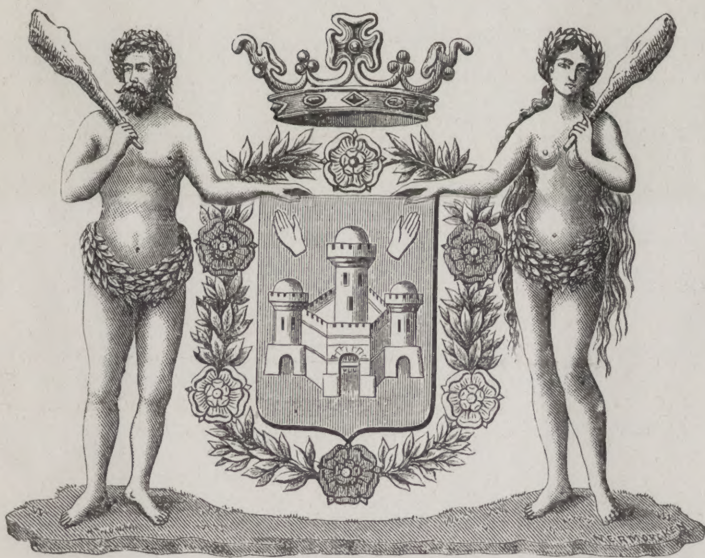
UITGEGEVEN

Op last van het Gemeente-Bestuur,

DOOR

P. GÉNARD, Archivaris.

ZESTIENDE DEEL.

Antwerpen,
DRUKKERIJ WED. DE BACKER, ZIRKSTRAAT, 35.

BULLETIN
DES ARCHIVES
d'Anvers,

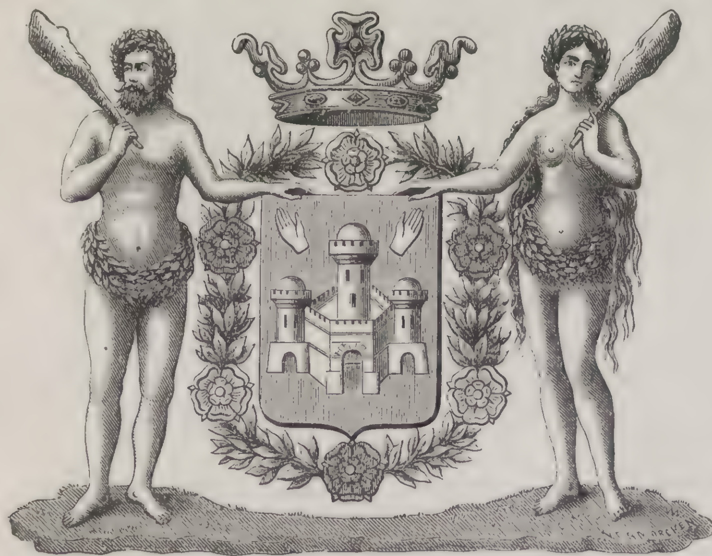
PUBLIÉ

Par ordre de l'Administration Communale

PAR

P. GÉNARD, Archiviste.

TOME SEIZIÈME.

Anvers,
IMPRIMERIE VEUVE DE BACKER, RUE ZIRK, 35.

INHOUDSTAFEL.

TABLE DES MATIÈRES.

HET	BULLETIN
ARCHIEVENBLAD	**DES ARCHIVES**
VAN ANTWERPEN	D'ANVERS
	
1. Verzameling getiteld: *COLLEGIALE ACTENBOECKEN* **van 1577-1583** *(vervolg).*	**1. Collection dite:** *COLLEGIALE ACTENBOECKEN* **années 1577-1583** *(suite).*

Geordineert den Gecomitteerde totter amonitien vuyt te reycken ende te betalen aende Offitialen ende canonniers deser stadt de somme van een duysent een hondert ende XLVI guldenen voor heure diensten ende gagien. Actum Ia Augusti anno 1579.

Gehoort hebbende de wettige excusatien van Chrissostimus Scholiers ende Jan Baseliers, successive aennoempt geweest synde byde Leden deser stadt tot de toesicht vande amonitie deser stadt ende des daeraff dependeert, hebben mynne Heeren, om in tselve te versiene, in plaetse vanden selven Scholiers ende Baseliers, gecomitteert ende comitteeren, mits desen, Cornelis Daems, Coronel, om mette andere Gecomitteerde te doen ende te besoigneren volgende dinstructie daeraff gemaect ende gesloten opden XVIIIen Julii lestleden. Actum prima Augusti anno 1579.

Geordineert den Wyckmeesteren deser stadt dat sylieden, van stonden ane ende sonder langer dilay, selen overbrengen by goede specificatie, in handen van mynne Heeren de Borgemeesters ende Schepenen, de restanten vanden lesten hondersten penninck, om denselven te innen ende collecteren tot effecte vanden consente, ten besten moigelyck synde. Actum IIIa Augusti anno 1579.

Een acte opden Tresoriers ende Rentmeestere om te betalen aen twee canoniers, geconvoyeert hebbende den Borgemeester Stralen nae Vuytrecht, de somme van VII guldenen VI stuyvers. Actum IIII[a] Augusti anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen calaengieren alsulcke rente van XVIII guldenen XII stuyvers erfflyck, gereduceert den penninck XX, als Lucas de la Noot voor hem selven ende als volcomentlyck gemechticht van Jouffrouwe Margriete Brasiers, synne huysvrouwe, opden iersten Julii lestleden heeft vercocht gehadt aen Willem vander Balck, tot behoeve van Carle van Thienen, voorde somme van twee hondert guldenen, nae breeder inhouden vande Schepenenbrieven daeraff geexpedieert, ende deselve penningen den voors. Carle van Thienen oft des recht hebbende te restitueren ende op te leggen. Actum IIII[a] Augusti anno 1579.

Geadvoyeert ende geapprobeert alle alsulcke tellingen oft betalinge als binnen den tyde des rentmeesterschap Jans van Steenwinckel gedaen is soo aenden Cappiteyn Baldez als den Duytsche Cappiteynnen ende hunne Officieren, ter saecken vanden serviche soo vanden brande als andere, dewelck hen gegundt is geweest binnen den tyde sy alhier in garnisoene hebben gelegen tot hunnen vertrecke toe, ende den voors. Steenwinckel worden gepasseert in synne rekeninge opt bescheet by hem aldaer overgegeven. Actum IIII[a] Augusti 1579. *(fol.* 155 *v°)*

Alsoo Joos Frans, gewoont hebbende beneden de veste byde Roode poorte alhier, in een deser stadt huysen, is afflyvich geworden ende synne weduwe vertrocken ende voorvluchtich sonder yet te seggen ende den sleutel vanden huyse latende opde deure steken, ende dat Jaecques de Bot, van wegen Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt, voorde huere ende tachterheyt, opden XIX[en] dach Julii anno XV[c]79, met Lieven de Herde, Officier, alle de goeden int voors. huys bevonden geinventarieert ende gearresteert heeft, sonder dat de voors. weduwe oft yemandt vande vrinden daernae is talende, ende dat men oyck tvoors. huys geerne soude verhueren tot behoeve deser stadt, Soo is by mynne

Heeren geordineert dat men de geinventarieerde goeden sal doen vercoopen, om daerane te verhalen de vervallen huere, ende, sooverre daer iet oevert, dat men daeraff houde goede rekeninge tot behoeve vanden genen daerinne gerecht soude moigen wesen ende dat men tselve huysken voorts vander stadtwegen sal verhueren. Actum V^a Augustii anno 1576. *(fol.* 142 *v°)*

Opde requeste vande Gecommitteerde totter opgravinge ruyminge van het water loopende van dese stadt nae Immerseel, geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere aende selve Gecomitteerde successive vuyt te reycken de somme van VI^c guldenen, vande penningen procederende vande pachtinge vanden watermeulen gestaen by Sint-Jans-poorte, behoudelyck dat deselve selen worden gerembourseert vande penningen te contribueren byde gegoeyde aldaer, volgende de taxatie namaels te doene, ende dat de voors. Gecomitteerde selen moigen doen vellen de boomen ter naester plaetsen, ter minster lesie vande gegoeyde ende proprietarisen, mits betalende de weerde volgende behoorlycke taxatie, totten welcken Gecomitteerde oyck is gecomitteert Heer Aerdt Vleminck, om hem metten selven te vuegen ende temployeren tot effectuatie vanden geconcipieerden warcke. Actum V^a Augusti anno 1579. *(fol.* 143 *v°)*

Instructie voorde Superintendenten ende Collecteurs genomineert totten ontfange vanden vyffden penninck byde Leden deser stadt geconsenteert respective den II^{en} ende V^{en} Julii 79.

Alsoo, mits de acte van negociatie in date XVIII^a Julii anno voors. by consente vande Leden deser stadt daertoe gedragen, den ontfanck van desen V^{en} penninck is gestelt in handen vande contractanten, met authorisatie van denselven V^{en} penninck te moighen lichten oft doen lichten ten laste deser stadt, by alsulcke parsoonen als hun contractanten gelieven soude daertoe te annomineren ende op alsulcke instructie als den derden hondersten penninck inden jaere 78 gecollecteert is geweest, Soo ist dat de voors. negocianten, nae vermoigen ende authorisatie voors., hebben

daertoe genomineert ende gecosen Anthoine le Muet ende Jan de Wynssone, om te wesen Superintendenten vande voors. collectatie, met macht om alsulcke Collecteurs onder hen aen te nemen soo hun goetduncken sal, voor welcke Collecteurs, mitsgaders vanden geheelen ontfanck ende administratie, sy schuldich selen syn te verantworden aende Leden deser stadt oft hunne Gecomitteerde, ende voorts hun reguleren naerde poincten hiernae volgende :

Inden iersten, dat die voors. Superintendenten ende hunne Collecteurs selen ontfangen eenen gerechtigen V^en^ penninck van alle huysen ende gronden van erven gelegen binnen dese stadt ende vryheyt derselver, te wetene, van hondert guldenen de twintich, ende voorts meer oft min nae advenant, vuyt handen vande proprietarisen hun eygen huysen bewoonende, navolgende de cohieren gemaect opden derden hondersten penninck gelicht inden jaere van XV^c^78.

Sullen oyck insgelycx ontfangen gelycken V^en^ penninck van alle huerlingen van huysen oft gronden van erven, soo deselve syn begrepen inde quohieren vanden voors. jaere 78, ten ware die huere ware vermindert, in welcken gevalle alsulcke huerlingen selen schuldich syn de verminderinge van alsulcken huere te verificeren aende voors. Superintendenten met auctentique huersele ende met hunnen eede, sooverre des noot is, wel verstaende dat alle huerlingen selen schuldich syn den voors. vyffden penninck terstondt te verschieten ende de helft van dyen te cortten aende ierste betalinge aende proprietarisen te doene.

Sal oyck den proprietaris de helft vanden voors. V^en^ penninck moigen cortten aenden rentier.

Ende dat sy nyemandt van dese contributie en selen vry laeten, van wat qualiteyt oft natie hy sy, dan alleenlyck den proprietarisen vande gebrande huysen, volgende den octroye hun verleendt, ende dat weder de voors. proprietarisen alsulcke affgebrande huysen syn bewoonende oft nyet, maer ingevalle alsulcke affgebrande huysen syn verhuert, sal alsulcken huerlinck de helft vanden voors.

vyffden penninck schuldich syn te betalen naer advenant synne huere, sonder affcorten vanden proprietaris.

Sullen insgelycx vry wesen de godtshuysen ende huerlingen levende op aelmoessen, die volgende de cohiere vanden lesten X^en ende C^en penninck vry ende exempt syn geweest.

Ende ingevalle men bevindt eenige huysen oft gronden van erven ledich te stane, oft onder den Amptman onbewoont oft ongebruyct wesende, selen de Superintendenten, met advyse vande Wyckmeesters van dyen wycke, deselve huysen ende erven doen taxeren ter redelycker wyse, ende van alsulcke extimatie vanden proprietaris ontfangen den voors. V^en penninck.

Ingevalle de Leden deser stadt proprietarisen oft huerlingen doen eenige gratie, dengenen die heuren V^en penninck binnen den geprefigeerden tyde selen opbrengen, selen de Superintendenten ende Collecteurs hen reguleren naervolgende date ende publicatie die men hen sal overleveren.

Voorts nopende de sommatien, executien ende ander debvoiren in respecte vande deffaillanten te doene, selen hun reguleren gelyck sy hebben gedaen int recouvreren vanden derden hondersten penninck, mitsgaders oyck moigen te warcke stellen dacte van tot hunder assistentie te moigen nemen Coronellen ende Cappiteynnen daeronder de deffaillanten syn resorterende, conform der acte daeraff synde in date XXV Julii lestleden.

Ende de voors. sommatien ende executien gedaen synde, sooverre alsdan alsulcke geexcuteerde partyen nyet en waren recouvrabel, tsy by armoede vande deffaillanten oft anderssints, dat men de voors. Superintendenten (doende vande voors. debvoiren behoorlyck blycken,) alsulcke partyen sal passeren in vuytgeven van hunder rekeninge, mitsgaders den salaris van alsulcke infructuense sommatie ende executie.

Ende aengaende de penningen van hunnen ontfange, selen de voors. Superintendenten gehouden wesen alle deselve penningen, van dage tot dage, over te tellen in

handen van Willem vander Aa, als gecomitteert vande voors. contractanten totten remboursemente van eender obligatie vander sommen van een hondert ses duysent ses hondert sessentsestich ponden derthien schellingen ende vier grooten Artois, metten intereste van dyen daerop geloopen ende te loopen à rayson van thien ten honderden opt jaer, byde voors. Leden deser stadt opden XXI[en] Julii lestleden beleden ende bekent. Ende soowanneer de voors. Superintendenten aenden voorgenoemden Willem vander Aa getelt selen hebben ter sommen van elff duysent twee hondert ponden Artois, wesende een thiende gedeelte vande voers. obligatie, soo sal alsdan deselve somme daerop geendosseert worden ende nyet eer. Daerentusschen selen de voors. Superintendenten gestaen mits recepisse oft recepissen van Willem vander Aa, van tgene sy hem dagelycx betalen selen op rekeninge ende in mindernisse van elck thiende gedeelte.

Sullen oock de voors. Superintendenten gehouden wesen van egeene penningen te scheyden, tot wyens ordonnantie tselve soude moigen wesen, in prejuditie vande selve obligatie, op pene van tselffde op hunlieden te moigen verhalen, met alle schade ende intereste die de voors. contractanten daerby eenichssints souden moigen comen te lyden, totter tydt ende wylen de voors. obligatie metten intereste van dyen betaelt ende voldaen sy, dewelcke obligatie met volcomen endossement byde voors. Superintendenten overgebrocht wordende, zullen daermede gestaen in dvuytgeven van hunne rekeninge.

Ende aengaende het surplus, selen de voors. Superintendenten volgen daeraff dordonnantie vande Leden deser stadt, met welcke ordinantie ende quitantie daerop dienende, zelen insgelycx in hunne rekeninge daermede gestaen.

Ende voorts soo selen de voors. Superintendenten voor heure moeyte, arbeyt ende sorge, besunder aengesien sy hen verbinden te verandtwoorden voorde penningen ende particuliere administratie vande Collecteurs, hebben de somme van . . . *(sic)* gelyck de negocianten vuyt crachte vande voors. acte dwelck hun toegeseyt hebben, ende

de Collecteurs den . . . . . *(sic)* penninck, welck traictement ende salaris selen de voors. Superintendenten ende Collecteurs hun betalen door hen eygen handen, dwelck hun gepasseert sal worden in duytgeven van hunder rekeninge.

Gelyck oyck alle andere oncosten van sommatien, executien, maeckingen vande quohieren, als ter causen van dienst vanden knape vande cameren ende anderssints, selen hun oyck gepasseert worden in dvuytgeven van hunder rekeninge, opden voet ende nae dinhoudt vander instructie vanden derden hondersten penninck inden jaere XV^c LXXVIII. Dese gelesen synde in Collegio opden VI^en Augusti anno XV^c LXXIX, is goetgevonden ende gearresteert.

Alsoo men bevonden heeft van noode te synne, int besundere geduerende desen jegenwoordigen tydt, dat de Gecomitteerde vander amonitien deser stadt souden hebben de lose vander wachte, om in tyden van noode, by nachte ende ontyde, hun gereet te moigen laten vinden ontrent de thorens ende plaetsen daer damonitie deser stadt wordt gehouden in bewaringe, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, met advyse vande Coronellen, hebben geordineert den Offitialen vanden geschutte sorge te dragen dat sylieden oft eenige van hun alle avonde goets tyts de lose brengen aen elcken vande voors. Gecomitteerde, ten huyse van hunder woonstede. Actum VI^a Augusti anno 1579.

Mynne Heeren hebben, met advyse vande Coronellen deser stadt, geordineert den Cappiteynnen vande vendelen ende elcken van hun daeronder dat woonende ende resorterende syn de Gecomitteerde totter amonitien, dat sylieden, tallen tyden ende als den noodt sulcx sal verheysschen, de voors. Gecomitteerde, des versocht synde, selen doen accompaigneren met eenich getal van haechgeschutten oft soldaten, die de voors. Gecomitteerde selen schuldich wesen voor te stane ten eynde hunlieden, int vuytleveren van eenige munitie oft distributie derselver, geen empeschement oft beleth en worde gedaen, ende voorts den Gecomitteerde byblyven soo nae redenen

behooren ende den noodt verheysschen sal. Actum VI[a] Augusti 79,

De Coronellen, Dekens vande Gulden ende Cappiteynnen deser stadt bevinden nootelyck ende, voor soovele in hun is, hebben geadviseert dat men sluyten ende verbolwarcken sal de Kipdorppoorte, ende, nopende de Waterpoorte, dat men, daer twee poorten syn, deene daeraff toemetsen ende verbolwarcken sal, te wetene degene die men tanderen tyden gewoonlyck is toe te metsen ende te verbolwarcken. Actum in Collegio vande Coronellen VI[a] Augusti 79. Onderteeckent : Dienen.

Mynne Heeren hebben acte gedepescheert waerby sy hen conformeren metten voors. advyse. Actum ut supra. Ordonnerende den Fortificatiemeesters tselve te doene. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Joncker Jan de Herde ende Joncker Willem Borrewater de somme van tweelff guldenen eens, te weten elcken van hun ses guldenen, ende dat voor heure vacatien ende besoignee die sylieden ten beheete van Borgemeesteren ende Schepene gedaen hebben in diversche deser stadt saecken. Actum VI[a] Augusti anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken der weduwen Roelandt van Couwenbergen de somme van twee hondert XCVIII guldenen XI stuyvers, van diensten ende verschoten penningen byden selven gedaen in saecken deser stadt, volgende seker rekeninge geliquideert synde, nae voorgaenden rapporte vande Comissarisen. Actum VI[a] Augusti 1479.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere der voors. weduwe vuyt te reycken de somme van LXX guldenen XVI stuyvers eens, ter saecken als vore, volgende sekere andere geliquideerde rekeninge beginnende V[a] Octobris anno 1578. Actum in Collegio den sesten Augusti anno XV[c] negenentseventich.

Gelycke acte ter sommen van IIIc LXXIIItich guldenen VIII stuyvers I blanck, ter causen van een ander rekeninge. Actum ut supra.

Volgende den advyse vande Gecomitteerde totten onderhoudt vanden religionsfrede in data den VIen Augusti 79 ende onderteeckent : van Loemele, syn by mynne Heeren geadmitteert Jacobus Bernardo Cassiodorus, Reynius Menardus Swarte, Thiman Brabele ende Jehan Leonisio totter predicatien vande Confessie van Ausbourg, mits doende den eedt, denwelcken sy gedaen hebben. Actum VIIIa Augusti 1579.

Listen vande Heeren ende parsoonen geassumeert byde Leden deser stadt van Antwerpen omme Synne Excellentie by provisien te assisteren tot tgene bevonden sal worden nootelyck tot bewaringe deser stadt ende frontieren derselver, volgende dinstructie daeraff by deselve Leden gesloten ende gearresteert den IIIIen Augusti ende daernae den VIen in Collegio geteeckent.

Vande Magistraet :

Heer Jan van Stralen, Borgemeestere,
Heer Jan van Schoonhoven,
Joncker Philips van Schoonhoven,
Meester Willem Martiny, Greffier,
} oft twee van hen.

Vande Adjoincten :

Huybrecht Wachtmans.

Vuyte Coronels twee derselver, die malcanderen selen verschoonen, ende ierst :

Jaspar van Zurck oft Philips de Landtmeter,
Pauwels Toucher.

Vuyte Wyckmeesters :

Henrick van Uffele, Cornelis Dyckstrate, Jehan Nicquet,	oft twee van hun.

Vuyte Dekens vande Ambachten :

Joachim Vermeeren, Gabriel de Hase, Joos le Febure, Anthony Mellincx,	oft twee van hun.

Vuyte Dekens vande Gulden :

Michiel Hens, Franchoys van Surck, Janne Gysels,	oft twee van hun.

Vuyte Cappiteynnen :

Roelandt Pauleth, Lodewyck Blommaert, Jan Garyn,	oft twee van hun.

Vuyte cooplieden :

Jehan Gaevel, Symon de Decker, Jan Drumez, Janne van Steenwinckel,	oft twee van hun.

Vande Fortificatiemeesters ende vande Munte :

Adriaen van Breen,
Adriaen Bardoel.

Dekens vande Schippers.

Peeter vanden Venne,
Bartholomeeus Zegers.

Geconfereert metter annominatie gedaen byde Leden deser stadt, is daermede by mynne Heeren bevonden accorderende, ordonnerende dat men deselve terstondt ende sonder vertreck sal stellen in handen van Synne Excellentie. Actum VIIIa Augusti anno 1579.

Gecomitteert Joncker Gillis van Martselaer ende Willem Borrewater om met Martten Neyen (volgende de publicatie ende brieven nu onlancx gesonden aen die vanden lande van Waes, nopende het innebrengen van heure granen,) te accomoderen ende gerieven inde plaetsen oft solders vande huysen vande casteelplaetse deselve vanden lande van Waes, om aldaer het voors. hun graen te moigen borgen ende bewaren. Actum VIIIa Augusti anno XVc LXXIX.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te seynden aen de Pape ende van Eede tot Mechelen twee hondert guldenen. Actum Xa Augusti anno 1579.

Gecomitteert Joncker Jan van Stralen, Borgemeestere, Meester Pauwels Schuermans, Meester Nicolaes de Voogt, Schepenen, Meester Henrick de Moy, Secretaris, Joncker Jan van Schoonhoven, Ridder, Deken vande Halle, Heer Jacob van Berchem, Ridder ende Weesmeestere, Jaecques van Yewerven, Adjoinct, Joos vanden Steene ende Valerius van Dale, Wyckmeesteren, Jan Pellicoren, Deken vander Meersse, Joos le Febure, Deken vande Bereyders, Huybrecht Janssens, Oudt-Deken vande Schippers, om te aenhooren de rekeninghe van Peeter Panhuyse, Rentmeestere, beginnende den Ien April 78 totten lesten Martii 79, die hy heeft gehadt over dadministratie van deser stadts innecomen, de quitantie over te nemen ende desaengaende al te doene tgene behoort. Actum Xa Augusti anno 1579.

Geordineert vuyt te reycken aen Jan van Niverseel de somme van IXmLXXXIII £ VI schellingen VIII deniers Artois. Dese ordonnantie is gestelt onder de quitantie desselffs Niverseels. Actum Xa Augusti anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te

reycken aen Cornelis Fannis, clerck vanden Pensionaris Gillis, de somme van XLIX guldenen XVIII stuyvers, van tschryven van diversche stucken ende munimenten raeckende dese stadt. Actum XI[a] Augusti anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Coenraerdt de Brier de somme van XXXVI guldenen, ter saecken van seker XXI dagen vacatien by hem gedaen int reysen nae Vlaenderen tot Gendt ende Brugge. Actum XI[a] Augusti anno 1579.

Geadvoyeert ende geapprobeert de tellinge oft betalinge die men gedaen heeft vander stadtwegen aen Jan Molckman, sone van S[r] Aerdt Molckman, Tresorier vande oirloge, vander sommen van twintich guldenen eens, ende dat in recompense van synne diensten ende vacatien die de voors. Jan gedaen heeft int overnemen vande recepissen ende andere stucken dienende tot verificatie vande betalinge die dese stadt by manniere van leeninge gedaen heeft aen de Duytsche soldaten, ende sal deselve betalinge den Rentmeestere Steenwinckel in synne rekeninge worden gepasseert. Actum XI[a] Augusti anno 1579. (*fol.* 155 *v*[o])

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te te reycken aen Jan van Opbergen, brouwer, ende Joos Heylen, voor gelevert bier ende keese, ten tyde doen de geestelyckheyt vuyter stadt gegaen is, XXXVII guldenen XIX stuyvers. Actum XII[a] Augusti anno 1579.

Geordineert dat men den Admirael van Zeelandt Tresloing sal beschincken met anderhalff ame wyns, vry van impost ende assyse. Actum XII[a] Augusti anno 1579.

Geordineert Pedro de Palma, op seker requeste, te wesen Cappiteyn in plaetse van Francisco Viecaen, onder den behoorlycken eedt. Actum XII[a] Augusti anno 1579.

Alsoo de Lieutenant ende andere Bevelhebberen van het vendel opde Oude Coremerct aen mynne Heeren hadden versocht dat, in stede van Lambrecht Rombouts, overleden, voor Cappiteyn vanden selven vendel soude een andere

gegundt ende geordineert worden, hebbende tot dyen eynde gepresenteert drye parsoonen, Soo ist dat de voors. mynne Heeren, met advyse vanden Lieutenant-Coronel van dyen quartiere ende de voors. Officiers, hebben, in plaetse vanden voors. Lambrecht Rombouts, geordineert Anthonis van Erpe om te wesen Cappiteyn vanden voors. vendele, mits doende den eedt daertoe gerequireert, ende dat by provisien ende sonder prejuditie vande privilegien vander gulden vanden Ouden Handtboge, daeronder den voors. Erpe is resorterende, totter tydt mynne Heere den Buyten-Borgemeestere binnen dese stadt gecomen sal syn ende, de voors. gulde daerop gehoort, anders daerinne versien sal wesen. Actum XII[a] Augusti anno 1579.

Geordineert Marten Neyen, volgende de resolutie vanden Breeden-Raedt, over te geven synne rekeninge vander administratie by hem gehadt vanden casteele. Actum XIII[a] Augusti anno 1579.

Geordineert den Collecteurs vander wynaccyse den Aelmoesseniers te laeten volgen sesse amen Franchen wyn sonder deser stadt accyse daervoren te betalen ende dat tot behoeve vanden armen. Actum XIII[a] Augusti anno 1579.

Gedepescheert, op sekere requeste vande Gecomitteerde totter amonitien, van dat men affdoen soude het arrest gedaen opde II stuyvers op elcke tonne biers tot behoeff vande selve amonitie, ende is tselve alsoo gedaen. Actum XV[a] Augusti anno 1579.

Alsoo inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt gehouden den IIII[en] Augusti lestleden, onder andere is aengegeven ende goetgevonden te ordonneren den Fortificatiemeesters deser stadt ten eynde sy souden aennemen hondert pioniers oft gravers ende deselve te doen doen eedt, in handen vande voors. Fortificatiemeesters, van goet ende getrouw te synne om te dienen als pioniers ende hun te laeten ghebruycken, hier rontsomme dese stadt ende elders, in allen tgene byde voors. Fortificatiemeesters sal bevolen worden, Soo ist dat mynne Heeren, hierop

gehadt het advys van Synne Excellentie ende assistenten, hebben geordineert ende ordineren den voors. Fortificatiemeesters hun nae tgene voors. is te reguleren ende de voors. hondert pioniers aen te nemen onder alsulcken redelycken salaris als sy selen bevinden te behooren. Actum XVI[a] Augusti anno 1579.

Gemaect een acte op Symon de Decker waermede hy bedanct wordt van dat hy gepresenteert heeft te verschieten XII[c] guldenen tot behoeff van die van Heerentals, mits dinformatie dat de vyandt aldaer het hooft hadde, ende dat hy daervan gherembourseert sal worden binnen XIIII dagen naestcomende van deser stadt penningen, tsy ordinaris oft extraordinaris. Actum XVI[a] Augusti 79. (*fol.* 148 *v*°).

Alsoo Meester Nicolaes de Voogt, Schepene, inden jaere 77 geweest synde Procureur vander taeffelen, hadde tsedert den 19[en] Julii totten XX[en] Decembris daernae ontfangen het recht vande poorters competerende den Heeren van de Collegie, hebbende bedragen, volgende het boeck byden Secretarisen deser stadt daeraff gehouden, de somme van LV guldenen XVI stuyvers II deniers Brabants, welcke somme hem, de Voogt, was geordineert by acte collegiael in houden voor het graeffgeldte dat eenige Heeren vande Collegie schuldich waren te betalen aenden voors. de Voogt, om voorts overgelevert te worden aende Forticatiemeesters, maer alsoo deselve Fortificatiemeesters naderhandt werden versien van andere middelen, hadden de Heeren, dyen tvoors. poortersgeldt was competerende, versocht dat men hunlieden soude betalen hen contingent inde selve LV guldenen competerende, mits redenen alsdoen mondelinge verhaelt, Soo ist dat de voors. mynne Heeren hebben geordineert, gelyck sy ordineren mits desen, dat de voors. de Voogt vande voors. 55 guldenen XVI stuyvers II deniers elcken vande Schepenen schuldich sal syn te geven hun contingent, ende aengaende tgene soude competeren den afflyvichen middelertydt gestorven, sal tselve worden geappliceert ter taeffelen. Actum XVI[a] Augusti anno 1579. (*fol.* 149 *v*°).

Gecomitteert Joncker Adriaen van Martselaer om te

wesen, in plaetse van wylen Joncker Lancelot van Urssele, Weesmeestere vande Poorterye binnen dese stadt, ende dat mits doende den eedt daertoe staende. Actum XVII[a] Augusti anno 1579.

Alsoo diversche geschillen waren geresen tusschen de wepeleers ende andere supposten, tsamen guldebroeders vanden Jongen Handtboge deser stadt, ter causen ende vuyt oorsaecke vande wacht ende penen totte selve staende, allegerende de voors. wepeleers hoe dat sylieden (volgende sekere privilegie deser stadt der voors. gulden gegunt ende verleent inden jaere LII[tich] ende welcken volgende sy hunlieden hadden gereguleert,) vry ende exempt waren van alle costen, diensten daerinne sy anderssints gehouden waren als borgers ende anderssints, volgende het voors. privilegie, ende alsoo oyck vande wacht, Soo ist dat mynne Heeren, geleth hebbende opt selve different, mitsgaders opden jegenwoordigen tydt ende noodt daer alle ingesetenen ende borgers alhier int particulier nu ter tydt hen selen vinden, vercleert hebben ende vercleeren, mits desen, dat alle de voors. wepeleers, nyet bevrydt synde door heuren ouderdom oft volgende dordinantie vande wacht, schuldich ende gehouden selen syn, geduerende desen jegenwoordigen noodt ende staedt vander stadt, mede te waecken gelyck dandere guldebroeders ende in alles dyenaengaende te reguleren volgende dordinantie vande wacht voors. Actum XVII[a] Augusti anno 1579.

Gecommitteert Jan van Santfoort, Schepene, Peeter Aernouts, Adjoinct, mitsgaders Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt, om taenhooren de rekeninge van het geschil hetwelck dese stadt is hebbende nopende den contracte vande alluynen mette compagnie vanden Heere Spinola, Genevoysen. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te rembourseren aen Robrecht Cools de somme van IX guldenen IX stuyvers, ter causen van verschoten penningen die hy gegeven heeft aen sekeren vendrich van Maestricht. Actum XVII[a] Augusti anno 1579.

Geordineert den Gecommitteerde totter amonitien te leveren aenden Comissaris Philips Asseliers de quantiteyt van duysent ponden poeders ende vyftich spiessien, om tvoors. poeder in alder diligentien bestelt te worden nae Dermonde, tot behoeve vande compagnie vanden Heere van la Noue, ende de vyftich spiessien opt fort de Margriet ; ordonnerende den voors. Asseliers vanden voors. Heere la Nouhe oft van synne gecomitteerde van doverleveringe van tvoors. poeder, mitsgaders vande spiessen, behoorlyck bescheet te brengen. Actum XVIII[a] Augusti anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aenden Deken vande Schippers de somme van XXVI guldenen XVIII 1/2 stuyvers, ende dat voorde schepen ende oncosten geresen ende by hem gedebourseert opden XVI[en] Augusti 79, als Synne Excellentie is getrocken nae Dermonde. Actum XVIII[a] Augusti 79.

Alsoo, onder andere Gecomitteerde, byden Hove syn gedeputeert geweest totter liquidatien vander stadt schulden, actien ende crediten, Joncker Gillis Happaert, Meester Adriaen van Heylwegen ende Adolff Blyleven, Schepenen, met Cornelis Lanschot, hunnen assistent, opde gagien elck van drye hondert guldenen tsjaers voorde Gecomitteerde, ende den voors. Lanschot van hondert vyftich guldenen, gelyck sy dyenvolgende syn betaelt geweest totten IIII[en] Novembris 76, datum van het *Sacq*, volgende dacte die daerop tandere tyden by mynne Heeren geexpedieert, dewelcke mede int *Sacq* is verbrandt met andere stucken ende boecken, Soo is by mynne Heeren geordineert ende vercleert dat de betalinge, dewelcke men dyenvolgende aende voors. Gecomitteerde gedaen heeft, hout voor goet ende van weerden ende voor sulcx den Rentmeestere Steenwinckel in synne rekeninge sal worden gepasseert. Actum XVIII[a] Augusti anno 1579. *(fol.* 156).

Geconsenteert den Fortificatiemeesters deser stadt van dat sylieden, om te accelereren het fort van Lieffkenshoeck int quartier van Calloo, selen daertoe moigen nemen ende employeren twee duysent guldenen eens, vande penningen gecomen oft te comen vande penningen ende middelen

geconsenteert tot de fortificatie deser stadt ; dies selen de voors. Fortificatiemeesters heur debvoir ende diligentie doen om vande selve gherembourseert te worden vande gegoeyde ende gelande vanden lande van Waese ende selen mynne Heeren dese acte aengeven den andere Leden deser stadt, om byde selve te moigen worden geratificeert ende geaggreert. Actum den XIX^{en} Augusti anno XV^{c} negenentseventich.

Alsoo mynne Heeren verstaen hoe datter diversche clachten syn ter causen van seker speelhuys staende neffens deser stadt vesten tusschen de Kipdorppoorte ende den Huydevettersthoren, Soo syn by mynne Heeren gecomitteert de Coronellen ende Fortificatiemeesters om de voors. speelhoven te visiteren ende desaengaende, tsy by demolissement oft anderssints, te doene soo sy tot meeste sekerheyt ende defentie deser stadt selen bevinden te behooren. Actum XIX^{a} Augusti anno 1579.

Gestelt een appoinctement opde requeste vande Fortificatiemeesters waermede anderwerff, volgende den versuecke vande Leden gedaen XVII^{a} Augusti lestleden, hen worde bevolen het affbreken vande brugge vande casteelplaetse. Actum XIX^{a} Augusti anno XV^{c} LXXIX.

Alsoo de visitatie ende reperatie vande corps de gardes oft groote waeckhuysen deser stadt syn verheysschende haeste ende acceleratie, ende dat door vele tsamen Gecomitteerde de saecken, mits dabsentie oft occupatie van yemandt vande selve Gecomitteerde, de saecken dickwils worden verachtert, Soo ist dat myne Heeren, willende hierinne versien, gecomitteert hebben totte visitatie ende reparatie voors. Guillaume de Cater ende Jan van Essche, om tselve gedaen te moigen worden by hunlieden alleene ; ordonnerende Tresoriers ende Rentmeestere de penningen die sy daertoe selen behoeven hunlieden vuyt te reycken ende te betalen. Actum XIX^{a} Augusti 1579 (1).

---

(1) *(Op den bladrand):* Depost dese acte verandert. Vide op ultima Novembris. Alsoo de visitatie ende reperatie vande corps des gardes oft groote waeck.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gieles Lambrechts de somme van X^c XCIX guldenen VI 1|2 stuyvers, ter causen ende volgende de specificatie daeraff synde vande oncosten gedaen inde reyse van Vuytrecht by mynnen Heere Stralen ende andere; ordonnerende denselven Tresoriers ende Rentmeestere note te houden vande penningen eenyeder vande voors. Comissarissen ende boden int particulier gegeven, om die te cortten aen heure vacatien nae behooren. Actum XIX^a Augusti anno XV^c LXXIX^tich.

Depost dese rekeninge verandert op IX^c LII guldenen ende eenen halven stuyver, affgetrocken de I^c XLVII guldenen VI stuyvers die particulier gegeven syn geweest. Actum ut supra.

Geordineert by Synne Excellentie ende naderhandt by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen den Gecomitteerde totter amonitien deser stadt te leveren aenden Sergeant-major vanden Coronel Norrits de quantiteyt van drye hondert ponden buspoeders, tot behoeff ende bewaernisse van het fort Sinte-Margrite, ende overbrengende dordinantie van Synne Excellentie ende quitantie, sal hũn tselve passeren int vuytgeven. Actum XIX^a Augusti anno 1579.

Gelycke acte opde selve Gecomitteerde aen Eustaes Marotel tot gelycke III^c pondt poeders. Actum ut supra.

Geordineert, in vuegen ende maeten als geordineert is geweest opden XXII^en Julii hierboven, aen Peeter de

---

huysen deser stadt syn verheysschende haeste ende acceleratie, ende dat door vele tsamen Gecomitteerde, mits dabsentie oft occupatie van yemandt vande selve Gecomitteerde, de saecken dickwils worden verachtert, Soo ist dat myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, willende hierinne versien, gecomitteert hebben ende comitteren mits desen, nyet alleenlyck totte visitatie ende reperatie vande voors. waeckhuysen, maer oyck diegene die caducq ende quaet syn aff te doen breken ende nieuwe te doen maecken, Guillaume de Catere ende Janne van Essche, om tselve gedaen te moigen worden by hunlieden alleene; ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere de penningen die sylieden daertoe selen behoeven om tselve te becostigen hunlieden vuyt te reycken ende te betalen. Actum XIXa Augusti anno XVc negenentseventich. (*fol.* 238 *v°*).

Molyn, Lauwereys van Beeringen ende Willem vander Aa, vuyt te reycken ende te betalen aenden Tresorier vander Beken, tot behoeve vanden Cappiteyn Michiel Colbau, de somme van drye hondert guldenen. Actum XIX^{a} Augusti anno XV^{c} negenentseventich.

Gelycke acte per Verbeke tot behoeff van Coronel Stuaert, ter sommen toe van drye duysent guldenen eens. Actum ut supra.

Gelycke acte per Verbeke tot behoeff van Monsieur de Villiers, ter sommen toe van vier hondert guldenen eens. Actum ut supra.

Gelycke acte per Verbeke op Coronels Zurch ende Landtmeter tot behoeff vande nootsaeckelyckheyt van eenige plaetsen ontrent dese stadt, ter sommen toe van een duysent guldenen eens, in mindernisse vande principale acte van Synne Excellentie ter sommen toe van twee duysent guldenen. Actum ut supra.

Gelycke acte in mindernisse van XIII^{c} guldenen eens, ter sommen toe van vyff hondert guldenen, tot behoeff vanden Heere van Dorp. Actum ut supra.

Ut supra Hans Tollenaer vyff hondert guldenen, in mindernisse vande principale assignatie loopende ter sommen toe van XIII^{c} guldenen. Actum ut supra.

Alsoo dArfflaten vande Hoochbanck vanden Kiele jaerlycx voor heure gagien altydt hebben gehadt ende genoten twee guldenen tsjaers ende daeraff betaelt geworden mette comparitien vande Schepenen aldaer, sonder dat men nochtans bevindt deselve twee guldenen tsjaers gestelt te synne inde declaratie van Synne Excellentie, nochtans, want men bevindt deselve gagie nootelyck ende oyck redelycken te synne, Soo is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert dat men die jaerlycx sal continueren, nyettegenstaende die nyet en staen geexpresseert int retrenchement ; approberende voorts, by desen, de betalinghe die daeraff byde voorgaende Rent-

meesters, ende besundere Jan van Steenwinckel, is gedaen geweest tot desen dage toe. Actum XIX^a^ Augusti anno 1579. (*fol.* 155 *v*°)

Alsoo nyettegenstaende verscheyden cundigen ende interpellatien van dat eeniegelyck soude promptelyck opbrengen ende betalen den taux daerop hy inden lesten hondersten penninck gestelt is, nochtans diversche parsoonen syn gebleven ende alnoch blyven in gebreke van tselve te doene, welcke restanten evenwel behooren nootelyck geint ende ontfangen te worden, Soo ist dat mynne Heeren versuecken ende ordonneren de Coronellen dat sy respective in heur quartier yemanden comitteren tot inninge vande selve restanten, ende de penningen daeraff tontfangen te brengen in handen vande Gecomitteerde totten voors. hondersten penninck, consenterende denselven van tgene datter ontfangen ende gerecouvreert sal worden den XX^en^ penninck, tot behoeve tsy van heure vendelen oft anderssints, gelyck sy tselve selen goetvinden. Actum XX^a^ Augusti 1579.

Alsoo by collegiale acte van mynne Heeren in date XIII^a^ Augusti lestleden is geordineert geweest, volgende de resolutie vanden Breeden-Raedt, Marten Neyen over te geven synne rekeninge vander administratie by hem gehadt vanden casteele, ende dat deselve Neyen bereet was daertoe te verstaen mits hebbende comissie voor dewelcke hy deselve soude doen, Soo ist dat de voors. mynne Heeren, volgende de denominatie byden Breeden-Raedt voors. daeroppe gedaen, hebben gecomitteert Joncker Jan de Herde ende Joncker Niclaes van Nassauw, Schepenen, Meester Gilleyn de le Cigne ende Meester Jan Bacx Oude-Schepenen, Gysbrecht Bouwhuysen ende Dyckstrate, Wyckmeesters, Robrecht Cools ende Franchoys van Lemens, om te verstaen ende vaceren totter auditien ende liquidatie vande voors. rekeninge met Meester Henrick de Moy, Secretaris deser stadt, om deselve rekeninge te appostilleren ende sluyten. Actum XX^a^ Augusti anno 1579.

Geordineert den Collecteurs vande wyn- ende bieraccyse dat sy de Heeren vanden Raedt van Staten binnen dese stadt wesende selen affschryven ende laeten volgen alsulcke

wynnen ende bieren als deselve tot heuren behoeve theuren huyse selen begeeren in te leggen, vry van accyse deser stadt competerende, soowel in respecte vande lasten ende ongelde opde wynnen ende bieren onlancx gestelt ende concernerende deser stadt accyse ende alnoch te stellen als van alle voorgaende belastinge, daeraff de voors. Heeren imuniteyt ende vrydom hebben genoten by voorgaende acten. Actum XXI[a] Augusti 1579.

Geordineert den Gecomitteerde vander amonitien te leveren aen Jaspar van Zurck, tot behoeve vanden Coronel Norrits, III[c] ponden poeders ende II[c] £ lonten, daeraff deselve Zurck sal geven synne recepisse aende selve Gecomitteerde. Actum ut supra.

Alsoo men dagelycx is hoorende diversche clachten vande ingesetenen alhier, ter causen vande privaten, dewelcke nootelyck moeten geruympt worden om meerder inconvenienten ende siecten te schouwen, dat nochtans oyck nyet geraden en is des nachts, emmers in desen tydt ende tot dyen eynde, open te houden eenige poorten, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert hebben ende ordineren, mits desen, dat men het ruymsel vande voors. privaten voortaen sal hier in dOude stadt storten in Sint-Jansvliet, ende aengaende het ander eynde vande Nieuwe stadt, is daertoe geordineert de vliet achter het Oistershuis aende brugge, ende opdat dese jegenwoordige te beter stadt ende plaetse grypen mach, selen de Coronellen deser stadt ende elck van hun ontbieden de Cappiteynnen onder heur resorterende, ten eynde sy de nachtwarckers des nachts geen stoornisse en doen, maer inder manieren voors. laeten passeren. Actum XXI[a] Augusti anno 1579.

Gegeven ende gegunt aen Steven Rost het ampt ende de neyringe vanden Wolsack, mits doende ende hem regulerende volgende dordinantie daertoe gemaect. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sylieden selen van deser stadtswegen geven ende betalen

aenden Raetsheere Liesfelt de somme van vier hondert guldenen eens, ende dat in vergeldinge vande mennichvuldige diensten deser stadt gedaen soo int feyt vande reductie, vande negotiatie, vande residentie vande Oisterlingen als anderssints. Actum XXIIII[a] Augusti anno 1579.

Item vyff acten byde welcke de Gecomitteerde totter amonitie is belast te leveren aen eenige Coronellen ende Cappiteynen in dienste vande Staten wesende sekere quantiteyt van poeder. Actum XXIIII[a] Augusti anno 1579.

Gecomitteert (om mette crediteuren ten achter wesende aende casteelplaetse alhier te veraccorderen ende ramen eenen voet ten besten moigelyck synde van hare tachterheyt,) de Comissarissen gecomitteert totter auditie van Marten Neyens rekenninge, om daernae deselve besoignee ende raminge gehoort, voorts geordineert te worden nae behooren. Actum ut supra.

Alsoo om te vervallen de groote ende nootelycke oncosten die ter causen vande versekeringe ende bewaringe deser stadt van Antwerpen ende frontieren derselver syn gerequireert in alder diligentien te doene, volgende den schriftelycken staet den Leden deser stadt by Synne Excellentie mette assistenten van synnen Rade gemaect ende den Leden deser stadt overgegeven den XI[en] deser maendt Augusti 79, van noode is terstondt ende sonder dilay eenige middelen te vinden ende taccorderen daertoe dienende, ende mede om gereet geldt op te brengene, Soo syn by Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere ende andere Leden der voors. stadt aengegeven diversche middelen, daerinne deselve nyet en hebben cunnen eendrachtelyck accorderen nae verscheyden comunicatien dan inder manieren hiernae volgende : Inden iersten, dat men soude maecken den staet vande negociatie vanden vyffden penninck, om te sien oft de LXXX guldenen syn reëlyck voldaen, ende die reste worde geemployeert totte betalinge vande soldaten voorde tweede maent, ende mede allen restanten metten iersten te doen innen ; ten anderen, dat den tapper sal betalen van vier schellingenbier de tonne, van elcke tonne vier stuyvers, ende dat voorts van alle

andere bieren, excederende den voors. prys van IIII schellingen, den tapper soude betalen VI stuyvers van elcke tonne biers, ende dat met expresse conditien dat sy heure bieren nyet hooger en selen moigen vercoopen dan hiernae volgt, te weten, halffstuyversbier voor eenen halven braspenninck den pot, acht schellingenbier voor eenen braspenninck den pot, thien schellingenbier voor 1 1/2 stuyver, XII schellingenbier voor twee blancken een oort, XVI schellingenbier voor twee stuyvers den pot, ende soo nae advenant, ende dat nyet langer als voorden tydt van ses maenden ; item dat men van elcke viertele teruwe sal geven ses stuyvers, ende dat voorden tydt van drye maenden, verhopende, als de Policymeesters daerop selen versien hebben, tbroot nyet te cleynder en sal syn. Ende om gereet geldt te vinden, hebben de voors. Leden geaccordeert dat alle huysen ende erffven binnen dese stadt gelegen, geldende vyftich guldenen ende daerboven, volgende de cohieren vanden lesten hondersten penninck, selen leenen van elcken gulden eenen halven stuyver ter weken, ende dat voorden tydt van vier weken vervolgende ende nyet langere, ende dat op reele executie van weke tot weke by faulte van betalinge, met conditie dat de inwoonders, tsy huerlinck oft proprietaris, tselve weeckgeldt selen verschieten, daeraff in respecte vande verhuerde huysen de helft sal dragen den huerlinck ende dander helft sal den huerlinck brengen tot laste vanden proprietaris, diewelcke synne rentieren sal cortten de helft van synne helft. Ende in respecte vande huysen by proprietarisen bewoont oft leech staende, sal de proprietaris het voors. weeckgeldt moeten verschieten, ende sal den rentieren daeraff moigen corten een vierendeel, met conditie, soo wie inde ierste weke naede publicatie tseffens comptant wilt betalen de geheele ende volle vier weken, sal daerane moigen cortten den XX^en^ penninck; van welcke contributie nyemandt en sal vry noch exempt syn, van wat qualiteyt oft natie hy sy, dan de huysen geldende min dan vyftich guldenen tsjaers ende daerenboven de proprietarisen vande verbrande huysen, woonende in hun eygen verbrande ende wederopgeboude huysen, conform heure verleeningen ende nyet de huerlingen. Ende soo wie eenige kamers, kelders oft solders in eenige huysen is huerende, sal gehouden wesen den

principalen huerlinck te goede te comen ende nae rate van heurder hueren ; des sal elck vande selve leeninge gherembourseert worden mette penningen die successive vande voors. geaccordeerde middelen souden innecomen. Ende dat die betalinge in elcken wyck sal geschieden mits dexcusen byde Wyckmeesters desen aengaende gedaen aenden genen die mynne Heeren daertoe selen ordineren oft verwilligen, diewelcke denselven ontfanck selen schuldich syn te brengen in handen vande voors. drye Gecomitteerde, te weten Aerdt Bormans, Peeter de Molyn ende Lauwereys van Beeringen, diewelcke gehoude parsoonen selen gehouden wesen mette voors. penninghen te doen alsulcke betalinge als Synne Excellentie metten assistenten hun ordonneren selen, volgende dinstructie daeraff gemaect, wel verstaende dat de voors. leeninge sal strecken in affcortinge van alsulcke quote als men bevinden sal dat Antwerpen sal behooren te draghen inde contributie vande naerdere geunieerde provintien, met voorgaenden advyse vande Leden deser stadt, ende oyck op conditie dat men egeen betalinge aen eenige soldaten en sal doen sonder monsteren, alsoo men verstaet dat de generaliteyt daerdore seer excessivelyck wordt gegraveert ende eenige Leden nyet en verstaen dat dit jegenwoordich consent effect soude sorteren, ten sy dat de soldaten die de betalinge van dese middelen souden ghenyeten (naerder inden staet oft liste by Synne Excellentie gemaect ende den Leden overgegeven,) souden worden gecasseert ende van nieuws aengenomen ende by Comissarisen (die Synne Excellentie by advys vande Leden deser stadt sal nemen,) gemonstert ende successive alle maenden worden betaelt hooft voor hooft. Dat men oyck nyet en verstaet met desen tapproberen de quote daerop dese stadt soude moigen gestelt syn sonder heur consent, maer indyen deselve op eenige quote soude gestelt worden, dat de Leden daertegen souden gehoort worden, vuytdyen den staet ende faculteyt vande stadt seer is vermindert, de handelinge geslabbact ende diversche innewoonderen vertrocken ; wel verstaende dat de penningen hieraff te comen selen geemployeert worden totte betalinge vande oncosten soo vanden volcke van oirloge als andere oncosten, begrepen inden voors. staet voor een maendt, dat oyck denselven staet sal worden behoorlycken gheretrencheert naeden noot deser stadt, nyet

twyffelende dat middelertydt de naerdere gheunieerde provintien selen opden generalen voet vande contributien geresolveert ende ordre gestelt hebben. Aldus gedaen ende geaccordeert inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt gehouden respective den XVII^en^ ende XXIIII^en^ Augusti anno 1579. *(fol.* 157).

Alsoo de Gecomitteerde totten toesicht ende onderhoudt vanden religionsfrede binnen dese stadt hebben mynne Heeren aengegeven het disordre datter ghebeurt inde cloosteren vande biddende ordenen, door de vrempde lieden aldaer wesende, die men nyet en kendt ende deselve syn occuperende, ende dat de goeden aldaer gedissipeert worden, mitsdyen dat diegene daertoe gecomitteert hun debvoir nyet en doen, soo door dabsentie van eenige als door de impotentie ende onmachticheyt van dandere, hebbende daeromme versocht dat men den voors. cloosteren terstondt soude doen ydelen vande voors. vrempdelingen ende voorts annomineren ander parsoonen, die de toesicht ende het beneficieren vande goeden aldaer mede souden aenveerden, ende dat, om de qualiteyt ende goede correspondentie te houden, hadden geadviseert dat men van elcke religie twee souden vuegen totte voorgaende Gecomitteerden, om in als gedaen te worden volgende de voors. comissie, Soo ist dat tselve by mynne Heeren den andere Leden deser stadt aengegeven geweest hebbende, deselve Leden hebben de Gecomitteerde totten onderhoudt vanden religionsfrede geauthoriseert om te kiesen ende te nemen andere twee parsoonen van elcke religie, om te vuegen byde voors. Gecomitteerde totten toesicht, conservatie ende beneficieren vande goeden vande cloosteren, ende den Coronellen bevolen by hunne Provoosten de vrempdelingen te doen vertrecken ende ruymen vuyt deselve cloosteren, oft anderssints promptelyck daerinne versien nae behooren, ten fyne deselve goeden moigen worden gheconserveert ende ghebeneficieert tot behoeve vanden genen die men bevinden sal daertoe gherecht te synne. Actum inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt XXIIII[a] Augusti anno 1579. *(fol.* 159 *v°).*

Alsoo, inden Breeden-Raedt vergadert den XXIIII[en] Augusti lestleden, onder andere byde Leden deser stadt is gecon-

senteert, om promptelyck sekere penningen te forneren tot nootelycke oncosten dienende tot onderhoudt ende versekeringe vande frontieren ende naestliggende plaetsen deser stadt, vier stuyvers opde tonne biers van vier schellingen ende ses stuyvers van acht schellingen, ende van alle bieren van meerderen pryse voorden tydt van ses maenden, boven voorgaende belastinge te betalen byden tappers, op conditien dat deselve tappers heure bieren nyet hooger en selen moigen vercoopen dan het halff stuyversbier voor eenen halven braspenninck, van X schellingen twee blancken, XII schellingen twee blancken een oort, ende van XVI schellingen twee stuyvers, Soo ist dat mynne Heeren, om tselve te effectueren, hebben geordineert den Collecteurs vande bieraccyse dat sy, van stonden ane ende sonder langer vertreck, vande voors. tappers selen ontfangen, sonder hunlieden anders heure bieren te laeten volgen, de voors. geconsenteerde penningen, boven alle voorgaende accyse ende belastinghe ende opde conditien voors., ende den ontfanck daeraff continueren den voors. tydt van ses maenden. Actum XXV^a Augusti anno 1579.

Gelycke acte geexpedieert opden pachter vande meelaccyse, van dat hy ontfangen sal VI stuyvers op elcke viertele teruwe die veraccyst wordt boven voorgaende belastinge. Actum XXV^a Augusti anno 1579.

Geordineert dat alle ende eeniegelycke ingesetenen alhier selen gehouden syn in heure huysen te ontfangen ende tamelycken logement te verleenen den edelen, hertsiers, hellebardiers ende alle andere wesende in dienst van Synne Hoocheyt, Excellentie ende Staten ende die gewoon syn gefouriert te worden, diewelcke by billette vanden Forier vanden Hove ende deser stadt, te weten den Fourier Vissenaecken, selen gefouriert worden, opde pene van XXV guldenen, te verbeuren byden genen die deselve geforierde selen refuseren te ontfangen ende eenich obstacle oft empeschement doen van redelycken logemente, volgende dordinantie. Actum XXVII^a Augusti anno 1579.

Gecomitteert Joncker Rogier van Leeffdale, Schepen, ende Meester Jan Gillis, Pensionaris, ten eynde sy, metten

iersten ende sonder langer dilay, van wegen deser stadt remonstreren aende Generale Staten hoe dat de Genade vanden Grave van Swartsenborch alhier clachtich is gevallen ende instantelycken versocht heeft van dese stadt te hebben betalinge van een derdendeel van drye maenden soldts ende gagie, conform dobligatie die de voors. Grave van Swartsenborch van dese stadt is onder hebbende, ende alsoo dese betalinge moet geschieden ende gedaen worden byde Staten Generael ende dat de stadt heure obligatie alleenlyck heeft gegeven ten versuecke vande selve Staten, onder geloefte expresselyck van gheindempneert te worden volgende de brieven daeraff synde, dat daeromme deselve Gecomitteerden als vore selen versuecken ende insteren ten eynde de voors. Grave worde gegeven contentement ende dese stadt daervan worde gelibereert. Actum XXVIII[a] Augusti 1579.

Alsoo men noch wel indachtich is vande authorisatie ende comisie die men gedaen ende gegeven heeft aende Tresoriers ende Rentmeestere sekeren merckelycken tydt voor date van het *Sacq*, om tot behoeve deser stadt te coopen ende te betalen alsulcke berringe van houdt, colen ende torff als men tot behoeve deser stadt van noode soude hebben, ende dat daeraff is geexpedieert geweest behoorlycke acte, dewelcke mede int *Sacq* is verbrandt oft verloren, soo men verstaet, Soo is by mynne Heeren geadvoyeert ende geapprobeert alsulcken coopen van berringe als by Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt gedaen ende betaelt syn geweest sedert XXVII[a] Novembris 76 tot ultima Martii 1578 inclus, ende voor sulcx den Rentmeestere Steenwinckel in synne rekeninge, opt bescheet by hem aldaer overgegeven, worde gepasseert. Actum XXVIII[a] Augusti anno 1579.

Alsoo nu onlancx byden Leden deser stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, om te vervallen de groote ende nootelycke oncosten die ter causen vande versekeringe ende bewaringe deser stadt ende de frontieren derselver syn gerequireert, geconsenteert is dat alle huysen ende erffven binnen dese stadt gelegen, geldende vyftich guldenen ende daerboven, volgende de cohieren vanden

lesten hondersten penninck, selen leenen van elcken gulden eenen halven stuyver ter weken, voorden tydt van vier weken vervolgende ende nyet langer, al volgende de publicatie dyenaengaende volgende den voors. consente gedaen opden XXVIen Augusti lestleden, Soo ist dat mynne Heeren gecomitteert hebben, nae vermoigen vanden voors. consente, Aerdt Bormans, Peeter de Molyn ende Lauwereys van Beeringen, om de penningen, dewelcke vanden voors. consente ende volgende de voors. publicatie selen comen, tontfangen vande Gecomitteerde totter collectatie vande selve, om deselve voorts geemployeert te worden volgende den voors. consente. Ende alsoo ettelycke borgers, vuyt goetwillicheyt ende affectie totten vaderlande, bereet syn, van stonden ane ende sonder eenich gewin, opt voors. consent merckelycke somme te avancheren om voor te comen den jegenwoordigen noodt, Soo ist dat mynne Heeren daertoe ende totten ontfange vande selve penningen oyck geauthoriseert hebben de voors. Gecomitteerde, met expressen last dat sy, Gecomitteerde, schuldich ende gehouden selen syn deselve goetwillige borgers van heure geavancheerde penningen te rembourseren vande ierste penningen die, als vore, by hunlieden selen ontfangen worden, mitsgaders deselve hunlieden te verbinden ende te affecteren. Actum XXVIIIa Augusti anno 1579.

Namen ende toenamen vande clercken dewelcke gedeputeert syn tot assistentie vanden ontfanck vande leeninge vanden halven stuyver ter weken op elcken gulden, volgende den consente vanden XVIIIen ende XXIIIen Augusti 79.

Ierste	wyck	—	Jaecques Gysbrechts.
Tweede	wyck	—	Jan Dries.
IIIe	wyck	—	Andries Cobbe.
IIIIe	wyck	—	Hans Emmens.
Ve	wyck	—	Jan Boidewyns.
VIe	wyck	—	Willem Symons.
VIIe	wyck	—	Lambrecht de Voz.
VIIIe	wyck	—	Niclaes de Weert.
IXe	wyck	—	Marten van Amerode.
Xe	wyck	—	Abraham de Ridder.
XIe	wyck	—	Domynecus van Couwenbergh.

XIIe wyck — Jaecques de Bot.
XIIIe wyck — Symon Parry.

Welcke voors. clercken ende elck van hun syn respective by mynne Heeren etc. gecomitteert om te assisteren de Gecomitteerde totten ontfanck vanden voors. halven stuyver geconsenteert byde Leden deser stadt als vore, dewelcke schuldich ende gehouden selen syn de penningen die sylieden dagelycx selen ontfangen alle avondt te brengen in handen van Aerdt Bormans, Peeter de Molyn ende Lauwereys van Beeringen, al opden loon ende salaris vanden tsestichsten penninck van het comptant dat sy ontfangen ende als vore overtellen selen. Actum XXVIII^a Augusti anno 1579.

Gedeputeert Meester Pauwels Schuermans, Schepene ende stadthoudere vanden Binnen-Borgemeestere, om terstondt te reysen van deser stadtwegen nae Vuytrecht byde Gedeputeerde vande geunieerde provintien ende aldaer mette Gedeputeerde van Brussel te remonstreren den noodt daerinne deselve stadt haer vindt by faulte van secours, ende voorts aldaer aen te geven dat, mits diversche redenen, dient getreden te worden in comunicatie, omme de gedesunieerde provintien wederomme te brengen tot naerdere unie, te solliciteren de resolutie op faict vander munten, conform den advyse alhier daerop geraempt, ende te beneerstigen de contracten vande VI^c duysent guldenen, mitsgaders oyck te remonstreren dat de Leden alhier hebben ondersproken, int leste consent, te willen gehoort syn inde taxatie vande quote, ende te versuecken dat men opden voet vande contributie resolvere, ende voorts al te doene tgene hy tot voorderinge vande saecke generalyck sal bevinden te behooren. Actum ut supra.

Alsoo inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt, gehouden den XVII^en Augusti lestleden, is versocht dat men soude authoriseren de Fortificatiemeesters derselver stadt tot het maecken vande forten ende stercten dienende tot versekeringe deser stadt ende omliggende plaetsen, ende dat, om hetselve teffectueren, by gebreke van particuliere middelen, van noode was daertoe eensdeels te employeren

die middelen geconsenteert tot behoeve vande fortificatie voors., Soo hebben deselve Leden geaccordeert ende de Fortificatiemeesters geauthoriseert totte maeckinge vande voors. forten ende stercten, gelyck tot andere warcken deser stadt, ende om denselven last te moigen effectueren, by gebreke van particuliere middelen, hebben geconsenteert daertoe eensdeels te moigen employeren de middelen geconsenteert tot behoeve vande fortificatie deser stadt, mits houdende daeraff note ende memorie, om daeraff gherembourseert te worden byde geunieerde provintien oft anderssints, soo men sal bevinden te behooren. Aldus gedaen inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt, XXIX[a] Augusti anno 1579. *(fol.* 159 *v*°).

Syn by mynne Heeren, volgende dacte vanden Breeden-Raedt gehouden den XXIIII[en] Augusti lestleden, mitsgaders volgende de annominatie vande Gecomitteerde totten onderhoudt vanden religionsfrede daernae ende vuyt gevolght, gecomiteert Robrecht Cools ende Philips Ockaert, van wegen de catholicque, Janne Jopin ende Baltasar van Eyndhoven, van wegen de religie, Janne Gobau den jongen ende Symon Jordaens, van wegen der Confessien, om tsamenderhandt te beneficieren, gade te slaen ende te bewaren de geestelycke goeden vande dry biddende ordren ende vande Bogaerden binnen dese stadt. Actum I[a] Septembris anno 1579.

Geordineert den Gecomitteerde totte onderhoudinge vande policie deser stadt dat sy selen schuldich syn tallen uren ende stonden te compareren ende neerstelycken te besoigneren, oft tanderssints ende by gebreke van dyen, selen deselve deffaillanten ende nyet-comparanten telcker reysen verbeuren de somme van ses guldens, omme die geemployeert te worden tot behoeff vande armen deser stadt. Actum I[a] Septembris anno 1579.

Geordineert Abraham Pelt dat hy, sonder langer vertreck, sal rontomme dEngelsche Borsse stellen de ysere balien daertoe gedestineert, ende sal deselve Pelt, nopende doncosten by hem daertoe te doene, worden gherembourseert byden Rentmeestere Panhuyse, tselve den voors.

Panhuyse, mits desen, ordinerende. Actum IIIa Septembris anno 1579.

Geordineert den tweelff clercken gecomitteert om op te beuren den halven stuyver te weken, nu onlancx geconsenteert, te postponeren alle saecken ende van stonden ane in alder diligentien omgaen. Actum IIIa Septembris anno 1579,

Gecomitteert Guillaume Cocx om, gestelt hebbende behoorlycke cautie, in alder diligentien om te gaen inde Xe wyck deser stadt ende aldaer te innen (ende te tellen in handen vande Gedeputeerde Aerdt Borremans, Peeter de Molyn ende Lauwereys van Beeringen,) de restanten vanden hondersten penninck. Actum IIIa Septembris 1579.

Gelycke acte op Marten van Amerode in respecte vande IXe wyck. Actum IIIa Septembris 1579.

Geordineert den Collecteurs vande wyn- ende bieraccyse dat sy den Heere vande Ham, Hooft ende Meester generael vande posten, by provisien selen affschryven dassyse deser stadt competerende ter causen vande bieren ende wynnen byden selven te verbesigen. Actum IIIa Septembris anno 1579.

Gecomitteert Meester Nicolaes de Voogt om te spreken met Muet ende Wynssone nopende den salaris die sy souden willen hebben om te innen de restanten vanden hondersten penninck. Actum 5 Septembris 1579.

Alsoo, van wegen Synne Alteze ende den Staten Generael, geremonstreert is aen mynne Heeren datter noch, boven de geforneerde penningen om te betalene den Engelsche soldaten, gebrekende is de somme van ses duysent guldenen eens, ende dat men, sonder deselve somme promptelyck te hebben, de voors. betalinge ende monsteringe nyet gevuegelyck, jae geenssints en soude connen gedoen, ende dat men, om deselve somme gereet te hebbene, diversche cooplieden ende andere treffelycke parsoonen heeft aensocht,

die men daertoe nyet en heeft connen verwilligen, soo mitsdyen sy alreede daertoe eenige somme van penningen hadden geforneert, alsoyck vuytdyen sy allegeerden daertoe geen middel te hebben, Soo hebben mynne Heeren eyntelyck geinduceert Gielesen de Greve dat hy de voors. somme van ses duysent guldenen eens daertoe promptelyck sal tellen ende leenen, onder expresse geloefte die men hem vander stadtwegen heeft gedaen ende doet mits desen, van dat men hem of syns actie hebbende, brenger deses, deselve somme metten intereste sal restitueren binnen ses weken naestcomende, ende dat vanden innecomen vanden halven stuyver ter weken van elcken gulden die de bewoonders van alle de huysen binnen dese stadt moeten betalen, passerende de vyftich guldenen tsjaers, ende dat voor eenen maendt tyde, volgende den consente vande Leden daeraff synde, tselve innecomen daervore specialyck verbindende, met conditie expresse oft gebeurde dat de voors. Greve oft syns actie hebbende binnen den voors. tyde vande voors. somme metten interest nyet en werde gerembourseert, soo hebben mynne Heeren indyen gevalle gewilt ende geordineert dat men hem daeraff promptelyck sal voldoen vanden innecomen vande Casse van Reductien, vande gereeste penningen vande accyse daertoe gedestineert, denselven daerop voor nu ende alsdan assignerende voor een duysent guldenen ter weken, totter volder betalinge toe; bevelende den Rentmeestere Panhuyse tselve alsoo te doene, sonder eenige difficulteyt daerinne te maecken, behalven dat inden selven gevalle de voors. Casse daeraff wederom worde gherembourseert vanden innecomen vanden voors. halven stuyver, ende oft tselve nyet en worde geeffectueert binnen den tyde vanden dienst des voors. Panhuys, en sal daermede in synne rekeninge nyet worden belast, maer geacht worden als penninghen gerekent ende nyet ontfaen. Actum Va Septembris anno 1579.

Geordineert den Collecteurs vande bieraccyse dat sylieden, van stonden ane ende sonder langer dilay, selen schuldich ende gehouden syn texecuteren ende te ontfanghen de twee stuyvers geconsenteert tot behoeff vande amonitie. Actum Lunæ VIIa Septembris anno 1579. *(fol. 163)*.

Gecomitteert Carel Fierlinck te wesen Cappiteyn onder den Coronel Stralen. Actum VIII^a Septembris anno 1579.

Gecomitteert Meester Martiny om te reysen nae Synne Excellentie ende aldaer te remonstreren de besoignee by hem ende dander Gecomitteerde gedaen tot Vuytrecht, mitsgaders te remonstreren den staet deser stadt ende te versuecken Synder Excellentie wedercompste. Actum VIII^a Septembris anno 1579.

Geordineeert Emert Pellicoren om by provisien te wesen Cappiteyn onder den Coronel Landtmeter. Actum IX^a Septembris anno 1579.

Geleth hebbende op alsulcke informatie als by mynnen Heere den Marckgrave genomen is opden X^en Septembris lestleden ten laste vanden brouwer inde *Halff Mane* inde Gasthuysbeempden, nopende alsulcke insolentien als deselve bedreven heeft den IX^en derselver maendt, hebben mynne Heeren geordineert dat de voors. brouwerye van stonden ane sal worden gesloten ende dat mynnen Heere den Marckgrave voorts dyenaengaende sal moigen procederen soo hy nae gelegentheydt vander saecken sal bevinden te behooren. Actum XI Septembris anno 1579.

Alsoo men bevindt datter diversche parsoonen tot noch toe in gebreke gebleven syn van te betalen hun weeckgeldt, flouweelgeldt, hooftgeldt, dyckagiegeldt, X^e, Ic^e ende V^e penningen, mitsgaders oyck het weeckgeldt vanden halven stuyver, jae, dat meer is, datter diversche syn die de goetwillige borgeren, begeerende het voors. ongeldt te betalen, opruyden ende onwillich maecken, saecke van quader consequentien ende van quaden exempel, besunder regard genomen op het gemeyn consent vande Leden deser stadt Breeden-Raedtsgewyse daertoe gedragen ende gegeven, ende noch meer syn soude, indyen men hierinne in tydts nyet en versaghe, Soo ist dat mynne Heeren, willende int gene des voors. is versien, ghecomiteert hebben de Coronellen derselver stadt, ten eynde sylieden (oft diegene die sylieden daertoe selen anomineren ende deputeren,) alle de voors. restanten vande goetwillige ontfangen, ende

aengaende de wederspannige ende quaetwillige, selen deselve, met alsulcke executeurs deser stadt als hun gelieven sal daertoe temployeren, tot voldoeninge vanden voors. ongelde moigen bedwingen ende executeren, tot welcken eynde ende opdat tgene des voors. is te beter mach worden geeffectueert, men den voors. Coronellen oft hunne gedeputeerde in handen leveren sal de voors. restanten, om daervan te moigen doen goede rekeninge, waervoor de voors. Coronellen oft hunne gedeputeerde selen oft sal hebben ende genieten den XX^en^ penninck vanden ontfanck ende overtellinge. Actum XI^a^ Septembris anno 1579.

Gecomitteert N., Wyckmeestere inde IIe wyck, om van stonden ane te innen den halven stuyver voor vier weken geconsenteert byde Leden deser stadt den XVII^en^ ende XXIIII^en^ Augusti ultime. Actum XII^a^ Septembris anno 1579.

Geordineert den Wyckmeesters deser stadt dat sy, van stonden ane ende sonder eenich dilay, selen overbrengen in handen van Aerdt Bormans alle de cohieren vande restanten vande consenten gegeven ende geaccordeert sedert het affbreken vanden casteele tot het consent vanden V^en^ penninck toe exclus, ten eynde hy deselve mach overleveren in handen vanden Coronel Doucher, om dyenaengaende te doen ende te besoigneren volgende de comissie op heden hem gegeven. Actum XIIII^a^ Septembris anno 1579.

Geordineert dat men geene brouweryen meer inde Oude stadt en sal moigen maecken volgende de publicatie daeraff te doene. Actum XIIII^a^ Septembris anno 1579.

Alsoo binnen dese stadt, tot meer reysen, diverse treffelycke ende importante consenten syn geaccordeert by gemeynnen overdrage vande Leden deser stadt, daertoe Breeden-Raetsgewyse vergadert geweest synde, tot defentie vanden vaderlande, wederstandt vanden gemeynnen vyandt ende tot onderhoudt vande nootelyckheden deser stadt, alle welcke consenten bynae al syn geint ende ontfangen, behalvens eenige restanten die in faulte bevonden worden heure contingenten nyet betaelt te hebbene, ende want het nyet en betaempt dat men alsulcke restanten ende wey-

geraers by maniere van simulatie, oochluyckinge oft faveur late onbetaelt, te meer dat men verstaet onder deselve restanten te wesen diversche oproerige, quaetwillighe ende pernicieuse geesten, die, onder tdexel van een beroeminghe van patriot te synne, nochtans, mits heure weygeringe, vertreck ende dilay, anders nyet en procureren dan achterdeel ende prejuditie vande gemeynne saecke, ende dienen tot voordeel vanden gemeynnen vyandt, jae. dat meer is, dat men wel is geinformeert onder deselve refusanten eenige te wesen die, boven hun refuys, oock syn opruyende diversche andere om desgelycken te doene, wesende eene saecke nyet te verdragen in desen noot, tot achterdeel van het gemeyn beste, desreputatie vande gemeynne consenten der Leden deser stadt ende vercoelinge van alle goetwillige ende rechtsinnighe gheaffectioneerde totter gemeynne welvaert, die, volgende de consenten, heur quoten promptelyck syn opbrengende ende betalende, waerdore men anders nyet en can verwachten dan een onsprekelycken interest, disordre ende confusie vande gemeynne saecke ende deser stadt, waerinne promptelyck dient voorsien te synne, opdat de quaden egeen plaetse en nemen ende de goeden worden verdruct, Soo ist dat mynne Heeren, van tgene voors. is gehoort gehadt hebbende diversche clachten ende willende tegencomen alle de voors. faulten ende onverdrachelycke ombehoorlyckheden, hebben, met voorgaenden advyse vande Gecomitteerde totter assistenten van Synne Excellentie, gecomitteert ende comitteren, mits desen, den eersamen Pauwels Doucher, Coronel deser stadt, hem gevende de macht ende authoriteyt om vuyt den name vande Leden deser stadt te doen innen ende ontfangen alle de restanten vande consenten die, sedert het innemen ende affbreken vanden casteele van Antwerpen, byde Leden deser stadt, tot voorderinge vande gemeynne saecke ende nootelyckheden deser stadt, syn geconsenteert ende geaccordeert geweest, ende de voorder weygeraers, sonder forme van procedure, met een voorgaende insinuatie, by affpandinge ende metter daet texecuteren ten coste vande deffaillanten, ende daertoe te gebruycken alsulcke deser stadt executeurs oft Provoosten als hy sal begeeren temployeren, die hem int gene des voors. is gehouden selen syn te assisteren, des versocht synde; verbiedende eeneniegelycken wel expresselyck den voors.

Gecomitteerde oft hunne executeuren int exerceren van hunder comissie te doen eenich beleth oft stoornisse, met woorden oft met warcken, op pene vanden dobbele van heure tachterheyt ende daerenboven arbitralyck gecorrigeert te worden, alle andere ten exempel. Ende om tgene voors. is te bat teffectueren, sal men den voors. Coronel leveren de cohieren vande restanten van elcken consente, geverificeert soot behoort, wel verstaende dat den voors. Coronel sal gehouden wesen de penningen die men vande voors. restanten sal ontfangen, terstondt ende des versocht synde, te leveren in handen van Aerdt Bormans, Peeter de Molyn ende Lauwereys van Beeringen, met goede distincte rekeninge, om daermede gedaen te worden soo in elck consent byde Leden is ondersproken geweest, van welcken ontfanck hy sal genyeten den rechten XX[en] penninck, omme daermede synne voors. assistenten te betalen ende voorts te doene nae synne geliefte. Actum XIIII[a] Septembris anno 1579.

Alsoo de Staten vande geunieerde provintien, hier binnen dese stadt vergadert synde, lange ende breet in comunicatie geweest syn aengaende het feyt ende egaliteyt vande munte ende dyenaengaende nyet en hebben connen overcomen, vuytdyen de Gedeputeerde van Hollandt, Gelderlandt ende Vuytrecht daertoe nyet en waren volcomelycken, soo sy seyden, geauthoriseert, ende oyck, achtervolgende een memorie by hun by maniere van advyse overgegeven, nyet anders en begeerden tot de egaliteyt voors. te verstaen dan met exceptie van sommige goude ende silvere penningen, die nae advenant veel hooger boven hun weerde cours souden blyven houden, tot grooten achterdeel van alle andere provintien, Soo ist dat, om deser saecken aengaende een eynde te maecken, de voors. Staten opden XXVI[en] Augusti lestleden den Gedeputeerde van Hollandt, Gelderlandt ende Vuytrecht geprefigeert hebben den tydt van XIIII dagen om finalyck dese aengaende te resolveren. Ende want van noode was middelertydt oyck te ramen eenen voet daer men in allen gevalle de munte ten meesten proffyte vanden lande op soude moigen stellen, hebben de Staten van Brabandt dyenaengaende versocht ende begeert het advys vande Wethouders van Antwerpen, dewelcke metten Leden derselver stadt Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, gedeputeert ende

gecomitteert hebben Cornelis Prunen, Tresorier, Joos vanden Steene ende Janne Nicquet, Wyckmeesters, om deshalven mette voors. Staten van Brabandt ende den Generaels alhier te comuniceren. Ende gehoort het rapport vande voors. Gecomitteerde ende gesien het concept deshalven geraempt ende beworpen, van dat men alle goude munte behoort te reduceren tegen ende a advenant gelyck den gouden reael nu cours ende loop is hebbende, te wetene à rayson van IIII guldenen X stuyvers, ende de silvere munte tegens den Philippusdaelder gestelt op II guldenen V stuyvers, nyettemin, indyen de voors. gedeputeerde van Hollandt, Gelderlandt ende Vuytrecht geraecten als vore over te comen met resolutie ende volcomen comissie, soo soude men, om redenen ende beters wille, de goude munte esgalyck ende tsamenderhandt moigen hoogen ende reduceren tegens den voors. gouden reael, denselven stellende op IIII guldenen XII stuyvers, ende de silvere munte als vore tegens den Philippusdaelder à rayson van II guldenen V stuyvers, Soo ist dat mynne Heeren, geleth opde redenen daertoe dienende, hun metten voors. concepte ende raminge geconfirmeert hebben ende comitteren mits desen. Actum XIIII[a] Septembris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gillis Lambrechts, voor negen sitcussens, de somme van XIX guldenen V stuyvers. Actum XIIII[a] Septembris 1579.

Geordineert Guillaume Cocx ten eynde hy, van stonden ane ende sonder langer dilay, innehale ende opbeure alle de restanten begrepen inde cohiere vande X[e] wyck ende dat tegens den penninck XVI[e], mits dat deselve restanten nyet en syn betaelt binnen den tydt gegunt om te gestaen tegens den penninck XIIII[e]; authoriserende denselven omme de deffaillanten ende in gebreke wesende sal (1) moigen voorde voors. restanten daervore doen executeren theuren coste. Actum XVI[a] Septembris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te doen

(1) *Sic*. Lees : te.

hermaecken het horologie staende aende Borsse, sulcx dat tselve, slaende tallen uren, de gemeynte mach dienen, mitsgaders de twee thorens aldaer te repareren ende den eenen opmaecken, ende tgene al tselve costen sal, vande stadtwegen doen betalen. Actum XVI[a] Septembris, anno 1579.

Geordineert, als vore, dat men de brugge staende achter de brouwerye ghenaempt *Den Ancker* inde Nieuwstadt besette met ysere lenen gecomen vande nieuwe Bagynebrugge, opdatter nyet meer en comen dinconvenienten van te verdrincken, als in voerleden jaeren toegecomen syn. Actum XVI[a] Septembris anno 1579.

Geordineert Domynecus van Couwenbergh van stonden ane ende sonder langer vertreck om te gane in synnen wyck, om op te beuren den halven stuyver, volgende andere acte hem deshalven gegeven. Actum XVII[a] Septembris 1579.

Geordineert de Gecomiteerde totter amonitien te leveren aen Cappiteyn Schets I[c]XXX £ buscruyts, ende houdende note om vande generaliteyt gerembourseert te worden. Actum XVII[a] Septembris 1579.

Geordineert dat men Meester Geerdt vanden Berge sal geven de somme van hondert guldenen eens, ende dat in recompense vande preservativen ende goeden raedt den Heeren gepresenteert ende den borgers deser stadt in apteken geprepareert. Actum ut supra.

Geauthoriseert Adriaen van Breen, Franchoys van Lemens, Robrecht van Eekeren ende Lucas Stayaert, om tot het avanchement ende voorderinge van het fort *la Marguerite* ende andere metten iersten op te nemen de somme van acht duysent guldenen eens, ende daervore specialyck te verbinden de middelen geconsenteert tot de fortificatie binnen dese stadt, volgende dacte vanden Breeden-Raedt in data XVII Augusti lestleden. Actum XVII[a] Septembris 1579.

Geordineert Aerdt Bormans, Jan van Roode ende Peeter du Molyn dat sylieden overleveren selen metten iersten aen Pauwels Doucher, Coronel, alle de restanten vanden

lesten hondersten penninck, om deselve te innen volgende de comissie hem dyenaengaende gegeven. Actum XIX^{a} Septembris anno 1579.

Geordonneert den clercken gecomitteert totten ontfanck vanden halven stuyver onlancx geconsenteert opden gulden ter weken voorden tydt van eene maendt vande huysen ter hueren geldende tsjaers L guldenen ende daerboven, dat sy, postponerende alle andere saecken, van stonden ane ende in alder diligentien andermael selen omgaen, elck respective in syn quartier, ende inhalen de penningen ter saecken van dyen verschenen ende alnoch onbetaelt synde, ende deselve penningen by hun te ontfangen ende die sy alreede ontfangen hebben overleveren in handen van Aerdt Bormans, Peeter de Molyn ende Lauwereys van Beeringhen, als daertoe by collegiale acte vande voors. Wethouderen gecomitteert synde, mitsgaders sonder eenich dilay oft vertreck aenden selven over te brengen de cohieren vande restanten vanden lesten hondersten penninck. Actum XIX^{a} Septembris 1579.

Alsoo door den brandt vanden stadthuyse, geschiet den IIII^{en} Novembris 76, mede verbrandt ende verloren syn bynae alle de stucken, munimenten ende verificatien dienende totten processe dwelck dese stadt is hebbende inden Rade van Brabandt tegens Heer Gaspar Schets ende gebroeders, nopende de compaignie van Christoffel Prunen ende tegens den Heere van Rumpst, ende dat men die nieuwers wederom en heeft connen becomen dan door middele van Aerdt Vleminck, die dese stadt daerinne grootelycx behulpsaem is geweest ende noch presenteert te doene in al tgene hem moigelyck sal wesen, inder vuegen datter alreede over de twee hondert stucken syn gerecouvreert grootelycx totter selver saecken dienende, ende aengesien dat de voors. Vleminck oyck heeft een formel proces van grooter importantien tegens de voors. Schetsen, waeraff synne feyten ende deductien genoch overeencomen metten redenen ende motyven deser stadt, sulcx dat met synne verificatie oyck selen, in tyde ende wylen, geverificeert worden de feyten van deser stadt processen, daerinne hy oyck dese stadt in als presenteert te accomoderen ende alle tselve te comu-

niceren, dwelck, ingevalle die vande stadt selver souden moeten doen (boven de onmoigelyckheydt,) nyet en souden becostigen met ontallige somme van penningen, voor alle welcke diensten ende assistentie de voors. Vleminck begeert alleenlyck vander stadt geleent te hebben de somme van twee duysent guldenen voorden tydt van eenen jaere, presenterende tot hare versekertheydt haer in handen te geven een obligatie vande Staten Generael vande somme van vier duysent guldenen, procederende van victualie den volcke van wapenen gelevert liggende binnen Lyere, Heerentals ende Westerloo, in date XXIIII^{a} Junii 79, behoorlyck gerecognosceert synde, ende alsoo tselve versueck, mits redenen voors., meer is dan redelyck, Soo is by mynne Heeren geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy den voors. Vleminck allenskens ende by weken selen leenen de voors. II^{m} guldenen, onder synne recepisse ende geloefte van die te restitueren binnen eenen jaere, ende mits, tot versekertheydt vande stadt, van hem nemende ende aenveerdende de voors. obligatie van IIII^{m} guldenen; wel verstaende dat hiermede selen wesen gecasseert alle voorgaende acten ende ordinantien desenaengaende gedepescheert. Actum XXII^{a} Septembris 1579.

Geordineert Janne van Steenwinckel te betalen, op rekeninge ende in mindernisse vande reste van synne rekeninge, aende crediteuren vanden Grave van Swartsenborch, die op synne goeden ter Vierscharen hebben geprocedeert, de somme van acht hondert guldenen, in mindernisse van hunne tachterheydt, waeraff byden Regeerder deser stadt oft andere diet selve aengaet note sal houden, ten eynde die moigen worden gerecouvreert vande generaliteyt oft deselve stadt strecken in betalinge van heure quote inde selve generaliteyt. Actum XXIII^{a} Septembris anno 1579.

Gecomitteert Aerdt Bormans, Peeter de Molyn ende Lauwereys van Beeringen, om te ontfangen de hoochselen vande ses stuyvers geconsenteert opde viertele teruwe, ende de vier ende de ses stuyvers opde tonne biers respective van IIII schellingen, VIII schellingen ende daerboven. Actum XXIII^{a} Septembris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen LXVIII guldenen XIX stuyvers VI deniers voorden lesten brandt vande *Wilde Zee* (1). Actum XXIII[a] Septembris anno 1579.

Geordineert den Collecteurs vande wynaccyse, tot behoeve vande bouwmeesters vanden nieuwen stadthuyse, te passeeren vry, sonder eenige accyse oft hoochsel deser stadt competerende, anderhalve ame Rinschen wyn. Actum ut supra.

Geordineert den Gecomitteerde totter amonitien te leveren aen Gillis Snellinck hondert ponden poeders ende L £ lonten, om te gebruycken tegens den vyandt, volgende den last die hy daeraff is hebbende. Actum XXIII[a] Septembris anno 1579,

Alsoo by acte van mynne Heeren gecomitteert syn geweest Jan van Essche ende Gysbrecht van Bouwhuysen, Wyckmeesteren inde VII[e] wyck, ten eynde sy, van stonden ane ende sonder langer dilay, mette Cappiteynen inde voors. wyck souden omgaen ende aldaer door den clercken daertoe gecomitteert ontfangen ende opbeuren den halven stuyver voor vier weken geconsenteert byde Leden deser stadt den XVII[en] ende XXIII[en] Augusti leslteden, ende dat den voors. van Essche geenssints gelegen oft moigelyck en is hem dyenvolgende temployeren, overmits eenige andere occupatien ende diensten daermede hy belast is in deser stadt saecken, Soo ist dat mynne Heeren, vuyt regarde van dyen, hebben geordineert dat de voors. Gysbrechts van Bouwhuysen hem alleenlyck sal employeren ende doen volgende de voors. acte, denselven daertoe oyck mits desen specialyck comitterende. Actum XXIII[a] Septembris 1579.

Gecomitteert Andries van Mansdale om te syn Cappiteyn onder den Coronel Joncker Jan van Stralen. Actum XXIII[a] Septembris 1579.

Alsoo inde vergaderinghe vanden Breeden-Raedt gehou-

---

(1) Straat later Vijfhoek genaamd, en die haren eersten naam had bekomen van het daarbij gelegen huis *de Wilde Zee* in de Schrijnwerkersstraat.

den den XVII[en] Augusti syn geauthoriseert geweest de Fortificatiemeesters tot maeckinge vande forten ende starcten dienende tot versekeringe deser stadt ende omliggende plaetsen, met conditie van daertoe eensdeels te moigen employeren de. middelen geconsenteert tot behoeff vande fortificatie deser stadt, ende dat, om hetselve teffectueren, de dagelycxe incomende middelen nyet en syn bastant, gemerct men daertoe promptelyck merckelycke somme van penningen is behoevende, ende soo de voors. Fortificatiemeesters inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt gehouden den XXIII[en] Augusti 78 syn geauthoriseert ende volmachticht tot behoeff van deser stadt fortificatie te moigen oplichten, op soo cleynnen interest als hun moigelyck sal syn, tsy van ses, acht oft thien ten honderden, de somme van XII, XIIII oft XVI[m] guldenen, min oft meer, met beloefte van dat men deselve middelen sal cours ende loop laeten hebben ende tot egeene andere saecken employeren tot dat de voors. opgelichte penningen selen wesen gerembourseert, ende dat men voorde handt geen prompter middel en weet dan de voors. middelen inder manieren voors. te belasten, Soo ist dat mynne Heeren hebben geordineert Adriaen van Breen, Franchoys van Lemens, Fortificatiemeesters, Robrecht van Eeckeren ende Lucas Stayaerts als Medegecomitteerde tot opmaeckinge vande voors. forten, dat sy, tot advanchement vande voors. forten, terstondt oplichten soovele geldts als sy tot betalinge vande voors. warcklieden selen behoeven totter voors. somme toe inde selve acte vanden Breeden-Raedt gementioneert, ende dat op soo cleynnen interest als hun moighelyck sal syn, met authorisatie omme de voors. middelen specialyck daervore te verbinden, gelyck de voors. Fortificatiemeesters vuyt crachte vande voors. acte vanden Breeden-Raedt doen moigen. Actum XXIIII[a] Septembris anno 1579.

Alsoo de brouwers deser stadt, nyettegenstaende de mennichfuldige ende diversche vrindelycke vermaningen, alnoch in gebreke waren op te brengen de twee stuyvers die sylieden ende elcken van hun schuldich ende gehouden syn te betalen van elcke tonne biers binnen hunne huysen oft brouweryen gebrouwen, welcke eertydts geconsenteert syn geweest voorde generaliteyt ende nu onlancx byde

Leden waren geconsenteert ende gecontinueert tot innecoop van alle soorten van amonitie tot behoeve deser stadt nootelyck, ende dat de Gecomitteerde totten voors. incoop ende over de toesicht vande amonitien deser stadt mynne Heeren hadden te kennen gegeven ende verclaert geenen middel te hebben omme in hunne comissie voorder te besoigneren, ten ware men de brouwers deser stadt de voors. II stuyvers (daeraff sylieden alreede in gebreke waren van meer dan voor 8 weken,) promptelyck dede opbrengen ende betalen, Soo ist dat mynne Heeren, collegialyck vergadert synde, hebben geordineert dat men de brouwers terstondt ende metterdaet voorde voors. faulten, daerinne sy alreede syn gevallen oft alnoch, ter causen voors., in toecomende tyden souden moigen vallen, sal executeren in hunne gereetste meubele goeden ende daertoe employeren den Officiers deser stadt oft de Cluyvers myns Heeren des Amptmans, soo ende gelyck den noodt verheysschen sal; versueckende den Coronellen deser stadt, mitsgaders de Cappiteynen, ende elcken van hun, de voors. executien met hunne Offitialen ende Charjanten (des versocht synde,) te willen doen voorderen ende daertoe te willen doen alle nootelycke assistentie. Actum XXIIII^a Septembris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gieles Lambrechts de somme van LXXX guldenen II stuyvers, ende dat voor anderhalve ame wyns ende drye tonnen biers gedaen ende gelevert ten tyde Synne Hoocheyt gereyst is nae het fort van Lilloo. Actum XXV^a Septembris 1579.

Gecomitteert Peeter de Pape, deser stadt Procureur, om te Waesmunster te defenderen seker proces vuyten naem deser stadt. Actum XXV^a Septembris 1579.

Gesurrogeert als clerck inde XIe wyck Meester Cornelis Diericx, inde plaetse van Domynecus van Couwenbergh. Actum ut supra.

Gecomitteert Philips Liesaert om voor dit toecomende jaer LXXX te wesen Deken vande gulde vande Violieren

oft Schilders, mits doende den eedt daertoe staende. Actum XXVI^a Septembris 1579.

Geordineert Baltasar van Endhoven van dat hy, van stonden ane, hem regulere volgende dacte ende comissie op hem ende meer andere gedepescheert totte toesicht ende bewaernisse vande geestelycke goeden, ende dit opde pene van ses hondert Karolusguldenen eens tot behoeff vande huysarmen dser stadt. Actum XVI^a Septembris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen diversche schippers ende bootsgesellen, gevuert hebbende den 19 Septembris Synne Alteze met drye schepen nae Lilloo, Synne Excellentie opden XVI^en Augusti ultime met vyff heuden ende twee schuyten nae Dermonde, ende Mynheer van Stralen met XXVI parsoonen nae Dordrecht, tsamen I^cXXX guldenen. Actum XXVIII Septembris anno 1579.

Nota dat den Maendaegschen Raedt versocht heeft dat men de Coronellen veranderen soude, volgende het versueck vanden Breeden-Raedt. Actum ut supra.

Geordineert Cornelis Gramey, Collecteur vande wynaccyse, dat hy sal tellen vier hondert guldenen, tot behoeff vande Cappiteynen alhier inde herbergen gelogeert ende vertheert hebbende respective totter voors. sommen, in handen vanden Tresorier vander Beken, ende sal vanden selven nemen recepisse ende beloefte van dat dese stadt daeraff metten iersten sal worden gherembourseert. Actum XXVIII^a Septembris anno 1579.

Instructie voorde Gecomitteerde totter policie deser stadt, gemaect ende geaggreert by Borgemeesteren ende Schepenen derselver stadt.

Selen de Policymeesters deser stadt, drye dagen ter weken by hun ende de Ceurmeesters te ordonneren, schuldich syn te compareren *inde Roose* op hunne camere aldaer, om mette twee Opperceurmeesters ende den Onderceur-

meesters te adviseren nopende de onderhoudenisse vande oude ordinantien ende geboden opt stuck vander politien alreede gemaect oft alnoch te maecken, ende dat vanden acht uren totten thien uren, oft op sulcke andere ure als de voors. Ceurmeesters ende Policymeesters onderlinge selen voordragen.

Ende ten eynde de voors. Policymeesters moigen procederen met alder vliet ende neersticheyt int feyt van hunder comissie, ende int besundere met alsulcken authoriteyt als den noodt van behoorlycke policie dat is verheysschende, Soo ist dat mynne Heeren hebben deselve Ceurmeesters ende Policymeesters geauthoriseert, gelyck sy authoriseren by desen, dat sylieden, tsamen ende elck een van hun int besundere, selen moigen gebruycken de authoriteyt die van ouden tyden den Ceurmeesters (soo van Synne Majesteyts wegen als vuyten name deser stadt gestelt ;) gehadt hebben oft eenichssints is competerende om in als ende overal de ordonnantien ende geboden opt stuck vande politie gemaect ende alnoch te maecken te doen executeren ende stellen in viridi observantia.

Maer alsoo, mits den ongeregeltheden binnen dese stadt ende de gewoonlycke misbruycken ende overtredinge vander ordinantien vande policie, de executien ende onderhoudingen derselver nyet en selen connen geschieden sonder merckelycke bitterheden ende opspraecke tegens den voors. Policymeesters, hebben de Wethouderen geordineert dat in alle visitatien, calaengieringen ende andere nootelycke bevelen der politie raeckende, de Ceurmeesters oft een van hun ten minsten selen schuldich syn, des versocht synde, met de voors. Policymeesters te besoigneren ende met deselve te gane, tot meerder opsicht vande gemeynte ende directie vande goede policye.

Ende opdat de bevelen byden selven alsoo gedaen moigen worden geeffectueert ende achtervolcht, selen de voors. Ceurmeesters ende Policymeesters tot hunder assistentien moigen assumeren sHeeren dienaers ende Officiers, Cluyvers oft andere executeurs by hunlieden specialyck te verkiesen ende te employeren, diewelcke sylieden selen moigen autho-

riseren soo ende gelyck sylieden van noode selen vinden te behooren ende dewelcke men sal geven volcomen geloove int feyt van hunne exploicten ende authoriteyt, om deselve bevelen vande voors. Ceurmeesteren ende Policymeesters ter executien te stellen.

Ende alsoo int feyt ende onderhouden vande policie diversche weten ende insinuatien selen moeten worden gedaen, selen de Policymeesters moigen assumeren een oft twee insinuateurs, op wyens relaes de voors. Ceurmeesters ende Policymeesters selen moighen naerder ende voorder procederen soo sylieden ten meesten oirboir vande policye deser stadt selen vinden te behooren ; welcken voors. insinuateur oft insinuateurs men sal geven alsulcken volcomen geloove, mits doende hunne insinuatien vuyten name vander Cameren, al oft tselve ware gedaen by eene gesworen Cortte Roede deser stadt.

De voors. Ceurmeesters ende Policymeesters selen insgelycx moigen assumeren eenen clerck, die van dage tot dage sal schuldich wesen pertinente note ende verbael te houden van tgene dagelycx ende by tyden byden selven Ceurmeesters ende Policymeesters sal geadviseert ende bevolen worden.

Ende selen alle alsulcke advysen ende bevelen moeten geschieden ten minsten ter presentien van eenen Ceurmeestere ende vanden meestendeel vande Policymeesters, welcke bevelen alsoo gedaen, selen worden gehouden al oft die ter presentien van alle de voors. Ceurmeesters ende Policymeesters gedaen waren.

Gelyck sylieden oyck, tot beter directie vander policye, onder malcanderen selen alle weken moigen ordonneren eenen President, die voorde selve weke sal moigen synne medebroeders comitteren ende designeren particulierlycken de lasten staende te exploicteren int feyt vander policye.

Selen oyck alle ceuren ende breucken, daerinne eenige borgeren oft ingesetenen gevallen selen syn, volgende der ordonnantie vander policyen moeten worden promptelycken

genamptiseert in handen vande Policymeesters, sonder dat de Ceurmeesters oft hunnen Stadthoudere, noch oyck de Policymeesters int particulier, yedt daeraff selen moigen remitteren oft dyenaengaende eenige compositie maecken, sonder consent oft ter presentien van een vande Ceurmeesters ende den meestendeel vande Policymeesters, ende dat opde camere.

Inder manieren dat men, nopende het remitteren oft minderen van eenige pene oft ceuren inder ordinantie vande policie begrepen, nyet en sal moigen ordonneren oft resolveren dan by forme van Camere, waeraff, gelyck van alle andere occurrentien ende resolutien, de voors. clerck schuldich sal syn registere te houden.

Ende ten eynde de policye mach gebracht worden tot sulcken treyn ende onderhoudinge als de goede hope vande Leden deser stadt (ten versuecke vanden welcken de Policymeesters syn geordineert,) is verheysschende, dwelck voor dierste moet geschieden met het affnemen vande penen ende breucken daer de overtreders in selen wesen gevallen sonder eenige dissimulatie, port oft faveur, hebben mynne Heeren de Wethouderen insgelycx geordineert, by desen, dat alle penen ende breucken daer yemandt vande borgeren, ingesetenen deser stadt oft andere, tsy geestelyck, weerlyck, vander natien, vrye oft onvrye, oft van wat qualiteyt hy sy, in gevallen soude moigen wesen, selen promptelyck moeten worden genamptiseert ter ordinantien ende bevelen vande voors. Ceurmeesters ende Policymeesters, sonder eenige forme van proces, mits den voors. Ceurmeesters ende Policymeesters ierst vande contraventie gebleken synde.

Ende sooverre dyenaengaende yemandt eenige weygeringe ware maeckende, selen de voors. Ceurmeesters ende Policymeesters, opden naem vande Politiecamere, by schriflycke ordonnantie geteeckent by hunnen clerck, de voors. deffaillanten oft weygeraers doen sommeren ten eynde sy binnen XXIIII uren comen ter cameren namptiseren de penen daer sy inne gevallen selen syn, oft anderssints sal men deselve realiter et de facto daervore doen executeren by sHeeren Officiers, Cluyvers oft andere particuliere

parsoonen, byder Cameren daertoe te assumeren ende te authoriseren, sonder eenige voordere executie by mynnen Heere den Borgemeestere oft yemandt anders te derven doen teeckenen.

Ende en selen alle alsulcke parsoonen, tegens de ordinantie ende bevelen vande voors. Ceurmeesters ende Policymeesters, in rechte egeenssints gehoort moigen worden, dan naedyen sylieden ierst ende vooral selen hebben genamptiseert de penen ende breucken daerinne sylieden, volgende de ordinantien vande policye ende den bevelen vande Ceurmeesters ende Policymeesters, selen gevallen syn geweest, als voors. is.

Welcke breucken genamptiseert ende voldaen synde, selen alsdan de gecalengierde in rechte voor Borgemeesteren ende Schepenen gehoort moigen worden tot hunder ontlastinge ende ontschuldt, alwaer partyen hunne saecken verbalyck ende sommierlyck selen moeten vuytdingen.

Ende aengaende de penningen vande selve penen te ontfangene, selen alle deselve worden geconserveert in eender masse oft borsse, omme daermede ierst ende vooral te betalen de oncosten vander Camere, als gagien vanden clerck, twee cnapen oft insinuateurs, met meer andere Offitiers int feyt van politie nootelyck, alsoyck andere oncosten, ende dat gedaen synde, sal alsdan het surplus gedeylt worden in dryen, tusschen de stadt voor een derdendeel, den Ceurmeesters voor een derdendeel, ende de Policymeesters voor het derde derdendeel.

Maer oft geviele dat de voors. gagien oft salarisen ende oncosten nyet en costen betaelt worden metter breucken oft penen, soo sal de stadt daerinne de Camere te goede comen, deselve salarisen ende andere oncosten voorts betalen ende suppleren.

Ende selen de voors. Officiers worden ghesalarieert soo ende gelyck Borgemeesteren ende Schepenen, naede exigentie ende qualiteyt vaneeniegelycx dienst, sullen bevinden, met voorgaenden advyse vande voors. Ceurmeesteren ende Policymeesters, te behoorene.

Ende alsoo men (mits de gesteltenisse van tyde ende oyck anderssints door het veranderen van diversche saecken,) nootelyck sal moeten met nieuwe ordinantien in vele diversche saecken versien, selen de Ceurmeesters metter Policymeesters adviseren alsulcke poincten ende ordinantien als sylieden, nae gelegentheydt des tydts, tot meerderen dienst ende welvaren, met beter onderhoudinge vande politie deser stadt, bevinden selen te behooren.

Welcke poincten sylieden sullen aengeven mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, die deselve selen oversien ende examineren, omme by hen daernae alsulcke finale resolutie genomen oft publicatie gedaen te worden als sy sullen bevinden meest oirboir te synne.

Ende dit al by provisien ende sonder prejuditie vande privilegien, costuymen ende ouder hercomen deser stadt, mitsgaders oyck sonder prejuditie vande gerechticheden ende superintendentie mynnen Heere den Schouteth deser stadt, soo int faict van preventien als anderssints, eenichssints competerende, ende tot dat naerder of anderssints by mynne Heeren sal wesen geordineert; reserverende de voors. Borgemeesteren ende Schepenen het meerdere ende mindere etc.

Ende selen de voors. Policymeesters eedt doen in handen vanden Buyten-Borgemeestere vande ordinantien opde polityen gemaect ende alnoch te maeckene, mitsgaders dese instructie te onderhouden ende te doen onderhouden, voor soovele hun moigelyck sal syn, ende sal den voors. Borgemeestere acces hebben toties quoties van inde camere te comen ende aldaer te presideren, besunder in saecken van importantien, als van ordonnantien opt stuck vande brouwers ende diergelycke, sonder wete oft consent vanden welcken opt sluyten oft onsluyten vande brouweryen nyet en sal gedaan worden.

Ende opdat de Policymeesters het nootelyck ende loffelyck feyt vande policie moigen te gevueglycker ende sonder eenich achterdencken dirigeren tot het gemeyn beste, soo verbiedt men, van sHeeren ende der stadt wegen, eenen

iegelycken wel scherpelycken, dat nyemandt, van wat sexe, conditie oft qualiteyt hy sy, hem en vervoordere de voors. Opperceurmeesters ende Policymeesters int feyt oft stuck van hunder offitie te injurieren, met woorden oft met warcken, by hem selven oft yemanden anders, oft deselve te dreygen, tware met rappier, opsteeckere oft poingniaert, oft oyck anderssints, in wat manieren dattet ware, eenich beletsel oft stoornisse te doene, opde pene van daeraff voor dierste reyse arbitralycken gecorrigeert ende voorde tweede reyse vuyt dese stadt gebannen oft anderssints openbaerlyck oft exemplairlyck gestraft te worden, soo ende gelyck mynne Heeren dat, naede gelegentheyt vander saecken ende exigentie vanden mesuse selen bevinden te behooren.

Item sooverre yemandt de loffelycke ordinantien vande policie overtreden ende gecontravenieert hebbende ende voor sulcx breuckachtich gecomuniceert ende vercleert synde, hem voortaene nyet en wachte oft vermyde, maer evenwel vervoorderde deselve anderwerven te overtreden ende daertegens te comen, sal men alsulcken parsoon, voorde II[e] reyse, den breuck oft pene daertoe staende dobbel doen betalen ende, voorde derde reyse, arbitralycken corrigeren anderen ten exempel, volgende dordinantie daerop alreede gemaect oft te maecken.

Insgelycx oft men wiste, nu oft namaels, eenigen parsoon wesende in dienste, raeckende het stuck vande policie oft anderssints oyck het proffyt deser stadt ende der gemeynne welvaert concernerende, die hem inden selven dienst misbruycte, mishandelde oft ontginge tot infractie vande goede policie ende ordinantie daerop gemaect, ende tot achterdeel vande stadt ende der gemeynte, selen tselve schuldich syn aen te geven mynne Heeren, om met voorgaende advys vande voors. Policymeesters daerinne versien te worden nae behooren.

Ende aengesien dat den last der policie is vande Policymeesters verheysschende eene dagelycxe ende continuele sorchvuldicheyt, moeyte ende toesicht, soo opde camere als int ommegaen ende oyck anderssints, ende dat daerentusschen hunlieden dienaers oft knechten selen de winckels

moeten gadeslaen ende daerinne vaceren in plaetse van hunne meesters, opdat denselven last te vlietiger byde Policymeesters mochte aengenomen ende te gevueglycker gedirigeert worden, selen deselve ende elck een van hunne dienaers oft knechten wesen vry ende exempt vande wachte ende vande contributie totter selver, emmers geduerende hunnen dienst oft offitie.

Item wanneer de Policymeesters den tydt van eenen jaere selen volbracht oft voldient hebben, soo selen van hunlieden de sesse affgaen oft vanden dienst verlaten worden ; des selen sy te voren gesamenderhandt moeten overgeven tweelff parsoonen die hun duncken sal nut ende bequaem te wesen omme Policymeesters te synne, vuyt dewelcke Borgemeesteren ende Schepenen selen sesse kiesen ende die inde plaetse vande verlatene oft affgescheyden substitueren, dewelcke selen schuldich syn den voors. dienst oft offitie te aenveerden.

Item ende ten lesten, sal men de Policymeesters, ten tyde van hunnen affscheyt ofte expiratie van heurlieder dienst, geven acquit van hunne administratie, de rekeningen ierst voor Comissarisen daertoe te ordineren gedaen synde.

Arrestatum in Collegio XXVIII[a] Septembris anno 1579.

Geordineert den Gecomitteerde totter amonitien dat sy, in conformiteyt vander missiven van Synne Excellentie ende ordinantien vanden Raedt tot assistentie vande selve Synne Excellentie, selen leveren aen..... *(sic)*, de quantiteyt van drye duysent pondt buspoeders, dewelcke schuldich sal syn te brengen behoorlycke recepisse aenden welcken hy tselve sal hebben gelevert, ende selen de Gecomitteerde daeraff note houden apart, om daeraff ende van alle andere amonitie buyten dese stadt gelevert byde generaliteyt te moighen worden gerembourseert. Actum ultima Septembris anno 1579.

Gecomitteert Lambrecht de Coster om by provisien te wesen Cappiteyn. Actum ultima Septembris anno 1579.

Alsoo seker questie ende geschil was geresen tusschen de Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt ter eenre, ende

Marten van Walsschaten, ter andere syden, aengaende de affheynninge ende schutsel van seker erve de stadt toebehoorende, gelegen inde Nieuwe stadt, byden voors. Marten voor sekere jaeren in hueren gebruyct synde, mitsgaders de huysinge byden voors. Marten daerop gemaect, al dwelck den voorgenoempden Marten, mits den affstandt ende expiratien van synder hueren, sustineerde dat hy soude moigen affbreken, oft dat men hem tselve soude betalen (ter estimatien van lieden hun des verstaende,) nae tvermoigen vander attestatien vande Heeren ende Gecomitteerde vande leste rekencamer, ende dat dyenvolgende de Stadtmeesters met Janne van Essche ende Matheeus Sprangers tselve gevisiteert hebbende ende daerop int lange geleth, bevinden dat hetselve wel soude weerdich syn de somme van II^cL guldenen eens, tot XX stuyvers den gulden, ende want de stadt deselve erve verhuert heeft soo die was affgeheynt, moet den jegenwoordelycken huerlinck die alsoo leveren ende laeten behouden oft een nieuw schutsel daerop maecken, dwelck ongelyck veel meer soude costen dan het voors. schutsel ende huysinge is geestimeert, Soo is by mynne Heeren geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy den voors. Marten van Walschaten selen vuytreycken ende betalen, vande stadtwegen, de somme van II^cL guldenen voors., soowel voorde voors. affheynninge, schutsel, huysinge ende oyck voor allen tgene dat den voors. Marten eenichssints soude moigen pretenderen, om wat saecke van melioratie tselve soude moigen wesen, sulcx dat men mits de voors. voldoeninge vande II^cL guldenen partyen reciproquement malcanderen selen quiteren. Actum ultima Septembris anno 1579.

Alsoo sekere questien ende geschillen over eenige jaeren geresen syn geweest ende ongedecideert gebleven tusschen Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt, vander selver stadtwegen, ter eenre, ende Jacopmynne Wouters, weduwe wylen Berthelmeeus Byns, doude, ter andere syden, te wetene ierst dat de stadt heeft geheyscht ende noch is eysschende het verloop van XXX guldenen tsjaers die sy heffende is opde huysinge genaempt *Sinte Marten*, gestaen opde Melckmerct alhier, byden voors. wylen Byns, haren man, achtergelaten, vervallen van acht jaeren Kersmisse lestleden, ende de voors. weduwe heeft geallegeert ende gepretendeert dat

sy voorde stadt soude wesen gepreferecrt vande somme van twee hondert guldenen erfflyck die sy aen het sterffhuys van wylen haren man ten achter was van heure dotale ende innegebrochte goeen, die sy daervore ter Hooger Vierscharen hadden geevinceert in date XIIII Meert 71 ; sustinerende daeromme dat sy dyenaengaende soude wesen voorde stadt gepreferecrt, soowel opt voors. huys dwelck sy innegecocht hadde, als sekere meubelen byden voors. heuren man wylen oyck achtergelaten, die sy wel was begrootende totter sommen van ses hondert guldenen eens, nyettegenstaende dat byden inventaris ende vercoopboeck blyct dat die maer vercocht en waren ter sommen van II^c XV guldenen XV stuyvers, dwelck sy seyde toegecomen te synne doordyen dat Lambrecht van Kessele, binnen synnen tyde van rentmeesterschap, die hadde seer precipitantelyck ende onbehoorlyck doen inventarieren ende vercoopen, eer het sterffhuys van wylen haren manne, die gestorven was vander pesten, hadde den tydt gepasseert van stille te stane ; allegerende oyck dat heuren man in dese stadt nyet en was gehouden, vuytdyen men nyet en soude bevinden dat hy oyck pachter oft oyck borge hadden geweest vande vet- oft botere- ende keesaccyse gedaen by wylen Berthelmeeus Byns den jongen, haren sone, voor tvoldoen van welcke pachtinge nochtans de voors. vercoopinge byden voors. van Kesselt was doen doen ; hebbende voorts geexcipieert op sekere vonnisse dwelck sy by continuatie tegens den voors. van Kesselt in judicio contradictorio hadde geobtineert den X^en Novembris 73. Nopende alle welcke questien de jegenwoordige Tresoriers ende Rentmeestere tot diversche stonden mette voors. weduwe in comunicatie geweest synde, om allen hetselve ter neder te leggen, ende hun voorts oyck op als hebbende geinformeert voor soovele doenlyck ende moigelyck is geweest, ende oyck ten eynde de voors. rente soude voordane moigen haren cours hebben, dwelck tot noch toe, mits de voors. questien, is in surceantie gebleven, syn eyntelyck metter voors. weduwen overcomen, veraccordeert ende getransigeert dat sy in respecte vande stadt ter saecken van hare preferentie, ende al tgene dat sy eenichssints soude moigen eysschen, pretenderen oft queruleren, in eeniger manieren sal hebben ende genyeten de somme van twee hondert XL guldenen, consisterende inde voors. acht

jaeren verloops vervallen te Kermisse anno 78, die men daertegens by manniere van ontfanck ende vuytgeven sal rescontreren, sonder dat daerane eenige cortinge sal moigen geschieden, tware van X^{e}, XXe, Ic^{e} oft ander penningen, die de rentieren binnen de voors. acht jaeren souden moeten dragen hebben, ende sal voorts sedert den voors. Kermisse de voors. rente tot behoeve vander stadt hebben heuren vryen loop, ende daervuyt de voors. huysinge jaerlycx betaelt worden. Ende selen hiermede wesen gecasseert, doot ende te nyete gedaen alle de questien, differenten ende geschillen, soo hier als inden Rade van Brabandt tusschen partyen geresen oft gemoveert geweest synde, hoedanich die souden moigen wesen. Ende want mynne Heeren bevinden het voors. accord ende transactie voorde stadt proffytelyck ende beter gedaen dan gelaten te synne, hebben tselve geadvoyeert ende advoyeren mits desen; ordinerende den voors. Tresoriers ende Rentmeestere hun nae dinhoudt van dyen te reguleren. Actum ultima Septembris anno 1579.

Gecomitteert ende geauthoriseert Tresoriers ende Rentmeestere om te vercoopen, volgende de conditien daeraff gemaect, seker deser stadt erve, volgende het patroon. Actum ultima Septembris anno 1579.

Geordineert nopende de vacatien vande Heeren reysende buytens landts in comissie, dat men deselve sal geven, soowanneer sy stille liggen selen, sdaegs drye guldenen, opde welcke sy gehouden selen syn heure costen te doene, ende int reysen selen deselve by goede specificatie ende declaratie overgeven heure oncosten ende verschoten penningen, om daeraff gerembourseert te worden, ende selen daerenboven, sdaegs reysende, als vore, voor hare vacatien hebben eenen daelder. Actum ultima Septembris 1579.

Gelycke acte op Joncker Jan van Brecht, van XLII dagen vacatien ende XXIX guldenen XII stuyvers verschoten penningen. Actum ultima Septembris anno 1579.

Geordineert dat van Pellicoren sal schuldich syn te bedienen het cappiteynschap, volgende dacte daertoe op hem gedepescheert. Actum ultima Septembris 1579.

Gecomitteert ende geordineert Craenmeestere deser stadt, in plaetse vanden afflyvigen Marten vanden Bruele, Meester Huybrecht Wynants, ende dat mits doende den behoorlycken eedt daertoe staende ende mits hem regulerende volgende dinstructie ende costume daerop gemaect ende van oudt onderhouden ende dyenaengaende gemaect, ende dat opde gagien van IIII^c guldenen sjaers, gelyck Marten vanden Bruele, synnen voorsaet, heeft gehadt ende genoten. Actum ultima Septembris 1579.

Et juravit prima Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sylieden vande penningen diewelcke Mess^r Philippe Cataneo moet geven aen dese stadt, ter causen van het recht vanden alluynne, selen tellen in handen van Aerdt Bormans de somme van achthien hondert guldenen eens, ende dat voorde soldaten liggende opt fort van Lilloo ende Willebroeck, welcke penningen de voors. Rentmeestere sal moighen nemen vuyt de Casse van Reductien, behoudelyk dat deselve sal worden gerembourseert vanden voors. penningen oft rentbrieven die de voors. Cataneo in betalinge aen dese stadt, ter causen als vore, is gevende, ende overbrengende dese, sal tselve hem passeren in synne rekenninge. Actum den lesten Septembris anno XV^cLXXIX^tich.

Geordineert Eemert Pellicoren dat hy sal schuldich syn, sonder eenich vertreck oft dilay, te bedienen het cappiteynschap, volgende dacte op hem over lange gedepescheert ende hem gelevert, ende hem volgende deselve acte te reguleren tegens de ierste wacht, dewelcke wesen sal den II^en deser maendt van Octobris, opde pene van L croonen by hem te verbeuren, ende daervore promptelyck ende metterdaet gheexecuteert te worden tot proffyte vanden vendele daerover hy Cappiteyn gecomitteert is, volgende de voors. acte. Actum prima Octobris 1579.

Een acte om te betalen XX guldenen aenden Pensionaris Masius volgende dordinantie vanden Rentmeestere Niverseel. Actum prima Octobris anno XV^cLXXIX^tich.

Een acte byde welcke wordt geordineert opde specificatie te betalen aenden clerck van Meester Jan Gillis de somme van XXXIII guldenen XVIII stuyvers, ter causen van schryven. Actum I[a] Octobris 1579.

Geordineert Erasmus vande Parre omme te wesen Cappiteyn onder den Coronel Doucker. Actum I[a] Octobris anno 1579.

Alsoo diversche remonstrantien ende verthooningen dagelycx aende Weth worden gedaen, ten fyne van alimentatie voorde geestelycke parsoonen van dese stadt vertrocken synde, ende dat mynne Heeren hebben gecomitteert sekere parsoonen om de goeden, soo meubele als immeubele, deselve competerende, te regeren ende tadministreren, byde welcke men tot noch toe nyet en heeft vernomen desaengaende yet gedaen te synne, Soo ist dat mynne Heeren ordonneren mits desen denselven Gecomitteerde om in alle diligentie te procederen tot inventarisatie ende opteeckeninge vande selve goeden, soo meuble als immeuble, inninge ende opbeuringe vanden innecomen, pachten, renten, alsoyck actien ende crediten derselver, hoedanich die souden moigen wesen, daeraff note te houden, om, tselve gedaen, voorts nopende deselve goeden gedisponeert ende geordineert te worden volgende den religionsfrede ende anderssints, soo men te rade sal bevinden te behooren. Actum I Octobris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te doen leveren aen Meester Anthonis van Mansdale, Ceurmeestere, een voeder houts tot berringe ende ses hondert torcken, denselven voor eene grativiteyt vuyt sekere respecten byde voors. Wethouderen gegunt synde. Actum I[a] Octobris anno 1579. *(fol.* 181).

Geordineert den Amonitiemeesters Peeteren vanden Venne te leveren ende laeten volgen II £ buspoeders, VIII busselen lonten ende XL scherpen van IIII 1/2 ponden, ende andere XL scherpen van III 1/2 ponden, tot behoef van synne schepen liggende voor het fort van Willebroeck. Actum II[a] Octobris 1579.

Geordineert den Collecteurs vande bieraccyse dat sylieden voortaen geene teeckenen meer en selen vuytgeven voorde brouwers oft brouweryen naegenoempt, te wetene vande *Berie* inde Nieuwe stadt, vande *Swaen* inde Gasthuysbempden ende vande *Borcht* opden Oever, ende dat ter tydt ende wylen toe dat sy betaelt selen hebben de twee stuyvers totter amonitien, soowel vande bieren buyten gaende als in dese stadt gesleten wordende. Actum II[a] Octobris anno 1579.

Geordineert den Gedeputeerde totter amonitien deser stadt te laeten volgen op het fort Lilloo vier stucken guetelinghen, met allen heuren toebehoorten, cruyt, clooten etc., ende den busschieter Christoffel Swarcken, mits houdende note. Actum II[a] Octobris 1579.

Geordineert, opde ordinantie vanden Rentmeestere Niverseel, te betalen Joncker Niclaes Schets de somme van IX[c]XLVII guldenen X stuyvers Arthois. Actum ut supra.

Geordineert den Secretarisen deser stadt van dat sy Meester Engelbert Masius, Pensionaris deser stadt, selen goeden in alsulcken huys als hy nu onlancx gecocht heeft tegens de momboiren ende curateuren van Hans de Weert, gestaen inde Arenbergstrate, sonder vanden selven te nemen eenige pontpenningen noch oyck vande vercoopers, ende dat mits redenen den Heeren kennelyck. Actum III[a] Octobris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Meester Engelbert Masius de somme van XVI guldenen eens, ter saecken van sekere rapporten by hem ter ordonnantie van mynne Heeren gedaen. Actum III[a] Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Joncker Jan van Stralen, Buyten-Borgemeestere, ende Meester Pauwels Schuermans, Schepen, de somme van XII[c]L guldenen eens, om by hun gedistribueert te worden aen eenige Heeren die hebben geassisteert inde affrekeninge deser stadt mette Majesteyt ende andere treffelycke diensten

conform den verbalen last by mynne Heeren hen op heden gegeven. Actum IIIª Octobris 1579.

Geordineert den Gecomitteerde totter amonitien te laten volgen, tot behoeff vande forten ende soldaten respective, volgende den billette ende specificatie daeraff synde, vyff yseren stucken tot Lilloo ende de Margriete, Iᶜ spiessen te watere aen Cappiteyn Norrits, Iᶜ £ lonten, IIIᶜ £ poeders tot behoeff van Lilloo, IIᶜ £ poeders, loot Iᶜ £, lonten Iᶜ £, spiessen Iᶜ tot behoeff van het fort *la Margriete*, IᶜXXIII £ poeders, Iᶜ £ lonten, tot Willebroeck Iᶜ spiessien. Actum IIIª Octobris anno 1579.

Geordineert Chrissostimus Scholiers te comen doen den eedt tot het keurmeesterschap op en Maendage naestcomende voor XI uren, opde pene van X £ Vleems, tot behoeve vande armen, metter daet ende reelycken texecuteren. Actum IIIª Octobris anno XVᶜLXXIXᵗⁱᶜʰ.

Gesien by mynen Heeren het extract vande rekenninge vande fortificatie deser stadt, ende ten iersten het articule nopende de vacatien van wylen Meester Peeter Robrechts, deser stadt cassyder, gedragende ter sommen van XLIIII guldenen XVI stuyvers, ter saecken van synne diensten, ende daerop gehoort het rapport vande gecomitteerde Tresoriers ende Rentmeestere. denwelcken kennelyck is den goeden dienst des voors. Roberts, soo is geordineert dat de voors. XLIIII guldenen XVI stuyvers selen inde voors. rekenninge blyven ghepasseert. Actum IIIª Octobris anno 1579.

Item aengaende de XXXVIII guldenen X stuyvers, competerende Cornelis de Vos ter saecken van synne vacatien, gehoort het rapport vande voors. Tresoriers ende Rentmeestere, is by mynne Heeren geordineert dat de voors. XXXVIII guldenen X stuyvers, selen oyck blyven gepasseert. Actum ut supra.

Insgelycx de vyfthien betaelt aen Thomas vanden Bossche, clerck vanden Houten Eeckhoff, gehoort het rapport als vore, is by mynne Heeren geordineert dat de voors. XV guldenen selen blyven gepasseert. Actum ut supra.

Item aengaende de XVIII guldenen betaelt aen Jan van Eertvelt, daerop gehoort het rapport van de voors. Ghecomitteerde, hebben mynne Heeren geordineert dat de voors. XVIII guldenen selen blyven gepasseert. Actum als vore.

Item aengaende de sessendertich guldenen betaelt aen Jan Bene, gehoort het rapport van de voors. Ghecomitteerde, is by mynne Heeren geordineert dat de voors. XXXVI guldenen selen wesen gepasseert. Actum als boven.

Insgelycx de XVIII guldenen XIIII stuyvers betaelt aen Anthonis vanden Eynde, trommelslager, daerop gehoort het rapport vande voors. Gecomitteerde, is by mynne Heeren geordineert dat de voors. XVIII guldenen XIIII stuyvers selen blyven gepasseert. Actum III^a^ Octobris anno 1579.

Ende belangende de XIX guldenen IIII stuyvers betaelt Anthonis Vissenaecken, gehoort het voors. rapport, is by mynne Heeren geordineert dat de voors. XVIII guldenen XIIII stuyvers selen blyven gepasseert. Actum III^a^ Octobris anno 1579.

Alsoo deser stadt, eentsamentlyck den gemeynnen vaderlande, vuyter maten veel is gelegen dat den halven stuyver ter weken opden XVII^en^ ende XXIIII^en^ Augusti lestleden voor vier weken, alreets over lange geexpireert, opden gulden vande huysen geldende L guldenen ende daerover, van stonden ane ende in alder vlieticheyt werdde gecollecteert ende geint, hebbende mynne Heeren daertoe tot diversche reysen gecomitteert ende te warcke gestelt de clercken vande wycken, om mette Cappiteynnen ende Wyckmeesters tselve teffectueren, Soo ist nochtans datter diversche Cappiteynnen ende oyck Wyckmeesters daervan syn blyvende in gebreke, tsy door quaetwillicheyt, cleynne affectie die sy syn dragende totten vaderlande voors. oft anderssints, saecke van quader consequentien ende tot grooten achterdeel vanden gemeynnen lande; om in allet welck te versien ende den quaetwillige gheene oorsaecke te geven dat sy, door heure cleynne affectie totten vaderlande, de goetwillige verflauwen, Soo is by mynne Heeren, met advyse vande Raetsleden ende Coronellen deser stadt, geordineert ende ordineren, mits desen, dat vermaendt

synde een vande Wyckmeesters vande wycken ende Cappiteynnen vande quartieren deser stadt byde clercken voors., om als boven omme te gane, dat sy schuldich ende gehouden selen syn tselve met postpositie van alle andere saecken te doene, opde pene van V £ Vleems eens, te verbeuren byden Wyckmeestere ende Cappiteynnen die, vermaendt synde als vore, in gebreke syn sal, boven de note vande cleyne affectie voors. Actum Lunæ V^a^ Octobris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere, tot behoeff vande visitatie vande leprosen binnen dese stadt, vuyt te reycken de somme van L guldenen voor een ame wyns ende anderssints tot de voordere oncosten ter causen van dyen te doene. Actum V^a^ Octobris 1579.

Alsoo men de bottiers, groenvisschers ende andere parsoonen opde Botmerct voorts staende voorden meestendeel nyet en kan gebrenghen totter betalinge van hun vervallen huere, nyettegenstaende wat debvoir van manen ende sommeren men doende is, waerdore geschapen ware tselve incomen verloren te gane, Soo is by mynne Heeren gecomitteert Niclaes Schierl ende Peeter Dils, cluyvers opde Halle, om diegene die in faulte syn van te betalen hun vervallen huere, mitsgaders die hun vervoorderen opde voors. Botmerct voorts te comen stane, sonder dat sy ierst syn opgeteeckent ende hun billet van te moigen voorts staen hebben, te executeren met verbeurte van hunnen visch, telcker reysen als sy culpabel selen bevonden worden, volgende dordinantie op het voortstaen vande Botmerct gemaect. Insgelycx worden de voors. Niclaes Schierle ende Peeter Dils gecomitteert om diegene die hun vervoorderen buyten de weeckmerct voorts te staen met groen, fruyt ende anders, soo op dEyermerct als ontrent het *Geschildert Huys*, sonder dat sy voortstaen op hun gedesigneerde plaetse gelegen opde Meerebrugge, byde Heeren daertoe geordineert ende verhuert, gelyck deselve aldaer syn affgepaelt, naedyen sy wettelyck syn vermaendt, texecuteren met verbeurte van hun groen, fruyt oft andere goeden by hun opde voors. verbode plaetse voorts gedaen, telcker reysen als sy bevonden selen worden

contrarie van dyen gedaen te hebben. Actum V^{a} Octobris 1579.

Alsoo Jan Pelgrim, Franchoyssone, coopman ende poorter deser stadt, by mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt in Januario des jegenwoordichs jaers anno $XV_{c}LXXIX^{tich}$ gecosen is geweest omme voorden selven jaere te wesen Deken ende Raedtsman vander Meersse alhier, synde tot dyen eynde tot diversche reysen oyck ontboden geweest om te comen doen synnen behoorlycken eedt, heeft de voors. Janne Pelgrim altydts geweygert tselve te accepterene ende den eedt te doene, vuyt oorsaecken dat hy was een vande achthien wepeleers vanden Ouden Cruysboge, by Hooftman, Coninck, Dekens, Oudermans ende Gesworen vande selve gulde van soodanige offitien oft diensten bevryt was, al nae vermoigen ende volgende sekere previlegien derselver gulden by verscheyden Hertogen ende Hertoginnen van Brabandt gegundt ende verleendt ende by wylen Onsen Aldergenadichsten Heere den Keyser geconfirmeert ende bevesticht, inder vuegen dat noch recht noch redene en ware dat mynne Eerw. Heeren Borgemeesteren ende Schepenen soodanige loffelycke previligien souden contravenieren. Eyntelyck, alsoo de gemeynne vyandt hem op den 1^{en} Martii anno voors. met synne geheele macht was vindende voor dese stadt, ende anderwerven vermaendt synde, de voors. Pelgrom als boven (voor oogen nemende den grooten noodt daer eeniegelyck hem alsdoen inne vondt ende postponerende de voors. exceptie van vrydom voor het gemeyn beste ende welvaert deser stadt), tevreden geweest den voors. last van dekenschap ende Raedtsman taenveerden ende te bedienen, onder expresse conditie nochtans ende op vast toeseggen van mynne Heeren, dat hy daermede synnen vrydom nyet en soude prejudicieren, ende dat mynne Heeren voors. hem voort, ter expiratien vanden dienst voors., souden voor sesse naest toecomende jaeren vry ende exempt houden van het aelmoesseniersschap ende alle andere deser stadt diensten, hoedanich die syn ende daer eenich poorter ende ingesetene alhier soude moigen toe geemployeert worden, staende tot collatie, anominatie oft electie vande selve mynne Heeren, hetwelck alsoo by mynne Heeren den voors. Pelgrom toegeseegt ende beloeft

is geweest, tot welcken eynde ende opdat de voors. Pelgrom in toecomenden tyden het effect vande voors. geloefte ende acte vanden vrydom soude moigen volcomelyck gebruycken ende genyeten, mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt, ten ernstigen versuecke des voors. Pelgrom, hem hebben gegeven ende geven, mits desen, dese jegenwoordige acte ende bescheet. Actum Lunæ Vª Octobris anno XVᶜLXXIXᵗⁱᶜʰ. *(fol.* 184 *v°).*

Gelycke acte op Joachim Vermeeren. Actum ut supra. *(fol.* 185 *v°).*

Geordineert Peeter vanden Venne, Oudt-Deken vande Schippers, van dat hy schuldich ende gehouden sal syn in alle occurrentien met syn schip te dienen tsy de Fortificatiemeesters, de Gedeputeeerde totter amonitien oft andere int gene dat van doene sal wesen tot behoeff vande forten van Lilloo, Willebroeck, *la Marguerite* oft andere, ende dit sonder laten, als concernerende de generaliteyt, oft anderssints selen mynne Heeren daerinne anders versien. Actum VIª Octobris anno 1579.

Alsoo Marten vanden Bruele by requeste mynne Heeren te kennen gegeven hadde den grooten dienst ende last die hy respective gedaen ende geleden hadde int dirigeren ende op eenen goeden voet te bringen het feyt vander cranen, Soo ist dat mynne Heeren, gehadt hebbende op het voors. te kennen te geven het advys van Tresoriers ende Rentmeestere, geleth oyck opden goeden dienst daerinne byden voors. Bruele gedaen, geordineert hebben ende ordineren, mits desen, Tresoriers ende Rentmeestere den voors. vanden Bruele vuyt te reycken voorden voors. dienst, boven synne ordinarise gagie van vier hondert guldenen, de somme van twee hondert guldenen eens. Actum VIª Octobris 1579.

Geordineert dat Andries van Mansdale sal schuldich syn het cappiteynschap, hem by ander acte gedefereert, taenveerden voorden tydt van sesse naestcomende maenden alleene. Actum VIª Octobris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Aelbert Hercules, clerck vanden Secretaris Martiny, de somme van LXXXV guldenen V stuyvers, van hetgene hy gescreven heeft voor dese stadt sedert ultima Octobris 77 tot prima Octobris 1579. Actum VII^a^ Octobris anno 1579.

Geordineert als vore te betalen aen Meester Gilles Martiny, ter causen van vacatien, oncosten van posten ende verschoten penningen, volgende de specificatie, XI^c^VIII guldenen III stuyvers. Actum ut supra.

Gecomitteert Jan van Steenwinckel ende Peeter Panhuyse, om te overcomen ende aff te rekenen met de schippers gevuert hebbende, den XXVIII^en^ Septembris, sekere soldaten nae Dermonde, ende deselve te doen betalen. Actum VII^a^ Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Janne van Niverseel de somme van hondert L guldenen eens, in mindernisse vande ordinarise bede. Actum VII^a^ Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen Meester G. Martiny, voor diversche clercken, geschreven ende onderteeckent hebbende seker XII billietten, beginnende XIX^a^ Februarii 74 ende eyndende den VI^en^ Julii 77, de somme van hondert LXXVIII^tich^ guldenen II stuyvers. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Joncker Phllips van Schoonhoven de somme van XXXIII guldenen XVI stuyvers eens, als reste van verschoten penningen by hem gedebourseert int reysen nae Vuytrecht, volgende de specificatie, mitsgaders noch dryentsestich guldenen voor XLII dagen vacatien, hem by mynnen Heeren toegevuegt. Actum VII^a^ Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gheeraerd Putten, clerck inde secretarye alhier, ter saecken van acht jaeren achterstels, à rayson van XXVII stuyvers tsjaers, van alle weken te enregistreren

den prys vanden mertganck vande teruwe ende rogge, ende dit nyettegenstaende het retrenchement vande oude gagien. Actum VIII^a^ Octobris 1579.

Geordineert Meester Franchoys Charon, omme by provisien te wesen Cappiteyn onder den Coronel Joncker Jan van Stralen, mits doende den behoorlycken eedt. Actum VIII^a^ Octobris anno 1579.

Geordineert dat Leon Petit, Cappiteyn deser stadt, vry ende exempt sal houden vande wacht den parsoon van Robrecht Cools, als Gecomitteerde totter politien, mitsgaders oyck eenen synnen dienaer, sonder oyck gehouden te synne in eenige contributie, ende dat geduerende heuren dienst ende offitie voors., al nae luyt vanden XXV^en^ articule vander instructie den voors. Gecomitteerde by Borgemeesteren ende Schepenen gegeven. Actum IX^a^ Octobris anno XV^c^LXXIX^tich^.

Gelycke acten op alle de tweelve Politiemeesters gedepescheert. Actum ut supra.

Geordineert Aerdt Bormans, Lauwereys van Beeringen ende Peeter du Molyn, Gecomitteerde totten ontfanck vanden halven stuyver nabeschreven, dat sylieden, nyettegenstaende dat sommige vande goetwillige borgers geldt goetwillichlyck geleent hebbende, sonder gewin, op het voors. consent vanden halven stuyver ter weken op elcken gulden vande huysen ende gronden van erven geldende vyfftich guldenen ende daerboven, voorden tydt van een maendt, hen inde contributie vanden selven ongelde pretenderen te behelpen ter opsichten vande selve leeninge, willende hetgene dat sy ter causen vanden selven consente moeten contribueren vinden oft cortten aen tghene sy als boven hebben geleent, Soo ist dat mynne Heeren, op tselve geleth hebbende ende regard genomen hebbende op dinconvenienten die door tselve cortten oft inthouden geschapen syn te rysene, geordineert hebben ende ordineren, mits desen, dat den voors. Gecomitteerde byde clercken, daertoe by mynne Heeren voors. gecomitteert, selen vande parsoonen leenderen evenwel het voors. ongeldt doen ontfangen ende collecteren. Dies selen de voors. goede borgeren leenderen tallen tyden

ende uren alst hun sal believen, moigen cortten prorata van heure leeninge vanden ontfanck byde voors. Gecomitteerde gehadt, halen hetgene des sy geleent hebben. Actum den IX^{en} Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat men de sesse Gulden des daegs sal betalen de somme van vier guldenen, voor heure dagelycxe berringe ende licht, innegaende den VII^{en} Octobris. Actum den X^{en} Octobris anno 1579.

Alsoo den Coronellen, Cappiteynnen ende die vander Gulden aen mynne Heeren hebben te kennen gegeven hoe dattet meer dan nootelyck was, soo tot meerder versekertheyt ende bewaernisse deser stadt alsoyck comoditeyt vande dagelycxe wachte aende poorten, dat men soude maecken opde bruggen vande Roypoorte, Kipdorppoorte ende Keysers, op elck een goet massys waeckhuys ende oyck snyden deur eenen boge van elcke brugge, om aldaer te maecken een optreckende brugge, ende want mynne Heeren tselve oyck goetvinden ende begeerende de voors. remonstranten daerinne te accomoderen, hebben geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy de voors. waeckhuysen ende optreckende bruggen van deser stadtwegen selen doen maecken ende de materialen aende handt aende aennemers derselver betalen vander stadt penningen. Actum X^{a} Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Janne van Niverseel de somme van II^{m}VIII^{c} guldenen op rekeninge van deser stadts quote. Actum X^{a} Octobris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen verpachten daccyse vanden vee. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Diericken Schenck de somme van LXXIX^{tich} guldenen XIIII stuyvers, ter causen van dordinaris suycker ende flambeelen. Actum X^{a} Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen den ouden affgaende Wyckmeesters betaelen heur tabbaertlaecken, nae oude costuyme. Actum X^a Octobris anno 1579.

Gegeven by mynne Heeren aen Jan de Sagere het poortierschap vande Werffpoorte, mits doende den behoorlycken eedt ende onder de wedden ende gagien daertoe staende. Actum XII^a Octobris anno 1579. *(fol.* 188).

Geordineert omme by provisien te wesen Cappiteyn onder den Coronel Schets, Willem Janssone. Actum XIII^a Octobris anno 1579. *(fol.* 188).

Geordineert (nae voorgaende rapport vande Gecomiteerde totten opmaecken vanden verbranden stadthuyse, nopende de comunicatie die sy gehadt hebben met Anthony Credo, van dmaecken vanden chiraet, schouwen ende gaelderye die deselve nyet min en wilt maecken dan hy daeraff ierstmael gehadt heeft, te weten deen door dander tot XVIII stuyvers den voet.) Geconsenteert ende geauthoriseert den voors. Gecomitteerde om metten voors. Anthony Credo taccorderen de leveringe voors. ten pryse voors. te moigen doen. Actum den XIIII^en Octobris anno XV^c LXXIX^tich. *(fol.* 188).

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy Aerden Janssone selen by provisien aenveerden ende te warcke stellen inden *Houten Eeckhoff* alhier. Actum XV^a Octobris 1579.

Alsoo dese stadt van Antwerpen by clare ende liquide affrekeninge, gesloten metten Heeren vander Finantien den V^en Januarii anno LXXIX^tich, is competerende vande Conincklycke Majesteyt de somme van negen hondert vierentachentich duysent twee hondert negenendertich pondt X schellingen IX deniers Arthois, het verloop daeraff gerekent alleenlyck totten jaere LXXIII^tich, ende dat de Wethouderen derselver hadden nu onlancx aen Synne Hoocheyt by requeste versocht dat op rekeninge ende in mindernisse derselver tachterheyt, besunder vuyt oorsaecke vanden contracte vande

alluynnen daerinne begrepen, Synne Majesteyt soude gelieven de voors. stadt over te setten ende te transporteren, oft emmers voor sekere jaren verbinden ende bepanden, het oude recht vande VI schellingen Vleems derselver Majesteyt competerende op elcke carge alluyns hier te lande arriverende, daerinne sooverre gebesoigneert ware dat Synne voors. Hoocheyt ende mynne Heeren vande Finantie, begeerende dese stadt in hun versueck te believen ende te accomoderen, hadde verclaert tevreden te synne het voors. recht van VI schellingen der stadt te verbinden ende te bepanden ter sommen toe van XXXIIII^{m} guldenen eens, behalvens dat van wegen derselve promptelyck in gereede penningen soude opgebrocht worden de somme van IIII^{m} £ Arthois ende vuytgereyct aende Heeren vande Finantie, deselve voorts temployeren tot behoeve vande Heeren Comissarisen vande Staten Generael, tegenwoordelyck besoignerende tot Coelen opden tractate vanden peys, in minderinge van hunne vacatien, staende ten laste vande Staten voors., ende dat, mits byde stadt tselve doende, men heur soude doen expedieren brieven van versekertheyt ende ander bescheet haer tot hare versekeringe nootelyck synde, in behoorlycker formen, totter voors. somme van XXXIIII^{m} guldenen, met clausule dat de voors. IIII^{m} guldenen de stadt souden worden betaelt byden Rentmeestere Syns Majesteyts, metten iersten penningen die comen souden vanden voors. rechte, naedyen gerembourseert souden syn de twee duysent guldenen die nu onlancx aen Synne voors. Hoocheyt syn gefurneert, sooverre deselve noch nyet en syn gerembourseert, ende dat daernae de penningen procederende vanden selven rechte de stadt volgen souden totten vollen ontfanck vande resterende XXX^{m} guldenen, die men gehouden soude syn aff te scryven op het slot vande voors. rekeninge, ende dat de Tresoriers ende Rentmeestere der voors. stadt gehouden souden syn totter voors. sommen toe te gevene behoorlycke quitantie ende acquit daerop dienende, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt, gehoort hebbende het rapport van allen tgene des voors. is, hebben de voors. presentatie ende resolutie van Synne Alteze ende Heeren vande Finantien, in vuegen als voren, geaccepteert ende accepteren mits desen ; authoriserende Tresoriers ende Rent-

meestere om vuyten name ende van wegen dese stadt deselve taccepteren ende de volcominge te vervolgen, ende namentlyck oyck om tot effectuatie van dyen op het voors. recht van VI schellingen oft andere bequame hipotheque te moigen lichten oft by andere gevueglycke middelen vinden de voors. IIIIm guldenen, om daernae voorts sonder eenich vertreck vuytgereyct ende getelt te wordene als vore. Actum den vyfthiensten Octobris anno XVcLXXIXtich.

In plaetse van Robrecht Cools, mits synen dienst van policymeestersschap, gesurrogeert Jacques Vervloet inde Swertsusterstraete, tot bewaernisse vande geestelycke goeden vande drye biddende ordenen ende Bogaerden, volgende dacte vanden Ien Septembris anno 1579. Actum XVa Octobris anno XVcLXXIXtich.

Alsoo de Gecomitteerde over den incoop ende toesicht vander amonitien deser stadt mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeesters, Oude-Schepenen ende de Goede Mannen vande Poorterye ende Ambachten, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, hadden by schriftelycke remonstrantie te kennen gegeven hoe dat sylieden ten diversche tyden, soo mondeling als by requeste, den Leden deser stadt hadden opden XVen Octobris anno 79 te kennen gegeven den grooten noodt ende gebreck van gelde daerinne sylieden waren gecomen, soo door het incoopen ende vuytleveren buyten dese stadt van diversche soorten van amonitien, als door de nootelycke oncosten daer sylieden tot volvueringe van hunder comissie waren gevallen, ende int besunder door de groote achterstellige gagien vande Wachtmeesters, Charjanten ende canoniers voor date vander remonstranten comisie verschenen ende gevallen, die sylieden by hunne instructie waren belast te betalen, sulcx dat de middelen vande blancke opden pot wyns, te betalen byde taverniers alleene, mitsgaders den halven stuyver op den pot wyns ende de twee stuyvers op elcke tonne biers, eertyden geconsenteert tot behoeve vande generaliteyt ende nu ter tydt gecontinueert tot behoeve vande munitie deser stadt, geenssints en waren genochsaem om den voors. incoop ende maendelycxe betalinge vande voors. gagien te continueren, vele min om dese stadt te houden genoch-

saem versien van nootelycke provisie van munitie, ende boven allen tgene voors. is, soo worden sy, remonstranten, dagelycx belast met diversche ende mennichfuldige ordinantien soo van Synne Excellentie als vande Gecomitteerde in rade neffens deselve, om te leveren diversche soorten van amunitien, als poeder, lonten, scherpen ende diversche stucken geschuts, met alle tgene daertoe is behoorende ende tot gebruyck vanden selven nootelyck, soo opde forten hierontrent liggende als int provideren van diversche frontiersteden, namelyck Lyere, Heerentals, Westerloo ende diergelycke plaetsen, mitsgaders oyck int provideren vande amonitie op diverse schepen van oirloge ende aen eenige Coronellen ende Cappiteynnen vande Schotten, Engelsche ende Franchoyschen, volgende de specificatien ten voors. dage den Leden deser stadt overgegeven, waerdore de nootelycke provisie tot behoeve deser stadt sulcx was vermindert ende noch geschapen was vermindert te worden, dat sy, remonstranten, door den soberen ontfanck ende inbrengen vande voors. middelen, genootsaect souden worden dese stadt te laten ongeprovideert, tot grooten achterdeel eude opsprake vande gemeynte ten laste vande remonstranten, waerdore dese stadt oyck soude geschapen syn in tyde van noode te vallen in groote dangieren, ten ware byde Leden deser stadt in tgene voors. is promptelyck worde versien, dwelck sy, remonstranten, in acquidt van hunnen eedt, nyet en hadden connen gelaten anderwerff te remonstreren ; biddende ten selven dage aende selve Leden op allen tgene voors. was soo te willen versien dat sylieden, remonstranten, van genochsame middelen mochten worden versien om den incoop vander amonitien voor dese stadt te doene, ten eynde sy, remonstranten, door faulte van dyen, nyet en quamen te vallen in eenige opsprake ende dese stadt in eenich inconvenient. Waerop mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere hadden geresolveert dat men de Gecomitteerde van tgene sylieden buyten dese stadt hadden gelevert soude doen rembourseren byde generaliteyt, ende dat by inhoudinge van tgene deselve ware schuldich te contribueren tot behoeff vander selver generaliteyt oft noch schuldich soude worden, ende daeraff te doen versuecken behoorlycke deschargen, ende aengaende van voorder middelen tot behoeff vanden incoop vander

amonitien, waren mynne Heeren voorgenoempt van advyse dat men alle bieren, boven alle voorgaende ongeldt ende lasten, noch soude moighen beswaren met eenen stuyver, te wetene, elcke tonne tonne biers van zes, acht oft meerderen pryse te betalene byde poorters oft ingesetenen deser stadt. Ende alsoo de voors. Gecomitteerde nootelyck moesten worden geassisteert met eenige merckelycke somme van penningen, om dese stadt genochsaem in alle promptitude te versien, waren mynne Heeren van opinie dat men de voors. Gecomitteerde soude authoriseren om opde voors. middelen vande blancke opden pot wyns, geconstitueert tot behoeff vander amonitie, soude moigen lichten, ten minsten coste deser stadt ende op alsulcken tamelycken interest, tsy van acht, negen oft thien ten hondert, soo men tselve aldergevueglycxt soude connen becomen, de somme van XX^m^ guldenen. Maer alsoo deselve blancke opden pot wyns byde Wyckmeesteren ware geconsenteert voor een jaer, innegaende quinta Maii lestleden, ende byde Goede Mannen vande Ambachten alleenlyck voor ses maenden, souden mynne Heeren wel geraden vinden deselve blancke te continueren voor eenigen merckelycken tydt, emmers soolange tot dat de voors. twintich duysent guldenen met den interest van dyen souden wesen betaelt; dwelck de Oude-Schepenen insgelycx geraden vindende, hebben de Wyckmeesteren ten selven dage hen geconfirmeert met dopinie van mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, nopende het voors. remboursement, mitsgaders inde voors. continuatie ende opneminge van penningen, affslaende den voors. stuyver van nieuws te stellene opde bieren boven alle voorgaende lasten, met welcke opinne vande Wyckmeesteren de Goede Mannen vande Ambachten hunlieden insgelycx hebben geconfirmeert. Actum inden Breeden-Raedt XV^a^ Octobris anno XV^c^LXXIX^tich^. *(fol.* 190).

Geordineert den Secretarisen deser stadt te depescheren obligatien onder den segel ten saecken deser stadt, tot behoeve van alsulcke parsoonen ende sommen als de Gecomitteerde vander amonitien hun selen annomineren, al in conformiteyt van dese acte van consente. Actum XVII^a^ Octobris anno XV^c^XXIX^tich^. *(fol.* 192).

Gecomitteert Lauwereys van Beeringen, Oude-Deken vanden Ouden Voetboge, omme van wegen derselver gulde te oversien met den anderen de privilegien deser stadt, volgende het versueck ende de requeste te dyen fyne overgegeven aende Wethouderen ende den appoinctemente daeroppe gestelt. Actum XIX[a] Octobris anno 1579.

Gelycke acte op Marten opden Hoff, Oudt-Deken vanden Ouden Handtboge. Actum ut supra.

Gelycke acte op Janne van Somergem, Deken vande Coloveniers. Actum ut supra.

Alsoo mynne Heeren verstaen dat by sommige soude syn ontfangen eenige sommen van penningen geprocedeert vande collectatie vanden halven stuyver ter weken, onlancx voor een maendt geconsenteert van elcken gulden vande huysen ende gronden van erven binnen dese stadt, geldende ter hueren boven de vyftich guldenen tsjaers, sonder dat die worden overbrocht in handen van Aerdt Bormans, Lauwereys van Beeringen ende Peeter de Molyn, Gecomitteerde totten generalen ontfanck van dyen, Soo ist dat mynne Heeren, om daerinne te versiene ende ten eynde de sommen daerop gelicht moigen worden gerembourseert, hebben geordineert ende ordineren, mits desen, wel ernstelyck eeneniegelyck, tsy Cappiteynnen, clercken oft oyck andere wie die syn, die ter causen van dyen eenige penningen souden moigen onder hebben, van stonden ane ende sonder eenich voorder vertreck, deselve penningen over te tellen in handen vande voors. Gecomitteerde, oft anderssints sal men deselve daervore metter daet doen executeren ; ordonnerende voors den Wyckmeesters, clercken ende allen anderen des behoort, denselven halven stuyver te innen ende te collecteren vanden genen die ter oorsaecken van dyen in tachterheyt selen bevonden worden, wes aengaende eeniegelyck hem sal behoorlyck quyten nopende de betalinge, oft anderssints selen mynne Heeren daerinne versien soo tot effectuatie ende volcominge van tgene byde Leden deser stadt ende den Breeden-Raedt is geordineert behooren sal. Actum XIX[a] Octobris anno 1579.

Geaccordeert ende gegunt Henrick de Greve ende Joris

Adriaenssone Dondari: ierst den ontfanck van het recht vanden geleyde vanden Honte, den tydt van drye jaeren continuelyck, voor XVI^c guldenen tsjaers, by hun daeraff by anticipatie comptant te betalen de somme van drye duysent guldenen, ende de reste, bedragende XVIII^c guldenen, in drye termynnen, te weten alle jaere een derdendeel daeraff ter expiratien van dyen, innegaende denselven ontfanck prima Januarii anno LXXX; ten anderen het bakegeldt voor gelycken termyn van drye jaeren voorde somme van VI^c guldenen tsjaers, deselve te betalen, ten eynde van elcken jaere, oyck innegaende den voors. iersten Januarii LXXX^tich. Actum XIX^a Octobris anno 1579.

Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen, gesien hebbende dopinie vande Oude-Schepenen ende vande andere Leden deser stadt, opde propositie gedaen inden Breeden-Raedt den X^en Octobris lestleden, ende welcke opinien de voors. Leden hebben inde voors. vergaderinge vanden voors. Breeden-Rade, gehouden den XV^en deser maendt, geopent ende naderhandt by geschrifte overgegeven, bevinden dat deselve egeenssints hun en conformeren met henlieden opinie hun gecomuniceert om promptelyck te moigen geldt vinden om de frontieren deser stadt behoorlyck te versien ende versekeren ende op te brengen de penningen daertoe nootelyck, maer, in plaetse van dyen, hun syn beclagende van dat de generale middelen in alle geunieerde provintien nyet en worden geexecuteert op gelycken voet, noch oyck den C^en oft den vyffden penninck, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen verclaren dat men van deser stadtwegen alle debvoir ende neersticheyt heeft gedaen ende noch sal doen, dat de generale middelen in alle de geunieerde provintien selen worden geexecuteert op gelycken voet ende de abuysen ende ongelyckicheyt derselver wechgenomen, ende mede om te vercrygen het consent vanden V^en penninck of ten minsten remboursement voor dese stadt vanden selven V^en pennink, mitsgaders oyck beneersten dexecutie vande generale middelen ende dontlastinge vande consumptie.

Maer alsoo het redres van alle dese poincten moet gedaen worden by gemeyn ende generael resolutie van alle de

geunieerde provintien, tot welcken eynde ende andere oorsaecken die Gedeputeerde vande selve geunieerde provintien syn beschreven ende eenige gecomen ende andere dagelycx worden verwacht, en sal men nyet ophouden neffens denselven, tot alle deselve poincten metterdaet selen syn geredresseert ende dese stadt gestelt in gelycken staet ende graet als dandere provintien ende steden ; nyettemin, soo men middelertydt nyet en behoort te verlaten die nootelycke defensie ende versekeringe vande stadt ende omliggende frontieren derselver, dwelck nyet en can geschieden dan met besettinge derselver met volck van wapenen ende nootelycke provisien ende middel van gelde, soo dient promptelyck geadviseert ende geresolveert eenige bequame middelen om te becomen die penningen daertoe nootelyck ende gerequireert synde.

Dwelck ¦ ineffecte allenlyc soude worden verschoten ende strecken in affslach van tgene daerinne die stadt sal bevonden worden gehouden te synne voor heure contingent, nadyen den generalen voet van contributie sal genomen syn, daerinne hoewel men verhoipt dat men nyet en sal gehouden syn te gelden als gedraegt de taxe geraempt tot Vuytrecht, soo moet men nochtans bedencken dat men gehouden is in eenige redelycke contributie, nade macht ende faculteyt vande stadt ende ingesetenen van dyen, na advenant dandere provintien ende steden selen contribueren.

Ende selen mynne Heeren de redenen byde Oude-Schepenen geallegeert, met meer andere by hun van te voren over lange overleegt, aengeven de Staten Generael tot redressement sulcx als vore.

Ende soo mynne Heeren hebben geadviseert by heur voorgaende opinie de middelen die hun goet ende bequaem dochten om te vinden jegenwoordelyck de provisie vande penningen nootelyck als vore, daerby sy alnoch persisteren, mits hun noch ter tydt egeen ander gevueglycker te voren en comen, soo versuecken mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen dat de Heeren Oude-Schepenen ende andere Leden deser stadt gelieve hun te confirmeren mette opinie van Borgemeesteren ende Schepenen voors., oft ander bequa-

mer ende prompter middelen in plaetse van dyen aen te geven, naedyen sy ende ander Leden bekennen de voors. besettinge, versekeringe ende defensie vande frontieren deser stadt meer dan nootelyck te synne; ende hoewel dat schynt dat de rycke hun provisie van berringe voor desen winter hebben gedaen, nochtans sal tselve voorden aenstaenden somer int vernieuwen derselver provisien te passe comen ende meest vallen tot laste vande herbergieren, passanten ende vrempdelingen.

Nopende duytgeven vande obligatien, en behooren de voors. Leden deselve nyet te difficulteren, naedyen die nyemanden beter te passe en sal comen dan dese stadt, die gewillichlyck altydt heur consent heeft volbracht, ten eynde die provintien ende steden, die tot noch toe gebreckelyck geweest syn by middele van dese verbintenisse, van gelycken doen oft daertoe rechtelyck gheport ende bedwongen worden.

Ende alsoo alle middelen ende consenten, hoe prompt deselve oyck schynen te wesen, eer dieselve tot gereeden gelde connen gebrocht worden, merckelycken tydt requireren, dwelck desen jegenwoordigen noodt nyet toe en laet, soo hadden Borgemeesteren ende Schepenen geadviseert dat, by maniere van leeninge, opde hipotheque vanden voors. aengeven middelen ende bundergeldt, opgebracht soude worden eenige merckelycke somme ter maendt byde borgers ende ingesetenen van machte die tselve cunnen gedoen sonder merckelycke beswaernisse ; stellende nochtans het meerderen vanden tax ende parsoonen tot discretie vande Leden, die daertoe sal gelieven te annomineren eenige gecomitteerde om tselve met alder vliet te effectueren, waertoe men hen wel behoort te vuegen, aenschouw nemende dat deselve ingesetenen alhier duerende dese leste troublen met egeene garnisoenen en syn belast geweest gelyck andere steden ende namentlyck Brussel, Breeda ende andere frontiersteden, te meer dat die voorgaende leeningen op gelycken voet gepractiseert tot consentement van eeniegelyck syn voldaen.

Ende aengaende het bundergeldt, hadden Borgemeesteren

ende Schepenen wel gewilt dat men tselve over lange hadde connen te warcke stellen, gelyck men oyck tselve hadde begonst in treyn te stellen, maer is belet geworden door dovercomen vanden vyandt, die meester is geweest vanden platten lande.

Ende syn mynne Heeren verwondert dat dOude-Schepenen vercleeren van egeen consent vanden bundergelde te weten, daer sy daerinne hebben geconsenteert opden XVIIen April anno XVcLXXVIIItich ende al ist soo dat sy doen ter tydt hadden geconditioneert, behoudelyck dat tselve gelicht soude worden in alle de geunieerde provintiën, soo hebben sy opden XXIen dach Aprilis daernae inde jegenwoordicheyt van Synne Excellentie deselve conditien affgegaen.

Ende die deductie hiervoor ende naer gedaen employeren mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen oyck voor antwoorde op tgene de Wyckmeesters ende die Goede Mannen vande Ambachten hebben overgegeven.

Daertoe vuegende dat de rigoreuse executie ende vercoopinge voorden bundergelde, byden Wyckmeesters aengegeven, nyet practicabel en is in Brabandt, daer meestendeel vanden lande desert, ongebouwt ende sonder vruchten liggen, sulcx dat diversche, vuyt oorsaecke van dyen, met goede redenen ende fundament hebben vercregen atterminatien van renten daermede sy belast syn, ende noch dagelycx aende Staten van Brabandt clachtich vallen om te hebben quytschellinge oft ontlastinge vande ordinarise beden, inder vuegen dat waerschynelyck den Raedt van Brabandt met sulcke provisie den schamelen lieden nyet en souden willen belasten.

Aengaende de versochte rekeninge vande goeden gaende naede gesepareerde provintien, verclaren mynne Heeren dat het ongeldt daerop gestelt wordt geheven by forme van passeport, daeraff de Gouverneurs vanden lande altydt hebben gehadt de dispositie, ende hetwelck jegenwoordelyck wordt geemployeert tot onderhoudt vanden staet van Synne Hoocheyt, daerane menige borgeren ende innewoonderen deser stadt proffyteren ; nyettemin sal men toesien dat tselve sal

worden gebrocht ter rekeninge ende ten laste vande Staten Generael, naedyen sy selen hebben geresolveert opt tractement van Synne Hoocheyt, daertoe oyck onder ander dieselve Staten syn bescreven.

Aengaende die Ghecomitteerde totte administratie vande geestelycke goeden, verclaren Borgemeesteren ende Schepenen dat daerinne is versien byde acte hiermede overgegeven, ende sullen deselve doen effectueren.

Nopende darticulen raeckende de provisien vande forten, sal tselve oyck aengegeven worden inde generael vergaderinge vande geunieerde provintien, om daerinne te versien.

Nopende het vuytvueren vanden coren ende ander poincten byden Wyckmeesteren overgegeven, selen Borgemeesteren ende Schepenen dyenaengaende adviseren mette Policymeesters, dat daerinne worde versien soo behooren sal.

Aengaende de middelen byde Wyckmeesteren aengegeven om promptelyck geldt te vinden, en syn nyet practicabel, alsoo de generael middelen syn specialyck verbonden met consent vande Leden deser stadt.

Ende aengaende die thollen, demeynnen ende finantien, daeraff en hebben de Leden deser stadt egeen dispositie ende, boven de belastinge vande renten, worden noch dagelycx de penningen daeraff comende gheemployeert tot proffyt vande generaliteyt.

Ende aengaende daccyse ende imposten vande stadt, is eeniegelyck kennelyck dat die moeten geemployeert worden tot betalinge vande arme rentieren, ten eynde sy moigen middel hebben om te vervallen de gemeynne lasten vanden lande ; willende den Leden wel adverteren dat deselve accysen, ten versuecke van die van Brussel, syn belast ontrent met XXX^{m} guldenen tot behoeve vande provisie vande stadt van Brussel, Vilvoorden ende fort van Willebroeck, daervore sy beloeft hebben te leveren soovele quitantien van gereduceerde renten, om nyet te scheyden vuyt den voet vanden placcate der reductien.

Ende voor soovele die Goede Mannen vande Ambachten seggen dat dOfficieren vande finantien, rekencamer als andere souden forneren eenige merckelycke somme van heure gagien oft anderssints, syn Borgemeesteren ende Schepenen wel geinformeert dat meestendeel vanden selven twee, drye oft vier oft meer jaeren van hunne gagien ten achter syn, hoewel datse die nyettegenstaende diversche leeningen gedaen hebben.

Bovendyen dat diegene die hier syn tHoff volgende syn buyten heuren huysen ongemack ende groote coste ende thuys belast met garnisoenen.

Aengaende de clachten vande vrybuters ende vande passepoorten vande Coronellen ende vande hoydemaeckers ende andere byde Goede Mannen vanden Ambachten overgegeven, mitsdyen sy nu dieselve hebben ierst overgegeven, selen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen daerinne doen versien gelyck men sal bevinden te behooren.

Begeerende dat die Leden selen terstondt annomineren Comissarissen, om te hooren de rekeninge vande dyckagie van Borgerweerdt, waertoe de Heeren van heuren twegen hebben gecomitteert Meesters Pauwels Schuermans, Jaspar Sanders, Schepenen, ende den Secretaris Meester Henrick de Moy.

Actum inden Breeden-Raet den XX[en] Octobris anno 1579. Ende dyenvolgende ter ordinantien van mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, den Oude-Schepenen, Wyckmeesters ende Dekens vande Ambachten gegeven. Ut supra.

Synne Excellentie met den Rade van oirloge deser stadt neffens derselver, hebben voor Coronel, in plaetse van wylen Adam Verhult, gecosen Janne Gysels. Ende ten eynde men in toecomenden tydt alle misverstandt voorcome ende eendrachticheyt tusschen den ingesetenen deser stadt worde geconserveert, soo is byde selve Synne Excellentie ende Raedt voors. geadviseert dat soowanneer gelycke plaetse sal geraecken te vaceren, de Magistraet met dandere Leden, de Coronellen ende de Dekens vande ses gesworen Gulden drye

parsoonen selen overgeven aen Synne Excellentie ende Raet voors., die daervuyt eenen selen nemen ende tot de voors. colonelschap annomineren. Gedaen inde voors. camere van oirloge, den XX^en^ Octobris anno 1579, ende was onderteeckent : Martiny.

Alsoo ter kennissen van mynne Heeren is gecomen dat inder kercke van St.-Andries alhier eenige nieuwicheyt soude worden gemaect ende geattempteert, soo hebben mynne voors. Heeren geordineert den Gecomitteerde totten onderhoudt vanden religionsfrede de kercke ende tgene aldaer gemaect soude moigen worden te visiteren, om, tselve gedaen ende hun rapport daeraff gehoort, voorts geordineert ende gedaen te worden soo ende gelyck men sal bevinden te behooren. Actum XX^a^ Octobris anno 1579. *(fol.* 198).

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken tot eender aelmoessen, tot behoeff vande moeder vande Arme Clarissen, de somme van XXXVI guldenen. Actum ut supra. *(fol.* 198).

Gecomitteert Abraham de Cautere om by provisien te wesen een vande Gecomitteerden in het segelaershuysken opde Pisternebrugge, in plaetse van Henrick Laureyssens, mits doende den eedt daertoe staende, ende besunder om wel ende scherpelyck tonderhouden dordinantie lestmael gemaect opt bierbrouwen inde Nieustadt, opde gagien van XXIIII ponden Vleems tsjaers, gelyck syn Medegecomitteerde syn genyetende. Actum XX^a^ Octobris anno 1577. *(fol.* 198).

Gelycke acte op Berholdt van Meurs, in plaetse van Beernaert Loys, int voors. segelaershuysken. Actum XX$_a$ Octobris anno 1579. *(fol.* 198).

Gegunt Jaecques de Keysere de laeckenelle in plaetse van Jaecques de Respaille, mits betalende de rechten ende doende den eedt respective daertoe staende. Actum XXI^a^ Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Balthasar Berlinck, clerck van Mynheer van Stralen,

VIII guldenen XVIII stuyvers, ter causen van diversche partyen by hem gescreven. Actum XXI[a] Octobris anno 1579.

Geordineert Quintyn Marchys om by provisien te wesen Cappiteyn in plaetse van Balthasar van Eyndhoven onder den Coronel Doucker (1). Actum XXI[a] Octobris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den warcklieden, werckende aent nieuw stadthuys, voor een vereeringe te beschinckeu met een halve ame Rinschen wyn oft XXV guldenen daervore, ende dat voor een grativiteyt dat sy hebben den mey opde puye gestelt. Actum XXI[a] Octobris anno 1579.

Gecomitteert Joncker Henrick van Halmale om te verheffen met alle solempniteyten tot Gendt, voor Bailliou ende mannen van leene vanden casteele ende ouder borcht, het recht deser stadt competerende van seker haringen, te weten XXI haringen ende vier haringen, hulde ende manschap te doene prout moris. Actum XXI[a] Octobris anno 1579. *(fol. 202 v°)*.

Gecomitteert ende geauthoriseert de navolgende parsoonen, te weten Pauwels Tucher, Loys Verbeke ende Cornelis Daems, Coronellen, Meester Jacob Gentius, Quickelberghe, Augustyn Waryn, Cappiteynen, ten eynde sy met de andere geannomineerde byde Leden ende vande Magistraet acte hebbende (ende geene andere,) selen moigen visiteren de privilegien deser stadt, volgende de appostille daeraff synde. Actum XXII[a] Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy in handen van Aerden Borremans selen, by maniere van leeninge, tellen, tot behoeff vande soldaten van Lilloo, seker vyff hondert guldenen deser stadt competerende ter saecken vande laeckenelle geconfereert aen Jacques de Keyser, behoudelyck dat de voors. Rentmeestere hieraff sal houden note, ten eynde men van stadtswegen hieraff mach worden gerembourseert vanden iersten consente vande Leden deser

(1) Tucher.

stadt, ende nemende recepisse vanden voors. Borremans, sal tselve den voors. Rentmeestere worden gepasseert in synne rekeninge. Actum XXII^{a} Octobris 1570.

Geauthoriseert Tresoriers ende Rentmeester om te goeden seker coopers van erven deser stadt by hunlieden vercocht, volgende dappostille vanden lesten Septembris lestleden, op seker articulen ende conditien daeraff gemaect. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen vuytreycken aen Joncker Jan van Brecht, Oudt-Schepen, de somme van L guldenen, ter causen van vertheerde costen ende XII dagen vacatien gedaen sedert den XIX^{en} Januarii tot den XXX^{en} derselver anno 1579, inde reyse van Vuytrecht, om te kennen te geven dat dese stadt begeerde te treden inde Unie. Actum XXII^{a} Octobris anno 1579.

Geordineert als vore vuyt te reycken ende te betalen aenden Audencier Pottelsberge ende synne clercken de somme van XXXII guldenen eens, voorde depeschen voor dese stadt gedaen sedert den I^{en} Januarii 78. Actum XXII^{a} Octobris anno 1579.

Opden XXIIII^{en} dach der maendt van October int jaer XV^{c}LXXIX^{tich}, inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt der stadt van Antwerpen, is aende Leden vanden selven Rade versocht geweest datse respective souden willen aennoemen Comissarisen, om te hooren de rekeninge vande dyckagie van Borgerweerdt. Soo hebben mynne Heeren van heuren twegen aengenoempt ende gecomitteert Meester Pauwels Schuermans ende Meester Jaspar Zanders, Schepenen, ende den Secretaris Meester Henrick de Moy, de Heeren Oude-Schepenen Heer Dierick vanden Werve, Ridder, ende Willem Schoyt, die Wyckmeesters Cornelis Dyckstraet ende Niclaes Pletinck, ende die Goede Mannen vande Ambachten Peeter van Breuseghem den jonghen, vuyten name van synen vader, Adriaen Vervoort ende Jan de Hase, om de voors. rekeninge vande dyckagie van Borgerweerdt te hooren ende

te sluyten soo dat behoort. Gedaen ten dage, maendt ende jaer als vore.

Alsoo de Leden deser stadt van Antwerpen, int consenteren vanden lesten hondersten penninck, hadden besproken dat men, vande ierste penningen daeraff te procederene, tot behoeve van Synne Hoocheyt soude tellen de somme van VI^c £ Vleems ende dat, mits den noodt daerinne deselve haer was vindende, Mynheer de Borgemeestere Stralen soovele hadde gediligenteert dat deselve somme van VI^c £ door andere middelen by hem was opgebrocht ende Synne Hoocheyt gelevert, ende dat daernae deselve diversche andere penningen ter begeerte van Synne Excellentie, tot onderstandt vande gemeynne saecke, wel totter sommen van ontrent ses duysent guldenen heeft gevonden, Soo is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert Aerdt Bormans, Laureys van Beeringen ende Peeter du Molyn, Gecomitteerde totten ontfanck vanden voors. hondersten penninck, den voors. Heere van Stralen vande voors. somme van VI^c £ Vleems te remboursseren ende betalen, in minderinge vande voors. sommen by hem als boven affgesproken. Actum XXIIII^a Octobris anno 1579.

Geordineert Willem Spruyt dat hy op morgen den XXVII^en deser maendt van October, tegens thien uren, in Collegio come doen den behoorlycken eedt als Policymeestere, volgende dacte op hem nopende tselve offitie geexpedieert, opde pene van LX guldenen tot behoeve vande armen byden voors. Willem Spruyt te verbeuren, sooverre hy bevonden werdt des in gebreke te synne. Actum XXVI^a Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeester, dat sy aen Gillis Lambrechts, vuyten name vanden Rentmeester Nyverseel, selen vuytreycken I^cLV guldenen XVI stuyvers eens, op rekeninge ende in mindernisse van deser stadts ordinaris bede. Actum XXVI^a Octobris anno 1579.

Alsoo den Rentmeestere Panhuyse swaricheyt was maeckende van te nemen vuyt de Casse van Reductien de ses duysent guldenen eens, volgende dacte daeraff synde in

data Va Septembris lestleden, Soo is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert dat in sooverre Gillis de Greve volgende de voors. acte nyet en werde gerembourseert, dat mynnen Heere den Rentmeestere deselve penningen sal nemen vande penningen dewelcke Messr Philippe Cataneo moet geven ter causen van het recht vanden alluynne. Dyes sal de extraordinarise casse, die deselve penningen toecomende is, worden gerembourseert vanden innecomen vanden halven stuyver ter weken. Actum XXVIIa Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy tot behoeve vande guarde van Synne Excellentie voor brandt by provisien selen vuytreycken, alle weken tegens drye guldenen, vanden tyde aff ende volgende den voet sy de vendelen binnen dese stadt den brandt hebben gelevert. Actum XXVIIIa Octobris anno XVcLXXIXtich.

Gecomitteert Harman Fransen te wesen Cappiteyn onder den Coronel Joncker Erasmus Schets opden Cleynnen Couwenberch, in plaetse van Lieven Andriessen. Actum XXVIIIa Octobris anno 1579.

Alsoo men verstaet dat ten huyse van Sr Emanuel Rodrigues, onder den zoon van Harman Gulden, eertydts geweest synde binnen synnen leven curateur van het sterffhuys van Jan Enricques, berustende syn diversche rekenboecken, pampieren ende munimenten concernerende het sterffhuys vanden voors. wylen Jan Enricques, van welck sterffhuys Christoffel Prunen hem dragende is als crediteur vander sommen van twee duysent vier hondert ponden Vleems salvo justo, ende alsoo dese stadt vele is gelegen om tvoors. credit vanden voors. Christoffel te moigen bewysen, mits de groote tachterheyt die dese stadt aenden selven is lydende ende competerende, ende dwelck men eensdeels verhoipt te bewysen ende te verificeren vuyt ende byde voors. boecken ende pampieren ende oyck diegene die de voors. zoon van Herman onder hem is hebbende, eenichssints raeckende tvoors. sterffhuys ende curatele vanden voors. Jan Enricques ende oyck de questie die de voirs. curatele gehadt heeft ende noch is hebbende tegens Octaviaen

Lommelyn, Soo is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert den voors. soon van wylen Herman Gulden dat hy alle de boecken, pampieren ende munimenten, eenichssins raeckende den voors. sterffhuyse van wylen Jan Enricques ende oyck de procedure tegens den voors. Octaviaen Lommelyn, van stonden ane overlevere, onder behoorlycke recepisse. in handen van Tresoriers ende Rentmeestere, om die by hun gevisiteert ende alsulcke extracten daervuyt getrocken te worden als sy tot heurder intentie bevinden selen nootelyck te synne, ende dit al sonder prejuditie van iemants recht. Actum XXIX[a] Octobris anno XV[c]LXXIX[tich].

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen vuytreycken, op affrekeninge ende mindernisse vanden dienst gedaen ende noch te doene by Meester Carel Gabry ende Philips Mallery, int feyt van in ordre ende state te stellen de costuymen ende ordinantien int feyt van justitie ende procedure deser stadt, de somme van twee hondert guldenen eens, te weten elck van hun hondert guldenen. Actam XXIX[a] Octobris anno 1579.

Geordineert den sesse Gecomitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden dat sylieden, van stonden ane ende sonder langer dilay, selen maecken den staet vande selve geestelycke goeden ende denselven over te leveren in handen van mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, om voorts de overschietende penningen temployeren daer ende soo byde Wyckmeesteren ende Goede Mannen vande Ambachten deser stadt opden XXIIII[en] Octobris 79 inden Breeden-Raedt is versocht, geconsenteert ende geaccepteert. Actum XXIX[a] Octobris anno 1579.

Gedepescheert opde annominatie ende taxatie vande parsoonen in seker cohier begrepen, die ter maendt souden opbrengen LII[m] guldenen voor drye maenden, volgende den consente vanden Breeden-Raedt, de aggreatie van mynne Heeren, ende dyenvolgende geordineert dat deselve terstondt sal worden ter executien gestelt volgende den voors. consente. Actum XXIX[a] Octobris anno 1579.

Geordineert den conchergie vuyt te reycken de somme van II^c^V guldenen III stuyvers, ter causen vande oncosten vande Heeren Gecomitteerde tot Vuytrecht verschoten, volgende de specificatie. Actum ut supra.

Geordineert den Greffier Martiny vuyt te reycken, ter causen van synne vacatien inde reyse van Vuytrecht, volgende de specificatie daeraff synde, de somme van hondert guldenen. Actum XXIX[a] Octobris anno 1579.

Geordineert denselven vuyt te reycken ende te betalen de somme van LXXXVIII guldenen, ter causen van synne comissie op Brugge ende Gendt neffens Synne Excellentie, volgende de rekeninge. Actum ut supra.

Denselven geordineert ut supra de somme van XXXI guldenen XVI stuyvers, soo ter causen van schryven, seynden van brieven ende anderssints, volgende de specificatie. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Meesteren Cornelis Lanschot, Greffier vande voors. Tresoriers- ende Rentmeesterscamer, ter causen van diversche extraordinarise diensten byden selven, in saecken deser stadt concernerende, vuyt laste van mynne Heeren gedaen geduerende desen jegenwoordigen jaere, voor een grativiteyt te beschincken met een goede ame wyns ende daccyse van dyen oft LX guldenen daervoren. Actum XXIX[a] Octobris anno 1579.

(*fol.* 205 *v*°).

Geordineert Aerdt Bormans, Peeter de Molyn ende Lauwereys van Beeringen te leveren in handen van Pauwels Doucher (1) de restanten vanden sydelaeckengelde ende dyckagiegelde, volgende de comissie den voors. Doucher gegeven. Actum XXX[a] Octobris anno 1579.

(1) Tucher.

Instructie voorde nagenoempde parsoonen, gecomitteert totten ontfanck ende inninge vande LII^m guldenen ter maendt geconsenteert voor drye maenden byde Leden deser stadt opden XXIIII^en dach van Octobris anno XV^cLXXIX^tich, om by leeninge opgebrocht te worden byde parsoonen daertoe genoempt, soo geestelycke als weerlycke, absente ende presente, volgende den quohiere van annominatie daeraff synde ende vuyt laste vande selve Leden ondergeteeckent byden Pensionaris Meester Jan Gillis.

De Gecomitteerde Aerdt Bormans, Laureys van Beeriegen ende Peeter de Molyn, selen dagelycx vergaderen smorgens ten negen uren totten elffven ende des achternoens van dryen totten vyffven, om te besoigneren opde voors. inninge, daertoe sy selen moigen gebruycken alsulcken camer als hun goetduncken sal.

Ende omme deselve inninge oft ontfanck gevueglyck te doene, selen de Gecomitteerde moigen nemen ende assumeren, tot hunder assistentie ende onderstandt, alsulcken parsoon oft parsoonen als hunlieden noodich ende goetduncken sal om het inhalen vande penningen te doene,

Welcken parsoon oft parsoonen selen de penningen van hunnen ontfanck alle dage moeten overbringen inde voors. camer, om aldaer in cassa geleegt te worden oft anderssints vuytgetelt, soo ende gelyck de voors. Gecomitteerde selen ordineren.

Ende ten eynde in dese saecke met goede ordre ende alle moigelycke civiliteyt mach worden geprocedeert, selen de Gecomitteerde moigen assumeren eenen boeckhouder oft clerck die den ontfanck van dage tot dage sal opteeckenen,

Welcken voors. clerck sal worden geauthoriseert om te maecken de extracten vanden quohiere vande annominatie ende deselve te auctentiseren, om volgende denselven eenen

iegelycken vande voors. geannomineerde parsoonen, voorden taux daeroppe deselve respectivelyck syn gestelt, geinsinueert ende gesommeert te worden.

Volgende denwelcken sommatien ofte insinuatien eeneniegelycken schuldich sal syn hem terstondt te reguleren, emmers ten lancxten binnen den derden dage, op pene van realiter ende metterdaet voor het voldoen derselver sommatien geexecuteert te worden, sonder eenige dissimulatie, port oft faveur.

Ende ten eynde eeneniegelyck van synnen taux ende opgebrochte leeninge mach hebben behoorlyck bescheet, selen de voors. Gecomitteerde totten ontfanck schuldich syn te geven aende parsoonen die hunnen taux ende contingent selen hebben te vollen geforneert behoorlyck bescheet, inhoudende obligatie ende geloefte van remboursement vuyten name ende van wegen de Leden deser stadt, ende dat sylieden selen participeren inde generale obligatie byden selven Leden daeraff gegeven ende in handen van hun, Gecomitteerde, gestelt, om van henne leeninge binnen ses maenden betaelt te wordene metten verloope van dyen, tegens acht ten honderden opt jaer.

Welcke voors. quitantien oft beloeftenissen byde voors. Gecomitteerde in dyer qualiteyt te geven oft te doene selen moeten syn geteeckent by hunlieden alle drye oft ten minsten by twee van hunlieden, met annotatie vande qualiteyt van taxatie, nombre ende folio vanden quohiere, daerby vande selve taxatie byde Leden deser stadt gedaen is blyckende.

Maer alsoo men bevreest dat in deser saecken meerder diligentie ende extremiteyt van noode wesen sal, door de weygeringe, refus oft dilay van betalinge by eenige genomineerde te doene, selen de voors. Gecomitteerde daeraff van dage te dage de advertentie doen aen mynne Heeren vander Weth, die, nae voorgaende sommatie, particuliere acte selen depescheren op alsulcke refusanten oft weygeraers, daermede deselve realiter et de facto selen worden geexecuteert in hunne gereeste goeden ofte parsoonen, soo men nae gelegentheyt vander saecken sal bevinden te behooren.

Ende alsoo de Gecomitteerde in deser saecken selen moeten doen diversche insinuatien ende weten etc., selen deselve moigen assumeren eenen cnape ende eenen insinuateur, om continuelyck ontrent heurlieden camer te synne ende voorts geemployeert te worden in tgene de Gecomitteerde nootelyck selen vinden.

Aengaende de oncosten ter causen van dese inninge te doene ende besundere van boeckhoudere, cassiers, cnape vander cameren, oncosten van executien met allen anderen diergelycken ongelde, als boecken, pampier, salaris ende andere nootelyckheyt, zelen deselve worden gedebourseert byde voors. Gecomitteerde vande penningen van hunnen ontfange ende by hun worden gebrocht in rekeninge.

Ende alsoo men bevindt dat diversche parsoonen, in prejuditie vande voorgaende leeninge oft contributien, hun hebben geabsenteert buyten dese stadt, ende dat diversche hunlieden souden in prejuditie van desen consente moigen absenteren (soo eenige schynnen te willen doen,) sulcx dat grootelycx ware te beduchten dat het voors. consent van LII[m] guldenen ter maendt voor een groot deel nyet en soude connen opgebrocht worden, selen de Gecomitteerde doen houden journael oft daghelycxe memorie vande insinuatien oft sommatien, mitsgaders vande weygeringen vanden gesommeerden parsoonen, met diligente annotatie vande refusanten oft absenten, om van dage te dage mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen daeraff te doene advertentie oft annominatie, ten eynde deselve moigen realiter et de facto worden geexecuteert, tsy in hunne gereetste goeden oft parsoonen, soo ende gelyck men nae redene sal bevinden te behooren.

Ende selen voorts de Gecomitteerde in desen, nopende den ontfanck ende inninge vanden voors. consente, in als hun reguleren volgende de ordinantien ende naerderen last hunlieden by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, nae exigentie vander saecken ende occurrentie vanden tyde, van dage te dage te geven. Actum XXX[a] Octobris anno 1579.

Alsoo de Wyckmeesters opden XXIIII^{en} Octobris XV^{c} LXXIX^{tich}, int consenteren vande LII^{m} guldenen ter maendt, op te brengen voor drye maenden, by quotisatie van drye hondertparsoonen, hebben onder andere besproken dat tselve nyet en soude worden getrocken in consequentien ende hun daeraff acte soude worden verleendt dat sulcx nyet meer en sal geschieden, aleer men die aengenoemde parsoonen soude overgeven, Soo ist dat mynne Heeren etc., voldoende de begeerte vande voors. Wyckmeesters, verclaren dat het consent voors. vande Leden deser stadt, gedragen by maniere van quotisatie gedaen door den vuytersten noodt die de Leden deser stadt daertoe bedwongen heeft, is gebeurt sonder prejuditie oft achterdeel vande privilegien ende oude heercomen van dese stadt ende vande borgeren ende ingesetenen derselver, diewelcke selen syn ende blyven, nyettegenstaende den voors. consente byde Leden gedaen, in toecomenden tyde goet, vast ende van weerden, onvermindert, onverandert oft ongheprejudicieert, sonder dat dit heur consent nu oft in eenigen tyden ter prejuditien oft contrarien van dyen geacht, geallegeert oft in consequentie getrocken sal worden oft sulcx nyet meer geschieden. Actum XXX^{a} Octobris anno XV^{c}LXXIX^{tich}.

« Wy Aerdt Bormans, Lauwereys van Beeringen ende Peeter du Molyn, byde Leden deser stadt gecomitteert totten ontfanck ende inninge vande LII^{m} guldenen ter maendt, voorden tydt van drye maenden, beginnende den I^{en} Novembris anno 79, byde selve Leden deser stadt geconsenteert den 29^{en} Octobris anno 1579, om by leeninge opgebrocht te worden byde parsoonen daertoe genoempt, volgende den quohiere vande selve annominatie, vuyt laste vande selve Leden onderteeckent byden Pensionaris Meester Jan Gillis, bekennen ontfangen te hebben van N. de somme van N. guldens, daerop hy inde voors. annominatie getaxeert is geweest, alle maenden te leenen, ende dit voorde eerste maendt, van welcke somme van N. guldenen wy, als Gecomitteerde vuyt den naem ende van wegen den Leden deser stadt, geloven den voors. N. te rembourseren binnen ses maenden naestcomende, metten intereste van dyen tegens acht ten honderden opt jaer, ende dat de voors. N, tot versekertheyt van dyen, sal participeren inde generale obligatie

bvde voors. Leden daeraff gegeven ende in onsen handen berustende. Oirconde der waerheyt hebben wy dese onderteeckent tAntwerpen den etc. »

Geordineert den voors. Gecomitteerde hen quitantie te geven inder forme hiervoren geprescribeert. Actum ultima Octobris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den Greffier Martiny, ter causen van dat deselve hem binnen desen jaere, vuyt laste van mynne Heeren, heeft geemployeert in diversche extraordinarise saecken dese stadt int particulier aengaende, soo by Staten Generael, Synne Excellentie, den Breeden-Raedt deser stadt als anderssints, hebbende synne besoignee by geschrifte gestelt ende de verbalen daeraff overgegeven, voor een grativiteyt vuyt te reycken tsestich guldenen eens. Actum ultima Octobris anno 1579.

Alsoo den XXIIII^en^ Octobris lestleden byde Leden deser stadt, Breeden-Raedtsgewyse vergadert synde tot den ontfanck vande LII^m^ guldenen ter selver tydt by hun geconsenteert voorden tydt van drye maenden, om by manniere van leeninge door ettelycke borgers ende innewoonders deser stadt op te brengene, syn gecomitteert deersame Aerdt Bormans, Lauwereys van Beeringen ende Peeter du Molyn, dewelcke mits den last daerinne sy hun jegenwoordelyck syn bevindende door voorgaende gelycke comissie derselver Leden, hun aen mynne Heeren de Wethouders desaengaende geexcuseert hebbende, syn door goede inductie ten lesten, om de gemeynne saecke te voorderen, daertoe gepersuadeert ende bewillicht geweest, met voorgaende geloefte dat men denselven daerinne soude doen alle assistentie ende bystandt, Soo syn by mynne Heeren voors., tot betere voorderinge vande saecke, mits desen geauthoriseert Cornelis Gysbrechts ende Tobias Stevens, clercken, omme vuyt laste vande Gecomitteerde voors., volgende den cohiere van annominatie byden Pensionaris vuyt laste vanden voors. Leden onderteeckent, omme te gane ten huyse vande parsoonen daerinne genoempt ende, volgende de taxatie van dyen, hen te vermanen tot betalinge ende furnissemente vande sommen daerop eenyder van hen is gestelt, de penningen dyenvolgende te innen

ende op te beuren, om deselve voorts over te tellen ende te leveren in handen vande voors. Gecomitteerde. Actum ultima Octobris anno 1579.

Geordineert den Penninckmeestere Steenwinckel dat hy rembourseren sal, volgende dacte vanden XIIII[en] Augusti 78, aen Joncker Jan van Stralen, Buyten-Borgemeestere, de somme van twee duysent vyff hondert guldenen by hem geleendt totter dyckagie van Borgerweerdt. Actum ultima Octobris anno 1579.

Gelycke acte op de Vos ter sommen toe van duysent guldenen eens. Actum ut supra.

Geordineert Janne Daems te wesen Cappiteyn in plaetse van Peeter Behagel onder den Coronel Cornelis Daems. Actum III[a] Novembris 1579.

Mynne Heeren hebbende verstaen dat int vermanen ende opbeuren vande restanten vande voorgaende consenten ende middelen tot furnissemente van dyen byde Leden deser stadt geaccordeert, diversche injurieuse, hooge ende opdragende woorden ende ombehoorlycke insolentien by sommige ingesetenen worden gesproken ende voortsgekeert, Soo is byden selven, om daerinne te versiene, mits desen geordineert den Coronel Pauwels Doucher ende oyck dandere, allen alsulcken die men sal bevinden eenige gelycke onbehoorlycke woorden oft insolentie te gebruycken aentasten oft doen aentasten (denselven daertoe mits desen authoriserende,) ende te doen leyden ende sequestreren opden *Backersthoren* alhier, ter tydt ende wylen sy desaengaende selen hebben gedaen behoorlycke satisfactie ; ordonnerende voorts allen ende eeniegelyck vande clercken die int opbeuren van eenige van gelycke middelen van te vorens hun hebben geemployeert oft daerinne gevaceert, voorts te continueren totter inninge vande resten van alle de voors. middelen, sonder hun daerinne eenichssints tsoecken te maecken, ende dat op sulcken salaris als den Coronel Doucher met denselven sal accorderen, te weten voor elck brieffken twelck by hun sal worden aende deffaillanten gelevert een oort ; ordonnerende denselven clercken mits desen expresselyck des egeenssints (daervan byden voors. Coronel Doucher oft andere versocht synde,) in faulte te wesen, oft anderssints selen mynne

Heeren daerinne tegens denselven versien soo men tegens onwillige ende wederspannige behoort. Actum III[a] Novembris anno XV[c]LXXIX[tich].

Geordineert den lacquey van Synne Excellentie tot onderstandt van syn houwelyck aff te schryven vier amen goet biers. Actum III[a] Novembris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sylieden selen vuytreycken aenden Greffier vanden Finantien Starck een ame wyns van L guldenen eens, ende dat ter causen vande diensten byden selven voor dese stadt gedaen int feyt vande affrekeninge vande Majesteyt in het feyt vande alluynnen. Actum den IIII[en] Novembris 1579.

Alsoo van wegen Synne Hoocheyt, Excellentie ende Generale Staten diversche clachten syn voorgecomen aen mynne Heeren Schouteth, Borgemeesteren ende Schepenen, van dat eenige borgeren die gefouriert worden met billetten behoorlyck geteeckent soo byden Fourier vanden Hove als den Gecomitteerde deser stadt, nyet en willen ontfangen oft logeren dengenen die hem gesonden worden, volgende de ordinantie gemaect opt feyt van fourieren geteeckent by Synne Hoocheyt ende Excellentie, al in grooter verachteringe van Synne voors. Hoocheyt, Excellentie ende dese stadt, Soo ist dat mynne Heeren voors. ordineren, mits desen, dat eeneniegelyck sal schuldich wesen tontfangen alsulcke gefourierde parsoonen, soo edelmans, hartsiers, hellebardiers ende andere Officiers in dienste wesende vande voors. Hoocheyt, Excellentie ende andere die men gehouden is te fourieren byde voors. Fouriers ende Gecomitteerde deser stadt met behoorlyck billiet, geteeckent als voors. is. Ende de borgers oft ingesetenen die heurlieden daertegens opponeren sullen in alsulcken gevalle, boven de pene van XXV guldenen daer sy, volgende de voorgaende ordinatie, in vallen selen, gehouden wesen de parsoonen by billiette als vore gefoeriert te logeren, ende, ingevalle van eenich vuytstel oft vertreck, selen de voors. gefourierde parsoonen, vuyt crachte van deser acte, byde Fouriers gesonden worden in eenige herberge, tot laste vande voors. refusanten, die gehouden selen wesen de herbergiers daervan promptelyck te betalen, aleer sy in rechte selen moigen

gehoort worden, ende selen voor tselve gebreck, volgende de taxatie vande voorgenoemde Fouriers vanden Hove, ende Gecomitteerde deser stadt, byden Schouteth geexecuteert worden, mitsgaders oyck voorde voors. pene van XXV guldenen, alleenlyck daertoe gesommeert synde by sHeeren dienaers, diewelcke wy respective daertoe authoriseren by desen. Actum IIII[a] Novembris anno 1579.

Geordineert Cornelis Grameye, Collecteur vande wynaccyse, dat hy den wyntaverniers deser stadt, staende op schinderinge, voor laccagie van elcke ame wyns die sylieden inleggen, ten slete sal passeeren in respecte vanden hoochsel vande fortificatie ende ammonitie, voor laccagie eenen stoop, soo ende op gelycken voet als hy is doende in respecte van deser stadt accyse. Actum IIII[a] Novembris anno 1579.

Geordineert Cornelis Grameye, Collecteur vande wynaccyse, dat hy sal opteeckenen het ongeldt opden wyn gestelt totter amonitien, van tgene dat den wyn aengaende Synne Hoocheyt ende Excellentie selen van doene hebben. Actum IIII[a] Novembris 1579. *(fol. 211.)*

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Hanse van Dort, gesworen bode, ter saecken van XC dagen vacatien à rayson van XVIII stuyvers daegs, de somme van LXXXI guldenen, mitsgaders noch VI guldenen X stuyvers, ter saecken van gedebourseerde penningen byden voors. van Dort gevaceert, bedragende tsamen LXVXVII guldenen X stuyvers. Actum V[a] Novembris anno 1579.

Op heden, datum van desen, is by mynne Heeren den Wethouderen ende den Raedt van oirloge neffens Synne Excellentie geordineert den Coronellen ende elcken van hun deser stadt van Antwerpen, in alder diligentie rontsomme onder het district ende bevanck van hunnen colonelschap by trommelslach te vercundigen dat eeniegelyck hem sal reguleren volgende de publicatien respective den XXVI[en] Augusti ende den XXIX[en] Octobris lestleden van wegen Schouteth ende Regeerders voors. alhier gedaen, ende dyenvolgende dat alle huerlingen ende proprietarisen, huysen ende erffven hebbende binnen dese stadt, selen gehouden wesen terstondt op te brengen het verschenen weeckgeldt,

inder vuegen ende manieren inde voors. twee publicatien verhaelt, in handen vande clercken vande wycken, tot dyen eynde in alle wycken omme te gane, op pene dat men de deffaillanten ende gebreckelycke daervore terstondt, sonder eenige dissimulatie, metterdaet sal executeren ; bevelende voorts den Coronellen hunne Cappiteynen te belasten daerinne te doen alle nootelycke assistentie ende, daer faulte sal vallen, den gebreckelycke feytelycken te doen executeren ende metterdaet tot voldoeninge ende opbrenginge vanden selven gelde te bedwingen. Actum V^a Novembris anno 1579.

Alsoo het apparentelyck is van diversche swaricheden op te rysen ende te voren te comen inde executie vanden taux van penningen daerop sekere borgers ende inghesetenen deser stadt gestelt syn, om promptelyck op te brengen de LII^m guldenen ter maendt voorden tydt van drye maenden vervolgens, volgende den lesten consente vanden Leden deser stadt gedaen inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt gehouden den XXIIII^{en} Octobris lestleden, ende omme deselve difficulteyten te voren te comen ende tvoors. consent tot effecte te brengen, ten eynde daertoe tselve is versocht geweest ende gedragen, Soo hebben mynne Heeren gecomitteert Joncker Willem Borrewater, Schepen, Janne van Steenwinckel, Tresorier, Meester Willem Martiny, Greffier der voors. stadt, Pauwels Toucher ende Loys Verbeke, Cornellen, Cornelis Dyckstraet ende Janne Pellicoren, Wyckmeesters, met Daniel van Geele vuyten name vande Ambachten, omme in alder diligentien te doen ende helpen voorderen den ontfanck ende inninge vande voors. LII^m guldenen, volgende de annominatie ende taxatie byden selven Leden gedaen, ende tot dyen eynde deselve tontbieden inde camere tusschen het collegie ende de griffie, deselve te vermanen ten eynde sy de penningen daerop sy byden Breeden-Raedt syn gestelt opbrengen, de onwillige ende deffaillanten van dyen den voors. Wethouderen over te geven, om die voorts daertoe te doen bedwingen ende metterdaet executeren tot voldoeninge vande selve taxatie, ende, omme tselve voor te comen, alle swaricheden deshalven eenichsssints te rysen nae hun vermoigen by goede persuasien nederleggen, ten fyne den ontfanck vande voors. penningen geenssints

en worde getardeert ende oversulcx de gemeynne saecke daerdore verachtert, om twelck te verhueden den voors. ontfanck in alder vliet ende promptelyck moet geeffectueert worden. Ende dit al opden voet ende volgende de instructie den Gecomitteerde totten ontfanck gegeven. Actum V[a] Novembris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te lichten het vonnis ende te betalen het rapport vanden vonnisse inden Rade van Brabandt gewesen in cas van reformatie tegens dese stadt ende ten voordeele vande pachters vande laeckenassyse. Actum VI[a] Novembris 1579.

Opde remonstratie vande Fortificatiemeesters nopende de defentie ende versterckinge deser stadt byde Pisternebrugge, gareyten ende bollewarcken daerontrent gelegen, syn gecomitteert den Tresorier Prunen ende Meester Willem Martiny, Greffier, omme metten remonstranten de voors. plaetsen te visiteren, omme, tselve gedaen ende hun rapport gehoort, etc. Item geaccordeert den remonstranten hen versueck, aengaende dat men soovele waters int landt van Oisterweel ende buyten de Nieuwe stadt (sal laten),dat alle grachten mochten vervult ende de leege wegen met water bedect wesen, ende dat tot dyen eynde de leege wegen vande omliggende dorpen tot ses, acht oft thien plaetsen selen worden doorsneden XX oft XXX voeten van malcanderen, als namentlyck den Eeckerschen wech, den wech van Eeckeren nae Wilmersdonck nae het westeynde, ende den wech van Vorderen nae Oirdamme, behoudelyck dat tselve geschiede met adjonctie van Joncker Thomas van Lyere, Drosschaert int Waterlandt, ende met discretie ende ter minster quetsinge. Actum IX[a] Novembris 1579.

Geordineert insgelycx den voors. Fortificatiemeesters dat sy metten iersten selen doen maecken tot Berchem, Borgerhoudt ende Dambrugge de affgeworpen draeyboomen ende aldaer oyck het water seygen. Actum IX[a] Novembris 1579.

Item dat de Secretarissen de publicatie vernieuwen belangende dat eeniegelyck binnen den tydt van acht dagen

affworpen alle huysen, boomen ende hagen staende binnen den limiten deser stadt oft etc. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers endo Rentmeestere dat sy selen maecken eenen sonnewyser aende Borsse, mitsgaders te repareren de bancken vande selve Borsse. Actum ut supra.

Geordineert den Secretarisen deser stadt dat sylieden selen segelen seker obligatie luydende opden Tresorier Nicolaes Baert, ter sommen van dertich duysent guldenen, in data den naestlesten Octobris 79. Actum IX^a^ Novembris 1579.

Alsoo Jan Gysels, Oudt-Deken vanden Ouden Cruysboge, byde Leden deser stadt geannomineert is ende by Synne Excellentie gecoren ende gedeputeert omme te wesen Coronel deser stadt, in plaetse van wylen Adam Verhult, ende deselve dyennyettegenstaende tot noch toe weygeringe heeft genaect om tselve te aenveerden ende eedt daertoe staende te doene, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, vuyt diversche redenen hun by ende door remonstrantie des voors. Jan Gysels kenlyck, denselven Janne Gysels beloeft hebben ende beloven, mits desen, dat hy nyet langer gehouden syn sal het voors. coronelschap te bedienen dan den tydt van sesse toecomende maenden, daervan, mits desen, hem acte verleenende. Actum IX^a^ Novembris anno 1579.

Mynne Heeren vercleeren, mits desen, tevreden te synne dat Janne Thilens, gevangene van wegen de Gecomitteerde totter policyen, vander hachten sal wesen ontslagen. Actum XII^a^ Novembris 1579. Non expeditum.

Alsoo opden Breeden-Raedt, gehouden den XXIIII^en^ dach der maendt van Octobris lestleden anno 79, byde Leden deser stadt van Antwerpen is geconsenteert sekere somme van penningen voorden tydt van drye maenden, alle maende promptelyck op te brengen, by manniere van leeninge, onder etlycke borgers ende ingesetenen deser stadt, volgende de liste ende taxatie daeraff byden Breeden-Raedt voors.

gemaecl, ende dat dyenvolgende N. is gestelt opde somme van N. ende dat deselve, nyettegenstaende de publicatie ende insinuatie daeraff gedaen, in faulte is de voors. somme te furnieren, Soo condicht ende insinueert men mits desen, van wegen Borgemeesteren ende Schepenen ende Raedt deser stadt, den voors. N. binnen XXIIII uren promptelyck op te brengen de voors. somme van N. ende die terstondt over te tellen in handen vande Gecomitteerde totten ontfanck van dyen, die ten selven eynde hun selen vinden laten ten huyse van Aerdt Bormans. oft anderssints sal men denselven daervore feytelyck ende metterdaet executeren, gemerct den jegenwoordigen noodt vande gemeynte in deser stadts saecken sulcx is verheysschende. Actum XII[a] Novembris 1579. *(fol.* 213).

Gemerct de voors. N. hem nyet en heeft gereguleert volgende de voors. insinuatic, Soo is byde voors. Heeren geordineert den Charganten ende dandere Officieren desen aengaende belast synde denselven daervorens in synne gereetste goeden oft synnen parsoon texecuteren, mitsgaders voor doncosten van dyen à rayson van X stuyvers daegs elcken vanden genen die daertoe selen wesen geemployeert. Actum XIII[a] Novembris anno 1579.

Gecomitteert by provisien om te syn Cappiteyn, in plaetse van wylen Christoffel de Meester, Michiel Eenis, onder den Coronel Jan Gysels. Actum XIII[a] Novembris anno 1579.

Geordonneert den Amptman deser stadt inde coopcele van het *Huys van Aken* vuyt te steken het gebruyck vande kercke vande Jesuiten, die vande religie gegeven, volgende de coopcele daeraff synde. Actum XIII[a] Novembris anno XV[c]LXXIX[tich].

Alsoo Baptista Spinola de Staten van Brabandt hadde aengegeven dat onder hem waren berustende obligatien vande voors. Staten behoorlyck gepasseert inder bester formen, wel tot ontrent hondert ende twintich duysent guldenen toe, waervore hy alle ende eeniegelyck vande innewoonders deser landen ende hunne goeden mochte becomen ende arresteren tot allen plaetsen, nochtans dat hy aensiende den

jegenwoordigen noodt vande voors. Staten, soude tevreden wesen deselve te laten converteren in rente tegens den penninck XVIIIe oft XXe, mits hem assignerende behoorlyck opde bede de voors. Staten competerende opde stadt ende quartier van Antwerpen, met conditie dat indyen den Rentmeestere vande voors. Staten den voors. Baptista oft syns actie hebbende nyet en betaelde telcken verschyndage, dat den Rentmeestere der voors. stadt, by tyde wesende, soude gehouden wesen hem het voors. verloop te betalen ende de Staten tselve in rekeninge te ontfangen op affcortinge ende minderinge vande voors. beden, Soo ist dat Borgemeesteren ende Schepenen, aenmerckende het voordeel de voors. Staten daerinne was gebeurende, ende namentlyck den borgeren ende cooplieden deser stadt overal handelende ende meest den arresten ende becommeringen subject synde, hebben gelast hare Gedeputeerde opde Staten comparerende deselve negociatie te voorderen, lauderen ende approberen. Ende dit al onder de conditien naerder begrepen inde resolutie vande Staten ende besunder sonder prejuditie vande voorgenoemde rentieren. Actum XIIII^{a} Novembris 1579 (1).

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeester dat sylieden, volgende doude costuyme ende heercomen, den Dekens ende Oudermans vande Laeckenhalle deser stadt selen geven ende laten volgen, geduerende de ses dagen vande verpachtinge van deser stadt accyse, die men jaerlycx is doende Ste Mertensmisse, des daegs twee stadtstoopen wyns. Actum XVI^{a} Novembris 1579.

Geordineert als vore dat men de Comisssarisen des nachts hebbende alhier opt stadthuys de wachte, sal geven ende laten volgen twee potten wyns, te weten elck van hun eenen pot. Actum XVI^{a} Novembris 1579.

Opt versueck ende verthooninge by Jaecques Valckenborch gedaen nopende de negocatie den XIIII^{en} Julii vande LXXX^{m}

---

(1) *(Op den bladrand :)* Daernae in Collegio gelesen synde het beworp vande acte totte welcke dese is relatiff, is by mynne Heeren tselve concept geapprobeert ende geconsenteert dyenvolgende behoorlycke acte gemaect te worden, behoudelyck dat daerin anders egeene obligatien en selen worden begrepen dan die syn staende ten laste vande Staten van Brabandt. Actum III^{a} Decembris 1579.

guldenen gereet gefurneert opden Ven penninck, is hem byde Wethouderen geconsenteert ende geaccordeert de somme van VIIIc guldenen, ende dat à rayson van een ten hondert, salvo dat hy die sal recouvreren aende voors. negociatie. Actum XVIa Novembris 1579.

Mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen, geleth op dinhoudt van sekere requeste by ettelycke geinteresseerde door de particuliere leeninge by annominatie vanden Breeden-Raedt lestwarven gedaen, op heden, datum deser in Collegio overgegeven, vercleeren dat (gemerct tgene in desen is geschiet gedaen is met vollen Breeden-Raedt by rype deliberatie, overwegen hebbende de gelegentheydt vande saecke ende vuytersten noot,) sy desaengaende nyet en moigen veranderen noch en verstaen tselve te wesen tegens de blyde incompste oft privilegie deser stadt, welcken aengaende oyck de remonstranten te min swaricheyt behooren te maecken, gemerct sy vande voorgenoemde hunne leeninge syn voldaen ende dat den Breeden-Raedt hen heeft geloeft, in respecte van dese leeninge, behoorlycke hipotheque te geven ; belovende oyck de voors. Weth ende Raedt, in conformiteyt van dyen, dat sy sulcx de handt selen aenhouden dat hun deselve hipotheque binnen dese stadt sal worden gestelt voor dexpiratie vande ses maenden, indyen byde geunieerde provintien nyet en worde gevonden eenen voet generael van contributie, waerane dese stadt ende consecutive de remonstranten haren verschoten penningen souden moigen vinden ; verclarende voorts deselve Weth ende Raedt dat sy voorden toecomenden tydt metten Leden deser stadt sulcx daerinne selen versien dat de remonstranten geene oorsaecke en selen hebben hun in gelycken meer te beclagen. Actum XVIa Novembris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken C. Lanschot, ter causen van diversche stucken by hem geschreven ende gecopieert sedert Julio lestleden tot op heden datum deser, de somme van LXVIII guldenen XIII stuyvers, volgende de specificatie. Actum XVII Novembris 1579. (*fol.* 221).

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sylieden selen vermaken het huysken vande segeleers opde Pisterne-

brugge, eentsamentlyck aldaer te maecken een kistken tot behoeff vande selve segeleers ende proevers. Actum XVII[a] Novembris 1579.

Geordineert Mynheer den Schouteth te voorderen dexecutie byde Charjanten over de borgerlycke compaignie van wegen dese stadt gegageert vuyt laste van mynne Heeren, begonst tot effectuatie vanden consente vanden Breeden-Raedt deser stadt, nae inhoudt der acten denselven den XIII[en] deser maendt gegeven, ende dyenvolgende ten huyse van Jaecques ende Jan de la Faille wederomme inne te leyden ende aldaer te leggen alsulcken quantiteyt van schutten ende ander volck van wapenen als tot volcominge vanden voors. consente hy nootelyck sal bevinden ; blyvende de voors. Officier op syn geheel van donbehoorlycke oppositie byden voors. Jaecques ende Jan de la Faille tegens de voors. schutten voortsghekeert, die van wegen dese stadt, van tgene voors. is te volvueren, tot hunnen huyse syn gesonden geweest. Actum XVII[a] Novembris anno 1579.

Geassumeert ende gecoren voor deser stadts Raedt ende Pensionaris Meester Jan vanden Warck ende heeft dyenvolgende in handen van mynne Heeren voors. gedaen den eedt daertoe staende. Actum XVII[a] Novembris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat men Baltasar vander Beke, deser stadt Procureur inden hoogen Raedt van Gendt, sal betalen ter causen van synne gagien, verschoten penningen ende termynnen voor dese stadt gedaen ende verschoten sedert Kersmisse anno 76, 77 ende 78, volgende de specificatie, de somme van LXII guldenen XVIII stuyvers. Actum XVII[a] Novembris anno vyffthien hondert negentseventich.

Alsoo Janne van Roo heeft betaelt den taux daeroppe deselve by manniere van leeninge byde Leden deser stadt is gestelt, om op te brengen de somme van LII[m] duysent guldenen ter maendt, voor drye maenden, Soo ist dat mynne Heeren ordonneren de schutten ende andere Supposten vande borgerlycke compaignien binnen synnen huyse tot effectuatie ende opbrengen vande voors. somme geleegt, vuyt denselven

huyse van stonden ane te vertrecken, deselve betaelt wesende van hunne X stuyvers daegs. Actum XIX[a] Novembris anno 1579.

Geordineert Mynheer den Schouteth deser stadt van stonden ane te seyndene, ten huyse van Jaecques ende Jannen de la Faille, elck ses oft meer Stadtcolffdragers ende dienaers ende deselve aldaer te laten ter tydt ende wylen elck sal opgebrocht hebben tgene daerop hy tot de leeninge byde Leden deser stadt syn gestelt, gelyck mynne Heeren daer voorder inne selen voorsien by faulte van voorder vertooch oft vuytstel, soo sy tot volcomen vanden consente vanden Breeden-Raedt voors. selen bevinden te behooren. Actum XIX[a] Novembris 1579.

Mynne Heeren gehoort hebbende trapport vande Gecomitteerde totter liquidatie vande affrekeninge Syns Majesteyts, het goet debvoir, proffyt ende dienste gedaen dese stadt byden Heer Marquis van Havre, Hooft vande Finantie, inde deselve affrekeninge, hebben mynne voors. Heeren geordineert ende ordineren, mits desen, Tresoriers ende Rentmeestere de voors. Gecomitteerde oft eenige van hun int besundere, onder behoorlycken recepisse, vuyt te reycken de somme van acht hondert Carolus guldenen eens, vande penningen procederende vuyt de reste vande wynaccyse, beloopende IIII[m]XCI guldenen V stuyvers, oft andere extraordinarise penningen nyet aengaende den incomen subject totte betalinge vande gereduceerde renten, om de voors. VIII[c] guldenen geemployeert te worden tot sekere camere van tappisserye ende een voeder wyns, ende daermede te congratuleren den voors. Heer Marquis, in recompense vande voors. diensten gedaen ende noch te doene. Actum XIX[a] Novembris 1579.

Alsoo de Weesmeesters deser stadt mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen te kennen gegeven hebben hoe dat sylieden van ouden heircomen, geduerende de verpachtinge die men doet Sinte-Martensmisse, altyts plegen, alle dage geduerende deselve verpachtinge, te hebben eenen stadtstoop wyns, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voors. geordineert hebben ende ordineren,

mits desen, den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy denselven Weesmeesters, volgende doude costuyme, selen geven ende laten volgen des daegs, geduerende de voors. verpachtinge, den voors. stadtstoop wyns. Actum XX[a] Novembris anno XV[c] negenentseventich.

Gelycke acte opde Peysmaeckers. Actum ut supra.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere dat sy Jan van Niverseel selen vuytreycken de somme van dertich guldenen eens, ende dat in mindernisse vande ordinarise bede die dese stadt jaerlycx den voors. Nyverseel moet geven. Actum XX[a] Novembris anno 1579.

Alsoo Heer Henrick van Berchem, Ridder ende Schepen deser stadt geweest synde, inde rekeninge Jans van Steenwinckel vanden jaere LXXVII[tich] heeft gepasseert twee partyen van oncosten tot Brussele byde Gedeputeerde deser stadt gedaen, bedragende tsamen twee hondert XXXIII guldenen VII stuyvers, op last van daeraff texhiberen specificatie, ende alsoo inden jaere van LXXVIII[tich] de conchergie aldaer met synne huysvrouwe syn vande contagieuse siecte subietelyck afflyvich geworden, dwelck oirsaecke is dat de voors. Heer van Berchem geen pertinente specificatie daeraff en can gedoen, dan alleenlycken generalycken dat hy deselve oncosten inde waerheyt voorde stadt heeft verschoten, op welck vercleeren oyck acte vande Weth ende ordinantie vande camer is gedepescheert, dwelck geconsidereert ende oyck regard genomen hebbende opde qualiteyt des voors. Heeren Henricx van Berchem, Soo is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert dat de voors. Steenwinckel vande exhibitie vande voors. specificatie sal syn ende blyven ontlast ende de voors. Heer van Berchem met syn vercleeren gestaen ende voor sulcx opde rekeninge worden gepurgeert. Actum XX[a] Novembris anno 1579.

Geordineert dat de Colffdragers wesende ten huyse van Jan ende Jaecques de la Faille, volgende dacte vanden XIX[en] Novembris lestleden, by faulte ende ingevalle denselven aldaer wordt geweygert den cost, sy ten laste vanden voors. Jan ende Jaecques de la Faille selen gaen teiren ter naester

herbergen, ende tot voldoeninge vanden selven oncosten ende salaris pandt nemen ende vercoopen. Actum XXI[a] Novembris anno 1579.

Alsoo Janne van Hove ende Vincent de Smit, geassisteert met diversche anderen, soo heeren als borgeren deser stadt, dobligatie vande sessentsestich duysent vier hondert guldenen tot behoeve vanden Heere van Bours ende reductie vanden casteele onderteeckent hebbende, op heden, datum deser, syn gecompareert in Collegio voor myne Heeren de Wethouderen, denselven verthoonende hoe dat den Coronel Pauwels Doucher denselven hadde doen dach maecken ende geconcludeert tot remboursement van eenentwintich hondert negenthien guldenen ende seven stuyvers, daerinne begrepen het verloop tot XIX Novembris lestleden, vuyt ende ter causen van sekere renversale denselven Doucher byden voors. van Hove ende Smit voor gelycke somme, ter begeerte vande stadt, in minderinge vande voors. obligatie gegeven ; versueckende dat myne Heeren voorseyt den voors. van Doucher, ter causen vande selve somme van XXI[c]XIX guldenen VII stuyvers, gelieffden contentement te geven, ten eynde alle voordere schade die ten lesten tot laste vande stadt soude comen te vallen, mocht worden verhuet, Soo is by myne Heeren de Wethouderen voors. geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den voors. Janne van Hove ende Vincent de Smit te geven ende te tellen, vuyt de Casse van Reductien, sooveel men bevinden sal dat deselve stadt ter causen vanden thienden penninck (tot fornissement vande voors. LXVI[m]IIII[c] guldenen alsdoen byde Leden deser stadt geconsenteert, schuldich is in respecte vande brouwerye,) ende de resterende penningen tot voldoeninge vande voors. XXI[c]XIX guldenen VII stuyvers te tellen aenden voors. van Hove ende Smit vuyte extraordinarise casse deser stadt, ten eynde dobligatie byde Heeren ende de stadt vuytgegeven voor gelycke somme mach wesen ontlast ende alle voordere schade voorgecomen. Des soo ordineert men, mits desen, den Gecomitteerde totte inninge vande restanten vanden voors. X[en] penninck te tellen ende over te leveren in handen vanden Tresoriers ende Rentmeestere voors. al tgene deselve boven hunnen salaris souden moigen onderhebben oft alnoch

moigen becomen ende opbeuren. Actum XXIa Novembris anno 1579.

Alsoo die Leden deser stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, respectivelyck den XVIIIen, XXen ende XXIIen dach deser jegenwoordiger maendt van Novembri, hebben geconsenteert eenen hondersten penninck van alle huysen ende gronden van erven gelegen binnen der stadt ende vryheyt derselver, ingaende St.-Jansmisse naestcomende, om den geinteresseerde borgers ende cooplieden inde leste geconsenteerde leeninge te dienen, tot meerder versekertheyt ende voor subsidiaire oft onderstandige verbintenisse ingevalle de middelen van versekerheyden ende hipothequen hun te vorens geconsenteert, soo ten laste vande voors. Leden als vanden Staten Generael, gebreckelyck vielen, ende sy daermede middelertydt nyet en werden volcomelyck gerembourseert van hunnen geleenden penningen, Soo ist dat men deselve geinteresseerde, mits desen, is insinuerende hen nae den wille ende intentie vanden voors. Breeden-Raedt gewillichlyck te vuegen ende conformeren, sonder eenige voordere swaricheyt oft difficulteyt desaengaende te maecken oft oyck meer te pretenderen eenich gebreck van ongenochsame oft insufficiente hipotheque, mits dat daertegens by middele vanden voors. consente vanden hondersten penninck meer dan volcomelyck is versien. Actum XXIIa Novembris anno 1579.

Alsoo mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere hadden den XVIIIen deser jegenwordiger maendt van Novembri doen verthoonen den Leden derselver stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, de swaricheyt ende difficulteyt dyer geresen was in het executeren vande leeninge by hun lest geconsenteert ende dat, om daerinne behoorlyck te versien, mitsdyen sy bevonden deselve principalyck gecauseert te worden op het gebreck van ongenouchsame ende insufficiente hipotheque oft versekertheyt, sy hadden geadviseert ende oversulcx oyck den anderen Leden aensocht dat sy, boven de voorgaende hipothequen ende versekerheden, in gevalle van gebreke ende nyet voldoeninge van dyen, souden willen consenteren, tot een subsidiaire oft onderstandige verbintenisse, eenen hon-

dersten penninck van alle huysen ende gronden van erffven gelegen binnen de stadt ende vryheyt derselver, die ingaen soude St.-Jansmisse naestcomende inden jaere LXXXtich ende gelicht worden op nieuwe hermaecte cohieren, ten eynde men, by middel van dyen, de geinteresseerde inde voors. leeninge volcomelyck soude moigen versekeren ende daerdore deselve bewilligen dat sy hun van alle voordere swaricheyt oft weygeringe souden verdragen, Soo ist dat byde voors. Leden, daerop rypelyck geleth geweest synde, die Heeren Oude-Schepenen ende Wyckmeesters hebben den XXem dach der voors. maendt van Novembri verclaert hun consent te dragen totter lichtinge vanden voors. hondersten penninck, ten tyde ende inder manieren voors., behoudelyck dat de Heeren Oude-Schepenen hebben ondersproken dat dieselve soude worden geint ende gecollecteert vande verhuerde, nae vuytwysen vanden huerzelen, ende daeraff den huerlinck een seste deel dragen sal, ende vanden huysen byden proprietarisen bewoont opden voet vanden ouden cohieren, ende dat dieselve proprietarisen voorts dyen souden moigen cortten aenden rentieren. Ende aengaende de Wyckmeesters, dieselve hebben ondersproken dat hy soude worden geint St.-Jansmisse voors. opde oude cohieren, ende daer de huere nu minder is nae vuytwysen vander huerselen, ende daeraff den huerlinck het een seste deel ende den proprietaris die andere vyff seste deelen dragen sal, ende dit al inden cas ende gevalle oyck byden voors. Heeren Oude-Schepenen goetgevonden ende geadvoyeert, dat die voors. geinteresseerde borgers ende cooplieden middelertydt ende daerentusschen metten assignatien ende hipothequen hun byden Leden van te vorens tot versekertheyt van hunnen remboursemente gegeven, noch oyck by eenige andere middelen byde generaliteyt te consenteren oft te warcke te stellen tot ontlastinge vande voors. Leden, nyet en waren reelyck voldaen ende gerembourseert, ende anderssints nyet; ende dat deselve borgers ende cooplieden by andere wegen ende middelen voldaen synde, dit hun jegenwoordich consent soude cesseren ende gehouden worden voor nyet gedaen, sonder dat men soude vermoigen hetselve consent eenichssints te belasten oft beswaren, oft in eeniger manieren daerop te handelen oft negotieren ; ende sooverre yet ter contrarien werde gedaen, tselve soude wesen nul ende van onweerden,

blyvende alleenlyck dit conditionel consent hangende ende suspens, tot behoeve ende versekertheyt vande voors. geinteresseerde, des men allen de Leden vande stadt gehouden soude syn acte te geven. Ende desen volgende hebben de Goede Mannen vande Ambachten, opden navolgenden XXIIen dach der voors. maendt van Novembri, oock verclaert hun consent te dragen totter lichtinge vanden voors. hondersten penninck te innen St.-Jansmisse naestcomende, opde oude cohieren, ende daer de huere nu minder syn soude nae vuytwysen vande jegenwoordighe huerselen, dyen den huerlinck gehouden sal syn te verschieten ende dragen daeraff een vierendeel, ende die andere drye vierendeelen selen comen ten laste vanden proprietaris, die voorts dieselve dry vierendeelen sal moigen cortten den rentier nae rate synder rente, ende voorts opden selven bespreken, conditien ende restrictien byden Wyckmeesters ondersproken ende byden Heeren Oude-Schepenen geadvoyeert, ende oyck mede dat daeraff nyemandt vry noch exempt en soude syn, van wat state, qualiteyt oft conditie hy ware, geestelycke oft weerlycke, vuytgenomen alleenlyck den proprietarisen vande gebrande huysen, die genyeten selen de vrydicheyt hun by octroye vanden Hove verleent. Ende bovendyen noch op bespreeck dat deen hellicht vande Coronellen soude moeten worden verandert voor het vernieuwen vande Weth, geschiedende dese naestcomende St.-Andriesmisse, oft dat anderssints dit hun consent nul ende van onweerden syn soude ende dat van alle tselve hun soude worden verleent acte. Welcken volgende hebben de voors. Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere het voors. consent vanden hondersten penninck geaccepteert ende accepteren mits desen, ende oversulcx hebben doen expedieren dese jegenwoordige acte, ende oyck mede om den voors. Leden te dienen elck van hun respectivelyck ten fyne ende tot onderhoudt vanden bespreke by hun gedaen ende bevoorwaert. Actum respectivelyk den XVIIIen, XXen ende XXIIen dagen der voors. maendt van Novembris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aenden Rentmeestere Nyverseel, in mindernisse ende op goede rekeninge vande ordinarise bede die dese stadt

betalen moet, de somme van LXXV guldenen. Actum XXIII[a] Novembris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen calengieren ende vernaerderen, tot behoeve deser stadt, alsulcken coop als Heer Jaspar Schets, Heer van Grobbendonck, gedaen heeft vande boomen ende lyde staende ontrent syn huys ter Beke. Actum XXIIII[a] Novembris anno 1579.

Gelycke acte om te coopen het huys geheeten *het Wit Cruys*, staende aende slincke syde vande Warffpoorte alhier. Actum ut supra.

Geauthoriseert ende authoriseren mits desen Aerden Bormans, om metten iersten tontfangen ende op te beuren vanden clercken vande wycken alle alsulcke penningen als sy volgende heure comissie gecollecteert hebben vanden halven stuyver ter weken over de huysen passerende de L guldenen byde Leden deser stadt geconsenteert, gelyck oyck de voors. Bourmans geauthoriseert is om deselve clercken te moigen affnemen den eedt hoe lange oft wanneer dat sy hare penningen hebben ontfangen. Actum XXV[a] Novembris 1579.

Geordineert dat men den ambachte vande Metsers binnen dese stadt, mits redenen den Heeren kennelyck, sal affschryven een ame wyns, in respecte ende ten regard vande assyse ende hoochsel deser stadt competerende, ende dat voor dese reyse ende sonder tselve te moigen trecken in consequentien. Actum XXVI[a] Novembris 1579.

Alsoo mynne Heeren swaricheden worden gemoveert byden genen die voor dierste maendt gewillichlyck betaelt hebben ende bereet syn te betalen de somme van penningen daeroppe sy gestelt syn, om op te brengen de LII[m] guldenen ter maendt byde Leden deser stadt onlancx geconsenteert, als beduchtende dat de tweede maendt gevallen soude wesen ende by hun moeten betaelt worden aleer die gebrecke parsoonen heuren taux vande ierste maendt souden voldaen hebben; Soo ist dat de voors. myne Heeren vercleert hebben ende vercleeren, mits desen, dat de voors. gewillige betaelders

tot voldoeninge vande tweede maendt nyet en selen gehouden noch gepraempt worden, voor ende aleer de deffaillanten voor dierste maendt heure penningen metterdaet selen opgebrocht ende gefurneert hebben. Actum XXVI[a] Novembris anno 1579.

Alsoo by mynne Heeren Meester Janne vanden Warcke, Pensionaris, int aennemen van synen dienst is toegeseegt de somme van acht hondert guldenen eens, soo ter causen van het verlaeten van syne domicilie, syn verhuysen ende transporteren van syne meubelen vuyt Zeelandt binnen dese stadt alhier, ende andere oncosten byden selven te doene, volgende de schriftelycke conventie daeraff met hem van wegen dese stadt aengegaen, Soo is by mynne Heeren geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den voors. vanden Warck, in mindernis vande voors. somme, vuyt te reycken ende te betalen de somme van vier hondert guldenen. Actum XXVI[a] Novembris anno 1579.

Geordineert Gillis Lambrechts, Conchergie, den Pensionaris Meester Engelbert Masius, ten laste van dese stadt te leveren een ame Rinschen wyn, ter sommen van vyfftich guldenen, voor diversche extraordinarise vacatien ende diensten byden selven gedaen. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Gillis Lambrechts vuyt te reycken de somme van VII[c]XVI guldenen XVIII stuyvers, innegaende deselve rekeninge den II[en] Decembris 78 ende eyndende den XXIII[en] Novembris 79. Actum XXVI[a] Novembris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Boudewyn van Barlecom, Secretaris van Syne Excellentie, mits de diversche expeditien ende depeschen, mitsgaders de diversche missiven byden selven tot Gendt ende Brugge met Syne Excellentie wesende aende Weth geschreven, voor een grativiteyt te beschincken met een ame wyns van LX guldenen. Actum XXVI[a] Novembris 1579.

Geordineert dat men Meester Adriaen Dyck, Greffier, ter causen van dat deselve int saccagement deser stadt

heeft gerecouvreert ende gherantsoent gehadt diversche stucken, registers ende andere munimenten der stadt competerende, mitsgaders doncosten int becomen van dyen gedaen, den inventaris ende memorie daeraff gemaect, sal schencken een ame wyns oft vyfftich guldenen daervore. Actum ut supra.

Alsoo Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, opden II^en^ Augusti 1579 hem borge heeft geconstitueert ter contemplatien van ons Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, aen Jan van Hove consortes, als hebbers vande obligatie van viertich duysent guldenen by diversche borgers ende ingesetenen deser stadt onderteeckent, voorde somme van hondert ende XXXII guldenen XVI stuyvers, wesende de reste noch onbetaelt staende vande voors. obligatie, des soude hy, de Voigt, syn verhael ende indempniteyt hebben op alsulcke penningen als Niclaes de Weerdt ende Marten Everaerts, respective Collecteurs vande capitale impositie inden XIIII^en^ ende XV^en^ wycken buyten dese stadt, souden overbringen gecollecteert te hebben binnen denselven wycken, ende alsoo men heeft bevonden dat inden XIIII^en^ wyck, ter causen vanden voors. hooftgelde, nyet meer en is ontfangen dan de somme van hondert XXI guldenen XVI stuyvers, daerane gecort moeten worden voor thien dagen vacatien byden selven Collecteur gevacheert int maecken vanden selven quohiere, tegens XXIIII stuyvers sdaegs, XII guldenen, ende voorden XXV^en^ penninck vanden loon van collectatie de somme van vier guldenen XVII stuyvers, ende voor het schryven vanden selven quohiere, mitsgaders voor het placken van diversche biljetten, tsamen vyff guldenen XIIII stuyvers, beloopende tsamen de voors. oncosten XXII guldenen XI stuyvers, ende binnen den XV^en^ wyck nyet meer dan vyfftich guldenen XI stuyvers, daerane insgelycx gecort voor thien dagen vacatien gedaen int maecken vanden quohiere XII guldenen, ende voorden XXV^en^ penninck vanden ontfanck II guldenen ende eenen halven stuyver, ende voor tschryven vanden quohiere groot XLII bladers, tegens eenen stuyver het blat, de somme van II guldenen II stuyvers, beloopende tsamen de voors. oncosten vande XVe wyck XVI guldenen II 1/2 stuyvers, sulcx dat vanden ontfanck binnen de voors. II wycken nyet

meer en is overschietende dan hondert XXXIII guldenen XIII stuyvers 1/2 stuyvers, Soo ist dat myne Heeren hebben geordineert, gelyck sy ordineren mits desen, aende voors. Collecteurs dat sylieden de penningen van hunnen ontfanck tellen in handen vanden voors. Meester Nicolaes de Voigt, mits by hunlieden inhoudende ende aenden selven ontfanck affcortende de vacatien ende oncosten by hun respective hiervoren gementionneert; ordinerende insgelycx aen Meester Nicolaes de Voigt de voors. reste van hondert XXXII guldenen XVI stuyvers te betalen aen Janne van Hove, overnemende de voors. gecasseerde obligatie ende quitantie vanden voors. Jan van Hove, ende mits overbrengende deselve, sal daermede in syn rekeninghe ghestaen. Ende alsoo men verstaet datter gheen apparentie en is yet vande faulten binnen denselven wycken ter causen vanden hootgelde noch openstaende te ontfangen, zullen de voors. Gecomitterde hunne quohieren, metten openstaende faulten by hunlieden geverificeert, overgeven in handen vanden voors. de Voigt, om, deselve gesien, voorts daerinne gedaen te worden nae behooren. Actum XXVI^a Novembris anno 1579.

Alsoo den Coronel Gaspar van Zurck by Synne Excellentie ende den Magistraet deser stadt was versocht eenige gereede penningen te willen furneren tot assistentie vande gemeyne saecke ende wederstandt vanden vyandt, ende dat deselve hem des gewillich bevonde, behoudelyck dat hem werde gegeven eenich redelyck contentement van versekeringe, ende verstaen hebbende dat de broeders vanden Bogaerden tot hunnen vertrecke den voors. van Zurck hadden overgegeven ende gegunt de possessie van sekere erve ende hoff achter aen syne huysinge comende, volgende de besegelde brieven desselffs convents onder denselven van Zurck berustende, van date vanden XII^en Julii anno XV^cLXXIX^tich, versueckende den voors. van Zurck hem mette voors. hipotheque te willen contenteren, dewelcke eyntelyck tevreden is gheweest, om den dienst vanden gemeynen lande te voorderen, opden selven pandt te furneren de somme van XV^c guldenen, ten fyne voors., mits daeraff hebbende beloefte dat ingevalle denselven grondt hem tongebruycke worde gemaect, dat hy de voors. somme met den verloop van dyen aenden

selven grondt sal moigen verhalen, Soo hebben myne Heeren voors., mits furnissemente vande voors. somme van XV^c guldenen, geconsenteert ende consenteren, mits desen, in het voors. ghebruyck ende possessie vanden voors. hoff ende erffve byden voors. broeders vanden Bogaerden, volgende ende nae inhoudt vande voors. brieven, hem gegeven ; gelovende dat ter causen van dyen hem egeene stoornisse oft calaengie en sal worden gedaen, dan ierst ende alvorens wesende gerembourseert vande selve somme. Actum XXVI[a] Novembris anno 1579.

Is by mynne Heeren geordineert den voors. Coronel de voors. somme te tellen in handen vanden Tresorier vander Beken, tot behoeve van Synne Excellentie, om die temployeren inde secrete saecken. Actum ut supra.

Alsoo Michiel de Molyn inde geconsenteerde hondert twintich (*sic*) guldenen geordineert was te contribueren de somme van een hondert vyftich guldenen, dewelcke men voor hem vander stadtwegen verschoten heeft, by acte vande Weth in date XXII[a] Maii 78, overgegeven opde yerste rekeninge van Peeter Panhuys folio II[c]XXXIIII, articulo IIII°, vuyt contemplatie dat hy, Michiel, dExcellentie vanden Prinche van Oraingien fourneerde van een ledicant met roode syde gordynen ende syne toebehoorten, dwelck hy estimeerde doen weerdich te syne vier hondert guldenen, ende want men den voors. Michiel nyet en can doen betalen de voors. I[c]L guldenen, ten ware men hem restitueerde tvoors. ledicant met syne toebehoorten, daermede Syne Excellentie soude in dyen gevalle worden gedesaccomodeert, dwelck om redene wille nyet geraden en ware gedaen te worden, ende dat oyck tvoors. ledicant ongelyck meer weerdich is dan de voors. somme is bedragende, dwelck men tot proffyte deser stadt în tyden ende wylen soude moigen beneficieren, Soo is by myne Heeren geordineert dat men den voors. Michiel de Molyn sal ontlasten vande voors. I[c]L guldenen, mits in plaetse van dyen in tyden ende wylen aenveerdende, tot behoeve deser stadt, tvoors. ledicant ende toebehoorten, ende voor sulcx worden gestelt inden inventaris, gemaect oft te maecken, vander stadt meubelen inden palleyse berustende. Actum XXVI[a] Novembris 1579.

Instructie voorden Offitialen vande Amonitiecamer.
Ierst aengaende den Cassier.

Ierst dat den Cassier sal gehouden wesen te innen ende tontfangen alle de penningen procederende vande middelen alreede geconsenteert ende die alnoch geconsenteert souden moigen worden tot provisie vande munitie van oirloge deser stadt, ende die ontfanghen hebbende, deselve by hem terstont overgebracht te worden inder cassen berustende inde munitiecamer deser stadt.

Item dat hy vande selve penninghen nyet en sal moigen vuytgeven oft eenige betalinge doen sonder expres consent, wille ende wete vande Gecomitteerde totter amonitien deser stadt, ende dat oyck sonder vande selve te hebben scriftelycke ordinantie byde selve Gecomitteerde onderteeckent, oft ten minsten by drye van hun, mitsgaders dat hy egeene rekening en sal accepteren noch betalinge daerop doen nopende de reparatie vanden gheschutte, oncost vande munitien noch oyck vande warcklieden derselver, sonder deselve rekeningen oft specificatien ierst geverificeert te syne byden Contrerolleur extraordinaris.

Item dat hy tot dyen eynde sal boeckhouden ende daerinne stellen allen het innecomen geordineert tot provisie vande amonitie deser stadt, ende daertegens noteren ende stellen allen tgene deser (by ordinantie als vore,) sal worden betaelt ende vuytgegeven.

Item sal hy noch by maniere van conterolle rekeninge houden van allen deser stadts artilleryen, tsy van metael oft yser, mitsgaders vanden buspoeder, lonten, loot ende scherpen, met oyck alderhande wapenen oft munitie van oirloge, ende daertegens stellen het vuytgeven vande selve munitien, met declaratie aen wyen deselve syn vuytgelevert geweest.

Item dat hy sal gehouden wesen nopende synen ontfanck, bewinde ende vuytgeven aende voors. Gecomitteerde te doen

goede rekeninge, bewys ende reliqua, ende dat alle halven jaere oft eer, ende oyck tallen stonden alst deselve Gecomitteerde gelieven sal.

Item dat hy hem oyck ontrent de poederthorens sal laeten gereet vinden soowanneer de Gecomitteerde eenighe quantiteyten van munitien aldaer selen ontfangen oft vuytleveren, omme tghewichte ende den nombre daeraff opgenomen ende inde contrerolle geteeckent ende geregistreert te worden.

Item sal deselve Cassier als Controlleur pertinente note houden tot wat pryse de voors. munitien selen worden ingecocht, vercocht oft vermangelt, ende oyck trouwelyck registreren de ghewichten, nombers ende ander partyen die hem byden clerck oft assayeur selen overbracht worden, omme by hem daeraff balanche oft conterolle gehouden te worden van allen tgene desser van ontfanck ende vuytgeven binnen den cameren passeren sal.

Item dat hy sal hebben acces totten registere vanden inventaris, mitsgaders totten verbaelboeck ende alle andere stucken respective gehouden wordende byden clerck Boudewyns.

Item sal de voors. Contrerolleur vermoigen, indyen hy vande voors. overgebrachte partyen van munitien eenige suspitie hadde, deselve te visiteren, ende selen degene die de munitiethorens oft packhuysen in bewaernisse syn hebbende tot dyen eynde gehouden wesen deselve te openen, omme als vore gevisiteert te worden.

Item dat de voors. Cassier ende Contrerolleur hem talsulcken dagen ende uren inde camer ende oyck op andere plaetsen sal moeten laeten gereet vinden tallen stonden als de voors. Gecomitteerde gelieven sal.

Item sal de voors. Contrerolleur ende Cassier moeten secreet houden den staet vande amonitie, soo nopende de qualiteyt als quantiteyt, mitsgaders oyck allen tgene byde Gecomitteerde binnen oft buyten der cameren onderlinghe

getracteert, geraempt, gesloten oft by comunicatien aengerecht sal worden.

Voorts sal de voors. Controlleur ende Cassier hem in als ende overal schuldich syn te dragen ende te reguleren, nopende tfeyt van deser comissien, soo ende gelyck hem byde Gecomitteerde van tyde tot tyde ende van dage tot dage bevolen ende belast sal worden, houdende van allen tgene hy vuyt last voors. sal hebben vuytgerecht ende volbracht pertinente verbael, ten eynde de Gecomitteerde moigen hebben contentement van synen dienst.

Instructie voorden clerck Hans Boudewyns.

Ierst dat den clerck sal gehouden wesen (achtervolgende syne oude ordinantie,) alle jaer, te weten ten aencomen vande nieuw Gecomitteerde, te maecken pertinenten inventaris van alle der artilleryen, buspoeder, scherpen ende allen anderen munitien van oirloge, ende int eynde daerby te stellen int cortte den staet vande selve munitie, ende daeraff leveren twee dobbelen, te weten deen tot behoeff vander Cameren ende dander voor myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt.

Item de rolle te houden van allen den busschieters ende van dOfficiers derselver, mitsgaders tot wat plaetsen ende aen wat geschut die geseth syn, mede oyck opteeckenen als deselve (by ordinantie vande Camere voors.,) verseth oft verandert worden.

Item en sal by hem nyet moighen vervoorderen eenige canoniers oft Offitialen in te schryven opde rollen oft vuyt te royeren sonder expres consent vande Gecomitteerde vande Munitiecamere voors., ende oyck pertinente note houden op wat dach deselve aengecomen selen syn, mitsgaders oyck te houden declaratie vande canoniers buyten dese stadt gesonden wordende, hoe lange sy buyten gelegen ende gedient selen hebben, omme deselve, nae advenant vanden tyde, van hunnen veltdienst betaelt te moigen worden.

Item sal hy alle maenden oft als men betalinge doen sal, den voors. Gecomitteerde int generael verclaren wyer affgedanct oft affgestorven selen syn ende hoe lange deselve selen hebben gedient, daeraff goede rekeninge houden, opdatter inde betalinge deser stadt nyet en worde vercort oft gefraudeert.

Item sal hy gehouden wesen van als note ende verbael te houden van tgene desser voordane byde voors. Gecomitteerde onderlinge sal worden gesloten ende gearresteert, des belast synde.

Item en sal den voors. clerck nyet vermoigen eenige requesten tappostilleren oft advysen te stellen, noch oyck eenige missiven, acten oft actitaten als clerck tonderteeckenen, noch die oyck nyet moigen vuytgeven sonder deselve eerst byde voors. Gecomitteerde voorgelesen ende gevisiteert te syne, opde pene, indyen eenich van dyen by hem contrarie bevonden werdt, tegens denselven geprocedeert te worden gelyck men nae gelegentheyt vander saecken sal bevinden te behooren.

Item dat de voors. clerck sal secreet houden allen tgene desser inde voorgenoemde camer oft buyten derselver geschreven, geproponeert oft geresolveert soude moigen worden, tsy by schriftelycke oft mondelinge comunicatie oft anderssints in eeniger manieren, sonder tselve eenichssints te moigen denunchieren oft reveleren, by hem selven oft door yemanden anders, in wat manieren tselve soude moighen wesen, opde pene als meyneedich gestraft te worden.

Item dat hy sal gehouden wesen, inden name vande Gecomitteerde, toesicht te nemen over de reperatien ende warcklieden aende voors. artilleryen oft munitien gedaen ende warckende, tot welcken eynde hy sal opteeckenen hoevele dagen, tot wat plaetsen ende waerane deselve warcklieden selen hebben gewrocht, omme deselve gevueglyck te moigen controlleuren, ende sal hy alsdan hunne rekeningen oft specificatien moigen contradiceren ende dyenvolghende syne aengegeven redenen verificeren.

Item sal hy insgelycx note houden van allen de materialen buyten dese stadt gevuert ende getransporteert wordende.

Dat hy oyck sal toesicht nemen over het vuytvueren vande artillerye, ende met wat affuyten ende gereetschapen die vuytgevuert selen worden, ende, des noot synde, sal deselve oyck moeten conduiseren. Nopende de oncosten int selve conduiseren by hem gedaen wordende, sal hy die by pertinente specificatie moigen overgeven aende Gecomitteerde vande Amonitiecamer, omme daeraff gerembourseert te worden.

Wel verstaende dat de voors. clerck sal gehouden wesen te reysen inde forten ontrent dese stadt gelegen, sonder daeraff eenige vacatien tot laste vande Amonitiecamer gebracht te moigen worden, maer sal hy tselve moeten doen voor syn entretenement ende jaerlycxe gagien.

Item dat hy sal houden rekeninge van alle de materialen totter munitien dienende ende oyck van allen het oudt ende nieuw yser, omme tselve met parcheelen oft in gewichte, ter ordinantie als vore, vuyt te leveren soo behooren sal.

Item dat hy oyck by voorgaenden last vande Gecomitteerde sal moeten maecken de billietten oft paspoorten van alle de munitien buyten dese stadt getransporteert wordende, ende deselve ierst registreren, insgelycx die munitien die binnen dese stadt inghevuert ende overbracht selen worden, tot welcken eynde hy sal sitten (tot gerieve vande ghemeynte,) te weten van Bamisse tot halff Meert, des morgens, vanden acht tot den elff uren ende, des achternoens, vanden tween totten vyff uren, voorts van halff Meert tot Bamisse vanden seven tot elff uren ende, des achternoens, vanden dryen totten ses uren.

Item dat hy hem oyck sal moeten laeten gereet vinden aende vesten, omme aldaer (volgende tsevenste articule vander ordinantie vande munitiecamer,) by hem opgeteeckent te worden tgene wes hem byde selve Gecomitteerde sal worden geordineert ende belast.

Voorts sal de voors. clerck hem in als ende overal schuldich syn te dragen ende te reguleren, nopende tfeyt van dese

commissie, soo ende gelyck hem byde Gecomitteerde van tyde tot tyde ende van dage tot dage bevolen ende belast sal worden; houdende van allen tgene hy vuyt laste voors. sal hebben vuytgerecht ende volbracht pertinent verbael, ten eynde de Gecomitteerde moighen hebben contentement van synen dienst.

Instructie voor Henrick van Zeurch, Assistent vander Cameren totten vuytleveren vande amonitie.

Ierst dat den Assistent sal in goede bewaernisse houden alle de buspoederen, lonten, loot ende scherpen, ende alle andere munitien van oirloge die by myne Heeren de Gecomitteerde totter amonitien ende oyck den Coronellen deser stadt in custodie gelaeten selen worden, dewelcke hy nyet en sal moigen verwisselen oft veralieneren, noch deselve oyck nyet moigen vuytgeven, distribueren oft wechleenen, sonder expres consent ende schriftelyke ordinantie vande voors. Gecomitteerde, ende, nopende de munitien, aengaende den Coronellen deser stadt by ordinantie vande selve.

Item sal oyck gehouden wesen nopende synen voors. administratie, ontfanck ende vuytgeven aende voors. Gecomitteerde te doene goede ende pertinente rekeninge, met exhibitie van ordinantie ende recepisse daerop dienende, ende dat alle ses maenden oft eer, soo deselve Gecomitteerde gelieven sal, ende tgene men bevinden sal by hem sonder ordinantie als vore gedistribueert te syne, zal tselve worden geroyeert in syne rekeninghe ende int particulier op hem worden verhaelt, ten ware in tyde van noode, alswanneer de leveringe oft distributie van munitie ware verheysschende sulcken haeste dat men nyet gevueglyck en soude connen hebben oft verbeyden schriftelycke ordinantie vande voors. Gecomitteerde. Ende om de gemeynte daerdore in geenen noodt te laeten, sal hy moigen distribueren oft leveren altoos soo luttel alst moigelyck sal wesen, behoudens dat deselve distributien selen worden gheverificeert byden Controlleur oft clerck vander amonitien, daeraff hy schuldich sal syn te brengen schriftelyck bescheet.

Item aengaende de oncosten van vieren, cuypen oft

hercuypen, mitsgaders vande arbeyders ende andere ordinarise oncosten nopende den desboursemente by hem ter causen van dyen gedaen wordende, sal daeraff syne rekeninge oft specificatie moigen overgeven, behoudelyck dat deselve ierst sy geverificeert byden voors. Controlleur oft clerck, oft ingevalle van absentie van hunlieden, byden genen die hem soude moigen geassisteert hebben.

Indyen hy eenige assistentie ware behoevende, en sal daertoe nyemandt anders moighen nemen dan eenige vande ordinarise Offitialen vande Munitiecamer. Ingevalle deselve hem nyet en souden connen assisteren, sal alsdan daertoe assumeren eenige vande Conestabels oft Quartiermeesters, sonder voordane yemandt vrempders daertoe te nemen. Noch en sal oyck nyemandt vrempders opde munitiethorens oft inde packhuysen laeten comen, ten ware by voorgaende wete ende gedooge vande voors. Gecomitteerde. Desgelycx dat hy de tonnen by nyemanden anders en sal laeten cuypen oft repareren dan byden cuyper vande Munitiecamer.

Item dat hy oyck nyet en sal vermoigen eenige partyen van munitien tot behoeve deser stadt in te coopen, sonder consent, wille ende wete vande voors. Gecomitteerde, ende, wes anders bevonden wordt, sal tselve worden gehouden voor nul ende van onweerden, maer sal gehouden wesen, indyen hy eenige partyen oft quantiteyten van amonitie soude te coope weten tot eenigen redelycken pryse, (proffitabel voor dese stadt,) tselve in alder diligentien aende voors. Gecomitteerde te kennen te geven.

Item dat hy (des vande voors. Gecomitteerde versocht synde,) hem telcken sal laeten gereet vinden ter plaetsen daert deselve gelieven sal.

Item dat hy sal alle dage eens moeten compareren inde camer des smorgens, als de Gecomitteerde vergaderen.

Fiat een articule prout het articule van secreet te houden de saecken vandé camer gelyck den clerck

Fiat een articule prout het leste vanden Controlleur ende clerck.

Instructie voor Joachim van Bombergen, Assayeur.

Ierst den Assayeur sal beproeven, werderen ende visiteren allen het puspoeder, salpeeter ende lonten die de voors. Gecomitteerde selen begeeren tot behoeve deser stadt te coopen, waeraff hy, nae syne rechte wetentheyt ende conscientie, sal jugieren de deucht ende ondeucht, ende oyck mede decerneren nae advenant de weerde van dyen.

Item aengaende de partyen van munitien soo by hem als by andere voors. Gecomitteerde ter venten gebracht wordende, sal hy schuldich ende gehouden wesen secreet te houden den coop, prys oft bedinge van dyen, geschiet tusschen den cooplieden ende de Gecomitteerde voors., sonder deselve te denunchieren, tsy door hem oft yemanden anders van synen twegen, in eeniger manieren, opde pene van.... (*sic*).

Dat hy insgelycx int faict van eenige coopen, tsy per comptant oft op dach, mitsgaders inde overbrenginge vande monsters vanden poeder, metter presentatie vanden pryse respective byde voors. Gecomitteerde genegotieert ende gehandelt wordende, tsy binnen der cameren, opder Borssen oft op andere plaetsen, dat hy daerinne egeene sinistre practycken in prejuditie vande voors. Gecomitteerde en sal moigen useren oft gebruycken, gelyckerwys als men dagelycx, (Godt betert,) bevindt dat eenige parsoonen *unam et alteram partem* syn dienende, maer dat hy ter contrarien sal gehouden wesen deselve daerinne in alle sinceriteyt ten besten te raden, tot meesten proffyt ende oirboir van dese stadt.

Item dat hy telcken, des versocht synde, sal balanceren oft wegen (in presentie vanden Controlleur ordinaris, oft, in syne absentie, ten bywesen vanden clerck,) alle den buspoederen, salpeeteren ende solphers, mitgaders oyck tgegoten loot ende anderssints, waeraff dat hy in alder getrouwicheyt sal moeten maecken den ther ende tselve schryven opde tonnen die gevult oft gevaet selen worden, ende sal hy deselve marcken ende teeckenen metten brandtteecken vande Munitiecamer, welcke tonnen oyck sullen

worden toegecuypt byden cuyper vande selve Munitiecamer.

Aengaende de poederen oft salpeeteren die geaffineert oft verwrocht selen worden, sal hy daeraff maecken den tharra ende die teeckenen metten marcke als vore, ende daeronder doen stellen het marck oft teecken vanden warckmeester oft raffineur die tselve verwrocht sal hebben, omme te gevueglycker te moigen weten (ingevalle die bevonden werden qualyck geaccoutreert oft gheconditionneert,) wyen tselve soude moigen wesen geschiet oft gebeurt.

Dat de voors. Assayeur geenen coop, int groot oft int cleyne, tsy van poeder, salpeeter oft lonten, noch geenderhande amonitie en sal moigen doen in syn particulier oft voor yemandt anders, voor ende aleer hy tselve ierst ter cameren sal aengegeven hebben, ende den prys ende deucht daeraff aende Gecomitteerde verclaert.

Item sal den voors. Assayeur den Gecomitteerde ten dienste staen ende alle behoorlyck addres doen omme te becomen oft achterhalen alle de munitien ende wapenen van oirloge binnen dese stadt verswegen ende nyet overbracht wordende, volgende den gebode daerop gemaect ende gepubliceert van wegen myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, mitsgaders oyck denselven Gecomitteerde tassisteren ende de puncten de Munitiecamer aengaende texploicteren, ende oyck in alle ander publicatien die tot dyen eynde souden moigen worden gepubliceert.

Fiat articule van secreet te houden.

Item dat hy hem alle dage goets tydts ontrent de munitiecamer sal laeten gereet vinden, omme aldaer te verbeyden ende te doen tgene des hem byde voors. Gecomitteerde sal worden geordineert.

Fiat een articule prout het leste articule vanden Controlleur ende clerck.

Instructie voor Hans vander Hallen, cnaep.

Dat den cnaep vande Munitiecamer sal gehouden wesen

alle dage voor tvergaderen vander Gecomitteerde hem altoos gereet te laeten vinden ter plaetsen daer deselve vergaderinge gehouden sal worden, ende die oyck ten dienst staen ende byblyven in alle occurrentien daerinne sy hem sullen employeren.

Tot welcken eynde hy alle dage sal moeten compareren inde camer, te weten van Bamisse tot halff Meert, des smorgens, vanden achten totten elff uren ende, des achternoens, vanden tween totten vyff uren, voorts van halff Meert tot Bamisse vanden seven totten elff uren ende, des achternoens, vanden dryen tot de ses uren, ende voorts te continueren op alsulcke dagen ende uren als de Gecomitteerde sullen ordineren ende bevelen.

Item dat hy geduerende den raedt oft het sitten vande voors. Gecomitteerde nyemandt binnen der cameren oft comptoire en sal laeten incomen, sonder tselve ierst den voors. Gecomitteerde te kennen te geven.

Item dat hy sal secreet houden van tgene desser binnen derselver cameren passeren ende omgaen sal, sonder tselve eenichssints te ondtdecken door hem selven oft by yemanden anders, in eeniger manieren, opde pene van tegens denselven geprocedeert te worden nae gelegentheyt vander saecken.

Item dat den cnape sal schuldich syn in alder getrouwicheyt de saecken vander cameren gade te slane ende de Heeren ten dienste te stane by dage ende by nachte, soo den noodt dat verheysschen sal.

Fiat articulus prout het leste vanden Controlleur ende clerck.

Arrestatum in Collegio XXVI^a Novembris anno XV^c negenentseventich.

Gecompareert in Collegio Meester Nicolaes de Voigt, Schepen, Jan van Hove ende Symon de Decker, als gecomitteert totter negociatie vande ses mael hondert duysent guldenen, ende hebben aen myne Heeren vercleert dat sy gereet syn openinge te doen vande voors. negociatie aende

Gecomitteerde vande Leden deser stadt, voor soovele als hun tselve soude moigen raecken ; versueckende tot dyen eynde dat de voors. Gecomitteerde byde Leden eenen dach souden ordineren om deselve opinge te hebben. Actum XXVI^{a} Novembris anno 1579. *(fol.* 235).

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeester derffgenamen van Mynheer den Borgemeestere Vos vuyt te reycken ende te laeten volgen de ses hondert guldenen denselven de Vos in respecte vanden borgemeestersschap competerende, mits de diensten byden selven de Vos in synen leven der stadt gedaen. Actum XXVI^{a} Novembris anno 1579. *(fol.* 236 *v°)*.

Alsoo myne Heeren de Staten Generael, inde maendt van Junius anno XV^{c}LXXVIII^{tich}, hadden aengegaen seker contract met Mess^{r} Philippe Cataneo, als gemachticht van Mess^{r} Oratio Pallivisini, daerby de voors. Staten van hem gecocht hebben gehadt de quantiteyt van drye duysent cargen alluyns voorden ouden prys, op conditie dat hy, Cataneo, in voldoeninge van dyen, nemen soude brieven oft obligatien vande Coninginne van Engelandt, welcke obligatien sy den Staten, tot onderstandt vande gemeyne saecke, hadde gelevert, die vervallen syn Octobris 1579, ende welcke alluynen voorden selven prys voor gereet geldt syn overgelaten aen Jan Baptista Spinola, op reserve nochtans ende expres onderspreeck dat hy, Cataneo, het recht vande XXV schellingen Vleems der stadt van Antwerpen van elcke cargc alluyns competerende, gedragende XXII^{m} V^{c} guldenen, alsdan soude moigen voldoen ende betalen met gelycke obligatien vande voors. Coninginne van Engelandt oft met rente op dese stadt ghehipothiceert synde, metten verloope van dyen, gelyck hy in stede vanden prys was ontfanghende, waeraff rapport gedaen in Collegio alhier, hebben geraden gevonden dat men, voor het recht vande XXV schellingen der stadt competerende, soude aenveerden renten op dese stadt behoorlyck geconstitueert metten verloope van dyen, vuyt regarde dat dese stadt nyet geraden en was obligatien vande Majesteyt van Engelandt te aenveerden, op welcke conditie het voors. contract is byde Staten gesloten geweest, in regarde vanden noodt daerinne sy waren om gereet geldt te vinden, ende die vande stadt ernstelyck versocht daerinne te consen-

teren, Soo ist dat myne voors. Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, genegen wesende om de voors. Staten daerinne te believen ende de gemeyne saecke, voor soovele in hun is, te voorderen, hebben geconsenteert ende geordineert dat de voors. Cataneo, inde voors. qualiteyt, voorde voldoeninge vande voors. XXII^{m} V^{c} guldenen, der stadt sal geven soovele renten op dese stadt behoorlyck gehipothiceert metten verloope van dyen, als trecht vande voors. III^{m} kargen alluyns als vore is bedragende ; ordonnerende voorts den Tresoriers ende Rentmeestere hem daernae te reguleren, de voors. renten taenveerden ende opt registere te casseren ende voorts inde rekeninge deser stadt daeraff ontfanck ende vuytgeven te maecken, daer ende alsoo tbehoort. Actum XXVII^{a} Novembris 1579.

Geordineert dat men den Gedeputeerde van Brussel opden Breeden-Raedt hun ghetoont hebbende ende bedanct den Leden van dat sy hun hebben geassisteert, sal beschincken met een halve ame wyns van XXX guldenen. Actum XXVIII^{a} Novembris 1579.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt hebben (mits redenen inde requeste by desen gevuegt,) geordineert den Collecteurs vande wyn- ende bieraccyse den acht Heeren (te weten Meester Peeter Butkens, Meester Jan van Waelhem, Meester Christiaen van Helmont, Guillaume Cabo, Baptista vanden Barge, Jan Corpels, Marcq Dentieres ende vanden Wouwer, wesende vande Rekencamere,) te laten volgen by provisien de wynen ende bieren die sylieden respective tot hunnen ende hunder familie behoeve selen slyten, vry van accyse ende hoochselen van dyen, der stadt competerende. Actum XXVIII^{a} Noveméris 1579. *(fol.* 236).

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy vander stadtwegen selen betalen de somme van II^{c} guldenen, XIX stuyvers, I oort, dwelck gecost heeft dopmaecken ende repareren vande brugge gestaen tot Doorne. Actum XXVIII^{a} Novembris anno 1579. *(fol.* 236 *v°*).

Myne Heeren gehoort hebbende het rapport vande Tresoriers ende Rentmeestere, die de plaetsen hierinne

geruert hebben gevisiteert ende metten suppliant syn overcomen, dat hy voorde erve comende vande brugge opwaerts, wesende XLII voeten (daeraff de IIIIc maecken een roede,) sal betalen aende stadt van elcken voet acht stuyvers erfflyck, ende vande erve nederwaerts tot opde Vischmerct, wesende XXXVIII ende een achtste deel gelycke voeten, vercleert inden anderen patroone hiermede gehecht, sal betalen alleenlyck IIII stuyvers erfflyck voor elcken voet viercant, beloopende tsamen ter sommen van XXIIII guldenen VIII 1/2 stuyvers erfflyck jaerlycxe renten, innegegaen synde Bamisse LXXIXtich, ter quytinge den penninck XVIIIe, met verschenender renten ende dat metter helft te male; ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere den suppliant inde voors. erve te goeden ende te erven, ende de voors. rente tot behoeve derselver stadt opden voors. grondt ende huysinge des suppliants te laeten verlyden. Actum XXVIIIa Novembris 1579. *(fol. 236 v°)*.

Alsoo, ten versuecke vanden Swaer-Dekens vanden Ambachten ende vande Gulden, den com vande privilegien deser stadt is open gedaen ende geordineert dat men aenden selven soude maecken nieuwe sloten ende sleutels, Soo is insgelycx by myne Heeren geordineert dat men vanden selven com sal geven eenen sleutel aen mynen Heere den Buyten-Borgemeestere ende aenden Binnen-Borgemeestere, eenen aenden oudtsten Schepen in dienste wesende, ende den oudtsten Hooftman vande Poorterye ende elcken vande Hooftdekens insgelycx ende alnu dienende ende die by tyde selen dienen. Actum XXIXa Novembris 1579.

Geordineert Aerdt Bormans, Peeter du Molyn ende Lauwereys van Beeringen dat sy heur selen reguleren volghende sekere acte vanden Gedeputeeerde neffens Syne Excellentie, in datis den VIIen ende XIen Septembris 79. Actum XXIXa Novembris anno 1579.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere dat sy Cornelis Gramey selen rembourseren vande vier hondert guldenen eens by hem verschoten tot behoeff vanden volcke vanden Coronel de la Guarde, ende dat vande pontpenningen vanden wyn, mits daervan houdende note om te brengen ten laste vande generaliteyt. Actum ut supra.

Geordineert den Gecomitteerde totter Reductien dat sy, van stonden ane ende sonder langer vertreck, selen depescheren acte opden Rentmeestere Panhuyse van dat hy, tot behoeff vande dyckagie van Borgerweerdt, sal verschieten vuyt de Casse van Reductien de somme van ses oft seven hondert guldenen eens, ende sal tselve mits dese acte hem passeren in syne rekeninge ende te Hove selen myne Heeren tselve doen aggreeren, mits den noodt ende gelegentheyt vander saecken. Actum XXIX^a^ Novembris anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den Schouteth jaerlycx vuyt te reycken hondert ende vyftich guldenen, volgende het retrenchement. Actum XXIX^a^ Novembris 1579.

Geordineert Aerdt Bormans dat hy de ducaten op hem ontfaen vuytgeve navolgende de permissie. Actum XXIX^a^ Novembris 1579.

Alsoo den Greffier Hoboken dese twee voorleden jaeren opgebeurt ende ontfangen heeft het recht vande taeffele ende deselve taeffel dyenaengaende hadde gadegeslegen, sonder daeraff gecompenseert oft eenigen salaris ontfangen te hebben, Soo ist dat myne Heeren denselven Hoboken daervore gegeven ende gegunt hebben eene poorterye tot behoeff vanden genen diet hem goetduncken sal ende daertoe bequaem synde, volgende dordinantie. Actum XXIX^a^ Novembris anno 1579.

Alsoo Meester Nicolaes de Voigt, Meester Jan Bacx, Schepenen, metten Secretaris de Moy syn gecomitteert geweest, van deser stadtwegen, om te visiteren, overhooren ende liquideren de twee rekeningen die Steven van Vissenaecken, in synen tydt Fourier deser stadt, derselver hadde overgegeven van synen particulieren ontfanck vande goetwillige contributie vande borgers deser stadt, om daermede te soulageren ende secoureren de arme borgers met soldaten belast wesende, ende eensdeels om te vinden ende te vervallen de servicen vande Cappiteynen soo van berringe, keersen als licht, hebbende denselven ontfanck bedragen over de XXX^m^ guldenen eens, ende hebbende deselve rekeningen groot geweest, elck van dyen, over de ses hondert bescreven

bladen, ende alsoo de voors. overhoornisse vander selver rekeningen is geweest seer laboureus ende lanckduerich, hebbende daeraff moeten doen behoorlyck rapport, Soo is den voors. Comissarisen voor heure vacatien, moeyte ende rapport, elcken van hun, daervoren toegevuegt ende aengetaxeert XXV guldenen eens ; ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere derselver stadt den voors. Gecomitteerde, ter causen voors., vuyt te reycken ende te betalen, elcken van hun, de somme van XXV guldenen eens. Actum XXIXa Novembris 1579.

Geordineert Meester Adolff Blyleven vuyt te reycken de somme van hondert vyftich guldenen, ter causen ende in recompensen vande goede diensten ende expeditie van diversche saecken tot behoeve deser stadt opde Staten gedaen. Actum ultima Novembris anno 1579.

XVcLXXIX.

Renovatio Legis ipso die Andreæ 1579 (30 November).

Commissarisen :

Syn Excellentie Prince van Orangnien.
Mynheer de Marquis de Berges.
Heer Jan Scheyff, Ridder, Cancellier.

Burgermeesters :

Heer Jan Junius de Jonge, Ridder, Buyten.
Joncker Rogier van Leefdale, Bynnen.

Scepenen :

Jan de Herde.
Meester Pauwels Schuermans.
Meester Jan de Pape.
Joncker Jan van Stralen (1).
Joncker Rogier van Leefdale.
Willem Bornwater.
Meester Nicolaes de Voocht.

(1) Loco ejus 14 Januarii Meester Jan Ysermans.

Joncker Adriaen van Eetvelt.
Joncker Philips van Schoonhoven.
Joncker Erasmus Schetz.
Philips de Lantmeter.
Cornelis Daems.
Meester Peter van Aelst.
Cornelis Dyckstrate.
Joncker Karel vanden Werve.
Valerius van Dale.
(*Wethoudersboeck*, vol. I.)

Acta Senatus Antverpiani a renovatione Magistratus die prima Decembris anno 1579.

Comparitiedaghen vande Heeren Schepenen deser stadt van Antwerpen sedert den XXV^{en} Juni 1579 totten lesten Novembris daernae incluys toe :

Joncker Jan van Stralen tsamen I^{c}LIX dagen. XXX speeldagen.
Willem de Vos
Meester Pauwels Schuermans I^{c}LIX dagen. XXX speeldagen.
Joncker Jan de Herde. . ut supra.
Meester Jan de Pape. . . ut supra.
Joncker Rogier van Leeffdale ut supra.
Joncker Jaspar Zanders. . ut supra.

Joncker Gillis Martselaer	Onder XXX dagen speeldagen.
Joncker Willem Borrewater . . .	
Meester Nicolaes de Voogt . . .	
Joncker Hendrik van Halmale. . .	
Joncker Nicolaes van Nassauw . .	
Joncker Adriaen van Eertvelt . .	
Jan van Santvoort	
Jan vanden Broecke	
Jan Gamel.	
Joncker Philips van Schoonhoven .	

Actum et resolutum in Collegio II Decembris anno XV^{c}LXXIX^{tich}.

Op heden, datum van desen, syn by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen

gecomitteert Joncker Janne van Stralen, Meester Jan Gillis ende Meester Jan vanden Warcke, Pensionarisen, omme te compareren byde Staten van Brabandt oft heuren Ghedeputeerde, mitsgaders oyck byde Staten vande andere gheunieerde landen oft heure Ghedeputeerde, omme metten selven te moighen resolveren op allen tghene dwelck inde vergaderinghe vanden voors. Staten oft van heuren Ghedeputeerde, gheproponeert sal worden oft aldaer moighen occurreren den Staten ende lande van Brabandt int particulier oft den Generael Staten ende gheunieerde landen int generael concernerende, ende hun des metter opinie van Prelaten, Edelen oft heure Ghecomitteerde, ende den Ghedeputeerde vande andere steden van Brabandt, ende oyck metten Ghedeputeerde vande Staten vande andere gheunieerde landen moigen vueghen ende conformeren, ende voorts al te doene al tghene zy ende elck van hun selen vinden te dienen tot meesten oirboir ende proffyt vande landen ende inghesetenen derselver, soowel aenghaende deffectuatie vande gheaccordeerde beden ende conservatie vande previlegien vanden landen int generael ende int particulier van Brabandt ende mede van deser stadt, als andere saecken den ghemeynnen lande aenghaende, behoudelyck dat sy van saecke van importantien ende ghewichte selen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen rapport doen, ende dat sy in saecken van nieuwe prepositien concernerende de regeringhe ende staet vande landen, oft nieuwe beden, belastinghen, contributien vande landen ende van dese stadt selen, voor finael resolutie, mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen daeraff adverteren, om dyenaenghaende naerder geauthoriseeat te wordene. Actum den II^en Decembris anno XV^cLXIX^tich.

Op heden, datum van desen, is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Janne van Lanschot de somme van achtendertich gulden ende seven stuyvers, ter saecken van verschoten penninghen ende vacatien by hem in deser stadt saecken als Procureur ghedaen. Actum III^a Decembris anno XV^cLXXIX^tich.

Op heden, datum van desen, is by mynne Heeren Bor-

gemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen geordineert ende ghecomitteert Heyndrick van Gesteryck, omme by provisien te wesen Cappiteyn onder den Coronel Schets in plaetse van Harman Fransen, mits doende den eedt daertoe gerequireert. Actum ut supra.

Alsoo int Collegie van Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen is gelesen gheweest dacte van indempniteyt die de Staten van Brabandt souden gheven den Heeren Edelen ende andere ghoede inghesetenen des landts van Brabandt, geaffectionneert wesende totter welvaren der stadt van Brussel ende Vilvoorden, hun verobligeert hebbende voorde somme van XXX^{m} £ Arthois, Soo ist dat mynne voors. Heeren deselve gheconcipeerde acte goetvinden; ordonnerende den Pensionaris Meester Jan Gillis deselve acte, byde Edelen ende Pensionaris van Brussel geteeckent wesende, mede te onderteeckenen. Actum ut supra.

Nous Bourgemaistres, Eschevins, Trésoriers, Recepveur de la ville d'Anvers, sçavoir faysons à tous ceulx qui ces présentes verront que par devant nous est comparu Messire Baptista Spinola, marchant génevoys, nous remonstrant qu'il auroyt assisté Messieurs les Estats de Braband de plusieurs sommes de deniers revenans par ensemble à cent seize mil huict cens vingt et une livres, XIX soulx, troys deniers, de quarante gros de Flandres la livre, qu'il auroyt esté content (pour faire service aus dicts Sieurs Estats,) convertir en rente au denier XVIIIe, faysant par an six mil quatre cens quatre vingt dix livres, deux soulx, V mites, moyenant que icelle rente fut hipothiquée spécialement sur l'ayde ordinaire que les dicts Sieurs Estats lèvent en ceste ville et quartier d'Anvers, et qu'il eut asseurance de bon payement par la forme et manière plus à plein convenue entre iceulx Estats et luy, remonstrant, comme est contenu ès patentes sur ce faites et dépeschéez soubs le grand séel aus contracts des dicts Estats et la signature de leur Greffier, et d'aultant que iceulx Sieurs Estats ont requis, par les dictes patentes, que nous voulsissions en leur endroict authoriser et confirmer icelles patentes et en passer aussy lettres pertinentes au proffit, asseurance et à la simple requeste du dit Spinola, ses

hoirs ou ayants cause, sans en attendre des dicts Estats autre charge, povoir ou procure, nous a icelluy Spinola instament requis de vouloir authoriser et confirmer tout le contenu des dictes patentes, et luy en faire dépescher lettres pertinentes et bien amplies. Et trouvant icelle requeste raisonnable, avons icy faict insérer de mot à aultre icelles patentes (1), en authorisant et confirmant tout le contenu en icelles, consentant expressément et spécialement que tous et chascun poinct, articles, conditions et divises y comprins et narrez, et mesmes la constitution d'hypothèque spéciale sur l'ayde ordinaire de ce quartier d'Anvers, plus amplement y mentionée, soit en et pour tout de tel effect, vigoeur et force, comme se icelle auroyt esté faicte et passée par devant nous et y intercédé tous et quelconques œuvres de loy et autres solemnitez requises pour réaliser et affecter de droict d'hypothèque que les biens meubles ou immeubles ou quelque revenu annuel, sans que nous ou noz successeurs y pouront contrevenir, ou empescher la dicte ayde et hipothèque, avec ce qu'en dépend directement ou indirectement, en droict ou dehors. Et pour plus grande asseurance et seurté d'eulx, Spinola, ses hoirs ou ayants cause, voulons, ordinons et mandons que tous et quelconques noz Officiers, Sergeans et Ministres de justice, en estants requis, assistent et donnent toute faveur et addres au dit Spinola, ses hoirs ou ayants cause, afin que tout le contenu aus dictes lettres patentes soyt effectué et accomply, sans à ce attendre aultre ordinance ou authorisation de nous ou nos dicts sucesseurs, veu que aus dictes lettres n'y a nulle choses que raisonnable et juste. Ainsi faict.

Aldus gearresteert ende geordineert als boven, by Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, den Secretarisen deser voors. stadt ende elck van hun texpedieren behoorlycke brieven onder den segel deser stadt voors. in forma. Actum IIII[a] Decembris anno 1579.

Dese acte is by mynne Heeren de Wethouderen geexpedieert ten versuecke vande Staten van Brabandt ende hoewel eenighe vande Wethouderen deser stadt voors. waren

(1) *(Op den bladrand :)* Dese insertie es inde brieven onder den segele gedepescheert.

in meyninghe dat men in dese acte behoorde te insereren de clausule (sans prejudice des vieux rentiers), heeft men bevonden tselve noodeloos te synne, mitsdyen inde macht vanden schuldenaer nyet en is de hipotheque te veranderen oft verargeren, sonder prejudice vande rentieren oft crediteuren. IIII[a] Decembris.

Aen Synne Hoocheyt.

DOORLUCHTIGHE, HOOCHGEBOREN ENDE GENADICHSTE HEER,

Alsoo mynne Heeren de Wethouderen deser stadt,inde vergaderinghe vanden Breeden-Raedt ende in jegenwoordicheyt van Synne Excellentie, hebben tot secours van vivres ende munitie van oirloghe tot der stadt van Vilvoorden ende tot assistentie vande stadt van Brussel geaccordeert respective acht duysent guldenen ende noch tweentwintich duysent guldenen, tsamen tot dertich duysent guldenen, om die te vinden ende op te lichten opt credit der voors. stadt van Antwerpen, soo hebben deselve mynne Heeren vander stadt van Antwerpen de Ghedeputeerde der stadt van Brussel ende andere daeraff onder andere doen teeckenen seker acte daeraff copye auctenticque hiermede wordt overgegeven, ende dat om alle questie ende differentien die hier namaals opde interpretatie vande consenten byde Leden deser stadt gedaen soude moighen rysen te verhueden, soo bidden de voors. Ghedeputeerde ende andere deselve acte geteeckent hebbende dat Uwer Hoocheyt gelieven wille tot indempniteyt vande Magistraet der voors. stadt de voors. acte ende gheloefte te aggreeren ende den Auditeurs totter rekeninghe der voors. stadt te ordonneren de voors. sommen te passeren in rekeninghe aenden jegenwoordighen ende toecomenden Rentmeestere, daer ende alsoo tselve behoort,. sonder daerop swaerheyt te maecken ; biddende oytmoedelyck om expeditie van desen, mits den grooten noodt ende haeste die dese saecke is verheysschende. Dwelck doende, etc.

Opde marge stondt: Geordonneert den Rentmeestere Panhuys vuyt te reycken vuyter Cas van Reductien XXI[m] guldenen tot secours van Bruessel. Supra XVI, XX, XXIII Octobri 1579. Fiat acte d'aggréation, prout petitur. Factum IIII[a] de Decembri LXXIX. Onderteeckent : MATHIAS.

Opte marge stondt: Mynne Heeren Borgemeesteren ende

Schepenen deser stadt van Antwerpen, regard ende consideratie ghenomen opt accord vanden XVIen Octobris, dobligatie, beloefte ende de reciproque rekeninghe vanden XXen, dacte vanden Breeden-Raedt deser stadt den XXIIIIen vander selver maendt daernae ghevolcht, al by desen ghevuegt, ende gheleth opde voors. marginale acte ende appoinctemente van aggreatie van Synne Hoocheyt, hebben geordineert ende ordineren, mits desen, den Rentmeestere Peeter Panhuys alle weken vuyte Casse van Reductien te tellen de somme van duysent guldenen eens, ter sommen van tweentwintich duysent guldenen hierinne geruert, ende daeraff te geven synne geloefte ende obligatie, tsy aende Gedeputeerde van Brussel oft ander, die ghelycke somme denselven van Brussel sal furneren ; gelovende den voors. Rentmeestere, mits desen, daeraff te indempneren ende tselve te doen passeren in synne rekeninghe ; ordonnerende de Gecomitteerde totter reductien in conformiteyt van dyen ende ten eynde voors. te depescheren behoorlycke ordonnantie opden voors. Rentmeestere, tot synder dechargien, om hem daermede te behelpen ende valideren in synne rekeninghe. Actum VIa Decembris anno XVc negenentseventich.

Alsoo het derde Leth vanden Breeden-Raedt deser stadt van Antwerpen tot meer reysen hadde versocht dat men de hellicht vande Coronellen voorde borgersche wachte soude veranderen ende van hunnen last ontslaen, ende vier andere in hunne plaetse surrogeren, synde dyenvolgende tselve by Syne Excellentie gestelt in bedencke ende deliberatie, ende bevonden hebbende in dese jegenwoornige gevuegnisse (de vyandt ontrent dese stadt soo nae liggende,) egeenssints oirboirlyck noch geraetsaem te syne eenige veranderinge int feyt vande wachte oft wapenen aen te richten, en hadde deselve Syne Excellentie noch ter tydt nyet connen procederen, sonder de stadt te stellen in merckelycken pericule, tot het verlaeten vande oude Coronellen ende surrogatie van eenige nieuwe ; begeerende nyettemin Syne Vorstelycke Genade het versueck ende aengeven vanden derden Lede ende Goede Mannen voors. nae te comen ende in alles genoch te doene, soo heeft deselve Syne Excellentie wel willen verclaren, soo deselve verclaert mits desen, dat soohaest de vyandt hem sal vertrocken

hebben van dese stadt ende omliggende quartieren, ende het jegenwoordich pericule comende te cesseren, deselve Syne Excellentie den versuecke ende begeerte van het derde Leth voors. sal voldoen ende dyenvolgende vier vande jegenwoordige Coronellen vanden eedt ontslaen, ende in plaetse van dyen procederen tot annominatie ende surrogatie van andere vier nieuwe, hebbende (ten eynde van dese syne intentie ende goet voornemen deselve Goede Mannen ende eeniegelyck ander kennelyck soude wesen ende genochsamelyck blycke,) dese jegenwoordige acte doen expedieren ende onderteeckent. Actum V^a^ Decembris anno 1579. Onderteeckent : GUILLAUME DE NASSAU. *(fol. 238)*.

Opt I^e^, IIIe ende IIIIe articule syn gecomitteert Joncker Jan van Stralen, Joncker Philips van Schoonhoven, Philips de Landtmeter, Cornelis Dyckstrate, Schepenen, ende Jan van Steenwinckele, Tresorier, ende de Gecomitteerde totter assistentie van Synne Excellentie oft de drye van hun, om met den remonstranten desen aengaende te comuniceren ende de redenen, suspicien ende andere te examineren, om, tselve gedaen ende deselve redenen gesien, voorts geordineert te wordene, nae behooren. Actum den VII^en^ Decembris 1579.

Verthoonen met alder eerbiedinge de Colonellen deser stadt, hoe dat sylieden over langhe geerne souden versien ende ordre gestelt hebben in eenige saecken die grootelycx souden syn tot voorderinghe van tgemeyn beste, maer mitsdyen de veranderinge vande Weth naeckende was, dochten beter te synne soo langhe te vertoeven tot dat deselve veranderinge geschiet soude syn, omme alsdan alles by betere ordre, meerdere authoriteyt ende vruchte te doen, ende gemerct tselve alsnu geschiet is, Soo ist dat de voors. remonstranten nyet en hebben willen naelaeten Uwer Eerw. voor te draghen dese navolgende poincten, als de ierste meeste haest verheysschende.

Inden iersten, alsoo vuyt verscheyden steden ende plaetsen vele suspecte ende quaetwillighe parsoonen hun binnen dese stadt vertrocken hebben, waerdeure deselve stadt nyet sonder pericule en is van quade ende heymelycke raetslaghen, dienende tot grooten achterdeel ende stooringe vande gemeyne ruste

deser stadt, soo dunct den voors. remonstranten dat het seer goet ware dat men (ordineerde) alle suspecte parsoonen ende die men blyckelyck weet te wesen quaetwillige oft schadelyck, binnen dese stadt terstondt te vertrecken.

Mynne Heeren vinden dit IIe poinct goet ende selen de remonstranten denselven hun veradverteren den naerderen ende beteren voet in desen gementionneert, om denselven voet oft andere ter executien gestelt te worden. Actum ut supra.

Item van gelycken alle vagabonden parsoonen, ende omme tselve gevueglycxste te effectueren, dat men eene generale huyssueckinghe doe, dewelcke in sulcker manieren geschiede, datter meer vruchten aff comen moighen dan vuyt andere voorgaende, die men vele ende dickwyls gedaen heeft.

Daernae geordineert dat mits dat Borchouts gemaect heeft de requeste ende mits andere redenen, dat deselve hem voor eenen tydt sal vertrecken vuyter stadt, sonder weder te comen, tot dat anderssints by mynne Heeren sal wesen geordineert. Actum ut supra.

Item gemerct den advocaet Meester Borchouts vande gemeyne borgerye alhier qualycken ghewilt is, vuytdyen dat deselve vernaempt wordt te wesen een man die onder de slechte borgerye groote onwillicheyt ende beroerte maect, soo soude oyck ghoet wesen dat men denselven Borchouts, met andere die men weet van gelycke humeuren te wesen, vuyt dese stadt voor sekeren tydt dede gaen, gelyck als Uwer Eerw. voorsaten dat alreede soo te doen geresolveert waren.

Belangende het vierde, geordineert dat de vuytgeseegde parsoo-

Item de parsoonen die eens vuyt dese stadt by brieffkens (1) gesonden syn gheweest ende naderhandt weder inne-

---

(1) Ziehier de tekst van zulk uitzegbriefje :
« Wordt belast ende geordonneert by mijnen Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende raedt deser stadt dat Michel Latio midts redenen hem sal vertrecken wt dese Stadt binnen XXIIII uren ende binnen den derden dage vuyt het Marcgraefschappe der selver naer d'insinuatie van desen aen hem oft tot sijn woonplaetse gedaen, ende daer vuyt blyven duerende den tyt van dese teghenwoordighe troublen ende oorloghen, ende tot dat hy van wederomme te keeren behoorlijck consent van mijnen Heeren voorschreven sal verkreghen hebben. Opde pene van eewigen ban ende confiscatie van alle zijne goeden. Actum XIX February 1578. »

nen egeene rehabilitatie hebbende van Synne Hoocheyt, Excellentie oft Magistraet selen vuytblyven. Actum ut supra.

Aengaende den advocaet Kieffelt, selen hun reguleren de Colonellen volgende de appostille van Synne Hoocheyt in data XIIIIa Octobris. Ut supra.

Op dese poincten wordt in alder diligentien versien byde Comissarisen. Actum ut supra.

gecomen, dat men deselve terstont vuytseynde ende egeenssints en gedooge noch ter tydt weder te comen, opdat sy, remonstranten, moighen de gemeynte tevreden stellen, die seer qualyck tevreden syn omme het weder innecomen van voors. parsoonen.

Item dat men promptelyck doe executeren de parsoonen die getaxeert syn tot het opbrenghen ende leenen vande leste gheconsenteerde penninghen, opdat, by gebreke van gelde, de steden van Heerentals ende Lyere nyet verloren en gaen.

Item dat oyck van stonden ane eenige penningen gevonden ende opgebracht wordden tot betalinge vanden garnisoene ende soldaten tot Lilloo liggende.

In alle welcke poincten ende articulen bidden ende versoecken de voorgenoempde remonstranten dat Uwer Eerw. believen wille hoe eer hoe liever te versien, gemerct deselve acten nootelycken syn tot versekeringhe deser stadt. Dwelck doende, etc. *(fol. 4 v°).*

Geordineert Mynheere den Marckgrave omme reelyck texecuteren de parsoonen defaillanten van promptelyck op te brenghen ende te tellen de penninghen daerop sylieden respective syn gestelt ende getauxeert, oyck by apprehensie ende detentie van hunne parsoonen ende sequestratie van hunne goeden, boecken ende handelinghe. Actum VIIa Decembris 1579. *(fol. 5 v°).*

Memorie van tgene dat de Gecomitteerde totter amonitie deser stadt hebben gecomuniceert met Meester Henrick van Triere, geschutgieter, achtervolghende dappostille van mynne Eerw. Heeren, op seker requeste ghedaen op IIII^a^ Decembris 1579 ende dyenvolgende metten selven veraccordeert op dadvoy ende aggreatie vander Weth.

Inden iersten, nopende de huysinge bequaem synde tot syn werckhuys om tgeschut te gieten, mitsgaders syne wooninghe, is overal in dese stadt gevisiteert met sommighe vande Pollicymeesters ende Gecomitteerde vande geestelycke goeden, ende bevinden de plaetse seer bequaem te wesen ten Predickheeren, het brouwhuys ende backhuys, met seker huysinge daerneffens, welcke plaetse hem gedesigneert is.

Item ende belangende de gereetschap die den voors. Meester moet hebben ende die de stadt hem voor dierste moeten maecken, is eenen hoven oft fourneys, mette schouwe ende een boorbancke, verclaert dat deselve soude costen ongeveerlich twee hondert vyfftich guldenen.

Item belangende den vrydom dat hy pretendeert van accyse vry van bier ende wyn, ende voorts synne beyringhe tot syn huysgesin geraempt, dat men hem, in plaetse van dyen, soude recompenseren van een hondert daelders tsjaers, is I^c^L guldenen.

Item nopende tghieten vant geschut, begeeren denselven te hebben van ghieten van elck hondert vyff guldenen ende daerenboven hem goet te doene thien ten hondert voorde laccagie. Ende op hetselve informatie genomen hebbende, soo is met hem naerder geaccordeert dat hy sal hebben van elck hondert ses guldenen ; des sal hy de laccagie moeten draghen ende ons leveren soovele ghewichts als wy hem leveren selen.

Item sal gehouden wesen inden dienst van dese stadt te

blyven den tydt van vier jaeren, ende alhier blyven woonen om alle geschut te gieten, sulcx als men van doene sal hebben.

Item noch met hem besproken dat hy sal moeten gereet wesen, in tyde van noode, tsy opde vesten, ontrent tgeschut oft elders daer men hem van doen sal hebben, ende dat opden voorgaenden loon ende salaris.

Item heeft besproken, by alsoo verre dat men hem altoos gheen warck en const gegeven, tsy int gieten van geschut oft anderssints, dat hy middelertydt sal moighen warcken voor diversche cooplieden oft steden, tsy geschut oft ander chiraet van candelaren, figuren oft anderssints, behoudelyck dat tselve nyet en sal moighen vuytghevoert worden dan inde naerdere gheunieerde provintien, ende dat by consente vande Heeren vander Weth ende Coronellen, mitsgaders die vander Amonitie.

Ende oft gebeurde dat die vanden ambachte vande Keteleers oft Geelgieters hun opponeerden tegens den voors. Meestere van des ambachtswegen oft anderssints, dat den voors. Meestere tselve ambacht sal contenteren op synnen cost.

Dese articulen in Collegio gelesen synde, hebben mynne Heeren deselve goetgevonden ende geratificeert. Actum VIIIa Decembris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Moyses, de bode, de somme van hondert guldenen eens, omme te reysen nae Hedelberch ende elders, omme de wete te doene aen Heer Jan de Jonge, als Buyten-Borgemeestere, ende Meester Peeter van Aelst, als Schepene. Actum VIIIa Decembris 1579.

Geordineert den Secretarisen deser stadt dat sylieden selen teeckenen ende segelen metten segel ad causas, mits dat den grooten is verbrandt (1), de obligatien die men gevende is den ghoetwillighe parsoonen ende borgeren deser stadt

(1) Zie *Inventaire des chartes d'Anvers*, door F. Verachter, blz. XXIV.

geannomineert ende geinduceert tot het leenen vande LII^{m} guldenen. Actum den VIII^{en} Decembris 1579.

Mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt hebben eendrachtelyck vercleert ende vercleeren, mits desen, verleenende voor sulcx dese jegenwoordighe acte, dat sy den gequotiseerde tot het opbrengen vande LII^{m} guldenen ter maendt voor drye maenden nyet en selen bedwinghen, doen noch laeten tegens hun vervolch doen, tot fornissemente vande somme van penningen daeroppe sy gestelt syn voorde tweede ende de derde maendt, voor ende aleer dat sy den Breeden-Raedt selen aengegeven ende hun debvoir ende vermoighen gedaen hebben aenden selven Breeden-Raedt, voor soovele als in hun is, ten eynde dat de voors. ghequotiseerde voor het remboursement van heure penningen moighen versien worden, tsy van meerder versekertheyt oft dat anderssints, tot heurlieder sublevatie, deselve ghequotiseerde, voorde contributie vande tweede ende de derde maendt, sal ghedaen worden eenich onderstant by adjonctie van andere parsoonen hun toe te vuegen, omme deselve quote voorde voors. IIe ende IIIe maendt te ghevueglycker op te moighen brenghen ende betalen; dat oyck, (volghende der acte van consente vanden Breeden-Raedt,) voor toecomende tyden gheene gelycke oft andere quotisatie meer en selen geschieden, ende om tselve te verhueden ende beletten, mynne Heeren dyenaengaende selen intercederen ende hun offitie interponeren; insgelycx dat men de voors. gequotiseerde sal leveren behoorlycke particuliere obligatien, inhoudende de voors. clausule van geloefte, om hun te dienen daer ende alsoo tselve sal behooren ende den voors. gequotiseerde goetduncken. Actum ut supra (1).

Vide de requeste vanden Hoffmeestere van Synne Alteze nopende het logement van synne pagien tot den Vrouwenbroeders ende dappostille vanden IX^{en} Decembris 1579.

---

(1) *(Opden bladrand :)*

Forma obligacionis.

Wy Borgemeesteren ende Schepenen ende Raet van Antwerpen bekennen mits desen hoe dat N. heeft getelt in handen van N. de somme van N., ende tot het opbrengen van LII^{m} guldenen, welcke somme van N. beloven van heden, datum deser, in VI maenden hem oft by sby (*sic*) te betalen, verbindende daervorens specialyck den C^{en} penninck byden Leden deser stadt den XXII Novembri lestleden geconsenteert, te verschynen St.-Jansmisse 1580; gelo_

Gelycke appostille opde remonstranten van dat men behoorde te deputeren eenige parsoonen tot de goeden vande gene die onse partye draghen ende ierst het advys begeert vande Edelen van Brabandt. Actum ut supra.

Geordineert den Collecteurs vande wyn- ende bieraccyse den Advocaet fiscael, Monsieur Doctor Johan Masius, by provisien de wynen ende bieren die (hy), tot syn ende syns familie ende huysgesins behoeve, binnen dese stadt sal slyten, te laten volgen vry van accyse ende hoochselen der stadt competerende. Actum X[a] Decembris 1579.

Alsoo Baptista Spinola, om te forneren de XXII duysent guldenen die dese stadt vuyt de Casse van Reductien is leenende aen die van Brussel, opde conditien naerder in dacte daeraff synde begrepen, swaricheyt is maeckende voor ende aleer de Heeren inde obligatie oft acte beloven onder eedt de penninghen vande Casse van Reductien nyet te laeten diverteren; Soo ist dat mynne Heeren, mits de consequentien, tselve geresolveert hebben, dat sy de voors. clausule inde voors. obligatie nyet en willen laeten insereren, maer syn wel tevreden, onder den eedt ghedaen tot heurder offitie, te beloven dat sy de penningen vande Casse van Reductien nyet en selen laten diverteren in prejuditie oft verachteringhe des voors. Spinola. Actum X[a] Decembris 1579.

Comme Baptista Spinola, Genevoys, pour nous faire service, soit demeuré content de nous assister de la somme de vingt et ung mille florins, de vingt patarts chascun florin d'argent content, sans nul interest, desquels luy avons donné deux obligations de Pierre Panhuys et Henry van Lemens, contenans, promesse de luy rembourser les dicts vingt et ung mille florins en vingt et un sepmaines, à sçavoir chascune sepmaine mil florins, à commencher avoir cours le huic-

---

vende den voors. N. dat wy den voors. C[en] penninck nyet en sullen belasten noch en laten belasten in syn prejuditie ende vorts dat wy hem met gelycke quotisatie oft taxatie nyet meer en sullen beswaren noch laten beswaren. Ende tot meerder versekerheyt van dyen, hebben wy verbonden ons ende onsen borgeren, ingesetenen ende nacomelingen deser stadt, mitsgaders alle henlieder goeden, yegenwordich ende toecomende, in wat plaetse die gelegen syn. Sonder argelist. Ende te torconde etc.

(Vide de navolgende acte).

tième de Janvier prochain, Si est-il que nous Bourgemaistres et Eschevins de la ville d'Anvers, coignossans le dict service et veuillians que le dict Spinola soit bien asseuré, promectons par ceste de ne divertir ou laisser divertir, directement ou indirectement, la dicte assignation, ne donner acte à l'encontre ou en préjudice dicelle. En signe de quoi nous avons faict dépescher ceste pour l'asseurance du dict Spinola et signer par ung de nous Secrétaires le Xe Décembre 1579.

Alsoo de Gedeputeerde der stad van Brussel mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hadden versocht te willen ordineren Sr Baptista Spinola alsulcke somme van eenentwintich duysent guldenen (als denselven van Brussel is geconsenteert vuyter Casse van Reductien te tellene, tot betalinge vanden garnisoenen der voors. stadt van Brussel, opde conditien ende naerderen teneur begrepen inde twee voorgaende acten, soo vande Weth als den Breeden-Raedt in October lestleden geexpedieert,) te tellen in handen vanden Tresorier vander Beken, soo de voors. Spinola desaengaende swaricheyt maecte, sonder voorgaende ordinantie der Weth voors., Soo is by mynne Heeren voors., volghende den voorgaenden versuecke, geordineert ende ordineren, mits desen, den voors. Baptista Spinola de voors. somme van eenentwintich duysent guldenen te tellene ende over te leveren, tot behoeff van die van Brussel voors., in handen desselffs Tresoriers Dierick vander Beken. Actum X^a^ Decembris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt vuyt te reycken aen Meester Jan de Pape, Schepene, de somme van twee hondert guldenen eens, ende dat in recompensie van dat hy, geduerende de siecte van Willem de Vos ende nae syn doot tot het vernieuwen vande Weth toe, deselffs plaetse als stadthouder bewaert heeft. Actum ut supra.

Is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert ende geresolveert als dat men de hondert ende achtendertich guldenen ende XII stuyvers die wylen Leenaert van Tuddert, als pachter gheweest synde vanden harinck ende keurcamer, by tyde des rentmeestersschappe

Jan van Steenwinckel inder stadt is gehouden (ende daervoren hy te borghe hadde gestelt de helft van sekeren wintmoelen geheeten *den Spaerpot*, gestaen by Dambrugge, dewelcke men boven de lasten in desen saisoene onnae en bevindt weerdt te synne ter voors. somme, mits dyen deselve te coope gestelt ende geproeft synde, daer nyemandt yet vore heeft geboden, ende dat oyck deselve pachter anders egeen goeden ter weerelt en heeft achtergelaten,) sal betalen inder navolgende manieren, te wetene, dat eenen Pauwels Verstraten der stadt deselve somme sal voldoen, mits betalende sessendertich guldenen gereet ende voorts alle dry maenden nae datum van desen gelycke XXXVI guldenen, totter volder betalinghe vande voors. I^{c} ende XXXVIII guldenen, met sulcken verstande dat oft hy vierthien daghen van eenige vande termynen liet overstrycken, dat alsdan de geheele tachterheyt sal wesen vervallen ende de voors. Pauwels daervorens wesen executabel, al oft hy met vonnisse daerinne ghecondempneert ware, ende oyck den voors. meulen daervorens moighen doen vercoopen ende de begonste executie continueren, die met desen appoinctemente egeenssints en wordt geinnoveert oft eenich prejuditie gedaen, maer in heure volcomen vigeur blyft totter volder betalinghe vande voors. tachterheyt, daerinne soowel de voors. Pauwels Verstraten als de weduwe des voors. Tudderts, die mede compareerde, hebben geconsenteert ende oyck de voors. weduwe besonder gerenunchieert van alle beneficien van rechte die haer in prejuditie van desen te stade sal moighen comen. Ende alsoo de voors. Steenwinckel, lest affgegaen Rentmeestere, in als syn debvoir desenaengaende ghedaen heeft, soo sal hy daeraff op synne rekeninghe worden ontlast. Actum X^{a} Decembris 1579. *(fol. 7)*.

Gecomitteert tot het clerckschap vande poorte vande Engelsche kaeye Jonas de Croes, ende dat mits doende den eedt daertoe staende ende opde ghewoonlycke gagien. Actum XI^{en} Decembris 1579.

Alsoo mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt opden XII^{en} Novembris 1579 hadden geordineert aen Cornelis Gramaye, Collecteur vande wynaccyse, te tellene

aen Franchoys Guiot, soo voor hem selven als andere synne medeconsoorten, alle crediteuren vanden Grave van Schwartsenborch, in mindernisse van hunne tachterheyt, de somme van derthien hondert guldenen, ende dat op rekeninghe ende affcortinghe vande vier duysent drye hondert guldenen die hy, Gramaye, schuldich is te betalene binnen ses naestcomende maenden, ter causen van diversche openstaende schulden gevallen binnen den tydt vanden rentmeesterschappe Jans van Steenwinckel, die eenige poorters ende tavernieren noch tachter syn, ende alsoo de voors. Guiot ende consoorten, opden IX^en^ Decembris, mynne Heeren by requeste hadden te kennen gegeven hoe dat sylieden aenden voors. Grave noch ten achter bleven de somme van twee hondert vyffentachentich guldenen VIII stuyvers, sonder betalinghe vande welcke sylieden het arrest opde goeden vanden voors. Grave van Swartsenborch geleegt geenssints en wilden affghaen, ende gemerct mynne Heeren de betalinghe vande voors. tachterheden te hunwaerts hadden genomen, in respecte vande crediteuren voorgenoemt, hadden gecomitteert Cornelis Gramey, ten eynde hy vande overschietende penningen vande voors. vier duysent dry hondert guldenen, daeraff hem, Grameye, was gegundt souffrance van ses maenden, soude promptelyck willen forneren, boven de voors. XIII^c^ guldenen, noch de somme van twee hondert LXXXV guldenen VIII stuyvers, welcken Comissaris van synne comunicatie hebbende ghedaen rapport, hebben mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, collegialyck vergadert synde, geordineert, gelyck sy ordineren mits desen, aen Cornelis Gramey dat hy aen Franchoys Guiot ende consoorten noch sal tellen, in mindernisse vande voors. tachterheyt, de somme van twee hondert LXXXV guldenen VIII stuyvers, mits hem regulerende, nopende het overnemen vande stucken, volgende de acte van XII Novembris voorgenoemt, ende mits overbrengende dese acte, met quitantie daerop dienende, sal gelycke somme, hem, Grameye, worden gepasseert voor vuytgheven ende, in respecte van Janne van Steenwinckel, strecken ende affgeschreven worden aen tghene hy ter causen van synne administratie, als Rentmeestere deser stadt gheweest hebbende, ter causen vande Casse van Reductien noch tachter ende in gebreke is. Actum XI^en^ Decembris 1579.

Alsoo Franchoys Messinck inde leeninghe vande LII^{m} guldenen ter maendt voorden tydt van dry maenden gestelt synde byde Leden deser stadt op vier hondert guldenen ter maendt, was byde Heeren vander Weth by particuliere comunicatie versocht hem ghoetwillich te willen bethoonen (gelyck hy, Messinck, in allen occurrentien ende leeningen hem altoos prompt ende van dierste ghoetwillige hadde gethoont gehadt, versueckende tot dyen eynde oyck te willen doen alle ghoet debvoir ende neersticheyt, om alle andere ghenomineerde van synne kennisse synde tot gelycke promptitude ende ghoetwillicheyt te willen vermanen ende induceren, hadde mynne Heeren versocht dat men hem soude willen passeren ende voor comptant van hem overnemen, int furneren van synne derde maendt, de somme van drye hondert guldenen, die hy door enckelen yver ende trouwicheyt totten welvaren vanden vaderlande hadde ombedwonghen ende ghoetwillichlyck gheleent tot het ontsetten vande stadt van Maestricht, met meer andere redenen byden selven Messinck ten selven tyde geallegeert, presenterende dyenvolghende te doen alle ghoet debvoir, waeraff aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen rapport gedaen synde, is den voors. Ghecomitteerde geconsenteert hem, Messinck, de versochte beloefte te doene, daeraff versocht hebbende schriftelyck verbael om hem in tyden ende wylen daermede te behelpen, soo ende gelyck hy tsynnen rade soude bevinden te behooren, is tselffde insgelycx geaccordeert, ende Meester Nicolaes de Voogt, Schepene, als Comissaris present geweest hebbende inde voors. comunicatie, bevolen hem, Messinck, dit jegenwoordich verbael te leveren. Actum XII^{en} Decembris 1579.

Vide de publicatie van het opbrenghen vande LII^{m} guldenen ter maendt de data XII^{en} Decembris 1579, ende daeronder geset dese ordinantie (1)

---

(1) *Op den bladrand :)*

Sequitur publicatio.

Alsoo men bevindt dat diversche parsoonen byden Leden deser stadt, opden XXIIII^{en} Octobris Breeden-Raedtsgewyse vergadert, zyn genomineert tot het opbrengen van LII^{m} guldenen ter maent in gebreke blyvende (nyettegenstaende alle goet debvoir ende minnelycke middelen gebruyct tot vrindelycke inductie ende persuasien ende den diverschen naerdere geloeften byden Wethouderen aenden selven gedaen ende den bescheeden dyenvolgende hen gegeven,) henne quote ende consent daerop sy gestelt syn op te brengen, in prejudicie

Alsoo de Gecomitteerde totten opmaecken vanden verbranden stadthuyse hebben mynne Heeren vander Weth te kennen gegeven hoe dat sy nootelyck van doen hebben, om te gebruycken totter selver erectie seker camerkens die Hans van Erpe nae hem genomen heeft, comende achter eenige winckels vanden selven stadthuyse ter plaetsen waerts, soo om daerinne te leggene materialen alsoyck om die te laten gebruycken byden ghenen die sy aengenomen hebben om alle de materialen gade te slane ende contrerolle daeraff ende oyck vanden wercklieden aldaer werckende te houdene, Soo is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt den voors. Hans van Erpe geordineert dat hy de voors. camerkens, die de voors. Gecomitteerde daertoe van noode hebben selen, van stonden ane sal ruymen ende ledich maecken, ende sooverre de gebruyckeren eenige schade oft interest souden willen pretenderen, vuyt oorsaecke vander hueren die sy daerane noch souden moighen pretenderen vande stadt te hebbene, dat sy dyenaengaende hun selen addresseren aende Tresoriers ende Rentmeestere, ten eynde sy daerinne doen nae behooren, twaer tot affslach

---

ende verachtinge nyet alleenlyck vanden voirs. consenten ende accorden ende anderssints in villipendentie ende versmadenisse van Synne Hoocheyt ende Excellentie (dewelcke tot defensie ende onderstant vande omliggende steden Liere, Herentals, Westerloo ende andere frontierplaetsen, de leeninge voors. den Leden deser stadt hebben aengegeven,) maer oock tot merckelycken interest vande gemeen saecke ende principalyck deser stadt int particulier, alsoo, by faulte van dyen, de stadt van Herentals alreede in apparentie ende staet es te vallen in handen vanden vyant, dwelck, boven het groot verlies ende interest voors., soude met groote redenen causeren merckelycke alteratie onder de gemeynte alhier, om al welck te verhueden ende ten eynde de gemeente voors. ende de goede ingesetenen deser stadt gewaerschouwt ende geinsinueert worden van het debvoir byden Wethouderen gedaen, ende om hen byde gemeente dyenaengaende te ontschuldigen, Soo eest dat men, van sHeeren ende van stadtswegen, wel scherpelyck voor dese ende de leste reyse gebiet dat eenyegelycke vande voors. genomineerde parsoonen die het contingent noch ter tyt nyet en hebben opgebrocht, dat sy tselve terstont ende sonder voorder vuytstel commen betalen in handen vanden Gecommitteerde byde Leden deser stadt tot denselven ontfanck, oft by gebreecke van dyen, sal men tegens de gebreckelycke (procederen) reelyck ende metterdaet in heuren parsoonen oft gereetste goeden, sonder eenighe dissimulatie, mits den extremen noot sulcx es verheyschende, met expresse inthimatie, voor nu ende alsdan, dat men den interest ende inconvenienten vuyt oorsaecke van delay eenichssints te rysene particulierlyck sal verhalen opde weygeraers ende die in gebreke zelen bevonden te wesen; protesterende mits desen de Wethouderen voors. wel expresselyck dat ingevalle in respecte vande voors. frontiersteden eenich inconvenient geraecte te rysene (dwelck apparentelyck voirhanden is,) hetselve nyet toegecommen te syne by faulte van goet debvoir ende neersticheyt, maer alleenlyck by degenen die tot noch toe aengaende de voors. leeninge in faulte syn geweest oft voirder souden mogen wesen. XII[en] Decembris 1579.

(Deze tekst verschilt van dien op blz. 334 van D. III medegedeeld.)

van huere prorata, recompensen oft anderssints, deselve in dyen gevalle mits desen authoriserende. Actum XII Decembris 1579. *(fol.* 8.)

Geteeckent een requeste aen Synne Hoocheyt omme te hebben het recht vanden lepel. Actum XIIII^a^ Decembris 1579. *(fol.* 7 *v°.)*

Alsoo N. inde leeninghe vande LII^m^ guldenen ter maendt byde Leden deser stadt es gestelt op N., daeraff hy alnoch is in gebreke vande selve N. op te brenghene, nyettegenstaende den diverschen sommatien ende inthimatien te dyen eynde aen hem gedaen, ende dat in versmadenisse vande voors. publicatie, sal deselve N. daervoren worden feytelyck gheexecuteert in synne gereetste goeden oft parsoon (ist noot,) sonder dilay, mitsgaders voorde oncosten van dese executie. Actum XVI^a^ Decembris 1579.

Geordineert Aerden Bormans, Peeter de Molyn ende Lauwereys van Beeringhe dat sylieden aenden Capiteyn Fochenborch de somme van XCIII guldenen XV stuyvers, den Cappiteyn vande Perre XVII guldenen XVIII stuyvers, den Cappiteyn Staes XIX guldenen VII stuyvers selen vuytreycken ende betalen, voorde borgers als soldaten gevaceert hebbende ten huyse vande onwillige vande LII^m^ guldenen ter maendt, ende selen daeraff note houden om int remboursement denselven onwillighe aen heure leeninghe gecort te worden. Actum XVI^a^ Decembris 1579.

Gelycke acte van IX guldenen XVI 1/2 stuyvers op Jaspar du Bois, opde Voecht. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gheeraert Laureyssen de somme van IX guldens II stuyvers van sekeren slot ende yserwerck aende camer vanden ontfanck vande LII^m^ guldenen. Actum XVII Decembris 1579. *(fol.* 8 *v°.)*

Geordineert opde specificatie te betalen de schippers den soldaten nae Dermonde ende Dry Goten gevuert hebbende den XXVII^en^ Septembris, vuyt te reycken de somme van

hondert LXXXIIII guldenen VII stuyvers. Actum XVIII Decembris 1579.

Geresolveert op het rapport by Mynheer van Stralen ende den Pensionaris Warck nopende de comunicatie byde gheunieerde provintien gehouden opt faict vande munten ende conformiteyt ende egalileyt van dyen met die van Hollandt, Zeelandt, Vuytrecht, Gelderlandt ende Vrieslandt, geresolveert voor opinie vande Weth der stadt van Antwerpen :

Eerst, dat men den gouden reael sal stellen op vier guldenen XII stuyvers ende alle ander gout nae venant, alleenlyck geexcipieert den Engelschen gouden roosenobel ende Vuytrech ende Geldersche, dewelcke selen cours hebben voor tydt van drye maenden, by tollerantie, tot ses guldenen ende vierthien stuyvers, ende denselven geexpireert synde, voor alsnu es gestelt nae rate ende opden cours vanden voors. gouden reael, te wetene op.... (*sic.*)

Ten tweeden, nopende de silvere munte, sal men hun desaengaende reguleren volgende dleste placcaet van Novembri lestleden. Alleenlyck dat oyck, by manniere van tollerancie den Hollandtschen daelder, voorden voors. tydt van drye maenden oft anders soo cleynnen tydt het doenlyck sal wesen, sal cours hebben tot dryendertich stuyvers eenen halven, ende den Vuytrechse ende Geldere voor gelycken tydt tot dertich stuyvers, ende denselven geexpireert, voor nu alsdan worden gestelt opde weerde ende nae rate vanden silveren Philippusdaelder tot vyvenviertich stuyvers, comende denselven op.... (*sic*).

Behoudelyck dat eer dese resolutie syn effect sal nemen, dat de Gedeputeerde vande Provintien ierst ende alvorens desenaengaende selen doen blycken van volcomen qualiteyt ende authorisatie, ende, ten tweeden, dat oyck insgelycx allen hun ysers ende stempels selen innegebracht ende gelevert worden in handen vande parsoonen daertoe byde Provintien te deputeren, met beloeftenisse oyck van egeene voordere penninghen binnen middelertydt te munten oft laten munten. Actum XVIIIen Decembris 1579. (*fol.* 9).

Hiernae volghen de parsoonen die vuyt dese stadt vertrocken syn, nyettegenstaende dat sy poorters syn.

Adriaen Tacquet	400	guldenen.
Henrick Thibout	400	»
Adam Wouters	400	»
Perpeet Tablet	100	»
Vidua Basel Pollaert . . .	50	»
Jacob Lange	100	»
Rutgeert Roelandts	100	»
Andries de Hoest met synne huysvrouwe	200	»
Vidua Dierick de Visscher . .	200	»
Francisco Cappello	200	»

Mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, geleth opt consent vanden Breeden-Raedt ende dat de voors. parsoonen, nyettegenstaende dinsinuatie tot hunne domicilie gedaen ende de publicatie daeraff synde, in faulte blyven van hunnen taux ende quote op te brengene, soo hebben deselve geordineert dat men de goeden desselffs, soo meubele als immeuble, tot voldoeninghe vande voors. sommen respective sal executeren, mette oncosten ter causen van dyen te doene. Actum XIXa Decembris 1579.

Geordineert de Collecteurs vande wyn- ende bieraccysen deser stadt van dat sylieden by provisien selen opschryven den wyn ende bier hetwelcke Heer Jan Scheyfve, Ridder, Heer van Achte, Roy, Neten, Ottenborch, etc. tsynnen huyse van doen sal hebben. Actum XXIIen Decembris 1579.

Gedepescheert een ordinantie om te doen tellen, tot behoeff van Synne Excellentie, de somme van IIIc guldenen eens, ter causen van het versetten vande Weth opden dach van St.-Andries lestleden, volgende doude ghewoonte. Actum ut supra.

Geordineert den Spuymeestere aent pesthuys talle getyde de spuye vander selver plaetse open ende toe te doene ende het water daerdore te laten spelen, ten eynde het ys vande vesten, door het vallen ende opcomen vanden

water, mach sincken ende gebroken worden, tot meerder versekertheyt van dese stadt int selve quartier, ende desaengaende in egeen faulte te synne, opdat daerdore egeen peryckel en geraect te vallen. Actum XXIIen Decembris 1579.

Alsoo seker coopmansgoeden, vuyt dese stadt gesonden lancx den Ryn nae Duytslandt ende Italien, tot Nimmegen ende Arnhem syn gearresteert ende opgehouden, mitsgaders dat de goeden van boven comende nyet vry noch ontlast en moigen passeren, maer dat men deselve pretendeert te belasten, contrarie de placcaten ende voorgaende resolutie, waerane dese stadt grootelycx is gelegen, gemerct nyet alleenlyck (sooverre gelycke belastinge worde getollereert,) daerdore soude volgen de verminderinge, maer oyck de geheele diversie vande coopmanschepen, tot groote schade ende interest deser stadt ende oyck der Nederlanden int generael, die door dmiddel derselver stadt alle hunne handtwarcken ende coopmanschap voorts distribueren in vrempde landen, Soo ist dat Borgemeesteren ende Schepenen der voors. stadt, om daerinne te versien, hebben gecomitteert ende comitteren, mits desen, Meester Janne vanden Warck, Pensionaris der voors. stadt, omme van wegen derselver stadt by het Collegie vande naerdere Gheunieerde, by die van Gelderlandt ende elders daer des van noode sal wesen, te behouden ende te beneersten dat de voors. grieven, lasten, becomeringen ende beletselen worden affgedaen ende de coopmanschappe ontslegen, ten minsten onder cautie, volgende de resolutie byden Staten Generael genomen, ende voorts dat in toecomenden tydt daeroppe sulcken ordre worden gestelt dat gelycke beletselen ende belastingen worden beleth, ende desaengaende te doene al tgene tot welvaren deser stadt ende den landen generael sal bevinden te behoorene. Actum XXIIen Decembris 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Jan vanden Warck, Pensionaris, tot onderstant van synne reyse die deselve vuyt laste vande Weth is doende nae Vuytrecht, Nimegen ende Arnhem ende elders, op rekeninghe van synne vacatien, by manniere van prest, te tellene de somme van hondert guldenen eens. Actum ut supra.

Nae voorgaende rapport gedaen by Joncker Jan van Stralen ende Meester Pauwels Schuermans, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere, nopende ende aengaende het lepelrecht, is, alle saecken wel geconsidereert ende de redenen ende motyven byden voors. Ghedeputeerde geallegeert, nae rype deliberatie, eyntelyck ghoetgevonden ende geresolveert (volghende daccord onder dadvoy vande stadt met mynne Heeren vande Finantie ende het consent van Synne Hoocheyt ende Raedt van Staten aengegaen,) dat men hetselve lepelrecht (dwelck der stadt alleenlyck was verpant,) sal aenveerden in proprieteyt ende minderinge van deser stadt schuldt die sy aende Majesteyt heeft vuytstaende, tot proffyte ende behoeve der stadt, tegens den penninck viertich (als seigneuriael goeden ende demeynen,) deselve estimerende tegens tghene de tweelff leste jaeren heeft innegebrocht, beloopende jaerlycx (deen jaer door dandere estimerende ende calculerende,) dry duysent negen hondert guldenen, tegens het tweelffste deel van tgene het voors. recht de leste tweelffe jaeren heeft vuytgebracht ende daerinne begrepen in mindernisse vanden voors. coop, tellende de somme van ses duysent guldenen, waertegens de stadt sal goetcomen de negen hondert guldenen alrect ter causen vanden pacht van tvoors. lepelrecht verschenen. Ende sal men den resterende vyff duysent guldenen moighen vinden by manniere van anticipatie, opde twee navolgende jaren pachts. Actum XXIII^{a} Decembris 1579. *(fol.* 10).

Mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, gemerct den jegenwoordighen noodt daerinne de stadt van Lyere haer tegenwoordich is vindende door de alteratie ende muyterye byden soldaten aldaer aengericht, ende het aenstaende peryckel dwelck alle uren is te beduchtene, ten sy daerinne sonder vertooch oft dilay worde versien by prompte ende geringe betalinge, wes aengaende noch ter tydt egeen genochsaem middel en is, ende verstaen hebbende dat onder Franchoys Pieterssen, ghesworen clerck myns Heeren des Amptmans, syn berustende, als sequestre, ontrent seven hondert ducaten, ende dat men hem, in alsulcke periculeuse ghevuegnisse van saecken, met allen middel tot conservatie vande gemeyne hipotheke nootelyck moet behelpen, soo hebben mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen den-

selven Franchoys Pieterssen voors. geordineert ende ordineren, mits desen, wel expresselyck terstont deselve penningen over te tellen in handen vande Gecomitteerde totten ontfanck vande IcL^m^ guldenen, Aert Bormans, Lauwereys van Beeringhen ende Peeter de Molyn ; des soo geloven de voors. Wethouderen den voors. Franchoys Pieterssen deselve penninghen in specie te doen restitueren, ordonnerende te dyen fyne denselven Gecomitteerde hem vande ierste penninghen te procederene van hunnen ontfanck, naede voors. betalinge aen het garnisoene van Lyere voors., deselve seven hondert ducaten hem te restitueren ende wederkeeren, ende, nyettegenstaende alle andere voorgaende assignatie, voor alle andere daeraff te betalene, sonder eenich ander gelt aen yemandt anders eer over te tellene, gelovende oyck denselven Franchoys Pieterssen daeraff tindempneren. Acium 26 Decembris 1579. *(fol. 10 v°)*

Gehoort het rapport vanden Heere van Stralen ende Meester Jan Gillis, Gecomitteerde, nopende dopinie vande Edelen van Brabandt op voorgaende rapport aengegeven byde Raetsheeren van Meetkercken ende vander Mylen, wes (mits het vertreck van Colen vanden Hertoghe van Tarranova, sonder dat deselve heeft willen verstaen tot voordere comunicatie van peyse, hem houdende voor particulier parsoon, ende oyck de andere gesanten vande Keyserlycke Majesteyt, ende voordere redene geruert ende verclaert int verbael daeraff synde ende byden Staten gehouden, vanden XXIen der maendt voors.,) voorts is te doene nopende de handelinghe vanden peyse aldaer, is geresolveert voor opinie der stadt van Antwerpen, dat men den meestendeel (om voordere oncosten te schouwen,) vande Gecomitteerde aldaer tot Colen voors. sal revoceren ende terugge ontbiedene, nochtans eenige aldaer latende, degene die men sal de bequaemste vinden ende meest soude moighen betrouwen, ter discretien van mynne Heeren vande Staten, ende dat (om te thoonen de goede affectie die de Staten totten peyse syn hebbende,) soolange de Grave van Swartsenberch hem aldaer sal laten vinden oft dat ter tydt toe dat men sal hebben gesonden (volgende dopinie vande voors. Edelen,) aende Keyserlycke Majesteyt voors. eenige Gedeputeerde van wegen de Staten voors., om aldaer deselve negociatie

vanden peys te continueren, mitsgaders de justificatie vande Staten aen te gevene ende voorts te verthoonen de gelegentheyt ende staet vanden lande ende saecken van herwaertsovere sulcx te synne dat den Staten nyet moighelyck en is gheweest voorder oft naerder emmers int faict vander religien noch ter tydt te comene ; versueckende aen Synne Majesteyt te willen deputeren eenige Comissarisen, om omme te gane inde provincien ende steden, van stede te stede, om te comen tot warachtige informatie, om de gelegentheyt derselver ocullariter selve te siene ende metterdaet te verstane. Sal men voorts aende Staten aengeven oft nyet geraden en ware binnen middelen tydt te doen drucken ende verkundighen de geheele negociatie vande voorgaende handelingen vanden peyse tot Colen voors., tot justificatie ende onschult vanden selven Staten, alsoo men verstaet den vyandt tselve alreet voorhanden hebbende. Actum XXVI^{en} Decembris anno V^{c} negenentseventich. (*fol.* 11).

Mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, gehoort ende verstaen den grooten last by Gillis Wolffwinckel tot noch toe gedragen, ende dat desnyettegenstaende deselve alnoch tevreden is, door goede inductie van mynne Heeren voors., tot assistentie vande gemeynne saecke (bemerckende den noodt daer de stadt van Lyere haer inne is bevindende,) te tellene de vyff hondert guldenen, als reste vande I^{m} guldenen daeroppe hy byde Leden deser stadt is gestelt, hebben deselven geloeft ende geloven, mits desen, dat men hem sal rembourseren ende betalen gelycke vyff hondert guldenen als denselven ten achter is aen het weeckgeldt, ende dat binnen vier weken naestcomende. Actum XXVII^{en} Decembris 1579.

Een acte byde welcke is geordineert dat de schoonsone van Jaecques de Langaigne, Lambrecht van Kesselt, de jonge, sal gestaen mits gevende vyftich guldenen, ende de resterende hondert vyftich guldenen inde twee hondert guldenen (daerop de voors. Langaigne ende Kesselt byde Leden deser stadt gestelt syn inde leste tauxatie vande leeninge,) staen ten laste van synne schoonmoeder. Actum XXVII^{en} Decembris 1579.

Een appoinctement gestelt opde requeste van Domynecus van Uffele, Capiteyn, dat hy sal gestaen, mits redenen daerinne verhaelt, mits tellende hondert guldenen voor dierste maendt vande dry hondert guldenen daeroppe hy by taxatie byde Leden deser stadt inde leste leeninge is gestelt. Actum ut supra.

Een acte opden Capiteyn Dartoys byde welcke denselven wordt geordineert tassisterene des Heeren dienaers int executeren vande weduwe Jans de Camarena, ten eynde deselve opbrenge den taux daeroppe deselve, by manniere van leeninge, lestwarven is gestelt, ende dat by apprehensie van hare goeden oft versekeringhe van haren persoon, soo sy deselve daertoe gevueglycxste selen connen bedwinghen. Actum ut supra.

Geordineert den Tresorier vander Beken dat nyettegenstaende darrest onder hem gedaen by Jannen Teller over de penningen competerende den Coronel Noritz, egeene penninghen onder te houden, maer deselve den Coronel te laten volghen als penninghen den Leden competerende ende staende tot hunne dispositie. Actum ut supra.

Geordineert Cornelis Gramey, Collecteur vande wynaccyse, dat hy laet passeren, voorde bouwmeesters vanden verbranden stadthuyse, twee amen Franchen wyns sonder daeraff te betalen deser stadt accysen oft eenich hoochsele ter causen vande fortificatie oft amonitie. Actum XXVIII^{en} Decembris 1579.

Gelycke acte voorden selven van twee amen Rinschen wyn ende een half ame Spaenschen wyn. Ut supra.

Geordineert Aert Bormans, Lauwereys van Beeringhen ende Peeter de Molyn, Gecomitteerde totten ontfanck vande I^{c}LII duysent guldenen, tontfangen de somme van vyff hondert guldenen vande weduwe Jans de Camarena ende deselve daeraff te gevene quitantie, nyettegenstaende deselve met haren sone ende schoonsone byde voors. Leden is gestelt op duysent guldenen. Actum XXVIII^{en} Decembris 1579.

Alsoo Jan de la Faille, de jonge, heeft gepresenteert goetwillichlyck te leenen de somme van II^c guldenen, gemerct den jegenwoordigen noot van die van Lyere, daeroppe deselve byde Leden deser stadt is getauxeert by manniere van leeninge, behoudelyck dat tselve geschiede sonder prejuditie vande imuniteyt ende vrydicheyt hem competerende als Contre-garde vande Munte van Synne Majesteyt, soo hebben mynne Heeren hem gelevert dese jegenwoordige acte, gelovende byde selve, mits desen, dat deselve leeninghe, in respecte vande voors. privilegie hem competerende, egeenssints prejudiciabel en sal, noch worden getrocken in consequentien noch in toecomenden tyde voorder worden getaxeert, al nochtans sonder prejudicie vande tegenwoordige handelinge ende negociatie, die met denselven vande Munte van wegen dese stadt wordt gehouden by Meester Pauwels Schuermans ende Meester Nicolaes de Voogt, Schepenen. Actum XXVIII^en Decembris 1579.

Gelycke op Robrecht van Eeckeren van vier hondert guldenen. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken, in mindernisse van deser stadts bede, aenden Rentmeestere Niverseel, tot behoeff van Gavrelles, Greffier, de somme van VII^cXXXIII guldenen. Actum ultima Decembris 1579.

Geordineert als boven aen vander Neesen voor diversche informatien sedert XVII^en Februarii LXXVIII^tich tot in Februario LXXIX^tich. Actum ultima Decembris 1579.

Geordineert als vore, voorde publicatien ende diversche copyen de laten drucken ende plecken sedert den jare LXXVII prima Februarii totten iersten Februarii LXXIX^tich, ter sommen toe van LVII guldenen XVI stuyvers. Ut supra.

Mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, gemerct dinconvenient dwelck soude moighen rysen, ingevalle nyet promptelyck en werde versien opde betalinge van het garnisoen binnen het fort van Willebroeck, selen alle debvoir ende neersticheyt doen om deselve somme

te moighen becomen, behoudelyck dat de stadt deselve somme sal moighen inhouden aende bede van Brabandt, dwelck de Gedeputeerde van Brussel selen moighen vervolgen aende Staten van Brabandt voors., dewelcke voorts tselve aende generaliteyt hen selen moighen addresseren. Actum II[a] Januarii anno XV[c]LXXX[tich].

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Hans van Hove, gesworen bode, ter saecken van XCIII dagen vacatien, tot XVIII stuyvers daegs, de somme van LXXXIII guldenen XIIII stuyvers, mitsgaders oyck de somme van XIIII guldenen van verschoten penningen zedert den II[en] Julii totten XXVI[en] Novembris beyde lestleden, maeckende tsamen XCVII guldenen XIIII stuyvers. Actum II Januarii 1580.

Borgemeesteren ende Schepenen, gesien hebbende seker acte by Synne Excellentie geteeckent, syn tevreden, voor soovele in hun is, dat de Coronel Loys Verbeke sal worden gerembourseert vande voors. XXVI hondert ponden Arthois vande ierste penninghen die geint ende ontfangen selen worden vande hondert sessenvyfftich duysent guldenen byde Leden deser stadt geconsenteert, oft alsulcke andere middelen als byde Leden tot onderhoudt ende beschermenisse vande frontieren ende forten selen worden geconsenteert ; belovende, als vore, dat de voors. penninghen in prejuditie van tgene voors. is nyet en selen worden gediverteert. Actum IIII[a] Januarii 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen Joncker Thimondt van Urssele de somme van hondert guldenen eens, ende dat in betalinge van sekeren bos vanden selven van Urssele gecocht, tot reperatie tusschen den wech van Mercxem ende Dambrugge. Actum ut supra.

Geordineert ende gecomitteert omme te syn Hooftlieden vande Poorterye Jan van Santvoort ende Jan Gamele, Oude-Schepenen, mitsgaders Adriaen van Breen ende Jan Pellicoren, mits doende den eedt daertoe staende. Actum den IIII[en] Januarii.

Ten selven dage gecomitteert Meester Pauwels Schuermans, Schepene, om van deser stadtwegen te compareren opde Staten, al in conformiteyt ende volgende dacte dyenaengaende gedepescheert op Joncker Jan van Stralen ende Meester Jan Gillis. Actum den IIII^en Januarii anno XV^cLXXX^tich.

Geordineert den Wyckmeesters deser stadt van stonden ane met heure clercken, elck in hunnen wyck, omme te gane tot inninge van het weeckgeldt, mitsgaders den vyffden penninck, tot welcken eynde de Cappiteynnen hun selen doen alle assistentie, desaengaende versocht synde, volgende de presentatie vande Colonellen deser stadt, ende dit al navolgende de voorghaende twee diversche acten ten selven eynde by mynne Heeren vuytgegeven. Actum V Januarii 1580.

Geordineert den Wyckmeesteren deser stadt van stonden ane met hunne clercken, elck in hunnen wyck, om te gane tot inninge van het weeckgeldt, mitsgaders oyck tot vermaninge van het opbrengen vanden vyffden penninck in handen vande Gecomitteerde sittende *inde Roose* inde Kerckhoffstrate, opdat sylieden in egeene schade en comen, tot welcken eynde de Cappiteynnen selen doen alle assistentie aende voors. Wyckmeesters alsoyck aende voors. Gecomitteerde vanden vyffden penninck, desaengaende versocht synde, volgende de presentatie vande Colonellen deser stadt, ende dit al navolgende de voorgaende twee diversche acten ten selven eynde by mynne Heeren vuytgegeven. Actum den vyffden Januarii anno XV^c tachentich. *(fol.* 14*)*.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere tot behoeve van Mynheer den Marquis van Bergen vuyt te reycken de somme van dry hondert guldenen eens denselven competerende vant versetten vander Weth. Actum VII Januarii 1580.

Gelycke acte op Mynheer den Cancelier. Ut supra.

Geordineert dat men den Premier vanden Rade van Brabant, soo voor het assisteren int vernieuwen vander Weth als voor synnen nieuwenjaer, sal geven tgene men denselven van outs gewoonlyck is te gevene. Actum ut supra.

Geordineert Janne Pelgrim, Joachim Vermeeren, Jan Spilleman ende Jacob Verbiest van dat sylieden, tusschen dit ende morgen voornoene, selen schuldich syn te comen doen, in handen myns Heeren des Borgemeesters, den eedt als Oudermans van het Meersenambacht, opde pene van vyfftich guldenen eens tot behoeff vande armen. Actum VII Januarii anno XV^c^LXXX^tich^.

Gecomitteert Meester Jan Gillis ende Meester Engelbert Masius, Pensionarisen, om toversien seker concordaten vande natien binnen dese stadt residerende ende daeraff mynne Heeren rapport doen. Actum VII^a^ Januarii 1580.

Geordineert den Collecteurs vande wynaccyse dat sy den convente vande Clarissen selen affschryven eene ame Franchen wyn ende een halve ame Spaenschen wyn, sonder daervore te derven betalen daccyse ende hoochsel deser stadt competerende. Actum VIII Januarii 1580.

Geordineert, opde quitantie vanden Rentmeestere vande Staten Jan van Nyverseel, van twee duysent vyff hondert guldenen, in minderinge vande schuldt deser stadt opde ordinarise bede, tot betalinghe van het fort van Willenbroeck, deselve somme vuyt te reycken ende te betalen ende sal hun valideren in rekeninge. Actum ut supra.

Geordineert, opde requeste byden Cappiteyn vande guarde van Synne Excellentie, dat men denselven, mits redenen daerinne begrepen, in plaetse van XII guldenen ter maendt, sal geven XX guldenen. Actum IX^a^ Januarii anno XV^c^ 80.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere, ter causen van sekeren waschketel gemaect inde conchergerye van het hoff van Synne Excellentie, vuyt te reycken XV guldenen XV stuyvers. Actum ut supra.

Geordineert te decken het huys van Synne Excellentie in sommige plaetsen daart doorleect ende deselve te doen besetten. Actum ut supra.

Geordineert den Brandtmeesters deser stadt ontrent het

huys van Synne Excellentie te besorgen eenige brandtleeren, alsoo men verstaet verre daernae egeene te synne om, in cas van ongevalle, voor voorder inconvenient ende misusen te versiene. Actum ut supra.

Opde quitantie vanden Rentmeestere Niverseel, geordineert den Rentmeestere deser stadt, in minderinge vande bede, te tellene de somme van II^{c} guldenen II stuyvers VI penningen tot behoeve vanden Greffier Starck. Actum ut supra.

Nae iteratiff rapport gedaen byden Tresoriers ende Rentmeestere ende andere Gecomitteerde om met de Heeren vande Financie tovercomen aengaende het lepelrecht ende gehoort de difficulteyten by die vande Rekencamer van Synne Majesteyt gemoveert ende geallegeert, naede resolutie by mynne Heeren de Wethouderen den XXIII^{en} Decembris lestleden genomen nopende hetselve lepelrecht, ende dat nochtans, mits diversche redenen int lanck ende breet gedebatteert ende geconsidereert (ende namentlyck datter anders egeene apparentie en is dat de stadt van tgene sy aende Majesteyt ten achter is soude moigen gerembourseert worden, dan by soodanige ende gelycke middelen,) geraetsaem gevonden is tselve recht over te nemen, als mits redenen voors. beter gedaen dan gelaten, soo hebben de Wethouders voors. geauthoriseert ende authoriseren, mits desen, Mynheer den Amptman Joncker Janne van Stralen, Meester Pauwels Schuermans, Schepene, Tresoriers ende Rentmeestere ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris, omme nopende hetselve lepelrecht tovercomen ende een eyntelycke resolutie ende accord te maeckene, soo sy tot meesten oirboir vande stadt best selen connen gedoen. Actum IX^{a} Januarii 1580.

Alsoo dese stadt ten achter was aen wylen Joseph Mostaert de somme van negenthien hondert Karolusguldenen, ter saecken van loten by hem in deser stadt leste lotherye innegeleegt, ende daervore specialycken verbonden hadde seker ses huyskens oft wooningen voor aen strate gelegen, elck met een hoffken, met noch eenen grooten raemhoff daerachter, met eenen speelhove, huysken, gronde ende allen den toebehoorten, groot ontrent een hondert roeden, gestaen

ende gelegen inde Lepelstrate tegens het Vondelingenhuys over ; item noch drye huysen, elck met eenen hove, gestaen neffens een inde Bagynestrate, belast int geheele aen verscheyden parsoonen hiernae genoempt (behalven acht schellingen vier ende eenen halven grooten Brabants grontchys Sinte-Michiels, dry schellingen grontchys den scholieren vanden Bagynhove vuyten raemhove ende huyskens inde Lepelstrate, ende eenen ouden grooten vier oude myten grontchys vuyten drye huyskens inde Bagynnestrate, jaerlycx gaende,) met sevenentwintich ponden vierthien schellingen vier grooten thien myten Brabants erfflyck, te wetene : ierst aen Heer ende Meester Adriaen Elouts de negen pondt vierthien schellingen Brabants erfflyck daeraff ; item derffgenamen Andries Vervloet vier pondt seventhien schellingen Brabants erfflyck ; item Jan Baptista van Triere ende consoorten acht pondt ses schellingen vier grooten thien myten Brabants erfflyck, ende aen Symon Gerst vier pondt seventhien schellingen Brabants erfflyck, ende dat de voors. Heere Adriäen Elout ende derffgenamen Vervloet aende selve panden leveringe genomen hebbende voor hunnen verschenen onbetaelden achterstel, soo syn de voors. panden by mynnen Heere den Amptman, vuyt crachte van synder offitien, vercocht, ende alsoo de stadt geene andere goeden byden voors. Mostaert achtergelaten en wiste te vinden, omme heure schult te salveren, soo heeft sy den voors. hoff ende huyskens innegecocht den sesten Augusti XV^{c} ende vierenseventich, voorde somme van viertich pondt eenen grooten Brabants erfflyck, ende daerinne behoorlyck gegoeydt ende geerft is opden VI^{en} Octobris 1576, hebbende de voors. hipothicaire crediteuren tsedert continuelyck seer instantelyck versocht omme te hebbene voldoeninge van hunnen achterstel, vervallen totten voors. sesten Augusti, oft, by gebreke van dyen, wilden den voors. pandt wederomme vuytwinnen ende doen vercoopen ende tgene sy daerane te cort souden comen opde stadt verhalen, emmers voorden tydt sy den voors. pandt hadde gepossesseert ; welcken aengaende gehoort hebbende het rapport van Tresoriers ende Rentmeestere, die tot verscheyden stonden metten voors. renthieren hadden in comunicatie gheweest ende hun geinformeer , hoe vele elck ten achtere ware ende soude competeren, ende oft de

stadt, deselve soo voldoende, yet daerby soude proffiteren oft nyet, Soo ist by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, op als rypelyck geleth hebbende, geordineert den voors. Tresoriers ende Rentmeestere dat sy de voors. renthieren selen betalen hun vervallen verloop, met de wettelycke oncosten vander evictien totten iersten Augusti anno XV^c ende vierentseventich gevallen, ende dat voorde somme ende manieren hiernae volgende, te wetene : ierst aenden voors. Heere Adriaen Elout, over drye ende een halff jaeren verloops van syn negen pondt vierthien schellingen Brabants erfflyck, mits der evictie ende ophoudinge van dyen byder stadt hem gedaen, de somme van dryendertich pondt seventhien schellingen Brabants ende noch voor oncosten acht schellingen, maeckende tsamen vierendertich pondt vyff schellingen, ende in guldens hondert sevenendertich guldens ; item aen derffgenamen van Andries Vervloet, voor hunne rente van vier pondt seventhien schellingen, oyck voor drye ende een halff jaeren, mits redenen als vore, de somme van sesthien pondt negenthien schellingen, ses groot ende acht schellingen voor oncosten, maeckende tsamen seventhien pondt seven schellingen ses grooten Brabants, ende in guldens negenentsestich guldens thien stuyvers ; item aen Jan Baptista van Triere ende consoorten, van hunne acht pondt ses schellingen vier grooten thien ende een halff myten Brabants erfflyck, mitsdyen sy geen leveringe genomen en hebben, alleenlyck voor twee jaeren vervallen als vore, de somme van sesthien pondt tweelff schellingen acht groot XXI myten, makende in guldens sesentsestich guldens tien stuyvers een blanck vyffthien myten ; item aen Symon Gerst, van synne vier pondt seventhien schellingen Brabants erfflyck, alleenlyck voor twee jaeren, mits redenen voors., vervallen als vore, negen pondt vierthien schellingen, maeckende in guldens achtendertich guldens sesthien stuyvers, alle welcke verloopen affgecort, oyck mede elff pondt thien schellingen acht grooten voorde rechtelycke costen van vercoopen, goedinge, pondtpenninghen ende andere daeraff dependerende, soo blyft er noch overende voor ende tot behoeve deser stadt de somme van hondert seven pondt eenen schellinck acht grooten, die de voors. renthieren, voor soovele in hun is, tevreden syn dat de stadt genyete, in minde-

ringe van heure tachterheyt, hoewel sy, deen door dander, elck noch wel drye jaeren sneven ; ordinerende voorts den voors. Tresoriers ende Rentmeestere de voors. rente ten laste deser stadt te boecke te stellene ende tverloop daeraff te betalene, vervallen sedert den voors. iersten Augusti XV^c ende vierentseventich, voordane emmers soo lange ende totter tydt toe sy vande voors. huysen ende erve proprietaresse blyven sal. Actum IX^a Januarii 1579.

Gecomitteert Janne van Steenwinckel, Tresorier, Penninckmeestere van Borgerweerdt, ende Jonckheer Jasper Zanders, Oude-Schepene, om met den andere Gedeputeerde ende Gesworen vande dyckagie vanden polder voors. te visiteren den nieuwen dyck aldaer gemaect, mitsgaders den ouden dyck, met den crage van binnen den nieuwen dyck te landtwaerts innegelegt, de gesteltenisse van dyen by note te nemene ende daeraff verbael maeckende, ende voorts aen mynne Heeren rapport te doene, omme, tselve gehoort ende tvoors. verbael gesien, voorts geordineert ende daerinne versien te wordene soo men tot conservatie vanden voors. lande sal bevinden te behooren. Actum den negensten Januarii anno XV^cLXXX^tich.

Geordineert, opde specificatie van Dierick Schenck, vuyt te reycken aenden selven Dierick de somme van XVI guldenen, eentsamentlyck de somme van twintich guldenen, ter causen vande voors. synne specificatie als voorde maeltydt vanden versworen Maendach ende het bereyden vande maeltyden tot Lilloo voor Synne Hoocheyt ende Excellentie, beloopende tsamen sessendertich guldenen. Actum XI Januarii anno 1580.

Alsoo de weduwe wylen Jan Wilgiers, in synnen levene Drossaert vanden Kiele ende den vyff gheunieerde dorpen deser stadt, mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen opden XXII^en Decembris anno LXXVIII^tich by requeste te kennen gegeven hadde hoe dat sy, suppliante, vuyt laste van mynne voors. Heeren, in handen van Meester Jan de Pape, Schepene, hadde gelevert ende gestelt gehadt alle de rekeninghen aengaende dadministratie byden voors. wylen heuren man als Drossaert gehadt, vanden jare LXVII^tich aff

tot inde maendt van Octobris 78, alswanneer de voors. Drossaert deser weerelt was overleden, wesende van tweelff jaeren, hadde versocht de liquidatie derselver, ten eynde sy mochte geraecken tot betalinge vande gagien byden voors. heuren man als Drossaert verdient, beloopende jaerlycx dry hondert Carolusguldenen, waeren by mynne voors. Heeren gecomitteert sekere Comissarisen vuyter Weth omme de voors. tweelff rekeningen, ter presentien van Meester Jan de Pape, Schepene, ende Joncker Carel van Ranst, jegenwoordich Drossaert vanden Kiele, toverhooren ende deselve te sluyten, ende, ingevalle van swaricheyt, aen mynne Heeren rapport te doene, omme, tselve gedaen, voorts geordineert te worden nae behooren; welcke voors. Gecomitteerde dyenvolgende gebesoigneert ende de voors. rekeninge geappostilleert ende gesloten hebbende, hadden des Maendaegs den XI[en] Januarii anno 1580 gedaen hun rapport. Was eyntelyck by mynne Heeren voors. ende Raedt geresolveert dat men de suppliante, in plaetse 2671 guldenen 15 ½ stuyvers die sy, suppliante, pretendeerde, ter causen vande voors. heurs mans gagien, van dese stadt pro reste haer te competerene, boven tgene by slote vande voors. rekeninghe de voors. wylen heuren man was bevonden, ter causen van synder offitien, meer ontfangen te hebbene dan vuytgegeven voorde gerechticheyt deser stadt toecomende, soude betalen ende vuytreycken de somme van acht hondert guldenen eens; ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere der suppliante van deser stadtswegen vuyt te reycken de voors. somme van 800 guldenen, mits daermede dese stadt quiterende ende ontslaende van voorder pretensie, tsy ter causen vande voors. geheyschte gagien oft anderssints. Actum XI[a] Januarii anno 1580. *(fol. 51 v°).*

Geordonneert de Colonellen deser stadt dat sy hun selen versien ter bester comoditeyt, daer sy die selen moighen becomen, van eenige cleyne clocxkens oft schellekens, die hun geluyt selen moigen strecken tot Berchem, Borgerhout ende andere naestliggende plaetsen, voorder oft naerder, ende daeraff eene aen elcke landtpoorte te doen hangen, om hen daermede te dienen tot betere wachte aende selve poorten, mitsgaders tot het leste teecken, nae het verlaten vander poortclocke tot het sluyten vander poorten, ende

tselve cesserende, selen soo de schutters als dandere borgeren, ontrent derselver poorten de wachte hebbende, gehouden syn de poorten te sluyten oft te laten sluyten, ende eeniegelyck buyten wesende voor het verlaten derselver inder stadt hun te vindene oft patientie te nemene van buyten gesloten te synne, ende om alle voordere different, soo tusschen de wachte als diegene die van buyten comen, te weerene ende ten eynde eeniegelyck mach weten hoe dat hy hem heeft desaengaende te reguleren. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Cornelis Gramey, Collecteur vande wynaccyse, te rembourseren de somme van twee hondert sevenendertich guldenen I stuyver XVI myten, ende dat ter causen van een toelast delewyns van vyff amen, min vyff schreven à rayson, van eenenviertich guldenen elcke ame metten impost den Staten competerende ende oncosten van dyen, daermede, vuyt laste van mynne Heeren, es beschoncken van stadtwegen den nieuwen Cancellier. Actum XIIen Januarii anno 1580. *(fol. 15).*

Gelycke acte ter somme van hondert tachentich guldenen, ter causen van dry amen Rynschen delenwyn metten imposten den Staten competerende ende de oncosten van dyen, daermede beschoncken syn, vuyt laste van mynne Heeren, van stadtswegen, Heer Dierick vanden Werve ende den Coronel de la Garde opt houwelyck van desselffs Heer vande Werve dochtere ende de la Garde voors. Actum ut supra.
(fol. 15).

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalene aen Joncker Adriaen van Heylwegen, vuyten name vanden Rentmeestere Nyverseel, de somme van XLVII guldenen ende thien stuyvers, op rekeninge vande bede. Actum XIIIa Januarii anno XVc tachentich.

Gecomitteert Cornelis Prunen, Tresorier, ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris, om metten iersten te spreken metten Policymeesters deser stadt ende te adviseren opde fraude ende bedroch hetwelck dagelycx (tot deser stads grooten achterdeel,) is geschiedende inder selver stadts wynende bierassysen, om, tselve gedaen ende der voors. Geco-

mitteerde rapport dyenaengaende gehadt, voorts geordineert te wordene nae behooren. Actum XIII^{a} Januarii anno 1580.

Opde quitantie vanden Rentmeestere Nyverseel, geordineert den Rentmeestere Peeter Panhuys te betalene de somme van twee hondert ponden Arthois aenden Comissaris de Rouck, in mindernisse vande bede. Actum XIIII^{a} Januarii anno 1580.

Gelycke acte van VI^{c} guldenen.
Gelycke van VI^{c} guldenen opden Rentmeestere Henrick van Lemens.
Gelycke van VI^{c} guldenen.
Gelycke van andere VI^{c} guldenen.
Gelycke van andere VI^{c} guldenen.
Gelycke van andere VI^{c} guldenen.
Gelycke van andere VI^{c} guldenen.
Gelycke van VI^{c}XL guldenen. Actum ut supra.

Opde specificatie by Jan vande Perre overgegeven, geordineert te betalen de somme van XIIII guldenen XII stuyvers, ter causen van diversche stucken voor dese stadt geschreven. Actum XIIII^{a} Januarii 80.

Alsoo sekere questien ende geschillen syn geresen gheweest tusschen Jacob Anthonissen, ter eenre, tegens Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt, nopende sekeren coop van eenen huyse met eender lediger erven gelegen aende Ghevangenisbrugge binnen deser stadt, byden voors. Tresoriers ende Rentmeestere den voors. Jacob vercocht, ende alsoo de voors. partyen, tottet overhooren van deselve questien, om proces te schouwen, gecosen hadden seker Comissarisen vuyter Weth, die heur totter selver hebben verstaen, ende naedyen die aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen van als hadden rapport gedaen, ende geleth hebbende opt patroon daerop den coop was gesloten ende op al geleth, Soo is by mynne Heeren voors. getermineert ende geaccordeert dat de Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt selen schuldich ende gehouden syn Jacob Anthonissen te leveren oft te doen leveren de erve by hen aenden selven vercocht, achtervolgende het voors. patroon, oft

anderssints schuldich syn te hebbene desselffs Jacobs Anthonissen gemoet. Actum XIIII^a Januarii anno 1580.

Mynne Heeren geleth hebbende op alsulcke acte van vrydom als Janne Pelgerom by hun is verleent in date den V^en Octobris vanden jaere LXXIX^tich, vercleeren dat sy deselve houden van weerden, ende mits desen confirmerende deselve in alle heure poincten, ende namentlyck aldaer sy hem hebben toegeseegt ende geloeft, toeseggen ende geloven mits desen anderwerven dat sy hun (1) selen voortane ten eeuwigen dagen, alsoo lange sy leven (2), vry ende exempt houden van alle deser stadts diensten, hoedanich die syn ende daertoe eenich poorter oft innegesetene alhier soude moighen geemployeert worden, staende tot collatie oft tot anominatie, oft tot approbatie oft tot confirmatie oft tot keuse ende electie van mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, mitsgaders oyck van het aelmoessenierschap deser stadt, voorden tydt alleen van sesse naestcomende jaeren. Deselffste toeseggingе, ghelyck dat geseegt is, hebben de Heeren met dese acte wederomme geconfirmeert ende vernieuwt, gevende den voors. Pelgerom ende Vermeeren oyck mits desen acte, in behoorlycker formen, dattet consent dwelck de voors. Pelgerom ende Vermeeren hebben, ter grooter instantien ende begeerten van mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, deser dagen geleden totten offitie van oudermanschap vander Meerssen voor dit toecomende jaer gedragen, es gedaen ende geschiet sonder prejuditie vanden vrydom vande gulde vanden Ouden Cruysboge ende vande voors. acte in date den V^en Octobris voors. ende oyck vander voors. confirmatie ; hen bedanckende dat sy ter belieften vande voors. Heeren hebben den voors. last van dekenschap voor tvoorleden jaer ende van doudermanschap voor dit loopende jaer aenveerdt. Hebben insgelycx de Heeren, vuyt regarde vande voors. goetwillige diensten, hun toegeseegt ende toeseggen, mits desen, dat sy den voors. Pelgrom ende Joachim Vermeeren sullen vry ende vranck houden van dwaecken metten Ouden Voetboge alsoo lange als sy metten voors. offitie van oudermanschap selen belast wesen. Actum in Collegio, den XIIII^en Januarii anno XV^cLXXX^tich. *(fol. 19 v°).*

(1) Lees : hem.
(2) Lees : hy leeft.

Geordineert, opde rescriptie van wegen dese stadt tegens derffgenamen van Jan Carolo Liaffetati, deselve in rechte over te gevene. Actum XV^a Januarii 1580.

Naedyen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, met advyse van Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt van Antwerpen, hebben geleth opde presentatien by diversche parsoonen gedaen nopende de verpachtinge vande maelaccyse, die expireren sal quarta Februarii naestcomende, ende gehoort oyck het rapport byde Comissarisen daerinne geordineert gedaen, soo heeft men vander stadtwegen den palmslach vanden voors. accyse, in plaetse vande yerste keersse oft stockslage, gegeven ende gelaten aen Willem vander Lanen den tydt van eenen jaere, innegaende quinta Februarii anno tachentich, opde voorwaerden ende schriftelycke conditien gelyck die lestmael verpacht is gheweest, (die men alhier houdt voor geinsereert,) behalven de nageruerde veranderinge, ende dat voorde somme van negen duysent vyff hondert guldenen, behoudelyck dat hy daerop sal gehouden syn te settene (gelyck hy gedaen heeft,) vyventwintich hoogen, elck hooge gerekent tot sessendertich guldenen, daeraff deen helft sal wesen voorden hooger ende dander helft tot proffyte vande stadt, met expresse conditie ende voorwaerde dat diegene die dese pachtinge metter lester keersse oft stockslage gebleven sal syn (ende tot welcken eynde men opde Tresorierscamer sal sitten den XIX^en Januarii anno XV^cLXXX^tich des achternoens ten dry uren,) schuldich ende gehouden sal wesen, voor dingaen van synne pachte, te tellen in handen van deser stadt Rentmeestere, in plaetse van cautie, de somme van twee duysent guldenen, dewelcke hem yerst selen cortten ende in betalinge strecken opde leste payementen van synnen pacht, sonder eenich proffyt oft interest daeraff te moigen genyeten. Sal nyettemin de pachter schuldich syn alle maenden te betalene een gerechte tweelffste deel van tgene de pachtinge metten lesten stockslage vuytbrengen sal, ende dat op reele ende parate executie van synnen parsoon ende goeden, oft indyent de stadt gelieft, sal, nae het gebreck van doverstrycken van vierthien daghen van elck payement, de voors. maelaccyse moigen stellen tot herpachtinhe, ende indyen deselve dan min gelde, sal de stadt tselve, metten costen daeromme

te doene, moigen inhouden vande voors. twee duysent guldenen, ende indyen die meer gelde, sal wesen tot proffyte vander stadt alleene. Actum XVa Januarii anno 1580.

Daernae syn byden voors. Willem hierop gestelt noch vyventwintich hoogen. Actum XVa Januarii 1580.

Alsoo, mits der afflyvicheyt van N.... Quaeyribbe, sekere vischbank is openstaende ende gemerct de absentie vanden Buyten-Borgemeestere, Soo ist dat mynne Heeren den Binnen-Borgemeestere in Collegio, met gevolch ende advoy vande Schepenen, heeft genomineert de navolgende twee parsoonen, te wetene: Cornelis de Bruyne ende Aerdt Cappruyns, totter selver visbancken. Actum ut supra.

Geordineert den Gecomitteerde totter collectatie vande wynaccyse aff te schryven dry amen Rynschen wyn vry van accyse ende hoochsele der stadt competerende, om byde Gecomitteerde vanden bouw vanden nieuwen stadthuyse eenige Heeren tot denselven bouw eene goede quantiteyt boomen geconsenteert te hebbene. Actum XVIa Januarii anno XVc80.

Sal gelieven mynne Heeren te appoincteren, in marge van desen, hoe dat de clercken vande wycken hen selen hebben te reguleren int ontfangen van het weeckgeldt vande partyen ende parsoonen hiernae volgende.

Oft men de Natien, soo vande Oisterlingen, Engelschen ende Portugaloysen sal vry ende exempt houden oft nyet van het voors. weeckgeldt.

Ende indyen mynne Heeren te rade syn bevindende daervan deselve Natien vry ende exempt te houden, oft men hun oyck sal vry ende exempt houden vande huysen ende packhuysen die sy syn verhuerende, nochtans hun toebehoorende.

Oyck opt selve regard die vande Munte.

Alnoch opt selve regard mynne Heeren vanden Raedt van Staten, Financie, Cancellerye, Rekenkamer ende andere gelycke Heeren, jegenwoordelyck heur residentie hier houdende inde gehuerde huysen.

Alsoo byde Leden deser stadt opden XI[en] Novembris 1575 int sluyten vande tweede rekeninge die Meester Pauwels Schuermans, Franchoys vanden Cruyce ende derffgenamen van Gieles de Smedt, hebben gedaen vande middelen geconsenteert totten bouw ende erectie vanden casteele was, is geresolveert dat men alleenlyck vry soude houden vande voors. middelen het Oistershuys opde Oude Corenmerct ende het Oistershuys inde Nieuwstadt, mitsgaders het Engelshuys ende het huys van Portugael; behoudelyck nochtans dat men die vande Natien nopende hare tachterheyt met alle civiliteyt soude manen, ende liever laten de tachterheyt smelten ende verloren gaen dan eenich rigeur tegens hun te gebruycken, besondere in respecte vande Oisterlingen ende Engelschen, mits de contracten mette selve gemaect. Mynne Heeren de Wethouderen deser stadt dunct voor goet dat men vuyte selve redenen den Leden alsdoen gemoveert hebbende nopende de tachterheyt vande Natien, als van Oisterlingen, Engelschen ende Portugaloysen, sal moeten comuniceren mette voors. Leden die men ten iersten sal doen vergaderen, hoewel de voors. Wethouderen oyck dunct wel redelyck te synne dat die vande voors. Natien vande huysen die sy selffs nyet en bewoonen, maer aen anderen verhueren, de voors. lasten behooren te dragen, mitsgaders dat diegene die gehuerde huysen syn bewoonende, behooren te betalen ende verschieten voorden proprietaris het contingent dwelck deselve proprietaris gehouden is te dragene. Actum XVI[a] Januarii 1580.

Belangende de Munters, naedyen de Gecomitteerde omme hun tinformeren nopende heure previlegien hadden verstaen dinhouden derselver, ende geleth opde presentatie van sekere ghoetwillige ende voluntaire grativiteyt, die sy presenteren tot behoeve deser stadt te doene ende daeraff mynne Heeren rapport hadden gedaen, ende consideratie nemende opt inhouden vande selve previlegien mette aggreatie vande Generale Staten vanden voorleden jaere van LXXIX[tich] in Januario daernae ghevolgt, hebben de Wethouderen deser stadt deselve Comissarisen andermael gecomitteert om mette voors. Munters te comuniceren ende ten vuytersten te verstane wat grativiteyt ende tot wat somme sy deselve souden willen begrooten, omme geduerende de conjuntuere van desen

tyde hunlieden te laten ongemolesteert nopende den ongelde ende lasten daer sylieden, soo in respecte van heure goeden by hunlieden gebruyct als parsoonen, byde Leden deser stadt syn gestelt oft gestelt souden moigen worden, sulcx dat men noch ter tydt sal behooren te supercederen van executie tegens hun deshalven te doene. Ut supra.

Nopende de Heeren vanden Raedt van Staten, Financie, Cancellerye, Rekencamer, heure Supposten, die jegenwoordelyck tot Brussel oft elders ter plaetsen van heure residentie syn dragende alle borgerlycke lasten, selen gestaen in respecte vande huysen by hun bewoont op huere oft gedoochsaemheyt, mits promptelyck debourserende het contingent daerinne den proprietaris in regarde vande proprieteyt is gehouden ter causen van alle lasten byde Leden deser stadt geconsenteert. Actum XVI^a Januarii anno 1580.

Geordineert dat men den Premier vanden Rade van Brabandt sal betalen de somme van tweeendertich guldenen, te wetene X guldenen voor het assisteren int vernieuwen vande Weth, XIIII guldenen voor synnen nieuwenjaer ende acht guldenen voorde dienaars ende klercken van Mynheer den Cancellier int versetten vande Weth, volgende doude ghewoonte. Actum XVI^a Januarii anno 1580.

Geresolveert nopende het placcaet byde Generale Staten nopende de confiscatie vande goeden vande gene die byde vyanden syn, dat men tselve sal aengeven den iersten Breeden-Raedt. Actum Lunæ XVIII^a Januarii 1580.

Van gelycken nopende de quotisatie vande gene die syn vande Italiaensche Natie. Actum ut supra.

Nopende de remonstratie van Bruno van Geveren, bode, dat de cooplieden hem te wercke stellende denselven selen betalen van synne reyse ende oyck nopende het rantsoen, indyen hy vande vyanden ghevangen werdde, maer indyen hy gearresteert worde voorder stadts renten, sal men denselven seggen dat de stadt dyenaengaende hem gehouden is te indempneren. Actum ut supra.

Gehoort het rapport vande Comissarisen geordineert by voorgaende acte vanden IX^en deser maendt omme tovercomen, tot behoeve deser stadt, met den Heeren vande Financie,

nopende het lepelrecht, ende gesien de appostille van Synne Hoocheyt in date vanden IX^{en} Januarii gestelt opde requeste byde Wethouderen desen aengaende overgegeven, is deselve negociatie ende transactie vander selver goetgevonden ende geapprobeert, approberen ende goetvinden mits desen, in vuegen ende manieren gelyck deselve hieronder is gestelt ende vermelt int navolgende appoinctement. Hebben deselve Wethouderen geordineert, tot effectuatie vande selve negociatie ende omme de conditien daerinne begrepen te volcomen, den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt te lichten de somme van ses duysent guldenen, die gereet opgebrocht te wordene, ende dat ten minsten last deser stadt, dewelcke somme den voors. Tresoriers ende Rentmeestere sal passeren mits desen in rekeninge. Ende sullen de Gedeputeerde voors. mette Gedeputeerde opde Staten voorts desenaengaende doen alle debvoir ende neersticheyt, omme neffens den Staten van Brabandt te becomen aggreatie vanden voors. lepelrecht ; authoriserende voorts den Tresoriers ende Rentmeestere, om te becomen de voors. ses duysent guldenen, specialyck te moigen verobligeren ende veronderpanden de voors. hipotheke van lepelrecht. Actum 18 Januarii 1580.

Alsoo de Tresoriers ende Rentmeestere mynne Heeren de Wethouderen hebben verclaert dat de negocianten swaricheyt maecken omme te forneren de voors. somme van sesse duysent guldenen, alleenlyck opde voors. hipotheke van het lepelrecht, ende dat nochtans deselve somme nootelyck moet ghevonden worden mits het vertreck vanden Heere de Marquis, Soo hebben Borgemeesteren ende Schepenen voors. geauthoriseert denselven Tresoriers ende Rentmeestere, omme de voors. somme te becomen, daertoe noch te verobligeren het innegeldt vanden vissche, boven de twee duysent een hondert guldenen daeroppe belast, ende dat ter tydt de voors. somme van VI^{m} guldenen sal wesen voldaen. Actum ut supra.

Sequitur de requeste met den appoinctemente voors.

A Son Altèze.

Remonstrent les Bourgmaistres, Eschevins, Trésoriers et Recepveur de la ville d'Anvers comme à cause de plusieurs

pretstz, déboursemens et fornitures des deniers faictz par la dicte ville, tant à la Majesté moderne qu'à ses très nobles ancestres et prédécesseurs de haulte mémoire, icelle Majesté leur est demeuré et reste redevable la somme de IX^{c}LXXXIIII^{m}II^{c}XXXIX £ X sous IX deniers Arthois, en suivant l'estat et arrest du compte signé de la dicte Majesté, et que, pour la seurté d'aulcunes parties comprinses au dict estat et compte, leur sont esté affectez, engaigez et obligez les demaines compétants à la Majesté, tant au quartier d'Anvers qu'au pays et duché de Braband ; nommément se treuve que pour l'asseurance du remboursement et indempnité des rentes vendues à la réquisition de la feue Majesté Impériale, mentionées au IXe et X^{e} articles du dict estat et compte d'iceulx demaines, leur a esté entre aultres particulirement obligé et affecté le droict de la louche du grain ou bled compétant à la dicte Majesté en la dicte ville, selon qu'il est apparu aux Seigneurs Députez à la reveue et visitation du dict estat et compte par l'exhibition des lettres de seurté et aultres tiltres et enseignemens allors employez pour la vérification du text des dictes partyes, pour le présent encoires reposans en leurs mains ; ensuivant quoy, comme les dicts remonstrans s'asseurent aultant de la clémente et droicturieure intention de la dicte Majesté et celle de Vostre Altèze, qu'ayans esgard à l'extrême estroictesse et nécessité en laquelle les affaires de la dicte ville présentement se retreuvent, elles ne souffriront qu'icelle ville plus longuement soit et demeure frustrée du fruict et effect des dictes lettres de seurté et de ses assignations et asseurances leur compétans en vertu d'icelles. Si supplient iceulx remonstrans, en toute humilité, que le très noble playsir de Vostre Altèze, en satisfaction de la dicte obligation de Sa Majesté dont elle est treuvé envers la dicte ville, faire à icelle transport et cession du dict droict et demaine de la louche de grain ou bled oubligé et affecté à la ville comme dessus, affin de servir à icelle à l'effect de remboursement et indempnité des dictes rentes vendues à la réquisition de la dicte feue Majesté Impériale de haulte mémoire, pour et jusques à la somme concurrente. Quoy faisant.

Son Altèze ayant oy le rapport de ceste requeste et eu

l'advis de Monseigneur le Prince d'Oraigne, comecte le Marquis de Havrech, Chieff des Finances, et le Conseiller d'Estat Leoninus, pour comuniquer de plus près avecq ceulx de la ville d'Anvers et accorder avecq iceulx en toute rayson et au plus grand prouffit de Sa Majesté. Faict en Anvers, le IX Janvier 1580. Soubsigné : MATHIAS et N.-D. FILLE.

Depuis ayant Sa dicte Altèze oy le rapport tant de la requeste susdicte, ensemble de l'advis rendu par ceulx des comptes en Braband que de ce que par les susdicts Seigneurs Députez a esté comuniqué avecq les remonstrans, et désirant Sa dicte Alteze accomoder les dicts remonstrans en ce qu'ils requirent, en considération des services par la ville faicts à Sa Majesté et la généralité de ces pays, et les grandes sommes qu'à cause d'iceulx Sa dicte Majesté est à icelle redebvable, mesmes pour amener les dicts remonstrans à continuer et, s'offrant l'opportunité, à faire davantaige, après délibération et advis de Monseigneur le Prince d'Oragnes, son Lieutenant Général et Gouverneur de Braband, Hollande, Zélande, etc., et des Consaulx d'Estat et Finances, vendu, cédé et transporté, vend, cède et transporte, au nom et de la part de Sa Majesté, aus dicts remonstrans, par cestes, le droict de la louche apertenant à Sa dicte Majesté en la ville d'Anvers, en telle forme et manière que Sa dicte Majesté en a joy jusques à présent, à commencher à joyr par la dicte ville du susdict droict doiz le premier jour de ce présent mois de Janvier, sans préjudice toutesfois de celluy ou ceulx ayans prins le dict droit en ferme, et ce au pris et estimation de cincq mil livres du pris de XL groz monnoye de Flandres la livre par an au denier quarante, revenant en capital à la somme de deux cens mil livres du dict pris une fois ; de laquelle somme sera desduict le capital des rentes qui se trouveront spécialement vendues et hipothéquées devant l'an XV^c^XXXIII, alors que par feue de très haulte mémoire la Majesté Impérialle le dict droict fust engaigé aus dicts d'Anvers sur le dict droict avecq le four courru d'icelles, ensemble aussy le capital des deux mil florins Philippus héritables par les dicts d'Anvers, vendus à la réquisition de feue Sa Majesté Impériale, en l'an XV^c^XXXIII, sur le corps d'ycelle ville au denier seize, à l'advenant de XXV sols du dict pris pièche, aussy

avecq les arriérages en escheuz jusques au premier jour de ce présent mois respectivement, demourant deslaenavant le payement annuel d'icelles rentes spéciallement comme dessus hipothéquées sur le dict droict de la louche et des dicts deux mil Philippus par an à la charge de la dicte ville. Et ce que après icelle déduction faicte restera de cler des dicts deux cens mil livres viendra en deffalcquation et en tant moins de ce que par Sa Majesté est deu à la dicte ville comme en la dicte requeste est mentionné, et dont sera faict note sur la clôture du compte de ce arresté, à condition toutesfois que comme il y a quelque procès à cause du dict droict contre les dicts de la ville tant au Conseil en Braband que par devant la tholcamere en ceste dicte ville, par la vuydainge desquels le dict droict viendroict apparentement à valoir en ferme davantaige du moins mil florins par an plus de ce que rend présentement, les dicts remonstrans seront tenus, en cas qu'ils viennent à sucomber ès dict procès, de laisser desduire et défalcquer sur et en tant moins du susdict deu tout ce que par la vuydainge et décision des dicts différendz pourra venir à proffict, aussy à l'advenant du denier quarante, le tout moyenant que les Estats de Braband consentent en la dicte vente et que les remonstrans facent de ce apparoir par acte pertinent, en quel cas ordonne Sa dicte Altèze en estre dépeschées et scellées lettres de vendition pertinentes, chargées de vérification ès dictes Finances et d'enregistrature en la dicte Chambre des comptes en Brabandt. Faict en Anvers le XIe jour de Janvier 1580. Soubsigné : MATHIAS, CHARLES-PHILIPPE DE CROY, J. DAMHOUDERE, REINGOUT et DOEYENBRUGGE.

Sequitur de forme van quitantie.

Je Nicolas Baert, Conseiller et Recepveur général des Finances du Roy nostre Sire, confesse avoir receu de Messieurs les Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers la somme de six mil livres du pris de quarante gros monnoye de Flandre la livre, que à l'ordonnance de Messieurs des dictes Finances ils m'ont baillé et délivré pour samblable somme qu'ils avoyent promis et estoyent tenus furnir comptant en mes mains à cause de la vendition à eulx faicte, de par Sa Majesté, du droict du louchaige des bledz en la dicte ville,

en attendant que les dépeschez s'en facent en forme deue, promectant de dresser ma lettre de descharge de l'entière somme de la dicte vendition servante sur les lettres patentes qui s'en dépescheront, en me délivrant lors d'icelle somme les ordonnances, acquicts et enseignemens servans à mon indempnité et descharge, et en me rendant cestes signées de mon seing manuel pour la dicte somme de VI^{m} £ du dict pris, le treiziesme jour de Janvier XV^{c} quattre-vingts.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere de voors. somme van ses duysent guldenen opde voors. recepisse te tellene ende sal hun valideren int vuytgeven hender rekeninge, mits brengende deselve quitantie overe. Actum XVIII^{a} Januarii anno 1580.

Gecomitteert Meester Jan Ysermans, Schepene, ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris, omme te spreken ende te comuniceren met Anthonie le Muet ende Mynheer den Amptman, Joncker Jan van Stralen ende ander Heeren Wethouderen, aengaende de dry duysent guldenen eens byden voors. Muet, ten versuecke ende onder de signature derselver Heeren, by hen geleendt tot het opmaecken vande dyckagie van Borgerweerdt, om te vinden eenich middel om denselven Muet contentement te gevene van betalinge ende partyen oversulcx te veraccorderen. Actum XIX^{a} Januarii anno 1580.

Geordineert, op het versueck by die vanden Maendaegschen Raedt gedaen, dat deselve Raetsluyden selen vry ende exempt wesen vande ordinarise wachte, mits die diensten, lasten ende vacatien die deselve continuelyck inder stadt saecken syn doende, dragende ende daertoe sy hun syn begevende, dat daeromme Peeter vanden Venne, Deken vande Schippers, desaengaende sal wesen exempt. Actum ut supra.

Gelycke acte op Jan van Hove, Deken vande Houtbrekers.

Gelycke op Jan Roeff, Deken vande Peltiers.

Gelycke op Meester Guillaume Schuylinck, Deken vande Barbiers.

Gelycke op Adriaen van Ouwen, Deken vande Huyvetters.

Gelycke op Huybrecht Schilders, Deken vande Cuypers.
Gelycke op Rombout Vermeeren, Deken vande Vischcoopers.
Gelycke op Peeter Bogaert, Deken vande Hoveniers.
Gelycke op Jan van Santvoort, Deken vande Lyndraeyers.
Gelycke op Peeter Pluymaert, Deken vande Kleermakers.
Gelycke op Jaecques van Driele, Deken vande Oudecleercoopers.
Gelycke op Hans van Spannenborch, vande Meerssen.

Geordineert, opde quitantie van Niverseel, dat de Rentmeestere, in minderinge vande bede, sal tellen II^{c}L guldenen tot behoeve van Meester Jan Gilles, Pensionaris. Actum XIX^{a} Januarii anno 1580.

Gelycke opden selven van II^{c}XXV guldenen. Ut supra.

Opde copye auctentyck vande requeste by die van Brussel geexhibeert aen Synne Hoocheyt, hier boven geinsereert den VI^{en} Decembris, nopende de leeninge vande XXX^{m} guldenen, geordineert dat de voors. copye den Rentmeestere sal dienen voor originael, gemerct tselve originael tot descharge vanden Audiencier onder hun is gebleven. Actum XIX^{a} Januarii anno 1580.

Geordineert dat alle de saecken die Tresoriers ende Rentmeestere, oft de Collecteurs vande wyn- ende bieracyse selen intenteren tegens de contraventeurs vander ordinantien vande accysen oft hoochselen ende die deshalven ende gelycke saecken ende dependentien aengaende souden moigen misbruyct hebben ende achterhaelt syn, selen voortane bedingt worden opde Woondaechsche rolle, ende dat alle termynnen daerinne te houden selen wesen peremptoir, ten eynde deselve saecken sommierlyck ende sonder lange ende schadelycke dilayen selen moigen ontcomert ende beslicht worden. Actum XIX^{a} Januarii anno 1580.

Alsoo de Politie- oft Ceurmeesters die van oudts syn geweest over den ceur ende politie deser stadt jegenwoordelyck worden geemployeert ende syn vacerende met diversche goede mannen van nieuws daertoe gecomitteert,

om gesamenderhandt opde saecken der politie ende ceur deser stadt aengaende goede toesicht ende regard te nemen, ten fyne dat de oude ceuren moigen worden onderhouden ende de politie deser stadt in goeden ordre gestelt, ende dat de saecken vander selver politien vele ende mennichfuldich syn ende in diversche plaetsen vande stadt moeten beneersticht ende parsoonelyck gevoordert ende vervolgt worden, wesende tot den dyen oyck wel van noode datter continuelyck ten minsten een vande Oude-Ceurmeesters ofte Politiemeesters sy op heurder cameren om metten anderen daer wesende te moigen delibereren ende adviseren op alle overcomende saecken, daerdore dat heuren dienst nu ter tydt nyet minder en sal syn dan die te vorens pleech te wesen, maer eer vermeerdert, mits de voors. mennichfuldicheyt vande saecken alle daege van nieuws occurrerende, ende dat de gagien van oudts daertoe gestelt sekeren tydt hebben gecesseert ende achterhouden gheweest, vuytdyen dat deselve Ceurmeesters metten Ouden-Ceurmeesters alle de breucken hebben geconffiteert *(sic)* ende genoten sonder daeraff rekeninge te doene, welcke voors. breucken alsnu, volgende dinstructie daeraff synde, opde Politiemeesterscamer in een masse gebrocht moeten worden, ende dat tselve waerschynelyck oorsaecke soude moigen wesen dat de twee Oude-Schepenen, vercosen tot het bedienen vanden voors. ampt ende offitie, daertoe nyet en selen begeiren te verstane oft denselven last aenveerden, sonder eenich seker tractement oft jaerlycxe gagien te hebben, mits welcken ende geconsidereert den Opperceurmeester eertyden voor synne ordinarise gagien syn toegevuegt gheweest dry hondert guldenen tsjaers, met tderdendeel vande breucken die gedurende synnen tydt souden vallen, Soo ist dat mynne Heeren, hebbende op als goet regard genomen ende besunder geleth hoevele aen het onderhoudt vande ordinantie der politien ten dienste ende welvaren derselver stadt is gelegen, hebben geresolveert dat men Joncker Jaspar Zanders ende Joncker Jan van Brecht ende beyde Oude-Schepenen tot het voors. ceurmeestersschap geanomineert, mits byde selve tvoors. offitie aenveerdende ende getrouwelyck bedienende, sal, by provisien ende by maniere van salaris voor vacatien by hun dit jaer te doene, geven aen elcken van hun IcL guldenen, boven het derdendeel vande breucken van oudts

daertoe staende, dandere twee derdendeelen tot behoeff vande Camer gereserveert; ordonnerende Tresoriers ende Rentmeestere hun die vuyt te reycken. Actum XX[a] Januarii 80.

Geordineert Peeteren vanden Venne, Deken vande Schippersambachte, op te rusten ende gereet te maecken, tegens morgen ten seven uren, een vande heudeschepen gerust totter oirlogen ende dienende tot wachte vande riviere, omme daermede te convoyeren den Marquis van Havrech reysende nae Bergen. Actum XX[a] Januarii 80.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken hondert ende vier gulden ende achthien stuyvers ter saecken van het blussen vanden brande, volgende der specificatien daeraff synde. Actum XX[a] Januarii 1580.

Twee appoinctementen gestelt opde requeste byden Comis Rouck aende Leden deser stadt overgegeven, ten fyne hem worde geconsenteert de *main levée* vande twee stuyvers tot behoeve vande amonitie op elcke ame biers geconsenteert, deene vanden XXII[en] Decembris, daerby de Heer van Stralen, Meester Nicolaes de Voocht ende den Coronel Daems worden gecomitteert om rapport te doene, ende dander vanden XX[en] deser, prout sequitur.

Daernae gehoort het rapport vande voors. Comissarisen ende geleth opde redenen in desen begrepen ende de stucken in desen ghevuecht, vercleeren dat sy het dispositylf des remonstrants bevinden redelyck voor soovele raect de lichtinge vande twee stuyvers aldaer geruert, ende selen ter ierster vergaderinge vanden Breeden-Raedt tselve den anderen Leden voordragen ende sulcx de handt aen houden dat, volgende de resolutie vande Staten Generael by extract vanden XXII[en] Decembris lestleden hierane geattacheert, den remonstrant by gemeynnen accorde worden toegelaten de *main levée* vande selve twee stuyvers binnen dese stadt ende gegeven behoorlycke ordonnantie ten selven fyne dienende, houdende binnen middelen tyde alle voordere executie ende procedure in state. Actum XX[a] Januarii anno 1580.

Opde verthooninge aende Leden deser stadt byden Geco-

mitteerde totter herbouwinge vanden verbranden stadthuyse, dat tot het opvueren vanden selven stadthuyse ende om te vinden eene merckelycke somme van penninghen daertoe nootelyck, denselven Leden gelieven soude dat de middelen daertoe geconsenteert souden loop hebben soolange ende totter tydt dat alsulcke somme als van noode soude wesen daertoe te lichten soude gerembourseert syn, is by mynne Heeren de Wethouderen geappoincteert ende geresolveert dat sy, voor soovele hen aengaet ende opt advoy van dandere Leden, consenteren dat de remonstranten, ten fyne in desen geruert, selen moigen lichten de somme van XX^{m} guldenen ende de middelen vande twee stuyvers opde tonne biers ende eenen braspenninck ende IIII myten op elcke viertele teruwemeel daervorens specialyck te verbinden, dewelcke soolange cours ende loop selen hebben ter tydt ende wylen deselve somme sal wesen betaelt met den intereste van dyen, soo sy ten meesten oirboir deser stadt selen cunnen genocieren, mits doende tallen tyde, des versocht synde, daeraff rekeninge aende Gecomitteerde vande Leden deser stadt, soo men in voorleden tyde in gelycke saecken heeft geplogen. Actum XX^{a} Januarii anno 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sylieden den Heeren vande Collegie ende andere begrepen inde liste in Collegio gesloten selen laten volgen, volgende doude heyrcomen, vry van accyse ende al hoochselen oft omgelde, eene ame Meertsbier van XVIII schellingen ; comitterende Meester Nicolaes de Voogt, Schepene, omme het effect van desen te beneerstigen, ende dat Tresoriers ende Rentmeestere denselven de Voogt ter causen van dyen selen betalen ende rembourseren. Actum den XXI^{en} Januarii anno 1580.

Geordineert den Vischtelders deser stadt dat sy, ten lancxsten binnen de acht dagen nae dinsinuatie deser, den Heeren Wethouderen (nae oude costume ende heyrcomen,) thuys selen seynden heuren ordinarisen heerinck, oft anderssints ende in gebreke van dyen, sal Meester Nicolaes de Voogt, Schepene, deselve acht dagen overstreken synde, ten coste ende laste vande selve Vischtelders denselven harinck coopen, denselven de Voogt, mits desen, authoriserende om deselve Vischtelders daervorens te doen executeren. Actum XXI^{a} Januarii anno 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aenden Pensionaris Masio de somme van hondert guldenen eens, toecomende, volgende de specificatie, van het maecken van diversche requesten, schrifturen ende verthooningen voor dese stadt gedaen ende gemaect sedert I[a] Septembris LXXIX[tich] totten I[en] Januarii LXXX[tich]. Actum ut supra.

Geordineert by provisien Cappiteyn onder den Coronel Schets Bartholomeus Peltier in plaetse van Willem Janssens. Ut supra.

Op heden, datum van desen, hebben mynne Heeren vollen last, authoriteyt ende speciael bevel gegeven aen Philips van Mechelen, Deurweerder vanden Rade van Brabandt, omme, vuyt crachte vande opene brieven van executorien inden voors. Rade byde voors. Wethouderen verworven, rèelyck ende de facto texecuteren, by behoorlycke wegen van executie, alle ende iegelycke defaillanten, ongewillige oft die anderssints in gebreke syn gebleven te betalen den derden hondersten, den thienden, den vierden hondersten ende den vyffden penningen byde Staten van Brabandt ende den Leden deser voors. stadt tsedert den jaere LXXVI[tich] lestleden geconstateert, alles volgende de voors. brieven van executorien ; ordinerende ende bevelende wel expresselyck den Colffdragers, Cluyvers ende andere dienaren van justitien der voors. stadt dat sy (des wesende generalyck oft particulierlyck versocht.) den voors. Deurwaerdere doen alle behulp, bystandt ende assistentie tot redelycken ende behoorlycken salaris, die sy opden voors. defaillanten ende ongewilligen selen verhalen, sonder dat de voors. Colffdragers, Cluyveren ende dienaren de voors. assistentie selen moigen weygeren, op pene van privatie van hunnen dienst ende offitie. Actum ut supra.

Gelycke acte op Janne van Caldenberch. Ut supra.

Alsoo by diversche proprietarisen ende innewoonderen vande Beuckeleerstrate mynne Heeren aengegeven is gheweest hoe dat eertyden op handen soude gheweest syn alsdat men deselve Beuckeleerstrate soude doortrecken tot inde strate van Sinte-Michiels, hebbende sommige heure huysen daeroppe

oyck geschoren, gevende oyck te kennen dat tselve doortrecken deser stadt seer profytelyck soude syn ende dat tselve soude moigen geschieden sonder deser stadts cost oft last, Soo ist dat mynne Heeren, op tselve aengeven geleth hebbende, gecomitteert hebben ende comitteren, mits desen, Meester Janne de Pape, Cornelis Dyckstrate, Schepenen, Franchoys van Lemens, Fortificatiemeester, ende Meester Jan van Hoboken, Greffier deser stadt, ten eynde sy op tselve aengeven hun volcomelyck informeren, omme, tselve gedaen ende de voors. informatie met rapport vande selve Gecomitteerde gehadt, voorts geordineert te wordene nae behooren. Actum ut supra.

Gecomitteert Joncker Jan de Herde ende Meester Nicolaes de Voogt omme taenhooren de rekeninge vanden gelde gecomen vande passepoorten vande goeden ende coopmanschappe vuyt dese stadt gedaen sedert de maendt van April anno LXXIXtich tot datum vander rekeninge. Actum XXIa Januarii anno XVc tachentich.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere dat men Jaecques Peeters vande stadtwegen tellen sal de somme van LX guldenen, omme daermede te betalen doncosten vander procedure vande processen diewelcke men soo hier als inden Rade van Brabandt is sustinerende vander stadtswegen, als gevuegde met Cristoffel Pruynen, tegens Octaviaen Lommelin ende andere, ende sal men daeraff note houden apart, omme gerecouvreert te wordene vande curatele, behoudelyck dat de voors. Jaecques sal schuldich ende gehouden syn tallen tyde, des versocht synde, daeraff te doen goede rekeninge, bewys ende reliqua. Actum XXIa Januarii anno XVcLXXXtich.

Geordineert Beernaert Blommaert te wesen Deken van Sint-Jobsgulde. Actum XXIIIa Januarii 1580.

A Son Altèze.

Remonstre Philippe Cataneo, au nom de Horatio Pallavesino, comme à l'occasion du contract qu'il a passé avecq Sa Majesté le Xème jour de Juillet XVcLXXVIII, affin de

tenir les pays de par-deçà bien pourveu d'alluns d'Italie et à raisonable pris, dont Sa Majesté a deffendu, à son instance, à tous aultres parsonnes de n'ammener par-deçà aucune quantité des dicts alluns d'Italie, sur peine de confiscation, ceulx qui ont dernièrement prins en ferme la lumière de la Chambre appostolicque de Rome se disent estre fort grevez, à cause que par le dict contract leur est retrenché un grand moyen de despecter et vendre leurs alluns, au moyen de quoy ils ont faict plusieurs molestations au dict Pallavesino ou bien à son père, jusques à arrester les biens qu'il a en la jurisdition de Rome et la parsonne de Fabricio Pallavesino, frère du dict Horatio, prétendant que icelluy Pallavesino feroit annuller le dict contract qu'il a faict avecq Sa Majesté, affin que il fust libre à un chascun de ammener des dicts alluns par-deçà et les vendre à tel pris qu'ils trouveront bon, et combien que le dict suppliant a impétré lettres patentes de Vostre Altèze, pour lesquelles luy a esté permis de participer et comuniquer avec les dicts fermiers le bénéfice de son contract, affin qu'ils pouroyent ammener de leurs alluns par-deçà à la mesme condition que suyvant le dict contrat peut faire le dict Pallavesino, Sy est-ce qu'il craind que les dicts fermiers ne se voudront pas contenter de cella, mais insisteront pour l'annullation du dict contract. Par quoy le dict suppliant est contrainct de recouurir vers Vostre Altèze pour avoir quelque remède en ceste affaire, et considéré que les dicts nouveaux fermeurs sont en débat avecq le dict Pallavesino, affin de pouvoir ammener des dicts alluns d'Italie par-deçà, et que le dict Pallavesino en a grand quantité fabriqué et preste à mectre en usaige et les nouveaulx fermeurs en fabriquent tous les ans telle quantité qu'elle surpasse l'ordinaire consumption des pays accoustumés de se furnir des dicts alluns, il semble que l'on ne peult craindre que, estant en ces pays liberté à un chascun de y ammener des dicts alluns d'Italie, il y pouvroyt avoir faute d'alluns, ains l'on en doibt attendre une grande abondance. Et quant au pris, puisque les alluns ne seront pas tous en une main, il ne sera pas possible de le hauser plus que de raison, car si de la part des dicts fermeurs on vouldera soustenir le pris trop hault, leurs alluns demeureront là invenduz et par encontre se vendront ceulx de Pallavesino, et si de la part du dict Pallavesino

on vouldra faire le mesme, allors les dicts fermeurs prenderont l'occasion de vendre de leur part, oultre que l'on voie généralement que qui a quelque chose à vendre, quand il peult avoir raysonnable pris, il ne veult pas perdre l'occasion de la dépecter, et pourtant n'est pas à doubter que tant les dicts nouveaulx fermeurs que le dict Pallavesino ne se contentent de vendre leurs alluns à raisonnable pris. Par lesquelles raysons apparant que pour le temps présent ne peult réuscir en avenu préjudice des pays de par-deçà de annuller le dict contract faict avecq le dict Pallavesino et donner liberté à un chascun de ammener des alluns d'Italie par-deçà et les vendre à tel pris que mieulx pourront, est qu'il est à craindre que le dict Pallavesino ne pourra par aultre moyen avoir rélaxation des biens et de la parsonne de Fabricio Pallavesino, son frère, qui sont estez arrestés pour la cause sudicte en la jurisdiction de Rome. Pourtant le dict remonstrant supplie Vostre Altèze de luy accorder, au nom de Sa Majesté, par appoinctement en la marge de cestes lettres patentes, par lesquelles soyt parmis au dict Pallavesino et pour luy à Seigneur Tobias Pallavesino, son père, ou à le procureur de l'un d'eux, de pouvoir, à leur option, annuller et casser par act publicque devant Notaire et tesmoingz le dict contract faict avecq Sa Majesté et déclarer estre en la liberté d'un chascun et mesmes des dicts nouveaulx fermeurs d'ammener des alluns par-deçà et les vendre à leur liberté, affin que le dict suppliant s'en puisse servir à l'effect sudict. Quoy faysant.

Tresoriers ende Rentmeestere, gesien ende gevisiteert hebbende de requeste by Philippe Cataneo, qualitate qua, aende Heeren vande Weth overgegeven mette copye vanden contracte daerane gehecht ende hun gecomuniceert volgende dappostille marginael, adviseren mynne Eerw. Heeren dat al ist soo dat het voors. contract gemaect byden Hove metten voorgenoemden suppliant genoch schynt te wesene monopolair, doordyen hy alleene, met exclusie van alle andere, alhier alluyn van Italien soude moigen brengen ende die vercoopen tot sekeren geprefigeerden pryse, nochtans aenschouw nemende opde redenen begrepen inden voors. contracte, principalyck van dat dese Nederlanden lichtelyck door de troubelen souden gebreck lyden vander voors. specie

van alluynen, dewelcke redenen jegenwoordelycken meer militeren dan sy alsdoen deden, ende oyck dattet meer staet te duchten van sware oirloge dan hope van peyse, in welcken gevalle soude moigen verboden worden byden Paus alhier egeene alluynen te moigen brengen oft met die vande Nederlanden, besondere van Brabandt, Vlaenderen, etc., dyenaengaende te contracteren, waerby, oft gebeurde, nyet alleenlyck de Majesteyt ende dese stadt groot prejuditie gedaen soude worden int recht dat den voors. alluyn schuldich is te betalen, maer oyck den gemeynnen ingesetenen vanden lande, die denselven alluyn nootelyck moeten gebruycken soo int veruwen als anderssints, gelyck oyck te beduchten staet, alsoo daer onlancx nieuwe pachters syn geworden vande mynen vande Italiaensche alluynen, nae des suppliants vercleeren, dat de suppliant oft synnen autheur mette selve nieuwe pachters soude moigen maecken eenige collusie oft monopolie, om den voors. alluyne te brengen tot hoogeren pryse ende soo diere te vercoopen alst hun believen soude, welcke redenen geconsidereert, ende oyck dat de voors. Cataneo byden voors. contracte schuldich ende gehouden is altyts te hebbene ende te latene duysent chargen vanden selven alluyn in deposito, dwelck behoort alhier tAntwerpen te geschiedene, als wesende plaetse vanden stapele, waerdore dese stadt oyck te betere tot heure gerechticheyt sal connen geraken ende alle middelen van fraude benomen worden die dagelycx gebeuren, van dat men vuyt Hollandt ende Zeelandt bedectelyck weet denselven alluyn in Vlaenderen ende elders te distribueren, sonder eenich recht te betalen, dwelck emmers vande duysent chargen die sy alhier sehuldich syn conform den voors. contracte in deposito te houden nyet en sal connen gebeuren, Soo dunct Tresoriers ende Rentmeestere, onder correctie van mynne Heeren, dat men den suppliant, emmers noch ter tydt vanden voors. contracte, nyet en behoort tontslane, ende voorts diligentelyck te scolliciteren neffens Synne Alteze dat de voors. een duysent chargen alhier in deposito ende voorts den stapel van alle dandere alluynen onverbrekelyck worden gehouden als plaetse vanden selven stapele. Actum den XXVII^en^ Decembris 1579. Onderteeckent : C. Lanschot.

Ceulx du Magistrat de la ville d'Anvers, ayants veu la

requeste présentée à Son Altèze par Philippe Cataneo au nom de Horatio Pallavesino, satisfaisans à l'appostille marginale, disent trouver le faict du contract y mentionné tellement disposé, tant pour les raysons y alléguées que pour le vice de monopole dont icelluy contract et semblables bien mal se peuvent excuser, que Son Altèze pouvra au regard d'icelluy user de quelcque dispense, remectans à sa très noble correction et meilleur jugement et celluy du Conseil d'Estat de la . . . . . ou ordonner sur icelluy ce que l'on trouvera plus convenable pour le comun bénéfice du pays et maintiènement du droict compétant à Sa Majesté et à la ville sur les alluns arrivans par-dechà. Actum XXIII[a] Januarii anno 1580.

Is gecompareert Sr Philippo Cataneo, soo vuyt synnen eygen name als vuyten name ende van wegen ende als hebbende procuratie van Sr Oratio Pallevesin, ende heeft vercleert dat hoewel soo soude moigen wesen dat seker contract aengegaen met Synne Majesteyt byden voors. Oratio Pallevesin, den X[en] dach der maendt van Julio inden voorleden jare van achtentseventich, aengaende het innebrengen vanden alluynen, soude moigen worden wederoepen, hy desnyettegenstaende inde voors. qualiteyt hem verbindt dese stadt ende landen van herwaertsovere, duerende den tydt inden voors. contracte begrepen, te houden altydts behoorlyck ende genochsamelyck gheprovideert ende versien van alsulcken quantiteyt van alluynen als men inde selve dese landen soude moigen oft connen slyten oft hebben van doene, houdende deselve alluynen tot dyen eynde berustende inde voors. dese stadt, als hunne stapeleplaetse, ende dat ten pryse inden selven contracte gespecificeert staende, sonder die te hoogen oft excederen in eeniger manieren voors. oft anderssints dan het contract is innehoudende, daervore verbindende syne ende des voors. Oratio Pallavesin parsoon ende goeden, al sonder arch oft list Actum XXIII[a] Januarii 1580.

Alsoo mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voors. van wegen de Colonellen, Cappiteynnen ende andere Hooffden van wapenen der borgeryen der stadt van Brussel, oyck

ter presentien vande Colonellen deser stadt, gepresenteert is geweest op heden, datum deser, seker missive oft brieff van credentien byden parsoon van Monsieur Meganck, hier van woorde te woorde volgende, ende dat deselve Meganck, volgende de voors. brieven, vercleert hadde dat sy vuyt heure stadt geseegt hadden dese navolgende parsoonen : de Raedtsheeren Verstegen, Wellemans, Maelcote ende Hinckaert, den advocaet Broechem, procureurs van Eede ende Schutteput, mitsgaders Adolff Hujoel, hebbende oyck mynne Heeren gelesen de billetten waermede sy deselve parsoonen vuytgeseegt hadden, innehoudende de redenen van tselve vuytseggen, Soo ist dat mynne Heeren oyck gehoort hebbende dat deselve parsoonen waren herwaerts comende, op deselve saecke gedelibereert hebbende ende specialycken oft men deselve binnen dese stadt soude laten comen oft nyet, geresolveert hebben ende resolveren, mits desen, dat mits diversche merckelycke redenen nyet geraden en is de voors. parsoonen binnen dese stadt tadmitteren, emmers aleer mynnen Heere den Cancellier wederomme gecomen sal syn van Brussel ende dat men gehoort sal hebben synne besoignee, hebbende tot dyen eynde gecomitteert Meester Peeter van Dynen, ten eynde hy ter aencompste vande selve Heeren ende parsoonen tselve hun soude vercleeren ende aengeven ende dat sylieden medio tempore heur souden moigen onthouden inde omliggende steden oft vlecken, daer tselve hun goetduncken ende best geraden vinden souden. Actum XXIIII[a] Januarii anno 1580.

Geordineert den Collecteurs vande wynassyse den Aelmoesseniers aff te schryven ende te laten volgen, sonder te betalen dassyse ende hoochsel deser stadt competerende, ses amen Franchen wyn. Actum XXV Januarii anno 1580.

Alsoo die Leden deser stadt van Antwerpen, opden XXIIII[en] dach Octobris XV[c]LXXIX[tich], om promptelyck te moigen versien totten grooten vuytersten noodt vande garnisoenen van Heerentals, Lyere, Westerloo ende andere omliggende frontieren ende plaetsen van deser stadt, hadden geconsenteert int opbrengen vande somme van twee ende vyfftich duysent guldenen ter maendt, ende dat voor den tydt van dry maenden, ende dat door middele van sekere

taxatie van dry hondert parsoonen binnen deser stadt, ende mitsdyen de ongenochsaemheyt ende insufficientie vande hipotheque ende versekertheyt hun gegeven ende verleent byder acte vanden voors. XXIIII^{en} Octobris, sulcx dat de voors. Leden deser stadt respectivelyck den XVIII^{en}, XX^{en} ende XXII^{en} dagen vander maendt van November daernae tot onderstandt ende subsidie vande voorgaende hipotheque ende bewysinge geaccordeert hadden eenen C^{en} penninck van alle huysen ende gronden van erffven gelegen binnen dese stadt ende vryheyt derselver, die innegaen soude St.-Jansmisse naestcomende inden jaere XV^{c}LXXX^{tich}, op seker conditie inde acte vanden selven consente breeder gementioneert, ende dat de voors. gequotiseerde parsoonen hun mette selve hipotheque noch nyet vernuegt en hielden, als nyet verwachtende vande voorgaende hipotheque, soo hebben de voors. gequotiseerde parsoonen nyet willen opbrengen de leeninge vande ierste maendt van LII^{m} guldenen sonder te hebben acte van Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, dat sy nyet bedwongen en souden worden te furneren de somme van penningen daerop sy gestelt waren voorde tweede ende derde maendt, voor ende aleer den Breeden-Raedt soude aengegeven worden, ende soovele metten selven gedaen ende gehandelt dat de voors. gequotiseerde voor het remboursement van heure penningen souden moigen versien worden van meerder versekertheyt oft dat anderssints, tot heurlieder verlichtinge, denselven gequotiseerde, voorde contributie vande tweede ende derde maendt, soude gedaen worden eenich onderstandt by adjunctie van andere parsoonen hun toe te vuegen, omme deselve quote ende tax voorde voors. tweede ende derde maendt te gevueglycker te moigen opbrengen ende betalen, blyckende byde acte daeraff synde vanden VIII^{en} Decembris LXXIX^{tich}. Ende want grootelycx van noode is dat de voorder leeninge vande tweede ende derde maendt worde gevoordert ende promptelyck opgebracht tot betalinge vande voors. garnisoenen, soo is van noode den voors. gequotiseerde beter ende sufficientlycker te versekeren van hun remboursement, mits denwelcken hebben mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere der voors. stadt, daerop gedelibereert hebbende, geadviseert dat men den voors. gequotiseerde, boven de voorgaende hipotheque

ende versekertheyt vanden voors. hondersten penninck vande huysen ende gronden van erven binnen dese stadt ende vryheyt derselver gelegen, innegaende St.-Jansmisse LXXXtich, noch voor tgene daer soude moighen gebreken sal verbinden met consente vanden Staten van Brabandt den IIIIen Cen penninck ten platten lande, die byde voors. Staten in Mayo lestleden is geaccordeert ende ten platten lande noch nyet geexecuteert, hoewel denselven IIIIen Cen penninck is binnen dese stadt opgegeven geweest tot behoeff van het secours van Maestricht, inder vuegen dat de voors. gequotiseerde vande penningen by hun te verschieten voorde tweede ende derde maendt die sy aen hun voorgaende hipotheque ende den Cen penninck binnen dese stadt ende vryheyt derselver nyet en selen gerecouvreren, selen gerembourseert worden mette penningen die by quotisatie ten platten lande te doene, in minderinge vanden voors. vierden Cen penninck, sullen opgebracht worden. Ende hoewel de voors. gequotiseerde byde voors. hipotheque, besundere vanden voors. Cen penninck binnen dese stadt ende vryheyt derselver te lichten St.-Jansmisse naestcomende, ende voor tgebreck van dyen byden voors. IIIIen Cen penninck ten platten lande jegenwoordelyck te lichten, meer dan genoch selen syn versekert vande leeninge van drye maenden by hun te doene metten intereste van dyen, soo souden Borgemeesters, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere voors. wel van advyse syn dat men daerenboven soude accorderen die continuatie vande vier stuyvers op elcke tonne biers van IIII schellingen ende van sesse stuyvers op elcke tonne biers excederende de vier schellingen byden tapper te betalen boven doude belastingen, op conditien byde Leden deser stadt besproken in hun voorgaende consent vanden XVIIen ende XXIIIen Augusti lestleden, ende dat voorden tydt van een jaer, innegaende nae dexpiratie vanden voorgaenden consente van sesse maenden, dwelck wesen sal dese toecomende maendt Februarii, ende tselve consent oyck daerenboven in subsidie te verbinden tot behoeve vande voors. gequotiseerde, alsoo tvoorgaende consent opde voors. bieren tot laste vanden tapper is expresselyck geaccordeert geweest voorden tydt van ses maenden, om daermede te helpen vervallen doncosten vande bewaringe ende besettinge vande frontieren deser stadt, ende dit al opt welbehagen vande andere Leden deser

stadt. Ende alsoo te bevreesen is dat eenige vande gequotiseerde, nyettegenstaende de voors. volcomen versekertheyt, noch sullen willen vertrecken het furnissement ende betalinge van heuren tax vande tweede ende derde maendt, ende dat hun nyet gelegen en is sulcx te verschieten oft door eenige andere excusen die sy souden moigen bybrengen, ende dat van noode is dat de penningen voorde tweede maendt promptelyck sonder dilay worden opgebracht, tot ontlastinge vande groote mennichte vande garnisoenen inde frontiersteden liggende, ende om deselve vuyt Brabandt eensdeels te moigen doen vertrecken, ende dat men verhoipt dat men opde voors. hipotheque wel andere borgeren ende ingesetenen deser stadt sal vinden die daerop gelt souden forneren op gelycken interest, sooverre men denselven de voors. hipotheque vanden voors. C^en^ penninck binnen dese stadt ende vryheyt derselver, mitsgaders den voors. vierden hondersten penninck ten platten lande souden moigen verbinden ende dyenaengaende concurreren mette voors. gequotiseerde, maer en soude men tselve nyet moigen doen aengaende den voors. C^en^ penninck binnen dese stadt ende vryheyt derselver, innegaende Sint-Jansmisse naestcomende, mitsdyen de Leden deser stadt int consenteren vanden selven hondersten penninck hebben geconditioneert dat men tselve consent egeenssints en soude moigen belasten oft beswaren oft in eeniger manieren daerop te handelen oft negotieren, mits denwelcken van noode is dat men de voors. conditie affgae. Ende mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt, daerop geleth hebbende, vinden geraden dat men de voors. conditie affgae ten eynde voors., versueckende dat de andere Leden hun des willen conformeren. Welcke propositie ende opinie dander Leden deser stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde opden XX^en^ Januarii lestleden, voorgehouden ende gecomuniceert, hebben deselve daernae opden XXV^en^ der voors. maendt verclaert als hiernae volgt: Ierst de Heeren Oude-Schepenen, hoe dat sy houden mynne Heeren ende die Leden indachtich van alle die leeningen ende penningen binnen dese stadt opgebrocht zedert twee jaeren herwaerts, daeraff diversche goede borgers noch swaer gevoelen aff hebben, mits de faulte van voldoeninge heurlieden toegeseegt. Ende alsoo het scheen onmoigelyck ende onredelyck dat dese

stadt boven alle ander provintien telcken in alle occurrentien ende overcomende nootsaeckelyckheden soude worden gepraemt oft beswaert, hebben diversche goede ingesetenen geroepen opde Unie van Vuytrecht, hopende ende vastelyck betrouwende dat hy daerinne wesende met merckelycke sommen soude geassisteert worden, emmers verlicht ende ongemolesteert van soo sware lasten als wy te vorens gesupporteert hadden, maer in plaetse van verlichtinge, is notoir dat terstondt daernae hun is voorgehouden geweest dat Antwerpen alle de lasten van doirloge bynae alleene soude moeten dragen, voor twee oft dry maenden oft soolange tot dat byder Unie daerinne versien soude wesen. Welcken volgende hebben die van Antwerpen het beste gedaen ende hun geefforceert boven hun macht omme tot betalinge vande voors. garnisoenen op te brengen ende te verschieten die groote sommen den Leden kennelyck, aldeur verwachtende dassistentie van Vuytrecht ende dordre die van daer comen soude; in plaetse van welcken hebben die vander Unie overgesonden voor het quartier van Brussel ende Antwerpen eenen tax oft quotisatie van LXXX^{m} guldenen ter maendt, daer nochtans tgeheel graeffschap ende provintie van Hollandt nyet hooger gestelt en is, daer elcken notoir is dat dlandt van Brabandt meest byden vyandt is geoccupeert ende geinvadeert, ende het resterende geheelyck vuytgeteyrt ende geruineert, dwelck by Synne Excellentie ende andere Staten vande Geunieerde Provintien geconsidereert, hebben (soot byden gecomuniceerden bescheede (blyckt,) devoors. excessive, onredelycke ende ongehoorde quotisatie ten laste vande Staten van Brabandt by maniere van moderatie gestelt opden voet van repartitie oft bedeylinge ter sommen van vyftich duysent guldenen ter maendt, inder vuegen dat vrempt is dat men van het corpus van Antwerpen alleene verstaet te lichten LII^{m} guldenen ter maendt, ende alsoo twee duysent guldenen meer dan voor tgeheel resterende Brabandt schynt gemodereert te synne; niettemin, nademael tselve alleenlyck heet te synne eene leeninge voor dry maenden ende dat byde Leden genomineert syn die parsoonen die deselve leeninge sullen furneren, gelyck alreede begonst is, schynt hier maer questie te synne van deselve goede borgeren versekertheyt te geven, dewelcke soude behooren gedaene te worden byden genen die de leeninge ontfangen oft tot

wyens behoeve deselve wordt opgebrocht ende gefurneert, te wetene de generaliteyt vande voors. Unie oft emmers byde Staten van Brabandt, indyen sy de voors. moderatie van vyftich duysent guldenen redelyck ende hun souffisant vinden om die alle maenden op te brengen. Ende alsoo het verstandt vande Leden lest is geweest dat de gequotiseerde genoch waren versekert byde middelen alsdoen verhaelt, sullen nu noch beter bewaert syn byden vierden Cen penninck ten platten lande ombetaelt, byde Edelen van Brabandt hun geaffecteert ende verbonden. Dan, alsoo deselve verbintenis is relatiff ende alleene subdiaire vanden Cen penninck die men hier inde stadt ende vryheyt soude St.-Jansmisse naestcomende betalen, seggen dOude-Schepenen dat dEdele ende Staten van Brabandt den voors. hondersten penninck ten platten lande nyet subdiaire maer principalyck souden moeten verbinden, want soovele den geallegeerden Cen penninck hier binnen aengaet, is notoirlyck conditionel. Nyettemin, indyen de Leden jugeren de voors. versekerheden nyet genochsaem te synne, souden dOude-Schepenen, onder correctie, beter geraden houden te consenteren inde versochte continuatie van vier stuyvers ende sesse stuyvers respective op elcke tonne biers, opde conditien inden consente vanden XVIIen ende XXIIIIen Augusti lestleden besproken, ende dat tselve sal gerembourseert ende valideren inde contributie vande generaliteyt, tsy voor sesse maenden oft vuyterlyck voor een jaer, ende egeenssints inde lichtinge vanden voors. Cen penninck hier binnen te betalen, vuytdyen dat men by experientie bevindt dat den vyffden penninck ende het weeckgeldt den gemeynnen borgeren soo lastich valt ende deen helft noch nyet en is betaelt, ende dat notoirlyck de voors. continuatie opde bieren den borgeren ende ingesetenen sooseer nyet smerten en sal. Consenteren daeromme, ingevalle als vore inde voors. continuatie opde conditien te voren besproken, ende op het welbehagen van dandere Leden deser stadt ende anders nyet. Ende die Wyckmeesters hebben oyck geseegt ende verclaert dat sy nyet en vinden geraden de conditien vanden selven Cen penninck aff te gane dan inder vuegen alsoo den gequotiseerde denselven Cen penninck den XXen Novembris lestleden geaffecteert is, gemerct sy nyet en cunnen bevinden oft hetgene des denselven gequotiseerden alsdoen geaffecteert is en is meer als

sufficient genoch omme hunlieden van heure verschoten ende te verschieten penningen te voldoene, te meer dat hunlieden byde Staten van Braband den vierden C^{en} penninck ten platten lande alnoch ombetaelt den XIX^{en} deser maendt daertoe mede is geaffecteert, soodat deselve gequotiseerde emmers egeen redene van clagen en hebben, oft sy en syn nu genoch versekert ende bewaert, alsoo affslaende de vier ende ses stuyvers opde tonne biers. Daeromme de Wyckmeesteren persisteerden by hetgene des byden Breeden-Raedt ter saecken vande quotisatie vande voors. parsoonen voor dry maenden gedaen is, daertoe mynne Heeren gelieven sal hare authoriteyt tot effectuatie van dyen te gebruycken. Ende alsoo, door donwillicheyt vande betalinge van het weeckgeldt van eenen halven stuyver opden gulden ter weken, die geinteresseerde nyet genochsaem versien noch voldaen en worden, soo hebben de Wyckmeesters geconsenteert de continuatie vande vier ende ses stuyvers opde bieren byden tapper te betalen, den XXIIII^{en} Augusti geconsenteert, ende dat voor andere ses maenden innegaende Februarii toecomende, nae dexpiratie vande voors. ierste ses maenden, met expressen bespreke ende restrictie dat deselve penningen anders nergens en selen geemployeert worden dan tot supplement vanden voors. halven stuyver, opdat de geinteresseerde te geringer moigen betaelt worden, ende dit sooverre dandere Leden tselve volgen ende voor goet houden ende anders nyet. Ende de Goede Mannen vande Ambachten opde voors. propositie ende opinie hebben vercleert dat nademael sy tot heurder vergaderinge opden XXIIII^{en} Octobris lestleden de gequotiseerde borgeren vande LII^{m} guldenen ter maendt voorden tydt van dry maenden, boven alle versekeringe denselven gegeven, noch tevreden syn gheweest deselve gequotiseerde tot versekertheyt den C^{en} penninck innegaende St.-Jansmisse anno XV^{c}LXXX^{tich} te consenteren, ende nademael sy meer als genoch versekert waren met hetselve consent, soo hadden mynne Heeren behooren, om heur authoriteyt te behoudene ende oyck opdat de consenten vanden Breeden-Rade met vollen Leden geconsenteert nyet geretracteert en worden, haer debvoir gedaen te hebben dat de voors. gequotiseerde hare penningen daer sy op gestelt syn achtervolgende den voors. consente promptelyck opgebrocht hadden, gemerct dat den Breeden-Raedt tot allen

tyde synne geloefte heeft volbracht, ende en behoorden mynne Heeren, om sommige quaetwillige wille, egeen acte gegeven te hebben in prejuditie vanden Breeden-Raedt, want soude eeniegelyck geoirloeft wesen topponeren tegens die consenten vanden Breeden-Raedt, soo soude dauthoriteyt teenemael te nyete gaen. Maer nyettegenstaende begeerende te bewysen haer goede genegentheyt die sy dragende syn tot den gemeynnen welvaert ende ruste deser stadt, syn tevreden de voors. gequotiseerde, boven alle voorgaende hipotheque, heur noch te geven, tot meerder versekeringe, den vierden hondersten penninck geconsenteert in Mayo lestleden, denwelcken ombetaelt staet inde smalle steden ende ten platten lande ende vast meest betaelt is by die van Antwerpen, opdat deselve gequotiseerde egeen occasie en behouden om eenige vuytvluchten meer te suecken, hiermede affslaende de prolongatie vande vier ende ses stuyvers opde bieren. Ende alsoo alle de voors. gequotiseerde gequalificeert genoch syn de penningen daer sy opgestelt syn promptelyck op te brengen, soo en ist van egeenen noode dat men opden voors. hondersten penninck soude negotieren, ende laten daeromme de restrictie (int consenteren vanden voors. hondersten penninck opden XXII^en^ Novembris lestleden gedaen,) blyven op heur geheel.

Aldus gedaen, geadviseert, geopineert ende geconsenteert inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt binnen der voors. stadt van Antwerpen gehouden opden voors. XXV^en^ Januarii 1580.

Instructie der Wethouderen der stadt van Antwerpen voor Mynheere den Amptman, Joncker Janne van Stralen ende den Coronel Jaspar van Zurck, omme vuyten name ende van wegen derselver stadt te reysen nae Vuytrecht ende aldaer te compareren ende erschynen ter dachvaert, volgende de brieven vande Gedeputeerde vande Naerdere Gheunieerde aldaer vanden XI^en^ Januarii lestleden.

Sullen de voors. Gecomitteerde, nae behoorlycke ende gewoonlycke recomandatien van dienst ende goetwillige

affectie, aendienen dat soo dese stadt voors., nae heur beste, altydt heeft getracht met hare nabueren alle goede minne ende onderlinge vrindtschap te houden, tselve nochtans voornaemelyck ende sunderlyck van allen ouden tyden heeft gepoocht ende gesocht te doene met den lande van Hollandt, Zeelandt ende andere omliggende plaetsen, soo sy des hun refereren tot hunder kennisse ende experientie vanden voorleden tyde.

Ende es oversulcx, soowanneer eenige aenclachten by die van Hollandt ende andere plaetsen van wegen hunne landtsaten syn geschiet, tsy in respecte vande questien ende misverstandt ter causen vande schipvaert, coopmanshandel oft anderssints geresen,) terstont ende met alle vliet byde Regeerders der stadt van Antwerpen, tot hunne genochsame satisfactie, daerinne versien ende behoorlyck geremedieert gheweest.

Welcken volgende (oyck continuerende voorts die van Antwerpen inde selve hunne goede affectie ende genegentheyt,) sy gewillichlyck ende vanden iersten hun hebben begeven ende gevuegt tot de Unie van Vuytrecht ende getreden int naerder verbondt met deselve van Hollandt ende Zeelandt etc., soo tot voordere versterckinge vande selve oude particuliere ende onderlinge vrindtschap als tot meerder versekertheyt, conservatie vande generaliteyt ende gemeen beste, wesende het voornempste poinct ende principael oorsaecke vander selver Naerder Unie ende het fundament daerop deselve is berustende.

Dat daeromme nyet behoort yet geattenteert, aengericht, gedaen, gepractiseert, voortsgekeert oft geresolveert te worden tgene soude moigen strecken tot naerdeel vande selve stadt ende veel min in prejuditie ende verminderinge vande generaliteyt ende het gemeen beste voors.

Hetwelck in desen aengemerct (ende geconsidereert dat, volgende het voors. naerder verbondt, nyet en is toegelaten yet te handelen dan met voorgaenden gemeenen advyse vande gene die onder deselve Unie syn begrepen ende gecomprehendeert,) soo heeft mynne Heeren de Wethou-

deren der voors. stadt van Antwerpen buyten den teneure vander selver Unie ende anderssints oyck, (om vrydelyck te spreken,) seer vrempt gedocht dat de Gedeputeerde tot Vuytrecht wesende (sonder genomen te hebben eenich voorgaende advys vande Gedeputeerde opde generaliteyt alhier vergadert synde,) daer hebben gaen leggen ende bescheyden eenen particulieren dach ende dyenvolgende de beschryvinge inde voors. brieven vanden XI^{en} deser maendt vermelt, gedaen.

Nyet sonder achterdencken dat deselve in meyninge syn eenige poincten van gewichte ende van voorder insien te handelen, sonder ierst ende alvorens gehoort hebbende het rapport vande Gecomitteerde alhier opde dachvaert vande Staten vergadert geweest synde, nopende ende aengaende het affscheyt ende den voet alhier onder dadvys vande Achterleden genomen, waerdore soude geraken te rysen eene merckelycke contrarieteyt tenderende tot een seer dangereulx misverstandt ende oversulcx tot groote prejuditie vande generaliteyt voors.

Te meer dat alhier opde selve vergaderinge vande Staten nyemandt es verschenen noch gecompareert geweest dan de Gecomittcerde dergeenre die hun syn houdende onder de unie ende verbondt voors. ende oyck allegadere vuytgenomen die van Vuytrecht alleene (buyten alle redene ende tegens alle goede correspondentie,) ende specialycken tot de voors. comparitie geauthoriseert ende gequalificeert byden selven Naerder Gheunieerde ende dat oyck opde poincten ende articulen in Augusto lestleden by eenige Gecomitteerde soo vande Staten als Synne Excellentie inde vergaderinge tot Vuytrecht voorgehouden ende aengegeven, ende waeroppe affscheyt alsdoen is genomen ende Comissarisen gedeputeert om die voorts met Synne Excellentie te comuniceren. Dwelck tot Gendt int lange gedaen wesende ende nae diversche soo schriftelycke als mondelycke handelinge met deselve Synne Excellentie, es elck daeroppe terugge vertrocken om voorder aen hunne meesters belast te synne ende heure opinie tot Antwerpen neffens de vergaderinge aldaer ten fyne voors. te houdene inne te brengen.

Welcken volgende (synde eeniegelyck wedergekeert, is inde selve vergaderinge met Synne Excellentie op als eene resolutie ende voet op voorder advys genomen ende elck dyenvolgende vertrocken om rapport te doene ende voort dach bescheyden tegens den XV^{en} der naestcomende maendt om (elck int synne desaengaende behoorlyck belast synde,) een slot, arrest, besluyt ende een eyntelycke ende finale resolutie op als te nemen.

Sulcx dat egeenssints int particulier, tsy tot Vuytrecht oft elders, yet behoort aengericht, gedelibereert ofte geresolveert te worden dan volgende ende conformelyck het leste affscheyt voors. ende opden voors. voet byde Geunieerde-Provintien alhier lestwarven genomen.

Sullen daeromme de voors. Gecomitteerde alle debvoir ende neersticheyt doen dat alle particuliere aldaer aengegeven ende voorgeslagen poincten, die de voors. resolutie, voet oft raminge byde generale Naerder Geunieerde alhier genomen soude moigen verhinderen, retarderen oft vertrecken, worde beleth ende voorgecomen noch yet daertegens gedreven, maer ter contrarien by alle goede middelen, parsuasien ende inductien (conform den oprechten oorspronck ende fundement vande voors. Unie,) te remonstreren tgene sy tot conservatie vanden lande, de generale saecke ende oyck dese stadt ende allen anderen int particulier van noode selen bevinden te wesen ende ten eynde deselve voet worde geachtervolght ende promptelyck geeffectueert, ende principalyck sulcx de handt aen te houden dat alle dilayen ende vertogh van tyde worde gekeert.

Soo de vervarentheyt ende experientie voorleden ons volcomelyck hebben geleert dat het lanckduerick vertreck int resolveren meestendeel heeft gecauseert de voorleden inconvenienten, inder vuegen dat men moet bekennen dat het voordeel dwelck de vyandt over ons heeft gekregen meer is toegecomen door deselve slappicheyt dan door synne fortse, moet oft feytelyck gewelt;

Welcken aengaende, ingevalle by eene goede, spoedige ende kortveerdige resolutie nyet en worde versien (met

desen aenstaenden saisoene ende aencomenden openen tydt, daerby gevuegt de groote preparatie van oirloge die men verstaet de vyandt te maecken,) nyet alleene gelyck oft meerder inconvenient en es te beduchten, maer voor seker ende gewis staet te verwachten een totale ruine, gansch bederff ende desolatie, ierst van den platten lande ende daernae van diversche besloten steden, ende oversulcx te moeten vervallen in een contrarie effect ende voornemen vande voors. Unie, principalyck gecauseert om alle deselve ongevallen, aenstoot ende inbreeck des vyants te beletten ende te keeren.

Ende om tot deselve betere ende te geringer te moigen geraecken, dat men alle particuliere consideratie van private ende eygenbate moet laten varen, om, vande selve passie ontcleet ende bevryt wesende, soovele te getrouwelycker ende te betere te moigen ordeelen van tgene tot het gemeyn welvaren soude moigen dienen.

Ende gemerct tot conservatie vande selve generaliteyt ende om eenen vasten voet int faict van oirloge, regeringe van wapenen ende beleydinge des cryshandels te nemen, alle foulen, oppressien ende brandtschatten vande soldaten, soo ten beslotene steden als ten platten lande, te weerene ende doccasie nyet te verlaten streckende tot crencte ende affbreeck vanden vyandt (dwelck respective altsamen tot noch toe heeft gecesseert, by faulte van ordre opde betalinge,) te verthoonen dat het voorneempste poinct ende middele is de oprechte collecte ende getrouw ophave vande generale middelen, soo over de coopmansschappe, den convoye alsoyck de consumptie.

Mits deselve redenen vast aen te houden (opdat de voors. ende meer andere faulten, die tot noch toe soo groot ende diversch syn bevonden, worden geprecaveert ende alle diversie ende particulier employ verhindert,) dat int opbeuren, collecteren, distribueren ende vuytdeylinge derselver worde gevolgt den voet ende raminge desaengaende ende opt faict vande beleydinge derselver middelen alhier byde voors. vergaderinghe genomen, volgende dinstructie ten selven eynde aende provintien byden selven hunnen Gedeputeerde gesonden.

Gemerct door sulcke ende gelycke misbruyck de convoyen ghansch infructueux worden gemaect ende consecutivelyck, om tselve te verhueden ende dese stadt met eenen int particulier nyet te beschadighen (dewelcke, soo voors. is, altydt sooseer heeft gesocht alle goede correspondentie ende nabuerschap, oyck tot allen occurrentien ende gevuegenisse van tyde, met die van Hollandt ende andere te houdene,) voordane nyet meer toe te laten dat de coopmanschappen, soo van daer herwaerts als van hier derwaerts gaende ende comende, nyet en worden becommert ende opgehouden, maer dat men dyenaengaende in alles ende overal sal volgen de liste ende het placcaet daeroppe gedepescheert.

Deselve voorts dyenvolgende (mitsdyen tot noch toe daerinne nyet en is versien nyettegenstaende de diversche verthooningen daerop gedaen,) opentlyck te vercleeren de groote alteratie die soo onder den vremden coopman als de gemeyne ingesetenen deser stadt es geresen, soo door het ophouden als het aenhalen vande selve coopmansschappen herwaerts gedestineert ende namentlyck (ingevalle by goede discretie ende goede voorsinnicheyt daerinne voordaen nyet en worde versien,) datter anders nyet vuyt en staet te verwachten dan alle misverstandt ende bitterheyt in plaetse vande selve oude vrindtschap, soo desaengaende Synne Excellentie int particulier naerder ende voorder is geinformeert, tot derwelcker sy hun syn refererende, dwelck hoe grootelycx importeert verhuet ende gekeert te synne de voors. Wethouderen stellen ten bedencke vande voors. van Hollandt, Zeelandt ende andere Gedeputeerde tot Vuytrecht.

In conforte van welcke sullen de voors. Gedeputeerde voorts deduceren dat de voors. Unie by die van Antwerpen met die voors. van Hollandt ende andere aengaende is geschiet ende aengegaen met intentie dat nyet alleene de privilegien der voors. stadt by die van Hollandt ende andere souden worden mede geconserveert, maer oyck dat deselve nyet en souden worden geprejudicieert, verhindert oft beleth in het gebruyck ende geniet van hunne oude ende gewoonlycke handelinge ende trafficque by middel van contraventie worden gediverteert oft becommert.

Begeerende dit hun aengeven voor goet te willen innesien, ende in gevalle de saecke voorder geraecte te verloopen (by faulte van goede remedie,) dat dese hunne advertentie hen sal dienen voor ontschuldt als nae hun vermogen desen aengaende volcomelyck gequeten hebbende; dat daeromme den Gedeputeerde tot Vuytrecht sal gelieven dit poinct onder andere mede te beherten ende nyet licht voorby te slane, ende daeroppe eene redelycke, vruchtbare ende cortte resolutie te nemen.

Voorts ende ten lesten, tinspireren dat de resolutie opt faict vande munte alhier genomen worde achtervolgt ende het placcaet desaengaende gepubliceert onderhouden.

Ende dit alsoo seer conformelyck, voor soovele de voors. Gedeputeerde selen bevinden tot welvaren vanden lande ende deser stadt te dienen dinstructie byde Gecomitteerde vande Staten Generael desenaengaende gemaect.

Ende oyck met advyse ende voorgaende comunicatie van Synne Excellentie, dewelcke sy dese hunne comissie ende last selen openen, ende deselve versueten, verstercken ende minderen, sulcx als deselve Synne Excellentie sal geraden bevinden, ende voorts met derselver advys al te doen tgene sy tot welvaren vanden lande ende meeste voordeel deser stadt selen bevinden te behooren, tselve heure goede discretie, voorsinnicheyt ende wysheyt volcomelyck betrouwende.

Gecomitteert Mynheer den Amptman Joncker Jan van Stralen ende Heer Jaspar van Zurck, Coronel der stadt van Antwerpen, om, volgende de brieven vande Gedeputeerde der Naerdere Geunieerde-Provintien in date den XI[en] Januarii lestleden, te reysen nae Vuytrecht ende aldaer taenhooren de saecken inde voors. brieven begrepen, mette selve Gedeputeerde van alles te comuniceren ende adviseren, mitsgaders opde saecken aldaer occurrerende met advyse van Synne Excellentie te doene ende te reguleren volgende dinstructie hun ten fyne voors. op heden datum deser gegeven, ende ingevalle van swaricheyt ende dat deselve saecken souden moigen verheysschen naerder ondersoeck

oft advys vande Leden, vande selve rapport te doene, om, tselve gedaen ende gehadt het advys vande gene die deselve saecken souden moigen raecken, voorts gedaen te wordene nae behooren, ende voorts al te doene dat eenichsints tot voorderinghe, soo vande generale saecke als dese stadt int particulier, sal oorboorlyck ende proffytelyck bevonden worden. Actum XXVII Januarii.

Gecomitteert Tresoriers ende Rentmeestere om met Laureys Rycx van stadtswegen tovercomen nopende de huere van synnen huyse genaempt *de Sterre* gestaen int Kipdorp, alwaer is gelogeert dAmbassadeur van Mynheere den Hertoge van Anjou, ende dat vanden tyde aff deselve Ambassadeur tselve huys heeft bewoont, ende denselven Laureys Rycx daeraff te contenteren. Actum 28 Januarii anno 1580.

Geordineert den Fourier deser stadt, Aertus van Vissenaecken, Mynheer den Ambassadeur van Mynheere den Hertoge van Anjou, Heere van Prunaulx, te fourieren ende te logeren in het huys van Loys Malepaert gestaen aen Sint-Jacobs inde Lange Nieuwstrate, eertyts gecompeteert gehadt hebbende Jaspar van Vuytrecht ; ordonnerende voorts den Tresoriers ende Rentmeestere ten selven eynde tovercomen met den voors. Loys Malepaert, ter causen vande huere vanden selven huyse tot behoeve des voors. Heer Ambassadeurs. Actum XXVIII[a] Januarii anno 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere Mynheer den Amptman Joncker Jan van Stralen op synne reyse nae Hollandt ende Vuytrecht (alwaer henen deselve is treckende vuyt laste ende comissie van mynne voors. Heeren,) te tellen de somme van vier hondert guldenen. Actum ut supra.

Alsoo den Coronel Pauwels Toucher van wegen Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt ende andere Coronellen derselver geordineert is texecuteren de deffaillanten vanden hondersten penninck den XXV[en] Aprilis anno 1579 geconsenteert ende dat tot dyen eynde deselve Coronel heeft insinuatie gedaen met billetten, ten eynde eenyegelyck soude betalen volgende deselve billetten, ende dat dyen al nyettegenstaende diversche parsoonen alnoch in gebreke syn, tot

grooten achterdeel ende versmadenisse vanden selven consente ende prejuditie vande gemeynne saecke, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt hebben geordineert ende geauthoriseert, ordineren etc. Mynheer den Marckgrave, den Onder schouteth ende hunne Officieren, mitsgaders den Cluyvers myns Heeren des Amptmans, des versocht synde, ten eynde sylieden ende elck van hun reelyck ende metterdaet selen executeren die parsoonen die hun byde Gecomitteerde totten ontfanck vanden voors. hondersten penninck in geschrifte selen overgegeven worden, tot voldoeninge vanden selven hondersten penninck, int gene des deselve parsoonen daerinne bevonden worden ten achter ende in gebreke te synne. Actum 30 Januarii 1580.

Geordineert om by provisien te wesen Cappiteyn onder den Coronel Zurch Huybrecht Dragon, ende dat in plaetse van Joos de Smit ende mits doende den eedt daertoe staende. Actum XXX[a] Januarii anno 1580.

Alsoo S[r] Cornelis Pruynen, Oppertresorier, ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris der stadt van Antwerpen, den XIII[en] Januarii lestleden, by acte collegiale der Wethouderen der voors. stadt, waren gecomitteert, op het voorgaende aengeven der Policymeesteren derselver stadt, met denselven Policymeesteren te comuniceren opde frauden ende bedroch dewelcke dagelycx, tot seer grooten naerdeel der stadt voors., by diversche ende tot meer plaetsen gebeurden ende geschieden inde voors. stadtwyn- ende bieraccysen, ende daerinne sulcx te versiene dat deselve voordaene mochten worden geweyrt ende gekeert, ende daeroppe der voors. Gecomitteerde rapport gehadt hebbende ende, onder andere, dat deselve Policymeesteren den last, ondersueck, toesicht ende bewint over deselve frauden ende abusen nyet en wilden aennemen (als subject ende grootelyck onderworpen alle opspraecke ende indignatie van diversche ingesetenen,) ten ware dat de proffyten ende het surplus dwelck, door de voors. hunne neersticheyt ende ondersueck int voors. faict te doene, soude euveren ende meer bevonden worden dan en ware geweest het beste ende meeste innecomen vander selver accyse binnen de thiene leste voorgaende jaeren, soude worden geemployeert ende bekeert in coop ende provisie

van seker quantiteyt van koren tot amunitie deser stadt, voorden tydt van noode ende omme tselve in tyde van dierte op redelycken prys onder darme gemeente ende ingesetenen vuytgedeylt ende vercocht te worden, waerdeure, als wesende een saecke alle faveur meriterende, de voors. bitterheyt, die anderssints als boven soude moigen ende geraecken te rysene, grootelycx soude versuet ende versaecht worden, Soo syn (de difficulteyten ende oyck de voordeelen die daervuyt respective souden moigen rysen ende alle dinck wel rypelyck ende neerstelyck geconsidereert,) by mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende den Maendaegschen Raedt deser stadt de voors. Gecomitteerde iterativelyck gecomitteert ende geauthoriseert, deselve authoriserende, mits desen, om anderwerven desenaengaende te comen in comunicatie met denselven Policymeesters ende met denselven op tgene voors. is eyntelyck tovercomen ten nausten ende soo tot meesten oorboor ende voordeel deser stadt hun sal moigelyck wesen, op rapport aen mynne Heeren ende Raedt voors., omme ten naestcomenden Maendaegschen Raedt eene resolutie ende finael besluyt te nemene. Actum Lunæ prima Februarii anno XVctachentich.

Alsoo, opden Breeden-Raedt gehouden den XXIIIIen dach der maendt Octobris lestleden 1579, byde Leden deser stadt is geconsenteert sekere somme van penninghen voorden tydt van dry maenden, alle maenden promptelyck op te brengene, by maniere van leeninghe, onder diversche borgeren ende ingesetenen deser stadt, volgende de liste ende taxatie byden selven Breeden-Raedt gemaect, ende gemerct de tweede paye oft maendt alreede van in Decembri lestleden is verschenen ende dat den vuytersten noodt requireert dat deselve paye oyck sonder vuytstel promptelyck worde opgebrocht, opde versekeringe ende hipotheque soo vanden voors. XXIIIIen Octobris als de naerdere asseurantie byde Staten van Brabandt den XIXen Januarii lest verleendt ende byde Leden deser voors. stadt den XXVen derselver tot meerder versekering vande voors. leenders geaccepteert, volgende den bescheede daeraff synde ende berustende onder den Gecomitteerde vanden selven ontfanck, Soo insinueert men, mits desen, van wege Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt N. binnen XXIIII uren prompte-

lyck op te brengene de somme van N., daerop deselve byde Leden deser stadt is getaxeert, ende de voors. somme van N. terstont over te tellen in handen vande Gecomitteerde totten ontfanck van dyen, die ten selven eynde hun selen vinden opt stadthuys inde camere staende tusschen de collegie ende de griffie, oft anderssints sal men denselven daervore feytelyck ende metterdaet executeren, gemerct den jegenwoordigen noodt vande gemeynne saecke ende deser stadt saecken sulcx is verheysschende. Aldus gedaen den iersten Februarii anno XV^c^tachentich.

Sequitur het formulier vande quitantie.

Wy Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen bekennen, mits desen, hoe dat N. heeft getelt in handen van Aerdt Bormans ende consoorten de somme van N. guldenen eens, ende dat tot het opbrengen vande LII^m^ guldenen voorde IIe maendt, beginnende prima Decembris lestleden, welcke voors. somme van N. guldenen wy N. oft den brenger deser beloven te betalen van heden datum deser in sesse naestcomende maenden, verbindende daervore specialyck den hondersten penninck byde Leden deser stadt opden XXII^en^ dach van Novembri lestleden geconsenteert, denwelcken sal verschynnen ende worden gecollecteert St.-Jansmisse 1580, ende daerenboven, tot meerder versekeringhe, met consent vande Staten van Brabandt, den vierden hondersten penninck ten platten lande alnoch ombetaelt wesende, volghende de acte vanden XIX^en^ der maendt Januarii 1580 ende daeraff verleendt, inhoudende mede de clausule vanden selven vierden hondersten penninck nyet te betalen oft laten belasten in prejuditie vande selve verbintenisse, daeraff dacte is berustende in handen van dese voors. Gecomitteerde; gelovende den voors. N. dat wy den voors. hondersten penninck nyet en selen belasten noch laten belasten in... *(sic)* prejuditie, ende voorts dat wy N. met gelycke oft andere quotisatie oft taxatie nyet meer en selen beswaren noch laten beswaren, ende, tot meerder versekertheydt van dyen, hebben wy verbonden ons, onse borgeren, ingesetenen ende nacomelinghen deser stadt, mitsgaders alle hunne goeden, jegenwoordige ende toecomende, ter wat plaetsen die gelegen oft bevonden selen

worden, sonder argelist. Ende des toirconden hebben wy den segel ter saecken vande voorgenoempde stadt van Antwerpen dese letteren doen opdrucken. Actum etc.

Geordineert den gesworen Cortte Roeden ende boden int generael ende int besundere, ten beheete van Sr Aerdt Bormans, Lauwereys van Beeringhen ende Peeter de Molyn, Gecomitteerde totten ontfanck vande LII^{m} guldenen ter maendt, tinsinueren de quitantie op heden, datum deser, ghexpedieert (hiervorens geinsereert,) dengenen die syn genoempt byden Breeden-Raedt deser stadt totte leeninghe vande voors. LII^{m} guldenen voorde tweede maendt, ten fyne sy de quote daerop sy gestelt syn van stonden ane brengen volgende de resolutie vanden voors. lesten Breeden-Raedt, inhoudende de naerdere hipotheque tot versekerheyt vande selve leenders, ten eynde sy deselve somme promptelyck opbrengen. Actum prima Februarii anno XV^{c}LXXX^{tich}.

Siet de publicatie inde secretarye ten voors. dage gedaen tegens de deffaillanten ende in gebreke gheweest synde op te brenghen de leeninghe vande ierste maendt vande LII^{m} guldenen ter maendt. Actum I^{a} Februarii 1580.

Opde requeste van Jaecques de Bot geordineert dat men den alem wesende inde stadtbrouwerye vant Brouwersveyr sal binnen dese stadt brengen ende alhier bewaren. Actum I^{a} Februarii anno 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aende weerdinne inden *Cordenwagen* by St.-Janspoort de somme van LXXV guldenen eens, ter causen van vertheerde costen die de Wethouderen vanden Kiele aldaer vertheert hebben opde sitdagen vande stadtschynsen vanden jaere XIII^{a} Januarii LXXIX^{tich} ende XIII^{a} Januari LXXX^{tich}. Actum III^{a} Februarii anno XV^{c}LXXX^{tich}.

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans ende Meester Nicolaes de Voogt, Schepenen, om hun tinformeren op het recht vanden saenschepenschap ende in wat staet tselve jegenwoordich is gelegen, om voorts, derselver rapport gehoort, tselve wederom opden ouden voet, volgende de

privilegien deser stadt, in treyn te stellene. Actum III Februarii 1580.

Geordineert den Gecomitteerde totten ontfanck vande LII^{m} guldenen ter maendt voorden tydt van dry maenden byde Leden deser stadt by leeninge over sekere borgeren geconsenteert, dat sy Janne van Room aen synne leeninghe voorde IIe maendt selen laten inhouden de somme van vier oft vyffentwintich guldenen, ter causen vande oncosten byden selven gedragen ende geresen int executeren vanden taux ende leeninghe daerop hy was gestelt over dierste maendt, ende sal men deselve somme van XXV guldenen int wederkeeren vande penningen ende remboursement vande leeninge innehouden. Actum III^{a} Febuarii anno XV^{c} tachentich.

Gecomitteert Jan de Poorter, Oudt-Tresorier deser stadt, om in plaetse van Willem Spruyt te wesen Policymeestere deser stadt ende te doene den eedt daertoe staende. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te verlaten Hanse de Groote, toesicht ende bewint hebbende van het horologie deser stadt op Onser Vrouwenthoren alhier, ende dat opden V^{en} Martii naestcomende, alsoo synnen tydt is expirererende, ende denselven te contenteren van tgene hem ter causen van dyen soude moigen comen. Actum III Februarii 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere in dienste te nemen Franchoys van Geele tot het bewint ende toesicht vande horologie deser stadt op Onser Vrouwentoren voorden vyffden Meert naestcomende, in plaetse van Hanse de Groote, onder denselven salaris ende loon soo de voors. Hans de Groote het voors. horologie ende bewint heeft gadegeslagen ende gehadt, mits onder deselve gagie oyck nemende ende aenveerdende den last van het urewarck oft horologie nu jegenwoordich gemaect opder nieuwer Borssen. Actum III^{a} Februarii anno 1580.

Op diversche poincten by maniere van requeste byden Gouverneur vande Engelsche Natie ende met hem gevuegt de Supposten derselver aen mynne Heeren overgegeven,

gecomitteert Meester Jan de Pape, Cornelis Dyckstraet, Schepenen, ende Meester Engelbert Masius, om hen opde selve te informeren ende rapport te doene, prout latius in registro libellorum supplicum. Actum III[a] Februarii anno 1580.

Opt rapport gedaen by Meesteren Janne de Pape, Schepene, ende Meester Henrick de Moy, Secretaris, opde requeste by Michiel des Chardes aen mynne Heeren gepresenteert ende daerby den XXVI[en] Januarii lestleden de voors. syn gecomitteert om hun op dinhoudt van dyen te informeren oft het versuecke derselver requeste nyet en soude wesen tegens de previlegien deser stadt, is geordineert dat deselve Comissarisen hun selen informeren aenden Rade van Brabandt vuyt wat oorsaecke sy difficulteyt hebben gemaect aengaende de comissie, tenderende tot gelycken eynde ende conform den dispositive der voors. requeste den remonstrant byden Rade van Staten gegeven, ende voorts opde privilegien die de tafelhouders allegeren van dat men hun boecken nyet en mach visiteren, ende ten lesten hun tinformeren op dinhoudt vande requeste tegens den voors. Chardes overgegeven. Actum ut supra.

Opde requeste by Vrouw Marie de Rosalis, weduwe wylen Heer Lodewyck vander Linden, Amptman was, ten fyne van recompensie vande vercoopinge gedaen van sekere obligatien tot behoeve der stadt vercocht, geordineert dat men deselve daervorens soude vuytreycken de somme van vyffentwintich guldenen eens. Actum III[a] Februarii anno 1580.

Naedyen den Prelaet van Ste.-Michiels mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, by requeste, opden XII[en] Novembris inden jaere LXXIX[tich] lestleden te kennen gegeven hadde ende geremonstreert, hoe dat hy op dese stadt voorgenoempt ende besondere opten nieuwen *Houten Eeckhoff*, als speciale hipotheque, waer jaerlycx heffende een jaerlycxe rente van sesthien hondert negenendertich guldenen jaerlycx in twee termynen, halff den iersten Februarii ende halff den iersten Augusti, van welcke renten men hem, remonstrant, noch ten achter ware tot den datum vander reductien de jaeren verschenen den iersten Augusti eenentseventich, LXXII[tich], LXXIII[tich], LXXIIII[tich]

totten XXIIII^en Junii vyffentseventich inclus, maeckende tsamen vier jaeren thien maenden XXIIII dagen, volgende den billet van affirmatien hiermede overgegeven, ter sommen van acht duysent eenendertich guldenen acht stuyvers XII penningen, ende hoewel tvoors. achterstel by dese stadt behoorde betaelt te worden sonder tselve te trecken onder de verloopen van andere deser stadtrenten, die men hadde beloift te betalen in tweelff jaeren, soo en hadde nochtans de remonstrant daeraff egeene betalinghe connen gecrygen, wat diligentie hy daertoe hadde gedaen. Ende bovendyen soo pretendeerden de Gecomitteerde over den ontfanck ende inninge van resten van honderste ende thiende penningen, totten casteele geconsenteert in Novembri inden jaere LXVII^tich, hem, remonstrant, met deurweerder texecuteren voorde somme van negen hondert negen guldenen eenen stuyver acht grooten Arthois, als wesende de reste vanden voors. hondersten ende thiensten penninck, welcke voors. reste men hem, remonstrant, gelooft hadde te laten cortten aende voors. synne tachterheyt, maer alsoo de voors. Gecomitteerde hem, remonstrant, daermede nyet en hadden willen laten gestaen, ten ware sy dyenaengaende hadden schriftelycke ordonnantie van mynne Heeren, soo hadde de voors. remonstrant gebeden dat mynne Heeren gelieven wilde te ordonneren den Gecomitteerde totter Reductien te depescheren ordonnantie opden Rentmeestere, omme te doen tellen den voors. Gecomitteerde totten ontfanck vanden voors. resten de somme van duysent guldenen eens, in affcortinge vande voors. verloopen, oft ten alderminsten hem, remonstrant, opde voors. tachterheyt soovele by preste te doen tellen, ten eynde hy mochte ontgaen de geminasceerde executie; op welcke voorgaende requeste mynne Heeren voorgenoempt geordineert hebbende dat dieselve soude worden gestelt in handen vande Gecomitteerde totten restanten vanden ongelde geconsenteert totten opbouw vanden casteele, om heurlieden advys gehadt, voorts geordineert te worden nae behooren, welcken volgende de voors. Gecomitteerde hun advys schriftelyck gedaen ende overbrocht hebbende, soo is ten dage nabeschreven, gesien het voors. advys ende geleth opde redenen daerinne geroert, byde voors. mynne Heeren de Wethouderen deser stadt geordineert ende ordineren, mits desen, den Gecomitteerde totter Reductien te depesche-

ren ordonnantie opden Rentmeestere deser stadt, ten eynde hy de somme van negen hondert negen guldenen eenen stuyver acht grooten Arthois, die de remonstrant ter causen van synne restanten ende verloopen chynsen schuldich is te fourneren in handen vanden Gecomitteerde tot de restanten, affscryve ende cortte aen synnen schuldtbrieff hierinne gementionneert ; ordonnerende den Rentmeestere deser stadt den Gecomitteerde vande restanten te gevene synne quitantie van gelycke somme. Actum in Collegio III^{a} Februarii 1580.

(fol. 35.)

Gecomitteert Lenaert Adriaensen, rosynvercooper naest de Gevangenpoorte, om vuyten naem vande Aelmoesseniers deser stadt mette schotele omme te gane inde Borchtkercke tot behoeff vande huysarmen, ende dat mits doende den eedt daertoe staende. Actum den IIII^{en} Februarii anno 1580.

Alsoo Aerdt Bormans, Lauwereys van Beeringen ende Peeter de Molyn, Gecomitteerde totten ontfanck vande leeninge vande LII^{m} guldenen ter maendt, ten versuecke van mynne Heeren de Wethouderen, hebben tevreden geweest gereet te verschieten de somme van VII^{c}LXV guldenen aen Sr Marcquette (1) ende daerenboven gegeven hebben hunne geloefte van betalinghe binnen den tydt van XIIII dagen eeniegelycke leveraers van wapenen ende cleederen tot oprustinge vande bende ruyteren van Synne Excellentie onder den Heere van Fama, ter sommen van VIII^{c}XXXV guldenen, van deselve somme binnen den voors. tydt te voldoene, Soo hebben de voors. Wethouderen den voors. Gecomitteerde geloeft ende geloven, mits desen, dat sy alle debvoir ende neersticheyt selen doen ten eynde de restanten vande voorlede ierste maendt vande voors. leeninge selen worden geexecuteert ende de penningen daeraff te procederen worden geint ende gelevert in handen der voors. Gecomitteerde, ten eynde deselve daeraff moigen worden gerembourseert tot de voors. somme van XVI^{c} guldenen, hebbende ten selven eynde denselven Gecomitteerde gelevert dese jegenwoordige acte. Actum V^{a} Februarii 1580.

(1) Daniel de Hertaing, heer van Marquette in Ostrevant, kolonel van een Waalsch regiment ruiterij in den dienst der Staten-Generaal van Holland en Gouverneur van Oostende.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gieles Lambrechts de somme van XXVI gul-denen VIII stuyvers, ter saecken van sesthien stadtstoopen wyns die men heeft vander stadtwegen, nae oude costuyme, geschoncken den Prelaet van Sinte-Beernaerts. Actum V^a^ Februarii anno XV^c^LXXX^tich^.

Opt rapport byde Gecomitteerde totten herbouwinge vanden nieuwen stadthuyse, is geordineert dat sy selen overcomen met Peeter Daems, steenlevereer aenden selven stadthuyse, ter saecken van dat deselve, vuyt oorsaecke vande leveringhe, alhier van Lubeeck is gecomen, ende denselven voor synne vacatien, soo gaens als keerens, voor elcken dach selen toevuegen eenen gulden. Actum V^a^ Februarii 1580.

Geordonneert den Gecomitteerde totten herbauw vanden nieuwen stadthuyse met Willem vander Lanen (pachter vande maelaccyse vanden jegenwoordigen jaere LXXX^tich^ ende LXXXI^tich^, innegaende V^a^ Februarii deser, voorde somme van IX duysent vyff hondert ende XXV hoogen, van sessendertich elcke hooge,) tovercomen prorata vande voors. somme ende conditie begrepen inde acte van XV Januarii, in respecte vande hoochselen ghedestineert ende byde Leden deser stadt gecontinueert totten voors. bouw, denselven mits desen daertoe authoriserende. Actum V^a^ Februarii anno XV^c^tachentich.

Mynne Heeren Borgemeesteren deser stadt van Antwer-pen, gemerct Sr Valerius van Dale alnoch synnen eedt nyet en heeft gedaen tot schependom der stadt van Ant-werpen voors. ende dat deselve oversulcx van Vuytrecht is ontboden om denselven eedt te doene, soo hebben deselve Wethouderen, in plaetse des voors. van Dale, geco-mitteert ende geauthoriseert Meester Jan vanden Warck, Pensionaris derselver stadt, jegenwoordich tot Vuytrecht wesende, om aldaer met Mynheer den Amptman Joncker Janne van Stralen, den Coronel Sr Jaspar van Zurck, opde dachvaert ende vergaderinge tot Vuytrecht voors. byde Naerdere Gheunieerde gehouden te compareren ende ter-schynen, ende aldaer hem met den voors. Gedeputeerde te reguleren volgende ende nae inhoudt der comissie den

voors. Heer van Stralen ende Coronel Zurck in Januario lestleden ten selven fyne gegeven, ratificerende ende van weerden houdende tgene de voors. de Warck, conform derselver comisie ende instructie, tot noch toe aldaer met den voors. ierste Gedeputeerde heeft gebesoigneert, ende dat ter tydt ende wylen anderssints by mynne Heeren de Wethouderen voors. desenaengaende sal wesen geordineert. Actum V^a Februarii 1580.

Geaccordeert ende gegunt Anthoni Senechal, coopman, om te moigen setten ende stellen eenen wintmoelen op het bolwerck staende inde casteelplaetsen alhier, tegensover sMarckgravenlye, aen het eynde vande mueren vanden casteele was streckende naede nieuwe joincte, ende denselven te gebruycken soo in respecte vanden windt als anderssints, gelyck men andere diergelycke wintmoelens, staende soo inde voors. stadt als daerbuyten, is gebruyckende, behoudelyck dat hy denselven sulcx sal stellen dat het gebruyck ende den vryen doorganck van het bolwerck nyet en worde benomen, volgende de designatie byde gesworen Erffscheyders ende Meesters wercklieden dyenaengaende gedaen, salvo dat hy denselven wintmoelen ad placitum Dominorum sal gehouden syn aff te brekene, sonder eenighe recompense daeraff te eysschen, ende dat voorde somme van vyffentwintich guldenen tsjaers, te betalen alle vierendeel jaers, innegaende op heden. Actum V^a Februarii anno XV^ctachentich.

Alsoo Bartholomeo Janoli, Bartholomeo Balbi, Francisco Cappello ende Diego de Penna, cooplieden, Italianen, byde Leden deser stadt gestelt voorde leeninghe van dry maenden, ter somme van LII^m guldenen ter maendt, onder andere syn geannomineert ende byden selven getaxeert, te wetene de voors. Janoli, Baldi ende Cappello elck tegens twee hondert guldenen ter maendt ende de voors. de Penna V^c guldenen, ende dat Synne Excellentie, nae rapport aender selver gedaen, hadde goetgevonden dat men deselve, om de Natie nyet te verwarcken, sooseer soude verschoonen alst moigelyck ware ; dat desnyettemin de Leden derselver stadt opden lesten Breeden-Raedt van opinie syn gheweest dat deselve desaengaende nyet en souden exempt wesen,

Soo hebben mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, om de saecke ten besten te accomoderen, ghoetgevonden dat de Tresoriers ende Rentmeestere, tselve hun mits desen ordinerende, voor twee maenden in betalinghe vande voors. somme selen nemen gelycke XXII^c guldenen vande XXIII^c guldenen die deselve Tresoriers ende Rentmeestere, vuyt laste van mynne Heeren, hebben geleendt inde maendt vanden I^en ende XXIIII^en Octobris lestleden tot employ vande gemeynne saecke, volghende de rekeninghe daeraff byde Gedeputeerde vanden voors. ontfanck gehouden ende in hunne rekeninghe gestelt, welcke voors. somme van XXII^c guldenen, mitsgaders de resterende hondert guldenen, selen den voors. Tresoriers ende Rentmeestere hun wederomme laten rembourseren vanden geconsenteerden hondersten penninck te collecteren St.-Jansmisse naestcomende, met oyck by gebreke van dyen aenden hondersten penninck ten platten lande, nae inhoudt dacte daeraff synde berustende in handen vande voors. Gecomitteerde ; ordonnerende den voors. Gecomitteerde totten voors. ontfanck den voors. Tresoriers ende Rentmeestere daeraff te geven behoorlyck cognoscement ende acquict, gelyck andere geinteresseerde wordt gegeven. Actum V^a Februarii anno XV^ctachentich.

Geordineert den Gecomitteerde totten ontfanck vande leeninge vande LII^m guldenen ter maendt byde Leden deser stadt geconsenteert voor dry maenden, vanden alderiersten penninck vande VI^m guldenen voorde tweede maendt, geordineert totter betalinghe vande bende van Synne Excellentie onder den Heer van Fama, te betalen ende te tellen aen Quiryn Baltens, coopman, de somme van dry hondert guldenen van geleverde pistoletten tot behoeff vander selver bende, ende dat voor ende aleer sy eenige penningen selen tellen tot behoeff vanden selven Heere van Fama, volgende den versuecke ende begeerte vanden Heere van Marcquette inden naem vanden voors. de Fama. Actum V^a Februarii anno XV^cLXXX^tich.

Een appointement opde requeste by die vanden Bureau van Synne Hoocheyt overgegeven, ten eynde dese stadt soude willen betalen sekere somme van penningen by hem verschoten tot reperatie van syn logys, byde welcke wordt

geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere tovercomen, prout illic latius. Actum VI^{a} Februarii XV^{c}LXXX^{tich}.

Opde requeste by Aerdt Bormans overgegeven, geordineert Meester Nicolaes de Voogt ende Cornelis Daems, Schepenen, met Meester Henrick de Moy, Secretaris, om de rekeninghe vande Wyckmeesters vanden lesten hondersten penninck toverhooren. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen betalen ende tellen in handen van Aerdt Bormans ende andere Gecomitteerde vanden ontfanck vande LII^{m} guldenen ter maendt by maniere van leeninge byde Leden deser stadt geconsenteert, alle hetgene dwelck Janne van Santfort, Oude-Schepen, is competerende ter causen van syne comparitie in minderinghe ende voldoeninge van tgene deselve soude moigen schuldich wesen in respecte vande ierste ende tweede maendt leeninghe, volghende den tax daerop deselve byde Leden deser stadt is gestelt. Actum VI^{a} Februarii anno 1580.

Gelycke acte op Janne Gamel, Oude-Schepen. Actum ut supra.

Alsoo nyettegenstaende de diversche publicatien, soo ter puyen als ter Borssen tot meer reysen van wegen mynne Heeren gedaen, dateeniegelyck soude schuldich ende gehouden wesen den taux ende quote daerop hy byde Leden deser stadt van Antwerpen int leste consent vande leeninghe vande LII^{m} guldenen ter maendt voorden tydt van dry maenden was gestelt op te brengen ende te furneren, ende des evenwel in gebreke waren gebleven Adriaen Tacquet over de somme van IIII^{c} guldenen, Adam Wouters voor gelycke somme ende de weduwe Dierick de Visscher voor twee hondert guldenen voor dierste maendt, hun buyten dese stadt houdende sonder eenich ordre daerinne te stellene oft desaengaende last te gevene, nyettegenstaende desaengaende te meer reysen particuliere insinuatien syn gedaen gheweest, ende dat nochtans het consent vande Leden deser stadt dient geeffectueert te synne, ende egeen redene en is dat deghene die de stadt ende hun vaderlandt verlaten meer

souden verschoont wesen dan diegene die alle swaricheden ende lasten dagelycx in dese jegenwoordige ghevuegnisse overcomende subject ende ghewillichlyck onderworpen syn, Soo hebben mynne Heeren geordineert den huerlingen ende parsoonen eenige vande huysen, den voors. genoempde parsoonen toecomende, gehuert hebbende oft deselve bewoonende, de voors. somme daerop elck van hun is gestelt respective te verschieten ende te betalen in minderinghe oft voldoeninghe vande voors. taxatie, ende dat binnen den derden dage nae dinsinuatie van desen, ende geloeft de stadt, mits desen, den voors. huerlinghen daeraff te garanderen, tot welcken eynde sy hun dese jegenwoordige is verleenende ; ordonnerende voorts Mynheer den Marckgrave den parsoonen huerders oft besitters desaengaende in faulte wesende, den voors. tydt overstreken synde, vuyten selven huysen terstondt te doen vertrecken ende hun goeden daervuyt te stellen, om voorts over te laten die de voors. somme selen willen verschieten. Actum VI^a Februarii 1580.

Geordineert Mynheer den Marckgrave texecuteren in heure goeden oft parsoone de huysvrouwe van Anthony Speeck voorde somme van tsestich guldenen, daerop haer man voor syn deel onder meer andere is gestelt byde Leden deser stadt inde leeninghe vande LII^m guldenen ter maendt, gemerct haren voors. man, nyettegenstaende de diversche publicatien ende insinuatien aenden selven gedaen, hem nyet en is vindende binnen dese stadt, oft desaengaende eenich ordre gestelt. Actum VI^a Februarii anno 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te doen maecken een sitstede oft subsellia voor ende tot het consistorie vande Wethouderen deser stadt van Antwerpen, met het becleeden daertoe dienende, volgende ende nae vuytwysen den patroon hun by Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, te geven, ende dat met vysen om tselve namaels te moigen stellen opde halle opt nieuw stadthuys, comitterende denselven Meester Nicolaes de Voogt om tselve te beneersten. Actum VI^a Februarii anno 1580.

Geresolveert dat men sal ordre stellen ende eenen starcken voet nemen nopende ende aengaende de contributie byden

borgeren, ingesetenen ende Natien binnen dese stadt tot behoeve vande wachte gedaen, ten eynde dat nyemant desaengaende buyten de redelyckheyt en worde belast ende overschat, ende principaelste de Natie van Portugael ende anderen, ende dat oyck deselve contributie worde gelyckelyck onder den vendelen vuytgedeylt ende desaengaende sulcken ordre gestelt dat de saecke mach gelyckelyck worden gecollecteert ende oyck geemployeert. Actum VIII[a] Februarii anno 1580.

Opde remonstrantie ende aengeven respective byde Portugaelsche, Engelsche ende Oistersche Natien aen mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Maendaegschen Raedt deser stadt gedaen, syn, nae voorgaende rapport, byden Pensionaris Masius gecomitteert Mynheer den Buyten-Borgemeester Heer Jan Junius, Ridder, Meester Nicolaes de Voogt, den Coronel Joncker Erasmus Schetz, Schepenen, ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris, om met deselve Natien te comuniceren nopende de poincten van belastinghe daeraff deselve Natien hun syn beclagende, namentlyck vande wachte ende andere soo reele als personele lasten, ende denselven by goede middelen ende verthooninge tinduceren ende bewilligen opdat sy hun desaengaende gelieven te reguleren gelyck andere goede borgeren ende ingesetenen syn doende, soo tselve al is dienende ende mede streckende tot heure particuliere parsoonen ende goederen, conservatie ende versekertheyt, gelyck deselve oyck in gelycke occurrentien ende voorvallende saecken altydt syn gewillich gheweest, soo mede de Heeren Wethouderen hun des volcomelyck ende deselve hunne ghoetwillige ende genegen affectie syn toebetrouwende, ende anderssints oyck, om de consequentie ende tot meerder contentement vande andere ingesetenen, wel hertelyck op hun mits desen syn versueckende, omme, tselve gedaen ende der voors. Gecomitteerde rapport gehoort, voorts geordineert te worden nae behooren. Actum Lunæ VIII[a] Februarii anno 1580.

Opde requeste van wegen Adriaen Tacquet ende andere gelycke overgegeven, ten eynde deselve souden vry wesen, mits hare absentie, vanden taux daeroppe sy byde Leden deser stadt syn gestelt inde leeninghe vande LII[m] guldenen ter

maendt, is geordineert dat gemerct den jegenwoordigen grooten ende aendringenden noot ende dat de taxatie desenaengaende gedaen maer en is by maniere van leeninghe, onder goede ende sufficiente hipotheque, met beloefte van vergeldinghe met den interest van dyen, oyck dat desenaengaende nyet en kan oft en mach yet verandert geworden tgene byde Leden deser stadt Breeden-Raetsgewyse is geordineert, en souden mynne Heeren de Wethouderen (des te min om de consequentien wille,) den remonstranten daerinne nyet konnen geaccomoderen ; selen nyettemin denselven in andere occurrerende ende vervallende lasten sooseer verschoonen alst moigelyck sy ; versueckende ende begeerende daeromme, in conformiteyt vande publicatie dyenaengaende gedaen, dat de verthoonders alle ghoet debvoir doen om hun somme ende taux op te brengene, om alle voordere schade voor te comen, ende selen wel doen, Actum VIII^{a} Februarii 1580.

Gelycke appointement opde requeste van Jannen Dingens. Actum ut supra.

Op heden, datum deser, is in Collegio van mynne Heeren gecompareert de Cappiteyn Corremans, exhiberende sekere missive, soo byden Coronel vanden Tempel als den Commies Rouck, ten eynde de stadt, volgende hun voorgaende versueck, soude willen, tot provisie vande stadt van Nyvele, hun willen accomoderen met vyff duysent pondt poeders, vyff duysent pondt lonten ende III^{c} picquen, ende geconsidereert den noodt inde voors. brieven vermelt (berustende onder den Gecomitteerde vande amonitie,) ende dapparentie dyer anderssints is vande selve stadt weder te verliesen, gehebben mynne Heeren voors. geordineert den voors. Gecomitteerde vande amonitie (onder de geloefte inde selve brieven respective gedaen, vande selve byde stadt van Brussel te rembourseren, oft anderssints vande twee stuyvers te consenteren totter amonitie op elcke tonne biers te voldoene ende daertoe onder de particuliere obligatie vanden voors. Cappiteyn Kerremans ten selven eynde,) de voors. quantiteyt van poeder, lonten ende picquen terstont te laten volgen. Actum VIII^{a} Februarii anno XV^{c}tachentich.

Geordineert den weert inden *Gulden Leeuw* aen tBierhooft, van stonden ane te laten volgen, tot behoeff vanden Heer van Marcquette, alsulcke thien lancien als tot synnen huyse syn gearresteert, nyettegenstaende tselve arrest ende des in egeene faulte te synne. Actum VIII[a] Februarii anno 1580.

Alsoo Mynheer den Prelaet van Ste.-Michiels is bevonden ten achter te synne aen dese stadt, ter causen vande verloopen van eene jaerlycxe rente van duysent ses hondert ende negenendertich guldenen, die hy heffende is op deser stadts *Grooten Eeckhoff* ende andere ghoeden derselver, de somme van ses duysent vyff hondert LVI guldenen, gerekent totten I[en] Augusti anno XV[c]LXXIIII[tich] incluys, volgende de solempnele affrekeninghe byde Gecomitteerde vande Rekencamer doen ter tydt metten selven Heer Prelaet gehouden, met geloefte hem gedaen vande selve somme van deser stadtswegen promptelyck betaelt te wordene, van welcker geloeften hy tot noch toe nyet met allen becomen en hadde, ende alsoo inden jaere LXXV[tich] daernae by Synne Majesteyt deser stadt was verleent het placcaet ende beneficie van reductien, soo in respecte vande jaerlycxe renten als vande oude verloopen voor date vanden selven placcate verschenen, waertegens Mynheer den Prelaet voors. hem geopponeert ende partye gemaect hebbende, voor soovele raecte de voors. synne rente, dewelcke hy pretendeerde, als bepandt synde specialycken opden *Eeckhoff* voor particuliere ende speciale hipothecque, geenssints te wesen subject den voors. placcate van reductien, hebbende te dyen eynde inden Rade van Brabandt geobtineert opene brieven van provisien, hadde daernae, door inductie van eenige vande Gecomitteerde vuyter Weth ende in consideratie vande groote lasten ende tachterheden daerinne dese stadt, mits de jegenwoordige conjuncture des tydts, was gevallen, geconsenteert ende ghewillecoort int voors. placcaet van reductien, soo in respecte vande voors. oude achterstellen als andere totten dage vander selver reductien toe ter causen vande voors. rente verloopen, latende deselve tsamenstellen in eenen schultbrieff te betalen in tweelff jaeren, met affgaende payementen, telcken jaere een gerechste tweelffste deel, behoudelyck dat men hem aenden selven schultbrieff oft oude verloopen zoude

affschryven ende laten cortten de somme van negen hondert negen guldenen eenen stuyver acht grooten Arthois, die hy ter causen van sekere restanten ende verloopen chysen schuldich was te betalen pro reste, ter causen vanden bouw ende erectie vanden casteele, in handen vande Gecomitteerde byde Leden deser stadt daertoe geauthoriseert, volgende de collegiale acte daeraff synde in date den III[en] Februarii anno XVctachentich, ende dat men hem noch bovendyen, in mindernisse vanden voors. schultbrieff, soude forneren de somme van derthien hondert achtendertich guldenen ende sesthien stuyvers, om hem daermede in synnen noodt te behelpen, van alle dwelck mynne Heeren rapport gedaen synde byde Gecomitteerde vander Reductien, ter presentien vanden Maendaegschen Raedt, hebben tselve alsoo ghoetgevonden ende geratificeert; ordonnerende den Gecomitteerde totter Reductien te depescheren ordinantie opden Rentmeestere Peeter Panhuys, ten eynde hy de voors. derthien hondert achtendertich guldenen ende sesthien stuyvers telle vuyt de Casse vander Reductien tot behoeve vanden voors. Prelaet, mits deselve tellende ende affschryvende opden voors. schultbrieff, ende mits by hem overbrengende dese mette voors. ordinantie ende quitantie daerop dienende, sal hem gelycke somme worden gepasseert int vuytgeven synder rekeninghe daer ende soot behoort. Actum Lunæ VIII[a] Februarii anno 1580.

Mynne Heeren, regard genomen op het loffelyck warck rontsomme dese stadt byde Gecomitteerde totter fortificatie aende selve fortificatie gedaen ende dat, soo tot versterckinghe als meerder vercieringe derselver stadt, het voors. warck is verheysschende dat nae advenant tot alle plaetsen worde gecontinueert, soo ordonneren mynne Heeren, mits de voorgaende redenen, den voors. Gecomitteerde, aenden wal comende aende Croonenborchpoorte door Sinte-Michielsclooster, noch eene lage van thien oft acht voeten aen te leggene ende denselven wal op gelycke breyde te continueren door het voors. clooster tot opde Hoykaeye, ende tot dyen eynde temployeren derve daertoe gerequireert, ende voorts den nieuwen muer aent selver quartier (aldaer den ouden muer is innegevallen,) te continueren ende vuyt den gront op te halene linierecht, tot opden egge oft hoeck

vanden schouwere vande casamatte comende inde platte-forme vanden Weversthoren, ende deselve platte-forme van binnen te becleeden met eenen muer vanden teen tot thien voeten hooge opwaerts, breet ende starck nae heysch ende exigentie van tselve warck. Actum Lunæ VIII[a] Februarii anno XV[c]LXXX[tich].

Alsoo tot het maecken vande optreckende brugge vande Roode poorte van noode syn, tot het contrepoys, twee groote balcken tot sweemers, mitsgaders noch eenige andere houten tot den timmer vande nieuw Werffpoorte, ende dat men verstaet Ter Siecken te stane eenige boomen totten voors. warcke bequaem, Soo hebben mynne Heeren geordineert den Fortificatiemeesters deselve boomen tot den voors. warcke nootelyck te doen priseren ende onder deselve estimatie totten selven warcke temployeren ; ordonnerende denselven voorts (soo men verstaet dat de voors. vander Siecken ende andere rontsomme dese stadt gelegen diversche boomen onder seer leegen pryse syn vercoopende,) denselven coop te calengieren tot behoeve vande voors. fortificatie, soo der stadt onder gelycke saecken recht van calengieringe is competerende, mits betalende deselve boomen tot redelycke estimatie. Actum VIII[a] Februarii 1580.

Aengesien ter kennisse van mynne Heeren is gecomen dat eeniegelyck het plat landt rontsomme derselver stadt dagelycx van grooten houte is blootende, sulcx dat soowanneer de stadt eenich hout tot der fortificatie van doen sal hebben, tselve nyet en sal konnen oft weten te becomen, ende want de stadt behoort desaengaende ende aen alle andere nootelycke dingen ghepreferereert te wordene, is geordineert den voors. Fortificatiemeesters, soowanneer sy selen vernemen dat yemandt int quartier vande voors. stadt hem sal willen vervoorderen eenige gelycke boomen aff te houden, dat sy tselve hun selen verbieden ende besien oft tselve hout hun soude moighen dienen tot derselver fortificatie, om voorts desaengaende met den proprietarissen nopende den prys tovercomen, opdat de stadt voor andere mach wesen geprefereert. Actum VIII[a] Februarii anno XV[c]LXXX[tich].

Geordineert Meester Jan Gillis op te suecken het bescheet nopende de augmentatie vande twee Schepenen tot het

ordinaris getal, om, tselve gehadt, voorts tegens den iersten Breeden-Raedt aen te geven dat van noode is (mits de menichfuldige sware ende diversche dagelycx vervallende saecken,) aen Synne Hoocheyt ende Raedt van State requeste te presenteren, ten eynde, by maniere van privilegie, byde selve worde toegelaten het jegenwoordich getal vande Wethouderen ende Magistraet tselve met twee parsoonen te moigen augmenteren. Actum IXa Februarii 1580.

Geresolveert dat men ten iersten Breeden-Raedt sal aengeven het patroon nopende de landtweeren oft landtschanse van deen syde vande Schelde tot inden . . (*sic*) tot meerdere stercte ende fortificatie derselver stadt, conservatie deser stadt meulens, omliggende dorpen ende plaetsen ende bewaringe van het bestiael ende der landtslieden, om metten advyse vanden selven Breeden-Raedt terstont te warcke te leggen. Actum IXa Februarii 1580.

Alsoo mynne Heeren bevinden dat nyettegenstaende de diversche publicatien ende particuliere insinuatien daertoe ghevuegt, alle ghoetwillige redene van parsuasie ende inductie, de parsoonen byde Leden deser stadt getaxeert tot der leeninghe vande LIIm guldenen ter maendt in faulte ende gebreke syn deselve sommen, daeroppe sy gestelt syn, op te brengene, ende dat den noodt sulcx is dat desaenghaende egeen voorder oft langher vertreck oft dilay en kan noch en dient (sonder apparenten ende merckelycken naerdeel van dese stadt ende de gemeynne saecke,) getolereert te worden, Soo hebben deselve mynne Heeren geordineert ende ordineren, mits desen, Mynheer den Marckgrave de deffaillanten ende, gebreckelycke vande selve leeninghe voorde tweede maendt promptelyck op te brengen reelyck texecuteren by detentie oft apprehensie van hunne parsoonen ende sequestratie van hunne goeden ende boecken, ende daertoe, ist noot, temployeren de Cappiteynnen vande wachte deser stadt met sulcken nombre van wachte als deselve sal bevinden te behooren, die gepresenteert hebben hun daerinne gewillichlyck te laten gebruycken. Actum IXa Februarii 1580.

Gegunt Quinten Marchys te wesen Ceurmeestere vanden vissche voor dit jegenwoordich (jaer), onder den eedt ende proffyten daertoe staende. Actum IXa Februarii anno 1580.

Geauthoriseert de Wachtmeesters om, navolgende de comissie vande Coronellen, te visiteren ende op te teeckenen de parsoonen bequaem totter wacht opde casteelplaetse. Actum Xa Februarii anno 1580.

Om te verhueden de dierte vanden vleessche, die apparentelyck geschapen is te comen int selve desen toecomenden Paesschen, Soo ist dat mynne Heeren geordineert hebben ende ordineren, mits desen, dat desen toecomenden Vasten nyemandt en sal moigen slaen eenich vleesch dan Mathys Neerincx ende Jan Huynen in een huys, Hans Bordincx ende Henrick Govaerts in een ander huys, Cornelis Nerincx ende Jan Verheyden in een derde huys, met expressen interdicte dat deselve oyck gheen ander vleesch en selen moighen slaen dan hamelen-ende kalffvleesch, sonder te moigen slaen eenige oyen oft koeyen ende, ist noot, eenen os ter weken, te weten elcken winckel ter weken eenen os, welcken tour alle weken geduerende den voors. Vasten sal omgaen onder heur dryen. Oyck selen de voors. dry winckels ende elck van dyen ter weken mogen slaen vier lammeren sonder meer, al opde pene van XII guldenen te verbeuren telcker reysen als men bevinden sal dat yemandt van hun dese sal contravenieren; ordinerende den Officier ende Ceurmeesters ende Policiemeesters in desen te nemen goede toesicht ende regard, wederoepende oyck, casserende, doot ende te nyete doende alle acten oft appostillen desenaengaende ymanden anders dan voors. is gegeven ende gegundt. Actum Xa Februarii anno XVc tachentich.

Ordonnantie vanden Rentmeester Nyverseel omme te betalen byden Rentmeestere Panhuyse aenden Griffier Meester Adriaen Dyck de somme van XXXIX guldenen in mindernisse vande bede. Actum Xa Februarii anno 1580.

Alsoo Jan Baseliers vuyten naem van dese stadt is gebleven borge voor seker amonitie, ter sommen toe van hondert guldenen, Soo ist dat mynne Heeren etc. beloeft hebben ende beloven, mits desen, dat sy den voors. Baseliers dyenaengaende selen indempneren, costeloos ende schadeloos houden tegens eeneniegelycken die hem ter causen van dyen souden willen molesteren oft pramen. Actum Xa Februarii anno 1580.

Geconsidereert dat nyettegenstaende alle debvoiren, soo by publicatien, insinuatien ende alle ghevueglycke middelen by mynne Heeren gebruyct, ten fyne van ghoetwillighe inductie totter leeninghe vande tweede maendt, om te becomen de somme van LII^{m} guldenen, byde Leden deser stadt by manniere van leeninghe voor dry maenden geconsenteert, den meestendeel vande borgeren totter selver leeninghe geannomineert des nochtans in gebreke blyven ende dat nyettemin tselve in alder vuegen (mits de diversche sware aendringende redenen ende principalyck om voor te comen de periculen die by faulte van betalinghe tot Lyere ende Heerentals voorschynelyck syn aenstaende,) tselve consent dient ende moet geeffectueert worden, Soo hebben mynne Heeren geresolveert ende, mits desen, geordineert Mynheer den Marckgrave op morgen met sHeeren dienaers te treden inde huysen vande selve defaillanten ende aldaer saiseren de parsoonen ende oyck de goeden derselver, ende die te sequestreren met hunne pampieren, manualen ende rekenboecken, ende, ist noot, tot consignatie van dyen, te assumeren eenige Heeren vuyter Weth die hem tot denselven eynde selen assisteren ; ordinerende mede, tot beter effectuatie van dyen, de Coronels tsamen ende elck van hun te bevelen hunne Provosten met den soldaten hun dienende om gelycke executie ende sequestratie als boven te doene, ende daeraff nyet te scheyden voor ende aleer elck vande deffaillanten hunnen taux metterdaet selen opgebrocht hebben, sonder yemandt daerinne te verschoonen, soo oyck mynne Heeren voors. geene excusatie en selen accepteren. Actum X^{a} Februarii anno 1580.

Geordineert Aerdt Bormans, Peeter de Molyn ende Lauwereys van Beeringen, Gecomitteerde totten ontfanck vande LII^{m} guldenen ter maendt, vuyt te reycken ende te betalen aen Franchoys Peeters, clerck myns Heeren des Amptmans, de somme van vier hondert guldenen, in mindernis vanden remboursemente van alsulcke seven hondert ducaten als hy inde gemeynne saecke voor dese stadt heeft verschoten. Actum X^{a} Februarii 1580.

Mynne Heeren gevisiteert hebbende de stucken hierane gehecht belangende de betalinge van Hans de Vriese, inge-

niair, die hy als reste is begrootende ter sommen van hondert XXI^tich^ guldenen voor vacatien by hem aende fortificatie gedaen, ende besunder oyck geleth opde acten collegiael vanden XIX^en^ Augusti 77 ende X^en^ Novembris 79 ende oyck tvercleeren vande Fortificatiemeesters, ende dyenaengaende oyck gesproken synde geweest met de voors. Hans de Vriese, Soo is by mynne Heeren geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy den voors. de Vriese selen vuytreycken, ter saecken van synne gepretendeerde vacatien, alleenlyck de somme van LXXX^tich^ guldenen eens, daermede hy hem sal tevreden houden. Actum XI^a^ Februarii anno 1580.

Instructie voor Meester Willem Martini, Greffier deser stadt, Sr Pauwels Doecker, Coronel, Meester Peeter van Dienen, Raedt ende Gecomitteerde vander oirloge, Raedt der voors. stadt, Sr Franchoys van Zurck, Deken, Jan Baseliers, coopman ende Oudt-Deken vande Meerssen, ende Jaecques van Wale, Wyckmeester, omme te reysen nae het Doncxken, ende aldaer te comuniceren met den Gedeputeerde van Mechelen op het versueck vande licenten.

Sullen de voors. Gedeputeerde van deser stadtwegen der stadt van Mechelen aenbieden alle dienstwillige affectie volgende de gewoonlycke recomandatien, ende principalyck ende particulierlyck aende goede mannen in desen gedeputeert ende die hun tot de voors. vergaderinge ende comunicatie selen vinden, denselven bedanckende van hun ghoet voornemen ende sorchvuldicheyt die sy over de schamele gemeente der stadt van Mechelen syn dragende, ende dat sy in een saecke ende handelinge die der voors. stadt soo grootelycx importeert gewillichlyck laten gebruycken.

Verhopende dat, want Gode door syn goederthierenheyt de voors. gemeente heeft verwect ende beruert om te comen doer het voors. ondertusschenspreken, by hen de handelinghe sulcx voorts sal worden bewegen datter eene ghoede ende vruchtbare resolutie ten voordeele van beyde de steden staet

aff te verwachten, ende dat de saecke sulcx sal verstaen worden, dat het misverstandt dwelck tusschen de voors. steden is geresen (alleenlyck gecauseert by ettelycke eygenbaetsoeckers, gesecondeert by sommige die de jegenwoordige inconvenienten nyet en hebben behoorlyck ingesien,) sal comen te cesseren ende twee van allen ouden tyden soo goede ende getrouwe nabueren geraecken te vereenigen.

Om dwelck te voorderen ende tselve te brengen tot sulcken goeden eynde ende effecte als de nootelyckheyt ende de jegenwoordige benaude ghevuegnisse van die van Mechelen wel is verheysschende, te verclaren dat die van Antwerpen nyet en selen naelaten te gebruycken volcomen middelen ende te treden in alle billige conditien die daertoe souden moigen dienen.

Soo sy egeene saecke aengenamer ende van allen oude tyden meer voor gerecomandeert en hebben gehadt dan te houden alle goede nabuerschap ende minnelycke correspondentie met den omliggende steden ende voornemelyck met de voors. stadt van Mechelen, als hunne naeste gebueren, denwelcken sy altydt voor alle andere hebben alle goede genegentheyt in alle noodige saecken bewesen, soo sy hun refereren ende stellen tot der voors. Gecomitteerde van Mechelen kennelyckheyt ende der vervarentheyt, beproevinghe ende experientie vanden voorleden tyde.

Dwelck nyet en sal dienen tot dyen eynde dat tselve wordt geallegeert oft tot verwyte vande voors. van Mechelen oft oyck tot beroevinge ende vermetentheyt van die van Antwerpen, dan alleenlyck omme daerdore (voor oogen nemende de prosperiteyt, voorspoedicheyt ende dovervloedige affluentie die door hetselve goet accord ende onderlinge vrindtschap van alle dingen inde voors. stadt van Mechelen is gesproten ende, ter contrarien, de groote allende die onder hun is geresen geweest soohaest sy deselve vrindtschap ende oudt gebuerlyck verbondt hebben verlaten,) hun te veroorsaecken om wederomme te treden int selve minnelyck accord ende ghoede alliantie.

Soo die van Antwerpen altydt daertoe syn bereet gheweest, oyck noch synde, ende noyt en meynen eenige

oorsaecke gegeven te hebbene om tselve te brekene, maer ter contrarien alle middelen, soo by schryven als seynden van Comissarisen, gesocht om deselve van Mechelen daerinne te houden, soo sy hun des syn gedragende totter besoignee ende handelinghe daeraff synde, hun in egeenen arbeyt, coste ende moeyte verschoonende, om daertoe te comen.

Hoewel denselven hennen ghoeden yvere ende meer dan genegen affectie byde voors. eygenbaetsoeckers oft misverstandigen tot den archsten verstande altydt is gedronghen onder den mantel ende pretext van dat dese stadt soude willen heerschappen ende gebieden over de voors. van Mechelen.

Gemerct nyemandt van stadtswegen aldaer oyt en is gecomen dan des te vorens wel erstelyck byde Gedeputeerde vande Leden van Mechelen daertoe versocht synde, hebbende oyck den last ende instructie der voors. Gecomitteerde anders nyet voorder getendeert ende gestrect dan om deselve te bidden hun van die van Antwerpen nyet te willen scheyden, met eenige redenen daertoe dienende ende voorts eenige poincten by middele van comunicatie voorgehouden, waermede men de alteratie alsdoen geresen soude hebben moigen stillen, hebbende nochtans alle saecken tot hunder goeder discretie gestelt ende gelaten, noch nyet anders aengeboden ende voorgewonden dan dat sy meynden tot der voors. van Mechelen voordeel te wesen.

Als namentlyck synde tot heure optie ende keuse gestelt den religionsfrede te laten oft te houden, tsy met de soldaten oft met hunne borgeren de stadt te bewaren, oft eyntelyck sulcx te doene soo hun tselve best geraden soude duncken; versueckende alleene hun tot den allen gemeynnen vyandt ende synne aenhangeren nyet te willen begeven, soo de stucken ende geschriften tselve al betuygen, tot denwelcken sy hun syn refererende.

Inder vuegen dat de voors. van Antwerpen voor Gode ende de weerelt belyden ende daerane oyck beroepen hun voornemen, intentie ende wille nopende deselve handelinge anders noyt dan vroom ende oprecht gheweest te synne,

ombevlect van alle particuliere passie oft eygen consideratie, ende alleenlyck gesproten vuyt een enckel goet gemoet ende genegentheyt, dwelck sy die van Mechelen waren ende alnoch syn toedragende, sonder yet eygens daerinne gesocht te hebbene.

Dwelck deselve van Mechelen (willende de saecke sonder passie innesien,) wel selen connen gespeuren, gemerct, sonder jactantie gesproken, die van Antwerpen hun gevueglyck ende genochsamentlyck sonder der voors. stadt konnen geneyren ende behulpen.

Waerinne oyck deselve van Antwerpen, continuerende denselven goeden wille, tot noch toe van alle hostiliteyt ende violencie, sooseer alst moigelyck is gheweest, hebben affgehouden, daertoe oyck tot meer reysen tot reconciliatie ende onderlinge versoeninghe by brieven als mondeling aengeven hun versocht.

Soo deselve alnoch vuyt alder begeerten mits desen syn doende, synde tevreden de faulten (die van hunnentwegen souden moigen geresen syn ende daerinne den voors. van Mechelen naerder soude moigen voldaen werden,) te beteren ende hun in als te accomoderen inder bester vuegen ende manieren soo tselve tot onderlinghe vrindtschap ende oudt verbont best sal moigen geschieden.

Waertoe sy vuyt ganscher herten denselven van Mechelen syn versueckende ten eynde dat sy (alle misverstant laten varende,) wederkeeren in een nieuwe ende oyck de oude vrindtschap ende inde ghewoonlycke ende vrymoedige handelinghe ende van te vorens geplochde mangelinghe ende conversatie, sonder voor te slane eenige vuytwegen, suspecte ende achterdenkinghe comunicatie, als onder licenten ende diergelycke periculeuse ende onder goede nabueren ongeploochde pretexsten.

Want te tracteren op licenten schynt impertinent ende buyten propoost in desen te wesen, daer men tselve met alle vrindtschap ende vryde handelinghe sonder naerdencken mach doen ende datter egeene vrindtschap en kan verstaen

worden daer men alleene toelaet de gemeynschap van coopmanschappen ende daertegens men suect by alle middelen de parsoonen te verhinderen, malcanders staet ende landt te ruyneren ende onder te brengene.

Dewelcke periculen soovele te grooter ende meer te beduchten syn, gemerct dat deselve licenten oft handelinghen mede syn brengende een occasie ende oorsaecke van heymelycke aenslagen ende surprinsen, dwelck sooveel te meer dient verhuet tusschen dieghene die egeene redenen en hebben om in misverstandt met malcander te blyven.

Daertoe gevuegt dat de voors. contractatie oft handelinghe van licenten seer cleyn voordeel der arme gemeente (dwelcker welvaren in desen principalyck dient aengemerct,) sal toebrengen, vuytdyen daerby principalyck ende alleene selen comen te proffiteren die middel selen hebben om te handelen ende de waren te becostigen die deselve naer advenant met denselven ende meerderen last onder derselver gemeente selen daernae moeten penninckweerden ende slyten.

Waerdore sal geraecken te volgen een continuatie vande jegenwoordige dierte ende consecutive eene desolatie vande voors. stadt ende cessatie van alle neyringe ende manifacture, soo eeniegelyck het beste middel nyet hebbende om de voors. oncosten ende dierte te vervallen, allenskens hun selen moeten versien ende van daer vertrecken, soo tot noch toe geschiet ende gebeurt is, ende alleene daer blyven diegeene die middels genoch hebben om deselve lasten te konnen becomen, stellende tot kennisse van desen ten bedencke vande Gedeputeerde hoe groote mennichte soo vande schilders, veltblooters ende andere Supposten van ambachten alreede syn vertrocken, sonder te willen comen in eenige particulariteyt.

Vuyt welcke redenen mede staet te considereren dat de voors. handelinghe onder licenten meer sal dienen tot onderstant vande omliggende steden, wesende onder het ghewelt vanden vyandt (als Loven, Thienen, Diest ende andere,) dan tot solagement der voors. borgeren ende arme ingesetenen.

Dwelck nochtans geenssints en is noch en moet wesen dintentie ende voornemen der ingesetenen der stadt van Antwerpen, die met alle middelen hun moigelyck synde deselve vyanden soecken te crencken ende te hinderen,

Dat daeromme de voors. van Mechelen gelieve, volgende hetgene voors. is, hun met de voors. stadt van Antwerpen vrymoedich te vuegen ende te gebruycken de mildige ende overvloedige middelen die Godt den Heere, door synne genade, soo abundantelyck hun is toevuegende, ende nyet weder te leggen (als onversichtige ende cleynverstandighe,) tgene sy soo grootelycx van noode hebben ende hun gebeuren mach ende soo gunstelyck wordt toegewenscht, principalyck nemende compassie meer over de gemeynne arme gemeente (dewelcke principalyck dienen in desen aengemerct, als constituerende het meeste ende principaelste lichaem vande stadt,) dan opt gene eenige parsoonen van cleynnen getale (subject ende onderworpen hunne particuliere passie ende eygenbate,) ter contrarien syn dryvende.

Dwelck die van Antwerpen wel hertgrondich syn versueckende, meer tot voordeel vande voors. van Mechelen dan in respecte van eenich hun particulier proffyt, alsoot kennelyk is den standt ende gelegentheyt van hunder plaetse ende stede sulcx te synne dat sy het onderstandt ende onderlinghe handelinghe van die van Mechelen mogen derven.

Versueckende ende begeerende desen hunnen goeden wille in dancke te nemen, meynende oyck hiermede heur debvoirs ende tgene hun van nabuerschapwegen toestaet volcomenlyck gequeten te hebben, inder vuegen dat soowanneer (by faute vande voors. minnelycke vereeninghe,) deselve van Mechelen selen geraecken te vallen in voorder desolatie, dat sy egeene redenen en selen hebben die van Antwerpen desaengaende te beschuldighen.

Dewelcke desolatie voorwaer haer is opde schouwere hangende, soo men ten eynde (alle hope van accorde die tot noch toe eenige apparentie heeft gehadt benomen synde,) nyet alleene alle middelen van comunicatie sal moeten affsnyden, maer oyck ten lesten genootsaect wesen te gebruycken wegen van feyten ende vyandtschap.

Waerdore anders nyet en is aenstaende dan ierst de geheele depauperatie, armoede, verwoestinghe ende desolatie vande stadt van Mechelen voors. : dexemple van Loeven ende meer andere gelycke steden hebben tselve meer dan genoch gethoont.

Wesaengaende de calamiteyt der voors. stadt van Mechelen soovele te meerder sal wesen, vuytdyen dat alle hetgene daer deselve mede tot noch toe haer hebben geneert ende den standt ende staet heurder stadt onderhouden, is consisterende ierst inden stapele van diversche coopmanschappen, dewelcke altydt ierst van Antwerpen syn getransporteert, voorts in manufacture by die van Antwerpen becosticht ende daer oyck verthiert, ten derden inde passagie van dese stadt nae Brussel, mede in renten ende gronden van erffven, bosschen, weyden ende korenlanden ; nopende de renten, syn deselve al meest gehipothiceert op deser ende de stede van Brussel.

Dewelcke aengeslagen ende der gemeynne saecke gheappliceert, hun selen infructueux gemaect worden ; soo mede oyck selen hunne bosschen (die anderssints meest tot berringhe binnen Antwerpen syn gebeneficieert gheweest,) ende voort oyck het corenlandt (soo de culture hun sal worden benomen,) ende voorts ten lesten worden verhindert het gebruyck heurder weyden, waerdore al tsamen, boven de voors. inconvenienten, nootelyck sal moeten volghen een groot gebreck ende dierte van alle saecken binnen de voors. stadt van Mechelen.

Dwelck den voors. van Mechelen al tsamen sal gelieven inne te sien, ende altydt dese hunne vermaninge int goede te nemen, als procederende vuyt eene ghoede oprechtige ende warachtige gemoedicheyt ende eenen enckelen yvere ende genegentheyt ; vercleerende die van Antwerpen dat hun wel vuyterlyck leet wesen sal, ingevalle de fortune derselver stadt van Mechelen sulcx gelegen is, dat sy hun vander selver dese stadt sal moeten scheyden ende affgesneden worden, dwelck sy den Almogenden bidden te willen verhueden.

Mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen ende Oirlochsraedt der stadt van Antwerpen hebben gecomitteert ende geauthoriseert, comitteren ende authoriseren, mits desen, Meester Willem Martiny, Greffier, Sr Pauwels Toucher, Coronel vande Duytsche infanterie ende oyck over der borgersche wachte, Meester Peeter van Dienen, Raedt, Jaecques van Wale, Wyckmeester, Franchoys van Zurck, Deken, ende Jan Baseliers, Oudt-Deken vander Meerssen, coopmans van Antwerpen, om te gane ende hun te vinden opt Doncxken als gedesigneerde plaetse totter voorghenoempde comunicatie, ende aldaer taenhooren ende te treden in handelinghe nopende ende aengaende tghene de Gedeputeerde der stadt van Mechelen sal gelieven aen te dienen ende voor te wenden opde versochte onderlinghe negociatie tusschen beyde de voors. steden, op ende by middel van licenten, volgende respective der missiven vanden VIen ende VIIIen deser maendt vande voors. van Mechelen ten fyne voors. aen die van Antwerpen gesonden, ende desaengaende hun te reguleren volgende ende nae inhoudt der instructien ende naeder belastinghe hun gegeven, ende al te doene tgene sy, in conformiteyt derselver instructien, tot welvaren deser stadt selen bevinden te behooren, ende voornemelyck gebruycken de middelen die sy int generael ende int particulier selen meynen te dienen tot vereeninghe ende reconciliatie der beyde voors. steden. Actum XIa Februarii anno 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Meester Jan de Pape ende Meester Engelbert Masio, Pensionaris, de somme van sessendertich guldenen, ter causen van seker rapporten die sy gedaen hebben, ten versuecke van Borgemeesteren ende Schepenen, concernerende het Collegie. Actum XIII Februarii 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gielis Lambrechts, Conchiergie, anderhalve ame wyns metter accyse ende imposten, dewelcke hy ter ordonnantie van mynne voors. Heeren gelevert heeft aenden Coronel Noritz, mits sekeren goeden dienst dese stadt gedaen neffens synne soldaten tot Lyer liggende. Actum XIIIa Februarii anno 1580. *(fol. 59)*.

Geordonneert den Collecteurs vande bieraccysen dat sylieden voordane gheene teeckenen meer vuyt en geven in respecte vande brouwers wesende in gebreke te betalene de twee stuyvers gedestineert totter amonitien, soo vande bieren buyten dese stadt gelevert als alle andere binnen derselver gesleten, ende dat totter tydt ende wylen toe sylieden betaelt selen hebben de voors. twee stuyvers totter amonitien gedestineert, ende by gebreke van voorder dilay van betalinghe, sal men deselve deffaillanten oft weygeraers daervoren metter daet executeren in hunne ghereetste ghoeden voor tgene sy, ter causen voors., alreede bevonden syn schuldich te wesen. Actum XV^a^ Februarii anno XV^c^LXXX^tich^.

Een appoinctement van hondert vyftich guldenen, opde requeste by Meester Anthonis van Mansdale ende Joncker Jan van Brecht gepresenteert ten fyne van recompense vanden voorgaenden dienst van keurmeesterschap. Actum XV^a^ Februarii 1580.

Aengegeven byde Gecomitteerde tot onderhoudt vanden religionsfrede van dat men behoorde te verbieden yet te drucken etc., mitsgaders nopende de heylige dagen geboden byden religionsfrede, dat men op dander behoorde te openen dassysen, wagen, tollen, etc., ende (nopende) het faict van slaen vanden vleessche desen Vasten ende en is nergens nyet op geresolveert, vuytgenomen dat mynne Heeren vercleert hebben geresolveert te hebbene opden X^en^ deser maendt nopende het slaen vanden vleessche ende daernae opden XVII^en^ deser maendt gecorrigeert ende vuytgegeven. Actum XV^a^ Februarii anno XV^c^LXXX^tich^.

Volgens de comissie ende instructie by mynne Heeren de Wethouderen der stadt van Antwerpen den Gedeputeerde totter handelinghe met die van Mechelen den XI^en^ deser gegeven, hebben deselve Gedeputeerde hun gevonden ter plaetsen gedesigneert totter voors. handelinghe sVrydaegs den XII^en^ derselver maendt.

Ten welcken dage, mits de Gedeputeerde van Mechelen hun seer spade aldaer waren vindende, ter oorsaecken (soo deselve verclaerden,) den Breeden-Raedt opde voors. han-

delinghe vergadert gheweest synde, zeer laet tot Mechelen was gescheyden, nyet anders en is genegotieert dan onderlinghe congratulatie ende dienstwillige aenbiedinge.

Des anderen daegs hebben de voors. Gedeputeerde van Mechelen openinghe gedaen van heure comissie ende instructie, waeraff de copye ten versuecke der voors. Gecomitteerde van Antwerpen hun is gelevert.

Ende alsoo deselve schriftelycke comissie ende instructie nyet soo breedt en was dienende oft streckende als de voors. van Antwerpen wel ghewenscht hadden, is by hun versocht oft de voors. van Mechelen nyet by naerder tsy mondelinge oft particuliere instructie waren belast, ende daerop opentlyck geantwoordt synde gheen nader te hebben, is by die van Antwerpen insgelycx hunnen last mondelyck ontdect ende bovendyen hunne instructie den Gedeputeerde van Mechelen gelesen geweest.

Nae mondelycke comunicatie onderlinge tusschen beyde partyen geresen ende die van Mechelen persisterende inde handelinghe op licenten, alleenlyck ende voornemelyck vuytdyen dat tselve met vyanden wel was geplogen ende sooveel te meer met soo goede naburen tselve wel behoorde toegelaten te worden, ende de voors. van Antwerpen aenbiedende dat sy nyet onder licenten maer openbaerlyck ende volgens de oude vrymoedige handelinghe met die van Mechelen wouden tracteren ende negocieren, als sulcke naegebueren toestont, endė dat oft den haet oft de vrindtschap ende mede de periculen sooveel te grooter syn in respecte van soo nae gelegen steden als doude vrindtschap van te vorens meerder was,

Soo ist, regard genomen ende innegesien dat men soo groote ende der beyde voors. steden soo merckelyck importerende saecke voor dierste aensoeck nyet en behoort affgeslagen te worden, voor een affscheyt onderlinge is overdragen dat men wedersyde de comissien ende instructien voors. malcanderen soude aendienen, omme, daeraff terugge rapport gedaen, voorts te verstaen de naerder meyninge der ingesetenen ende goede gemeynte vander voors. steden.

Welcken volgende deselve comissie ende instructie originael onder den stadtzegel by die van Antwerpen den voors. Gedeputeerde van Mechelen gelevert synde, hebben mondelinge versocht ende vuyt alle hertgrondicheyt gebeden dat hun gelieve de voors. stucken der gemeynten van Mechelen te comuniceren ende denselven van wegen der stadt van Antwerpen te versoecken dat sy de redenen daerinne begrepen willen innesien ende de groote affectie ende goeden wille der voors. stadt van Antwerpen in dancke ende nyet voor onbillich nemen, sonderlinge gemerct dat deselve van Antwerpen eyntelyck daertoe tenderen dat dese voors. twee steden souden onder malcander handelen, nyet als vrempde oft vyanden, op licenten, maer als goede nabueren ende vrinden sonder eenige belastinge, zynde daerinne accorderende met der intentien van die van Mechelen, die volgens heure instructie heuren Gedeputeerde vooral gelast hebben te besoigneren ten eynde van te moigen handelen sonder eenige belastinge van heure goede gemeynte.

Derwelcker goede gemeynte ende den Heeren Dekenen vande Ambachten syn de voors. Gedeputeerde van Antwerpen seer instantelyck biddende sulcx te willen doen ende dyenvolgende eene ghoede resolutie nemen tot effectuatie vande voors. ghoede intentie op sulcken voet als sy tselve tot welvaren, bewaringe ende versekeringe van heure stadt nuttelyck ende nootelyck selen bevinden, denwelcken sy van Antwerpen vercleeren geenen anderen te weten dan dat tselve gebeure opde oude vrindtschap by hun onderlinge altyts onderhouden, sonder nochtans dyen van Mechelen yewers inne te willen vervangen oft weth te stellen.

Alles sonder naedeel vanden stant ende gelegentheyt vander jegenwoordiger saecken ten beyden syden. Actum XV^a Februarii 80.

Gecomitteert Joncker Erasmus Schetz, Schepen ende Coronel deser stadt, om metten iersten ende in alder diligentien te reysen nae Vuytrecht ende aldaer Synne Excellentie aen te geven de poincten ende articulen denselven by maniere van instructie mits desen by geschrift medegegeven, ende de resolutie oft advys van Synne Excellentie

alhier hoe eer hoe liever over te brengen. Actum XVI[a] Februarii 1580.

Alsoo jegenwoordelyck ghevoordert wordt het octroy verworven ten laste vanden gelande van Borgerweerdt ende dat, om tselve te stellen ter behoorlycker executien, men wordt benoodicht te vercoopen de goeden ende landen vande gebreckelycke, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geauthoriseert hebben ende authoriseren, mits desen, Janne van Steenwinckel,Penninckmeestere, Janne vander Eycken ende Jeronimus Verbeke ofte yemandt van hun, omme deselve goeden te moigen vander stadtswegen inne te setten ende inne te coopen, ten pryse van IX guldenen het gemet, mette oncosten vander executien, ingevalle deselve by nyemanden anders tot sulcken pryse en worden innegeset oft gehoocht. Actum XVII[a] Februarii 1580.

Geordineert Aerdt Bormans, Lauwereys van Beeringen ende Peeter de Molyn vuyt te reycken aen Cornelis Langevelde, pachter vanden Veer, de somme van achthien guldenen eens, ende dat ter causen van het oversetten tot Hellegate van seker soldaten hierontrent gelegen hebbende, ende overbrengende de quitancie, sal tselve heur strecken in betalinghe ende gepasseert worden in rekeninghe. Actum XVII[a] Februarii anno 1580.

Geordineert den Gecomitteerde totter amonitien vuyt te reycken de somme van I[c]XLIX guldenen IIII stuyvers affgerekent geldts, van dat men den Sergeant Jan du Bois, onderlandtmeter, schuldich is van synnen dienst tot XXIIII[a] Julii 79. Actum XVII[a] Februarii 1580.

Om te verhueden de dierte vanden vleessche, die apparentelyck geschapen is te comen desen toecomenden Paesschen, Soo ist, om daerinne te versien, dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordineert dat desen toecomenden Vasten nyemandt, tsy binnen- oft buytenbeenhouder, en sal moigen slaen oft vercoopen eenich vleesch dan Mathys Neerincx ende Jan Huynen tsamen in een huys, Hans Bordincx ende Henrick Govaerts in een ander, Cornelis Neyrincx ende Jan Ver-

heyden tsamen in tderde. Des en selen deselve geen ander vleesch moigen slaen dan hamelen- ende calffvleesch, sonder oyen- oft koeyenvleesch, ende, ist noot, inde voors. dry huysen ter weken sesse lammeren, ses hamelen ende sesse calveren, sonder meer, opde pene ende verbeurte van XII guldenen telcker reysen te verbeuren als men bevinden sal by yemanden contrarie van desen gedaen te synne; interdicerende voorts alle herbergiers, taveniers, pasteybackers, tafelhouders ende caberettiers, soo binnen als buyten, geenderhande vleesch voorts te stellen oft te vercoopen, op gelycke pene; verbiedende van gelycken alle poeliers ende andere met ghevoechelt omgaende daermede nyet voorts te stahe oft te vercoopen dan Andries Wayens in een huys ende Henrick van Weerde in een ander huys, die secretelyck in hunne huysen aen siecke parsoonen ende andere by dOverheyt toegelaten tselve selen moigen doen, mits vande Opperceurmeesters ende Policiemeesters bescheet hebbende, opte verbeurte, soowanneer men bevinden sal dat yemandt vleesch oft poullerye vercocht hebbende aen eenige parsoonen geen bescheet hebbende als boven, vande poullagie ende vercochten vleessche, ende daerenboven opde pene van tweelff guldenen; ordonnerende den voors. Opperceurmeesters ende Policiemeesters wel scherpelyck hierinne goede toesicht ende regard te nemen, ende dovertreders te calaengieren ende corrigeren met affneminge vande voors. pene; wederoepende ende casserende alle andere acten oft appostillen desenaengaende yemanden gegeven oft gegundt. Actum XVII^a Februarii 1580.

Opt rapport vande Gecomitteerde over de schulden vanden casteelplaetse, is by mynne Heeren geresolveert dat men mette crediteuren vande selve schulden sal overcomen ende nyet voorder procederen, te wetene overcomen mette groote sommen ende crediten met hipothecatie van rente opde panden vanden voors. casteelplaetse, ende de cleynen sommen oft crediten betalen met gereeden gelde, ten besten moigelyck synde; authoriserende mits desen tot effecte des voors. is ende des daeraff dependeert de voors. Comissarisen, ende specialyck om te moigen doen de besettinge ende hipothecatie vande voors. renten. Actum XVII^a Februarii 1580.

(fol. 66).

Geordineert Aerdt Bormans, Peeter de Molyn ende Lauwereys van Beeringen te laten cortten aen Jaecques de la Faille, aen synne quote vande tweede maendt, de somme van LX guldenen procederende vande oncosten inde executie van dierste weke tsynnen huyse gedaen, ende selen vanden selven nemen bescheet hoe dat deselve syn gecort als boven, ten eynde men int remboursement van synne geleende penningen hem deselve mach cortten. Actum XIX[a] Februarii 1580.

Gemerct mynne Heeren etc. genoch geinformeert syn als dat den weerdt inde *Swaen*, opden hoeck vande Kerckstrate by St.-Andries, is van soberen regimente, Soo ist dat sy geordineert hebben ende ordineren, mits desen, dat deselve weerdt schuldich ende gehouden sal syn van daer te verhuysen, ten lancxsten tusschen dit ende halff Meert naestcomende. Tot welcken eynde ende opdat dese mach gestelt worden ter behoorlycker executien, sal dese gestelt worden in handen van mynnen Heere de Schouteth, ten eynde hy den voors. weerdt dese insinuere ende, op des noot sy, ten voors. halff Meert doe effectueren. Actum XIX[a] Februarii 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den Gecomitteerde lestwarven den XII[en] deser gedeputeert, omme te comuniceren opt Doncxken mette Comissarisen van Mechelen, volgende den last byde voors. Wethouderen hun gegeven, te rembourseren vande somme van achthien guldenen thien stuyvers byden selven verschoten, soo voor drinckgeldt aende soldaten van Willebroeck int visiteren van tselve fort, mitsgaders voor het schip van oirloge ende den soldaten gelegen opt Doncxken voors. ende andere oncosten inde selve reyse by hen gedaen. Actum XIX[a] Februari anno 1580.

Geordineert den Gecomitteerde totte collectatie vande LII[m] guldenen ter maendt, dat sylieden selen noch ter tydt alleenlyck ontfangen het deel van Nicolaes van Tuynen voorde tweede maendt, bedragende hondert guldenen eens, latende ende houdende het deel van Pieter Thuynen in state ende surceantie tot dat anderssints daerinne sal wesen versien. Actum XX[a] Februarii 1580.

Gelycke acte opde voors. Gecomitteerde om te houden in surceantie het gedeelte van Henrick Dibbout tot dat anderssints etc. Actum XX^a Februarii anno 1580.

Geordineert om by provisien te wesen Cappiteyn, inde plaetse van Marcus Hanegraeff, Hans van Diepenbeeck, onder den Schepen ende Coronel Philips de Landtmeter. Actum ut supra.

EERSAME, GOEDE HEEREN ENDE NABUEREN,

Wy hebben ontfangen sekeren brieff van date den XIIII^en deser opden naem vanden Comuniemeesteren, Schepenen, Dekenen, Gesworen, Thresoriers, mitsgaders den Dekenen vande 17 Ambachten, representerende den gemeynnen Breeden-Raedt der stadt van Mechelen, ende geteeckent byde Secretarisen derselver stadt, denwelcken brieff zich voordraegt te dienen voor antwoorde opde stucken by onse Gedeputeerde den uwen medegegeven int scheyden vande comunicatie opt Doncxken, waeraff gehoort hebbende dinhoudt, zyn wy seer verwondert geweest dat tselve soo luttel overeencompt metter vrymoedicheyt ende vrindelyck onthael, dwelck wy onderlinge alsdoen malcander hebben bethoont, begrypende den voors. brieff vele clausulen tenderende meer tot verwyt van sober affectie ende cleynnen wille, die wy souden hebben met ulieden te negocieren, ende meer dienende tot eenen affkeer te voorderen dan anderssints, alsoo Uwer Eersaemheyt sal moigen blycken vuyt de copye hiermede gaende, sulcx dat wy besorgen (al ist dat uwer titel int onderschrift des brieffs begrepen staet,) dat nochtans denselven soude moighen geschreven ende gesonden syn sonder ulieden advoy, te meer want daerinne geen blyckinge en is van eenige teeckeninghe van wegen den Ambachten ende gemeynte contrarie tsgeens dat te voren onder ons gepasseert is ende met ons van uwen wegen gehandelt, alleenlyck onder handteecken vanden Dekenen. Doorsaecke van ons vermoeyen is dat wy wel te binnen syn eenige onse vergaderinge met aller ernst hebben gesocht te beletten ende achterwaerts te houden. Oyck naedyen wy tsamen gheweest hadden, deselve hebben geprocureert dovervallen vander vaert van Brussel, ten eynde dat wy nyet meer

en souden byeencomen ende dat daerdoor de gemeynten van beyde de steden gecomen synde in meerder verbitteringe ende gylieden in wanhope van reconciliatie sy Uwer Eer. ten lesten souden bringen tot aenveerden vanden garnisoen, dwelck soolange by U tegengehouden is geweest.

Ende opdat Uwer Eer. des te beter souden moigen bekennen donbillicheyt des voors. brieffs, begeeren wy dat hun believe inne te sien hoe starck dat aldaer geurgeert wordt dat uwe Gedeputeerde alleen gesonden syn ten eynde van te handelen op licenten, aleven eens oft sy heur comissie int aenveerden van onse propositie ende stucken, tenderende voorder dan tot licenten, souden hebben te buyten gegaen, daer nochtans uwe instructie expresselyck belast goede toesicht te nemen dat de negociatie geschieden mocht sonder eenige belastinge wederssyde, int doenlyck sy, indyen nyet tselve geschiede metten minsten last tselve moigelyck sal wesen, waeroppe by onse Gedeputeerde middelen voorgewent synde, dienende nyet alleene tot onderhandel sonder eenige belastinghe, maer oyck met goede vrymoedige vrindtschap, ende uwe Gedeputeerde daerop met den onsen gesonden syn in voorder comunicatie, en dunct ons nyet dat sy anders gedaen hebben dan volgens de meyninge van uwer instructie, gelyck int voors. comuniceren by onse Gedeputeerde genoch is gededuceert geweest, ende meynnen oyck wel dat uwe Gedeputeerde alleene te dyen respecte onse instructie ende verbael begeert hebben mede te dragen, omme daeraff aen Uwer Eer. rapport te doene, meynende vuyt crachte van heurlieder instructien sulcx te vermoigen, ende dat tselve Uwer Eer. aengenaem soude wesen.

Dat men hen soude willen funderen op ons schryven vanden Ven ende XIen deser (soo inden voors. brieff gedaen wordt,) als alleen mentie maeckende van handelinge op licenten, refereren wy ons tot onse brieven dewelcke in allen gevalle nyet en behooren soo preciselyck verstaen te worden, gemerct de clausulen daerinne staende die genoch bethoonen dat onse meyninge was voorder malcanders intentie te verstaen, ende en can men ons nyet qualyck affgenemen. dat wy versocht synde tot der voors. comunicatie op licenten, (dwelck by die van Mechelen alsdoen geacht worde voor

een groot voordeel, ende en meynden nyet voorder te vercrygen,) hebben voorgewent middel vanden versochtek onderhandel te moigen doen sonder licenten, dwelck ongelycn veel grooter voordeel ende beneficie medebringt dan van ons versocht worde, ende en behoort onse affectie in dyen nyet alleene nyet geblameert, maer grootelycx gepresen te worden, sonderling want die conform is der intentien van Uwer Eer. ende der goeder gemeynten van Mechelen vuytgedruct byder voors. instructien, bovendyen dat den voors. onderhandel nyet en can geschieden op licenten, mits redenen breeder inde instructie van onsen Gedeputeerde geruert.

Dat den voors. brieff ons wilt culperen dat wy, onder tdexel van te tracteren in allen vrymoedigen handel, souden die van Mechelen willen trecken in eenige nieuwe alliantie ende accord, voorwaer meynnen wy dat onse Gedeputeerde den uwen genoch te kennen gegeven hebben dat wy nyet en begeeren te maecken eenige nieuwe alliantie, maer te continueren doude vrindtschap ende dyenvolgende onder den anderen te handelen sonder eenighe belastinge, den voors. Uwer Eer. Gedeputeerde voorhoudende de redenen waeromme ons dochte de goede gemeynte van Mechelen sulcx nuttelyck ende nootelyck te wesen, ende dat sunderlinge om tontvlieden de onverdrachelycke ellende ende deerlycke verwoestinge daer andere steden inne gevallen syn, als eenige van uwe Gedeputeerde ons verclaerden tot Loven ende elders selve gesien te hebben, ende meynden dat deselve redenen by onse instructie uwe Gedeputeerde byden onsen overgelevert onder onsen segel soo merckelyck vuytgedruct syn dat, deselve wel innegesien, onse waerschouwinge ende goeden raedt beter gewegen ende gevolgt soude worden.

Waertoe wy des te meer redenen hadden, want de voors. oude vrindtschap (boven andere diversche acten daermede deselve voormaels bevesticht is,) sonderlinge verstarct geworden is byder Unien vande Generale Staten, byde welcke de provintien soo vast aeneen verbonden syn dat sy van malcanderen nyet en connen noch en moigen scheyden in eeniger manieren, sonder te vallen in pene

van gehouden te worden voor meyneedich, ongetrouw ende vyanden vanden vaderslande voor Godt ende voorde weerelt, sulcx dat wy die begeert hebben de goede gemeynte van Mechelen te houden in onse vrindtschap ende by consequentien vande geheele generaliteyt, nyet anders van hun versocht en hebben dan sy nae luyt der voors. Unien schuldich syn te doene.

Maer, ter contrarien, en connen hun egeenssints gevryden van vergetenis heurs eedts diegene die de voors. goede gemeynte met schoon aengeven getrocken hebben vuyter voors. Unien ende hun gebrocht hebben in eenen anderen eedt derselver contrarie ; dat meer is, trachtende allessints hun noch daerinne te houden, waerinne nochtans sy blyvende, nyet en selen connen ontvlieden de pene van meyneedicheyt inde voors. Unie begrepen, sulcx dat dallegatie van meyneedicheyt die byden voors. brieff gepretexeert wordt geheel frivool is ende tonrechte tonsen laste wordt gedrongen.

Bovendyen, dat men de voors. goede gemeynte abuseert met eenen peys die nimmermeer en sal gehouden worden, besondere int vertreck vande vrempdelingen, daeraff eenige alnoch liggen opden hals van die van Mechelen, ende wordt dagelycx gearbeyt om die inne te brengen, ende hadden over lange innegebrocht geweest, alsoo Uwer Eersaemheyt kennelyck is, en hadde gedaen heure oppositie, dewelcke alleene hun heeft buyten gehouden, ende geven te bedencken oft Uwe Eersaem. tselve altydt selen connen staende gehouden, ende oft deselve, nyet willende continueren inde oude vrindtschap met onslieden, ten lesten hun nyet en selen moeten begeven tot een ander partye ende aenveerden sulcken garnisoen als den Gouverneur ende synne adherenten believen sal, ende alsdan gerecompenseert worden van heur voorgaende weygeringe ende oppositie, dewelcke sonder eenich twyffel geestimeert wordt voor rebellie, ende en sal nimmermeer ongewroken blyven, nyettegenstaende alle vasticheyt van reconciliatie die inden voors. brieff vermelt ende soo grootelycx geblasonneert wordt, gemerct dat gy te doen hebt met dengenen die geen oppositie verdragen en willen, maer syn gewoonlyck de minste weygeringe oft belet, daermede heur concepten gefrusteert worden, te straffen sonder eenich regard van parsoonen,

ten iersten dat sy connen heur saecken te boven comen, sulcx dat Uwer Eer. wel bedencken moigen in wat manieren met hunlieden (die autheurs geweest hebben vande voors. oppositie tegens dinnemen vanden garnisoen, die oyck dese leste comunicatie versocht hebben met ondanck van vele die van machte syn,) gehandelt sal worden, ingevalle binnen Mechelen eenich garnisoen ontfangen wordt.

Versoecken dieshalven dese onse goede verthooninge, met andere voorgaende, te willen innesien ende onse redenen behoorlyck wegen, ende principalyck den noodt ende ellende die volgen sal (boven diegene die alreede voorde handt is,) sooverre sy de gepresenteerde vrindtschap weygeren te continueren, mitsgaders oyck bedencken den eedt die sy heure goede gemeynte gedaen hebben, int aenvangen heurs diensts, van deselve voor te staen, in alles te verantwoorden ende te bevoorderen alle tgene dat tot meesten oirboor van heure Supposten soude moigen bestrecken, welcken eedt boven alle eeden behoort gewegen ende onverbrekelyck onderhouden te worden, ende dat Uwer Eer. believe binnen vier dagen naede receptie van desen ons tadverteren van heure goede intentie onder heure handtteeckenen, alsoo wy geen ander schryven en selen houden voor antworde, gemerct dese handelinge in sulcker vuegen begonst is ende gedaen wordt ten respecte vande arme gemeynte, verstaende ons hiermede voor soovele als desen aengaet te vollen gequeten te hebben.

Biddende Godt den Heere, alsoo synder genaden gelieft heeft de herten vande goede gemeynte ende van Uwer Eersaemheyt te beroeren tot innesien van tgene des tot heurer welvaert van noode is, ende deshalven begonst hebben raedt te soecken den voorderen handel sulcx te dryven dat hy mach comen tot eenen voorspoedigen eynde, ons voorts seer gronthertelyck aen Uwer Eer. gebiedende. Vuyt Antwerpen, den XXen Februarii 1580.

Geordineert den Rentmeestere Generael Peeter Panhuys te betalen aen Abraham de Hertoge de somme van vier hondert Carolusguldenen, ende dat in minderinge van tgene de voors. de Hertoge mach competeren ter causen van vacatien ende deboursementen by hem gedaen ten behoeve der voors. stadt tsedert den XVIIIen Januarii anno 78 tot

noch toe, ende mits byden voors. Panhuys overbrengende mits desen ordinantie vande Tresoriers ende quitantie des voors. de Hertoge hiertoe dienende, zal hem gelycke somme van vier hondert guldenen worden gepasseert in vuytgeven synder rekeninge daer ende soo behooren sal, sonder eenige difficulteyt, behoudelyck dat den voors. de Hertoge sal overbrengen in handen vande Tresoriers ende Rentmeesters voors. behoorlycke rekeninge vande gedebourseerde penningen. Actum XX[a] Februarii anno 1580.

Alsoo den Rentmeestere Peeter Panhuys mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, collegialyck vergadert synde, heeft te kennen gegeven dat hem in synne dagelycxe besoignee raeckende synne offitie, soo vroech als spade, geheelyck nootelyck is de assistentie ende continuele presentie van Jan van Boucle, opperclerck ende generael casshouder vande Rentmeestercamer ende vande Reductie, sulcx dat hy in desselffs affwesen deselve synne besoignee ende diensten nyet en conste effectueren noch daertoe vaceren soo dat behoorde, ende daerop gehoort hebbende den Tresoriers vanden selven, hebben verstaen ende bevonden gehadt de gelegentheyt vander voors. saecken alsulcx te wesen, mits denwelcken de voors. van Boucle nyet en soude gelegen syn met het vendel van synnen wyck te wachte te gane, sonder den voors. Rentmeestere in synne nootelycke affairen, diensten ende besoignee te verhinderen, ende dyenvolgende deser stadts saecken te postponeren ende daerinne achterdeel te doene, Soo ist dat de voors. mynne Heeren, desen overgemerct, hebben geordineert dat de voors. Jan van Boucle, nopende tfeyt vande wachte, van nu voortaen sal worden gestelt inde liste vande Heeren ende die vanden eedt, ende alhier opt stadthuys metter gulden de wacht houden ende de ronde gaen op synnen tour. Actum XX[a] Februarii anno XV[c]LXXX[tich].

Conditien daerop dat men sal vercoopen, met het bernerder vander keerssen ende tgeven vanden palmslage, de goeden gelegen inden poldere van Borgerweert, inden billette van decrete breeder gespecificeert.

Inden iersten, dat de voorgenoempde goeden selen vercocht

worden met dberren vander keerssen ende tgeven vanden palmslage, dengenen die daervore meest bieden sal voor dvuytgaen vander keerssen, behoudelyck dat de voorgenoempde ghoeden noch selen moigen verhoocht worden soolange tot dat den segel vanden wasse sal gelicht worden ende het decreet vande voorgenoempde goeden geinterponeert by mynne Eer. Heeren den President ende andere Heeren vanden voors. Secreten Rade.

Item dat de coopers vande voors. goeden tvoors. decreet geinterponeert ende den segel van Synne Majesteyt daerop gelicht wesende, zullen gehouden wesen terstondt hun handen te ydelen vande penningen vanden selven coope op parate executie vanden voors. Rade.

Item alsoo, mits den jegenwoordigen noodt, totter dyckagie vanden voors. lande van noode is prompt middel van gelde, soo sal den lesten cooper, nae dberren vander keerssen, gehouden wesen terstondt te betalene voor elck gemet IX guldenen eens, oft emmers sulcken tachterheyt vander schattinge totter dyckagie nae vermoigen vanden octroye daerop gestelt als de proprietarisen vande selve ghoeden selen bevonden worden schuldich te synne, met oyck de costen vande executie daeromme gedaen, elck naer advenant van synnen roepe, behoudelyck dat den lesten hoogere int lichten vanden segel sal gehouden wesen den iersten cooper synne penningen te restitueren op mindernisse vande penningen van synnen coope ; dies sal den iersten cooper voor tderven van synne penningen genieten den tweeschat nae inhouden der voors. opene brieven van octroye, dit al om te verhueden de groote schade die geschapen ware de gegoeyde vanden voors. polder (alreede hun quoten ende geschoten betaelt hebbende,) te lyden, by gebreke vande voldoeninghe vande deffaillanten.

Item alsoo voor dlichten vanden segele over de voors. goeden eenige oppositien souden moigen geraecken te rysene inden voors. Rade, soo sullen middelertydt de voorgenoemde goeden openbaerlyck verhuert worden ende dat tot proffyte vanden genen die deselve goeden naemaels blyven selen.

Item dat den cooperen selen cortten aende penningen van hunnen coope alle sulcke renten ende chynsen die opde voors. goeden selen bevonden worden belast te synne ten tyde van dlichten vanden segel, de quytbaer renten, alsoo die te quyten staen ende donquytbaer chynsen oft renten, tsy in gelde, cappuynen, gansen, hoenders, graen off andere diergelycke, te wetene in gelde, tegens den penninck XXIIIIe, de viertele rogs tot XXVIII stuyvers gerekent, de gerste, havere ende andere specien nae advenant, de cappuynen ende gansen op VI stuyvers. de hoenders op III stuyvers, alle tegens den penninck XXIIIIe.

Item dat de coopers, terstont nae dinterpositie vanden voors. decrete, de voors. goeden by hun gecocht inder grootten als inden voors. billette gespecificeert staen zullen volgen, om hunnen vryen wille daermede te moigen doen, behoudelyck dat de voors. goeden oft eenige van dyen namaels in meerdere oft mindere mate bevonden worden, dat indyen gevalle hetselve, soo cooper als vercooper, sal den eenen den anderen goetgedaen worden nae advenant den prys vanden voors. coope.

Item de cooperen vande voors. goeden selen gehouden wesen tot hunnen laste te dragen alle oncosten vande brieven vanden decrete, goedingen, pondtpenningen ende heerlycke rechten, sooverre daer eenige vallen sonder affslach vande penningen vanden voors. coope, al op parate executie vanden voors. Rade.

Welcke poincten ende articulen in Collegio gelesen ende gevisiteert synde, syn deselve by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen goetgevonden; ordonnerende den Penninckmeestere ende den Gesworen vande dyckagie hun dyenvolgende int executeren vande gebreckelycke te reguleren. Actum XX^a^ Februarii anno 1580.

(fol. 53).

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Marten Neyen te rembourseren de somme van hondert negenentachentich guldenen, procederende van gelycke somme by hem int reysen, soo tot Heydelberch, Loorbach als andere

steden ende plaetsen in Duytslandt, in sekere affairen deser stadt aengaende, den Heeren kennelyck, verschoten. Actum XXII^a Februarii anno 1580.

Gecomitteert, opde requeste by Aerden Borremans ende Jan van Roode overgegeven, ten fyne van Comissarisen om hunne rekeninge te doene vanden ontfanck vanden lesten hondersten penninck, Meester Pauwels Schuermans, Meester Niclaes de Voogt, Cornelis Daems, Schepenen, ende Meester Henrick de Moy, ten fyne vande auditie vande selve rekeninge. Actum XXII^a Februarii anno 1580.

Alsoo mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen hadden geordineert den Fourier deser stadt, Aertus van Vissenaecken, mynnen Heere den Borgemeestere deser stadt, Heer Jan de Jonge, Ridder, taccomoderen voor eenen tydt met eenich logyst binnen deser stadt, ende hebbende verclaert egeen ledich huys te connen becomen, mits de mennichte vande hovelingen, dan de dekenye op Onser Vrouwenkerckhoff alhier, ende denselven Vissenaecken daernae belast te comuniceren met den Cappittel, ten fyne (onder redelycke huere,) Mynheer den Borgemeestere voors. inde selve huysinge soude moigen wesen geaccomodeert, verclarende deselve vanden Cappittel dyenvolgende dat sy adviseerden wel tevreden te synne dat deselve Borgemeestere tselve huys soude moigen aenveerden, mits de huere daeraff gevende ter taxatien vande Heeren vande Weth, employerende tot nootelycke reperatie vanden selven huyse, waeraff mynne Heeren de voors. Wethouders rapport gedaen synde, hebben den voors. van Vissenaecken anderwerven geordineert het voors. huys vande dekenye te doen ruymen tot behoeve des voors. Heeren Borgemeestere ende denselven voorts daerinne te accomoderen, daertoe hy sal moigen employeren dassistentie vande Dekens vande Oude-cleercoopers. Actum XXIII^a Februarii anno 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Bruno van Gemeren, gesworen bode, ter saecken van I^cVIII dagen vacatien, à rayson van XVIII stuyvers daegs, de somme van XCVII guldenen IIII stuyvers, mitsgaders noch XII guldenen XIIII stuyvers van verschoten

penningen byden voors. bode gevaceert ende verschoten zedert den VIen Octobris 78 tot den VIen Martii 79, volgende de billetten daeraff synde, maeckende tsamen IcIX guldenen XVIII stuyvers. Actum XXIIIIa Februarii 1580.

Gelycke acte ter saecken van hondert VI dagen vacatien à rayson als vore, de somme van XCV guldenen VIII stuyvers, mitsgaders noch II guldenen XVI stuyvers van verschoten penningen zedert den 17 Martii 79 totten XXIIen Julii daernae, maeckende tsamen XCVIII guldenen IIII stuyvers. Actum XXIIIIa Februarii 1580.

Gelycke acte ter saecken van Ic II dagen vacatien à rayson van XVIII stuyvers daegs, de somme van XCI guldenen XVI stuyvers, mitsgaders III guldenen van verschoten penningen, zedert den XXIIIen Julii 79 totten VIIIen Decembris daernae, maeckende tsamen XCIIII guldenen XVI stuyvers. Actum ut supra.

Opt rapport gedaen by Mynheer den Borgemeestere Heer Jan Junius, Ridder, ende Meester Peeter van Dienen, Gecomitteerde totten Cryschrade neffens Synne Excellentie binnen dese stadt, nopende de raminge inden voors. Rade gemaect op demploy vande goeden toebehoorende de parsoonen die hen vande Naerdere Geunieerde-Provintien affgesondert hebben ende jegenwoordich met oft onder den vyant hun houdende, mitsgaders oyck de penningen comende vande collectatie van het hoochsel vande middelen generael over de goeden nae Arthoys ende andere Walsche provintien varende oft van daer comende, syn (om desaengaende een cortte ende finale resolutie te nemene, gemerct den grooten jegenwoordigen noodt van gelde,) gecomitteert ende geautoriseert byde Wethouderen der stadt Antwerpen de voors. Heere Borgemeestere, Meester Pauwels Schuermans, Joncker Philips van Schoonhoven, Cornelis Dyckstrate, beyde de Pensionarisen, Meester Jan Gillis ende vanden Warcke ende Meester Peeter van Dienen voors., om desenaengaende tsamenderhandt te besoigneren met den Gedeputeerde vande Staten van Brabandt ende eenen absoluten voet te maken hoe men deselve goeden aldergerincxste ende gevueglycxte, tot den meesten oirboor vande gemeynne sake, sal moigen

administreren ende employeren, ende tot den selven ontfanck te comitteren sulcke treffelycke parsoonen als sy daertoe aldernutste ende bequaemste selen bevinden, behoudelyck dat sy nyemandt daertoe en nemen jegenwoordelyck inde Weth dienende, mits deselve anderssints meer dan genochsame in andere ende dagelycxe occurrerende saecken syn belast. Actum XXIIII[a] Februarii anno 1580.

Geordineert dat de Collecteurs vande bieraccyse selen continueren de collectatie ende ontfanck vande vier stuyvers opde tonne biers van vier schellingen ende sesse stuyvers van VIII schellingen ende van alle andere bieren van meerderen pryse geconsenteert inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt gedaen den XXIIII[en] Augusti 79 voorden tydt van sesse maenden, volgende der acten daeraff vuytgegeven in date den XXV[en] der voors. maendt Augusti, behoudelyck dat deselve Collecteurs daeraff selen houden casse apart om de penningen van hun gelicht ende ontfangen te worden byden genen die de voors. Wethouders namaels daertoe selen deputeren. Actum XXIIII[a] Februarii 1580.

Geven te kennen de Hooftmannen ende Wyckmeesteren, representerende de geheele Poorterye, wesende een Lith van dese stadt, dat alsoo tot heurlieden kennisse ende wetenschap nu onlancx ierst gecomen is hoe dat hier voortyden by Heer Jan vander Bruggen, Ridder, Schouteth ende Marckgrave, Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser voors. stadt, opt stuck vander Poorteryen seer loffelycke ordonnantien tot stadtswelvaren gemaect syn gheweest, breeder inde selve ordinantien begrepen ende verhaelt, daervan sy aen Uwer Eer. hiermede overgevende syn de copyen auctenticque vuyt het oudt ordinantieboeck vanden Ambachten byden Secretaris Kieffelt getrocken ende onderteeckent, welcke ordinantien sy begeeren te achtervolgen ende hun daernae te reguleren, maer alsoo hun grootelycx van noode is vande navolgende poincten ende oyck van seker poinct inder selver ordinantie begrepen te hebben verclaringe hoe ende hoe verre Uwer Eer. deselve puncten syn verstaende, opdat sylieden ende de nacomers, trecht verstandt van dyen wetende, hun daernae moigen schicken ende reguleren, ende hetselve daeromme aen Uwer Eer. syn versueckende vuytleggen hun daeraff gedaen worde.

I. Inden iersten, versuecken dat Uwer Eer. verclare hoevele Leden dat totten Breeden-Raedt deser stadt behooren, die daer maecken ende begrypen het geheel lichaem vande stadt.

II. Ten anderen dat Uwer Eer. verclare hoedanich dat deselve Leden syn, in wyen die consisteren ende wie degene syn die tot elcken Leden behooren.

III. Ten derden, dat Uwer Eer. gelieve de loffelycke ordinantien hiermede overgegeven te approberen, den Hooftmannen ende Wyckmeesteren tot het inhouden van dyen te authoriseren, opdat sy allen tselffve tot welvaren ende voorderinge der stadt alsoo moigen achtervolgen ende voordane volbrengen ende byden naecomers geachtervolgt ende volbrocht worden, vuytlatende ende royerende des inden XIen articule derselver ordinantie verhaelt staet, nopende het jaerlycx omgaen vande vier Hootsmannen inder processien.

IV. Maer alsoo byden derden puncte oft articule derselver ordinantien verhaelt staet dat de voors. vier Hootsmannen metten XXIIIIe Wyckmeesters (nu XXVI, mits de stadt zedert van eene wycke vermeerdert is,) altydt hebbende te besorgen ende te regeren den gemeyn poorteren van deser stadt, omme die tonderhouden in goeden state ende regimente, ende de poorteren ende poorterssen derselver beschermen ende verandtworden in haren goeden rechte etc., soo en connen de remonstranten nyet volcomelyck verstaen hoe, waerinne ende hoe verre sylieden in hetselve articule gehouden souden moigen wesen, daeromme aen Uwer Eer. versoeckende zyn dit vuyt te leggen ende te verclaren wat by hetselve in haerlieden respecte te moeten doene soude begrepen ende verstaen worden, daernae sy hun (dat wetende,) mochten reguleren.

V. Ende dat Uwer Eer. nae luydt vanden IIIIen articule derselver ordinantien, believe haerlieden knape te bevelen het inhouden van dyen voortane te doene, ende voorts aenden selven cnape gedaen worde des byden voors. articule verclaert wordt.

VI. Ende dat insgelycx Uwer Eer. gelieve, nae luydt des Xen articule der voors. ordonnantie, hunlieden metten iersten te wysen ende huren tot laste vander stadt, een camere aende Merct, omme etc.

Appostille.

Geappoincteert opt ierste ende tweede articulen deser : Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen, op dierste ende tweede versueck van dese remonstrantie wel ende rypelyck geleth hebbende ende hun geinformeert vande oude privilegien, costumen ende herbrengen des desenaengaende syn gheweest ende onderhouden, soo vuyten privilegieboeck deser stadt als anderssints, byden genen die in voorleden tyden ghedient hebben, verclaren datse bevinden dat totten Breeden-Raede deser stadt behooren dry Leden, die maecken het geheel lichaem vander stadt,

Ende dat Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers, Rentmeester ende Raedt maecken dierste Leth, dOude-Schepenen metten Hooftlieden ende Wyckmeesteren het tweede, ende de Dekens ende Gesworenen vande Ambachten het derde.

Opt derde articule : Borgemeesteren ende Schepenen voors. vinden dordinantie vande Poorterye hier geruert goet, die verandert ende gecorrigeert als hiernaer, ende tselve gedaen synde, den Hooftmannen ende Wyckmeesteren tordonneren hun daernae te reguleren, syn van advys dat men het XIe articule geheel sal vuytlaten.

Opt IIIIe articule : Alsoo dinhouden van desen articule genoch vuytwyst hoe tselve in voorleden tyden is verstaen gheweest als van saecken der Poorterye aengaende, soo behoort men hun te reguleren volgende dordinantie ende oude ghewoonten die byden Poorteren, Hooftmannen ende Wyckmeesteren dyenaengaende syn geuseert ende onderhouden gheweest.

Opt Ve articule : Alsoo Dierick Schinck heeft den last vanden gesworen knape vande Poorterye, om die te vergaderen als anderssints, sal men denselven ordonneren dat

hy die vier Hooftmannen vande Poorterye sal moeten onderhoorich syn ende staen tot hunnen beheete ende bevele, navolgende tselve articule.

Opt VIe : De Hootsmannen ende Wyckmeesters jegenwoordige is bewesen een camer by tstadthuys daer sy moigen vergaleren, versueckende dat sy hun daermede noch ter tydt willen contenteren ; nyettemin, alst nieuw stadthuys hermaect sal wesen, sal men hen versien van een bequamer camer, soo dat behoort.

Ende omme de voors. ordinantie te volcomen, mitsdyen nu daer syn derthien wycken, soude moeten inde ordinantie gestelt worden die limiten vanden selven XIII^en^ wycke, sulcx als de remonstranten selen moigen adviseren, ende dyenachtervolgende de voors. ordinantien in sommige poincten worden verandert ende daernae vernieuwt. Actum XXVII^a^ Februarii anno 1580.

Gecomitteert Cornelis Daems ende Valerius van Dale, Schepenen, omme van stonden ane met Mynheer den Marckgrave om te gaen ten huyse vande deffaillanten, in gebreke synde op te brengen de quote opde welcke sy gestelt syn, om te forneren de LII^m^ guldenen voorde tweede maendt, deselve parsoonen te vermanen dat sy promptelyck deselve quote forneren ende, in gebreke van dyen, dat sy deselve ende elck van hun daervore reelyck ende metterdaet selen executeren, tsy met het sluyten van hunne comptoiren, bescryvinge ende afpandinge van goeden, bewaringe van heure parsoonen oft by eenigerhande ander middel van executien daertoe nootelyck van doene wesende. Actum XXVII^a^ Februarii 80.

Geordineert den Fortificatiemeesters dat sy vande middelen geconsenteert tot de fortificatie binnen dese stadt selen vuytreycken ende tellen, in handen van Adriaen van Breen, Robrecht van Eeckeren ende Lucas Stayaert, de somme van duysent guldenen eens, om daermede metten iersten te verstercken ende te versien de forten van Willebroeck, Dongsken ende la Margriete, ende overbrengende dese met quitantie oft recepisse vanden voors. van Breen, Eeckeren

ende Stayaert, sal tselve hun passeren in heure rekeninge. Actum XXVII^{a} Februarii anno 1580.

Geordineert dat de vier ende sesse stuyvers respective gestelt opde vier ende sesse schellincxbieren ende van meerderen pryse ten laste vande tappers, ende expirerende dese jegenwoordige maendt Februarii, ende daeraff opde voorgaende Breeden-Raeden de continuatie is versocht ende byde Wyckmeesters geconsenteert, selen worden gestelt in handen van Aerdt Bormans, Lauwereys van Beeringen ende Peeter de Molyn, om voorts byde Magistraet volgende den versuecke vande Leden gedistribueert te worden daer ende soo tselve sal behooren. Actum XXVII^{a} Februarii anno 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeester vuyt te reycken aen Gieles Lambrechts, Conchergie, de somme van LXX guldenen IIII stuyvers, ter causen vande oncosten gedaen voorde Comissarisen geweest synde opt Dongsken inde comunicatie van die van Mechelen. Actum ut supra.

Geordineert den gecomitteerde totter amonitien te leveren aen Cappiteyn Ranst L £ poeders ende L £ lonten tot subsidie van Willebroeck ende la Margriete. Actum ultima Februarii anno 1580.

Seker appostille op de requeste ten eynde de Colonellen doen ruymen het clooster vande Minnebroeders. Actum ultima Februarii 1580.

Verthoonen die Dekens vande sesse Gesworen Gulden ende Cappiteynen deser stadt hoe dat sylieden altydt, sedert het vertreck vande Duytsche knechten, hebben gesocht ende beneerstícht de bequaemste middelen omme te geraecken tot volcomen versekeringe deser stadt, ende hoewel by hun syn voorgewent geweest de beste middelen die sy tot verscheyden reysen daertoe gemeynt hebben bequaemste te wesen, soo ist datse bevinden dat men deselve tot noch toe nyet en heeft begeeren oft weten te gebruycken, nyet en hebben willen naelaten Uwer Eer. anderwerven by desen te verthoonen ende voor te houden alsulcke poincten ende articulen hiernae volgende, diese meynen

(onder correctie van Uwer Eer.,) soude wesen tot een beginsel van voordere versekertheyt, ruste ende voorderinge deser stadt, biddende ende begeerende daeromme dat Uwer Eer. believen wilde opde selve soo te letten dat de gemeynne borgeren deser stadt moigen mercken dat men hun in alles des de redene ende nootsaecke vuyteyscht, begeert te genoegen, soo dan... *(sic)*.

Gemerct men dagelycx meer ende meer gevuelt dat onsen gemeynnen vyandt alleenlycken arbeyt ons te brenghen onder het oude jock vande Spaensche tirannye ende inquisitie, ende dat door bedecte middelen van tweedrachticheyt ende onderlinge partialiteyt, die hy in onse steden ende republicquen allenskens soect te saeyen, brengende tselve te wege door geesten die int iersten aensien schynnen plausibel te wesen ende nochtans onderhandt nyet dan alle heymelycke oproer, tweedrachticheyt ende verraderye stichtende, soo dient daeromme dat Uwer Eer. alsnu terstont selen by edicte doen affroepen dat alle diegene die eens vuyt dese stadt gesonden syn geweest ende wederomme sonder oirloff vanden ghenen byden welcken sy vuytgeseegt syn innegecomen, terstont selen binnen sonneschyn vertrecken vuyt dese stadt, op alsulcke penen als den Coronellen sal believen te statitueren.

Item alsoo verscheyden parsoonen vuyt onse naburige ende bontgenotige steden syn versonden vuyt oorsaecken dat deselve aldaer souden moigen eenige schadelycke dingen tegens het gemeyn beste aengericht hebben, soo versoecken de voorgenoemde remonstranten oyck dat ierst by generalen edicte sulcke parsoonen sal bevolen worden, die binnen dese stadt souden moighen gecomen wesen, hun oyck terstont binnen sonneschyn te vertrecken vuyt dese stadt, op pene van dat degene die namaels souden moigen vuyt de voors. onse naburige ende bontgenotige steden vuytgeseegt synde, bevonden worden aenden lyffve terstont sonder verdrach gestraft te worden.

Item mits, boven tgene des voors. is, oyck binnen dese stadt hun onthoudende syn vele vagabonden ende andere vrempdelingen, die met rechte moigen gesuspecteert worden

van quaetwillicheyt tegens de ruste ende het gemeyn beste deser stadt, soo versuecken de voorgenoemde remonstranten oyck dat hunlieden ende hunne Colonels worde geoirloft alsulcke vagabonden ende merckelycke suspecte parsoonen terstont metterdaet vuyt dese stadt te leyden, ende nopende dandere dye nyet soo openlyck en connen gesuspecteert worden, dat sy, remonstranten, opde selve sullen moigen, onder de kennisse van heure Colonellen, informatie nemen by twee oft dry gelooffweerdige parsoonen, omme alsdan daernae, met advoy van Uwer Eer., gedaen te worden nae behooren. Ende gemerct besundere tselve stuck raect de versekeringe deser stadt, waertoe de voorgenoemde Colonellen ende sy, remonstranten, als principaelste toesienders ende besorgers gestelt syn, soo versoecken de voorgenoemde remonstranten oyck dat Uwer Eer. believen wille den voorghenoemde Colonellen te authoriseren ten eynde sylieden tselve selen moigen doen, sonder aensien van Mynheere den Marckgrave, opdat deselve versekertheyt deser stadt, die gene voordere dralinge en lydt, terstont mach becomen worden.

Item dat men voortaen geene buytelieden oft vrempdelingen binnen dese stadt en sal laten comen oft blyven, ten sy sylieden behoorlycke getuygenisse hebben van heure getrouwicheyt tot des vaderslandts beste by twee oft dry goede patriotten ende lieffhebbers vande gemeynne saecke, waerop selen regard nemen de guldebroeders, elck op haer wacht, int innecomen vande poorten deser stadt.

Item alsoo men bevindt dat de monicken vande vier biddende Ordenen ende andere geestelycke parsoonen, die men vuyt dese stadt heeft doen vertrecken, nyet dienelycken en syn wederom ontfangen te worden, soo versuecken de voorgenoemde remonstranten oyck dat men van stonden ane sal kiesen eenige bequame parsoonen, tot competenten nombre toe, dewelcke alle de goeden, soo ruerende als onruerende, vande voorgenoemde monicken ende andere geestelycke parsoonen selen terstondt administreren ende vercoopen, oft anderssints aenleggen tot oorboor ende proffyt deser stadt, ende besunder omme daerane te vinden, soovele als men sal connen, eenighe penninghen omme te betalen

de nootelyckheden die ter saecken vande versekeringe deser stadt souden moigen voorcomen.

Item dat denselven parsoonen authoriteyt gegeven worde omme door de cloosteren ende andere gronden van erffven, die de voorgenoemde monicken beseten hebben, gemaect te wordene straten ende borgelycke wooningen, ter plaetsen daer ende alsoo sy nutste ende bequaemste selen vinden.

Appostille.

Opt ierste articule deser requeste geappoincteert : Fiat behoorlycke publicatie in conformiteyt vanden appoinctemente vander daten den XIII[en] Decembris 79, met pene van bannissemente op lyffstraffinge oft alsulcken anderen pene als mynne Heeren nae gelegentheyt vander saecken selen bevinden te behoorene.

Opt II[e] ende derde : In conformiteyt vanden appoinctemente vander daten van VII Decembris 1579, is inde plaetse van Heer Jan van Stralen gesurrogeert Heer Jan de Jonge, Buyten-Borgemeestere, mitsgaders geordineert dat men sal doen eene publicatie van dat eeniegelyck ingesetene deser stadt sal schuldich ende gehouden syn, binnen XXIIII uren naede publicatie voors., te brengen opde pene van XXV guldenen, by name ende toename, mitsgaders met vercleeren van waer deselve syn geboren ende hoe lange sy hier syn geweest ofte ghewoont hebben, alle de mansparsoonen, achthien jaeren oft daerontrent synde, die sy in heurlieder huysen syn hebbende, omme, tselve gedaen, deselve byde voors. Cappiteynnen by geschrifte gebrocht te worden in handen vande Gecomitteerde neffens Synne Excellentie opt faict vander oirloge alhier, deselve Gecomitteerde mits desen authoriserende omme deselve suspecte ende andere vuytgeseete parsoonen, in desen geruert, nae precedente informatie te doen vertrecken, op alsulcke penen als sy selen bevinden te behooren.

Byde voors resolutie sal oyck geremedieert worden het faict vande vagebonden ende andere merckelycke suspecte parsoonen.

Opt IIIIe articule der voors. requeste: Selen desenaengaende te warcke gestelt worden de publicatien ende ordonnantien in desen gemaect, ordonnerende eeniegelyck die dese toesicht is competerende dat deselve neerstelyck ende sonder dissimulatie worden geobserveert.

Aengaende de twee leste articulen, syn mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen oyck van advyse dat de huysen ende erven in desen geruert metten iersten selen worden gebeneficieert, maer ten eynde hetselve soude moigen geschieden met goeden ordre ende meerder authoriteyt, sal men tselve ter naester vergaderinge vande Leden denselven aengeven. Actum ultima Februarii anno XVc tachentich.

De remonstranten, gesien hebbende dappostillen die Uwer Eer. heeft belieft gehadt te stellen op dese heure verthooninge, versoecken aen mynne Heeren dat, in conformiteyt vander appostille hiervore gegeven nopende de parsoonen vuytgeseet vuyt andere steden, van stonden ane selen vertrecken vuyt dese stadt die de Cappiteynnen alreede achterhaelt hebben, ende dat voorts eenige vuyten Colonellen ende sesthien Cappiteynnen deser stadt selen gecomitteert worden om hunlieden tinformeren op andere van gelycke qualiteyt, recomanderende daertoe Cornelis Daems, Verbeke, Colonellen, Franchoys van Zurck ende Jaecques Walraven, Dekenen, dArtoys, Verhegen, Sevencoten, Steven Racquet, Pellicoren, Cappiteynnen, versoeckende dat Uwer Eer. believe deselve daertoe behoorlyck tauthoriseren. Ende nopende het beneficieren vande geestelycke ghoeden, gemerct de Leden sulcx over lange versocht hebben, dunct (onder correctie,) den remonstranten noodeloos metten voors. Leden anderwerffven daeraff te comuniceren ; versoeckende deshalven dat men tselve van stonden ane effectuere ende daertoe authorisere de parsoonen daertoe geannomineert byden Rade van Oirloge, te weten Cornelis Dyckstrate, Hans Gysen, Jaecques vande Walle, Jan Baselier, Lyon Petit ende Quickelberge. Dwelck doende, etc.

Geordineert alle Collecteurs van wyn- ende bieraccysen, segeleers, clercken van eenige deser stadts tsy wagen,

tollen, imposten oft andere publicque parsoonen, plaetsen oft offitien bedienende, daer de gemeyne ende andere parsoonen eenich bescheet moeten halen, dat sy heurlieder offitien ende ampten alle dagen selen bedienen, egeene vuytgenomen dan die expresselyck genoempt staen inden religionsvrede voor vier dagen. Actum ultima Februarii anno 1580.

Gecomitteert Heer Jan de Jonge, Buyten-Borgemeestere, Joncker Philips van Schoonhoven, Cornelis Daems ende Cornelis Dyckstrate, Schepenen, ten eynde sy met Loys Verbeke, Colonel, dArtoys ende Pellicoren, Cappiteynnen, hun informeren selen op alsulcke parsoonen als hier binnen dese stadt nu syn oft namaels selen moigen comen, dewelcke in andere steden vande Naerdere Gheunieerde-Provintien ende bontgenoten vuytgeseegt syn ; deselve authoriserende, mits desen, dat sylieden deselve informatie bevindende pregnant, sufficient ende genoch, deselve parsoonen insgelycx van hier selen doen vertrecken, op alsulcken pene als sy nae gelegentheyt vander saecken selen bevinden te behoorene. Actum ultima Februarii anno XV^{c} tachentich.

Gecomitteert Meester Jan de Pape, Schepene, ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris, om te gaen ten huyse van wylen den Borgemeestere Vos ende aldaer te visiteren de pampieren der stadt competerende, ende specialyck op te suecken dacte vande demolitie vanden casteele ende deselve onder specificatie nae hun te nemen ende in Collegio over te brengen. Actum prima Martii anno XV^{c} tachentich.

Alsoo de quotisatie byde Leden deser stadt gedaen om te vinden voor drye maenden, telcker maendt, LII^{m} guldenen, maer en is eene leeninge, voorde welcke de gequotiseerde by hipotheque syn versekert, oyck raeckende de generaliteyt ende nyet alleene dese stadt int particulier, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert hebben dat de parsoonen resorterende onder de Munte alhier ende gequotiseert synde hun, voor dese reyse ende sonder prejuditie van heure privilegien ende gerechticheden, selen reguleren volgende dordinantie vanden

voors. Breeden-Raedt daerop gemaect. Actum prima Martii 1580.

Mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, hebbende gesien ende gevisiteert seker ordinantie oft acte gedaen byde Gecomitteerde neffens Synne Excellentie totter oirlogen, by dewelcke sylieden hebben gecomitteert Heer Jan van Schoonhoven, Ridder, Gabriel de Hase ende Adriaen Bardoel, Gecomitteerde als vore, om voorden tydt van acht dagen te presideren ende te hebben de superintendentie ende ontfanck vande penningen over ende vande collectatien ende inningen vanden hoochsel oft licenten vande goeden gedestineert opde affgeweken provintien, opdat alle tselve met meerder authoriteyt ende beter directie mach worden geeffectueert, ende oyck de cooplieden te beter gerieft in heuren handel, Soo hebben hun mynne Heeren voors. mette selve ordinantie ende acte geconformeert ende conformeren, mits desen ; authoriserende dyenvolgende de voors. dry Gecomitteerde van dat sy, de voors. acht dagen overstreken synde, in hun plaetse selen moigen annomineren, stellen ende surrogeren andere dry parsoonen wesende vanden voors. Rade van oirloge, welcke parsoonen insgelycx schuldich ende gehouden selen syn gelycke acht dagen inden voors. toesicht ende ontfanck te vaceren, ende soo voorts successive van acht dagen tot acht dagen te annomineren ende surrogeren dry andere van heur medebroeders, om den voors. ontfanck te hebbene ende te voorderen ; dies selen de penningen by hunlieden, by tyde als boven, tontfangene int expireren van heurlieder acht dagen gestelt worden in handen van Aerdt Bormans, Lauwereys van Beeringen ende Peeter de Molyn, dewelcke daeraff selen houden rekenninge apart ende vande selve penningen nyet scheyden dan by voorgaende ordinantie vande voors. Gecomitteerde neffens Synne Excellentie, ende overbrengende de voors. dry Gecomitteerde, ten eynde van heure voors. acht dagen, quitantie vanden voors. Bourmans, Molyn ende Beeringen, conform hare boecken van ontfanck, selen daermede gestaen. Actum prima Martii anno 1580.

Alsoo die Hooftmannen ende Wyckmeesters deser stadt van Antwerpen, by requeste, aen mynne Heeren Borge-

meesteren ende Schepenen der voors. stadt hebben versocht gehadt, onder andere, dat deselve hunlieden souden willen verclaren hoevele Leden dat totten Breeden-Raedt deser stadt behooren, die daer maecken ende begrypen het geheel lichaem vander stadt, ende hoedanich dieselve Leden syn ende in wyen die consisteren ende wie degene syn die tot elcken Lede behooren,

Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voors. hebben oversien ende gevisiteert ende, by andere in deser stadts dienst wesende, doen oversien ende visiteren de oude privilegien, statuten, ordinantien, acten ende actictaten der voors. stadt, die eenichssints den Leden vanden lichaem vande stadt souden moigen aengaen ende daeraff vermanen, ende mede vande ouders die over vele jaeren gedient hebben hun geinformeert vande oude costumen ende usantien dyenaengaende gehouden ende geobserveert.

Soo bevinden sy dat van allen ouden tyden totten Breeden-Raedt der voors. stadt behooren dry Leden, die representeren ende maecken het lichaem vande voors. stadt, ende dwelck oyck vuytwyst dordinantie vande Poorterye byde voors. Hooftmannen ende Wyckmeesters overgegeven inden V^en articule, aldaer wordt geordineert dat soowanneer de Heer ende de stadt begeeren selen raedt te houden mette drye Leden vanden lichame derselver stadt, dat dan die vier Hooftmannen metten XXIIII^tich Wyckmeesters inden name als representerende de geheele Poorterye, des vermaendt synde, souden comen by Borgemeesteren, Schepenen, Oude-Schepenen, Dekenen ende Gesworen deser stadt, ter gewoonlycker plaetsen, omme aenhoorende tgene des men hun opdoen sal, metten anderen totten Rade behoorende te helpen raeden.

Ende omme te bewysen wie dese drye Leden syn vanden lichame vande stadt, soo bevindt men by ouden bescheede dat Borgemeesteren ende Schepenen maken een Leth ende alsoo het ierste, ende dat dOude-Schepenen ende Poorteren, in grooten notablen ende volcomen getale vergadert synde, hebben ghemaect oyck een Leth ende alsoo het tweede Leth, ende die Dekens ende Gesworen vande goede lieden

vande Ambachten oyck een Leth ende alsoo het derde Leth.

Want by seker statuyt byden Heer ende byde stadt gemaect opde correctie vande poorteren deser stadt inden jaere XIIII^c^ ende XXXIIII^tich^, den XXVI^en^ Novembris, wordt verhaelt dat tselve statuyt is gemaect geweest by Janne Sanders, Schouteth, ende by Borgemeesteren ende Schepenen in haren vollen Rade sittende, ende byde Oude-Schepenen ende Poorteren in grooten notablen ende volcomen getale vergadert synde, ende byden Dekenen ende Gesworen vande goede luyden ende Ambachten, soodat dOude-Schepenen ende de Poorteren tsamen vergadert hebben gemaect een Leth, gelyck die Dekens ende Gesworen vande goede lieden vande Ambachten.

Want int selve statuyt is onder andere byden Heer ende de voors. Leden vande stadt overdragen, gesloten ende gestatueert dat soowanneer een inwoonder, poorter deser stadt van Antwerpen, die men soude moigen corrigeren oft bannen, wordt des voor recht geroepen ende ontboden tot synnen verandtwoorden, dat sooverre de voors. poorter in egeen ambacht en is, dat met hem souden voor recht comen twee Oude-Schepenen ende twee poorters in egeenen ambachte wesende, om hen ten besten te helpen raden ende verandtwoorden, ende sooverre de voors. poorter in ambachte is, soo souden met hem voor recht comen de Dekens ende Gesworen van synnen ambachte.

Ende byden voors. statuyt is oyck overdragen dat men vanden selven elck vande Ambachten ende oyck de Oude-Schepenen ende Poorteren een cedulle daeraff souden geven, maeckende alsoo vande Oude-Schepenen ende Poorteren een Leth.

Ende gelyck naderhandt is geordineert dat de vier Hooftmannen (die twee te kiesen vuyt den Oude-Schepenen ende twee vuyten Poorteren,) metten XXIIII Wyckmeesteren souden representeren de Poorterye, gelyck blyct byde voors. ordonnantie vande Poorterye, om die poorteren in soo grooten notablen ende volcomen getale als te voren nyet te moeten vergaderen, dwelck seer generael, onseker

ende indifinit was, soo hebben dOude-Schepenen metten voors. vier Hootsmannen ende XXIIII Wyckmeesteren, representerende de voors. Poorteren oft Poorterye, gemaect een Leth vanden lichame deser stadt.

Ende voor sulcx verstaet men vanden genen die over vele jaeren gedient hebben, dat dOude-Schepenen metten Hooftmannen ende Wyckmeesters hier voortyts tsamen souden hebben vergadert in een kamer, ende tsamen geadviseert op tgene hun inden Breeden-Raedt was geproponeert gheweest ende eene eendrachtige opinie inden Breeden-Rade overgebracht.

Waertoe dient grootelycx dat, van alle oude tyden tot opden dach van heden, inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt is geuseert ende onderhouden dat de dry Leden vanden selven Rade hebben geseten, gesepareert in drye plaetsen ende deelen, ende dat dOude-Schepenen metten Hooftmannen ende Wyckmeesteren tsamen op een plaetse, dOude-Schepenen voor, die Hootsmannen ende Wyckmeesters achter, gesepareert vanden anderen twee Leden, in teecken datse tsamen maer een Leth en maecken, ende daeromme worden oyck de Hooftmannen vande Poorterye ghenomen, die twee vuyten Oude-Schepenen ende de twee vuyt de poorteren.

Ende gelyck daer maer dry Leden vanden lichaem vande voors. stadt en syn, soo is van oudts gecostumeert ende gesien dat de kieste daerinne dat ghelegen heeft den grooten segel van verbande deser stadt, dat deselve oyck maer drye sloten heeft gehadt, ende elck vande dry Leden vanden slote eenen sleutel, te wetene de Borgemeestere van Buyten eenen als vanden iersten Lede, ende doutste Oude-Schepenen in dienste wesende eenen als vanden tweeden Lede, ende de Dekens vande Schippers ende Meersse eenen als vanden derden Lede, die oyck ghewoon syn van wegen de dry Leden te compareren opde segelinge van eenige obligatien ofte rentbrieven deser stadt.

Ende alsoo hier voortyden de keuse vande toecomende Weth pleech gedaen ende overgegeven te worden byde

Hooftmannen ende Wyckmeesteren vande Poorterye ende byde tweelff Natien vande Ambachten vuyt de Poorterye ende vuyt de Ambachten, soo is naderhandt inden jaere XIIIIcLXXXVItich vuyt merckelycke consideratie byden Hertoge van Brabandt, met advys vande Leden deser stadt, geordineert dat men van doen voortane soude den keuse vande toecomende Schepenen moeten nemen vuyt de ghoede mannen vande Poorterye, sonder eenige vuyt de Ambachten oft andere gheene poorteren synde daermede gemengt oft gecomitteert te wordene, ende dat die Schepenen die hellicht vanden keuse vande toecomende Weth souden moeten doen vuyt de Poorterye ende die Hooftlieden ende Wyckmeesters dandere hellicht oyck vuyt de voors. Poorterye, achtervolgende denwelcken soo syn byde Weth als byde Hooftlieden ende Wyckmeesters inde keuse vande toecomende Weth altydt soowel Oude-Schepenen overgegeven als andere poorteren, in een seker teecken dat dOude-Schepenen metten Hooftmannen ende Wyckmeesteren representeren een Leth inden Breeden-Raedt.

Want moeten dOude-Schepenen te Rade comen, al en syn sy oyck nyet in eenigen stadtdienste, soo is wel behoorlyck dat, alsoo sy vuyte Poorterye gecomen syn tot Schepenen, dat deselve vanden Schependom verlaten wesende behooren te blyven vanden Leden vande selve Poorterye, daervuyt sy ghesproten syn, alsoo oyck, in andere hooftsteden van Brabandt, die verlaten syn vanden dienst vanden iersten Lede syn gemeynlyck vanden tweeden Lede, met andere naerder maniere van elck hooftstadt, welck oyck in redene is gefundeert, want nademael sy eens gheweest syn Schepenen ende alsoo inden principaelsten dienst vande stadt, ende dat sy daerdore vande saecke vande stadt geinformeert syn, soo behoort wel dat sy worden gehouden vanden Rade vande Leden daervuyt sy ghenomen syn.

Waertegens en argueert nyet dat over sekere jaeren dOude-Schepenen ende Hooftmannen ende Wyckmeesters distincte ende seperate opinien souden verclaert ende overgebracht hebben, want dyennyettegenstaende soo is inden jaere XVcXLVIIItich, ten tyde vande Coninginne van Hungaryen, expresselycken verclaert dat dOude-Schepenen mette

Poorterye representerende het tweede Leth van dese stadt, blyckende byder acten vanden consente vande imposten ende andere middelen geaccordeert totter fortificatie deser stadt in dato IIII[a] Septembris XV[c]XLVIII[tich].

Ende al ist soo dat, seker jaeren voorleden, dadvys ende opinie syn gescheydelyck overgebracht, soo syn nochtans altydt de Hootsmannen ende Wyckmeesters, eer sy byden derden Lede vanden Ambachte syn gegaen, gecomen byde Oude-Schepenen, ende aldaer malcanderen hun opinie ontdect ende te kennen gegeven, ende tsamen gheraempt om hun taccorderen, in teecken datse (als mette Oude-Schepenen een Leth wesende,) behooren tsamen tadviseren ende ramen een eendrachtelyck consent oft opinie, ende die sulcx over te brengen gelyck in ouden tyden gedaen ende gebeurt is, hoewel dat in een Leth wel moigen twee, dry, vier oft meer opinien gegeven worden, blyvende tselve nochtans maer een Leth.

In Collegio gelesen, gearresteert ende geordineert den Wyckmeesteren over te geven desen I[en] Meert 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Janne van Leendt, gesworen bode deser stadt, ter saecken van 66 dagen vacatien à rayson van XVIII stuyvers daegs, de somme van LIX[tich] guldenen VIII stuyvers, volgende de billetten daeraff synde, beginnende deselve vacatien den XX[en] Decembris 79 ende eyndende den lesten Februarii lestleden. Actum II[a] Martii anno 1580.

Geordineert den Rentmeestere Peeter Panhuys, Janne van Niverseel, Rentmeestere vande Staten van Brabandt, op rekeninge ende in minderinge vande bede die dese stadt aende selve stadt ten achter is, te advancheren ende tellen de somme van vyff hondert guldenen eens. Actum II[a] Martii 1580.

Alsoo, overmits den aenstaenden noot ende pericule, seer nootelyck bevonden wordt dat men terstondt in alder diligentien volmaecke ende optrecke de borstweiren aende schansse op Willebroeck, ter syden van Boom, mitsgaders

dwarck noottelyck opde Margrite ende Lieffkenshoeck, ende oyck verwyde de grachten vande schansse opt Toncxken, Soo hebben mynne Heeren geordineert den Gecomitteerde totter forten buyten dese stadt, als namentlyck Adriaen van Breen ende Franchoys van Lemens, Fortificatiemeestere, Robrecht van Eeckeren, Generael vander Munten, ende Lucas Stayaert, dat sy terstont procederen tot het opmaecken van al tgene wes tot volcomen defentie vande voors. forten oft schanssen nootelyck wesen sal ; gebiedende ende ordinerende voorts den anderen Fortificatiemeesters dat sy den voors. Gedeputeerde hunne medebroederen vuyter Casse vander Fortificatien laeten volgen soovele geldts als sy tot volmaecken vande voors. forten selen behoeven, ende ingevalle tdagelycx innecomen nyet en ware bestant om de voors. buytenwercken ende die van binnen dese stadt tsamen te volbrengen, hebben mynne voors. Heeren, om merckelycke redenen, den voors. Fortificatiemeesters expresselyck geordonneert dat sy de binnenwarcken deser stadt, vuytgenomen alleenlyck hun ordinaris bolwarck, soolange selen ophouden tot dat de voors. buytenschanssen selen wesen voldaen ende gebrocht in hunne behoorlycke defentie. Actum III^{a} Martii anno XV^{c}LXXX^{tich}.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aende piloten die dese stadt is seyndende, volgende het begheeren ende schryven van Synne Excellentie, naden Hage in Hollandt, de somme van vyfftich guldenen eens. Actum den III^{en} Martii anno XV^{c}LXXX^{tich}.

Geordineert, om te vervallen doncosten vande convoyen van hier op Willebroeck, dat elck passagier, van hier te schepe varende nae Willebroeck voors. ende van daer herwaerts comende, sal schuldich syn voor hetselve convoy te betalen, soo derwaerts als herwaerts comende, telcker reysen twee stuyvers. Actum den III^{en} Martii anno 1580.

Alsoo den vyffden Decembris lestleden, van wegen dese stadt van Antwerpen, is overcomen gheweest met Jannen Hoblo, innewoonder der stadt van Brussele ende een vande opposanten tegen de reductie, ende dat deselve tevreden was synne rente te reduceren, mits hem promptelyck

opleggende syn verloop, mitsgaders op synnen schultbrieff advancherende, by maniere van prest, de somme van hondert guldenen, ende dat dyenvolgende byden Rentmeestere Peeter Panhuys, vuyt laste van mynne Heeren de Wethouders, deselve penningen heeft betaelt, soo hebben deselve Wethouders de voors. betalinge geapprobeert ende approberen mits desen. Actum V[a] Martii anno XV[c]LXXX[tich].

Mynne Heeren, gesien ende ghevisiteert hebbende dacte vanden vonnisse gewesen inden Rade van Brabandt, den VII[en] Meert 79, tusschen Joncker Anthonis van Pipenpoy, Joos Middelborch, Meester Lucas Thielmans ende Jouffrouwe Clara Middelborch, als supplianten, ende de stadt van Antwerpen, als gedaegde, nopende de voldoeninge vanden verloope dwelck elck vande supplianten vander selver stadt waren pretenderende mette taxatie vande costen, conditie inden teer ende executorien daerop gedepescheert, ende dyenaengaende gehadt hebbende het advys van Tresoriers ende Rentmeestere metten Gecomitteerde vande Reductie, soo is geresolveert dat men elck vande supplianten, dewelcke begeeren te reduceren volghende den placcate, sal betalen hunnen vollen achterstel totten date vande reductie, vuyt redenen sy hunnen actie hebben geinstitueert anno 74 ende voorts hun houden voor diligent int reduceren, al oft sy tselve gedaen hadden ten tyde vanden placcate, ende dyenvolgende hun betaelt hun verloop totten date vanden voors. vonnisse, ende bovendyen elck noch 14 guldenen 19 stuyvers 1 blanc IX myten voor elcx gedeelte vande getaxeerde oncosten, waermede sal cesseren tvoors. vonnisse condempnatoir, met al tgene des daervuyt ghevolgt is, mitsgaders den voors. teer. Actum V[a] Martii 1580.

Geordineert Joncker Adriaen van Eertveldt, Schepene, omme desen naenoene te visiteren het clooster vanden Bagynhove, ten eynde men aldaer twee doorgangen maecke, volgende de resolutie op heden opde poincten byde Cappiteynnen aengedient. Actum VII[a] Martii anno 1580.

Verthoonen met alder eerbiedinge deser stadts Cappiteynnen hoe dat boven ende behalven darticulen ende poincten die sy onlancx by seker heure requeste aen Uwer

Eer. geremontreert hadden, als dienende tot beter versekeringe ende ruste deser stadt, wel hebben willen tot denselven eynde noch eenige andere hiernae volgende verthoonen, biddende dat Uwer Eer. opde selve willen behoorlycken letten ende deselve teffectueren soo ende gelyck deselve thunnen rade selen bevinden te behooren.

I.

Inden iersten, gemerct, mits de mennichvuldicheyt vanden volcke binnen dese stadt, men seer qualycken sal connen alle quaetwillige parsoonen onderkennen die vuyt eenige onse bontsgenotige steden syn vertrocken oft byde Magistraten ende Overicheyt aldaer vuytgeseegt, gelyck als vuyt Brugge, Gendt, Brussele ende andere diergelycke steden, soo ware seer goet dat Uwer Eer. by openbaren edicte deden affroepen dat alle diergelycke parsoonen souden schuldich syn, binnen sekeren tyde daertoe tordonneren, hun vuyt dese stadt te vertrecken, oft indyen men namaels bevonde datter eenige by particuliere informatie, die men voortane op alle vrempdelingen nemen sal, achterhaelt worden van quaetwillicheyt diese in eeniger manieren in heure steden moigen tegens het gemeyn beste bewesen hebben, dat deselve alsdan terstondt, sonder verdrach, selen gestraft worden aen lyff ende ghoet, ende dat vuyt oorsaecken sy nyet gheobtempereert en hebben den voorgenoemden generalen edicte van Uwer Eer.

II.

Ende omme alsulcke beter tachterhalen, can men byden selven edicte vuegen dat diegene die sulcke sal connen aenbrengen oft ontdecken geloont sal worden met sekere somme geldts, dewelcke men betalen sal vande gereetste goeden vanden selven quaetwilligen parsoon. Hierdeur laten de voorgenoemde remonstranten hun duncken dat alle quaetwillige ende partydige lieden tegens het gemeyn welvaren, oyck allen subjecte, sal eenen grooten schrick aengejaegt worden, waerdore sonder eenige moeyte dese stadt sal eensdeels mede ghesuyvert ende versekert worden.

III.

Item, alsoo men over lange heeft geconstitueert op elcke der stadts landtpoorten een cleyn clocxken te hangen, dat tselve oyck terstont sonder langer verbeyden worde geeffectueert.

IIII.

Item, tegens alle inwendich oproer dwelck binnen dese stadt door eenige quaetwillige mochte gesticht worden, soo ware oyck ghoet dat opde Merct oft het stadthuys altydts ghereet gehouden worden tweelff oft derthien cleyn stucxkens geschuts, omme hun daermede te behelpen alst noot syn soude.

V.

Item, dat alle cloosteren ende conventen, gelegen ontrent deser stadt vesten, ende besundere het Bagynhoff, behoorden ongesloten te synne, soowel by dage als by nachte, ende, dat meer is, de mueren rontsomme affgeworpen, ten eynde deselve plaetsen alsoo geheel open ende ontdect liggen, nyet bequaem en werden tot eene heymelycke vergaderinge die de voorgenoemde quaetwillige aldaer anderssints lichtelycken souden connen ghemaecken.

VI.

Item van gelycken dat men achter aent ryck gasthuys sal toemetsen den vuytganck aldaer synde, gemerct sy denselven oyck nyet en gebruycken.

Dese ende diergelycke andere poincten die Uwer Eer. daertoe oyck selen weten te vuegen tot meerder versekeringe deser stadt, versoecken de voors. remonstranten dat Uwer Eer. willen effectueren ende naecomen.

Appointement.

Opt Ie ende IIe articulen deser : Conformelyck dese twee articulen is geconcipieert eene publicatie ende belast op

morgen den Secretarisen die te publiceren, mitsgaders den Coronels met trommelslagers te verkundigen welck beworp den Cappiteynen is gecomuniceert. (Vide libro vande publicatien.) Actum VII[a] Martii 1580.

Opt derde : Den Schepen ende Coronel Cornelis Daems heeft dit tsynnen laste ghenomen, volgende dordinantie ende comissie by mynne Heeren ten selven eynde gedepescheert.

Opt vierde : Is by mynne Heeren geordineert den Gecomitteerde totter amonitien tweelff falckonnetten met hunnen toebehoorten te doen stellen op het nieuw stadthuys, ende daerby te vuegen eenen getrouwen canonier, waerby oyck de Colonels selen moigen vuegen een citinelle.

Opt vyffde ende seste : Is mynne Heeren geordineert Mynheer den Borgemeestere Leeffdale ende Joncker Adriaen van Eertvelt, Schepene, als momboirs, twee doorgangen blyvende openstaende te doen maecken door het Bagynhoff, gelyck men insgelycx ordineert Meester Jan de Pape, Schepene, alle de poorten, deuren ende vuytgangen van het ryck gasthuys behoorlyck toe te doen metsen, naeden heysch vanden anderen muer, vuytgenomen eenen, ende dat voorts de Coronellen deser stadt selen designeren aende Gecomitteerde tot den bouw vande waeckhuysen eenige bequame plaetse ontrent het ryck gasthuys, dwelck regard ende innesien totter selver plaetsen soude moigen hebben ; ordonnerende denselven Gecomitteerde hetselve waeckhuys aldaer te maecken. Actum VII[a] Martii anno 1580.

Gelieve mynne Eer. Heeren Borgemeesteren ende Schepenen ende Raedt deser stadt van Antwerpen te resolveren opde poincten nabeschreven, aengaende den halven stuyver ter weken, daer de clercken vande wycken toe gecomitteert syn, tontfangen.

I.

Inden iersten, alsoo sommige parsoonen verhuyst syn vande eene wyck oft strate in dander, dat sy seggen dat

sy selen betalen daer sy ghewoont hebben ten tyde vanden consente.

II.

Ten tweeden, dat sommige parsoonen betaelt hebben ende syn comen woonen in huysen die onbetaelt staen, oft sy souden moigen betalen ende gestaen mits betalende de helft den proprietaris aengaende.

III.

Ten derden, oft de proprietarisen van huysen, ledich staende, souden gestaen mits betalende de helft hun aengaende.

IIII.

Ten vierden, dat sommige parsoonen hebben betaelt een weke ende syn vuyt dat huys vertrocken in een ander huys ombetaelt staende, oft sy souden moeten betalen daer sy nu woonen, oft de resterende drye weken betalen daer sy ghewoont hebben.

V.

Ten vyffden dat Uwer Eer. gelieve te verleenen executorien, om de gebreckelycke te bedwingen tot betalinge.

Appoinctement.

Opt I[e] articule : Is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert dat eeniegelyck terstont sal schuldich wesen te betalen syn weeckgeldt vanden huyse daerinne deselve heeft gewoont ten tyde vanden consente in Augusto lestleden. Actum VII[a] Martii 1580.

Opt II[e] articule : De parsoonen comende woonen in eenige huysen ende die te vorens hun weeckgeldt hebben betaeldt vande huysen daerinne sy ghewoont hebben selen gestaen mits verschietende hetselve weeckgeldt voorden proprietaris.

Opt IIIe : De proprietarisen selen gestaen mits betalende de helft hun aengaende.

Opt IIIIe : Refereren mynne Heeren aenden appoinctemente opden iersten articule.

Opt V^e articule : Syn de Gecomitteerde geauthoriseert, gelyck mynne Heeren die geauthoriseert hebben mits desen, omme te gebruycken de middelen van executien, soo door ende by sulcke Officieren, Cluyvers, huissiers, deurweerders alsoyck wegen van feyte, tsy by knuyven oft affpandinghe inde goeden der deffaillanten, soo sy tot effect van desen selen bevinden te behooren, ende de wederspannige mynne Heeren aen te geven, omme deselve voorts te straffen soo behooren sal. Actum VII^a Martii anno 1580.

Alsoo den III^en Martii lestleden by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt is geordineert dat om te vervallen doncosten vande convoyen van hier op Willebroeck, elck passagier te schepe van hier opwaerts ende van daer herwaerts respective varende souden schuldich syn telcken vande selve reyse, gaens ende comens, te betalen twee stuyvers, ende ten eynde dyenaengaende worde ghemaect behoorlycke collecte, ontfanck, bewys ende reliqua ende deselve penningen tot versekeringe vande selve passagiers tot egeenen anderen eynde en worden gheemployeert, Soo ist dat mynne Heeren voors. met den Maendaegschen Raedt deser stadt hebben gecomitteert deersame Aerdt Bormans, coopman, totten ontfanck vande penningen vande collecte vande voors. twee stuyvers te procederen, dewelcke daeraff sal houden een casse apart ende deselve vuytreycken, onder dordinantie vanden Kryschraedt deser stadt neffens Synne Excellentie, in handen van Peeteren vanden Venne, Deken vande Schippers, tot betalinge vanden oirlochschepe vanden convoye voors. ; comitterende Hans Heeren, clerck vande Bierhooftpoorte, tot Collecteur vande selve twee stuyvers, welcken aengaende deselve sal stellen cautie in handen vande Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt ende alle weken, sonder voorder dilay, brengen deselve collecte in handen vanden voors. Gecomitteerde Aerdt Bormans ; comitterende voorts Marten Beeckman tot Contrerol-

leur tegens vyffve, mits doende beyde den eedt van ghetrouwicheyt daertoe gerequireert. Ende tot beter beley ende voorderinge deser saecken ende opdat alle frauden worden voorgecomen, soo selen de voors. Tresoriers ende Rentmeestere den voors. Collecteur ende Contrerolleur designeren ende oyck accomoderen eenige plaetse ontrent het Bierhooft, aldaer deselve hun selen moigen houden ende sitten. Actum VIIIa Martii anno 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Beernaerdt Verleger, geleyspotbacker, 23 guldenen 12 stuyvers, over seker stove by hem inden huyse vanden Heer St.-Allegonde, gestaen inde casteelplaetse, ghemaect. Actum VIIIa Martii 1580.

Geordineert, opde specificatie by Anthonis de Vriese overgegeven, ter causen van timmerhoudt tot behoeve deser stadt gelevert, sedert den XXen Augusti tot den IXen Septembris 77 gelevert, denselven vuyt te reycken de somme van hondert LI guldenen IIII stuyvers. Actum IXa Martii 1580.

Geordineert dat men Cornelis Gramey, Collecteur vande wynaccyse, sal passeren de somme van negenendertich guldenen XIII stuyvers, ter causen van accyse van wynen tot behoeve vande Herberts, ende dat ter contemplatie ende omme te gratificeren deselve Herberts, mits de groote sommen die sy aende stadt ten achter syn ende tot welcken eynde men aen hen van deser stadtwegen is schryvende, opdat hen gelieve pacientie te nemen. Actum IXa Martii 1580.

Een appoinctement opde requeste byde welcke de Comissarisen totte vivres wordt geordineert te ruymen het clooster vande Boomgaerden (1) tot behoeve van die vande gereformeerde religie. Actum IXa Martii 1580.

Geordineert Aerdt Bormans cum suis dat sy den Collecteurs vande bieraccyse selen vuytreycken den LXen penninck in respecte vande hoochselen vande vier ende sesse stuyvers geconsenteert ende gecontinueert opde tonne

(1) Beggaarden.

biers ten laste vande tappers respective van vier ende acht schellingen de tonne ende daer overe. Actum IX[a] Martii 1580.

Geordineert den Rentmeestere Generael deser stadt, nu synde oft by tyde wesende, dat hy sal tellen vuyter Cassen van Reductien, aen S[r] Jan van Hove ende consoorten, de somme van twee duysent een hondert sevenenviertich guldenen seven stuyvers, voor gelycke somme by hem, van Hove ende consoorten, ten versuecke van mynne voors. Heeren betaelt aen S[r] Pauwels Doucher, Colonel, ter causen van sekere reste noch open ende onbetaelt staende, ter causen vande obligatie van sessentsestich duysent guldenen by diversche Heeren cooplieden ende borgeren deser stadt onderteeckent, daeroppe deselve Coronel Doucher eene merckelycke somme van penningen hadde gedebourseert ende getelt, mits byden voors. Rentmeestere, nu synde ende by tyde wesende, overgenomen wordende vuyt handen vanden voors. van Hove de voorgenoemde obligatie van sessentsestich duysent guldenen, wesende gecasseert, ende dyenvolgende overbrengende deselve obligatie, met quitantie van gelycke somme van twee duysent een hondert sevenenviertich guldenen ende seven stuyvers, sal hem deselve worden ghepasseert int vuytgeven vande rekeninge die hy ter causen vande voors. Casse van Reductien schuldich is oft schuldich sal worden te moeten doene ; ordonnerende den Gecomitteerde totter reductien vande renten te depescheren ordinantie opden Rentmeestere deser stadt van gelycke somme, ten fyne als vore, eentsamentlyck ordonnerende noticie gehouden te wordene int verbael dat de voors. Casse van Reductien byden Rentmeestere wederom sal moeten worden gerembourseert vande extraordinarise casse. Actum X[a] Martii 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy van stonden ane neffens tBierhooft, daer sy de plaetse selen bevinden bequaem te wesen, doen maecken seker huysken dienende tot behoeve vanden Collecteurs ende Contrerolleur geordineert totten ontfange vande twee stuyvers voor het contingent opt fort van Willebroeck. Actum XI[a] Martii anno 1580,

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Meester Michel de Backer, advocaet inden Raede van Vlaenderen, de somme van LXV guldenen, volgende den bescheede daeraff synde. Actum XI[a] Martii anno 1580.

Gesien by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen de procuratie vande Leden deser stadt vanden XXII[en] Julii lestleden, de specificatie vande dagen by Valerius van Dale, Schepene, overgegeven, ende de besoignee byden selven inde gemeyne saecke vuyt laste van mynne Heeren voors. gedaen, ende geleth opde redenen inde requeste geruert, is by mynne voors. Heeren geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere denselven van Dale, soo voor synne reys als stille liggende dagen, à rayson van vier guldenen daegs, voor twee hondert ende tweelff dagen, selen vuytreycken de somme van acht hondert ende achtenviertich guldenen, mitsgaders de somme van tsestich guldenen byden selven verleegt ende verschoten in diversche stucken aldaer voor dese stadt gelicht, volgende de specificatie daervan synde. Actum XII[a] Martii 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere aen Lambrecht Martens, stadtbode, vuyt te reycken de somme van vyfftich guldenen, in mindernisse ende op rekeninge van synne diensten ende vacatien by hem te doene in deser stadts saecken, om hem daermede te behelpen in synne reyse nae het landt van Overyssel ende anderssints. Actum XII[a] Martii 1580.

Geordineert, op het verthoonen vande Cappiteynen deser stadt van het groot pericule dwelck soude moigen rysen door St.-Janspoorte, dat den Tresoriers ende Rentmeestere deselve terstondt selen doen demolieren ende de materialen appliceren tot behoeve deser stadt. Actum Lunæ XIII[a] Martii 1580. (*fol.* 64 *v*°).

Geordineert den ses Gecomitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden te laten volgen de Gecomitteerde totten bouw vanden nieuwen stadthuyse alsulcke sesthien boomen als syn staende in Junienbosch (1), eertydts byden

(1) Soniënbosch.

Gouverneur den grooten Commandeur (1) den Vrouwenbroeders (2) geschoncken, mits voor elck derselver betalende IX guldenen XV stuyvers eens. Actum ut supra. *(fol. 65 v°)*.

Alsoo Jeronimus Backaert, Contrerolleur vande artillerye, Lasarus Struyck ende meer andere, soo by requeste als mondelinge, mynne Heeren te kennen hadden gegeven ende geremonstreert dat sy hun ghetrouwelyck, in groot pericule huns goets ende lyff, hadden gheemployeert tot reductie ende overleveren vande citadelle ende casteele binnen dese stadt, ende dat ter selver stondt byden Breeden-Raedt derselver stadt, tot danckbaricheyt ende in vergeldinge vande selve goede patriotten, hadden geaccordeert de somme van sessentsestich duysent guldenen ende daertoe ghewillecoort eenen thienden penninck, ten eynde elck nae syn verdienste daeraff soude worden gherecompenseert, Soo hebben mynne Heeren voors. ende Maendaegschen Raedt voors. gecomitteert Meester Nicolaes de Voogt, Schepene, Valerius van Dale, Schepene, Meester Jan vanden Warcke, Pensionaris, Jan Spannenborch, Raetsman, Deken vande Meersse, ten eynde sy hun informeren wie met de voors. somme van LXVIm guldenen, hoeverre deselve syn gerecompenseert ende wes ende wat somme daeraff alnoch is resterende, onder wyen die is berustende, wie den ontfanck daeraff heeft gehadt ende wie daervore is contabel, omme, tselve gedaen ende hun rapport gehoort, eeniegelyck, nae syn verdienste ende employ inder voors. saecken, met een grativiteyt ter memorien van een soe goeden warck van dese stadtswegen vereert te moigen worden. Actum XIIIa Martii anno 1580. *(fol. 65 v°)*.

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans, Schepene, Cornelis Pruynen, Tresorier, ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris, Peeter vanden Venne, Deken vande Schippers, Jan Spannenborch, Deken vande Meersse, Rombout Vermeeren, Deken vande Vischcoopers, Jan van Santvoort ende Adriaen van Breen, Hooftlieden vande Poorterye, Jan van Heerstraeten ende Jan Anthonissen, Wyckmeesteren, om metten iersten moigelyck synde anderwerven te treden

(1) de Requesens.

(2) Geschoende Carmelieten of O.-L.-V. broeders.

in comunicatie mette Policiemeesters deser stadt opden gheraempden voet daermede men meynt te voorcomen ende remedieren het groot bedroch ende schade die dese stadt dagelycx is lydende in hare assyse vande bieren, eentsamentlyck te delibereren welcken voet beter sy, tsy van collectatie oft verpachtinge, omme tselve gedaen ende der voors. Gecomitteerde rapport ende besoignee gehoort, voorts geordineert te worden nae behooren. Actum Lunæ XIIII[a] Martii 1580.

Geresolveert dat mynnen Heeren den Buyten-Borgemeestere, Meester Pauwels Schuermans, Schepene, ende Meester Jan Gillis, Pensionaris, selen den Staten van Brabandt aengeven den noodt van Synne Alteze ende gebreck van gelde. Actum XIIII[a] Martii 1580.

Geordineert, opde specificatie, den Tresoriers ende Rentmeestere te betalene de somme van XVI guldenen XIIII stuyvers, ter causen van het vonnisse ende andere copyen tegens dese stadt ende den rentieren opponenten inden Rade van Brabandt gewesen. Actum XIIII[a] Martii 1580.

Geordineert, onder seker formulier, den Secretarisen deser stadt te segelen, onder der stadts segele, de beloefte van indempniteyt aenden genen die syn woonende inde huysen van Janne Tacquet ende andere die syn getaxeert inde somme van LII[m] guldenen ter maendt, absent synde, hier heur huysen hebbende, van dat sy, avancherende de huere in minderinge vande selve quote, ter causen van dyen nyet en selen gemolesteert worden. Actum XIIII[a] Martii anno 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere, ter causen van het kassyden vande Warffpoorte met het meten van dyen, te tellen ende te betalen de somme van twee hondert sestich guldenen eenen stuyver. Actum XIIII[a] Martii 1580.

Geordineert ende gecomitteert Meester Nicolaes de Voogt, Schepene, omme te comuniceren metten leegwerckers van buyten hier binnen comen synde ende alhier hunne neeringe begeerende texerceren ende heure intentie

naerder te verstane, mitsgaders de meynninge vande Heeren hun voorder te kennen te geven, om, syn rapport gehoort, voorts geordineert te wordene soo behooren sal. Actum XIIII[a] Martii anno 1580.

Gestelt seker ordinantie op seker beworp van goedenisse van seker erve inde Nieuwe stadt, toebehoort hebbende Thibout Pruynen, welcken volgende den Tresoriers ende Rentmeestere wordt geordineert hun te reguleren. Actum XV[a] Martii 1580.

Alsoo mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen opden XVI[en] Januarii lestleden anderwerff hebben gecomitteerd Meester Pauwels Schuermans ende Meester Nicolaes de Vooght, Schepenen, om naerder met den Munters te comuniceren nopende hunnen vrydom vande nieuwe hoochselen opde wynen gestelt, ende dat men middelertyt soude supercederen van executie deshalven te doene, Soo ist dat mynne Heeren de Wethouders, in conformiteyt van dyen, geordineert hebben Cornelis Gramey, Collecteur vande wynaccyse, de wynen vande Munters ende dOfficiers derselver te laten passeren met opschryven, soo ende gelyck men tot noch toe gedaen heeft, ende dat voorden tydt van dry maenden alleenlyck, binnen welcken tyde de voors. Munters selen schuldich syn de begonste comunicatie met den voors. Comissarisen te termineren. Actum XV[a] Martii 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen tellen ende geven aen S[r] Aerdt Vleminck de somme van vier hondert guldenen eens, maeckende tsamen, met de voorgaende partye byden selven vuyt ordinantie van mynne Heeren te vorens by hem ontfangen, tsamen, de somme van XXIIII[c] guldenen, omme die temployeren inde stadts seer groote saecken van importantien, den Heeren, nae voorgaende rapport kennelyck, ende overbrengende de voors. Rentmeestere dese met behoorlycke quitantie daertoe dienende, sal tselve hem passeren int vuytgeven synder rekeninge. Actum ut supra.

Geordineert (opde ordinantie vanden Rentmeestere Jan van Niverseel), den Rentmeestere in minderinge vande

bede, te tellen dry hondert XX guldenen. Actum XVIa Martii 1580.

Alsoo Meester Henrick van Couwegem desen morgentydt is vuyt den huyse van synnen schoonvader den Tresorier Aerdt Molckman gehaelt gheweest byden Provost vanden Hove Guillaume dAix, met assistentie vanden Onder-Schouteth deser stadt, sonder consent van mynnen Heere den Borgemeestere, vuyt crachte van seker appoinctemente byden Eertshertoge Mathias, Gouverneur ende Lieutenant Generael vande Nederlanden, gegeven, daerby bevolen was dat men den parsoon vanden voors. Henrick van Couwegem soude nemen in bewaerder handt, Soo ist dat Borgemeesteren ende Schepenen, rypelyck opde voors. saecke geleth hebbende ende bevindende dat deselve was alsoo gedaen tegens de vryheyt ende privilegien deser stadt, hebben geordineert dat den voors. Meester Henrick van Couwegem sal terstondt vuyter hachten worden ontslagen ende dat den voors. Provoost ende Onder-Schouteth souden in synne plaetse gevangen worden ende gestelt opden *Steen* ende aldaer soolange blyven tot dat anderssints by mynne Heeren daerinne sal wesen versien, tot conformatie van hunne voors. privilegien tot noch toe onverbrekelyck onderhouden, daeraff men de voors. Eertshertoge sal in alle behoorlycke eerbiedinge informeren. Actum XVIa Martii 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere van wegen dese stadt te betalen aenden weerdt int *Hoeffyser* sesse stadtstoopen wyns, waermede sy beschinckende syn den Cappiteyn Tongerloo, liggende inden garnisoene tot Dermonde. Actum XVIIa Martii 1580.

Geordineert den Rentmeestere Peeter Panhuys, op dordinantie vanden Rentmeestere vande Staten van Brabandt Nyverseel, te tellen tot behoeve vanden Borgemeestere Leeffdale de somme van hondert tachentich guldenen, in minderinghe vande bede. Actum XVIIIa Martii 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Meester Jaspar Zanders, Oude-Schepene, de somme

van dertich guldenen eens, in respecte van sekere rapporten by hem vuyt laste vande voors. Wethouders ten dienste deser stadt gedaen. Actum XIX^a^ Martii anno 1580.

Alsoo Symon Hoons den XI^en^ Novembris anno 78 verpacht hadde voor eenen jaere de torffaccyse voorde somme van achthien hondert XLIX guldenen, te betalen alle maenden een tweelffste deel, ende dat de voors. Hoons in Aprili daernae, anno 79, ten versoecke van synne crediteuren, is geapprehendeert geweest, ende dat geschapen was, gelyct oyck gebeurt is, dat de voors. Hoons daeraff nyet lichtelycken en soude ontslagen worden, waerdore de stadt apparentlyck geschapen was groot prejuditie te lyden inde voors. heure accyse, om dwelck te verhueden hebben Tresoriers ende Rentmeestere goetgevonden aldaer te stellen eenen Contrerolleur, dwelck sy gedaen hebben byden parsoon van Rombout van Mansdale, die oyck last gehadt heeft de penningen tontfangen ende die deser stadts Rentmeestere over te brengen, gelyck hy gedaen heeft totter expiratien vanden pachte, te wetene den X^en^ Novembris 1579, tydt van acht maenden, daervoren men met hem overcomen is tegens hondert XXV guldenen tsjaers opt goetduncken van mynne Heeren, beloopende voorde voors. acht maenden LXXXIII^tich^ guldenen VI stuyvers I blanck, soo is by mynne Heeren tselve accord geadvoyeert; ordonnerende dyenvolgende Tresoriers ende Rentmeestere Rombout van Mansdale, ter saecken voors., vuyt te reycken de voors. LXXXIII^tich^ guldenen VI stuyvers I blanck. Actum XIX^a^ Martii 1580.

Geordineert dat twee parsoonen vande Policiecamer ordinarie selen moigen compareren ende acces hebben in Collegio des Maendaegs inden Maendaegschen Raedt, om aldaer met mynnen Heeren ende de Goede Mannen vande Ambachten te adviseren in occurrerende saecken van politie ende die des Maendaegs ordinarie getracteert worden. Actum XIX^a^ Martii 1580. *(fol. 68).*

Geresolveert, opt versueck oft aengeven van Synne Hoocheyt ende Raedt van Staten gedaen byden Audiencier Asseliers, nopende de defentie vanden parsoon van Guillaume dAix, dat men ter begeerten ende contemplatien vande

selve Synne Hoocheyt ende Raedt van State denselven dAix sal vande detentien relaxeren. Actum Lunæ XXI[a] Martii 1580.

Instructie waernae [de Collecteurs ende Contrerolleur hun selen moeten reguleren int feyt ende collecteren vanden impost opt sout ende den gesouten visch denwelcken hier binnen den lande gesleten ende geconsumeert sal worden, volgende de liste hiernae gespecificeert.

Sullen gehouden wesen hun te vinden op het comptoir daertoe geordineert ende aldaer, met raedt ende advys van malcanderen, overslaen de taxatie vande voors. consumptie ende alsoo tot allen tyden den visschers ende schippers te gerieven volgende de costume vanden thol, waeraff den Collecteur rekeninge ende boeck houden sal vande betalinge ende parsoonen die tvoors. sout ende visch brengen selen, ende de Contrerolleur sal oyck in synnen boeck specificeren de quantiteyt ende weerde van tgene datter in elcke stede comen sal.

Item selen gehouden wesen parsonnelyck te verschynen, sonder yemanden anders in hunne plaetse te stellen, ten ware door siecte, op verbeurte van elcke reyse inde boete te vallen van XX stuyvers ende dat tot proffyt vande armen.

Selen oyck goede toesicht nemen dat egeene vande voors. goeden voorby en passeren noch innecomen sonder de middelen betaelt te hebbene byden genen die het innebrengen sal, tot dyen eynde hun belastende cerchers op haren cost te stellen, opdatter geen bedroch oft fraude en geschiede, ende fraude bevindende, selen de voors. Officiers deen hellicht vande boete genyeten, sooverre die nyet en excedeert de somme van sesse hondert ponden Arthois, omme deselve helft tusschen hun byden cerchers metten Officier vande plaetsen dexecutie doende, soo des noot sy, te bedeylen, ende dander helft tot proffyt vande Staten.

Voorts selen de schippers oft cooplieden gehouden wesen,

des versocht synde. by heuren eedt taffirmeren dat sy nyet meer goets en hebben dan sy hebben doen opschryven ende betaelt.

Selen insgelycx gehouden wesen terstondt ende vooral metten Officier vande stadt te gaen enregistreren de quantiteyt vant sout dat elcken soutcooper oft vercooper in syn huys, packhuys oft kelders heeft, omme tselve te doen betalen de taxatie daerop gestelt, affslaende tgene sy daervan selen betaelt hebben, opdat diegene voortaen soudt innebringen selen nyet verachtert oft meer belast en worden dan diegene die alsnu wel versien syn.

Desgelyck selen oyck doen inde soutkeeten, omme die quantiteyt te wetene ende rekeninge te houden van het sout dwelck sy nu hebben ende ontfangen selen, ende oyck wat sout dattet is, om daernae heure rekeninge te maecken wat hetselve sout vuytbrengen mach, omme hetselve aff te schryven tegens de partyen die sy vercoopen oft wechseynden selen, volgende de notitie vande meters, mette welcke sy goede correspondentie houden selen ende den eedt selen affnemen geen sout te meten sonder rekeninghe daeraff te hebbene, waer ende voor wyen dat geladen is, omme de betalinge te moigen heysschen.

Item selen hun debvoir doen, soovele hun moigelyck is, te vernemen oft er egeene sout oft visch buyten der stadt oft lancx de dorpen gelost en wordt, om dese impositie te schouwen, ende alsoo binnenslandts gesonden, sonder aleerst inde stadt geweest te hebben.

Selen alle maenden gehouden wesen hunne rekeninge respectivelyck elck besundere ende getrouwelyck besloten over te leveren ende te seynden in handen vande Staten van Brabandt oft heure Gedeputeerde, met goede specificatie, volgende de betalinge dyer geschiet sal syn.

Ende nopende hunnen salaris ende gagien selen deselve getaxeert worden etc.

Van elck hondert souts . . . . . . XC guldenen.

Van elck stroy droogen harinck van Vc £ V schellingen.
Van elcke tonne gesouten visch . . X schellingen.
Van elcke tonne harincx zeestuck . XII schellingen.
Elcke tonne harincx wrack . . . X schellingen.
Ende dit al in ponden ende schellingen Arthois.

Onder stondt geschreven aldus : Gedaen by mynne Heeren vande Staten shertogendoms ende landts van Brabandt binnen der stadt van Antwerpen den Ien Meert 1580. Onderteeckent : And. Hessels, van Deventer.

Gesien dese instructie ende comisse daertoe dienende byde Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen, confirmeren hun met dinhouden vanden selven, consenterende dat de voors. instructie ende comissie sal worden ter executien gestelt duerende den consente byde Leden deser stadt hiertoe gedragen, expirerende den . . (*sic*) Maii toecomende. Actum XXIen Martii anno 1580.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Meester Cornelis Lanschot, ter saecken van het authentiseren van diversche acten ende stucken, nae vuytwysen der specificatien daervan synde, de somme van hondert tweelff guldenen ende thien stuyvers eens. Actum XXIa Martii 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere te betalen tgene Jaecques de Bot verschoten ende geschreven heeft voor dese stadt sedert XXVII Decembris 78 totten lesten Decembris 79, beloopende tsamen ter sommen van twee hondert eenen guldenen XI stuyvers. Actum XXIIa Martii 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere dat sy tot behoeve deser stadt, als beter gedaen dan gelaten, selen calaengieren ende vernaerderen alsulcken coop van twee derdendeel van een erfflycke gereduceerde rente van hondert tachentich guldenen tsjaers, ghehipothiceert opt alluyncontract, toebehoort hebbende wylen Jouffrouwe Catlynne Cocx, lestwarven weduwe Heeren Erasmus Schetz, als onlancx ter Vrydaegsmerct gecocht heeft Jan Pellecoren, coopman, voor XLVIII guldenen IIII stuyvers erfflyck den penninck

sesthiene ende noch II guldenen X stuyvers voorden halven lyffcoop, welcke voors. rente vande voors. twee derdendeelen van hondert 80 guldenen sjaers metten verloope Henrick van Weert ter Vierscharen hadde gheevinceert ende by mynnen Heere den Amptman doen vercoopen, voorde voldoeninge van 38 guldenen ende X stuyvers erfflyck ende acht jaeren verloops, die hem, van Weert, waren competerende, volgende dacte daeraff synde, ende de hooftpenningen vande voors. XLVIII guldenen ende IIII stuyvers à rayson als vore, mitsgaders de voors. II guldenen X stuyvers voorden lyffcoop aenden voors. cooper vuyt te reycken ende hem daeraff te rembourseren. Actum XXII^a Martii 1580.

Geordineert dat men den Tresorier Prunen sal rembourseren van alsulcke seven hondert eenentseventich guldenen vier stuyvers over de hooftpenningen van XLVIII guldenen IIII stuyvers erfflyck den penninck sesthiene, procederende vande calaengieringe vande twee derdendeelen van een rente van I^c LXXX guldenen tsjaers tot behoeve vande stadt gedaen, ghehipothiceert opt alluyncontract, als onlancx ter Vrydaegsmerct gecocht heeft Jan Pellecoren, volgende dacte daeraff synde date van desen, ende dat vande maendt pachts vande maelaccyse die vervallen sal quinta Aprilis naestcomende; ordonnerende den Rentmeestere nu synde oft alsdan wesende tselve alsoo te doene ende den voors. Tresorier daerop tassigneren, als hem daervoren geaffecteert synde. Actum XXII^a Martii anno 1580.

Gecomitteert Meester Jan de Pape ende Joncker Philips van Schoonhoven, als Comissarisen, omme toverhooren Melchior Christoffels met synne consoorten, Wepelaers vande nabeschreven gulde, ter eenre, ende Dekens ende Oudermans vande Schermersgulde, ter andere syden, in sekere heure geschillen ende differenten, deselve metten anderen te veraccorderen opdat moigelyck sy, ende, ingevalle neen, der voors. Comissarisen rapport ende besoignee gehoort, voorts geordineert te worden nae behooren. Actum XXIIII^a Martii anno 1580. *(fol. 69 v°).*

Alsoo de Gedeputeerde der stadt van Dermonde, opden XXII^en ende XXIIII^en Martii lestleden, mynne Heeren vanden

Rade neffens Synder Excellentie ende vander oirlogen mondelinge hadden geremonstreert ende te kennen gegeven den extremen noodt daer haer de voors. stadt van Dermonde jegenwoordelyck inne was vindende, door het groot gebreck van seker quantiteyt van groot geschut, scherpen, als poeder, omme allen dwelck te becomen sylieden, Gedeputeerde, hadden vercleert van wegen Hooch-Bailjouw ende Wethouderen derselver stede gelast te synne hunne vuyterste neersticheyt ende diligentie te doene om by coope, soo van comptante penningen als op dagen, allen tselve binnen dese stadt te becomen, daertoe sylieden oyck hunne vuyterste diligentie hadden gedaen, maer alsoo sylieden allen tselve soo gevueglyck nyet en consten becomen als den jegenwoordigen noodt vande voors. stadt van Dermonde tselve wel was verheysschende, hadden versocht aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, mitsgaders aenden voors. Gecomitteerde vanden Rade van oirlogen, dat hun gelieven wilde te ordonneren den Gecomitteerde totter amonitien deser stadt den remonstranten in desen jegenwoordigen noodt te assisteren met eenige vande stucken deser stadt competerende, by hunlieden, remonstranten, besichticht ende denselven Gecomitteerde totter amonitien gedesigneert, daeraff de drye waren yseren stucken, wesende quartierslangen, noch vier cleyn metalen falckonetten ende een groote metalen nootslange, elck met synnen affuyten ende gereetschappen, soo van scherpen, lepels, aensetters ende anderssints, ten minsten tot vyfftich stucken scherps tot gebruyck van elck derselver dienende, mitsgaders noch twee duysent ponden poeders ; presenterende, achtervolgende de versegelde obligatie van Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Dermonde, in date XXIIII Martii LXXX^{tich}, onderteekent : G. VANDER BEECKE, den voors. Gecomitteerde totter amonitien alle deselve voorgenoemde stucken van artillerye ende amonitien mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen oft den Gecomitteerde totter amonitien vuyten hunnen name deselve te restitueren oft weder te leveren, des versocht synde, oft van als de weerde van dyen, sooverre vande voors. munitien yet verargert oft vermindert ware ; omme van allen dwelck de weerde ghevueglyck te weten, hadden insgelycx begeert dat men allen tvoors. geschut, scherpen,

poeder ende gereetschap soude doen estimeren ende priseren, ten eynde dese stadt ende amonitie tot concurrerende sommen ende juste weerde van dyen souden moigen worden gerembourseert, waerop mynne Heeren geleth hebbende, hadden eyntelyck dese saecke gestelt inde discretie vanden voors. Rade van oirlogen, Soo ist dat de voors. Gecomitteerde vanden Rade neffens Synne Excellentie ende van oirlogen hebben geordineert den Gecomitteerde totter amonitien deser stadt dat sylieden leveren aen Joncker Louwies vander Daesdonck ende Franchoys Mettepenningen, Overdeken vander Hallen tot Dermonde voors., de voors. gedisigneerde acht stucken geschuts, met vyfftich stucken scherps tot elck derselver, eentsamentlyck de affuyten, wissers, aensetters ende lepels tot gebruyck vande selve stucken dienende, mitsgaders oyck twee duysent ponden poeders, doende allen tselve priseren ende estimeren tot redelycken coopmanspryse ende daeraff, in conformiteyt (boven de versegelde obligatie der stede van Dermonde,) nemen obligatie vanden voors. Joncker Louwies vander Daesdonck ende Franchoys Mettepenningen, inhoudende geloefte van inde voors. qualiteyt dese stadt van gelycke somme als de voors. priseringe sal vuytworpen de Gecomitteerde totter amonitien te rembourseren tusschen dit ende sesse maenden naestcomende, oft eyntelycken allen tselve geschut ende amonitie in specie te restitueren binnen Antwerpen costeloos ende schadeloos, stellende tot versekertheyt van dyen, in handen vandeGecomitteerde totter amonitien, de voors. versegelde obligatie. Aldus gedaen, soo inde Collegie van mynne Heeren vander Weth als inden Rade van oirlogen, XXIIII[a] Martii anno 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere dat sy Dierick Poelman selen betalen jaerlycx de somme van LXXX guldenen, ter saecken van synne gagien van het boeckhouden opde wynaccyse alhier van alle de wynen die buyten dese stadt gesonden ende ghevoert worden, conform den 53, 54 ende 55 articulen vande ordinantie vande wynaccyse, innegegaen synde X[a] Novembris 78, alswanneer hy in synnen dienst is getreden tot wederoepen vande Heeren. Actum XXVI[a] Martii anno 1580.

Geordineert den Collecteurs vande wynaccyse tot behoeve

vandeBorchtkereke aff te schryven twee amen wyns dewelcke selen gesleten worden tot den dienst inde selve kercke dit jegenwoordich jaer. Actum XXVIII[a] Martii anno 1580.

Opt versueck van Meester Lieven Moyns, Gedeputeerde der stede van Gendt, heeft mynnen Heere den Marckgrave verclaert dat Synne Excellentie met Synne Hoocheyt gecomuniceert hebbende, heeft geseegt (gemerct het faict vande oirlogen aengaet,) te willen deputeren eenige die kennisse souden nemen van het faict dwelck Jaecques Mieghen, gevangene, wordt opgeleegt, ende want tselve by Synder Excellentie mits synder absentie nyet en is gedaen, en soude denselven ghevangen den voors. Meester Lieven Moyns nyet connen laten ghevolgen sonder ordinantie vande selve Synne Excellentie, dat daeromme deselve Moyns hem sal moigen addresseren aen Synne Hoocheyt ende Excellentie ; sal oyck binnen middelen tydt schryven aende selve Synne Excellentie. Actum XXVIII[a] Martii 1580.

Alsoo Mynheer den Amptman Joncker Jan van Stralen by brieven vanden XIX[en] deser maendt van Meert aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen heeft geschreven dat hy hem is deporterende van het colonelschap by hem als Buyten-Borgemeestere bedient synde, Soo hebben deselve Wethouders met den Maendaegschen Raedt ende de Colonellen versocht Mynheer den Borgemeestere Junius denselven last ende dienst te willen aenveerden, die tselve ten lesten heeft geconsenteert ende den eedt daertoe staende ghedaen. Actum Lunæ XXVIII[a] Martii anno 1580.

Geordineert tot behoeve vanden klerck Lieven de Bri, voor dese stadt sekere stucken vuyt laste van Meester Jan Gieles geschreven hebbende, volgende de specificatie daeraff synde, vuyt te reycken XVI guldenen XIIII stuyvers Actum XXVIII[a] Martii anno 1580.

Alsoo diversche ende mennichvuldige clachten, soo mondeling als by geschrifte, aen mynne Heeren de Wethouderen endeRaedt der stadt van Antwerpen, van wegen de cooplieden ende ingesetenen derselver stadt, tot meer reysen (syn) gedaen

geweest, ende namentlyck inden Maendaegschen Raedt den XXVIII^en deser maendt van Meert, van dat de generale middelen ende ongelde opde coopmanschappen gestelt (boven den taux by gemeen consent desaengaende overdragen,) soude grootelycx worden beswaert vuer de ghoeden ende coopmanschappen comende ende passerende voorby Nimmegen, ende dat, soo sy seyden, by ende door last vande Gedeputeerde vande Unie tot Vuytrecht vergadert, dwelck aldaer tegens alle recht ende billicheyt wordt affgenomen, tot grooten naedeel nyet alleene van dese stadt (soo daerdore den train vande coopmanschappen wordt gediverteert,) maer oyck vande generaliteyt, gemerct soolange degaliteyt nyet en wordt overal geobserveert ende onderhouden, de middelen generael daerdore grootelycx worden verhindert ende dinnecomen desselffs merckelyck vermindert, Soo hebben mynne Heeren ende Raedt voors. gecomitteert ende comitteren, mits desen, Meester Pauwels Schuermans, Schepen, Oudt-Tresorier der stadt voors., omme te reysen nae Hollandt naeden Hage ende elders daer de voors. Gecomitteerde ende Gheunieerde vergadert syn, ende aldaer, met voorgaende comunicatie van dandere der voors. stadt Gedeputeerde aldaer synde, de voors. clachten aen te geven ende andere gelycke breeder ende particulierlycker inde requeste daeraff synde vermeldt, ende dyenvolgende te versuecken dat deselve gelieve daerinne promptelyck te doen versien, met declaratie, ingevalle de voors. Gedeputeerde bevinden dat daerinne egeene spoedige remedie ende behoorlycke provisie, sonder voorder vertreck oft vuytstel, en worde gebruyct van deser stadtswegen, gemerct (nyettegenstaende by diversche Gedeputeerde, soo cooplieden als andere, te dyen fyne van deser stadtswegen aldaer gesonden, de voors. onbehoorlycke voortstellen ende affnemingen lanck ende breedt, tot groote oncosten der voors. stadt, syn verthoont gheweest ende daerop versocht behoorlycke remedie,) tot noch toe nyet en is nagevolgt, dat daeromme de voors stadt, (by faulte van behoorlycke remedie,) sal moeten gebruycken alle alsulcke middelen als deselve (om tvoors. onbehoorlycke ende feytelycke usurpatie voor te comen,) sal te rade bevinden te behooren, dwelck deselve liever sage verhoet ende gekeert, ende sal desenaengaende mogen comuniceren met Synne Excellentie ende derselver faveur ende autho-

riteyt moigen gebruycken ende voorts al doen dwelck deselve tot beter addresse ende directie vande voors. saecke sal vinden te behooren, denselven daertoe authoriserende. Actum Lunæ XXVIII[a] Martii 1580.

Gecomitteert Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, Symon de Decker ende Gabriel de Hase, om als toesienders, sonder contabel te wesen, in alder diligentien by Jan de Weynssone ende Anthony le Muet, als Superintendenten, te doen innen de restanten ende openstaende partyen vanden weeckgelde vanden halven stuyver opden gulden byde Leden deser stadt geconsenteert, mitsgaders, soovele als ghevuegelyck doenlyck sal syn, de restanten vande dycagie ende flouweelgeldt ende vanden IIII[en] hondersten penninck; authoriserende deselve Gecomitteerde om nopende alle deselve restanten te doen alsulcke moderatien, quydtscheldinge ende correctien, die ter causen vande swaricheden int innen vande selve restanten selen comen te occurreren ende resulteren, soo sy selen bevinden te behooren ende in goede equiteyt meynen nootelyck te wesen, volgende denwelcken de voors. Gecomitteerde selen worden ende blyven ontlast. Actum XXIX[a] Martii anno 1580. *(fol. 71 v°).*

Gecomitteert Jan de Weynssone ende Anthonie le Muet als Superintendenten, om in alder diligentien ende sonder eenigen dilay oft vertreck te innen ende ontfangen de restanten ende openstaende partyen van het weeckgeldt vanden halven stuyver opden gulden byde Leden deser stadt geconsenteert, mitsgaders de restanten van het dyckagie- ende flouweelgeldt ende vanden vierden hondersten penninck, ende omme tselve te gereeder te voorderen ende executeren, selen deselve Superintendenten moigen gebruycken alsulcke clercken, executeurs ende middelen als hun goetduncken sal ende sy daertoe bevinden selen dienlyck te wesen ende int innen ende ontfangen vanden vyffden ende den derden hondersten penninck gebruyct hebben gehadt ende alnoch gebruyckende syn, ende dit al onder den last van te doen behoorlycke rekeninge, bewys ende reliqua vanden selven ontfanck, alles volgende der instructie daeraff te maecken; bevelende ende ordonnerende alle clercken oft Gecomitteerde totten voors. weeckgelde ende impositien, binnen den derden

dage nae dinsinuatie ende sonder eenich voorder vertreck, in handen vande voors. Superintendenten over te brengen alle heure cohieren die sy syn onder hebbende ende te supercederen van voorderen ontfanck, mitsgaders aenden selven over te leveren den staet van heuren ontfanck met particuliere specificatie vande partyen alnoch open ende ombetaelt staende, behoorlyck onder hunlieden handtteecken geverificeert synde. Actum XXIX^a^ Martii anno 1580. *(fol. 72).*

Geresolveert ende gearresteert dat de ordonnantie raeckende het voortstaen, soo vande binnenhoenderlieden als vande buytenhoenderlieden, alhier opden XVI^en^ Decembris 79 gepubliceert, sal plaetse hebben ende stadtgrypen ende onverbrekelyck behooren ende noch onderhouden worden, soowel in respecte vande gene die alhier opde Eyermerct heure huysen syn hebbende als van alle andere, dat dyenvolgende de lotinge sal gedaen worden nae oude ende ghewoonlycke costuyme, ende dit al by provisien. Actum XXX^a^ Martii 1580.

Op sekere requeste gepresenteert aen Synne Hoocheyt ende by appoinctemente gecomuniceert de Wethouderen deser stadt, geappoincteert prout sequitur : Mynne Heeren gesien hebbende dese requeste ende dadvys van Synne Hoocheyt, de Heeren vande Finantie, mitsgaders dopinie vande Edelen vanden lande van Brabandt daerop gemaect, hebben hun geconformeert mette opinie vande voors. Edelen, behoudelyck dat men totten Borgemeesteren ende Wethouderen der stadt van Brussel sal mede comitteren den Cryschraedt aldaer, omme yemandt tordonneren voor adjonct totten vercoop vande demeynen aldaer geruert, ende dat hun dunct dat men van wegen den voors. Wethouderen van Brussel ende Cryschraedt aldaer soude moigen ordonneren Meester Lenaert vanden Hecke, Schepen, ende den Coronel Bombergen. Actum XXX^a^ Martii anno 1580.

Geordineert Cornelis Walrans omme by provisien te wesen Cappiteyn onder den Schepen ende Coronel Landtmeter, in plaetse van Guilliam Dyck. Actum XXX^a^ Martii 1580.

Alsoo mynne Heeren te vollen geinformeert syn hoe dat de stadt van Lyer, principal bolwarck ende starcte deser stadt, in groot pericule ende dangier soude comen, ingevalle men den Coronel Noritz met synne Cappiteynen ende soldaten nyet en gave behoorlyck contentement, van noode is te lauderen, aggreeren ende met behoorlycke authorisatie daertoe dienende te bevestigen de obligatie hieronder van woorde te woorde volgende, Soo syn by mynne Heeren etc. geauthoriseert de Gecomitteerde neffens Synne Excellentie omme de voors. obligatie in maten, vuegen ende soo deselve hiernae volgt te lauderen. Actum den I[en] Aprilis anno 1580. *(fol. 72 v°).*

Nous Députez au Conseil de guerres vers Son Excellence, avons promis et promectons par cestes, en bonne foy, de effectuer que les obligacions donnés par ceulx du Magistrat de la ville d'Anvers au Sr Colonel Noritz et les Capitaynes, montans à la somme de trente mille-quatre-vingt et cincq florins, à quarante gros monnoye de Flandres le florin, et ce pour deux mois et demy des gaiges, encomencez le XVe de Janvier et issues le dernier de Mars, à estre payés à la St.-Jan prochainement advenir, seront deuement ratifiés et confirmez par le Breen-Raedt de ceste ville endedans le dict terme, ou en cas que la dicte ratification se fase poinct, luy promectons nous-mesmes payer la dicte somme prédicte de deulx mois et desmy des gaiges, obligeans ad ce parement nous et chascun de nous et un pour tous, nous biens, parsonnes, les soubmettans à toutes Juges et juredictions que se soyt, renuncians à tout exceptions, privilèges que pourront estre prétendus en fraude de la dicte obligation. En tesmoing de vérité, avons ceste faict signer par les Députez, Commis et Greffier de nostre Conseil, en Anvers, ce premier d'Avril 1580 *(fol. 72 v°).*

Geordonneert dat den Rentmeestere Henrick van Lemens, geduerende synnen dienst van rentmeestersschap, sal met synnen knechten vry ende exempt gehouden worden vande wachte onder synnen Cappiteyn, ende sonder eenige contributie voorde selve. Actum I[a] Aprilis anno 1580. *(fol. 86).*

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans, Schepen, om

te compareren, van deser stadtswegen, neffens de Gedeputeerde vande Naerdere Geunieerde-Provintien tot Vuytrecht, ende taenhooren de saecken aldaer dagelycx occurrerende, inde selve te resolveren sooverre die geenen achterraedt vande Leden en requireren, van alles mynne Heeren te veradverteren ende voorts overal te voorderen de saecken deser stadt van Antwerpen raeckende. Actum II[a] Aprilis anno XV[c] tachentich.

Geordineert den Gecomitteerde totter amonitien deser stadt te laten volgen aen Cornelis Daems, Schepen ende Coronel, de quantiteyt van twee hondert viertich pondt poeders ende viertich pondt lonten, te wetene, de viertich ponden van tselve poeder tot behoeve van het fort tot Lonhout, ende de resterende quantiteyt om temployeren tot sekeren anderen aenvanck den Heeren kennelyck. Actum VI[a] Aprilis anno 1580.

Alsoo die saecken van dese stadt, soo van justitien, politien als andere, den gemeynnen lande ende innegesetenen deser stadt aengaende, mits der oirlogen ende divisien binnen desen lande als anderssints soo seer gemultipliceert syn dat die lasten van Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt de hellicht ende ongelyck meerder syn dan die geweest hebben in voorleden tyden, als daer maer sesthien Schepenen en waren, soodat nyet moigelyck en is den Borgemeesteren metten getale van sesthien Schepenen totten voors. saecken te verstaen, sonder daertoe jaerlycx noch te hebben een getal van twee Schepenen, geauthoriseert gelyck inden jaere 1556 tgetal van 16 Schepenen tot 18 is vermeerdert geweest, dwelck jegenwoordelyck meer van noode is, mitsdyen de eenige vande Schepenen moeten continuelyck geemployeert worden byde Staten vanden lande, eenige inden Cryschraedt, eenige inde camere vande Colonellen, ende andere inde comissie vande stadt ende landen buyten dese stadt, andere opde rolle, andere opden *Steen* ende in andere comissie binnen der stadt, eenige oyck sieck oft absent syn, soodat Collegie voorden meestendeel nyet starck ende genochsaem en is omme texpedieren de vervallende saecken van justitien, van politie ende andere den landen ende der stadt concernerende, soo wel waer gerequireert, mits denwelcken vinden mynne Heeren geheel

van noode by requeste aen Synne Hoocheyt ende Raedt van Staten te versuecken dat jegenwoordich getal van Schepenen worde geaugmenteert met twee parsoonen ende alsoo tot achthiene gelyck inden voorgaenden jaere 56 totten jaere 77 gemeerdert, dwelck mynne Heeren den Leden wel hebben willen aengeven, omdat tselve nyet en soude geschieden sonder hunnen wete ende wille. Actum VI^a^ Aprilis anno 1580.

Alsoo die Leden vanden Breeden-Raedt deser stadt van Antwerpen ter lester vergaderinge, gehouden den XXV^en^ Januarii 1580 lestleden, hebben respective aengegeven diversche poincten die sy verthoonden tot welvaren deser stadt ende ingesetenen derselver te strecken, ende dat Borgemeesteren ende Schepenen derselver stadt daerop, nae rype deliberatie, hebben geresolveert eyntelyck den XXVI^en^ Februarii 1580, ende deselve resolutie op elck poinct doen stellen, ende den voors. Leden respective doen comuniceren den IIII^en^ ende V^en^ dagen der voorleder maendt van Meert metten stucken daertoe dienende, Soo ist dat men versuect dat deselve Leden daerop willen antwoorden tegens de naeste vergaderinge vanden Breeden-Raedt, die men hun insinueert tegens en Maendage naestcomende den XI^en^ deser maendt April, ende van gelycken dat de voors. Leden willen resolveren opde versochte continuatie van vier ende ses stuyvers van elcke tonne biers, te betalene byden tappers, volgende dopinie van Borgemeesteren ende Schepenen, die hun als vore oyck is gecomuniceert by geschrifte; ten derden, dat den Leden oyck gelieve te resolveren opt versueck vande Gecomitteerde totter herbouwinge vanden stadthuyse ende op dopinie ende consent van Borgemeesteren ende Schepenen dyenaengaende gegeven den XX^en^ Januarii 1580 lestleden ende den voors. Leden den XXV^en^ Januarii inden Breeden-Rade voorgehouden ende daernae by copye gecomuniceert, ende mede oyck te resolveren opde versochte acte van garant ende indempniteyt van Philips de Landtmeter, Schepen ende Coronel, Adriaen van Breen, Fortificatiemeester deser stadt, Joncker Willem van Engelen ende Abraham Andriessens, Ingeniaire, daeraff den Wyckmeester ende den Ghoede Mannen vande Ambachten de copyen vande requeste ende acte van Synne Excellentie syn over lange gelevert geweest, gelyck sy inde vergaderinge

vanden voors. lesten Breeden-Raedt begeert hadden ; dat oyck den Leden gelieve te resolveren op daengeven van Borgemeesteren ende Schepenen van datse van noode vinden tgetal vande Schepenen te augmenteren met noch twee parsoonen, volgende de resolutie van Borgmeesteren ende Schepenen hierby gevuegt, ende dat de voors. Leden respective hun resolutien op tgene voors. is gereet maecken tegens den voors. XI[en] dach der maendt van April, dwelck mynne Heeren hunlieden aldus ordineren mits desen. Actum VI[a] Aprilis anno 1580.

Geordineert Andries van Eertvelt, Stadtmeestere timmerman, het planckeersel vande consistorie oft sitplaetse vande Heeren Wethouderen inde stadtshuys, volgende de designatie byden schrynwercker hem te doene. Actum VI[a] Aprilis anno 1580.

Alsoo mynne Heeren, vuyt diversche redenen, goetgevonden hebben dat men den Ambassadeur vande Alteze vanden Hertoge van Alençon soude accomoderen van een goet logement ten coste vande stadt, ende dat voorden tydt van eenen jare, om dwelck te vinden Tresoriers ende Rentmeestere hadden daernae doen vernemen, die eyntelyck, opt advoy vande Heeren vander Weth, hadden gehuert het huys van Mevrouw van Berchem, Heer Jans huysvrouwe, voorde somme van vier hondert vyftich guldenen sjaers, te betalen alle vierendeel jaers, innegegaen synde tselve jaer hueren te halff Meert LXXX[tich], Soo is by mynne Heeren de voors. huere geadvoyeert ende geapprobeert ; ordonnerende dyenvolgende den voors. Tresoriers ende Rentmeestere vander stadtwegen de betalinge daeraff te doene inder manieren voors. Actum VI[a] Aprilis anno 1580.

Geordineert te betalen aenden clerck van Meester Jan Gillis, ter causen van diversche stucken by hem geschreven inde stadtsaecken, de somme van hondert IIII guldenen. Actum VI[a] Aprilis anno 1580.

Geordineert den Gecomitteerde totter amonitien tot behoeve van het convoyschip, treckende met Mevrouw de Princersse nae Zeelandt, te versiene met twee hondert pondt buspoeders. Actum VII[a] Aprilis anno 1580.

Geordineert den Gecomitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden te leveren in handen van Domynecus Holman, Artillerymeestere deser stadt, ende Andries van Eertvelt, alsulcken coper ende metaelwarck als onder hunlieden is berustende, omme tselve gebeneficieert te worden totte gemeynne saecke. Actum VIII[a] Aprilis anno 1580.

Alsoo inde maendt van Februario lestleden, mynnen Heere den Borgemeestere Heer Jan Junius, de jonge, Ridder, soo voor syn verhuysen, oncosten int reysen van Duytschlandt herwaerts gedaen, als ten eynde deselve hem soude accomoderen met eenich logyst binnen dese stadt, toegevuegt is geweest, tot onderstandt vande selve oncosten, de somme van duysent guldenen eens, soo sy deselve somme hem toevuegen mits desen, ordinerende den Tresoriers ende Rentmeestere deselve somme hem vuyt te reycken, ende dat de Tresorier Jan van Steenwinckel, ter begeerte vande voors. Wethouderen, denselven Heer Jan Junius alsdoen heeft getelt, in minderinge vande selve somme, dry hondert guldenen eens, volgende de quitantie des voors. Heer Junius vanden XXIX[en] der maendt Februarii daeraff synde, hebben voorts de voors. Wethouders geordineert dat deselve dry hondert guldenen denselven van Steenwinckel selen affgeschreven worden aent slot van synder rekeninghe, mits overleverende de voors. quitantie. Actum IX[a] Aprilis anno 1580.

Mynne Heeren gesien hebbende de repartitie, bedragende ter sommen van hondert LXX guldenen XII stuyvers, hebben geordineert elcken vande gegoeyde hun daernae te reguleren, ende, dat doende, elck int zynne vuyt te reycken ende te betalen aenden metsers, groffsmit, lootgieter ende andere die daerane gewrocht hebben de somme aldaer gespecificeert. Actum IX[a] Aprilis anno 1580.

Geordineert Aerdt Bormans cum suis te betalen aende Secretarisen deser stadt de somme van hondert guldenen eens, ter causen van IX[c] obligatien by hen gedepescheert inde leeninge vande LII[m] guldenen. Actum IX[a] Aprilis anno 1580.

Op het rapport vande Comissarisen by mynne Heeren

geordonneert tusschen die vande Confessie van Ausbourg, ter eenre, ende de Dekens vande Bereydersambachte, ter andere syden, nopende seker different dwelck de voors. partyen waren hebbende ter saecken vande cappelle ende des daeraff dependeert, den voors. ambachte toebehoorende, is geresolveert ende geordonneert dat mits by die vande voors. Confessie den voors. ambachte jaerlycx vuytreyckende de somme vau XIIII ponden Vleems voor het gebruyck vande selve cappelle metten toebehoorten van cameren ende anderen gerieve in loco gedesigneert synde ende tot geenen anderen gebruycke van wegen den ambachte geappliceert, selen deselve daermede gestaen ende de voors. cappelle ende plaetse moigen gebruycken tot exercitie van hunne religie, schole te houden ende tot gelycke saecken, soolange als hun tselve te passe sal comen ende goetduncken, behoudelyck nochtans soovele als aengaet de twee cleyne vertreckhuysen neffens der aerden staende, deen opde rechte syde ende dander opde slincke syde vande plaetsen daer den outaer plach te stane, dat de voors. Dekens selen gestaen ende die vande Confessie hun moeten tevreden houden, mits byde selve dekens deselve accomoderende ende betalende de eene plaetse van dyen, te wetene diegene die opde slincke syde is staende, inde welcke sylieden ten laste vanden voors. ambachte selen moigen stellen alsulcke vensteren oft lichtscheppinge maecken gelyck sy bevinden selen dienlyck ende oirboirlyck te wesen tot hunnen gebruycke, ende selen de voors. Dekens dandere plaetse moigen appliceren totten huyse staende neffens de voors. cappelle inde Keyserstrate, doende daeraff de opene deure inde cappelle toemetsen. Actum IX^a^ Aprilis 1580. *(fol.* 74).

Alsoo van wegen den Staten des hertochdoms ende landts van Brabandt, opden X^en^ deser maendt April, gecomitteert syn Mynheer den Cancellier van Brabandt, de Heere van Duffele ende Heer Jan de Jonge, Buyten-Borgemeestere deser stadt, om metten iersten te trecken binnen de stadt van Mechelen ende aldaer alles te doene wes sy tot bevredinge, ruste, vertroostinge ende behoudenisse der voors. stadt ende ingesetenen derselver souden vinden te behooren, ende specialyck om den borgers ende ingesetenen aldaer aen te geven ende met deselve te tracteren

om haer te vuegen ende te assoscieren metten voors. hertochdomme ende lande van Brabandt te stellen in eeuwigen gemeynschappe ende verbondt, als de vyffde hooftstadt vanden lande van Brabandt, naerder blyckende byde comissie daervan gedepescheert, Soo ist dat mynne Heeren, bevindende tselve te wesen oirboirlyck ende geraetsaem voorden selven lande van Brabandt ende int besundere voor dese stadt, hebben oyck in heuren respecte gecomitteert den voors. Heer Buyten-Borgemeestere Heer Jan de Jonge, omme van deser stadtswegen tgene voors. is teffectueren ende voorts alles te doene wes men bevinden sal tot tgene des voors. is nootelyck te wesen. Actum den XI[en] April anno 1580.

Geordineert allen ende iegelycken de Collecteurs vanden restanten vanden IIII[en] hondersten penninck mitsgaders vanden halven stuyver opden gulden ter weken ende alle andere onderwint gehadt hebbende van eenige restanten, dat sy, ten alderlancxsten binnen XXIIII uren nae dinsinuatie van desen, overbrengen in handen vande Superintendenten houdende hunne camere inde *Roose*, als by mynne Heeren daertoe gecomitteert wesende, alle hunne cohieren die sy ter saecken van dyen syn onder hebbende, opde pene van VII Carolusguldenen te verbeuren byden genen die bevonden sal worden des te doene in gebreke te synne, deselve promptelyck ende metterdaet texecuteren ende dat daerenboven de voors. cohieren denselven Collecteurs selen feytelyck affgenomen worden. Actum XI[a] Aprilis anno 1580.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gieles Lambrechts 67 guldenen 5 stuyvers, ter saecken van een vaetken wyns. Actum XII[a] Aprilis anno 1580.

Alsoo inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt deser stadt, opden XIII[en] dach der maendt van April, den Leden vanden selven Breeden-Raede is voorgehouden geweest dat om de stadt van Lyere ende ingesetenen aldaer te verlossen vande garnisoenen van seven vendelen Engelsche soldaten onder den Coronel Norritz ende te verhueden de grondeloose bederffenisse vande selve stadt, van noode is geweest denselven Engelschen, boven de gereede betalinge van anderhalff

maendt, noch van deser stadtswegen te geloven die betalinge van andere twee ende een halff maendt soltz, verschenen sedert den XV^{en} Januarii lestleden totten lesten Meert daernae, ende dat tegens Sint-Jansmisse naestcomende XV^{c}LXXX^{tich}, sooverre binnen middelen tyde de voors. Coronel ende syn geselschap by die van Vlaenderen nyet en worden betaelt, tot welcken eynde hebben mynne Heeren doen depescheren seven obligatien deser stadt, een van VIII^{m}II^{c}LXXXII £ X schellingen Arthois, voorde voors. twee ende een halff maendt solts, voorden parsoon vanden voors. Coronel Norritz ende synnen vendele colonelle, een andere van IIII^{m}VIII^{c}XLV £ voorden Cappiteyn Egmont Bisschop, de derde van III^{m}IIII^{c} XXVII £ X schellingen Arthois voorden Cappiteyn Roeland Yorke, Sergeant-major, die vierde van III^{m}I^{c}LXXX £ voorden Cappiteyn Rogier Willems, de vyffste van III^{m}V^{c}LXXXV £ voorden Cappiteyn Gamsfort, die seste van III^{m}II^{c}XLVII £ X schellingen voorden Cappiteyn Salisberch, ende de sevenste van III^{m}V^{c}XVII £ X schellingen, ten pryse als vore, voorden Cappiteyn Gille, hebbende de, voors. sommen respective geloeft te betalen ten termynnen voors., onder verbintenisse vande parsoonen ende goeden vande borgeren deser stadt totter volder betalinge vande sommen voors. ende deselve gesubmitteert der jurisdictien van alle rechteren, soowel in Engelandt als hier te lande, met renunciatie van allen exceptien ende privilegien ; wel verstaende dat ingevalle de voors. Coronel Norritz ende synne andere Cappiteynen worden betaelt binnen den voors. termyne by die van Vlaenderen (tot wyens laste deselve gestelt waren,) dat sy ter causen vande voors. obligatien deser stadt oft ingesetenen derselver nyet en souden moigen heysschen, ende met welcke obligatien de voors. Coronel Norritz ende Cappiteynnen noch nyet tevreden en syn gheweest, sy en hebben willen hebben ratificatie ende confirmatie vande voors. obligatien vanden Breeden-Raedt deser stadt, ende want om de voors. Engelschen vuyt Lyere te crygen ende temployeren in sekeren secreten aenslach, egeen vertreck toe en liete om den Breeden-Raedt, ten eynde voors., te vergaderen, soo hebben die gedeputeerde vanden Rade van oirloge neffens Synne Excellentie binnen deser stadt den voors. Coronel Norritz ende synne Cappiteynnen moeten geloven dat de voors. obligatien, bedragende tsamen 30,085 £ Arthois, tot XL

grooten Vleems het pondt, ter causen ende te betalen als vore, souden byden Breeden-Raedt deser stadt behoorlyck worden geratificeert ende geconfirmeert binnen den voors. termyn ende, by faulte van ratificatie, moeten geloven de voors. somme van twee ende een halff maendt solts selve te betalen, Soo ist dat de voors. Leden, ten dage voors., op tgene voors. is lange ende wel gelet hebbende, bevindende dat die vande Weth ende die vanden Cryschraedt hadden hierinne gedaen een goet warck ende proffytelyck voor dese stadt ende gemeynnen lande, ghelyck metterdaet gebleken is, hebben de voors. obligatien den voors. Coronel Norritz ende synne Cappiteynnen gegeven, hiervore gespecificeert, geratificeert ende geconfirmeert, behoudelyck dat sooverre die van Vlaenderen den voors. Coronel ende Cappiteynnen binnen den voors. termynne nyet en betalen, dat dese stadt ende de borgeren vande selve selen vande Staten worden geindempneert. Actum XIII[a] Aprilis anno XV[c] tachentich.

Ende gelyck inde voors. vergaderinge vanden Breeden-Raedt den voors. XIII[en] April 1580, is den Leden vanden selven Rade oyck aengegeven gheweest dat die vanden Cryschraedt, om den voors. Colonel, synnen Cappiteynnen ende soldaten te contenteren vande anderhalff maendt soltz die men hun gereet moeste geven, hadden ses duysent guldenen die daer gebraken moeten lichten op heur geloove ende credit, waeraff sy begeerden byde Leden deser stadt geindempneert te worden, Soo hebben de voors. Leden eendrachtelyck geconsenteert ende geaccordeert dengenen vanden Cryschraedt hun voorde voors. somme van VI[m] guldenen verbonden hebbende van deser stadtswegen daeraff tontheffen ende ontlasten costeloos ende schadeloos. Actum als vore.

Op sekere requeste gepresenteert byde Colonellen deser stadt aende Wethouderen is gestelt het navolgende appoinctement : Gesien ende gehoort byde Leden vanden Breeden-Raedt deser stadt het inhouden vande requeste ende poincten overgegeven byde Colonellen ende Cappiteynnen deser stadt beruerende de geestelycke goeden, hebben goetgevonden ende geresolveert dat men sal de geestelycke goeden beneficieren ende vercoopen conform die overgegeven poincten,

ende hebben tot dyen eynde gecomitteert Cornelis Daems ende Valerius van Dale, Schepenen, Meester Jan vanden Warcke, Pensionaris, Jan de Bruyne ende Daniel van Geele, Wyckmeesters, Peeter vanden Venne, Deken vande Schippers, Cornelis Martens ende Jacob Ryckman, om op dinhouden van alle ende iegelycke vande aengegeven poincten te besoigneren ende adviseren hoe ende in wat manieren deselve, ende elck int synne, soude moigen ende behooren te effectueren ende naecomen, sonder prejuditie vanden religionsfrede ende der naerdere unie ende confederatie tot Vuytrecht gemaect, ende daeraff particulier rapport te doene aen Borgemeesteren ende Schepenen, omme daerop ende op al tordonneren gelyck men tot meesten oirboir vande stadt ende gemeynne saecke sal bevinden te behooren. Actum inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt 13 April 1580. *(fol.* 78).

Geordineert Aerdt Bormans, Peeter du Molyn ende Lauwereys van Beeringen te laten volgen N.... de somme van dry duysent guldenen, wesende de penninghen gheprocedeert vanden impost ofte accyse vande vier ende ses stuyvers opde tonne biers ten laste vande tappers, gedestineert by tversueck vande Leden tot behoeve vanden genen die geleent hebben op het weeckgeldt, welcke somme sal gesuppleert worden vuyte ierste penningen comende vande derde maendt ende quotisatie vande LII^m guldenen ter maendt voor dry maenden ; gelovende daeraff den voors. Aerdt Bormans cum suis te indempneren. Aldus gedaen in Collegio, ten bysynne van vele vande Wyckmeesters, Dekens vande Ambachten ende Hooffden vande Poorterye, daerinne geconsenteert hebbende den XIIII^{en} Aprilis anno 1580.

Alsoo byde Wethouderen der stadt van Antwerpen onlancx geordineert syn sekere Comissarisen om met die vander Natien binnen dese stadt te comuniceren ende besoigneren nopende den vrydom ende imuniteyt van deser stadtsaccysen, ende dat binnen middelertydt ende hangende de voors. besoignee opden Breeden-Raedt gehouden XIII^a deser maendt Aprilis, de Leden, vuyt sekere merckelycke redenen hun gemoveert hebbende, hebben versocht gehadt dat den vrydom vande accysen soude besneden worden,

gelyck alsdoen oyck is geresolveert ende gesloten, Soo ist dat mynne Heeren hebben geordineert, by provisien ende totter tydt anders ende naerder hierinne sal wesen versien (volgende de besoignee byde voors. Comissarisen metter voors. Natien te doene ende teffectueren,) den Collecteurs vande wyn- ende bieraccyse dat sy die vander Natien die alhier tot noch toe genoten hebben imuniteyt van accysen, selen laten volgen hunne wynnen ende bieren nae ouder ghewoonten, daeronder nyet en selen begrepen worden, in respecte vande Engelschen, degene die int Engelshuys te coste gaen ende hun houden op cameren oft andere plaetsen, oft heure costen coopen by eenige poorters ende ingesetenen deser stadt, denwelcken sylieden geenen wynnen ofte bieren en selen laten volgen sonder daccyse te betalen ; ende in respecte vande Oisterlingen houdende heur domicilie buyten het Oostershuys, selen alleenlyck vry wesen degene die volgende voorgaende concordaten inde liste als vrye syn genomineert ende gestelt. Actum XIIIIa Aprilis anno XVc tachentich.

Alsoo den vyandt alle listen soect om dese stadt met ghewelt ende besundere met aenslagen ende surprinsen te overvallen, ende dat eenige plaetsen deser stadt nyet genoch en schynen versien te wesen tegens gelycke subite aenslagen ende overvallingen, gelyck (men) heeft binnen cortten dagen van vele steden sien gebeuren, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende dander Leden der stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert, hebben geresolveert daerinne te doen versien ; ordonnerende tot dyen eynde de Fortificatiemeesters deser stadt ten eynde sy aen Cattenberge ende op andere plaetsen, soo vande Nieuwe stadt als elders, sulcx terstondt versien dat de stadt tegens alle surprinsen van inclimminge oft diergelycke werde bewaert, ende laten alle andere warcken berusten tot dat tselve behoorlyck is geeffectueert. Ende den Coronels is geordineert dat sy de voors. plaetsen doen met dobbel wacht ende anderssints sulcx bewaren dat dese stadt van sulcke aenslagen beschermpt ende bewaert mach worden. Actum XVIa Aprilis anno 1580.

Alsoo opden Breeden-Raedt gehouden den 24en dach der maendt van Octobri lestleden anno 1579 byde Leden

deser stadt van Antwerpen is geconsenteert sekere somme van penningen voorden tydt van dry maenden, alle maenden promptelyck op te brengen, by manniere van leeninge, onder diversche borgeren ende ingesetenen deser stadt, volgende de liste ende taxatie byden voors. Breeden-Raedt gemaect, ende gemerct de derde paye oft maendt alreede van in Januario lestleden is verschenen ende dat den vuytersten noodt requireert dat deselve paye oyck sonder vuytstel promptelyck worde opgebrocht, opde versekeringe ende hipotheque soo vanden voors. XXIIII[en] Octobris als vanden hondersten penninck binnen dese stadt ende vryheyt derselver Sint-Jansmisse naestcomende te lichten byde Leden deser stadt, in Novembri lestleden daertoe geaccordeert, als de naerdere asseurantie byde Staten van Brabandt den XIX[en] Januarii lestleden verleendt ende byde Leden deser stadt den XXV[en] derselver, tot meerdere versekeringe vande voors. leenders, geaccepteert, volgende den bescheede daeraff synde ende berustende onder den Gecomitteerde vanden selven ontfange, ende dat die Leden vanden Breeden-Raedt, opden XIX[en] (*sic*) dach deser maendt van April 80, verstaende den grooten noodt die daer is om den frontieren deser stadt te secouureren met gereeden gelde, hebben expresselyck verclaert dat men den getaxeerde voor die derde maendt soude executeren, synde mette voors. hipotheque genoch versekert, te meer naedyen den Breeden-Raedt heeft geloeft ende verbonden is de gequotiseerde de penningen die sy opbrengen te voldoen ende, ist noot, naerdere middelen van versekertheyt te consenteren, soo insinueert men mits desen, van wegen Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt N... binnen XXIIII uren promptelyck op te brengen de somme van N... guldenen, daerop deselve byde Leden deser stadt is gestelt, ende de voors. somme van N... guldenen terstont over te tellen in handen vande Gecomitteerde totten ontfanck voors., die ten selven eynde hen selen vinden opt stadthuys inde camere staende tusschen de collegie ende de griffie, oft anderssints sal men denselven daervore feytelycken ende metterdaet ende met allen rigeure executeren, gemerct den jegenwoordigen noodt vande gemeynne saecken ende deser stadt saecken sulcx is verheysschende. Actum XVII[a] Aprilis anno XV[c] tachentich.

(fol. 80 v°).

Geordineert Cornelis Langevelt by provisien ende tot dat by verpachtinge oft anderssints daerinne sal wesen versien, sal gebruycken het veer tot Waelhem ende dat à rayson van eenen halven stuyver vanden parsoon te voete ende eenen stuyver voor het peerdt, volgende dacte vanden Cryschraedt. Actum Lunæ XVIII[a] Aprilis anno 1580.

Geordineert den Collecteurs vande restanten vanden vierden hondersten penninck, mitsgaders vanden halven stuyver opden gulden ter weken ende alle andere onderwint hebbende van eenige restanten, binnen XXIIII uren hun te reguleren volgende dacte collegiale vanden XI[en] Aprilis lestleden, oft anderssints selen mynne Heeren voors. doen procederen by apprehensie op heuren parsoon oft anderssints, soo sy selen bevinden te behooren tot effectuatie vande voors. ordinantie. Actum XVIII[a] Aprilis anno 1580.

Geordineert den Kerckmeesters van Onser Vrouwenkercke met Henrick van Onchen ende Harman Bal, Gecomitteerde totter politie deser stadt, te visiteren den thoren vande voors. kercke ende denselven van als te versien ende te doen repareren daer ende alsoo sy, soo tot conservatie als om alle voordere pericule ende voordere inconvenienten (dyer by faulte van dyen door souden moigen geraecken te rysen,) voor te comen, selen bevinden te behooren, ende selen de oncosten ter causen van dyen te doene passeren in vuytgeven hunder rekeninge. Actum Lunæ XVIII[a] Aprilis anno 1580.

Alsoo de crediteuren hipotekaire opden *Rooden Os* by leveringe doen vercoopen, daeraff den palmslach sal gegeven worden en Vrydage den XXIX[en] deser maendt Aprilis, ende dat de stadt voor eenige vande selve renten staet verbonden ter sommen van vier hondert XXXVII guldenen ombegrepen, boven noch sekere achtercamere, daervore de stadt sal moeten aenden vercooper betalen de somme van duysent vyffentseventich guldenen, sulcx dat indyen den voors. *Os* wordt vercocht voor vilen pryse, de stadt daerdore grootelycx soude beschadicht worden, ende om dwelck te verhueden soovele het nootelyck is, hebben mynne Heeren geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere denselven *Os* te verhoogen ter sommen van dry hondert guldenen erfflyck, sonder meer. Actum XVIII[a] Aprilis anno 1580.

Geordineert den Rentmeestere deser stadt, opde quitantie van Nyverseel, te tellen Peeteren Panhuys de somme van vier duysent III^{c}LXXV £ Arthois, in minderinge vande bede. Actum XVIII^{à} Aprilis 1580. *(fol.* 81 *v°.)*

Gecomitteert ende geauthoriseert den Coronel Loys Verbeke ten eynde hy in alder diligentien ende met alle middel van bedwange, tsy in heure goeden oft parsoonen, die hem daertoe goetduncken selen, doet opbeuren ende tellen den defaillanten heure quoten ende gedeelten die sylieden tellen moeten inde leeninge vande LII^{m} guldenen voor twee maenden, volgende dacte ende settinge vande Leden deser stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert geweest synde. Actum XIX^{a} Aprilis anno XV^{c} tachentich.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Joncker Erasmo Schetz, ter causen van verschoten penningen in synne reyse nae Synne Excellentie in Hollandt, begonst den XXIII^{en} Februarii 80, tsamen hondert XXXIII guldenen XV stuyvers ende voor XXII dagen vacatien à rayson van XXX stuyvers daegs, volgende dordinantie, de somme van XXXIII guldenen. Actum XIX^{a} Aprilis anno 1580.

Geordineert den Secretaris Martiny te teeckenen ende segelen seker obligatie van dese stadt ende van Mechelen, ter sommen toe van XII^{m} guldenen, tot behoeff vanden Coronel Norrits in date XX Aprilis 1580. Actum 20 Aprilis anno 1580. *(fol.* 92*)*.

Geordineert den Collecteurs vande bieraccyse deser stadt dat sy, by provisien ende tot dat anders daerinne sal wesen geordineert, den Aelmoesseniers alhier selen laten volgen, sonder assyse te gevene, alsulcken bier als de borgeren ende goede lieden hunlieden syn gevende tot behoeff vande godtshuysen deser stadt, gelyck sy tot noch toe gehadt hebben. Actum XXI^{a} Aprilis anno 1580.

Geordineert den Opperkerckmeesters ende andere Kerckmeesters van Sint-Joriskercke dat sy aende Gecomitteerde totter amonitien selen laten volgen allen het coperwarck vande voors. kercke. Actum XXI^{a} Aprilis 1580.

Alsoo men nootelyck, tot de gemeynne welvaert, promptelyck van doene hadde de somme van sesse duysent guldenen, om temployeren in sekere treffelycke affairen, ende dat tot fornissemente vande selve somme noch daerane gebraken de somme van dry duysent guldenen eens, dewelcke men nieuwers en heeft connen becomen, dan dat men ten lesten geinduceert ende verwillicht heeft Cornelis Prunen, Tresorier deser stadt, die deselve resterende dry duysent guldenen sal forneren, behalvens dat men hem deselve somme restituere binnen een oft twee toecomende maenden ten lancxsten ende geve de nageruerde hipothecque, Soo ist dat mynne Heeren hebben geloeft ende geloven, by desen, den voors. Prunen oft brenger deser de voors. dry duysent guldenen te restitueren oft te doen restitueren binnen een oft twee toecomende maenden ten lancxsten, ende dat vanden innecomen vande taxatie vande derde maendt, naedyen de ierste dry duysent guldenen selen wesen voldaen ; gelovende tot effecte van dyen den voors. Prunen byden Cryschraedt oft andere dyent aengaet, op Aerden Bormans als ontfanger vande selve penningen oft andere die deselve souden moigen ontfangen, assignatie te geven om deselve somme te betalen, ende oft daerane eenich gebreck viele, des men hoipt neen, soo hebben mynne Heeren den voors. Prunen voorde voors. restitutie specialyck verbonden het innecomen vanden inhuyse vanden vissche, het lepelrecht ende pondtpenningen vande wynaccyse, naedyen dassignatien voor date van desen daeroppe gedaen selen wesen voldaen, in welcken gevalle sal de stadt wederom worden gerembourseert vande voors. taxatie ende quotisatie vande voors. derde maendt. Actum den XXIen Aprilis anno 1580.

Gecomitteert Peeter vanden Venne, Deken vande Schippers, Bartholomeeus Segers, Capitain, ende den Capiteyn Verhegen, om aen te houden alsulcke goeden als te lande ende te watere te schepe syn comende van Lyere, Mechelen ende Vilvoorden nae dese stadt voors., te wetene die syn procederende vande plunderinge vande stadt van Mechelen voors. ende principalyck de mineralen, deselve goeden by inventaris op te teeckenen ende die voorts in packhuysen oft sekere plaetsen op te leggene, ende deselve inventarisatie te comuniceren metten Rade van oirloge voors. ende Amonitie-

meesters deser stadt, om voorts nopende deselve mineralen ende oyck andere goeden, ingevalle men sulcx te rade bevindt, met den coopers oft dengenen die deselve onder hebben tovercomen oft anderssints te doene soo men sal bevinden te behooren; comitterende tot clercken om de voors. inventarisatie te doene Henrick Halbacx ende Jan Bournon; ordonnerende oyck eeneniegelyck den voors. Gecomitteerde int exploicteren van hunnen last egeene hindernisse, obstacle oft weygeringe van acces, toeganck te doene ende openinge ende demonstratie vande goeden te bewysen, ende hun egeenssints daertegens te opponeren, denselven Gecomitteerde in dyen gevalle authoriserende om de resistenten te moigen aentasten ende te doen aentasten ende te stellen in gevanckenisse opden Backersthoren alhier, omme voorts by mynne Heeren gecorrigeert te wordene soo men nae gelegentheyt vanden mesuse sal bevinden te behoorene. Actum XXI[a] Aprilis anno 1580.

Aende Staten van Brabandt.

De cooplieden, ingesetenen deser stadt, trafficquerende opden lande van Luyck, Henegouw ende Arthoys met Hollandtschen ende Vleemschen keese, met boter, stockvisch, harinck ende diergelycke victualie, suppliceren oytmoedelyck dat Uwer Eer. gelieven wille hun te mainteneren ende behoorlycke ordre te stellen ten eynde sy hunnen handel ende negociatie moigen continueren opden voet vande oude gedructe lyste vanden XXV[en] Augusti 78, ende mits by hun betalende dimposten ende licenten daerby gestelt ende getaxeert volgende der meyninge vande Wethouders deser stadt, aenden welcken de supplianten by Uwer Eer. tot dyen eynde syn versonden gheweest, diewelcke antwoordende opder supplianten voorgaende ende diergelycke requesten ende clachten gedaen byde cooplieden van wynen, hebben vercleert gehadt te seer onredelyck te synne dat die cooplieden deser stadt meer souden belast worden dan andere inde nabuerensteden ende provintien oft dat sy meer souden betalen dan dandere betalen oft betaelt hebben, hebbende oversulcx hunne gedeputeerde onder Uwer Eer. geordonneert telcken tselve neffens Uwer Eer. te mainteneren ende te versuecken, te wetene dat generalyck dese stadt nyet

meer en worde gegraveert dan andere nabuersteden ende provintien ende geene augmentatien ofte nyeuwe listen, emmers noch ter tydt, nyet te warcke gestelt, ter contrarien vanden welcken Charles de Beaulieu, als Ontfanger vande generale middelen, hun vervoordert dagelycx te doene, weygerende eenige der supplianten goeden te laten vuytvueren dan opten last ende mits by hem betalende dese van nieuws geconcipieerde ende nergerincx gepubliceerde ende veel min gheuseerde oft geobserveerde liste oft beswaringe, daer nochtans de supplianten te vollen syn geinformeert ende selen claerlyck ende promptelyck doen blycken, des noot synde, dat namentlyck die van Hollandt ende Zeelandt de voors. nieuwe licenten nergerincx en betalen ende vele min in meyninge thoonen te synne vande selve te willen betalen, alle dwelck tendeert tot totale ruyne vande supplianten, dewelcke, mits den redenen voors. ende andere by hare voorgaende requeste naerder gededuceert, worden bedwongen hunnen handel te laten, gelyck sy denselven oversulcx gelaten hebben, ende binnen acht dagen nyet een schale goets by hun inde Wage is geweegen, vercocht oft vuytgesonden gheweest; versueckende daeromme de voors. supplianten dat, in conformiteyt vande voors. antwoorde oft appostille vande Wethouderen deser stadt, Uwer Eer. gelieve op als ordre te stellen ende, dat doende, den voors. Beaulieu, op privatie van synne offitie oft ander groote pene, tordonneren dat hy der supplianten goeden ende coopmanschappen laet vuytvueren, mits by hun betalende doude licente als vore, emmers ter tydt toe dat alomme elders inde geunieerde steden ende provintien eenen eenpaerlycken voet ende liste sal genomen, geconsenteert, gepubliceert ende metterdaet gheexecuteert worden. *Inde marge stondt geappostilleert :* Sy dese ende de voorgaende requeste van dese verthoonderen met advys vanden Comissaris generael de Beaulieu gestelt in handen vande Wethouderen deser stadt van Antwerpen, om daerinne by moderatie van licenten opde specien in questien ende opschryvingen vande reste vande getaxeerden pryse oft anderssints te versien, soo sy tot welvaren vande coopmanshandel selen vinden te behooren. Actum XX^a^ Aprilis 1580. Onderteeckent : AND. HESSELS. *Daeronder stondt aldus :* De Wethouderen der stadt van Antwerpen, geleth hebbende op dinhouden

van dese requeste ende daerop overhoort Charles de Beaulieu ende Gieles Wolffwinckel, hem regulerende volgende dappostille vande Staten van Brabandt, hebben geordineert, om te verhueden alle voordere schade ende diversie vande coopmanschap van dese stadt, dat de supplianten voordane selen gestaen mits betalende voor trecht vande generale middelen, convoy ende licenten tgene hiernae volgt, te weten van tgene vuytgaet ter zee, van een vat boter twee Rinsguldenen, hondert pondt Hollandschen keese vyffthien stuyvers, een wage Vleemschen keese thien stuyvers, een hondert stucken clootkeese eenen Rinsgulden, eene tonne zeepe XII stuyvers, hondert pondt Spaensche zeepe, fantsoen van Antwerpen, thien stuyvers, ende vande goeden gaende te lande nae Hasselt oyck soovele als vande voors. goeden vuytgaende ter zee, maer allen tgene gaet te Schelde op nae Vlaenderen, dat men daeraff sal nemen ende ontfangen de generale middelen ende hoochselen gelyck die in Vlaenderen geheven worden, ende dit al by provisien tot dat de Staten van Hollandt de hoochselen accorderen ende die ter executie stellen, oft dat daerinne anders worde geordineert. Actum XXI[a] Aprilis 1580.

Alsoo den XXI[en] deser maendt van April by mynne Heeren de Wethouderen ende den Raedt van oirloge syn gedeputeert sekere Comissarissen tot visitatie vande schepen comende der riviere nederwaerts, geladen met metael, klockspyse ende diergelycke mineralen, mitsgaders inne hebbende andere goeden comende ende procederende vande plunderinge der stadt van Mechelen, ende deselve tinventarieren ende dyenaengaende op te leggen, Soo hebben mynne Heeren, ten eynde alle saecken met betere ordre souden moigen aengericht worden, gecomitteert ende tot de voors. Gedeputeerde gevuegt de Coronel Doecker (1), den Coronel Gysels, Adriaen Bardoul, Aernoudt Kindt, Janne van Heerstraten ende Janne Nicquet, oft eenige van hun die daertoe best selen connen gevaceren, omme de passeporten ende ander bescheet, dewelcke de schippers oft andere het bewint vande selve goeden hebbende souden moigen onder hebben, ende dyenvolgende by gemeenen advyse deselve goeden te laten volgen oft op te nemen, de

(1) Tucher.

schepen voorts te laten vloten oft voorder op te houden, tselve remitterende ende stellende theurder goeder discretien, denselven daertoe mits desen authoriserende. Actum XXIII Aprilis anno 1580.

Geordineert, volgende de resolutie vanden lesten Breeden-Raedt, den ses Gecomitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden binnen deser stadt te procederen tot vercoopinge vande meubele goeden vande vier cloosters, te wetene de Minnebroeders, Predickheeren, Vrouwenbroeders ende Boomgaerden, volgende den inventaris by hun gemaect, de penningen daeraff te procederen te ontfangen ende deselve onder ende by hun te houden, omme die voorts geemployeert te worden soo by mynne Heeren sal wesen geordineert. Actum XXIII[a] Aprilis 1580.

Is by mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt van oirloge neffens Synne Excellentie geordineert den Dekens vande Gulden houdende de wachte aende vier landtpoorten deser stadt, in conformiteyt vande acte opden XXI[en] ende heden op andere gelycke Comissarisen geordineert, te besichtigen wat goeden alhier binnen dese stadt van Mechelen te wagen syn comende, oft opde selve is eenich metael, klockspyse, loot oft andere mineralen, mitsgaders andere goeden gheprocedeert vande plunderinge der stadt van Mechelen, de passeporten daeraff toversien ende, ingevalle sy sulcx bevinden te behooren, deselve op te houden ende te leggen in eene huysinge aldaer ontrent ende daeraff inventaris te doen maecken by eenigen clerck by hun te assumeren, ende tselve voorts den Rade van oirloge ende Amonitiemeesters deser stadt aen te geven, omme voorts gedaen ende geordineert te worden nae behooren. Actum XXIII[a] Aprilis 1580.

Alsoo mynne Heeren hadden opden XIX[en] dach der maendt van April 1580 doen verthoonen den Leden vande selve stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, dat om de stadt van Heerentals te verlichten vande garnisoenen ende dieselve elders temployeren, ende te verhueden het disordre dat binnen deselve stadt was opgestaen tusschen den soldaten, van noode was dat men promptelyck soude opbringen de somme van XXXIII[m] guldenen, welck men metter leeninge

vande derde maendt vande gequotiseerde borgeren tot LII^m guldenen ter maendt nyet en conste geforneren, mits tgene daer alreede op was verschoten aenden garnisoenen vande frontieren deser stadt ende tgene alnoch stondt te verschieten, bedragende boven de voors. XXXIII^m guldenen noch andere XXXVII oft XXXVIII^m guldenen, dat daeromme van noode was noch andere middelen te vinden om die reste te moigen forneren, Soo hadden synden Leden voors. aengegeven, onder andere middelen, dat men soude accorderen ses stuyvers op elcke viertele teruwen boven tgene datse belast is, voorden tydt van eenen jaere, omme daerop gereedt geldt te moigen vinden, welcken aengaende hebben dOude-Schepenen, die Hooftmannen ende Wyckmeesters ende Ghoede Mannen vande Ambachten, opden XXIII^en dach der maendt van April XV^cLXXX^tich, hun geconformeert met mynne Heeren etc. ende tselve geaccordeert voorden tydt van ses maenden, die Wyckmeesters sonder daerop te negotieren, de Goede Mannen vande Ambachten op conditie dat tselve de backers sal gerekent worden totten innecoop ende alsoo nae advenant heur broot oyck selen moigen backen, ende dat den ontfanck vande selve penningen sal behoorlyck gecollecteert worden, ende de penningen daervan comende selen gestelt worden in handen vande Gecomitteerde totten ontfanck vande penningen vande gequotiseerde parsoonen, begeerende daervan behoorlycke acte, welck consent vande voors. Leden is by mynne Heeren geaccepteert ende accepteren mits desen, hebbende daeraff doen depescheren dese jegenwoordige acte nade begeerte vande voors. Leden. Gedaen ten dage, maendt ende jaere als boven. *(fol. 84)*.

Alsoo Jan van Hove, Symon de Decker ende Vincent de Laet by mynne Heeren syn versocht ende gerequireert geweest dat sy, tot betalinge vande bende van Synne Excellentie aenden Heere van Fama, souden willen leenen ende verschieten de somme van tweelff hondert guldenen opde assignatie vande VI^m guldenen die denselven is toecomende vande derde maendt vande leeninge vande LII^m guldenen, ende dat deselve, om de gemeynne saecke te voorderen, ter inductie van mynnen Heere den Borgemeestere, Heer Jan Junius, den jonge, syn tevreden gheweest deselve somme te verschieten, behoudelyck dat deselve Borgemeestere den

voors. van Hove soude geven synne particuliere obligatie, dwelck by hem oversulcx is gedaen, Soo is by mynne Heeren geordineert Aerden Bormans, Lauwerys van Beeringen ende Peeter du Molyn, Gecomitteerde tot den voors. ontfanck, de voors. somme van XII^{c} guldenen den voors. Heer Borgemeestere te tellen vande ierste penningen te procederen vande voors. derde leeninge, mits by hem overleverende dacquit vanden voors. Heer van Fama oft des last hebbende tot gelycke somme, om hen voorts daermede neffens den voors. Jan van Hove cum suis te ontlasten. Actum XXIIII^{a} Aprilis anno XV^{c} tachentich.

Geordineert den Amonitiemeesters opt schip van Peeter vanden Venne, Cappiteyn (dwelck vuyt laste van Synne Excellentie belast is nederwaerts te trecken,) te leveren twee hondert pondt poeders, L £ lonten en een dosyn halve spiessen. Actum XXIIII^{a} Aprilis 1580.

Alsoo opden XX^{en} dach Januarii 1580, inde vergaderinge vanden Breeden-Raedt, den Leden vanden selven Breeden-Raedt by Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere der stadt van Antwerpen is voorgehouden, onder andere poincten, dat men tot meerder versekertheydt vanden borgeren ende ingesetenen gequotiseert om op te brengen de leeninge vande LII^{m} guldenen ter maendt voor drye maenden boven den hondersten penninck vande huysen ende gronden van erven binnen dese stadt ende vryheyt derselver, die innegaen soude Sint-Jansmisse naestcomende inden jaere XV^{c}LXXX^{tich}, ende den vierden hondersten penninck ten platten lande te lichtene, men noch soude accorderen de continuatie vande vier stuyvers op elcke tonne biers van vier schellingen ende van VI schellingen van elcke tonne biers, excederende de voors. IIII schellingen byden tapper te betalen boven de oude belastinge, op conditien byde Leden ondersproken by hun consent vanden XVII^{en} ende XXIIII^{en} Augusti lestleden, ende dat voorden tydt van een jaer innegaende nae dexpiratie vande voorgaende geconsenteerde ses maenden, dwelck syn soude inde doen toecomende maendt Februarii, Soo ist gebeurt dat opden XXV^{en} dach Januarii voors., inde vergaderinge vanden voors. Breeden-Raedt, dOude-Schepenen hun dyenaengaende

hadden genoch geconformeert metten advyse van Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt, maer byde Wyckmeesters ende Goede Mannen vande Ambachten is tselve affgeslagen ; nyettemin de Wyckmeesters, aensiende donwillicheyt van betalinge vanden weeckgelde ende dat de geinteresseerde die daerop geldt sonder interest geleent hadden nyet en worden voldaen, hebben opden voors. XXVen Januarii geconsenteert inde continuatie vande voors. vier ende sesse stuyvers voor andere ses maenden naede expiratie vande voors. ierste ses maenden, met bespreeck ende restrictie dat de voors. penningen anders nyet en souden worden geemployeert dan tot supplement vanden weeckgelde vanden halven stuyver, opdat de geinteresseerde te geringer souden moigen worden betaelt, sooverre dandere Leden tselve volgden ende goetvonden, mits denwelcken mynne Heeren deser stadt, tselve consent vande Wyckmeesters goetvindende, hebben daernae den Leden aengegeven dat sy inde continuatie vande voors. IIII ende VI schellingen byden tapper te betalen souden willen consenteren voorden tydt ende termyn van eenen jaere, innegaende nae dexpiratie vande voors. ierste sesse maenden, om metten penningen daeraff te comene gelyckelyck te moigen rembourseren Peeter vander Goes ende Anthony Muet, omme te moigen ontgaen dexecutie die men ter causen van heure tachterheyt opde stadt wilde doen, breeder den Leden aengegeven als den voors. leenders opden weeckgelde, ende versocht dat de andere Leden ten selven effecte daertoe hun consent souden willen dragen. Ende hoewel dOude-Schepenen opden XIIIen ende XIXen deser maendt van April desenaengaende hun hebben geconformeert met Borgemeesteren ende Schepenen, soo hebben die Hooftmannen ende Wyckmeesters ende die Goede Mannen vande Ambachten, den XIIIen ende XXIIIIen der voors. maendt van April, die voors. vier ende sesse stuyvers nyet voorder willen continueren dan voorden tydt van andere sesse maenden, beginnende nae dexpiratie vande ierste geconsenteerde sesse maenden, ende dat tot behoeve vanden genen die hun penningen op het weeckgeldt sonder interest geleent ende verschoten hebben gehadt, gelyck de Wyckmeesters den XXVen Januarii lestleden hadden geconsenteert, Soo hebben de voors. Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Treso-

riers ende Rentmeestere het voors. consent vande continuatie vande vier ende sesse stuyvers opde voors. bieren byden tapper te betalen voorden voors. tydt van sesse maenden ende tot behoeve vande geinteresseerde geldt geleent hebbende opt voors. weeckgeldt als vore geaccepteert ende accepteren mits desen, hebbende daeraff doen expedieren dese jegenwoordige acte. Aldus gedaen respective ten dagen, maenden ende jaer als boven. (*fol.* 86).

Alsoo Borgemeesteren, Schepenen, Pensionarisen ende andere Gedeputeerde van wegen der stadt van Mechelen in meerdere getale den Wethouderen deser stadt op heden, datum deser, mondeling int lanck ende breet (tot bitteren aenhooren vande selve Wethouderen,) hebben verthoont ende te kennen gegeven den ellendigen, miserabelen ende beclaeglycken jegenwoordigen hunnen staet ende gestaltenisse door de groote ende gedurige plunderinge vanden IX^en^ deser maendt, den dach van het innemen ende overvallen vande selve stadt, tot op heden, datum van desen, vervolgens geduert hebbende ende noch jegenwoordelycken in alder overdadicheyt gecontinueert wordende, ende egeen apparentie en is dat tselve sal comen te cesseren voor ende aleer de soldaten daerbinnen wesende vuytgetrocken ende gecontenteert selen wesen, totten ganschen ende irreparablen val ende ruyne vande voors. stadt, verclarende opentlyck, mits de voors. plunderinge hun overcomen, egeen middel te hebben om eenige penningen ende geldt tot betalinge vande voors. knechten te forneren ende dyenvolgende deselve van daer te doen vertrecken ende oversulcx de voors. hunne ruyne ende eeuwige bederffenisse voor te comen, biddende daeromme den voors. Wethouderen ende stadt van Antwerpen, by alle hertgrondich versueck, dat deselve gelieve (ooge ende regard nemende opden selven noodigen staet ende miserable ghevuegnisse,) eenige quantiteyt van penningen te vinden tot assistentie vande voors. hunne arme ende desolate stadt, emmers totter sommen van tweelff duysent guldenen, mynne Heeren de Wethouderen, de saecke genomen hebbende in deliberatie ende, boven de voors. redenen (die eeniegelyck tot alle medelyden ende compassie voornemelyck soo naegelegen geburen behoort te berueren,) innesiende hoe grootelyck dese stadt importeert de conservatie van die van Mechelen voors.

ende dat derselver ruyne merckelyck naedeel van dese stadt is medebringende, hebben geresolveert dat men sal negocieren oft anderssints gewillichlyck induceren met eenige goede borgeren ende ingesetenen deser stadt, die opde Casse van Reductien de voors. somme van tweelff duysent guldenen selen verschieten, denwelcken tot hunne versekeringe van betalinge vander selver somme men deselve Casse sal verobligeren, behoudelyck dat de voors. van Mechelen, (volgende hunne presentatie,) geven heure liquide obligatie van binnen ses maenden nae datum van desen deselve somme van XII^{m} guldenen met verloop van rente den penninck sesthiene dese stadt te rembourseren ende, in betalinge van dyen, quitantien ende acquiten te leveren van hunne ingesetenen van gereduceerde renten op dese stadt, verbindende daervore het capitael ende tverloop vande selve renten, ende dat sy binnen een maendt nae datum deser behoorlycke ratificatie van dandere resterende Leden van dese hunne geloefte selen leveren ende daertoe verworven, neffens Synne Hoocheyt ende Raedt van Staten, main levée oft ten minsten consent om deselve verbintenisse te moigen doen, wes aengaende de voors. van Mechelen tevreden geweest synde, is dese jegenwoordige acte by mynne Heeren gearresteert die Dominica XXIIII^{a} Aprilis anno 1580.

Alsoo men nootelyck bevindt op te lichten groote merckelycke somme van penningen opt fret ende interest soo tot betalinge ende contenteren vande garnisoenen hebbende innegenomen ende alnoch liggende binnen deser stadt van Mechelen, om by dyen middele deselve stadt daeraff tontlasten, tot soulagemente vande arme gemeynte van dyer, Soo ist dat mynne Heeren Schouteth, Commoingmeesters, Schepenen, Dekenen, Gesworen, Tresoriers ende Raedt der stadt van Mechelen, soo voor hun selven als inden name ende van wegens der geheelder gemeynte ende communie derselver stadt, hebben, vuyt hunnen vryen wille ende wetentheydt, geconstitueert ende machtich gemaect, sonder eenich wederoepen, constitueren ende maecken machtich, mits desen, Heer Heyndrick vanden Vekene, Commoingmeestere deser voors. stede van Mechelen, Heer Peeter van Vossele, Schepene, ende Meester Philips de Briqueny (1), Pensionaris dersel-

(1) Lees : Briquegny.

verstede, omme binnen der stadt van Antwerpen te moigen oplichten, tot behoeve vander selver stadt van Mechelen, aen alsulcke parsoonen, cooplieden oft andere, als sylieden selen connen becomen ende daertoe verwilligen, de somme van achthien duysent guldenen eens, den gulden tot XL grooten Vleems geldts gerekent, tot sulcken redelycken interest als sylieden selen connen overcomen, gevende hunlieden geconstitueerde, tsamen ende elck int besunder, volcomen macht, authoriteyt ende sunderling bevel omme tot versekertheydt vande voldoeninge ende rembouresement vande voors. somme metten interest van dyen, soo generalyck als specialyck, ende int besunder ende speciael te verbinden alle ende iegelycke de renten die dinnewoonders, ingesetenen ende fugitiven deser voors stede jaerlycx hebbende ende heffende syn opde stadt van Antwerpen, ende tot dyen noch alle de materialen, tsy clocken oft andere dienende tot damonitie vande oirloge, soowel diegene wesende alnoch binnen dese voors. stadt als degene alreede getransporteert ende in arreste gehouden werdden binnen der stadt van Antwerpen, ende voorts meer generalyck ende specialyck al in desen te doene dat sylieden, constituanten, inder qualiteyt als vore alomme present ende voor oogen wesende, selve souden moigen oft connen gedoen, alwaert oyck soodat de saecke speciaelder bevel behoeffde dan voors. staet ; gelovende, by heurlieder trouwen ende eeren ende opde verbintenisse van heurlieder parsoonen ende ghoeden, altydt over goet, vast, gestentich ende van weerden te houden al tgene byde voors. geconstitueerde oft eenen van hun in tgene voors. is gedaen, gebesoigneert ende gevoordert sal worden, al sonder fraude. Ende des toirconden soo hebben wy den segel ten saecken vande voors. stadt van Mechelen hieronder op doen drucken opden XXIIII^en^ Aprilis anno 1580. Onderteeckent : Hoorne. Ende was besegelt met eenen opgedructen segel van gruenen wassche.

Alsoo die Leden vanden Breeden-Raedt deser stadt respective opden XVIII^en^, XX^en^ ende XXII^en^ dagen van Novembri lestleden hebben geaccordeert eenen hondersten penninck van alle huysen ende gronden van erffen binnen dese stadt ende vryheyt derselver, die innegaen soude Sint-Jansmisse naestcomende vanden jaere XV^c^LXXX,

tot meerder versekertheyt vande borgeren ende ingesetenen der stadt voors., die getaxeert syn op te brengen LII^{m} guldenen ter maendt, by maniere van leeninge, voorden tydt van dry maenden, volgende dacte van consente ten selven dage gheexpedieert, ende dat deselve Leden daernae den XXV^{en} Januarii lestleden, tot naerder versekertheyt der voors. gequotiseerde parsoonen, versocht synde te willen consenteren eenige voordere hipotheque, hebben opentlyck verclaert dat deselve metten voors. geconsenteerden hondersten penninck genoch waren versekert, daerby nyettemin tot voordere satisfactie verbindende, met consent vande Staten van Brabandt, den vierden hondersten penninck ten platte lande noch onbetaelt synde, ende oversulcx opentlyck ratificerende ende op een nieuw den voors. hondersten penninck affecterende, ende ten lesten den XXIII^{en} deser maendt anderwerff ende voorde derde reyse verclaert hebbende den voors. gequotiseerde genouchsame bewaringe gedaen te synne metten voors. hondersten penninck binnen dese stadt ende den vierden hondersten penninck ten platten lande, ende oversulcx voorde derde reyse hen voors. consent, nopende denselven hondersten penninck, iterativelyck approberende ende ratificerende ende den voors. gequotiseerde affecterende, ende ten eynde den voors. gequotiseerde ende geinteresseerde parsoonen volcomen satisfactie gegeven worde ende alle middelen van vuytwegen, vertooch ende dilay worde benomen, Soo hebben mynne Heeren, in conformiteyt vanden voors. consente, gestelt ende stellen, mits desen, in handen vande voors. gequotiseerde parsoonen, denselven hondersten penninck, soowel binnen dese stadt als ten platten lande, volgende oyck den consente vande Staten van Brabant op heden desaengaende daerinne gedragen, volgende dacte daeraff synde, om deselve op te beuren ende te doen opbeuren by hun selven oft desaengaende by hun gecomitteert synde om dyen te ontfangen, ende hun selven daermede totter volder betalinge van hunne leeninge te rembourseren, mits daeraff doende rekeninge, bewys ende reliqua daer ende alsoo dat behoort, gevende denselven tot dyen eynde dese jegenwoordige acte ; gelovende mede, ingevalle des noot sy, ten iersten Breeden-Raedt dese acte byden vollen Leden deser stadt te doen aggreeren. Ende alsoo den noodt, soo tot conservatie vande stadt van

Heerentals als om voor te comen de grondige ende gansche bederffenisse der stadt van Mechelen (welcke twee plaetsen deser stadt soo grootelyck syn importerende, als eeniegelyck is kennelyck,) sulcx is verheysschende dat de voors. derde maendt terstondt ende promptelyck worde opgebrocht, versueckende mynne Heeren voors. ende nyettemin, vuyt crachte vanden voors. consente ende ten respecte vanden voors. hoochdringenden noodt, ordinerende eeniegelyck vande voors. getaxeerde hunne quote, sonder voorder vertooch, op te brengen, oft anderssints selen deselve genootsaect wesen, van meerder quaet voor te comene, deselve terstondt feytelyck ende metterdaet in hunnen parsoon ende goeden te doen executeren, volgende diversche iterative versuecken vande Leden deser stadt voors., te meer dat den Breeden-Raedt deser stadt heeft geloeft dat, ingevalle bevonden wordt de voors. twee hipotheken nyet genochsame oft insufficient te synne tot remboursement vande voors. leeninge, sy in dyen gevalle selen hun assigneren andere alsulcke middelen als totter voors. betalinge selen bastant gevonden wesen, hebbende oyck alreede mynne Heeren de Wethouderen voors., metten Oude-Schepenen ende Wyckmeesters, representerende de twee Leden deser stadt, alreet ten selven effecte ende voorde satisfactie geconsenteert eenen thienden penninck ende al in desen gedaen wes sy eenichssints souden konnen gedoen. Actum XXV[a] Aprilis anno 1580.

Mathias, par la grâce de Dieu, Archiduc d'Austrice, Duc de Bourgoigne, Styrie, Carinthie, Carniole, Wirtenberg, etc., Conte de Hasburg, Tyrol, etc., Gouverneur et Cappitain-Général des Pays-Pas, à ceulx qui ces présentes verront Salut. Sçavoir faysons que, par advis de Nostre bon cousin et Lieutenant-Général le Prince d'Orenges et ceulx du Conseil d'Estat lès Nous, avons pour le lieu que tenons èsdits Pays-Bas, octroyé, consenté, octroyons et consentons aux Escoutette, Bourgmaistres, Communimaistres, Eschevins et Conseil de la ville de Malines, tant pour eulx que pour tous aultres bourgeois, mannans et inhabitans de la dicte ville de Malines, de pouvoir obliger eulx et leurs biens, et signament toutes rentes, actions et revenues à eulx et chascun d'eulx debvez et compétans, tant sur les Estats-Généraulx des dicts Pays-Bas que demeynes du Roy et sur le corps de ceste

ville d'Anvers, envers celuy ou ceulx qui leur furniront par manière de prest ou aultrement employeront leur crédit et obligations pour iceulx jusques à la somme de cinquante-deux mil florins de vingt patarts la pièche, pour semblable somme à délivrer aux Colonels Nourrits et vanden Tempel pour eulx et leurs Cappittaines, Officiers et soldats s'estans nagaires employés à la réduction d'icelle ville, en donner obligacion et asseurance pertinentes et tout faire et passer que pourra servir pour satisfaction et contentement de ceulx que furniront la dicte somme et crédit. En tesmoignage de quoy avons signé ceste et y faict imprimer le cachet du Roy en forme de placcart le XXV[e] jour d'Apvril XV[c] quatre-vingt. En bas estoyt signé : MATHIAS et encoire estoyt escript en bas : Par ordonnance de Son Altèze. Subsignez N. DE FILLE.

Alsoo mynne Heeren vande Staten van Brabandt, van wegen der stadt van Mechelen, verthoont was dat men, om deselve stadt wederomme in ruste ende goede ordeninge te stellen, was overcomen metten Coronels Norritz ende vanden Tempel, die de voors. stadt met heuren volcke van oirloge hadden verovert, sulcx dat sy tevreden souden syn met heuren volcke vuyte voors. stadt te vertrecken onder sekere conditien ende voorwaerden met hun respectivelyck veraccordeert, waeraff de voldoeninge, soo in gereeden gelde als op termynnen te doene, tsamen was bedragende ter sommen van ontrent een ende vyfftich duysent guldenen, om dewelcke eensdeels te versekeren tot vernueginge vande voors. Coronels, sommige cooplieden deser stadt van Antwerpen, by middele vande Wethouderen derselver, bewillicht waren merckelycke somme van penningen gereet te verschieten ende voorde reste denselven Coronels te geloven, behoudelyck dat men wederomme genochsaem versage op heurlieden rembour-sement ende indempniteyt, soo dat behoorde, waertoe alsoo men egeene bequame middele en hadde connen vinden dan deselve cooplieden te bewysen opte betalinge vanden verloopen van renten die dingesetenen der voors. stadt van Mechelen opde domeynen vanden Coninck, Staten van Brabandt ende de stadt van Antwerpen heffende ende ten achter waren, ende dat daertoe van noode was van mynne Heeren vande Staten van Brabandt te verwerven handtlichtinge van tsaisissement

opde voors. renten gedaen, ten eynde deselve voorts den voors. cooplieden theurder versekertheyt mochten worden verbonden, Soo ist dat mynne Heeren vande voorgenoemde Staten, ten versuecke van die van Mechelen, wel geneycht synde omme hun smerte ende den onwil vande voors. soldaten te helpen becorten, hebben geconsenteert inde handtlichtinge van allen den verloopen renten die de jegenwoordige ingesetenen der voors. stadt van Mechelen opte domeynen in Brabandt, Staten van Brabandt ende stadt van Antwerpen syn heffende, ende dat tot de voors. somme van LI^m guldenen eens ; ordonnerende heuren ontfanger vande aengeslagen goeden Janne Andriessens de voors. handtlichtinge te doene ende te voldoene sonder weygeringe oft moeyenisse, naer advenant ende rate vande renten den ingesetenen der voors. stadt van Mechelen opde selve domeynnen, Staten ende stadt van Antwerpen respective competerende, sulcx dat de voors. cooplieden daerane hun remboursement te vollen moigen verhalen, sooverre sy ter saecken vande gereede penningen by hun te verschieten ende de geloefte daerenboven aende voors. Colonels te doene by dyen van Mechelen nyet voldaen ende ontheven en worden ; wel verstaende dat in dyen gevalle ende sooverre die van Mechelen den voors. Colonels oft cooplieden by andere middelen nyet en voldeden, ende dat sy daerover veroorsaect waren heure betalinge ende indempniteyt opt voors. verloopen van renten te verhalen, alsdan Schouteth, Communiemeesters ende Schepenen der voors. stadt van Mechelen den voors. Staten van Brabandt selen geloven de voors. somme van LI^m guldenen te voldoen ende betalen onder verbintenis van heuren ende der gemeynne ingesetenen parsoonen ende goeden, deselve daervore onderwerpende arresten ende reele executie, met verthydenisse daertoe dienende ende onder geloefte vande selve verbintenisse te doen ratificeren byde Leden der voors. stadt binnen den tydt van een maendt naestcomende, ende dat de voors. handtlichtinge oversulcx sal gehouden worden als nyet geschiet ende van onweerden, tvoors. saisissement plaetse houdende, ende alnoch met conditie hierby ghevuegt dat dacte op gisteren verleendt vande handtlichtinge voorde somme van XII^m guldenen ende dordinantie daertoe dienende opden Rentmeestere Nyverseel mede begrepen is inde voors. somme van LI^m guldenen ende onder de conditien

voren verhaelt. Actum XXVa Aprilis anno 1580. Onderteeckent : Hessels.

Wy Heyndrick vanden Vekene, Commoingmeester, Peeter van Vossele, Schepene, ende Philips de Bricqueny, Pensionaris der stadt van Mechelen, hebben geloeft ende geloven, mits desen, vuyt crachte vander procuratien by Schouteth, Commoingmeesters, Schepenen, Dekenen, Gesworen, Tresoriers ende Raedt der voors. stadt van Mechelen, ons den XXIIIIen deser jegenwoordiger maendt gegeven, dat wy, binnen den tydt van ses maenden nae date van deser, den Wethouderen ende Tresoriers der stadt van Antwerpen oft bringer sbrieffs selen rembourseren ende betalen de somme van tweelff duysent ponden Arthoys, metten verloope van dyen tegens den penninck XVIe, die de voors. Wethouderen tot onsen behoeve ende in onsen noodt ons geforneert hebben, ende dat in gereede ende prompte penninghen, oft anderssints in quitantien ende acquiten van gereduceerde renten die dingesetenen der stadt van Mechelen opde stadt van Antwerpen heffende syn ; verbindende voor tvoors. rembour-sement, vuyt crachte vander procuratien boven ghenoempt, het capitael ende tverloop vande voors. renten, mitsgaders alle alsulcke renten als dinnewoonders ende borgers van Mechelen hebben ende heffende syn opde Staten ende domeynen ; gelovende bovendyen binnen een maendt nae date van desen den voors. Wethouderen der voors. stadt van Antwerpen van dese onse geloefte te leveren behoorlycke ratificatie van dandere resterende Leden der stadt van Mechelen, renunchierende mits desen alle exceptien die deselve stadt eenichssints soude moigen gebruycken. Oirconden onse namen ende handtteeckenen hieronder gestelt den XXVen Aprilis anno 1580. Was onderteeckent : Heyndrick vander Veken, Peeter van Vossele ende P. Bricqueny.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Joncker Philips van Schoonhoven de somme van XXXVI guldenen eens, ter saecken van dat hy ter ordinantie vanden Cryschraedt in alder diligentien is gereyst tot Gendt, volgende den bescheede daeraff synde. Actum XXVIIa Aprilis 1580. *(fol. 91 vo).*

Geordineert als boven vuyt te reycken aen Gieles Lambrechts, Conchierge, hondert LXVI guldenen VIII stuyvers, voorde maeltyden vande Hooftlieden vande Poorterye ende de Wyckmeesters gehouden den VI^en^ Decembris 79, prout in specificatione. Actum XXVIII^a^ Aprilis anno 1580. *(fol.* 91 *v°).*

Nous Bourgemaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers, et nous Communimaistres, Eschevins et Conseil de la ville de Malines, tant pour nous que nous bourgeois, manans et habitans d'icelle, confessons debvoir par cestes au Sr Coronel Norrits, aux Cappitaines et soldats de ses compaignies, la somme de douze mille livres, du pris de quarante gros monnoye de Flandres la livre, laquelle somme avons promis et promectons par cestes, nous et chascun de nous, pour tout bien et loyallement payer au dict Sr Coronel ou au porteur de cestes au my-Juin prochain à venir, et ce en vertu du certain accord faict avecq le dict Coronel au réquisition par Monseigneur le Prince d'Orenges, Lieutenant-Général de Son Altèze etc., au regard du service faict par les dicts Cappitaines et soldatz à la réduction de la dicte ville de Malines, obligeans ad ce nous et chascun de nous pour tout noz biens et personnes et les soubmettant à toutes juges et jurisdictions quelconques que ce soyent et renonçons à toutes privilèges et exceptions que pouroyent estre alléguez en fraud ou préjudice de ceste obligation. Et pour meilleure asseurance du dict Colonel, Cappitaines et soldatz, avons nous, Communimaistres, Eschevins et Conseil de la dicte ville de Malines obligé et obligons par cestes, pour espéciale hipothèque, toutes les rentes et les revenues que les bourgeois de Malines ont sur les demaines du Roy, sur les Estats de Braband ou sur le corps de ceste ville d'Anvers, semblablement tous aultres rentes particulières compétans aux dicts inhabitans de Malines, suyvant la main levée nous octroyé par Son Altèze et les Estats de Braband, comme il apert par le placcart de Sa dicte Altèze et l'acte des Estats de Braband, tous deux en date du XXV de ce présent moys, dont copie auctenticque est livré au dict Sr Coronel, estants contens que des dictes rentes et revenues ne sera faict nul payement aus dicts bourgeois de Malines devant que la dicte somme de douze mille livres soyt parfurnie au dict Sr Coronel, Cappitaines et soldatz.

En tesmoing de ce que dessus, avons faict mectre les seaulx aux causes de les dictes villes de Anvers et Malines respectivement sur cestes, le XXVIIIe d'Apvril 1580. Soubsigné : G. Martiny et Verstraten.

Gecomitteert Joachim Stuydelinck, Jan de Poortere, Jan vanden Steene ende Gieles Wolffwinckel om hun temployeren als Comissarisen ende Superintendenten totter directie ende vervoorderinge vande inninge vanden vyffden hondersten penninck, binnen der voors. stadt als den byvanck derselver, Sint-Jansmisse naestcomende te lichten, ende voor soovele als in hun is, den vierden hondersten penninck ten platte lande, inden quartiere van Breeda, Steenbergen ende Bergen-opden-Soom, met allen hunnen byvanck, nu dagelycx tontfangene, volgende de verbintenisse ende affectie daeraff gedaen byde Staten van Brabandt den XIX^en Januarii ende XXVI^en Aprilis voors. ende dat tot remboursement vande geinteresseerde inde quotisatie voor dry maenden vande LII^m £ Arthois ter maendt, metten geconditioneerden verloope van dyen, ende selen de voors. Comissarisen oft Superintendenten vermoigen te comitteren, totter inninge vanden voors. IIII^en ende vyffden hondersten penninck, alsulcke parsoonen als sy daertoe bequaem selen vinden, ende dat op alsulcke instructie, salaris ende oncosten als den derden hondersten penninck gecollecteert is gheweest ende den vyffden penninck noch jegenwoordelyck geint wordt, ende gelyck sy, Superintendenten, ten meesten oirboir voorden lande ende dese stadt selen bevinden te behooren, daeraff de Gecomitteerde ende Collecteurs vande voors. Comissarisen oft Superintendenten selen respectivelyck contabel wesen aende Staten van Brabandt ende dese stadt oft hunne Gecomitteerde, waertoe ende alle tgene des tot vervoorderinge vande voors. inninge dependeert mynne Heeren de Wethouderen de voors. Comissarisen oft Superintendenten authoriserende syn mits desen, alsoyck diegene die by hun totten ontfange ende inninge gecomitteert selen worden voor nu tegens alsdan. Ende selen de voors. Comissarisen oft Superintendenten nyet voorder comptabel wesen dan voorde penningen die sy oft hunne Gecomitteerde oft Collecteurs ontfangen selen tot remboursement als boven, sonder dat deselve in

eenige faulten oft restanten gehouden selen syn. Actum XXVIII[a] Aprilis anno 1580.

Een ander (obligatie) ter gelycker sommen (als op 20 Aprilis anno 1580) te betalen (aen Coronel Norrits,) ultima Julii in data XXVIII[a] Aprilis 1580 (1). *(fol. 92 v°).*

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy van deser stadtswegen selen goeden ende erven Peeter de Lichte ende Aelbrecht Verspreet in alsulcken stucken erven als hun respective van deser stadtswegen vercocht syn, tot het vuytsetten van heuren huysen, opde jaerlycxe renten daeraff te betalen, volgende den contracte met hunlieden daeraff gemaect. Actum XXIX[a] Aprilis anno 1580.

Geordineert den Rentmeestere Heyndrick van Lemens van dat hy, van Sint-Jansmisse aff naestcomende, alle weken sal tellen vuyt de Casse vande Reductie aende parsoonen geforneert hebbende aenden Coronel Norits de XII duysent guldenen voorde reductie van Mechelen, voorde welcke Borgemeesteren ende Schepenen, soo vuyten name deser stadt als der stadt van Mechelen, heure obligatie gegeven hebben, duysent guldenen eens, totter volder betalinge vande voors. XII duysent guldenen metten intereste van dyen rensgewyse toe, ende sal deselve Casse van Reductien daervan worden gherembourseert mette renten ende capitael van dyen, die die van Mechelen op dese stadt syn heffende, ende selen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voors., tselve hem doen valideren ende in synder rekeninge passeren. Actum XXX[a] Aprilis anno 1580.

(Wordt voortgezet.)

(1) Zie bladz. 297.

2. De verzameling

DER

EPISTOLÆ PUBLICÆ

VAN

BOCHIUS.

—

1586-1605.

—

Op 17 September 1586 werd de geleerde Jan Boghe of Bochius tot het ambt van Raad-Secretaris der stad aanvaard.

In het volle besef der gewichtige taak die hij geroepen was te vervullen, besloot hij, onder den titel van **Epistolæ publicæ**, *al de belangrijke brieven te verzamelen door het Magistraat sedert 14 November 1585 tot 10 December 1605 geschreven. Zijn werk beslaat vier boekdeelen en bevat wetenswaardige bijzonderheden over den toestand waarin onze stad na hare overgave aan den Hertog van Parma verkeerde.*

Toen wij met den dienst der Archieven werden gelast, bevonden wij dat aan de door Bochius gevormde verzameling het deel I of A ontbrak. Gelukkig werd dit boekdeel in een sterfhuis weêrgevonden en de bezitter ervan schonk het gereedelijk aan het Gemeentebestuur terug. Dank zij hem hiervoor betuigd.

2. La collection

DES

EPISTOLÆ PUBLICÆ

DE

BOCHIUS.

—

1586-1605.

—

Le 17 Septembre 1586 le savant Jean Boghe ou Bochius fut appelé aux fonctions de Secrétaire-Conseiller de la ville d'Anvers.

Appréciant l'importance de la tâche à laquelle il était appelé, il se désida à réunir sous le titre de **Epistolæ publicæ,** *toutes les lettres importantes écrites par le Magistrat depuis le 14 Novembre 1585 jusqu'au 10 Décembre 1605. Quatre volumes furent consacrés à son œuvre, qui contient des détails importants sur l'état de la ville d'Anvers après sa reddition au Duc de Parme.*

A notre entrée aux Archives, nous trouvâmes la collection formée par Bochius veuve du tome Ier ou A. Heureusement ce volume fut retrouvé dans une succession et le dépositaire s'empressa de le restituer à l'Administration communale. Grâces lui en soient rendues.

Wij denken geen onnuttig werk te stichten met eene verzameling van bescheiden waarvan het belang aan niemand ontsnappen zal, in het licht te geven.

Nous croyons faire chose utile en livrant à l'impression un recueil de documents dont l'importance n'échappera à personne.

Opdracht ; de schrijver legt erin het doel zijner verzameling uit.

Dédicace ; l'auteur y explique le but de son recueil.

Amplissimis, Prudentissimis Observandissimisque Dominis Consulibus et Senatui civitatis Antverpiæ Joannes Bochius iisdem a Secretis S. P.

Inter cætera epistolarum genera, Senatores Amplissimi, nullæ magis graves neque seriæ magis exstant, quam quæ tractant de republica, cujusmodi fere sunt quas aut scribunt civitates, aut quas illæ recipiunt. Plerunque enim agunt de præsenti rerum statu, præsertim cum a Principe vel ad illum mittuntur, vel cum tangunt privilegia, jurisdictiones vel ærarium. Acceptas perlectasque epistolas asservare, easque inter publica instrumenta referre, moribus constitutum est ; sed earum literarum, quibus respondemus, petimus, excusamus, parem curam et custodiam hactenus desideramus; nam cum adversaria, quas minutas vocant, inter schedas privatas Secretariorum habeantur, fit ut illis absentibus vel aliquo ablegatis, Vestræ Amplitudines eorum adversariorum inspectione uti nequeant, multo minus quid responsum aut quid ante scriptum sit, ad manum habere possint, neque ex præcedentium scriptorum collatione, quid præsens rerum usus in causis vel iisdem vel similibus requirat, statuere facile queant. Majus quoque detrimentum accidere posse video, Secretariis aliisque qui hoc munere scriptionis epistolarum vacant demortuis vel a publica functione evocatis, cum hæc publica adversaria cum privatis secum ferunt, aut cum negligentius ab hæredibus conservantur, aut omnino pereunt. Huic ego molestiæ et jacturæ periculo prospici animadvertens ratione quadam posse, omnes schedas literarum et scriptorum adversaria, jussu vestro hoc decennio per me exarata, diligenter conquisivi, excussi et relegi, et

quicquid deprehendi quod serium arduumque reipublicæ negotium tangeret aut tractaret, a reliquis materiis levioribus seposui et cum hoc delectu in volumina referri et transcribi curavi, ut epistolæ ad ærarii creditores scriptæ separato ab aliis libro legantur, alia aliis voluminibus seriatim reperiantur. Hanc operam gratam fore et perutilem reipublicæ, Senatores Amplissimi, probaturos vos confido, et eodem exemplo epistolas omnes publicas de rebus seriis tractantes a ministris reipublicæ quibuscunque conscribendas, vel in eadem vel in alia volumina referri in posterum mandaturos. Deus Opt. Max. Amplitudines Vestras cum republica florentes et incolumes conservet. Antverpiæ, primo Kal. Januarias CIƆ. IƆ. XCVII.

I.

Het Magistraat aan Koningin Elisabeth.

Het roept hare tusschenkomst in ten voordeele van twee Belgische kooplieden die in Engeland voor eene schuldbekentenis in hechtenis waren genomen en wier koopwaren waren aangeslagen.

Le Magistrat à la Reine Élisabeth.

Il demande d'intervenir en faveur de deux négociants belges, qui avaient été arrêtés en Angleterre pour le non payement d'une obligation et dont les marchandises avaient été saisies.

Serenissimæ Reginæ Britanniæ, Hyberniæ, etc.

SERENISSIMA REGINA,

Mercatores Belgici in Majestatis Tuæ regno negotiantes graviter conquesti nobis sunt, Nicolao Hanseman, civi nostro, et Joanni Wouters, Belgæ, civisque nostri institori, duobus abhinc annis per Ferdinandum Points, Britannicæ societatis mercatorem, manus injectas esse, eosque hactenus istic detineri ; atque id obligationis cujusdam caussa viginti millium florenorum, pro qua ii qui nuper pro ordinibus Belgicis titulo parum proprio se gesserunt nomina sua dedissent, et quam idem Ferdinandus a quodam Paulo Boulaert vili prætio jampridem emisset, viginti quinque scilicet libris nostræ monetæ pro ea persolutis, et prædiolo quodam rustico sexcentarum tantum virgarum, pro quo prætio Ferdinandus integram prædictæ summæ solutionem exigeret, et per supra-

(1) Van deze tweede verzameling bezit het Stadsarchief slechts één boekdeel.

dictam manuum injectionem a duobus illis privatis mercatoribus extorturum se speraret. Sed tametsi illi se adversus illam detentionem coram præfecturæ maritimæ seu admiralitatis regni Tui judice opposuissent, multisque rationibus defensionibusque validissimis, partim jure scripto, partim mutuis Belgii nostri cum regno Britanniæ fœderibus subnixis, ex quibus facile detentionis causa infirmari potuit ; nulla tamen earum ratione habita judicem illum maritimum Hanseman, civem nostrum, et Wouters supradictum tam in summæ solutionem quam in litis expensas condemnasse ; atque eo amplius Belgas ipsos omnes quotquot isthuc appellerent, et bona mercesque illorum simili detentioni et manuum injectioni subjectas declarasse. De illa tamen sententia dictos Hanseman et Wouters ad Majestatem Tuam appellasse, quibusdam cancellariæ Tuæ doctoribus in judices delegatis, qui, causa cognita, brevi, ut sperabatur, eam deciderent. Supplicibus præterea precibus adjectis per dictos mercatores conquerentes, ut quoniam non illorum duorum tantum detentorum, sed omnium mercatorum Belgarum in Britannia negociantium causa ageretur, mature et serio rei tam seriæ curaremus provideri ut neque istic quidquam adversus cives nostros præter jus et æquum tentaretur, nec fœderum mutuorum auctoritati detraheretur, sed potius integra servaretur, ut non illi duo tantum condemnatione liberarentur, verum etiam in posterum prospiceretur, ne tale quicquam aliis Belgis commercia istic habentibus accideret. Quam quidem rem ubi nos pro officio nostro expendimus, ut nihil magis curæ nobis esse quam capita et fortunas civium nostrorum existimaverimus, benevolentia ista et humanitate freti, qua Tua Majestas nos sibi devinxit, et qua nos vicissim regni Tui incolas demeriti sumus, non alto nobis quam ad Majestatem Tuam deveniendum duximus, ut cujus benignitatem hactenus experti sumus, illam nobis in re tanti ponderis defuturam non putaremus, aperta juris et æqui ratione suffulta, et mutuo fœderis vinculo copulata. Ex iis enim rebus qua in lite deductæ sunt, clarissime patet non posse cives nostros pro solutione obligationis illius censeri obstrictos, tantum abest ut pro ea possint detineri. Nam ut omittamus, quod etsi ea obligatio generalium ordinum nomen inscriptum præ se ferat, omnes tamen ordines in eam non consensisse, hoc unum adjiciemus, quod illi ipsi quorum

jussu obligatio conscripta fuit, neque Regis nostri auctoritate, nec earum quæ eos miserunt provinciarum, imperio valuisse, ut privatos Belgii incolas obligationis aliquo vinculo possent obstringere : multo autem minus oppignorationibus, manuum injectionibus aut detentionibus, quæ in cives nostros istic attentantur, subjicere. Præterea quum certo constet apprehensiones istas jure communi scriptoque esse prohibitas, ut variis juris decisionibus probare possemus, nisi vel unus authenticorum titulus, ut non fiant pignorationes pro aliis personis inscriptus, nobis sufficeret ; tum illud quoque certissimum est, mutuis Belgii nostri cum Majestatis Tuæ regno pactis et fœderibus expresse vetitas esse et interdictas. In quorum præjudicium ut hactenus in regni Tui incolas nihil hic passi sumus attentari aut novari, neque illorum quenquam pro ære alieno publico vel privato apud nos in jus conveniri, multo minus detineri ; recte videntur cives nostri sustinuisse eandem juris æqualitatem sibi isthic quoque integram fuisse conservandam, et partes judicis eas esse debuisse, ut manuum injectione in tam certi juris præjudicium facta liberarentur et sententia absolverentur. Addamus et aliam sententiæ per illum latæ iniquitatem, quod reos in totam obligationis summam (viginti scilicet millium florenorum,) persolvendam et in litis expensas condemnaverit, pro actore illo qui vix vigesimam prætii partem exsolverat. Cui quidem vel omnibus supradictis rationibus præteritis, ex juris præscripto judex satisfecisset, si *summæ ab eo persolutæ* restitutionem eidem adjudicasset : ut Imperator Anastasius in L. per diversas Cod. mandati diserte definivit, et Imperator Justinianus in L. subsequente hoc ipsum confirmavit. Sed nos dum Majestatem Tuam de caussa qua cives nostri injuste ceciderunt instruere studemus, longius fortasse, quam pro gravissimis Majestatis Tuæ occupationibus par est, procuramus. Quam ne diutius detineamus, hoc unum subjiciemus, si publicis fœderibus ac conditionibus multis abhinc sæculis observatis standum censet, si commercia, si mercaturas, maximis utrinque gentis commodis hactenus exercitas ab iisdem utrinque incolis continuari et in posterum exerceri placet ; sedulo illi esse providendum, ne hujusmodi manuum injectiones detentionesque aut molestiæ in cives nostros, eorum merces et fortunas, pro aliorum ære alieno isthic admittantur ; et quod hac in re a maritimo judice peccatum est, hoc vel supremo Regiæ Majes-

tatis Tuæ imperio vel superioris judicis ab ea deligati decreto corrigatur. Quod Majestatem Tuam quam possumus ardentissime rogamus, vel saltem, si quid amplius difficultatis superest, ut tantisper iterata caussæ decisio differatur, dum per Commissarios utrinque delegandos, res plenius fuerit discussa et examinata, et si fieri possit, utriusque partis consensu composita, ac nulla interim molestia civibus nostris pro hujusmodi ære alieno præterea inferatur. Quod si Majestas Tua a se patietur impetrari, non tantum faciet rem dignam æquitate et justitia sua, sed respondebit commendationibus quæ apud omnes exteras gentes de se prædicantur, commerciis utrinque exercendis optime consulet, et nos denique obsequio suo tanto reddet paratiores : cui nos officia nostra omnia dedimus et dedicamus, et Deum Optimum Maximum precamur ut Majestatem Tuam in multos annos salvam, incolumem et multa gloria illustrem conservet. Atque ut de causa prædicta latorem præsentium N. N. plenius instruximus, ejus fidem Majestati Tuæ, si illum alloquii sui potestatem facere dignabitur, commendatam cupimus. Antverpiæ, decimo sexto Calendas Novembris CIϽ. IϽ. LXXXV.

Serenissimæ Majestatis Tuæ obsequio addictissimi,

CONSULES ET SENATUS CIVITATIS ANTVERPIENSIS.

II.

Het Magistraat aan den Prins van Parma.

Het stelt maatregelen voor om de duurte en de schaarschheid der granen te keer te gaan.

Le Magistrat au Prince de Parme.

Il propose des mesures pour remédier à la cherté et à la disette des grains.

Les Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers, se trouvans présentement en très grande perplexité à cause de la chèreté et disette des grains, remonstrent et supplient à Son Altesse les poincts ensuivans :

Premièrement, qu'il plaise à Son Altesse ordonner que

lettres patentes de passeport et saulf-conduiet soyent dépeschées pour le libre passage et transport des grains et aultres provisions que ceulx d'Anvers conduiront par toutes aultres villes de l'obéissance de Sa Majesté, sans les charger de nouvelles charges ou impositions, suivant la requeste cy-joincte (1).

Que Son Altesse soit servie d'accorder aux suppliants lettres ou ordonnance à Monsieur le Comte de Mansfelt comme Gouverneur du pays de Luxembourg, ou à son Lieutenant, afin qu'il accorde à ceulx d'Anvers de faire achapt et lever quelque notable quantité de grain pour la provision de leur ville, et qu'au mesme effect le dit Seigneur Comte ou son Lieutenant veuille prester toute faveur et addresse pour accommoder les dits d'Anvers de chevaulx et chariots à pris raisonnable, pour le transport des dits grains en la plus grande célérité que faire se peult (2).

Qu'il plaise à Son Altesse ordonner que lettres bien expresses soyent dépeschées au Gouverneur et Magistrat de Breda, afin qu'ils ayent à laisser suivre aux bourgeois particuliers d'Anvers telles quantitez des grains qu'ils ont en la dite ville de Breda, à eux appertenans en particulier, sans aulcune difficulté ou empeschement.

Et d'aultant qu'on entend que Son Altesse auroit faict dresser un estaple de grain, pour la provision de son camp, d'une fort grande quantité et pour plusieurs mois, supplient les dits d'Anvers qu'il plaise à Son Altesse leur assister, par forme de prest, du moins de la quantité de..... *(sic)* mil viertales, laquelle ils promettent de refondre au dit estaple de Son Altesse, soit de l'achapt de grain qu'ils feront ailleurs ou bien de la prochaine moisson, suivant ce et sur telles asseurances que ceux d'Anvers en escripvent à Son Altesse, attendu la grande disette qu'il en y a en la

---

(1) *(Op den bladrand :)* Il y est pourveu par appostille sur la requeste icy mentionnée.

(2) *(Op den bladrand :)* Passeport et lettres closes au Seigneur Comte de Mansfelt aux fins icy contenuz, sçavoir est pour assister les remonstrans en ce que se requiert, bien entendu qu'ils ne pourront user du dit passeport ny tirer aulcungs grains du pays de Luxembourg sans le sceu et adveu du dit Seigneur Comte, ou, en son absence, de ceulx du Conseil illecq.

ville et le prompt remède qu'il y a requis pour aller au devant aux extrêmes inconvéniens et difficultez que la famine causeroit (1).

Et d'aultant que ceux de la garnison de Bergues-sur-Somme se sont vantez et qu'il y a advertences qu'ils se sont renforcez pour empescher les convoys, et que pour rendre la prochaine moisson infructueuse aux dits d'Anvers, ils seroyent d'intention de dresser quelque camp volant, supplient très humblement que Son Altesse soit servie d'y pourveoir selon que pour la seureté et tuition trouvera convenir.

Supplient aussy qu'il plaise à Son Altesse ordonner que lettres favorables soyent dépeschées à Monseigneur le Duc de Clèves en recommandation de ceux d'Anvers, afin que venans faire achapt et emplette de grain aux pays de sa jurisdiction, leur soit permis le libre commerce et transport du dit grain sans aulcun empeschement (2).

Qu'il plaise aussi à Son Altesse ordonner que lettres de commandement soyent dépeschées à ceux de Douay à l'effect que dessus. Quoy faisant etc. (3).

III.

Het Magistraat aan Bernardino Mendoza.

Het vraagt zijne tusschenkomst om het vrije vervoer van zout uit de Fransche zeesteden naar Antwerpen te bekomen.

Le Magistrat à Bernardino Mendoza.

Il demande son intervention pour obtenir le libre transport de sel des villes maritimes de France vers Anvers.

A Monsieur

Monsieur Don Bernardino Mendoça, du Conseil de Sa Majesté, et Ambassadeur d'icelle en la Court de France, etc.

Monsieur,

Nous avons impétré de Son Altesse ses lettres cy-jointes,

(1) (*Op den bladrand :*) Lettres à ceulx de Breda aux fins icy contenuz.

(2) (*Op den bladrand :*) Soyent dépeschées ces lettres les plus favorables que faire se pourra.

(3) (*Op den bladrand :*) Lettres à ceulx de Douay plustost d'induction que de commandement. Faict au camp devant Grave, le 10 en Juing 1586.

pour obtenir, par direction de Vostre Seigneurie, telle provision de par le Roy très Chrestien et ordre exprès à ses Gouverneurs des villes de Calès et aultres frontières maritimes, qu'ils ayent à permettre à noz marchands et leurs supposts y ayans leur trafic le libre achapt du sel et transport d'icelluy vers ceste ville d'Anvers, sans aulcune difficulté, comme, soubs prétext de certain placcart, nous entendons naguères leur estre faict, au grand désadvantage de ceste ville, laquelle en la présente saison se trouve grandement despourveue de la dite provision de sel, pour s'en estre de beaucoup vuidée, depuis sa réconciliation avec Sa Majesté, pour subvenir à plusieurs aultres villes et places de l'obéissance d'icelle, qui en avoyent disette. Et d'aultant que pour ce regard le pris d'icelle marchandise est grandement renchéry en ces quartiers-cy, nous avons bien désiré accompaigner les dites lettres de Son Altesse de noz recommandations à Vostre Seigneurie et la prier bien humblement de vouloir tenir la main afin que la dite permission nous soit accordée et dépeschée par le premier, pour soulager les subjects de Sa Majesté, nous présentans semblablement au service de Vostre Seigneurie quand icelle nous vouldra employer. Prians Dieu,

Monsieur,

De donner à Vostre Seigneurie l'accomplissement de ses désirs, nous recommandans bien humblement à icelle. D'Anvers, ce XXVIIe de Janvier 1586.

De Vostre Seigneurie,

Très affectionnez amys à commandement et service,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

IV.

Het Magistraat aan den Keurvorst van Keulen.

Het vraagt dat hij eenen ontrouwen agent van Belgische kooplieden, die naar Duitschland is gevlucht, doe aanhouden.

Le Magistrat au Prince-Électeur de Cologne.

Il le prie de faire arrêter un agent infidèle de négociants belges, qui s'est réfugié en Allemagne.

Illustrissimo Principi Reverendissimo Domino Principi Electori, Coloniensi Principi, Leodiensi Archiepiscopo, etc.

Illustrissime Princeps et Domine Reverendissime,

Cives quidam et mercatores nostri Jacobus de la Faille, Franciscus Snoeyens et Guilielmus Brant nobis exposuere bonam mercium copiam et pecuniæ numeratæ summas aliquot ex Hispania et Lusitania missas sibi fuisse, prætio fere mille ducentarum librarum Flandricarum ; ea omnia Vlissingam appulisse, et a quodam Luca de Hemele, dictorum mercatorum institore, ex more suo recepta, sed contra omnem fidem fuga in Germaniam arrepta, furto sibi erepta atque ablata fuisse ; eaque de caussa se furem tam improbum persequi ac tandem Bonæ comprehensum, in carcerem conjici curasse, sed eum, amicorum et fautorum opera, tantum illic effecisse, ut brevi vel invito opidi illius Magistratu liberatus sit, causa illorum indicta, nec alio argumento, quam quod dicti cives nostri Catholicæ Regiæ Majestatis, Sacri Imperii Principis, perduelles essent ; reliquos vero Electores aut alios Imperii Principes non teneri subditis illis jus dicere, qui cum principe suo bellum gerunt. Quasi vero in similes bonorum alienorum prædatores, quibus non modo jus scriptum, sed omnia tam Imperii quam Cæsareæ Majestatis placita et decreta capitis pœnam infligunt, non deberent animadvertere, sed dictis civibus nostris justitiæ fores occludere ; quibus non modo ingratum ac molestum fuit injustissimum illud cum Regia Majestate bellum, sed quibus magno etiam causa regia constitit, aliquot florenorum millibus pro multa persolutis, quod de pace cum rege ineunda diu ante urbis nostræ reconciliationem publice et constanter egissent. Quamobrem nullum inesse pondus, nullam in eo argumento fidem, aperte liquet : sed tum fortassis aliquis

illi esset locus, cum subditi causa cognita perduellionis rei comprehensi, vel a Sacro Imperio proscripti essent. Atque hac de causa, nullis unquam Belgii nostri incolis, in universa Germania nec Coloniæ aut Leodii administrationem justitiæ negatam esse constat, et eandem juris æqualitatem Sacri Imperii subditis apud nos quoque semper fuisse conservatam. Verum quia dicti cives nostri certiores facti sunt eundem Lucam de Hemele Leodium venisse, atque ibi in ædes ecclesiastici cujusdam divertisse et exceptum esse, furtivasque pecunias et bona illorum illic insumere, nihil magis rebus suis convenire existimarunt, quam per dicti Lucæ apprehensionem sibi prospicere. Qua in re nos civium nostrorum justissimam causam debere nobis commendatam esse, et per præsentes literas Celsitudinis Tuæ opem implorandam duximus. Rogamus igitur quam possumus obnixissime, ut præsentium latori qui civium nostrorum nomine istuc venturus est, Celsitudinis Tuæ auctoritate interposita, dicto Lucæ de Hemele manus injicere liceat et in vinculis detinere donec de causa utriusque cognoscatur. Quod eo rogamus impensius ne aliqua hospitii ejus immunitas apprehensioni obstet, neque contra æquum et bonum prædoni tam infami sub ecclesiastico privilegio liceat delitescere, aut furti sui impunitatem asyli confidentia sibi promittere ; denique ne is locus per quem innocentiæ fortuiti criminis prospectum est, prædonis fiat et furis manifesti perfugium et latibulum. Quam quidem rem ut ecclesiastica dignitate Celsitudo Tua censebit indignissimam, ita non minus æquum fore judicabit ut mercium furtivarum et pecuniæ ablatæ restitutio mercatoribus nostris fiat ; quorum causam Celsitudini Tuæ obnixe commendamus, et nos in simili officio non defuturos pollicemur, sed omnem operam nostram obsequio suo servabimus paratissimam. Deus Optimus Maximus Celsitudinem Tuam in multos annos incolumem et summa gloria illustrem tueatur. Antverpiæ, ipsis Calendis Aprilis 1586.

Celsitudinis Tuæ obsequio paratissimi,

CONSULES ET SENATUS CIVITATIS ANTVERPIENSIS.

V.

Het Magistraat aan den Prins van Parma.

Het verzoekt in het vervolg van alle vragen van schuldvoldoening ten laste der stad, zooals die in kwestie, van zijnentwege verschoond te blijven.

Le Magistrat au Prince de Parme.

Il demande de ne plus recevoir dorénavant des réclamations de sa part au sujet du payement de dettes constituées sur la ville, comme celle dont il est question dans la lettre.

A Son Altesse.

Monseigneur,

Nous avons receu celles qu'à Vostre Altesse a pleu nous escripre en langue alemande en faveur et recommandation du payement d'un acquit en tant moins de la debte que Jehan Crouse prétend de recepvoir au nom et de la part des héritiers de Quernheim au pays de Westphale, dont il auroit eu commission passé deux ans et davantage. Mais d'aultant que la dite prétension est de fort grande et notable considération, sur laquelle ne nous est possible d'adviser en ceste saison, ains comme sur aultres difficultez semblables se debvra prendre quelque bon pied à l'advenir, nous en avons honestement adverty au dit poursuivant, comme aussy ont faict noz devanciers du commencement de sa poursuitte, et, oultre ce, puis naguères luy avons faict compter la somme de quatre cens cincquante florins pour subvenir à ses fraiz et despends de son retour et voyage, et dadvantage luy avons aussy accommodé du cours des rentes que son beau-frère tient sur ceste ville jusques au mois de May prochain venant. Sur ces entrefaictes, avons receu lettres des dits de Quernheim, ses supérieurs, qui ne sonnent un seul mot du dit Crouse, ni que luy ayons à payer ou traicter avecq luy chose quelconque ; mais le porteur d'icelles nous en a faict advertissement de bouche tout au contraire, et défense expresse de rien délivrer entre ses mains. Ce que nous avons bien désiré advertir à Vostre Altesse, pour en estre esclaircie, si d'adventure le dit poursuivant la vint derechef importuner. Supplians très humblement à icelle qu'en semblables occurrences soit servie de nous dispenser de ses commandemens et recommandations au regard des charges et disposition présente de la ville,

qui ne permettent de pouvoir donner ordre au payement de semblables debtes personnelles, jusques à tant que la guerre s'esloigne d'icy et nous donne moyen de respirer et commodité meilleure que n'avons à présent. En quoy Vostre Altesse nous obligera grandement et nous accommodera de tant mieulx pouvoir adviser aux nécessitez qui se représentent journellement. Qui sera l'endroict qu'après avoir très humblement baisé les mains à Vostre Altesse, nous prions Dieu,

MONSEIGNEUR,

De maintenir la très illustre personne de Vostre Altesse en prospérité et accroissement de gloire et grandeur. D'Anvers, ce XXIIIe d'Apvril 1586.

De Vostre Altesse,

Très humbles et très obéissans serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

VI.

Het Magistraat aan den Gouverneur van Kales.

Het bedankt hem voor zijne welwillendheid ter gelegenheid van het vervoer van 2000 kisten zout ter bevoorrading van Antwerpen bestemd.

Le Magistrat au Gouverneur de Calais.

Il le remercie de sa bienveillance à l'occasion du transport de 2000 barils de sel pour l'approvisionnement de la ville d'Anvers.

A Monsieur

Monsieur de Gordan, Gouverneur du pays et ville de Calès.

MONSIEUR,

Nous avons avec beaucoup de contentement entendu la bonne affection qu'il a pleu à Vostre Excellence monstrer au bien et soulagement de ceste ville, par le rapport que nous en avons du Sr de Sainte-Croix, nostre confrère, par lettres de Jehan Guise, touchant le transport de deux mille barils de sel pour la provision de ceste dite ville, de quelle

faveur et amitié nous remercions Vostre Seigneurie grandement, et la prions très affectueusement de continuer en la dite bonne affection et accorder au dit Jehan Guise que par sa direction la dite quantité de sel soit acheminée par-deça par première commodité, et d'aultant qu'en la présente saison la dite provision sera un grand soulagement de ce peuple. Il plaira à Vostre Seigneurie se tenir pour asseurée que le dit plaisir nous sera d'aultant plus agréable et nous obligera de le rencontrer par tous moyens d'honnesteté et service qu'icelle sera servie de se prévaloir de nous, et pour tels nous recommandant très affectueusement à icelle, prions Dieu,

Monsieur,

D'avoir Vostre Seigneurie, en sa saincte protection et sauvegarde. D'Anvers, ce XIIe de Mars 1586.

De Vostre Seigneurie,

Très affectionnez amys à commandement et service,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

VII.

Het Magistraat aan den Prins van Parma.

Het spreekt ten gunste van eenen Engelschen koopman, door kolonel Mondragon aangehouden.

Le Magistrat au Prince de Parme.

Il intercède en faveur d'un marchand anglais, fait prisonnier par le colonel Mondragon.

A Son Altesse.

Monseigneur,

Comme les marchands de ceste ville, négocians au Royaume d'Angleterre, nous ont présenté la requeste cy-enclose à cause de certain marchand anglois resortissant desoubs la Court des marchands adventuriers d'icelluy royaume, venu de la ville de Middelbourg en Zélande vers ceste ville, pour icy donner ordre à certains affaires concernans le faict de

son commerce et train de marchandise, et constitué prisonnier par Monsieur le Colonnel Mondragon, nous ayons requis les dits marchands qu'en regard à l'intérest et préjudice que tant eux ou leurs biens et marchandises que tous aultres marchands des Pays-Bas, négocians en Angleterre, pourroyent endurer illecq par voye de représailles et réciproques arrests ou détentions de leurs personnes ou biens, voulsissions intercéder vers Vostre Altesse, afin que le dit marchand anglois, présentement détenu par le dit Seigneur Mondragon, promptement pourroit estre mis en liberté. Nous avons trouvé convenir, pour estre chose d'importance et de trèsgrande conséquence, d'envoyer la dite requeste à Vostre Altesse et la supplier très humblement de la faire visiter et examiner, et après nous impartir sa faveur que de nous laisser entendre sa bonne volunté sur le contenu de la dite requeste, mesmes ce qu'à icelle semblera convenir estre faict, tant pour le contentement des dits marchands et contregarde de leur apparent intérest et dommage que sur la détention ou eslargissement du dit prisonnier, ayans à cest effect et pour estre d'aultant plus promptement de ce informez, dépesché le Secrétaire Boghe, porteur de cestes, auquel supplions très humblement à Vostre Altesse d'estre servie de faire bonne et briève dépesche, de tant qu'à nostre réquisition le Seigneur de Champaigney, Gouverneur de ceste ville, a trouvé convenir de retenir la poste jusques au retour du dit Secrétaire. Et ne servant ceste à aultre fin, après nous estre très humblement recom- mandez en sa très noble grâce, prions le Créateur,

Monseigneur,

De conserver la très illustre personne de Vostre Altesse en longue et très heureuse vie. D'Anvers, ce IIIIe de May 1586.

De Vostre Altesse,

Très humbles et obéissans serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

VIII.

Het Magistraat aan den Prins van Parma.

Het verzoekt verschoond te blijven van aan Cesar Brunio en andere edellieden het door hen gevraagde dubbel aandeel in dienst en onderhoud te moeten verleenen.

Le Magistrat au Prince de Parme.

Il le prie de l'exempter de la fourniture à César Brunio et à d'autres gentilshommes de la double portion de service et fourrage que ceux-ci réclament.

A Son Altesse.

MONSEIGNEUR,

Comme est venu devers nous César Brunio, soldat de la compagnie du Capitaine Corradino, nous demandant double portion du service et fourrage, et ce à cause qu'il est gentilhomme entretenu en la dite compagnie et qu'à cest effect il nous a présenté les lettres de Vostre Altesse du neufième de May dernier passé, avons bien désiré escripre cestes à Vostre Altesse pour advertir à icelle qu'oultres les grandes charges que nous avons journellement et le peu de moyen pour y furnir, il appert par le contract qu'avons faict et arresté avec Georgio Casti, Commissaire-général de la cavallerie, que ne sommes obligez à plus qu'à six vingt portions, comme Vostre Altesse pourra veoir par la copie cy-jointe, à quoy toutesfois jusques à présent n'avons sceu satisfaire qu'avecq beaucoup d'incommodité. Supplions partant très humblement à Vostre Altesse qu'ayant égard à ce que dessus, icelle soit servie de nous excuser en cecy, de tant plus que le Capitaine Corradino en prétend aultant pour aultres six semblables entretenuz, dont le payement ne monteroit guères moins que huict cents florins, selon leur prétention. A tant, nous baisons les mains à Vostre Altesse très humblement et prions le Créateur,

MONSEIGNEUR,

De conserver la très illustre personne de Vostre Altesse en prospérité, santé et vie longue. D'Anvers, ce Xe de Juillet 1586.

De Vostre Altesse etc. ut supra.

IX.

Het Magistraat aan Gielis Hofman en Anthonis Ancelmus.

Het bericht hun dat zij voor 12,000 guldens zijn aangeslagen in de 220,000 guldens voor de dijkagie van Austruweel door verschillige kooplieden op te brengen.

Le Magistrat à Gilles Hofman et Antoine Ancelmus.

Il porte à leur connaissance qu'ils ont été taxés à 12,000 florins pour leur quote-part dans les 220,000 florins à fournir par divers négociants pour l'endiguement d'Austruweel.

Eersame, Wyse ende Voorsienige Sr Gielis Hofman ende Sr Anthonis Ancelmus, cooplieden van Antwerpen, nu ter tyt tot Bremen ende Hambourg.

(Duplicata expedita).

Eersame, Wyse ende Voorsienige,

Alsoo wy versekert zyn vande goede genegentheyt die Uwl. dragende is totte welvaert van deser stadt, soo en twyfelen wy oock niet oft ten sal Ul. seer aengenaem syn om hooren dat wy eenige middelen hebben voorgewendt tot de prosperiteyt derselver grootelycx dienende. Want alsoo wy sekerlyck waren bericht dat het stuck van dicagie inden lande van Austruweele geen langer uytstel toe en liet, overmidts dapperent peryckel datter voor handen was van het gebruyck der rivieren te verliesen, door versandinge ende veranderinge vanden stroom, die eenige andere diepte der stadt van Antwerpen ongelegen wesende soude comen te verkiesen, ende aengesien de voors. dyckagie tot alsulcken gesteltenisse gecomen was, by indyen daerinne promptelyck niet en worde versien, ja noch desen tegenwoordigen somer, dat men in toecommende tyden daer niet meer en soude derven naer omsien, maer de voors. diepte, als boven verhaelt is, soude moeten verliesen, soo eest dat wy teghens soo groote swaricheyt ende ongeval opt spoedichste wel hebben willen versien ende met de bequaemste middelen die wy hebben cunnen bedencken, opdat soo vermaerde coopstadt met de goede borgeren ende innegesetene derselver door versuymenisse niet en soude geraken tot alsulcke jammerlycke ende beclaechelycke desolatie, tot welcken eynde wy

hadden begonst aen te gaen sekere negociatie met eenige cooplieden vande Natien deser stadt, om de penningen te furneren die ons tot het voors. bedycken ende andere lasten te vervallen nootelyck dochten te wesen. Maer alsoo deselve handelinghe seer nadeelich ende der stadt interessabel was, soo hebben eenige onser borgeren, in getale van dertich, wesende de treffelycxste ende gequalificeerste van deser stadt, Uwl. seer wel bekent, uyt sonderlinge affectie die sy dragen tot het welvaren deser stadt, hun laten verwilligen ende consent gedragen om ons met hunne middelen by te staen ende de voors. negociatie tot ongelyck meerder oirboir ende voordeel aen te gaen dan wy mette voors. Natien souden hebben cunnen overcommen, sulcx dat wy raedsaem gevonden hebben de voors. negociatie te begrooten totter sommen van tweemael hondert ende twintich duysent guldenen, waermede wy verhopen de voors. dyckagie ende andere nootelycke oncosten te vervallen. Ende alsoo wy hadden gedacht Uwl. te versuecken ten eynde deselve haer soude willen vuegen mette voors. negocianten (hebbende oversulx hunlieden agenten hieraff aengesproken,) soo hebben wy Uwl. hetselve wel willen ontbieden mits desen ende seer vriendelyck bidden dat, volgende de goede diensten ende weldaden die dese stadt van Ul. vader saliger heeft ontfangen, deselve gelieven wille inde successie vande voors. goetgunsticheyt te continueren ende haer in desen tegenwoordigen noot der voors. negociatie niet te onttrecken, waerinne wy Ul. gestelt hebben opde somme van twelff duysent guldens voor twee derdendeelen, met alzulcken verstande dat Ul. daerby sal mogen vuegen ter sommen van zesse duysent guldenen voor een derdendeel, van tgene van uwentwegen aende Camer van Consumptien van te voren gestelt is, ende daerenboven sullen wy deselve ontslagen houden vande reste die Ul. inde voorgaende quotisatie noch te gelden hadde, gelyck Uwl. agenten breeder daeraff sullen schryven, diewelcke hun voor ons vande voors. negociatie hebben geexcuseert, als seggende daertoe van Ul. niet gelast te syne, maer wy houden desniettemin voor soeveel als oft Ul. ons hierop het woort gegeven hadde, gelyck alle dandere negocianten oock gedaen hebben op alsulcken sommen als van onsentwegen genomineert was, ons versekerende dat Ul. in egeenen gebreke insgelycx en sal

wesen. Ons hiermede seer vriendelycken tuwaerts gebiedende, neffens presentatie van onsen goeden wille, soe wy Ul. ergens inne cunnen believen, ende den Almogenden biddende,

EERSAME, WYSE ENDE VOORSIENIGE,

Uwl. te sparen in gesontheyt. Uyt Antwerpen, den IX[en] Augusti 1586.

Uwe goetgunstige vrienden,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

X.

Het Magistrat aan den Kommies der finantien de Chassey.

Aanbeveling van verschillige zaken en aanbieding van twee amen wijn.

Le Magistrat au Commis des finances de Chassey.

Recommandation de différentes affaires et présentation de deux aimes de vin.

A Monsieur

Monsieur de Chassey, Commis des Finances de Sa Majesté.

MONSIEUR,

Nous envoyons cy-joinct à Vostre Seigneurie l'aggrégation des membres du Breeden-Raedt de ceste ville ensuivie sur la négociation, selon ce qu'avions promis à Vostre Seigneurie devant son partement, prians bien humblement à icelle de tenir la bonne main afin que Son Altesse la vueille semblablement aggréer, pour nous en servir par le premier. D'aultre part, nous fera très singulière faveur en nous envoyant la dépesche de la prolongation pour l'exemption des arrests, en cas que le gentilhomme que Vostre Seigneurie avoit dépesché est de retour avec la dite expédition ; ou bien, s'il n'est encores revenu, de nous faire ce bien et amitié de tenir itérativement la main envers Son Altesse afin qu'en soyons dressez bientost, pour estre le terme ottroyé par le traicté

si proche à expirer, par où noz bourgeois pourroyent périclitér d'estre détenuz en aultres quartiers, si ne prévenons à cest inconvénient par la continuation du dit ottroy. Nous vouldrions avoir occasion de rencontrer ceste faveur à Vostre Seigneurie par nostre humble service, nous trouvans grandement obligez à icelle pour les peines qu'elle prend pour nostre regard. Suppliant bien humblement que pour ce coup icelle ne dédaigne prendre de bonne part les deux ames de vin que nous luy présentons d'aussy bon cœur, comme nous recommandans en ses bonnes grâces, nous prions Dieu,

Monsieur,

D'avoir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce IXe d'Aougst 1586.

De Vostre Seigneurie humbles et très affectionnez à commandement et service,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

XI.

Het Magistraat aan de stad Doornik.

Het roept hare hulp in voor de herstelling der Scheldedijken.

Le Magistrat à la ville de Tournai.

Il demande son assistance pour la réparation des digues de l'Escaut.

A Messieurs

Messieurs les Prévost, Jurez, Mayeur et Eschevins de la ville et cité de Tournay,

(Pareilles aux Députez des Estats de Tournésiz ; idem à ceulx de Douay.)

Messieurs,

Il appert clèrement par les lettres itératives de Son Altesse cy-joinctes de combien la réparation des diques de la rivière de l'Escault luy est recommandée, à quel effect nous avons

dépesché ce porteur exprès et accompaigné de ce mot pour prier Voz Seigneuries très affectueusement de nous prester l'assistence des matériaux par Son Altesse requise. Car ainsi que nous avons, par tous bons debvoirs, recouvert quelque notable furnissement à l'effect que dessus, nous vouldrions bien estre secondez de voz moyens en la célérité que les ouvrages se doibvent advancer, assçavoir en la présente saison, comme nous avons déjà noz gens en œuvre, du moins qu'il plaise à Voz Seigneuries de ne renvoyer ce porteur sans responce, afin qu'esclaircys de leur intention, nous advisons ailleurs à ce que noz affaires requièrent. Ce seroit vrayement un cas déplorable si, par faute de matériaux, nous deussions abandonner ce bon commencement et péricliter apparentement de perdre la profondeur et navigation de la rivière. Il ne fault pas représenter à Voz Seigneuries les commoditez que le pays en général souloit tirer par le commerce de ceste ville, car icelles peuvent veoir à l'œil de combien le train de marchandise est diminué par toutes ces provinces en général par l'occupation de ce passage. Et conséquamment peuvent comprendre de combien s'augmenteront les utilitez du traficq en tout ce Pays-Bas, quand il plaira au Seigneur Dieu nous délivrer hors de ces guerres et restituer à nostre Belgique son lustre et splendeur ancienne, ce que nous luy prions très ardamment et (après avoir offert à Voz Seigneuries noz moyens réciproques, s'il y a en quoy s'en vouldront servir avecq noz très affectueuses recommandations,) de les vouloir maintenir,

Messieurs,

En sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XVIIIe jour d'Aougst 1586.

De Voz Seigneuries

Très affectionnez,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

XII.

Het Magistraat aan de stad Doornik.

Het bedankt haar voor de beloofde bouwstoffen en verzoekt deze spoedig in gereedheid te brengen, opdat zij door stadsbedienden zouden kunnen afgehaald worden.

Le Magistrat à la ville de Tournai.

Il la remercie pour les matériaux promis et la prie de les préparer promptement, afin que les commis de la ville puissent venir les prendre.

A Messieurs

Messieurs les Prévosts, Jurez, Maieurs, Eschevins de la ville et cité de Tournay.

Messieurs,

Nous avons entendu avec beaucoup de contentement par lettres de Vos Seigneuries leur bonne résolution de nous secourrir de quelques matériaux pour la réparation de noz dicques, dont nous leur remercions très affectueusement. Et d'aultant qu'en oultre le singulier désir que nous avons à l'advancement de noz ouvrages, nous sommes fort soigneux pour ménager la présente saison, nous prions Voz Seigneuries très instamment que leur bon plaisir soit de donner ordre que les apprests des dits matériaulx soyent dressez en la plus grande célérité que leur commodité pourra aulcunement permettre et de nous vouloir advertir quand et où il leur plaira qu'envoyons noz commis, pour les faire charger et conduire. S'il y a semblablement en quoy nous leur pouvons faire aulcun plaisir, se peuvent asseurer Voz Seigneuries qu'il ne tiendra à aulcun nostre debvoir et bonne affection pour faire preuve de combien nous désirons rencontrer ceste amitié en semblable et plus grande occurrence que nous vouldront employer. Qui sera l'endroict que nous recommandans très affectueusement à icelles, nous prions Dieu,

Messieurs,

De maintenir Voz Seigneuries en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XXVIe d'Aougst 1586.

De Voz Seigneuries

Très affectionnez amys,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

XIII.

Het Magistraat aan Jan van Hove.

Het verzoekt hem de 10,000 guldens door hem te betalen in de 220,000 guldens voor de dijkagie van Austruweel gelicht binnen de zestien weken te kwijten.

Le Magistrat à Jean van Hove.

Il le prie d'acquitter endéans les seize semaines la somme de 10,000 florins pour sa quote-part dans les 220,000 florins levés pour l'endiguement d'Austruweel.

Eerzamen, Wysen ende seer Voorsienigen Sr Jan van Hove, coopman van Antwerpen, nu ter tyt tot..... (sic).

EERSAME, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE,

Alsoo wy versekert syn vande goede genegentheyt die Ul. dragende is totte welvaert van deser stadt, zoo en twyfelen wy oock niet oft ten sal Ul. seer aengenaem syn om hooren dat wy eenige middelen hebben voorgewent tot de prosperiteyt derselver grootelycx dienende. Want alsoo wy sekerlycx waren bericht dat het stuck van dyckagie inden lande van Austruweele geen langere uytstel toe en liet, overmidts dapparent peryckel datter voor handen was van het gebruyck der rivieren te verliesen door versandinge ende veranderinge vanden stroom, die eenige andere diepte der stadt van Antwerpen ongelegen wesende soude comen te verkiesen, ende aengesien dat de voors. dyckagie tot alsulcken gesteltenisse gecommen was, by indyen daerinne promptelyck niet en werde versien, ja noch desen tegenwoordigen somer, dat men in toecomende tyden deselve niet meer en soude cunnen gehelpen, maer de voors. diepte moeten verliezen, soo ist dat wy tegen soo grooten ongeval ende swaricheyt, opt spoedichste ende mette bequaemste middelen die wy hebben cunnen bedencken, wel hebben willen versien, opdat soo vermaerde coopstadt mette goede borgeren ende innegesetene derselver door versuymenisse niet en soude geraken tot alzulcken jammerlycke ende beclaegelycke desolatie. Tot welcken eynde wy hadden begonst aen te gaen seker negociatie met eenige cooplieden vande Natien deser stadt, om de penningen te furneren die ons tot het voors. bedycken ende andere lasten te vervallen nootelyck dochten te wesen, maer alsoo deselve handelinge seer naedeelich ende der stadt interessabel was, soo hebben eenige onse borgeren, in getale van ontrent dertich, wesende de treffe-

lycxste ende gequalificeerste deser stadt, uyt sunderlinghe affectie die sy dragen tot het welvaren deser stadt, hun laten verwilligen ende consent gedragen om ons met hunne middelen by te staen ende de voors. negociatie tot ongelyck meerder oorbaer ende voordeel aen te gaen dan wy mette voors. Natien souden hebben cunnen overcomen, sulcx dat wy raedsaem gevonden hebben de voors. negociatie te begrooten totter sommen van tweemael hondert ende twintich duysent guldenen, waermede wy verhopen de voors. dycagie ende andere oncosten te vervallen ; hebbende tot dyen eynde in handen vande voors. negocianten gestelt de middelen van consumptien ende consenten van dyckagien, om by hun ende hunne eygen gecommitteerde geint ende geadministreert te worden, totter tyt ende wylen toe sy van hunne verschoten penningen te vollen souden wesen gerembourseert. Ende alsoo wy Ul. gestelt hebben opde somme van thien duysent guldenen, om haer te vuegen mette voors. negocianten, is ons seer vriendelyck bidden ende begeeren ten eynde deselve haer der voors. negociatie niet en ontrecke, maer order stelle dat de voors. somme van harentwegen alhier mach getelt worden binnen den tyt van sesthien weken, te weten alle weke seker contingent, gelyck oock alle weken het incomen vande voors. middelen van consumptien ende dycagie onder de negocianten by gelycke repartitie prorata wordt verdelgt, ende alsoo dry weken alreede syn verloopen, haere agenten alhier te belasten dat de verloopene contingenten promptelyck worden getelt. Verhopende dat Ul. hierinne in egeenen gebreke en sal wesen, maer seer geerne sal condescenderen in het hanthouden vande welvaert deser stadt, derwelcker sy in voorleden tyden soo goeden affectie metterdaet heeft bewesen. Wy sullen insgelycx deselve oock in alles geerne believen, soowanneer haer gelegen sal wesen aen ons yet te versoecken. Ons hiermede tuwaerts seer gebiedende ende den Almogende biddende,

EERSAEME, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE,

Ul. te sparen in gesontheyt. Uyt Antwerpen, desen XXVIII[en] Augusti 1586.

Ul. goetgunstige,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

XIV.

Het Magistraat aan het bestuur der Financiën.

Het uit de meening het slaan van koperen muntstukken aan den meester der Antwerpsche Munt toe te vertrouwen.

Le Magistrat à l'administration des Finances.

Il émet l'avis de confier au maître de la Monnaie d'Anvers la frappe de monnaie de cuivre.

A Messeigneurs

Messieurs les Chefs, Trésorier Général et Commis des Finances de Sa Majesté etc.

Messeigneurs,

Après nous estre bien informez sur le contenu de celle de Voz Seigneuries touchant la forge des liarts et gigots de cuivre, nous a esté rapporté que, pour plusieurs bons respects, on pourroit accorder la dite forge, jusques à quelque notable quantité ; car ainsi que par cy-devant on souloit forger tous les ans, par ordonnance expresse, bonne quantité de liarts et gigots d'argent, ce que n'a esté continué dix ans y a et dadvantage, comme aussy a cessé la forge des mailles, la ville et commune est assez despourveue de semblable petite monnoye. Mais pour aller au devant aux frauldes et mésuz qui se pourroyent commectre au contrefaire des dits liarts et gigots, il nous semble (soubs correction,) qu'en accordant au Maistre de la Monnoye la dite forge, luy soit enjoinct de les faire forger en toute rondeur et perfection des effigies. Qui sera l'endroict qu'après avoir offert à Voz Seigneuries noz très humbles services et recommandations, nous prions Dieu,

Messeigneurs,

De maintenir Voz Seigneuries en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce VIe d'Octobre 1586.

De Voz Seigneuries

Humbles serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

XV.

Het Magistraat aan den Gouverneur der stad Roermonde.

Het verzoekt hem de bewoners van het kwartier van Turnhout, uit hoofde der groote schade hun door den oorlog berokkend, van belasting te vrijwaren.

Le Magistrat au Gouverneur de la ville de Ruremonde.

Il le prie d'exempter les habitants du quartier de Turnhout du payement des contributions, à cause des grandes pertes que leur a causées la guerre.

A Monsieur

Monsieur le Chevalier Cigogne, Gouverneur de la ville de Ruremonde, etc.

MONSIEUR,

Nous avons entendu que les inhabitans du plat pays au quartier de Turnhout se plaignent grandement de ce que de la part de Vostre Seigneurie leur seroit mis sus grande charge de contribution, et d'aultant que le dit quartier est du ressort de nostre ammanie, nous avons esté esmeuz et advisé de faire ce mot à Vostre Seigneurie, pour prier très affectueusement à icelle que, pour plusieurs considérations que de par soy jugera très urgents en la présente saison, le dit quartier et inhabitans d'icelluy puisse estre tenu pour exempt et excusé des dites contributions. A quoy nous adjousterons que si Vostre Seigneurie se vouldra informer de bien près, il apparoistera clairement que nul quartier de Brabant a souffert plus grand ou pitoiable dégast et vastation générale en ceste funeste guerre, que le dit quartier et villages de notre jurisdiction, dont non seulement peult faire bonne preuve l'estat et disposition présente et petit nombre des inhabitants, qui peu à peu commencent à ramasser leurs reliques, mais aussi se confirmera que le mesme respect a esmeu Son Altesse de dispenser aux inhabitans du plat pays de nostre jurisdiction de tous et quelconques arriérages qu'ils pourroyent estre redebvables, à cause des contributions passées, comme appert par l'appoinctement de Sa dite Altesse, dont copie va cy-joincte, affin que soubz ce bénéfice le plat pays de noz environs puisse respirer et se redresser en son agriculture, laquelle, nous estant à présent si nécessaire pour l'excessive chèreté qui nous oppresse,

n'estant la dite culture du pays moins recommandée à Sa dite Altesse, nous prions Vostre Seigneurie itérativement de la laisser advancer parmy la susdite exemption. En quoy nous faira très singulier plaisir et nous obligera grandement. Qui sera l'endroict qu'après nous estre très affectueusement recommandez à Vostre Seigneurie, nous prions Dieu,

MONSIEUR,

De maintenir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XIIIIe de Novembre 1586.

De Vostre Seigneurie

Très affectionnez amys,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

XVI.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Het verzoekt ontlast te zijn van de bijdrage tot onderhoud van het garnizoen der stad.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Il le prie de ne plus devoir contribuer à l'entretien de la garnison de la ville.

A Son Altesse.

Remonstrent en toute humilité les Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers, comme les suppliants se trouvans en plus grande perplexité qu'ils ne sçauroyent représenter par escript, tant pour la décadence et amoindrissement du revenu de la dite ville que pour l'excès des charges et mises qu'elle doibt porter, et leur estant impossible de pouvoir furnir plus longuement le service de la garnison d'illecq, restant encore à payer celluy escheu le XXVIIe du précédent mois de Mars, de tant que la livrance et ordonnance de prest, obtenue par la bénigne grâce de Vostre Altesse, n'est encores plainement expédiée, et par-dessus ce venant à escheoir ung aultre mois de service le XXVIIe jour de ce présent mois d'Apvril, iceulx suppliants se trouvans

despourveuz de tout aultre moyen, sont nécessitez d'avoir leur recours vers Vostre Altesse, la supplians très humblement qu'au respect de leur dite extrémité, considéré aussy que la citadelle piéça est mise en parfaicte défense et par-dessus ce le gabionat ordonné à faire sur le bord de la rivière se treuve achepvé, son noble plaisir soit de sublever la ville de la dite garnison, ou du moins la descharger pour l'advenir du furnissement de leur service, et fera Vostre Altesse bien.

L'appostille.

Son Altèze ha ouye la relation de ceste requeste et y prendra de brief une bonne et finalle résolution et cependant Sa dite Altesse a pourveu et pourvoiera, aultant qu'en elle est, par prest et aultrement, aux services icy requis. Faict à Bruxelles, le 28e d'Apvril 1587. Signé : F. GARNIER.

XVII.

Het Magistraat aan denzelfde.

Dringend verzoek, op voormeld smeekschrift een gunstig gevolg te geven.

Le Magistrat au même.

Il le prie instamment de donner une suite favorable à la requête précédente.

A Son Altèze.

Remonstrent en toute humilité et révérence les Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers, qu'ils ont puis naguerres présenté requeste à Vostre Altèze, à celle fin que luy pleut, pour les raisons y contenues, sublever la dite ville de leur guarnison anchienne, ou du moins la descharger pour l'advenir du furnissement de leur service, y estant appostillé selon que le porte la copie allant joincte à ceste, dont se pensantz servir les remonstrans en leur nécessité très grande et presque inexplicable vers le Sieur de Werpe, commis à la superintendence de la dite guarnison, luy ayant à cest effect faict vision et lecture de la dite appostille, at déclairé ne luy estre possible de contenir ultérieurement les soldats en discipline, veu la très grande nécessité, faim, povreté et disette où qu'ilz se retreuvent, n'est qu'incontinent y fut pourveu de remède convenable,

mesmes qu'il protestoyt d'en vouloir estre excusé si mal en advenoit. A quoy n'ayantz les remonstrants plus aulcun moyen ou puissance pour les raisons que dessus, s'adressent derechief à Vostre Altèze, la suppliant très humblement que tant qu'elle désire le bien et conservation de la dite ville tant importante pour le service de Sa Majesté, Vostre Altèze et du pays, vouloir effectuer la dite appostille à la descharge et affranchissement d'icelle ville, ordonnant en cependant bien expressément et à certes au dit Sieur de Werpe qu'il ait à contenir les gents de guerre en bonne discipline, tant et jusques à ce qu'ultérieurement par Vostre Altesse y sera pourveu.

XVIII.

De Hertog van Parma aan den Bevelhebber van het Antwerpsch garnizoen.

Daar de garnizoensdienst voortaan bij middel van leeningen zal betaald worden, gelast hij den Bevelhebber in afwachting detucht onder het krijgsvolk te handhaven.

Le Duc de Parme au Commandant de la garnison d'Anvers.

Comme le service de la garnison sera dorénavant payé au moyen de prêts, il ordonne au Commandant de maintenir en attendant la discipline parmi les troupes.

A Nostre très cher et bien-amé le Sieur de Werp, Gouverneur et Grand-Bailly de Courtray, Commandant à la garnison d'Anvers.

Très chier et bien-aymé,

Ceulx du Magistrat d'Anvers Nous ont par diverses fois représenté le povre estat de leurs moyens, à cause de l'amoindrissement et défaillance du revenu de la dicte ville, tant qu'il ne leur seroit possible de furnir plus longuement au service de leur garnison. Ce que considéré et les grandes charges qu'ils soubstiennent, Nous avons ordonné qu'ils soyent secourruz en cest endroict par forme de prest jusques à tant que y ayons pourveu aultrement, de quoy vous avons bien voulu advertir et ordonner, au nom et de la part de Sa Majesté, qu'ayez avec les Capitaines et Officiers de la dicte garnison à tenir tout bon ordre et discipline entre les soldats et leur faire attendre le payement des livrances selon l'ordonnance qui en est donnée, sans ultérieurement à cause de ce faire instance ou inquiétation à ceulx du

Magistrat, ni aulcune foule aux bourgeois et inhabitans. Et sur ce Nous prions Dieu qu'il vous ait, très cher etc. Le 20 de May 1587. Signé : ALEXANDRE et plus bas : GARNIER.

XIX.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.	Le Magistrat au Duc de Parme.
Het verzoekt hem de betaling der 30,000 guldens voor de werken aan het kasteel vereischt te mogen verdagen.	Il le prie de lui accorder un délai pour le payement des 30,000 florins destinés aux travaux de la citadelle.

A Son Altesse.

Remonstrent en toute humilité et révérence les Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers, comme ils ont receu, le XXIe jour de ce mois de May, les lettres de Vostre Altesse contenants commandement de furnir et satisfaire promptement les trente mille florins ordonnez pour les ouvrages de la citadelle, ou qu'aultrement elle seroit forcée d'y pourveoir par voye d'exécution, mais comme la défaillance y entrevenue jusques ores n'est procédée d'aultre que du pur défect des moyens, se trouvans tous ceulx jusques ores consentiz consumez et employez en la portée des charges précédentes ou affectez et obligez, avecque préallable authorisation de Vostre Altesse, aux négocians ayans furny les deux cents et dix mille florins, et que pourtant il conviendroit adviser des nouveaux, pour en faire deniers employables au dit effect et aultres besoings de la dite ville, à quoy présentement les remonstrans sont empeschez, et entendent sur ce traicter avecq les nouveaulx Membres de la ville, que depuis le renouvellement de la Loy ensuivant l'anchien usage l'on vat remectant, y trouvant toutesfois bien grande difficulté, pour la povreté et misère extrême en laquelle tant le publicq que les particuliers de la ville à présent se retreuvent, et que, pour parfurnir aux charges et despends jusques ores supportées, tout genre imaginable d'imposition et levée de deniers at esté mis en practique, n'y restant quasi plus qu'imposer ou charger dadvantage, et que ce néantmoings les remonstrans de leur part ne désirent espargner à aulcun leur debvoir et se

parforcer à l'extrême de satisfaire aux commandemens de Vostre Altesse, moyennant qu'ils ayent espace et commodité de temps pour le pouvoir négocier, entendans au mesme effect, entre aultres, aussy employer le procédu de huict patars à lever sur les cervoises sortantes hors de la dite ville, en pouvans obtenir le quart d'iceulx réservé par Sa Majesté, comme par aultre requeste l'on requiert les dits remonstrans, supplient très humblement que pour ces raisons, mesmes aussy que par le traicté de la réconciliation de la ville est dict que leur sera donné terme raisonnable pour, à leur grande commodité, furnir les IIII^c mille florins par icelluy promis et à bon compte de la reste desquels les dits XXX mille florins se doibvent desbourser, le très noble plaisir de Vostre Altesse soit leur accorder favorable appostille sur leur aultre requeste, au regard du dit quart réservé, et entretant et jusques à ce qu'ils y auront joinct aultres nouveaulx moyens à impétrer de leurs membres, les tenir pour excusez à l'endroict du furnissement de la dite ordonnance de XXX mille florins et aultres leur enchargées par Vostre Altesse, comme leur estant aultrement et sans nouveau secours des moyens impossible de les pouvoir accomplir.

XX.

Het Magistraat aan denzelfde.

Hij vraagt hem de toelating om de bieren welke uit de stad gevoerd worden met 8 stuivers per ton te mogen belasten.

Le Magistrat au même.

Il lui demande l'autorisation de grever chaque tonneau de bierre transporté hors de la ville d'une imposition de 8 patars.

A Son Altèze.

Remonstrent en toute humilité et révérence les Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers comme ainsi soit que les fraiz et dépends que, depuis la réduction d'icelle à l'obéissance de Sa Majesté, ilz ont porté et portent journellement, sont si grands et excessifs despends que par son revenu ordinaire il n'est d'hormais possible d'y pouvoir aulcunement satisfaire, estant par l'intermission du commerce et le départément d'un si grand nombre des inhabitans le dit revenu tellement amoindry qu'il ne porte pas la quatriesme part de ce qu'il souloit, de sorte qu'ilz ne voyent plus comment

maintenir l'estat de leur ville, si ce n'est mectant en avant quelque nouveau subside. Sur quoy, ayant délibéré par ensemble, seroyent bien d'advis les supplians de charger les bierres qu'on transporte hors de leur ville vers les lieux circonvoysins avecq huict patars sur le tonneau. Mais comme par la levée du dit impost leur est requis le consentement et permission de Vostre Altèze, la supplient très humblement qu'il luy plaise leur faire dépescher en forme deue lettres d'octroy à cest effect nécessaires. Quoy faisant etc. En la marge estoit escript : Son Altèze ayant oy le rapport de ceste requeste et considéré les raisons y alléguées, a par advis de ceulx des Finances du Roy, pour et au nom de Sa Majesté, consenty, ordonné et octroyé, consent, ordonne et octroye aux suppliants par cestes qu'ilz puissent et pourront lever, à l'effect icy mentionné, le terme d'un an prochainement venant, huict patars sur chascun tonneau de bierre brassée en la ville d'Anvers que sortira icelle pour les villes et lieux circonvoisins, comme ilz requièrent par ceste requeste, moyennant et parmy payant le quart qu'en procèdera au proufit de Sa dite Majesté ès mains du Receveur Général de Brabant au quartier du dit Anvers et à charge d'en rendre compte avecq les aultres deniers de la dite ville, ordonnant lettres patentes d'octroy en estre dépeschées chargées de vérification èsdits Finances et d'enregistrature en la Chambre des comptes en ceste ville. Faict à Bruxelles, le IIIIe de Mars 1587. G. St. vt. Em bas estoit signé : ALEXANDRE et plus bas : F. GRANVELLE-PERRENOT, dOVERLOEPE, CHARITON, GO. STERCK.

XXI.

Het Magistraat aan denzelfde.

Het verzoekt hem de opbrengst der belasting op de bieren, waarop een vierde deel ten voordeele des Konings is voorbehouden, in haar geheel aan de stad af te staan.

Le Magistrat au même.

Il le prie de lui accorder l'import total de l'imposition sur les bierres, dont un quart a été réservé en faveur du Roi.

A Son Altesse.

Remonstrent en toute humilité et révérence les Bourgemaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers comme

ils ont supplié à Vostre Altesse, par requeste dont copie vat attachée à ceste, qu'il luy pleust leur accorder, au nom de la dite ville, le quart réservé pour Sa Majesté sur l'octroy de la levée des huict patars consentie sur chascun tonneau de cervoise sortant la dite ville pour le terme d'un an prochainement venant, en regard que l'on entendoit le procédu d'iceulx employer en besoings directement concernans le service de Sa Majesté et leur enchargez par Vostre Altesse, et que semblables octroys tousjours sont esté accordez gratuitement et sans aulcune réserve, mesmes ceulx que du passé l'on at requis pour le bénéfice particulier des villes. Et ores que depuis de la part des remonstrans soyt esté faicte bien diligente poursuite pour en obtenir favorable dépesche, si n'a-t-on jusques ores sceu impétrer aultre sinon qu'aulcuns Seigneurs du Conseil leur ont déclaré que la levée des dits huict patars se mectroit en effect en la forme comme le dit octroy contient et que les remonstrans en receussent l'enthier procédu d'iceulx, que Sa Majesté après ne fauldroit de leur faire grâce et quitance du dit quart par elle réservé. Ce nonobstant le Recepveur des domaines du quartier du dit Anvers depuis naguaires leur est venu insinuer l'ordonnance qu'il avoit de Messieurs des Finances de recepvoir des remonstrans, de sepmaine en sepmaine, le rendaige d'icelluy quart, et par-dessus ce ceulx du Chapitre de l'esglise de Nostre-Dame au dit Anvers leur ont aussy communiqué l'apostille de Vostre Altesse, par laquelle leur seroit accordée la somme de six mille florins, pour estre employée à leurs gescots et tailles au redicquement d'Austruweele, à estre prinse et payée par le dit Recepveur hors du dict quart réservé par Sa Majesté. Et comme les dits besoings et employs leur enchargez par Vostre Altesse passent de beaucoup le vraysemblable et apparent revenu que l'on pourra recepvoir des dits huict patars enthiers, si comme la seulle ordonnance donnée pour les ouvrages de la citadelle, important la somme de XXX mille florins, les remonstrans se trouvent en merveilleuse perplexité, ne sçachans par quelz moyens ilz pourront furnir aus dits desboursemens leur commandez par Vostre Altesse, mesmes ceulx qui viennent en amoindrissement de leur debte de réconciliation, dont la reste porte encores somme si excessive, et voyants les moyens de consumption originèlement destinez au paye-

ment d'icelle, et oultre ce les nouveaulx des dicaiges, sur préallable ordonnance de Vostre Altesse et avecque intervention des Commissaires par elle députez, estre affectez et obligez pour beaucoup des années aux négociants ayans furny la précédente année les II^c et dix mille florins, d'aultant plus qu'en ostant des dits huict patars ung quart, il n'y aura proportion ny esgalité que soit entre le procédu des trois quarts demeurants à la ville et la charge des desboursemens que pour accomplir les commandemens de Vostre Altesse il leur convient porter, le défaillissement de tout aultre remède mectant les remonstrants en nécessité de supplier aultresfois à Vostre Altesse, comm'ilz la supplient qur ceste bien instament, qu'il plaise à icelle leur acorder aussy le dit quart réservé par Sa Majesté pour estre avecq les aultres troix quarts des dits huict patars employé au furnissement des parties leur enchargées par Vostre Altesse, et nomméement aux ouvraiges de la citadelle et prest ordonné pour l'achèpvement des dicques d'Austruweele. Et fera Vostre Altesse bien.

XXII.

Het Magistraat aan denzelfde.	Le Magistrat au même.
Vertoog over dezelfde zaak.	Requête sur la même affaire.

A Son Altesse.

Remonstrent en toute révérence les Bourgemaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers comme ayans supplié à Vostre Altesse pour octroy de pouvoir charger les cervoises sortans hors de la dite ville vers les lieux circonvoysins de huict patars sur le tonneau, il a pleu à Vostre Altesse, par apostille mise sur la requeste joincte à ceste, leur consentir et octroyer la levée des dits huict patars sur chacun tonneau de cervoise pour le terme d'un an prochainement venant, moiennant et parmy payant le quart qu'en procèdera, au proufit de Sa Majesté, ès mains du Receveur Général de Brabant au quartier du dit Anvers, mais comme les dits huict patars sont esté requis et seront employez aux besoings et nécessitez directement concernans le service de Sa Majesté leur enchargez par Vostre Altesse, si comme pour le bruslage

des gardes de la garnison, ouvraiges de la citadelle, avanchement des œuvres des dicques, et que Sa Majesté est accoustumée d'accorder semblables octroys gratuitement, les remonstrans, espérans pareille débonnaireté de la part de Vostre Altesse, se retirent aultresfois vers icelle, la supplians très humblement que son noble plaisir soit de leur accorder le dit octroy pour la levée des dits huict patars, sans réserve d'aulcun quart Et fera Vostre Altesse bien.

XXIII.

Het Magistraat aan den Kapitein Propertio.

Het verzoekt overeente komen rakende het betalen der 30,000 guldens voor de werken des kasteels bestemd en de begonnen vervolgingen te staken.

Le Magistrat au Capitaine Propertio.

Il le prie de faire un accord pour le payement des 30,000 florins destinés aux travaux de la citadelle et de surseoir aux exécutions commencées.

A Monsieur

Monsieur le Capitaine Propertio, Ingéniaire de Sa Majesté, etc., au camp.

Monsieur le Capitaine,

Sur ce que nous avons remonstré à Son Altesse de l'insuffisance de noz moyens pour furnir à l'ordonnance d'icelle des trente mille florins pour les ouvraiges de la citadelle, nous avons obtenu pour appointement d'en avoir à traicter avecq vous pour adviser par ensemble à la plus grande commodité des parties, comme il appert par la copie cy-joincte. Et d'aultant que par la dite requeste avons représenté à Son Altesse les grandes difficultez et charges que nous soustenons et la défaillance de noz moyens et revenuz acoustumez, tant qu'il nous est du tout impossible d'y satisfaire, et nous confians que de par vous sçaurez très bien considérer l'estat de ceste ville en ce temps-cy, nous vous avons bien désiré faire ce mot, pour vous prier bien humblement qu'eu esgard au dit appoinctement et volunté de Son Altesse, il vous plaise donner ordre et faire surseoir toutes ultérieures instances et exécutions que l'on prétend icy faire, jusques à tant qu'en accomplissement du dit appoinctement ayons advisé et

traicté par ensemble le meilleur pied que se trouvera convenir et en escripre à Philippe de Clercq, Trésorier de guerre, afin qu'il désiste de l'exécution encommencée. Nous ne fauldrons cependant de nous efforcer et faire compter si grande somme par sepmaine que nous sera aulcunement possible, soit de deux ou troix cens florins ou dadvantage, jusques à tant qu'avec les aultres Membres de notre ville ayons advisé à quelques nouveaux moyens et subsides pour subvenir à noz charges, à quoy nous sommes à présent empeschez, à cause que, pour les raisons plus amplement portées par nostre dite requeste, noz revenuz sont tellement rabaissez qu'ilz n'arrivent à beaucoup près au quart du rendage acoustumé. Et comme nous recepvrons en cecy très grand plaisir et amitié, nous ne fauldrons pas aussy de vous servir semblablement toutes fois et quantes vous aurez envie nous employer. Qui sera l'endroict qu'après nous estre recommandez en voz bonnes grâces, nous prions Dieu,

Monsieur le Capitaine,

Vous avoir en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XVe de Juing 1587.

Voz bien bons amys,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

XXIV.

Het Magistraat aan denzelfde.	**Le Magistrat au même.**
Het verzoekt hem het beslag op stadsinkomsten gelegd te lichten.	Il le prie de lever l'arrêt mis sur les revenus de la ville.

A Monsieur

Monsieur le Capitaine Propertio, Ingéniaire de Sa Majesté, etc.

Monsieur le Capitaine,

Nous vous avons prié par noz lettres ces jours passez

pour estre deschargez de l'arrest qui est faict sur noz revenuz et rendages publicqs avecq plusieurs raisons à ces fins pour la grande confusion que l'estat de ceste ville en reçoit, avec offres de nous efforcer au furnissement de si grande somme que par sepmaine nous sera possible de recouvrer, suivant ce que le Secrétaire Boghe nous a faict rapport d'en avoir communiqué avec vous. Et d'aultant que le grand intérest et préjudice que nous en recepvons s'augmente de plus en plus, avec apparence de nous causer un désordre irréparable, nous retournons à vous supplier bien humblement d'ordonner que le dit arrest soit cassé et que des moyens qu'aulcunement pourrons furnir puissions faire payement sur le pied que traicterons avecq vous par la première commodité qu'il vous plaira nous adviser. Qui sera l'endroict qu'après noùs estre très affectueusement recommandez à voz bonnes grâces, nous prions Dieu,

MONSIEUR LE CAPITAINE,

Vous avoir en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XXVe de Juing 1587.

Voz bien affectionnez amys,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

XXV.

Het Magistraat aan den beheerder der levensmiddelen Drencwaert.

De wethouders bedanken hem omdat, door zijne tusschenkomst, de levering van twee munitiewagens in het betalen van drie guldens daags voor elken wagen veranderd is.

Le Magistrat au Général des vivres Drencwaert.

Les édiles le remercient de ce que, grâce à son intervention, la livraison de deux chariots de munition a été changée en un payement de trois florins par jour pour chaque chariot.

A Monsieur

Monsieur Drencwaert, Général des vivres et Commis des Finances de Sa Majesté, etc.

MONSIEUR,

Ce nous a esté agréable d'entendre par rapport de noz

Députez la résolution prinse des deux chariots de munition que ceste ville a furny et qu'icelle charge est remise et changée en troix florins par jour pour chasque chariot ; à quoy nous avons donné ordre, en attendant advis de Vostre Seigneurie comment en user et à qui le délivrer, afin qu'après descompte faict avec les charretons, nous les licentions et facions le payement ès mains de celluy qu'il plaira à Vostre Seigneurie ordonner, laquelle nous remercions grandement et la prions de vouloir tousjours continuer ses faveurs et bonne affection vers ceste ville, comme il ne tiendra à nous de la servir quand icelle nous vouldra employer. Qui sera l'endroict que nous recommandans très affectueusement en la bonne grâce de Vostre Seigneurie, nous prions Dieu,

Monsieur,

De maintenir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XIIIe de Novembre 1587.

De Vostre Seigneurie

Très affectionnez à la servir,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

XXVI.

Het Magistraat aan denzelfde.	Le Magistrat au même.
Brief over dezelfde zaak.	Missive concernant la même affaire.

A Monsieur

Monsieur Drencwaert, Général des vivres et Commis des Finances de Sa Majesté.

Monsieur,

Ayons receu celles de Vostre Seigneurie du XXVIIe d'Octobre, nous luy avons bien voulu ramentenoir des nostres du XIIIIe de ce mois, par lesquelles nous luy remercions

grandement de ce que noz Députez nous ont faict rapport du plaisir et changement de la charge des deux chariots de munition en furnissement de troix florins par jour pour chasque chariot ; à quoy nous avons aussy donné ordre et n'attendons que l'ordonnance de Vostre Seigneurie à qui ou comment en faire le payemant, afin qu'après descompte faict avec les charretiers, nous commençons à furnir selon son ordonnance, nous remettans au surplus à noz dites précédentes, et prians très affectueusement Vostre Seigneurie de nous maintenir tousjours, ensemble l'estat et affaires de ceste ville, en favorable souvenance et recommandation, comme nous ne fauldrons de la servir toutes fois et quantes nous vouldra employer. Cognoist l'Éternel, auquel prions,

MONSIEUR,

De maintenir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XVIe de Novembre 1587.

De Vostre Seigneurie

Très affectionnez pour la servir,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

XXVII.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Ter gelegenheid van het bevel tot betaling der vier vendels Duitschers van Graaf de Barlaymont, herinneren de wethouders aan Z. H. zijnen brief van 20 Mei ll. aan den bevelhebber van het Antwerpsch garnizoen (1).

Le Magistrat au Duc de Parme.

A l'occasion de l'ordre de payer les quatre compagnies allemandes du Comte de Barlaymont, les édiles rappellent à S. A. sa lettre du 20 Mai dernier au Commandant de la garnison d'Anvers (1).

A Son Altesse.

MONSEIGNEUR,

Nous avons receu les lettres de Vostre Altesse en date

(1) Zie blz. 345.

du seizième de Novembre, par lesquelles nous command de faire payement aux quatres compagnies alemandes du Comte de Barlaymont de quelque reste de quinze cens florins, que leur serions redebvables à cause du service du temps de leur garnison en ceste ville. Sur quoy servans de response, avons bien désiré ramentenoir à Vostre Altesse de la grâce qu'icelle nous a faict par ses lettres à Monsieur de Werpe en date XXe de May dernier passé, par lesquelles Vostre Altesse défend aux Capitaines de nostre garnison de faire aulcune poursuitte ou importunité au Magistrat à cause du service, puisque Vostre Altesse y avoit faict pourveoir par prests, et comme Vostre Altesse a esté servie de nous assister du dernier prest de cinq mille florins pour en payer le service à nostre garnison, comme aussy nous avons faict et payé aux dits Alemands mille florins quelques sepmaines après la sortie d'icelles hors de ceste ville, et employé le demeurant aux services des aultres compagnies y estans demeurées en garnison, sans l'avoir diverty en aultre usage quelconque. Et d'aultant qu'avons représenté à Vostre Altesse le povre estat de ceste ville, dont nous la tenons pour très bien informée, nous espérons aussi que icelle nous excusera et y pourvoyera comme du passé. Qui sera l'endroict qu'après luy avoir très humblement baisé les mains, nous prions Dieu,

Monseigneur,

De conserver la très illustre personne de Vostre Altesse en prospérité et vie longue. D'Anvers, ce cincquiesme de Décembre 1587.

De Vostre Altesse

Très humbles et très obéissants serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

XXVIII.

Het Magistraat aan Cosmo Masi, eersten Secretaris van den Hertog van Parma.

Het verontschuldigt zich geen gevolg te kunnen geven aan de vraag van den Secretaris om Jan en Peeter van der Goes van het ambt van aalmoesenier te verschoonen.

Le Magistrat à Cosmo Masi, premier Secrétaire du Duc de Parme.

Il s'excuse de ne pouvoir donner suite à la demande du Secrétaire d'exempter Jean et Pierre van der Goes des fonctions d'aumônier.

A Monsieur

Monsieur Cosmo Masi, premier Secrétaire de Son Altesse, etc.

Monsieur,

Nous avons receu les lettres de Vostre Seigneurie en recommandation de Jehan et Pierre vander Goes pour les tenir exempts de toutes charges et offices de ceste ville, signammant de l'estat d'aumônier et doyen des confréries, en quoy, comme en toutes aultres choses plus grandes, nous eussions bien désiré servir et complaire à Vostre Seigneurie, mais ainsi que la dénomination des aumôniers ne nous appertient, ains aux aumôniers qui ont déservir avec eux l'année suivante, nous n'avons sceu empescher ni divertir leur résolution, ny contrevenir aux coustumes et ordonnances anciennes, suivant lesquelles nous a esté besoing de nous conformer avecq la dite dénomination de Jehan vander Ghoes pour servir d'aumônier pour ceste fois ; oultre ce que pour estre le service des povres un œuvre de par soy tant recommandable, que personne de qualité ne s'en debvroit excuser, comme aussy l'année passée Son Altesse n'a receu semblables excuses pour vaillables, attendu qu'en la présente saison nous sommes grandement despourveus de personnes qualifiées à cest effect, nous espérons que Vostre Seigneurie ne prendra de mauvaise part qu'en ce cas ne luy avons sceu faire service, comme en toutes aultres choses nous sommes prests de monstrer la promptitude de nostre bonne volunté en ce que nous vouldra commander. Sur ce, luy baisans les mains très humblement, nous prions le Créateur,

MONSIEUR,

De maintenir Vostre Seigneurie en santé et vie longue. D'Anvers. ce Xe de Décembre 1587.

De Vostre Seigneurie

Humbles serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

XXIX.

Informatie op het stuck vande policye vanden broode binnen der stadt van Brussel genomen opten XXVI^{en} Februarii 1588.

Information sur les mesures de police relatives à la fabrication du pain, faite à Bruxelles, le 26 Février 1588.

Inden eersten, is te weten dat binnen deselve stadt van Brussel jaerlycx wordt geobserveert dat op half Meerte de vier oudtste stadtknapen worden gecommitteert om het gewicht vanden grane te stellen, daertoe zy soecken te becomen het swaerste graen, dryderhande sorten ende prysen, te weten dry sorten vanden terwe ende drye vanden rogge, welcke granen alsdan in presentie van twee Schepenen ende Policymeesters worden gemeten in seker stadtsmate heel preciselyck al oft gout ware, te weten met een sistermate, hetwelck alsdan even preciselyck inder stadt waghe wordt gewegen, sulcx dat alsoo de voors. drye sisteren apart gewegen zynde ende drye diverse gewichten uytgebrocht hebbende, tzamen worden gecalculeert, uyt welck getal wordt genomen het rechte derdendeel voor het just gewichte vanden loopenden jare,

Exempli gratia :

Opden XIII^{en} Meerte anno 1587, in presentie van etc., soo heeft het sister deerste sorte vande terwe

n° A gewogen	78 ℔	5 ½ oncen
Het sister vande tweede terwe n° B.	77 —	3 ½
Het sister vande derde terwe genoemt sole, wesende half terwe ende half rogge oft musteluyn, heeft gewegen.	76 —	5 ¼
Tsamen .	231 —	15 ¼

Het rechte derdendeel 77 — 5 once ende het ⅓ van ¼ once

Van welcken gewichte wort afgetrocken, voorden loon oft gewin vanden backer, molster, stofmeel, bodenloon, tsamen twintich pondt, blyft dan dat den backer voor een sister het geheel jaer leveren moet in gewichte 57 ℔ 5 oncen ende het ⅓ van ¼ ons.

Welcken achtervolgende den styl alsoo geset zynde voor het gansch jaer, soo wort geobserveert dat de voors. vier oudtste stadtknapen alle Vrydagen opde Corenmerct gaen ende aldaer elck van dry diverse sorten van diverse prysen stalen nemen, tot twelf toe vanden terwe ende twelf vanden rogghe, daeraf den eersten vanden voors. stadtknapen syn dry diverse stalen ende prysen tot eender somme brenght ende daeraf deen door dander gerekent eenen sekeren prys wort gemaect, ende alsoe de dry andere stadtknapen vervolgende, welcke viere prysen tzamen gerekent ende daeruyt getrocken het rechte vierendeel, is den rechten prys vander merct ; waerop wordt gerekent dongelt vande maelaccyse ende dienvolgende tegen den voors. styl oft gewichte vanden jare den backer belast het gewichte vanden broode te leveren, tot welcken eynde de voors. stadtknapen ommegaen zoo dickwils hun dat gelieft ende gemeynelyck ter weken eens, twee oft meer reysen ommegaen metter stadt gewichte, niet alleen in backers huysen, maer oock in tavernen, cloosters ende endere plaetsen daer de backers broot zyn leverende,

Exempli gratia :

Vrydach den XXVIen Februarii 1588.

	Terwe. guldens. stuyvers		Rogghe. guldens. stuyvers.	
	3 — 3		1 — 13	gul. st.
Snellinck	3 — 1	3 gul.	1 — 11 ½	1 11 ½ 12 myten
	2 —16		1 — 10 ½	
	3 — 2		1 — 13	
Smedt	3 — 1	3 gul. 1 st.	1 — 12.	1. 12
	3		1 — 11	

	3 — 2		1—14	gul. st.
Stock	3 —	2 gul. 19 st. 1 gr.	1—12	1. 12. 12 myten
	2 —16		1—10 ½	
	3 — 5		1—10	
Winderlinck	3 —	3 gul. 1 gr.	1— 9	1. 9
	2 —16		1— 8	

Compt den innecoop tzamen

op 3 — 12 myten
het maelgelt — 1 ½. —

Tsamen 3. 1 ½. 12 myten

Compt den innecoop

gul. st.
op 1. 11. 15 myten
Voor het maelgelt ½

Tzamen op 1. 11 ½.15

Compt het wit stuyversbroot op 14 ½ oncen.

bruyn broot voor eenen st. 2 ℔

XXX.

Het Magistraat aan den Staats- en Geheimraad Richardot.

Het verzoekt zijne voorspraak bij den Hertog van Parma om van de betaling des Waalsche vendels ontlast te zijn.

Le Magistrat au Conseiller d'État et privé Richardot.

Il le prie d'intervenir en sa faveur auprès du Duc de Parme pour être exempté du payement des compagnies wallonnes.

Præsidi Richardotti.

Monseigneur,

Nous avons receu les lettres de Vostre Seigneurie du XXIe de ce mois et par icelles entendu la bonne affection et cordial advertissement qu'icelle nous y faict de ce que s'est passé celle part à cause du service que les Capitaines des compagnies walonnes prétendent, ensemble l'intention de Son Altesse en cest endroict, dont nous remercions Vostre Seigneurie très humblement et aussy la supplions de vouloir croire que la faulte de ce furnissement ne procède de quelque nostre petit debvoir ou volunté, ains de la seule insuffisance et impossibilité de noz moyens, de laquelle combien que nous sçavons que Son Altesse et aussy Vostre Seigneurie est assez

informée, tant qu'il n'est de besoing d'en rendre compte plus particulier en cestes. Ce néantmoins, pour ce que nous sommes réduicts en la dernière extrémité, par la défaillance de tous noz revenuz et moyens acoustumez, force nous a esté de dépescher ce porteur, le Pensionaire Ayala, expressément avec ferme espoir que pouvans remonstrer l'estat présent de ceste ville et y entrevenant la bonne main et faveur de Vostre Seigneurie, Son Altesse s'inclinera bénignement à nous dispenser de ceste charge, signamment pour la singulière recommandation en laquelle ceste ville luy est, suivant quoy et les promesses qu'icelle nous a faict de nous excuser de garnison après le redressement de la citadelle, nous espérons qu'il y aura moindre difficulté pour nous accorder à ce coup ceste exemption des services. Nous avons ce néantmoins donné ordre et nous sommes efforcez au possible que par provision quelque argent soit compté aux dites compagnies walonnes, en attendant l'ultérieure résolution de Son Altesse sur nostre requeste. En quoy Vostre Seigneurie nous obligera très infiniement et le mettrons au nombre des plaisirs que d'icelle avons receus, nous recommandans très humblement à ses bonnes grâces et prians le Créateur,

Monseigneur,

De maintenir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XXIIIe de Mars 1588.

XXXI.

Het Magistraat aan denzelfde.

Het roept de bemiddeling van Richardot in om ontslaan te zijn van de 15,000 guldens geeischt voor de arbeiders des kasteels, die eene wekelijksche toelage van 400 guldens ontvangen.

Le Magistrat au même.

Il invoque l'intervention de Richardot afin d'être exempté du payement des 15,000 florins réclamés pour les ouvriers de la citadelle, qui reçoivent un subside hebdomadaire de 400 florins.

A Monssigneur

Monsieur de Richardot, Président d'Arthois du Conseil d'Estat et Privé de Sa Majesté, etc.

Monseigneur,

Ayans receu celles de Vostre Seigneurie du XXIIe de

ce mois, nous sommes clairement apperceuz de sa bonne affection en nostre endroict, en continuation de ses précédentes, nous trouvans infiniement obligez de ses amiables advertissemens, dont la remercions très humblement, et comme nous avons faict responce sur le faict des services pour les deux compagnies walonnes, nous y adjousterons par cestes que nous avons rendu tous debvoirs possibles et nous sommes efforcez de donner contentement aux Capitaines d'icelles deux compagnies, estant convenuz avec eux absolutement pour oster toutes occasions de ne se plaindre dadvantage, nonobstant que l'avons faict avec beaucoup d'incommodité de noz moyens. Mais quant à l'aultre poinct comprins en sa dernière, par laquelle nous exhorte de furnir à l'assignation de quinze mille florins pour les ouvriers de la citadelle, Vostre Seigneurie sera servie de nous croire qu'il y a du mesentendu en ce faict. Car ainsi que l'année passée Son Altesse nous avoit ordonné de furnir trente mille florins pour le payement des dits ouvrages, à quoy ne nous estoit aulcunement possible de cumplir promptement, nous avons tant remonstré que les raisons de l'insuffisance de noz moyens ont incliné Son Altesse à modérer ce furnissement à quatre cents florins de payement par sepmaine, comme il appert par ses lettres en date du XIIe de Juillet dernier passé, oultre ce que la somme des dits quinze mil florins est comprinse aux dicts trente mil, suivant la lettre de Son Altesse du IIe de Novembre, dont copie va cy-joincte, laquelle ordonnance nous avons satisfaict jusques à présent, ayans sur ce pied desjà furny dix et sept mille florins, et continuons encores ce payement, et nous esvertuerons de le parachever jusques à la dite somme. Suivant quoy nous avions bien espéré que Son Altesse ne nous eust voulu mettre sus nouvelle difficulté, tant au regard des raisons que l'ont induict alors à ceste modération, comme pour le défault et amoindrissement de noz moyens, qui s'augmente de plus en plus. Et d'aultant que Son Altesse nous escript, par ses lettres du XVIIe de ce mois, qu'on feroit cesser le remboursement de la négociation des deux cents vingt mil, jusques au furnissement de ces quinze mil florins, nous avons faict tous bons devoirs d'induction aux négocians, qui persistent de ne penser point qu'on les vouldra discommoder en leur remboursement, qui tant solemnellement mesmes par ordre de Son Altesse leur a esté mis entre

mains : tant que nous craindons fort que non sans notable besoin du crédit en un aultre cas de besoing, on y pourroit procéder plus avant, signamment si à ce faire on les vouldroit renger par plus expresse auctorité. Par quoy nous avons ferme espoir qu'estant tout cecy remonstré à Son Altesse, et y entrevenant la bonne main de Vostre Seigneurie, il sera trouvé par effect que nous sommes en payement actuel des deniers destinez pour les ouvriers du chasteau, par le furnissement des quatre cents florins par sepmaine, lequel nous sommes continuans jusques à l'entier payement, en quoy les quinze mille sont comprins, comme dict est, supplians très humblement qu'après avoir mis en conférence l'ordonnance de Son Altesse de ce furnissement de trente mil florins, les raisons de ce payement modéré et l'insuffisance de noz moyens et tout ce que Vostre Seigneurie, selon sa bonne affection à ceste ville, y sçaura adjouster, icelle y veuille interposer sa faveur acoustumée, que cest affaire soit ainsi entendu comme en vérité il est, et tenir la bonne main afin que ne soyons chargez dadvantage, sçachant avec quelle incommodité nous complissons à ce payement. En quoy nous rendra grandement ses obligez, d'aultant plus que la présente nécessité nous travaille de bien près, avec offre de noz humbles services, s'il y aura en quoy luy puissent estre agréables, baisans les mains très humblement à icelle et prians au Créateur,

Monseigneur,

De maintenir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, cè dernier de Mars 1588.

De Vostre Seigneurie

Très asseurez et humbles serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

XXXII.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Vertoog over den vrijdom van accijnzen aan het gevolg van den Hertog verkeerdelijk toegestaan.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Remonstrance relative à l'exemption du droit d'accises accordé abusivement à la suite du Duc.

Les Bourgmaistres, Eschevins, Thrésoriers et Conseil de la ville d'Anvers, n'ayans osé ni désiré importuner Vostre Altesse à son advènement en ceste ville, à cause des sérieuses occupations au redressement d'icelle, pour donner ordre aux dommages, mésuz et intérest qu'ils souffrent par le grand nombre des prévilégiez ou exempts du droict d'assise et impost, remonstrent et supplient à Vostre Altesse les poincts ensuivans :

Premièrement, que la collecte du droict d'assise et impost est le plus apparent revenu et unicq moyen de la ville et comme l'âme d'icelle, laquelle venant à une si notable défaillance, comme le grand nombre des prévilégiez luy causeroit, debvra nécessairement succumber aux fraiz et despends excessifs dont elle est chargée journellement, tant s'en fault-il qu'elle puisse furnir aux quatre cent mil florins accordez par le traicté.

Et, en premier lieu, il ensuivra que le comptoir se doibve serrer aux povres rentiers, lesquels, après avoir, en toute misère et calamité, attendu si patiemment leur rédemption hors de l'iniquité de la saison passée, espéroyent maintenant respirer, par quelque jouissance de leurs rentes ou partie d'icelles, qu'ils ont et lèvent sur le corps de ceste ville, dont plusieurs sont en arrière de quatre, cinc, six, sept, huict ans et dadvantage.

Et comme il seroit plus que raisonnable que les dits rentiers eussent quelque contentement, du moins de quelque partie des arriérages, supplient très humblement les dits remonstrans que Vostre Altesse ne veuille accorder si grand prévilège aux uns, qui soit cause de la désolation des aultres,

ni que par exemption des prévilégiez les povres rentiers pâtissent, comme vefves, orphelins, personnes religieuses et aultres de petite qualité et substance, n'ayans plusieurs d'entr'eux aultre revenu ni faculté pour leur alimentation que les dites rentes.

Et combien que les dicts prévilégiez sont apparentement mieux qualifiez d'estre participans aux charges et impositions publiques, signamment au povre estat auquel la ville se trouve réduicte par ceste longue et funeste guerre, oultre le mauvais ménage des moyens qu'ont tenu les devanciers des remonstrans, ce néantmoins, afin qu'il ne semble qu'on désire déraguer au droict des prévilégiez, ou du tout enfraindre leur prétendu, se contentent bien les dicts remonstrans qu'il y ait quelque distinction et marque d'entre les Officiers principaux de Sa Majesté et aultres personnes parmy la jouissance du dit prévilège, mais aussy d'aultre part supplient-ils que ce nom soit comprins en ses termes modérez et point interprété si largement comme il est à présent.

Car Vostre Altesse sera servie d'entendre qu'il y a bonne mémoire aux chartres publicqs que par cy-devant il n'y avoit personne en ce cas prévilégié que la seule du Prince du pays et de son Lieutenant et Capitaine Général, laquelle franchise s'est depuis estendue jusques à ses Consaux et aultres Chefs et Officiers principaux, et par le laps du temps (qui souloit de plus en plus auctorizer la licence, comme chose agréable,) la dite exemption s'est advancée plus avant, et maintenant la trouvons si desmesuréement desbordée, que si ne faisons debvoir de restraindre un grand nombre superflu, il semblera qu'à nostre veue et escient voulons prodiguer les moyens de ceste ville.

Et pour retrancher aulcuns supernuméraires comprins en la liste du Sr Paulo Rinalde *(sic,)* Maistre d'hostel de Vostre Altesse (comme ceux qui, ni du temps du Grand Commandeur de Castille ont eu ce prévilège, ni mesmes à présent sont fondez de le prétendre,) supplient les dicts remonstrans que Vostre Altesse soit servie d'ordonner que liste pertinente soit dressée, semblable à celle qui va cy-joincte, à quoy s'icelle vouldra adjoustrer aulcuns noms dadvantage, que ce

puisse estre en si petit nombre que pour la moindre lésion de la ville trouvera convenir.

Et pour donner tant plus de respect et auctorité à la dite liste, supplient-ils que Vostre Altesse se veuille daigner de la signer de sa propre main, afin que ceux qui n'y seront comprins ayent occasion de se contenter de la volunté d'icelle.

Car à ce qu'ils allèguent d'avoir jouy d'exemption en la ville de Tournay et ailleurs, ne servira pour réplicque sinon qu'il n'y a aulcune comparaison des charges et rentes d'Anvers et de Tournay et aultres villes, les moyens desquelles consistent peult-estre en aultres revenuz que des assises et imposts.

Oultre ce que les billets cy-joincts par copie feront foy de combien le nombre des prétendans surpasse la liste du Sr Rinaldi, comme d'adventuriers, entretenuz, officiers et serviteurs avec un grand nombre de leurs supposts, et ainsi qu'ils prétendent de se servir de semblables billets, en forme d'attestation, disans les uns d'avoir esté oubliez, les aultres estre venuz de nouveau ou bien de n'estre de moindre qualité que les aultres, il ensuivra nécessairement que le nombre s'augmentera à une infinité et qu'il n'y aura oncques liste arrestée ni pertinente pour cest effect.

Le mesme font ceulx qui se nomment Commissaires de monstres, de vivres d'artillerie et aultres gentilshommes et officiers du train d'icelle, ensemble ceux qui se nomment entretenuz de la plume, qui sont aussy en fort grand nombre, et aussy se servent d'un billet en forme de certification, qu'ils obtiennent des Contadores, Pagadores, Thrésoriers et aultres haults Officiers de guerre, comme appert par les copies cy-joinctes.

Ce que venant à s'ingérer et prendre possession, s'ensuivroit conséquamment que tous ceux qui ont quelque charge au service de Sa Majesté, pour grande ou petite qu'elle fust, debvroyent estre prévilégiez, tant qu'à la fin les droicts de la ville debvroyent esvanouir ; car c'est chose certaine que

la plupart ne se sert d'icelle franchise que par induction et complot de leurs hostes ou taverniers, qui en proufitent.

Comme il est apparu, par observation et calculation qu'on en a faict, que dès le XXIIIIe de Septembre dernier jusques au XVIe d'Octobre, qui sont vingt et quatre jours, la ville a perdu au droict d'assise et impost de cent et cinquante-deux ames de vin, à vingt florins pour ame, la valeur de troix mille quarante florins, qui monteroyent par an quarante et six mil deux cents et trente-troix florins pour le vin et guères moins pour la cervoise, qui passeroit ensemble les cent mil florins.

Bien entendu que les dits cent cinquante-deux ames ne sont comprinses en ce que les Seigneurs de marque, les Consaux ou haults Officiers ont eu pour la consomption de leur ménage, ains tant seulement pour les moindres de la suite et service de Vostre Altesse, tant officiers, entretenuz, archiers, huissiers, lacquays, charretiers, trompettes, muletiers et aultres de ce reng et qualité.

De façon que continuant en ceste prodigalité d'exemption et sur le pied qu'on la donne à présent, ne fault attendre que deux cents mille florins d'amoindrissement de revenu de la ville, si la Court y séjournoit un an entier.

Et combien qu'il y a plusieurs d'entr'eux qui ont bouche en Court, ou table de l'Estat, tant entretenuz qu'aultres officiers et serviteurs de l'hostel de Vostre Altesse, et en ce nombre plusieurs qui, pour leur basse qualité et chèreté du vin, n'ont le moyen d'en faire emploitte, ce néantmoins sont aultant importuns en la poursuitte des billets d'exemption comme les meilleurs qui tiennent ménage, et ne s'en servent que pour les vendre aux taverniers, par où la ville non seulement faict faulte de son droict d'assise à vingt florins pour l'ame, comme le bourgeois mettant vin en cave est obligé de payer, mais oultre ce est défraudée de dix florins que les taverniers doibvent payer dadvantage, qui par telles collusions et achapts de billets s'enrichissent, au grand dommage de l'utilité publique.

Et qui est plus énorme, les remonstrans sont bien informez que la vénalité des dits billets se faict si ouvertement et impudamment, voire jusques à s'advancer ès maisons publiquement déshonnestes.

C'est aussi une chose très impertinente que la pluspart des prévilégiez estant de la suite de Vostre Altesse ou du train de la guerre, ce nonobstant, disent que leurs ménages demeurent et séjournent icy, tant que par leur absence la ville n'est que bien peu ou rien soulagée de ceste charge d'exemption ; par quoy supplient les dits remonstrans que Vostre Altesse soit servie de faire dépescher acte d'interprétation et ordonner que la dite franchise ne s'entend point debvoir suivre aux ménages en absence des Seigneurs ou maistres lez la personne de Vostre Altesse, comme chose jamais veue ni usée par cy-devant, estimans que Vostre Altesse entend qu'au lieu où elle se trouve, on doibve entendre que la Court y est, et non ailleurs.

Comme la dite interprétation (assez conforme à la requeste des remonstrans,) a esté faicte et publiée de par le Duc d'Alve le dernier de Septembre l'an soixante et neuf, comme appert par copie cy-annexe en langue espagnolle.

Réservé tousjours le regard qu'on aura à la qualité des personnes, et en cas de maladies, blessures et aultres considérations honnestes et équitables.

Supplians très humblement pour conclusion que Vostre Altesse se daigne de bien balancer ce mot de remonstrance, et pour le poids et conséquence d'icelle ordonner que par appoinctemens marginaux sur les poincts susdits, les supplians soyent accomodez en leur demande, afin que le prévilège d'aultruy ne redonde à un si notable préjudice et désadvantage de la ville et des rentiers, contraire à la profession de Vostre Altesse, qui est le redressement des villes en son lustre et splendeur ancienne. Quoy faisant.

XXXIII.

Vaststelling van den spijker van het brood.	Fixation de la mercuriale du pain.

Die XXIII Martii 1588, ter presentien van Joos vanden Steene, Schepen ende gecommitteert met Joncker Gilles Happart, Joncker Antheunis van Berchem, Opperkuermeesters, Joncker Thomas van Liere, Onderkuermeester, Jan Dekens, als Deken vander Meerssen, Christiaen Grimmen, alle Gecommitteerde totte navolgende proeve vanden gewichte vanden grane ende broot, ten byzyne van Joris de Honde, Opperdeken, Jan van Stock, Mededeken ende Peeter Kindt, Ouderman vanden Backersambachte, ende my, Secretaris deser stadt van Antwerpen (1).

Inden eersten, ten huyse van Joos vanden Steene gewegen een veertel roode Douwaysche terwe costende 4 gulden 16 stuyvers, uytbrengende in gewichte 125 ℔, daeraff getrocken voorden sack wegende 1 ℔ 18 loot, rest net. 123 ℔ 14 loot.

Ende heeft de voors. roode terwe gewegen vanden muelen comende ende daeraf getrocken voor het molster 8 ℔, rest in meil net . 115 ℔ 14 loot.

Die XXIIII Martii, ter presentien als boven.

Is de voors. veertel roode terwe gebuydelt geworden ende is voor deerste fyne bloeme daeruyt gecomen . . . . 18 ℔ 24 loot.

Daernaer andermaal gebuydelt ende daeruyt gecomen voorde tweede bloeme die men heet verdrach, net. . . . . 34 ℔

Daernaer is de reste gesift ende daeruyt gecomen voorde derde bloeme. . . . . 27 ℔

(1) Jan Bochius, de verzamelaar dezer briefwisseling.

Ende de reste blyvende semelen gemeten een half veertel, wegende net. . . . . 32 ℔

111 — 24 loot.

115—14
111—24

3—22 lacagie

Item vande voors. eerste ende fynste bloeme zyn gemaect twee diverse sorten van broode, deen met melck beslagen ende dander met water, te weten 32 brooden van eenen halven stuyver tstuck, wegende elck in deeghe 12 loot.

Ende 22 brooden van eenen stuyver tstuck, wegende elck in deege 24 loot, compt tzamen in deege. . . . . ℔ loot. 28 — 16.

Item vande voors. tweede fyne bloeme oft verdrach zyn gemaect 32 brooden van ortkens, wegende elck in deeghe 7 loot.

Ende 54 brooden van eenen halven stuyver tstuck, wegende elck in deeghe 13 ½ loot.

Ende 24 brooden van eenen stuyver tstuck, wegende elck in deeghe 26 ½ loot, comt tsamen in deege . . . . 49 — 21.

Item van het voors. uytgesift cortmeil zyn gecomen 2 ℔ meils ende daeraf gemaect twee brooden.

Item noch vanden selven cortmeil genomen 3 ℔ ende daertoe gehaelt oft gecocht buyten dese rekeninghe 3 ℔ verdrachbloeme tot 2 ½ stuyvers tpondt, daeraf tzamen gemenght ende gemaect 11 brooden van eenen stuyver tstuck, wegende in deege elck 26 ½ loot.

Die XXVI Martii 1588.

De voors. alderfynste ende eerste bloeme in gebacken broot brenght uyt in gewichte net ℔ 24.

De voors. tweede bloeme oft verdrach in gebacken broot brenght uyt. . . . . 42.

Item de voors. 6 ℔ cortmeil oft elff brooden brengen uyt in gebacken broodt . . . . loot. 7 — 10

Item de voors. twee pondt cortmeil gebacken in twee brooden wegen . . . . 2 — 16

Witte terwe.

Item nog gewegen een half veertel witte terwe, costende de half veertel 2 guldens 13 stuyvers, wegende 63 ½ ℔ ende den sack 1 ℔ 18 loot, rest net . . . . ℔ loot. 61 — 30

Item voor het molster 4 ½ ℔, dwelck bedraecht een half pondt meils meer van molster dan dander, uytdien tzelve fynder moet gemalen worden, compt in meil vande voors. half veertel. . . . . ℔ loot. 57 — 14

Item vande voors. half veertel zyn gemaect 35 brooden van eenen stuyver tstuck, wegende elck in deege 30 loot ; item 17 brooden van 2 stuyvers, wegende elck in deege 60 loot ; item 6 brooden van 3 stuyvers tstuck, wegende elck 90 loot, compt tzamen in deege 81 — 18

Item het gebacken broot vande voors. terwe metten gruyse weeght 71 ℔ ende voorden sack afgetrocken 1 ℔ 18 loot, rest net . 69 — 14 gebacken broot

Rogge ende roggenbroot.

Item gewegen een veertel Brabantsche rogghe costende drye guldenen 2 stuyvers ende uytbrengende in gewichte 121 ℔ ende voorden sack 1 ℔ 17 loot, compt net . .	℔ loot. 120 — 15
Item een veertel Douaeyssche rogge, costende 3 guldenen 6 stuyvers, weeght 123 ℔ ende den sack 1 ℔ 18 loot, rest net	122 — 14
Ende de voors. twee veertelen rogghe zyn tsamen gemenght ende daeraf gemaect 20 brooden van eenen stuyver tstuck, wegende elck in deeghe 2 ℔ 2 loot ; item 20 brooden van 2 stuyvers tstuck, wegende in deeghe 4 ℔ 4 loot ;	
Item 8 brooden van 3 stuyvers, wegende elck in deeghe 6 ℔ 6 loot ;	
Item 14 brooden van 4 stuyvers, wegende in deege elck 8 ℔ 8 loot ;	
Item 3 brooden van 6 stuyvers tstuck, wegende elck in deeghe 12 ℔ 12 loot ;	
Item noch oneffen in deege 4 ℔ 8 loot, daeraf gemaect een broot ;	
Compt tzamen vande voors. twee veertelen in deeghe	330 — 4
Ende de voors. twee veertelen gebacken wesende, hebben gewegen 287 ℔, de sacken 3 ℔, blyft 284 ende voer duytslaghen 2 ℔, rest net in gebacken broot	282 ℔

Item een meuken roode terwe weeght net 30 ℔
Gemalen ende den molster afgetrocken. 28 ℔
Daeruyt is gesift 18 ℔ bloeme.
Cortmeil 1 1/2 ℔.
Semelen 8 ℔.
Lacagie 1/2 ℔.
————
28.

Daeruyt gemaect 18 brooden van I stuyver tstuck, 24 brooden van eenen halven stuyver tstuck ;

Brengen tzamen uyt in gebacken broot . 22 1/2 ℔.

Het onderhalf pondt cortmeil brenght uyt in gebacken broot . . . . 1 3/4 ℔ styff.

Dese voors. proeve aldus gemaect zynde ende daeraf in Collegio aen mynen Heeren Borgermeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen rapport gedaen, zoo is ten daghe nabeschreven geordonneert dat achtervolgende den prys vanden grane als hierboven in dmaken vande voors. proeve staet verhaelt, die vanden Backersambachte van nu voortane leveren sullen het gewichte vanden broode als hiernaer volght :

Inden eersten, het fyn Spaensch wittenbroot tot twintich loot, voor eenen stuyver ;

Item het fyn verdrachbroot tot tweentwichtich loot, voor eenen stuyver ;

Item het terwenbroot metten gruyse, tot achtentwintich loot, voor eenen stuyver ;

Item het roggenbroot tot sessenvyftich loot voor eenen stuyver.

Actum in Collegio, ter presentien vanden Maendaegschen Raede, opden XXVIIIen Martii 1588.

XXXIV.

Het Magistraat aan de stad Lubeck.

Het verontschuldigt zich niet vroeger geantwoord te hebben op de klachten dier stad over het beslag op den inboedel van het Oostersch huis gelegd.

Le Magistrat à la ville de Lubeck.

Il s'excuse de ne pas avoir répondu plus tôt aux plaintes de cette ville relatives à la saisie mise sur le mobilier de la maison Hanséatique.

Magnificis, Nobilibus Clarissimisque Dominis Consulibus et Senatoribus civitatis Imperialis Lubecæ, amicis et vicinis nostris singularibus,

Lubecæ.

Magnifici, Nobiles et Clarissimi Domini, amici singulares,

Quod literis ad nos jam semel atque iterum a vobis datis, quibus vestras de attentata per Danielem Rintvleis in suppellectilem et mobilia publicæ Hanseaticæ domus executione querelas detulistis, ejusque ignominiæ reparationem requisivistis, hactenus non responderimus, factum non est aliqua incuria vel negligentia, vel quod nobis quidquam decesserit de vetere prædecessorum nostrorum erga vos benevolentia et observantia, quam nos non tantum conservatam, sed novis quoque officiis, quantum in nobis est, adauctam cupimus, sed prætermissum vel potius dilatum id est in hoc usque tempus, partim absentia eorum qui Magistratu defuncti nos instruere debebant de meritis causæ et sententiæ jam ante annos aliquot latæ, ex quibus ea executio originem habet, partim quoque rei perplexitate, quod nobis in ea satis firmum non occurreret consilium, qua et illi juris rigorem et judicati adimplementum urgenti satisfaceremus, et vobis cæterisque Hanseaticis civitatibus ejus executionis retractationem petentibus, pro pristino nostro studio ac benevolentia gratificaremur. Mature enim examinata tota causa, illiusque meritis rite perpensis et ad principium revocatis, si quid in prima sententiæ provisionalis pronunciatione erratum fuit, non potest id aliis attribui vel imputari, quam iis qui tum temporis hic negocia Hanseatica curavere, qui a parte adversa coram prædecessoribus nostris in jus vocati, allegationem privilegii et jus evocandæ domum causæ omisere, et qua ab iis prætermissa, tam jure quam moribus

patriæ nostræ, aliæ non potuere esse partes judicis, quam ut ex claro et liquido chirographo namptisationem sive fiduciariam solutionem parti adjudicaret: et quantum intelligere potuimus, tanto fuit illorum erratum majus, quod interposita postea per illos ab hujus Magistratus judicato reformatione, ne tum quidem, saltem supplicationis civilis beneficio quod in priore judicio erat peccatum, curarunt corrigendum, et quamvis illud quoque juris notorii sit, sententias semel latas, et maxime Supremi Regii Concilii judicato confirmatas, non esse executione et adimplemento suo fraudandas, tantum tamen et a prædecessoribus nostris et a nobis quoque, qui illis in Magistratu successimus et vestris et Magistratus *Coloniensis* (1) postulatis delatum concessumque fuit, ut quamdiu ea executio a nostro pependit arbitrio, a nobis fuerit dilata et procrastinata, quoad pars adversa delatis ad Supremum Regium Consilium denegatæ illis per nos justitiæ, querelis, præcisa ab eodem mandata obtinuit, quibus hujus urbis Ammanno, Regio in causis civilibus Officiario, serio fuit injunctum, ut citra ulteriorem dilationem sententiam a parte obtentam debitæ mandaret executioni, quam, qui rebus Hanseaticis sunt præfecti, etiam tum evadere potuissent, ut intelleximus, si quingentos florenos parti exequenti adjudicatos annumerassent, quos vel ipsi nos potius si de eo in tempore fuissemus requisiti, et gratum nos vobis officium facturos existimassemus, libenter prærogassemus. At in præsens, ubi jam tanto tempore ea executio peracta et absoluta est, eandem retractare et partem adversam ad restituenda ea quæ illius authoritate jampridem recepit, cogere, non est in nostra potestate positum, ut qui juribus et legibus patriæ subsimus, et earum cancellos egredi non possimus, et ut vellemus, cum pars adversa in eo nostris non esset obsecutera mandatis, vel sibi adversus ea delatis ad Supremum Regium Concilium querelis esset prospectura. Neque nostro judicio in præsens aliud superest remedium quo jus vestrum asseratis, quam si, quod in provisionali judicio est omissum, id intentata lite super principali curetis supplendum et emendandum, cujus si merita, ut speramus, talia sunt qualia refectis, et vobis causam in judicio principali prosequi placeat, nos ex parte nostra non sumus ulli

(1) *(Op den bladrand :)* In sequenti ponendum *Lubecensis*.

officio defuturi, quod ab æquo judice requirere possetis, vel si quod aliud occurrat medium, quo causæ vestræ consuli queat et quod nobis adimplere sit integrum, gratum erit et acceptum si idipsum nobis curetis explicari, quo intellecto, perlibenter vobis subserviemus dabimusque operam, ut reipsa intelligatis, summæ nobis curæ esse juris vestri assertionem et ut ea quæ nobis cum Hanseaticis civitatibus intercedunt veteris amicitiæ et vicinitatis jura serventur intacta et inviolata. Quibus vos Deo Optimo Maximo commendantes, rogamus Divinam Suam Majestatem,

Magnifici, Nobiles et Clarissimi Domini, amici singulares,

Ut rempublicam vestram in multos annos prosperam et fœlicibus successibus florentem conservet. Antverpiæ, X Calen. Aprilis anno XVcLXXXVIII.

Consules, Senatores et Consiliarii civitatis Antverpiæ.

XXXV.

Het Magistraat aan de stad Keulen.

Zelfde brief ; met een bijvoegsel over een rechtsgeding tusschen de stad Keulen en Willem Wolfwinckel en de erfgenamen van Jan de Cordes.

Le Magistrat à la ville de Cologne.

Même lettre ; avec un supplément relatif à un procès entre la ville de Cologne et Guillaume Wolfwinckel et les héritiers de Jean de Cordes.

Magnificis, Nobilibus Clarissimisque Dominis Consulibus et Senatoribus civitatis Imperialis Coloniæ Agrippinæ, amicis et vicinis nostris singularibus,

Coloniæ.

Magnifici, Nobiles et Clarissimi Domini, amici singulares,

Quod literis ad nos jam semel atque iterum a vobis datis, quibus vestras de attentata per Danielem Rintvleis in suppellectilem etc. *omnia ut ante, mutato duntaxat vocabulo* Coloniensis *in* Lubecensis *usque ad finem, ubi concluditur :* Quibus vos Deo Optimo Maximo commendantes, rogamus etc. *Hœc conclusio omittenda, et post verba :* intacta et inviolata, *ita subnectendum :*

Quoad postremas vero vestras, quibus de comminatione evictionis vobis intentata a Gulielmo Wolfwinckele, tum quoque ab hæredibus Joannis de Cordes querimini, et ut ne quid in præjudicium vestrum ab illis patiamur attentari petitis, nos ilico iis receptis non prætermisimus ullum officium, quod ad petitionum vestrarum implementum pertinere putavimus, et tametsi tam hi quam ille nobis assererent sibi jus et actionem ad eam evictionem competere, tantum tamen intercessioni nostræ detulere, ut hactenus non sint ulterius in ea progressi, sed se sustinuerint satisfacti ea quam illis injecimus spe consequendæ primo quoque tempore solutionis, quatenus eam ex jure et æquo prætendere possent. Eam vero evictionem si in posterum adhuc suspensam cupitis, et vos principis placito non ita dudum hic publicato defendere in animum inducitis, non feceritis inconsulte, si hic alicui mandatum dederitis qui hoc ipsum apud nos juridice postulet et prosequatur, quo quod hactenus extrajudicialiter et persuasione partium potius, quam juris necessitate est obtentum, id principis beneficio et judiciali sententia super eo secuta, vobis in posterum concedatur, in quo nos lubenter vobis officium præstabimus, et idipsum majore cum fructu et effectu facere poterimus, quando non arbitratoris, ut hactenus, sed judicis partes hac in re sustinebimus. Vos vicissim rogantes ut quam hactenus civibus nostris benevolentiam isthic exhibuistis, eam nobis in posterum quoque impartiri non gravemini. Quod faxit Deus Optimus Maximus, cujus misericordiam rogamus,

MAGNIFICI, NOBILES ET CLARISSIMI DOMINI, AMICI SINGULARES,

Rempublicam vestram in multos annos prosperam et multa gloria illustrem conservet. Antverpiæ, X^a Calen. Aprilis anno 1588.

CONSULES, SENATORES ET CONSILIARII CIVITATIS ANTVERPIÆ.

XXXVI.

Het Magistraat aan den pauselijken Nuntius.

Het vraagt voor de nonnen der Derde Orde van den H. Franciscus de toelating om onderwijs in hun klooster te geven.

Le Magistrat au Nonce du Pape.

Il demande pour les religieuses du Tiers Ordre de St.-François l'autorisation de donner l'enseignement dans leur couvent.

Illustrissimo et Reverendissimo Domino Domino Episcopo Calatino, Sedis Apostolicæ Nuncio etc.

Illustrissime et Reverendissime Domine,

Ex parte monasterii Tertiariarum ordinis sancti Francisci hujus civitatis expositum nobis est, quod propter extremam egestatem et æs alienum quo obstrictum est, fieri non possit ut diutius in statu suo conservetur, quin tandem dissolvatur ac pereat, nisi aliqua ratione eidem subveniatur. Quoniam autem propter publicam civitatis nostræ tenuitatem et inopiam, bonæ voluntati nostræ, qua in omnem ordinem ecclesiasticum et in religiosos monasteriorum propensi sumus, satisfacere nequeamus, quemadmodum hactenus etiam in summa annonæ caritate omne auxilium, quantum in nobis fuit, eisdem præstitimus, judicatum nobis est expedire et consultum fore, ut iisdem Tertiariis permissa licentia puellulas aliquot sex aut septem aut octo annorum in disciplinam accipiendi, de aliquo lucro inde redigendo, ad comparanda alimenta prospiciatur. Sed quum hoc eis non licere propter clausuram intelleximus nisi dispensatione necessaria super hoc primum concessa, Illustrissimam Dominationem Vestram suppliciter rogare decrevimus, quemadmodum per præsentes rogamus, ut eandem dispensationem dicto monasterio concedere dignetur, qua ejusdem inopiæ nonnihil consulatur. Quam quidem rem in magni beneficii loco habebimus, ad Illustrissimæ Dominationis Vestræ obsequia paratos nos offerentes, et eidem nos humiliter commendantes, Deumque rogantes ut eandem servet incolumem. Antverpiæ, die quarto Martii 1589

Illustrissimæ et Reverendissimæ Dominationis Vestræ obsequio addictissimi,

Consules et Senatus civitatis Antverpiæ.

XXXVII.

Het Magistraat aan den Kanselier van Brabant.

Het bericht hem dat het geschil na het vernieuwen der Wet gerezen, vereffend is en er bijgevolg geen verder gevolg aan deze zaak moet gegeven worden.

Le Magistrat au Chancelier de Brabant.

Il lui annonce que le différend surgi après le renouvellement du Magistrat, a été arrangé à l'amiable et que cette affaire est par conséquent terminée.

Eerweerdige, Edele, Wyse ende seer Voorsienige Heere mynen Heere den Cancellier vanden Rade van Zyne Majesteyt geordineert in Brabant.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,

Alzoe sedert het vertreck van Uwe E. wy hebben geweest in conferencie aengaende het different dwelck is alhier geresen geweest naer het versetten vander Weth ter saken vande ordre van het voorsitten, daeraf Uwe E. alhier geinformeert is geweest, Soo eest dat, nae voorgaende communicatie ende volcommen genuegen van partyen, dewelcke hetselve was aengaende, ende met kennisse van saken het different is verdragen ende minnelyck overcommen, zulcx dat Uwe E. van het voorder rapport vande selve sake aen myne Heeren vanden Rade sal gelieven onbecommert te zyn, oft by sooverre dat dyenaengaende eenige resolutie by myne Heeren alreede soude genomen zyn geweest, Uwe E. gelieven wille deselve te wederhouden ende nyet overseynden, gemerct het vredelyck overdragen tusschen de geinteresseerde partyen alreede geschiet, Uw. E. niettemin hoochelyck bedanckende vande goede genegentheyt, die zy tot de vreedsaemheyt vande Wethouderen deser stadt ende welvaert derselver heeft bewesen, voorde welcke wy Uwer E. insgelycx onsen gewilligen dienst altyts gereet zyn presenterende ende ons theurwaerts zeer hertelyck gebiedende, bidden den Almogenden,

EERWEERDIGE, etc. Den XIXen Maii 1589.

Uwer E. dienstwillige,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

XXXVIII.

Ongeteekende brief aan den Staats- en Geheimraad Richardot.

Bericht der benoeming van Nicolaas de Voocht tot Kerkmeester van O. L. V. kerk.

Lettre sans signature au Conseiller d'État et Privé Richardot.

Avis de la nomination de Nicolas de Voocht comme Marguillier de l'église Notre-Dame.

A Monseigneur

Monsieur de Richardot, Président d'Arthois et du Conseil d'Estat et Privé de Sa Majesté, etc.

Monseigneur,

Je n'ay failly de faire tout debvoir possible pour obéir à icelle et combien que la place de Doyen de la Halle ne se povoit conférer à Monsieur de Voocht, selon mon désir, pour la continuation que, de voix unanime de nostre Collège, a esté décernée à Messieurs Jehan de Schoonhove et Thiéry vanden Werve, chevaliers et gentilzhommes, qui pour leur qualité et services l'on ne poveit déporter, ce néantmoings ay tant faict que le dit Sieur de Voocht a eu place en qualité de Mergueillier ou Kerckmaistre et Superintendant des revenuz de l'église cathédrale, qui est un séminaire à l'advanchement au reng du Magistrat, dont le dit de Voocht se contente et en sçait gré à ceulx qui luy ont procuré la promotion. Et avec ce désir de faire très humble service à Vostre Seigneurie en tout ce qui dépend de mes moyens et possibilité, je baise très humblement les mains à Vostre Seigneurie, priant au Créateur,

Monseigneur,

D'avoir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. Ce XIXe de May 1589.

De Vostre Seigneurie

Très asseuré et humble serviteur,

. . . .

XXXIX.

Het Magistraat aan den Hoog-Baljuw van het land van Waas.	Le Magistrat au Grand-Bailli du pays de Waas.
Het is bereid met den Hoog-Baljuw te onderhandelen over eenige voorhanden zijnde zwarigheden.	Il est prêt à conférer avec le Grand-Bailli sur quelques difficultés surgies.

Edelen, Eerweerdigen, Wysen ende seer Voorsienigen Heere mynen Heere van Wissenkercke, Riddere, Hooch-Bailly vanden lande van Waes, etc.

EDELE, EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,

Wy hebben Uwe E. schryven ontvangen, daerop dienende voor antwoorde dat wy altyt zeer geneycht zyn geweest om de goede correspondentie ende gebuersaemheyt metten inwoonderen vanden lande van Waes te onderhouden ende bereet zyn daerinne altyt te continueren soovele ons mogelyck wesen mach. Ende omme te comen in communicatie aengaende de swaricheyden daeraf Uwe E. inden synen is mentie makende, zyn wy insgelycx bereet met haer te confereren ter eerster gelegentheyt tselve haer gelieven sal, ende sullen oversulcx verwachten tzy Uwe E. compste binnen dese stadt sooverre deselve corts soude geschieden, oft andersins, soo derselver alsoo niet gelegen en is, sal derselver gelieven yemanden van harentwegen te committeren, metten welcken eenige Gedeputeerde van onsentwegen mogen comen in conferentie aengaende de voors. swaricheden, die hun sullen vinden binnen deser stadt tot alsulcken dage als derselver gelieven sal te bescheyden. Daeraf hare goede meyninge verwachtende ende ons inde goede gratie derselver seer hertelyck gebiedende, bidden den Almogenden,

EDELE, EERWEERDIGE, WYSE ENDE SRER VOORSIENIGE HEERE,

Uwe E. te sparen in gesontheyt. Uyt Antwerpen, den lesten Junii 1589.

Uw. E. goetgunstige vrienden,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

XL.

Het Magistraat aan den Staats- en Geheimraad Richardot.

Het beveelt den Staatsraad het vertoog aan over de Duitsche schuldenaars de Geheimen Raad ingediend.

Le Magistrat au Conseiller d'État et Privé Richardot.

Il recommande au Conseiller la requête au Conseil Privé concernant les créanciers allemands.

A Monseigneur

Monsieur de Richardot, Président d'Arthois, du Conseil d'Estat et Privé de Sa Majesté.

MONSEIGNEUR,

Nous importunons Vostre Seigneurie si souvent, que doresenavant ne sçavons de quelle façon prendre la privauté à recommencer nouvelle importunité ; mais ainsi que les faveurs et amitiez qu'icelle nous a faict nous ont du tout asseuré de sa grande débonnaireté et courtoisie et que nous surviennent nouvelles difficultez, nous la supplions très humblement de continuer tousjours sa bonne affection au bien et prospérité de ceste ville et, suivant ce, tenir en sa recommandation favorable la requeste qu'avons dressée sur le faict des créditeurs alemands, laquelle par Messieurs du Conseil Privé a esté envoyée ès mains de Vostre Seigneurie, afin que les Commissaires par nous requis soyent dénominez au premier, pour prévenir aux exécutions et aultres difficultez que les dits créditeurs prétendent faire journellement par voye de justice, comme desjà aulcuns ont obtenu sentence au Conseil de Brabant à cest effect, laquelle sans doubte ilz mettront à exécution, si au plustost n'y pourvoyons par la besoignée que se fera devant les dits Commissaires, comme passé plusieurs années, mesmes du temps du Duc d'Alve, nous ont esté accordez Commissaires à cause des dits créditeurs, pour le respect de l'estat de la ville d'alors, lequel de combien depuis est empiré le remettons au jugement de Vostre Seigneurie, la supplians partant, veu que de ce point seul dépend en partie l'entière éversion de l'estat de ceste ville, de nous impartir ses faveurs accoustumez et nous maintenir tousjours pour recommandez en ses bonnes

grâces, luy baisans les mains très humblement et prians au Créateur,

MONSEIGNEUR,

D'avoir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XIXe de Jullet 1589.

De Vostre Seigneurie

Très humbles serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

XLI.

Het Magistraat aan den Staats- en Geheimraad d'Assonleville.

Verzoek dat d'Assonleville de voortzetting van zijn ambt als Commissaris in zake van de vereffening der persoonlijke stadsschulden aan den Raad van Brabant bekend zou maken.

Le Magistrat au Conseiller d'État et Privé d'Assonleville.

Prière à d'Assonleville d'informer le Conseil de Brabant de la continuation de ses fonctions de Commissaire pour la liquidation des créances personnelles sur la ville

A Monseigneur

Monsieur d'Assonleville, Conseillier du Conseil d'Estat et Privé de Sa Majesté, etc.

MONSEIGNEUR,

Comme il a pleu à Son Altesse nous faire la grâce, par appointement sur nostre requeste, de continuer la commission de Vostre Seigneurie et surroguer Monsieur le Conseillier Craesbeke en la place de feu Monsieur le Président Tisnacq, pour vacquer en la liquidation des prétensions des créditeurs personnels de ceste ville, nous a semblé convenir d'en advertir Vostre Seigneurie par cestes et la supplier de mesme passage de nous faire la faveur d'en donner advertissement à Messieurs du Conseil de Brabant, afin qu'en préjudice de la commission de Vostre Seigneurie ne soit procédé plus avant par aulcuns de noz créditeurs personnels, qui nous ont convenus au dit Conseil. Et comme nous envoyerons de brief noz Députez celle part, qui en traicteront plus amplement avecq Vostre Seigneurie, ne ferons ceste plus longue.

laquelle nous obligera grandement à déservir ceste faveur par nostre humble service. Ce sçait le Tout-Puissant, auquel prions,

MONSEIGNEUR,

De maintenir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XIIe d'Octobre 1589.

De Vostre Seigneurie

Très humbles serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

XLII.

Het Magistraat aan den Raad van Brabant Craesbeke.

Zelfde vraag rakende de benoeming dezes Raadsheers tot Commissaris in dezelfde zaak.

Le Magistrat au Conseiller du Brabant Craesbeke.

Même demande relative à la nomination de ce Conseiller comme Commissaire dans la même affaire.

Eerweerdigen, Wysen ende seer Voorsienigen Heere ende Meester Craesbeke, Raedt ordinaris Ons Genadichs Heeren des Conincx in zynen Rade geordonneert in Brabant.

EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,

Alsoo Syne Hoocheyt gelieft heeft, by seker appostille op onse requeste aende selve gepresenteert, te committeren Uwe E. in plaetse van wylen mynen Heere den President Tisnacq, om neffens mynen Heere den Raedtsheer van Assonleville te verstaen ende vaceren inde liquidatie vande personele schulden deser stadt, zoo hebben wy tzelve Uwe E. wel begeert te laten weten midts desen, ende daer beneffens seer vriendelyck bidden ten eynde Uwe E. gelieve tzelve aen te geven aen myne Heeren vanden Rade, opdat de voordere proceduren die eenige van onse personele crediteuren inden Rade aldaer zyn doende niet en worden gecontinueert in prejudicie vande voors. commissie van Uwe E., maer dat deselve saken worden gehouden in state ende

surseantie, ende dienaengaende niet en worde getermineert tot grooten achterdeele van deser stadt, de gelegentheyt vande welcke wy niet van noode en achten Uw. E. int langhe te verhalen ; dan sal deselve ons sunderlinge themwaerts verobligeren deselve voordere procedure wederhouden wordende. Wy sullen onse Gedeputeerde seer corts aldaer seynden, om te vaceren inde vergaderinghe vande Staten van Brabant, die alsdan met Uwe E. van dese sake sullen communiceren ; wesende bereet allen tzelve tegens Uwe E. danckelyck te bekennen. Ons hiermede inde goede gratie seer gebiedende ende den Almogenden biddende,

Eerweerdige, Wyse ende seer Voorsienige Heere,

Uw. E. te sparen in gesontheyt. Uyt Antwerpen, den XIIen Octobris 1589.

Uw. E. dienstwillige vrienden,

Borgermeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen.

XLIII.

Het Magistraat aan den Kanselier van Brabant.

Bericht der benoeming der in de twee laatste brieven vermelde Raadsheeren tot Commissarissen voor de vereffening der persoonlijke stadsschulden.

Le Magistrat au Chancelier de Brabant.

Avis de la nomination des Conseillers mentionnés dans les deux dernières lettres comme Commissaires pour la liquidation des créances personnelles sur la ville.

Eerweerdigen, Edelen, Wysen ende seer Voorsienigen Heere mynen Heere vander Noot, Cancellier van Brabant.

Eerweerdige, Edele, Wyse ende seer Voorsienige Heere,

Alzoo Syne Hoocheyt gelieft heeft, by seker appostille op onse requeste aende selve gepresenteert, te committeren myne Heeren de Raedtsheeren van Assonleville ende Craesbeke, omme te verstaen ende vaceren inde liquidatie vande personele

schulden deser stadt, soo heeft ons goetgedocht tzelve Uw. E. tadverteren midts desen ende daer beneffens seer hertelyck bidden ten eynde in prejudicie vande voors. commissie de voordere proceduren die eenige van onse personele crediteuren, ende namentlyck die van Munckhausen, aldaer zyn doende, niet en worden gecontinueert, maer dat de sake worde gehouden in state ende surseantie ende dienaengaende niet en worde getermineert tot achterdeele van dese stadt, de gelegentheyt vande welcke wy niet van noode en achten Uw. E. int langhe te verhalen, als deselve daeraf genoch voor geinformeert houdende ; waerdore Uwe E. ons des te meer sal verobligeren door het wederhouden vande voors. voorder proceduren. Wy sullen onse Gedeputeerde seer corts aldaer seynden, omme te vaceren inde vergaderinge vande Staten van Brabant, die alsdan met Uw. E. van dese sake sullen communiceren ; bereet wesende allen tzelve tegen Uwe E. danckelyck te bekennen. Ons hiermede etc. Die ut supra.

XLIV.

Het Magistraat aan den Staats- en Geheimraad d'Assonleville.

Het roept zijne aandacht in op de misbruiken die er in het afleveren van vrijgeleiden zijn geslopen.

Le Magistrat au Conseiller d'État et Privé d'Assonleville.

Il appelle son attention sur les abus qui se commettent dans la délivrance des passeports.

A Monseigneur

Monsieur d'Assonleville, Conseillier du Conseil d'Estat et Privé de Sa Majesté.

MONSEIGNEUR,

Comme nous sommes informez que se commettent plusieurs abus au faict des passeports qu'aulcuns obtiennent, soubs attestation particulière de quelques curez ou aultres personnes ecclésiastiques se servans de noms empruntez, qu'ils déguisent habilement et circonviennent aux dits curez, nous a semblé convenir de l'advertir à Vostre Seigneurie, afin qu'icelle soit servie d'adviser s'il ne seroit expédient de continuer la façon de faire acoustumée, et devant accorder

aulcuns passeports, charger les suppliants de préallable advis de Monsieur le Marcgrave et du Magistrat d'icy. Car nous commettons en ce cas aulcuns de nostre Collège avec un des Secrétaires, qui s'informent pertinamment sur la qualité, trafic, vie et conduicte des supplians, estimans que par ceste voye ils ne pourront commettre les abuz qu'entendons avoir esté faicts par noms controuvez, ou du moins d'aultres personnes, qui ne méritent le bénéfice du passeport, lesquels ils comprendent soubs la clause de leurs facteurs ou serviteurs. Dont nous avons bien désiré advertir Vostre Seigneurie, pour le désir qu'avons de veoir que toutes choses passent comme il appertient, espérans que pour telle icelle le prendra de bonne part. Nous recommandans très humblement en ses bonnes grâces, prions au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

De maintenir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce dernier d'Octobre 1589.

De Vostre Seigneurie

Très humbles serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

XLV.

Ongeteekende brief aan den Kapitein Laborelotte.

Bericht rakende het onderteekenen der vrijgeleiden door eenen der vier Stadssecretarissen.

Lettre sans signature au Capitaine Laborelotte.

Avis relatif à la signature des passeports par un des quatre Secrétaires de la ville.

A Monsieur

Monsieur le Capitaine Laborelotte, commandant aux gens de guerre tenant garnison au fort d'Ordam, etc.

MONSIEUR LE GOUVERNEUR,

M'asseurant que prendrez tousjours de bonne part les advertences que me présentent de faire, vous ay bien désiré

advertir par cestes que pour occourrir aux abus qui se pourroyent commettre au faict des passeports, dont la pluspart des passans et repassans se sert par copies ou vidimus d'iceux, vous plaira adviser s'il ne seroit expédient de ne prendre aulcunes copies pour authentiques, sinon celles que seront signées par ung des quatre Secrétaires jurez de ceste ville soubz le seau d'icelle. Car je me suis bien informé qu'aulcuns Notaires de peu de confiance s'advancent à despescher semblables copies des passeports soubs leur signature particulière, non sans arrière-pensée de corruptèle et malversation, du moins qu'ils n'y prendent garde comme il appertient. En quoy les dits Secrétaires advisent de bien prez, et leur en ay faict quelque advertissement. S'il vous plaira donner cest ordre à vostre secrétaire, qu'il n'en accepte aulcunes sans estre signées et sellées comme dessus, en attendray vostre bon plaisir et responce. Qui est cause que ne feray ceste plus longue, que pour me recommander très cordialement en voz bonnes grâces, priant au Tout-Puissant,

Monsieur le Gouverneur,

Vous avoir en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce ..... (*sic*).

Vostre très cordial et parfaict amy à vous servir.

. . . .

XLVI.

Het Magistraat aan de stad Lubeck.

Het verklaart zich onbevoegd in het geding tusschen den Alderman der Hanzesteden en Hans Pretor, dat voor den Raad van Brabant wordt gepleten.

Le Magistrat à la ville de Lubeck.

Il se déclare incompétent pour connaître du procès pendant entre le Doyen des villes Hanséatiques et Jean Pretor, procès qui est en litige devant le Conseil de Brabant.

Magnificis, Nobilibus, Clarissimis Ornatissimisque Dominis, amicis nostris singularibus, Consulibus et Senatui civitatis Lubecensis.

Magnifici, Nobiles, Clarissimi Ornatissimique Domini et amici singulares,

Redditæ sunt nobis decimo nono Septembris Magnificen-

tiarum Vestrarum literæ die vigesimo Martii ad nos datæ, quibus nos causæ cujusdam inter Hanseaticarum civitatum Consulem sive Aldermannum apud nos residentem et Joannem Prætorem pendentis certiores faciunt, eundemque Prætorem per literas iterum coram civitatum Hanseaticarum Deputatis ad diem trigesimum mensis Junii citatum esse significant, ut istic compareret rationesque suas justificaret atque purgaret, atque, si id facere recusaret, manum ministrantem ad id opus nos præbere Magnificentiæ Vestræ rogant, nec ullam causæ illius cognitionem coram nobis admittere. Quibus nos intellectis Magnificentiis Vestris significandum duximus, eandem causam non pendere coram nobis, sed coram Amplissimo Brabantiæ Consilio, ita ut nobis non solum de ea causa cognoscere, sed nihil omnino contra Supremi Consilii auctoritatem facere vel decernere non sit integrum. Quamobrem ne ægre ferant quod hac in re manum præbere nequeamus Magnificentias Vestras obnixe rogamus. Ad alia et majora officia Magnificentiis Vestris pro veteri quæ nobis intercedit cum civitatibus Hanseaticis amicitia paratos nos offerentes, Deumque rogantes ut Magnificentias Vestras servet incolumes. Antverpiæ, die vigesimo septimo Octobris CIↃ. IↃ. LXXXIX.

Magnificentiarum Vestrarum addictissimi,

CONSULES ET SENATUS CIVITATIS ANTVERPIÆ.

XLVII.

De Kapitein Martinez aan het Antwerpsch Magistraat.

Hij geeft kennis der ontwerpen van den vijand, die gedurende drie dagen en drie nachten in hinderlaag heeft gelegen.

Le Capitaine Martinez au Magistrat d'Anvers.

Il fait connaître les projets de l'ennemi, qui pendant trois jours et trois nuits s'est mis en embuscade.

A los Ilustres Señores Burgomaestros y Magistrado de la villa de Amberes.

ILUSTRES SEÑORES,

Por hacer lo que soy obligado, aviso á Vuestras Mercedes que

quando ayan de venir aqui á visitar el dique que no vengan como an venido otras veces por el pais perdu y sin muy buen convoy por donde vinieren, porque el enemigo a sido avisado y a estado 3 dias y 3 noches emboscado, aguardando, y traen una barca de 9 remos tan ligera, que 4 ombres la an pasado por el dique á la ribera, sin tocar á tierra, y en ella, anoche tomáron un pescador, burges desa villa, el qual pasando á la vuelta oy por aqui, me ynformó dello, y porque una mala ora paga todo aviso á Vuestras Mercedes. Y no siendo para mas, Nuestro Señor sus Ilustres personas guarde, como desean. Del fuerte de la + y de Noviembre 4 de 1589. A baxo dezia, besa las manos de Vuestras Mercedes. Su mas amigo y servidor. Firmado : B. Martinez.

XLVIII.

Het Magistraat aan den Kapitein Martinez.	Le Magistrat au Capitaine Martinez.
Bedanking voor het gezonden bericht.	Remercîment pour l'avis envoyé.

Au Capitaine Martinez, commandant aux gens de guerre tenans garnison sur le fort de la Croix, etc.

Monsieur le Capitaine,

Nous vous remercions très infiniement de la bonne advertence que nous faictes par la vostre et ne fauldrons de nous conduire selon icelle, quand l'occasion de visiter les ouvrages des diques se présentera ; vous priant bien affectueusement de continuer semblables advertissemens, si d'adventure l'ennemy s'advance à telles embuscades. En quoy nous ferez très singulier plaisir, que nous désirons recognoistre par toute amitié quand nous en vouldrez requérir. Ce sçait l'Éternel, auquel prions, après nous estre très affectueusoment recommandez en voz bonnes grâces,

Monsieur le Capitaine,

Vous avoir en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce VIe de Novembre 1589.

XLIX.

Het Magistraat der stad Vilna aan dat van Antwerpen.

Het vraagt een getuigschrift over het gezag dat de notariëele akten te Antwerpen genieten.

Le Magistrat de la ville de Vilna à celui d'Anvers.

Il demande une attestation relative à l'autorité dont jouissent à Anvers les actes des notaires.

Genere, prudentia et authoritate gravissimo Senatui civitatis Antverpiensis, Dominis et amicis singulari observantia reverenter et amice colendis.

Genere, prudentia et authoritate gravissimo Senatui civitatis Antverpiensis salutem ac officiorum nostrorum promptam et amicam significationem.

Ea temeritas malitiaque plurimos incessit, ut nihil sit etiam severissimis legibus tam bene cautum, quod non in dubium vocare solum, sed contemnere etiam audeat. Ponimus eo loco instrumenta publicorum Notariorum civitatis Amplitudinum Vestrarum, quæ sine crimine ac vitio a quoquam reprehendi nec possunt, nec debent : verum male feriatis quibusdam, ut res parvi momenti videtur, ita publica necessitate exigente fides Notarii publici non eo, quo par est, æstimatur precio. Operæ precium itaque censuimus, authoritatem ac testimonium publicum Amplitudinum Vestrarum in eo passu requirere, ut quæ et quanta sit fides publici Notarii inclytæ civitatis Antverpiæ (a nobis quidem magni semper habita,) iis a quibus sensu contrario habetur, publico ac claro argumento nobis transmisso ostendi queat, ac eorum animi ad id credendum pertrahi, qui lingua incontinenti male persuasi idem sapere videntur. Magnam præsentis causæ adferet nobis utilitatem cognitio, majorem Amplitudinum Vestrarum his quoque in locis publici Notarii æstimationem, maximam ipsis Amplitudinibus Vestris authoritatem et commendationem. Reliquum est ut Amplitudines Vestræ felicissima incolumitate ac pace optatissima quam diutissime fruantur, quibus studia nostra reverenter et amice etiam

atque etiam commendamus. Datæ Vilnæ, die prima Augusti anno Domini M° D° LXXX° nono.

Amplitudinum Vestrarum semper observandissimi,

PROCONSULES ET CONSULES CIVITATIS REGIÆ VILNENSIS.

L.

Het Magistraat aan de stad Vilna.

Antwoord op voormelden brief.

Le Magistrat à la ville de Vilna.

Réponse à la lettre précédente.

AMPLISSIMI, PRUDENTISSIMI CLARISSIMIQUE DOMINI, AMICI NOSTRI SINGULARES,

Redditæ sunt nobis Amplitudinum Vestrarum literæ die primo Augusti proxime elapsi ad nos datæ, per quas de publicorum hujus civitatis Notariorum fide, instrumentorumque ab iisdem confectorum æstimatione certiores fieri petunt. Quibus nos ut respondeamus (nihil enim magis cordi nobis est quam honesto Amplitudinum Vestrarum desiderio satisfacere,) operæ precium fore existimavimus authenticum statuti hac in re nostri exemplum fideliter ex lingua nostra vulgari in Latinam conversum Amplitudinibus Vestris transmittere, ex quo facile constabit quæ et quanta fides publicorum Notariorum instrumentis adhibeatur, et quatenus ac quousque iisdem in judicio stetur. Quoniam autem ab antiqua ejusdem statuti nostri formula temporis lapsu nonnihil recessum est, Amplitudinibus Vestris indicandum duximus instrumenta procuratoria coram Notario et testibus recognita admitti, eaque tam in judicio quam extra ad agendum et defendendum, non secus quam alia publica instrumenta, atque hoc ipsum moribus et recepta quadam consuetudine introductum esse, reliquis vero Notariorum instrumentis, non aliam neque majorem in judicio fidem adhiberi, quam privatis scripturis.

LI.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Het beantwoordt eenen brief van den Hertog over het beklag wegens weigering van onderstand aan het vendel van Kapitein Corradino.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Il répond à une lettre du Duc relative aux plaintes pour refus d'assistance à la compagnie du Capitaine Corradino.

A Son Altesse.

MONSEIGNEUR,

Ayans receu celles que Vostre Altesse a esté servie nous escripre en date du dernier d'Octobre passé, de ce que le Capitaine Corradino avoit remonstré à icelle, nous avons beaucoup de regret d'entendre les plainctes qu'il auroit faict d'aulcun refuz du service à sa compagnie, attendu que n'avons failly d'ensuyvre le commandement de Vostre Altesse, qu'icelle nous a faict par sa lettre du vingt-septiesme Febvrier dernier, cy-joincte par copie, n'ayans non tant seullement accomply le dit ordre, mais encores faict dadvantage, car nous luy fournissons cincquante florins par mois, trente à son Lieutenant, vingt à son Enseigne et dix à son Fourrier, et aux soldats de sa compagnie troix patars par jour, que ceulx de Gand furnissent à la dite compagnie au lieu du fourrage leur ordonné par Vostre Altesse. Par où nous espérons qu'icelle trouvera peu de fondament aux plainctes du dit Capitaine, la supplians très humblement qu'eu égard au peu de moyen et povre estat de ceste ville, icelle nous veuille tenir excusez en cest endroict. Et quant au Seigneur Marquis de Malaspina, que Vostre Altesse nous command de traicter de service comme aux aultres compagnies de lances, d'aultant qu'il n'est encores arrivé icy, ne fauldrons, à sa venue, d'obéir aux commandemens de Vostre Altesse selon nostre petit pouvoir et grand désir qu'avons à l'accomplissement de son service. Ce sçait le Tout-Puissant, auquel prions, après avoir très humblement baisé les mains à icelle.

MONSEIGNEUR,

De maintenir la très illustre personne de Vostre Altesse en santé, prospérité et vie longue. D'Anvers, ce XXIIe de Novembre 1589.

De Vostre Altesse

Très humbles et très obéissans serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

LII.

Het Magistraat aan de stad Brussel.

Het zendt bericht over den prijs der Rijnsche wijnen.

Le Magistrat à la ville de Bruxelles.

Il donne des renseignements sur le prix des vins du Rhin.

Senatui Bruxellensi.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN ENDE BESUNDERE GOEDE NAEBUREN,

Wy hebben ontfangen de brieven van Uw. E. vanden tweentwintichsten deser, waermede deselve van ons begeeren naerder geinformeert te worden vande gelegentheyt van het stellen vanden pryse op Rynsche wynen, welcken achtervolgende wy Uwe E. midts desen overseynden de copye vanden gebode by ons alhier dienaengaende gepubliceert (1) ende byde missive van Uwe E. versocht, ende omme deselve voorder te onderrichten van onse intentie, sal hun gelieven te verstaen dat wy ten tyde vande voors. publicatie, gedaen den XII[en] Septembris lestleden, bevonden hebben dat al wast zoo dat de wynen seer waren afgeslagen, nochtans de taverniers dienniettegenstaende hun vervoorderen hunne wynen tot alzoo hoogen pryse te vercoopen als hun inden voorleden jare was toegelaten, alswanneer deselve wynen thien ponden Vlems op het voeder dierder waren. Ende alzoo ten tyde vande voors. publicatie wy waren geinformeert dat de merct vande Rinckhouwers (wesende de middelbaer soorte vande Rynsche wynen,) maer en was ten hoochsten tegen dry

(1) Zie *Gebodboeck*, vol. F, fol. 4 v° en *Archievenblad*, D. I, blz. 396.

ende vierenveertich ponden Vlems het voeder, dwelck compt tegen dry oft vierenveertich guldens dame overlandtsche mate, ende daerop gerekent dongelden die de taverniers soo van accyse ende impost syn dragende tot achtien gulden ende twelf stuyvers dame, soo eest dat wy veroorsaect zyn geweest de voors. Rynsche wynen te setten op veerthien stuyvers den pot, onse calculatie makende dat de voors. taverniers tot alsulcken pryse hunne wynen vercoopende noch quamen te profiteren seven guldenen ende acht stuyvers op dame, boven het voordeel vande overlandtsche mate, dwelck oock wel compt te bedragen styff een half ame op het voeder. Ende alsoo wy naerderhandt volcomen syn geinformeert dat boven int landt byde taverniers van herwaertsover grooten incoop van het nieuw gewas werdt gedaen, waerdore den prys seer hoogh quam te rysen, sulcx dat wy by experientie oock hebben bevonden dat de wyncoopers hun niet en hebben vermydt te veilen binnen deser stadt de Meyvelders, wesende wel de slechtste soorte van daer comende,) tot tseventich ponden Vlems het voeder. Ende dat wy zoo nu als in voorleden jaren hebben verstaen ende sekerlyck geinformeert zyn dat de merct boven int landt gemeynelyck gestelt wordt naer advenant de wynen alhier zyn geldende, soo hebben wy geadviseert, om het rysen vanden prys ende merct aldaer te verhueden, den taverniers alhier te verbieden dat sy egeene nieuwe wynen hooger en souden innecoopen dan tot alsulcken pryse, dat sy sonder verliese denselven souden moghen vercoopen ende tappen teghens veerthien stuyvers den pot, oft vercoopende metter amen, dat zy hun insgelycx sullen moeten reguleren int innecoopen dat zy dame mogen geven voor eenenvyftich guldenen, dwelck is naer advenant van veerthien stuyvers den pot, afgetrocken dachtien guldenen twelf stuyvers die den tavernier alhier is betalende op dame die sy metten pot syn uyttappende. Ende alzoo den borger niet meer en betaelt ter saken van ongelden dan thien guldenen ende vier stuyvers op dame, soude alsoo denselven wyn, metter amen innegeleght, den borger niet comen te staen dan tegen twelf stuyvers ende een ort den pot, luttel min oft meer. Verhopende dat Uwe E. hiermede van onse meyninge int stellen vanden wynen op eenenvyftich guldens dame genoch sullén onderricht wesen ; maer en hebben tot noch toe

daeraf geen publicatie gedaen, dan alleen mondelingh verbot aende taverniers deser stadt, ons beduchtende dat andersints, sooverre dandere steden met ons advis hun niet en hadden gevuecht, de wynen van hier souden hebben gebannen. Ende sullen oversulcx Uw. E. antwoordt hierop verwachten, ende sooverre deselve gelieve van gelycken aldaer te doen, sullen alsdan de voors. publicatie metten eersten alhier doen (1), biddende Uw. E. aen te houden neffens mynen Heeren vanden Secreten Rade (die wy verstaen alreede ons advis goetgevonden te hebben,) ten eynde dandere steden van herwaertsovere hun insgelycx hierinne hebben te vuegen, ende souden wy goetvinden dat de brieven daeraf werden geexpedieert deur gansch Brabant, Mechelen, Vlaenderen, Arthois ende Henegouwe, ter plaetsen daer de Rynsche wynen gesleten worden, Uw. E. biddende opt alderspoedichste desen te beantwoorden, ten eynde wy de publicatie niet langer en wederhouden. Ons hiermede thunwaerts seer hertelyck gebiedende ende den Almogenden biddende,

Eerweerdige etc. Die XXIII Novembris 1589.

Uw. E. goetwillige vrienden ende nabueren,

Borgermeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen.

LIII.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Het verontschuldigt zich niet te kunnen bijdragen tot de uitrusting der koninklijke zeemacht.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Il s'excuse de ne pouvoir contribuer à l'équipement de l'armée navale du roi.

A Son Altesse.

Monseigneur,

Ayans receu la lettre de Vostre Altesse, ce nous a esté un extrême regret que l'estat présent de noz affaires ne nous donne les moyens de povoir obéir à ses commandemens : espérants que Vostre Altesse, selon sa grande débon-

(1) Zie *Gebodboeck*, vol. F, fol. 16 en *Archievenblad*, D. I, blz. 396.

naireté et clémence, nous en tiendra pour excusez à ce coup. Car quand à ce qu'icelle nous command de faire quelque furnissement ou d'emploier nostre crédit pour l'armée navale de Sa Majesté en ce quartier, nous supplions Vostre Altesse très humblement de povoir représenter à icelle la grande perplexité pour le défaut de noz moyens, auquel noz affaires sont réduicts, que mesmes n'avons sceu accomplir la reste des quatre cens mille florins de nostre réconciliation, montante à environ quarante mille florins. Et ainsi que pour le parfurnissement d'icelle somme nous avons examiné tous noz moyens et facultez possibles, sans qu'encores l'effect en est ensuyvi, nous avons trouvé nostre crédit tellement amoindry, que mesmes pour quelque petite somme ne le trouvons se pouvoir extendre. Supplions partant très humblement à Vostre Altesse de nous pardonner qu'en la présente conjuncture ne pouvons seconder ses commandemens de l'effect de nostre bonne volunté. Et comme ne doubtons qu'icelle prendra de bonne part ceste nostre excuse d'insuffisance et impossibilité, nous espérons aussy qu'icelle advisera tellement à la provision de la dite armée navale, comme pour le service de Sa Majesté et l'asseurance de ceste ville et places circonvoisines trouvera convenir, ce que nous la supplions en la plus grande submission et humilité. Nous n'avons cependant failly de donner tout ordre possible, pour obvier à tous inconvéniens par le faict de la garde qu'avons renforcée, comme aussy ont faict les capitaines des navires, ayans retiré les batteaulx de guerre dedens les canalz de ceste ville. Et sur cest endroict baisans très humblement les mains à Vostre Altesse, prions au Tout-Puissant,

Monseigneur,

De conserver la très illustre personne de Vostre Altesse en santé, prospérité et vie longue. D'Anvers, ce XXe de Décembre 1589.

De Vostre Altesse très humbles et très obéissans serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

LIV.

Het Magistraat aan den Graaf van Mansfelt.

Het zendt inlichtingen over de nederlaag die de Duitsche vendels van het regiment van Ferdinand de Gonzaga nabij Hoogstraten hebben geleden.

Le Magistrat au Comte de Mansfelt.

Il donne des renseignement sur la défaite subie près de Hoogstraten par les compagnies allemandes du régiment de Ferdinand de Gonzague.

A Monseigneur

Monseigneur le comte de Mansfelt, etc.

MONSEIGNEUR,

Nous avons receu la lettre de Vostre Excellence avec les adjoinctes aux villes de Bois-le-Duc et Breda, qu'avons incontinent faict addresser par messagier exprès. Et quand à ce que Vostre Excellence désire estre au vray advertie du succès de la défaicte naguères advenue ès environs de Hoochstraete anx compaignies alemandes du régiment du Sr Ferdinand Gonzaga, nous estans enquestez sur ce faict et n'ayans entendu qu'aulcuns de noz bourgeois ou supposts y ayent esté présens, n'avons sceu prendre information plus particulière, sinon conforme le commun bruict qui en est, sçavoir, qu'estant les dites compaignies parties d'icy le vingtième de Décembre, il est advenu qu'au sortir d'un passage fort difficile et incommode à marcher de reng, l'ennemy, tenant son embuscade celle part, leur a rué sus devant qu'ils ont sceu dresser ordre, qu'entendons leur avoir esté grandement empesché par le désarroy de l'attellage, dont les paysans s'estoyent retrenchez sans désatteller les chevaux, lesquels effrayez de l'escarmouche, se mirent en route et firent ouverture aux gens de cheval de l'ennemy, tant que certain nombre de soldats et de paysans y a esté défaict, sans que sçachons précisément combien, et aulcuns faicts prisonniers. Qui est tout ce qu'avons entendu de ceste fortune, estimans que Vostre Excellence sera d'ailleurs servie de plus particulière advertence de ceux qui se seront informez de leurs supposts, qui se sont trouvez présens. Et sur cest endroict, après nous estre très humblement recommandez en la bonne grâce de Vostre Excellence, nous prions au Tout-Puissant.

MONSEIGNEUR,

De maintenir Vostre Excellence en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce.... de Janvier 1590.

De Vostre Excellence

Très humbles serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

LV.

Het Magistraat aan zijne Afgevaardigden te Brussel.

Het verzoekt hun met de Rekenkamer te onderhandelen over het geval van den Keurmeester Jan Faes. — Het Bestuur der Financiën zou ook aan de Rekenkamer van Rijsel de toelating moeten doen geven afschriften te zenden der lijsten der sedert 1571 tot 1577 ingevoerde aluin.

Le Magistrat à ses Députés à Bruxelles.

Il les prie de communiquer avec la Chambre des comptes concernant le cas du *Keurmeester* Jean Faes. — L'administration des Finances devrait également faire autoriser la Chambre des comptes de Lille à envoyer des copies des listes de l'alun importé de 1571 à 1577.

Edele, Eerweerdige, Wyse ende seer Voorsienige Heeren de Gedeputeerde der stadt van Antwerpen tot Brussel.

EDELE, EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Wy hebben het schryven van Uwe E. ontfangen, zedert wanneer ons niet besunders en is voorgevallen, omme deselve over te schryven, behoudelyck dat den Keurmeester Jan Faes hem vervoordert onse Keurmeesteren stoornisse aen te doen ende deselve het bedienen van hunne officie pretendeert te beletten, hoewel nochtans de voors. Keurmeesteren noch oock wylieden het vonnisse byden voors. Faes geobtineert en hebben gecontrarieert oft ergens inne te buyten gegaen het oudt hercommen ende ordonnancien dienaengaende altyt gebruyct, gemerct dese stadt van allen ouden tyden hare Commissarisen int feyt van keurmeesterscap heeft gehadt, als derwelcker de keuren ende breucken voor een derde part zyn rakende ; maer wel is den voors. Faes het vonnisse contrarierende, als dewelcke alnoch geenen

eedt en heeft gedaen des ons gebleken sy, ende daerenboven is feytelyck introducerende sekeren zynen adjonct die inden voors. vonnisse niet en is bekent, noch oock eenigen eedt en heeft gedaen, noch eenigen last oft commissie vanden Hove en is hebbende. Alle dwelck Uw. E., als wel wetende hoe merckelycken vele deser stadt daerane is geleghen, sal gelieven met myne Heeren vande Rekencamer te communiceren ende voorts aen te geven daer ende alsoo sy tzelve sullen te rade bevinden te behooren. Ende sal Uwe E. insgelycx gelieven te presenteren eene requeste van deser stadtswegen aen myne Heeren vande Financie, ten eynde die vande Rekencamer tot Ryssel worde gepermitteert dese stadt te laten volgen, tot haren coste, copyen autentyck vande contrerollen over de innegebrochte alluynen vande jaren 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, die overgegeven syn respective opde rekeningen van H. Bernaert, Vuesels ende Peeter du Glas, Rentmeesters geweest hebbende inde selve jaren vanden ouden rechte vande alluynen, omme ons inde selve sake daermede te mogen dienen gelyck Uw. E. kennelyck is. Ons hiermede, etc.

Uw. E. goetwillige medebroederen,

Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen.

LVI.

Het Magistraat aan den Hoog-Baljuw van het land van Waes.

Het zendt hem den Pensionaris d'Ayala om met dezen te onderhandelen over de ongelden op de granen en andere waren gesteld.

Le Magistrat au Grand-Bailli du pays de Waes.

Il lui envoie le Pensionnaire d'Ayala pour négocier avec ce dernier sur les taxes mises sur les grains et d'autres marchandises.

Edelen, Eerweerdigen, Wysen ende seer Voorsienigen Heere mynen Heere van Wissenkercke, Riddere, Hooch-Bailly vanden lande van Waes, etc.

Edele, Eerweerdige, Wyse ende seer Voorsienige Heere,

Alzoe eenige van onse medeborgeren ons hebben aengegeven dat Uwe E. soude gelieft hebben in pachte uyt te

geven sekere ongelden gestelt opde granen ende andere waren uyt den lande van Waes herwaerts aencomende, waerdore den prys vande granen alhier is comen te rysene, Soo hebben wy goetgevonden dienaengaende met Uwe E. door brengeren deser, den Pensionaris dAyala, te communiceren, Uwe E. vriendelyck biddende denselven van onsentwegen gelieve goede audientie te geven ende syn aengeven volcomen geloove toe te stellen. Ons hiermede inde goede gratie seer gebiedende ende den Almogenden biddende,

EDELE, EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,

Uw. E. te sparen in gesontheyt. Uyt Antwerpen, den XXVII^en Meerte 1590.

Uw. E. goetwillige vrienden,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

LVII.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Het vraagt hem de toelating om de poorters der stadswijken tot vendels te mogen inrichten en daarmede de wacht te versterken.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Il lui demande l'autorisation d'organiser des compagnies avec les bourgeois des sections afin de renforcer la garde de la ville.

A Son Altesse.

MONSEIGNEUR,

Nous avons ce jourd'huy, XXXe de ce mois, receu celle de Vostre Altesse escripte le premier du mesme, afin qu'eussions à recepvoir et faire loger en ceste ville la compaignie du Conte Hyppolite pour y estre en garnison, et comme devant la reception d'icelle ayans communiqué avec le Seigneur Colonel Mondragon sur le faict de la garde pour la faire conduire, le plus seurement que faire se pourroit, à la tuition et asseurance de ceste ville, avions advisé de

supplier Vostre Altesse que nous fust permis de pouvoir faire entrer en garde les bourgeois des wycques, soubz enseignes, comme ils font à Gand, Bruxelles et ailleurs, pour sublever les Guldes et Confréries jurées de ceste ville et maintenir tant meilleur ordre et correspondence entre ceulx de la garde. Nous avons trouvé convenir de faire ceste à Vostre Altesse, la supplians très humblement de nous faire ceste grâce et accorder le renforcement et redresse de la garde de ceste ville en la manière que dessus, en pourvoyant les bourgeois des wicques des enseignes et n'admettant en garde aultres que bons et catholiques bourgeois et inhabitans zéleus de l'honneur de Dieu, service de Sa Majesté et de Vostre Altesse, ensemble aussy du repos et conservation de ceste ville, à quoy ne fauldrons de donner tout bon ordre ; nous remettans au surplus à la lettre du Seigneur Colonel Mondragon, que sur ce mesme faict il escrit à Vostre Altesse, et à ce qu'elle entendra de bouche de nostre Député et Secrétaire Boghe et du Sergeant-major Tiburtio. Supplians autres fois que Vostre Altesse, ayant esgard au pauvre et misérable estat de ceste ville, soit servie la sublever et excuser du logement de la dite compaignie, ne faisans doubte que, par le moyen du redressement de la dite garde que dessus, la ville se trouvera du tout asseurée avec la grâce de Dieu, auquel supplions,

Monseigneur,

De garder et conserver Vostre Altesse en longue et très heureuse vie, baisans très humblement les mains à icelle. D'Anvers, ce XXXe de Mars 1590.

De Vostre Altesse très humbles et très obéissans serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

LVIII.

Het Magistraat aan den Graaf van Mansfelt.

Het bericht hem dat het gevraagde getal wagens niet zal kunnen geleverd worden.

Le Magistrat au Comte de Mansfelt.

Il l'informe de l'impossibilité de parfaire le nombre des chariots demandés.

A Monseigneur

Monsieur le Comte Charles de Mansfeldt, etc.

MONSEIGNEUR,

Ayans veu la lettre que Vostre Excellence a esté servie d'escripre à Monsieur le Marcgrave de ceste ville pour nous faire levée d'une cincquantaine de chariots, nous avons, en son absence, faict tout debvoir par nostre Escoutette à l'effect d'icelluy service. Mais comme nous sommes asseurez qu'il ne sera possible d'arriver à ce nombre, par le dégast du plat pays en ces quartiers et par la retraicte des paysans à cause des fréquentes excursions de l'ennemy, ce néantmoins avons donné ordre que le plus grand nombre que sera recouvrable, tant en ceste ville que de dehors, sera envoyée au service de Sa Majesté, selon l'extrême envie qu'avons à l'advancement d'icelluy et à l'obéissance des commandemens de Vostre Excellence, à laquelle nous baisons les mains très humblement et prions au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

De maintenir Vostre Excellence en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XXVIe d'April 1590.

De Vostre Excellence très asseurez et humbles serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

LIX.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Het bericht hem den keus der Kapiteinen van de nieuw ingerichte wacht.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Il lui notifie l'élection des Capitaines de la garde nouvellement organisée.

A Son Altesse.

MONSEIGNEUR,

Suivant ce qu'il a pleu à Vostre Altesse nous consentir et permettre touchant le redressement de la garde de noz bourgeois des wicques et les pouvoir ériger en compaignies pour les faire monter en garde soubs enseignes, nous avons, par advis de Monsieur le Colonnel Mondragon, faict élection de personnes qualifiées et de confidence, pour servir de Capitaines, les ayant sermenté à cest effect, avec leurs Lieutenans et Enseignes, selon la liste que par information préallable sur ce prinse par le dit Seigneur Colonel avons arresté, dont copie va cy-joincte. Ce que nous a semblé convenir d'advertir à Vostre Altesse par le Capitaine Tiburtio, Sergeant-major de ceste ville, porteur de cestes, qui par réquisition du dit Colonel et à nostre instance vient rendre compte à icelle de tout ce qu'avons besoingné sur ce faict, supplians très humblement d'estre servie de luy entendre le pied et l'ordre que tenons au dit faict des gardes, auxquelles ne fauldrons de tellement adviser et à la seureté et tuition de ceste ville comme requiert le service de Sa Majesté et de Vostre Altesse, à laquelle baisans très humblement les mains, prions au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

De conserver la très illustre personne de Vostre Altesse en prospérité, santé et vie longue. D'Anvers, ce XIVe de May 1590.

De Vostre Altesse

Très humbles et très obéissans serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

LX.

Het Magistraat aan denzelfde.	**Le Magistrat au même.**
Het zendt verslag over eene botsing die er tusschen de nachtronde der stadswacht en eenige Duitsche krijgsoversten heeft plaats gehad.	Il rend compte d'un conflit entre la ronde de nuit de la garde bourgeoise et quelques officiers allemands.

A Son Altesse.

Monseigneur,

Afin que Vostre Altesse soit advertie de ce que la nuict passé est icy advenu, nous a semblé convenir d'en esclaircir à icelle par cestes. Car ainsi qu'un des Capitaines de nostre bourgeoisie faisant reveue de sa garde et rondes, il est advenu que certains quatre Alemands et entre iceulx aulcuns Officiers du régiment de Monsieur le Conte d'Arenberge, sortans hors d'une hostellerie bien proche des rampars après les onze heures de minuict, voulans passer la sentinelle sans le mot ou lumière, dont le dit Capitaine y estant présent les admonestant, se sont advancez à ruer des coups sur luy et le blesser griefvement, tant que la garde y accourrut et, en y mettant ordre, est advenu qu'un des dits Allemands est demeuré sur la place. Et d'aultant que les informations sur ce prinses par le S^r vander Dilft, nostre Bourgmaistre, accusent entièrement les dits Allemands, pour avoir esté embeuz et voulu troubler et forcer la garde à heure tant indeue, et mesmes contre un Capitaine en faisant son office et debvoir, nous estimons que Vostre Altesse ne trouvera estrange ce succès. En baisant très humblement les mains à icelle, prions au Tout-Puissant,

Monseigneur,

De maintenir la très illustre personne de Vostre Altesse en santé, prospérité et vie longue. D'Anvers, ce 27e de May 1590.

De Vostre Altesse très humbles et très obéissans serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

LXI.

Het Magistraat aan zijne Afgevaardigden te Brussel.	Le Magistrat à ses Députés à Bruxelles.
Bericht over hetzelfde feit.	Avis sur le même incident.

Deputatis.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Alzoo mynen Heere vander Dilft, Buyten-Borgermeester deser stadt, op gister avont heeft ontfangen het schryven van Uwer E., daerop wy deselve sullen antwoorden te gelegender tyt, nochtans zoo en cunnen wy niet gelaten Uwe E. te adverteren van tgene desen voorleden nacht is gepasseert, ontrent den elve uren, alswanneer den Capiteyn Artus Bazieres int visiteren van syne ronden was ommegaende ende sekere vier Hoochduytschen, onder dewelcke eenige waren vanden regimente van mynen Heere den Grave van Aremberge, comende wt eene herberge seer na vander stadt vesten ende willende sonder licht oft woort (contrarie der ordonnancie vande wachte,) de ronde ende wachte passeren, ende de voors. Capiteyn hen van dier ordonnancien vermanende, hebben opden selven feytelyck met groot gewelt gevallen, hem seer quetsende ende daerinne continuerende tot dat de ronde van daerontrent, hunnen Capiteyn te hulpe commende, sulcken gewelt hebben afgeweirt, soodatter eene vande voors. Duytschen aldaer is doot gebleven. Ende alsoo, navolgens dinformatien daerop by mynen Heere den Buyten-Borgermeester vander Dilft genomen, de voors. Duytschen seer worden beschuldicht als by drancke wesende de wachte oft ronde hebbende willen verstooren ende overweldigen, ende oock den Capiteyn syn debvoir ende officie doende overvallen, zal Uw. E. dit advertissement dienen om tzelve Zyne Hoocheyt oft elders, eest noot, aen te geven oft doen aengeven, zoo ende inder vuegen als Uwe E. sal geraedsaem vinden, ten eynde onse borgerye tonrechte

niet en worde beschuldicht. Ende hiermede Uwe E. den Almogenden bevelende, bidden denselven,

Eerweerdige, etc. Wt Antwerpen, desen 27 Meye 1590.

Uw. E goede vrienden ende medebroederen,

Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen.

LXII.

Het Magistraat aan den Raadsheer Veranneman en aan den Rentmeester generaal Drencwaert.

Het herinnert hun de gedane belofte over de voortzetting van het octrooi der 8 stuivers op elke ton bier en de kwijtschelding der renten voor de overgave der stad vervallen.

Le Magistrat au Conseiller Veranneman et au Trésorier général Drencwaert.

Il leur rappelle leur promesse concernant la continuation de l'octroi des 8 patars sur chaque tonneau de bierre et la remise des rentes échues avant la reddition de la ville.

A Messieurs

Messieurs le Conseillier Veranneman et Thrésorier Général des Finances de Sa Majesté Drenckwaert, etc.

Messieurs,

Nous avons receu celles de Voz Seigneuries avec le project de l'acte y joincte, suivant quoy nous ne fauldrons de rendre tout debvoir au furnissement des cincquante mille florins à leur satisfaction et contentement, les supplians de se vouloir semblablement souvenir de leur promesse que nous ont faict en communiquant parensemble afin que puissons obtenir la continuation de l'octroy des huict patars sur le tonneau de bierre sortant d'icy, pour troix ans advenir, et aussy que Son Altesse soit servie de nous accorder quitance des rentes escheues devant la réduction de ceste ville, suivant ce qu'en avons traicté avec Voz Seigneuries. Ce que nous accroistra grandement le désir qu'avons pour accomplir le susdit furnissement, et nous rendront d'aultant

plus leur obligez et affectionnez à leur service, en nous recommandans très humblement en leurs bonnes grâces et prians au Tout-Puissant,

Messieurs,

De maintenir Voz Seigneuries en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce neufiesme de Juillet 1590.

De Voz Seigneuries

Très affectionnez serviteurs et amys,

Les Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

LXIII.

Het Magistraat aan den Secretaris van den Staats- en Geheimraad de Moriensart.

Het vertoont hem het bezwaar dat er voor de poorters bestaat om, bij gebrek aan levensmiddelen en krijgsvoorraad, garnizoen te gaan houden in de Scheldeforten.

Le Magistrat au Secrétaire du Conseil d'Etat et Privé de Moriensart.

Il lui expose, qu'à cause du manque de vivres et de munitions, les bourgeois peuvent difficilement aller tenir garnison dans les forts sur l'Escaut.

A Monsieur

Monsieur de Moriensart, Chevalier du Conseil de guerre et Secrétaire du Conseil d'Estat et Privé de Sa Majesté, etc.

Monsieur,

Suivant ce qu'il a pleu à Son Altesse commander à Monsieur le Bourgmaistre vander Dilft en présence de Vostre Seigneurie et aussy nous ordonner par ses lettres touchant la garde des forts sur la rivière de l'Escault, nous sommes entièrement trouvez prests pour obéir aux commandemens de Son Altesse, mais, ainsi que l'avons proposé aux Capitaines de la bourgeoisie et les ayans trouvé fort volontaires,

nous semble convenir de représenter à Vostre Seigneurie les difficultez qu'ils y ont mis, non qu'ils refusent de faire le service et dédier leurs vies pour Sa Majesté et Son Altesse, mais que prins égard à l'extrême povreté et misère de la pluspart des bourgeois, il leur sera très grande incommodité de sortir hors de la ville et laisser femmes et enfans despourveus de provision et aliments nécessaires et quotidiens que par leurs mestiers de jour en jour ils leur souloyent procurer. Et comme ceste raison est très urgente, n'avons sceu donner aultre contentement aux dits Capitaines, sinon qu'en adverteriés à Son Altesse, comme nous supplions Vostre Seigneurie très humblement de vouloir faire, afin qu'icelle soit servie d'ordonner comment nous aurons à conduire en ce faict. Il ne tiendra à aulcun nostre debvoir d'advancer l'affaire par tous moyens possibles, si avant que faire se pourra, puisqu'il ne tient à la bonne volunté des bourgeois, mais aux munitions de vivres et de guerre, que par la présente saison ils ne peuvent furnir à leurs despends. Sur quoy attendant quelque mot de responce, nous tiendrons icy les dits bourgeois prests, qui desjà ont jecté le sort, pour les envoyer, à la première semonce, celle part que Son Altesse a ordonné, en baisans très humblement les mains à Vostre Seigneurie et prians au Tout-Puissant,

Monsieur,

De maintenir Vostre Seigneurie en santé et vie longue. D'Anvers, ce XXXe de Juillet 1590.

De Vostre Seigneurie

Très asseurez et humbles serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

LXIV.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Het vraagt dat de poorters die de Scheldeforten zijn gaan bezetten op den voet van het Spaansch krijgsvolk zouden onderhouden worden.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Il demande que les bourgeois en garnison dans les forts sur l'Escaut soient entretenus sur le même pied que les soldats espagnols.

A Son Altesse.

MONSEIGNEUR,

Ayans receu celles de Vostre Altesse nous commandant d'envoyer deux cents cincquante bourgeois au Sr de Wissenkercke, pour estre mis en garnison aux forts des deux costez de la rivière de l'Escault, n'avons failly d'y obéir, luy ayant envoyé troix compaignies de nostre bourgeoisie, dont il a mis l'une aux forts du costé de Flandres et les deux entreront en garde au fort l'Ordam soubs la charge du Sr de Licques ; estans noz bourgeois très volontaires à faire le service de Sa Majesté. Mais ainsi que la pluspart d'iceux sont artisans entretenant de jour en jour femme et enfans de leurs mestiers, supplions très humblement que Vostre Altesse soit servie d'ordonner qu'ils puissent estre secourruz de munitions de vivres de par Sa Majesté comme ont les soldats espagnolz et, à cest effect, faire dresser ordonnance au Sr Comte de Beaurieu. Sur ce baisans très humblement les mains à Vostre Altesse, prions etc.

D'Anvers, ce IIe d'Aougst 1590.

LXV.

Het Magistraat aan den Graaf van Mansfelt.

Het onderwerpt hem een plan om het platte land door schansen op het Schijn en de Nethe tegen de invallen des vijands te behoeden.

Le Magistrat au Comte de Mansfelt.

Il lui soumet un plan pour préserver les campagnes des incursions de l'ennemi par des forts à ériger sur le Schijn et la Nèthe.

A Son Excellence.

MONSEIGNEUR,

Suivant ce qu'a esté proposé pour affranchir le plat pays

contre les excursions de l'ennemy par les forts et garnisons que se dresseroyent sur la rivière de la Demere, nous ont représenté divers bons bourgeois de ceste ville que pour eslarger ce bénéfice d'advantage et y comprendre plus grande estendue de pays, on pourroit dresser les dits forts sur les rivières de Schyndt et Nète, suivant le project qu'ils nous en ont exhibé. Mais comme ce faict ne se pourroit effectuer sans ordre de Vostre Excellence, avons trouvé convenir d'addresser vers celle aulcuns députez des dits remonstrans, la supplians très humblement qu'eu égard à la conservation du plat pays de ce quartier, icelle soit servie de considérer que par la fortification de la Demere ceste ville et pays circonvoisin ne viendroit à sentir aulcun soulagement, comme plus amplement Vostre Excellence se daignera d'entendre par le rapport des dits députez et lettres de Monsieur le Colonel Mondragon, qui semblablement a trouvé bon le dit project. Et sur cest endroict baisans très humblement les mains de Vostre Excellence, prions au Tout-Puissant,

Monseigneur,

De conserver Vostre Excellence en santé, prospérité et vie longue. D'Anvers, ce XXVIIe d'Aougst 1590.

De Vostre Excellence

Très humbles et très obéissans serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

LXVI.

Het Magistraat aan den Kapitein Salmir.

Het bericht hem dat de vijand zich op nieuw met gewapende schuiten en wagens gereed maakt om eenen inval te wagen.

Le Magistrat au Capitaine Salmir.

Il lui annonce que l'ennemi apprête de nouveau des bateaux armés et des chariots pour tenter une incursion.

A Monsieur

Monsieur le Capitaine Salmir, Capitaine commandant aux gens de guerre tenans garnison au fort d'Ordam.

Monsieur le Capitaine,

Nous avons advertence que l'ennemy faict derechef ses apprests pour quelque exploict, n'ayant faict la retraicte et séparation des batteaux que, passé troix ou quatre jours, ont esté descouverts, que par une ruse de guerre, les ayant derechef assemblez et tenant prestes cincquante plattescutes à deux pieds d'eau, armées de quelques petites pièces, avec aultres apprests de chariots fort légers et habils, ne sçachant à quoy ou en quel endroict il s'en prétend de servir. Ce que nous a semblé convenir de vous advertir, vous priant de nous correspondre semblablement, si quelque advertence s'offrira en voz quartiers. Et ne servant ceste à aultre effect que pour nous recommander en voz bonnes grâces et prier au Tout-Puissant,

Monsieur le Capitaine,

Vous avoir en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce pénultième d'Aougst 1590.

Voz bien affectionnez amys,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

LXVII.

Het Magistraat aan den Hoog-Baljuw van het land van Waas.

Zelfde bericht.

Le Magistrat au Grand-Bailli du pays de Waas.

Même avis.

A Monsieur

Monsieur de Wissenkerque, Chevalier, Grand-Bailly du pays de Waes, etc.

Monsieur,

Nous n'avons voulu failir de vous faire part de l'advertence que sur le midy nous a faict certain marinnier de ceste ville, estant venu expressément de la flotte de l'ennemy, nous advertissant que la retraicte et séparation des bateaux depuis troix ou quatre jours descouverts soubs l'isle de Goes n'a esté qu'une ruse de guerre, les ayant derechef assemblez, et entre iceulx plus de cincquante plattescutes à deux pieds d'eau, armées de quelques petites pièces, avec plusieurs aultres apprests, et en ce nombre certains chariots habils et légers, ne sçachant en quel endroict il s'en prétend de servir. Seulement vous plaira prendre de bonne part ce mesme advertissement et nous correspondre semblablement en ce que se pourra offrir en voz quartiers, afin que nous puissions donner garde et traverser les desseings de l'ennemy aultant que nous sera possible. Et ne servant ceste à aultre effect que pour saluer voz bonnes grâces, prions au Tout-Puissant,

Monsieur,

Vous avoir en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce pénultième d'Aougst 1590.

Voz très affectionnez amys,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

LXVIII.

De Graaf van Mansfelt aan het Antwerpsch Magistraat.

Hij verzoekt dadelijk 4 of 600 man naar Leuven te zenden.

Le Comte de Mansfelt au Magistrat d'Anvers.

Il requiert l'envoi immédiat à Louvain de 4 ou 600 hommes.

A Nos très chiers et bien-amez les Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

Pierre-Ernest, Conte de Mansfelt, noble Baron d'Heldringen, Chevalier de l'Ordre, Lieutenant-Gouverneur et Capitaine Général en absence de Son Altèze.

Très chers et bien-amez,

Nous retrouvant présentement empeschez à destourner les desseings et ravage de l'ennemy et désirant y pourveoir en toute diligence avant qu'il empiette dadvantage, nous trouvons convenir de Nous prévaloir de quelques bourgeois des villes voisines pour les joindre avec les gens de guerre que nous faisons assembler pour former ung petit corps d'armée, afin de faire teste au dit ennemy, en attendant que les régimens qui se liévent de nouveau soient en estre ; vous requérant partant très instamment de vouloir sans délay envoyer jusques à quatre ou six cens hommes pour les envoyer vers Louvain, selon l'ordre que le Colonnel Mondragon vous donnera, et partant n'y faictes faulte, puisqu'il importe tant au service de Sa Majesté et bien du pays. A tant, très chers et bien amez, Nostre-Seigneur vous ait en sa garde. De Bruxelles, ce 30e jour d'Aoust 1590. Soubsigné : Mansfelt. Plus bas : Garnier.

LXIX.

Het Magistraat aan den Graaf van Mansfelt.

Het verzoekt hem aan de naar Leuven afgezondene 320 man, buiten het voedsel, eene soldij van 10 stuivers daags te verstrekken.

Le Magistrat au Comte de Mansfelt.

Il le prie de faire distribuer aux 320 hommes envoyés à Louvain, outre la nourriture, une solde de 10 patars par jour.

A Son Excellence.

MONSEIGNEUR,

Ayant receu les lettres de Vostre Excellence du trentième d'Aoust, nous ordonnant d'envoyer quatre ou six cents hommes de nostre bourgeoisie pour joindre avec les gens de guerre que Vostre Excellence a faict assembler pour former un petit corps d'armée contre les desseins et ravages de l'ennemy, nous avons faict tout extrême debvoir à induire noz bourgeois à la dite sortie, à quoy ils ont consenty, non sans beaucoup de difficultez, pour estre la pluspart artisans qui de leurs mestiers ont journellement à gaigner la vie pour femmes et enfans, et les avons envoyé à Malines pour s'acheminer vers Louvain en nombre de troix cents vingt hommes, avec un Capitaine et un Sergeant-major, selon l'ordre du Colonnel Mondragon, mais ainsi que pour advancement de ce service leur avons promis gages à dix patars par jour durant leur sortie, oultre les munitions de vivres que le Colonnel Mondragon nous a déclaré de la part de Vostre Excellence que leur seront distribuez, nous supplions très humblement que plaise à icelle ordonner que les dits gages leur soyent payez durant le temps que Vostre Excellence s'en vouldra servir, car comme nous leur avons advancé sur la main quelque argent devant leur sortie, nous ne pourrions subvenir à ce fraiz plus avant, par l'extrémité des moyens de ceste ville, dont nous tenons Vostre Excellence pour bien informée. Et n'allant ceste à aultre fin que pour baiser très humblement les mains à Vostre Excellence, nous prions au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

De maintenir Vostre Excellence en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce premier de Septembre 1590.

De Vostre Excellence

Très humbles et très obéissans serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

LXX.

Het Magistraat aan zijne Afgevaardigden te Brussel.

Waarschuwing over het inzamelen van het ongeld op de granen. — Rescriptie over de vertoogschriften der brouwers. — Keus van Frans Munickenreede tot Deken der Schermersgilde. — Geding tegen Lodewijk Loots.

Le Magistrat à ses Députés à Bruxelles.

Avis relatif à la collectation de la taxe sur les grains. — Rescrit sur les requêtes des brasseurs. — Election de François Munickenreede comme Doyen du serment des Escrimeurs. — Procès contre Louis Loots.

Eerweerdige, Edele, Wyse ende seer Voorsienige Heeren myne Heeren de Gedeputeerde der stadt van Antwerpen tot Brussel.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Alzoo den Hooch-Bailly vanden lande van Waes, niettegenstaende het schorssen oft wederhouden vanden ongelde by hem gestelt opde granen, hy nochtans metterdaet totte collectatie vanden selven doet procederen naer voorgaende publicatie, al tot grooten achterdeel van onse gemeynte, gemerct den prys vande granen daerdeure alhier seer compt te rysen, Soo eest dat wy Uw. E. tzelve wel hebben willen adverteren ende bidden ten eynde hierinne mach worden gedaen alsulcken debvoir als sy tot het afdoen vanden selven ongelde sullen bevinden te behooren. Wy worden oock dagelycx seer geimportuneert van wegen de brouwers deser stadt, ten eynde wy op hunne dry requesten souden rescriberen, gelyck wy dienvolgende de rescriptie hiermede overseynden opde twee van hunne voors. requesten. Souden oock insgelycx de rescriptie op hunne derde requeste hebben geconcipieert ende overgesonden, sooverre wy alhier

hadden gehadt de copye van doctroy vande vier stuyvers ons geconsenteert ende geprolongeert, daeruyt ons principael fundament moet genomen worden, soo wy oock met dexhibitie vanden selven octroye by appostille vanden Hove opde voors. derde requeste gestelt syn belast. Sal daeromme Uw. E. gelieven deselve rescriptie aldaer te concipieren, mitsdien de voors. ottroye onder den Pensionaris dAyla, soo wy meynen, is berustende, Uw. E. tot dien eynde overseyndende de copie vande rescriptie opde tweede requeste nopende dinterpretatie van Syne Hoocheyt vande continuatie van dacht stuyvers totten vyfden Augusti, lestleden, om deselve geemployeert te worden inde rescriptie aldaer te beworpen, soo Uwe. E. sullen bevinden te behooren, Uw. E. biddende de voors. saken te dirigeren ten eynde de lichtinge vande acht ende vier stuyvers respective ons geconsenteert vruchtbaerlyck te wercke mach gestelt worden, gelyck Uwe E. kennelyck genoch is hoe grootelyck dese stadt daerane is gelegen. Ten lesten, alsoo de Dekens vande Schermersgulde hebben geconcipieert seker requeste om aldaer te Hove te presenteren ter saken vande electie by hun gedaen vanden persoon van Franchois Munickenreede om te dienen als Deken vande voors. gulde, niettegenstaende den dienst die hy deser stadt is doende als Capiteyn onder den vyfden wyck, sal Uwe E. gelieven dienaengaende eenige Heeren te informeren ende hun te kennen geven dat denselven Capiteyn Munickereede by voorgaende deliberatie van onsen Collegie vanden voors. dienst van dekenschap noch ter tyt is verschoont ende ontslaghen gehouden, om vele ende diverse redenen die alhier te lanck souden vallen te verhalen. Wy seynden oock hiermede een schrifture van duplicke tegen Lodewyck Loots, om deselve gestelt te worden in handen vanden Secretaris dovergebrachte stucken geteeckent hebbende. Ons hiermede etc.

Uyt Antwerpen, den XI September 1590.

Uw. E. goetwillige,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

LXXI.

Het Magistraat aan dezelfden.	**Le Magistrat aux mêmes.**
Toezending eener overeenkomst met de afgevaardigden der omliggende dorpen. — Belasting der acht stuivers op de brieven. — Ontwerp van handleiding over het keurmeesterschap. — Vonnis ter verkooping der goederen van Antoon van Stralen. — Garnizoensdienst op de schans te Ordam.	Envoi d'un accord avec les délégués des communes circonvoisines. — Taxe de huit patars sur les bierres. — Projet d'instruction sur l'office de *Keurmeester*. — Décret pour la vente des biens d'Antoine van Stralen. — Service de garnison au fort d'Ordam.

Aende selve.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Omme te beantwoorden het schryven van Uwe E. vander date vyfthien deser, soo seynden wy over, midts desen, het bescheet ende accordt aengegaen mette Gedeputeerde vande dorpen, ten eynde Uwe E. hun daermede mogen behelpen tot het vercrygen vande executorialen die wy daertoe van noode zyn hebbende.

Ende belangende dacte van Syne Hoocheyt gelicht uyt handen van mynen Heere Drenckwaert, alsoo wy dacte van interpretatie vande acht stuyvers van doene hebben, sal Uwe E. gelieven ons deselve oft het dobbel daeraf metten eersten over te seynden.

Aengaende ons advis dwelck wy aende Heeren vande Rekencamer hebben over te seynden, sal Uwe E. gelieven ons over te seynden dbeworp vande instructie op het stuck van het keurmeesterschap dwelck den Pensionaris Ayala onder is hebbende, ende wy daeraf alhier geen copye en hebben, ende sonder dwelck wy niet gevuechelyck en cunnen resolveren op tvoors. advis by ons te geven ; wesende anders gereet om tselve metten eersten over te seynden.

Ons dunct oock geraden dat Uw. E. gelieven te communiceren met die van onsen Rade aldaer ende metten Procureur Landschot, ende te delibereren om ons in tyts te opponeren tegen het decrete dwelck de Schetzen syn doende opde goeden van wylen Heer Antheunis van Stralen,

daertoe wy binnen corte dagen volcomen instructie ende informatie sullen overseynden, boven de stucken die de Pensionaris Ayala dienaengaende onder hem is hebbende.

Ten lesten, alsoo onse borgeren noch dagelycx continueren in het uyttrecken opde schanse by Ordam, dwelck hun seer lastich is vallende, soo hetselve langer dueren soude, gemerct wy niet en hadden verhoopt dat het anders soude te verstaen geweest zyn dan voor eenigen corten tyt, oock gemerct den winter is aenstaende, alswanneer hetselve wttrecken noch moeyelyker soude vallen, zoo sal Uw. E. gelieven tzelve aen te geven aen Syne Excellencie ende de sake dirigeren ten eynde de goede borgeren van alsulcken last mogen worden verschoont. Ons hiermede, etc.

Uyt Antwerpen, den XVIII[en] September 1590.

Uw. E. dienstwillige vrienden,

Borgermeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen.

LXXII.

Het Magistraat aan dezelfden.	Le Magistrat aux mêmes.
Naricht over de stappen bij den Hoog-Baljuw van het land van Waas aangewend om de afschaffing van het ongeld op de granen te bekomen.	Information concernant les démarches faites auprès du Grand-Bailli du pays de Waas pour obtenir l'abolition de la taxe sur les grains.

Aende selve.

Eerweerdige, Edele, Wyse ende seer Voorsienige Heeren,

Alzoo wy by onse voorgaende brieven Uw. E. hebben geadverteert van het ongelt byden Hooch-Bailly vanden lande van Waes gestelt opde granen aldaer uytgaende, soo hebben wy raedsaem gevonden tot hem af te veerdigen mynen Heere Bejar, onsen Medeschepen, ende Meester

Jan Boghe, Secretaris, om metten selven dienaengaende te communiceren ; ende alsoo, naer diverse propoosten, den voors. Hooch-Bailly allegeerde dat den prys vande granen binnen den voors. lande van Waes seer luttel was differerende vande merct deser stadt ende dat het opsetten vanden selven ongelde meer was om te beletten het uytvueren vanden grane uyt den voors. lande van Waes, om, in tyde van noode, syne forten, tot sessendertich in getale, niet onversien te laten, soo syn sy eyndtlyck gescheyden, dat wy souden vernemen den precisen prys vande granen inden lande van Waes ende alhier, omme, de differentie gesien, sooverre deselve merckelyck soude excederen, tselve ongelt afgedaen oft gemodereert te worden ; hoewel nochtans dat in dien gevalle de voors. Hooch-Bailly allegeerde, sooverre hy gevoelde dat eenige notabele quantiteyt uyt den lande van Waes daerdore soude comen uytgevuert te worden, dat hy alle de prochien vanden selven lande wel expresselyck soude ordonneren gesoldert ende gereedt te houden sekere quantiteyt van grane tot behoef van zyne forten, soo des van noode werden mochte, sulcx dat wy last gegeven hebben om nade differentie vande twee mercten te vernemen ende alsdan voorder daerop geadviseert te worden. Midlertyt sal Uw. E. gelieven te vernemen oft hetselve ongelt is opgeset by octroy, gelyck den Hooch-Bailly onse Commissarisen heeft verclaert, ende den wech prepareren om tot het afdoen vanden selven ongelde te geraken, soo ons tselve nootelyck duncken sal. Ons hiermede etc. Decimo nono Septembris 1590.

Uw. E. dienstwillige vrienden ende medebroederen,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

LXXIII.

Het Magistraat aan den Stadspensionaris Philips d'Ayala.

Het verzoekt hem de zaak van het garnizoen op de schans te Ordam nogmaals aan den Graaf van Mansfelt te onderwerpen.

Le Magistrat au Pensionnaire de la ville Philippe d'Ayala.

Il le prie de soumettre de nouveau au comte de Mansfelt l'affaire de la garnison à tenir au fort d'Ordam.

Eerweerdigen, Wysen ende seer Voorsienigen Meester Philips dAyala, Raedt ende Pensionaris der stadt van Antwerpen ende derselver Gecommitteerde tot Brussel.

EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE, BESUNDERE GOEDE VRIENT,

Alzoo op gisteren alhier mynen Heere den Buyten-Borgermeester is gearriveert ende op heden heeft rapport gedaen van alle tgene by hem ende Uw. E. durende den tyde Ulieder commissie is gebesoigneert geweest, dwelck wy seer goet hebben gevonden, zoo zal Uwe Eer. gelieven te adviseren haere wedercompste te beneerstigen om dese stadt met raede ende daet te comen assisteren, midts uytgericht hebbende ende ten besten gedirigeert de saken die deselve aldaer noch heeft van deser stadtswegen te beschicken, ende onder andere het feyt van het uyttrecken van onse borgeren opde schansse by Ordam, dwelck over de vyff weken lanck alreede geduert heeft, tot groot ongemack ende misnuegen van onse goede borgeren, die hun wel gewillich hebben gethoont voor eenigen tyt, maer ten lesten daertoe niet ten besten en souden willen verstaen, om diverse redenen die Uw. E. wel can geconsidereren. Sal daeromme deselve gelieven voor haer wedercompste Zyne Excellencie aen te geven eerst dat vande twee Duytsche vendelen niet eenen soldaet en is gedestineert geweest noch getrocken opde voors. schanssen, maer dat onse borgeren deselve alnoch syn besettende, ende voortane, mits desen aenstaenden winter ende dongerief zoo van stillestandt van hunne neiringen ende handtwercken als andersints, veel

lastiger ende beswaerlycker soude comen te vallen, gelyck mynen Heere den Buyten-Borgermeester alreede grootelyck wordt geimportuneert van wegen de voors. borgeren byde vrouwen derselver, sulcx dat wy geenen middel en weten om hun contentement te geven, te meer dat ons onmogelyck is te continueren de oncosten die wy daerop zyn dragende, Uw. Eer. tselve wel instantelyck recommanderende, als wel wetende hoevele deser stadt daerane is gelegen. Ten lesten, alsoo mynen Heere den Buyten-Borgermeester tsynder wedercompste is geinformeert geweest dat mynen Heere den Marcgrave heeft gedresseert ende gereet gemaect eene schriftelycke replicke op ons advis, wesende seer prolix, soo dunct ons ende is oock ons sonderlingh begeeren, ten eynde Uw. Eer., voor haer wedercompste, noch eens wille informeren mynen Heere den President Pamele ende den wech prepareren voor alle tgene dienaengaende van noode wesen sal, alle tselve Uw. Eer. andermael seer recommanderende ende ons tuwaerts seer gebiedende ende den Almogenden biddende,

EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,
BEZONDERE GOEDE VRIENDT,

Uw. Eer. te sparen in gesontheyt.

Uyt Antwerpen, den XXII^en^ Septembris 1590.

Uw. Eer. goetgunstige vrienden,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT
VAN ANTWERPEN.

LXXIV.

Het Magistraat aan den Hoog-Baljuw van het land van Waas.

Het verzoekt hem, volgens de getroffen overeenkomst, het ongeld op de granen af te schaffen, opdat de marktprijzen in het land van Waas en te Antwerpen op gelijken voet zouden gebracht worden.

Le Magistrat au Grand-Bailli du pays de Waas.

Il le prie, d'après l'accord intervenu, d'abolir la taxe sur les grains, afin que les mercuriales puissent être établies au même niveau dans le pays de Waas et à Anvers.

Edelen, Eerweerdigen, Wysen ende seer Voorsienigen Heere mynen Heere van Wissenkercke, Hooch-Bailliu vanden lande van Waes, etc.

EDELE, EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,

Alzoo wy hebben doen vernemen naer de merct vande granen, volgende het leste afscheydt van Uw. E. met onse Gedeputeerde Heere Blasius de Bejar, onse Medeschepen, ende Meester Jan Boghe, onsen Secretaris, aengegaen, ende oversulcx sekerlycx zyn geinformeert dat het verschil vanden prys binnen deser stadt ende inden lande van Waes is excederende acht stuyvers opde veertele deser mate, dwelck in effecte soovele is als het ongeldt aldaer opgesteldt, waerdore den prys alhier insgelycx compt te rysen door den roep die oversulcx daeraf is loopende, soo hebben wy Uw. E. tselve wel begeert te ontbieden ende daerbeneffens seer vriendelyck bidden ten eynde derselver gelieve daerinne te versien volgende het voors. leste afscheydt, opdat door dien middel den prys vande granen mach comen op eenen gelycken voet ende dat onse goede gemeynte, door alsulcke opgestelde ongelden, niet en come te vallen in eene dierte, gelyck gemeynelyck het rysen vanden pryse, hoe luttel tselve oock zyn mach, wort getrocken in consequentie, dwelck wy niet en verhopen dat Uwe E., ten respecte vande goede gebuersaemheyt ende onderlinge correspondentie, sal willen toelaten, gelyck aende goede onderhoudinge derselver van

onsentwegen niet en sal gebreken. Ons hiermede inde goede gratie van Uw. E. seer gebiedende ende den Almogenden biddende,

Edele, etc. Die XXVII° Septembris 1590.

Uw. E. goetgunstige vrienden,

Borgermeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen.

LXXV.

Het Magistraat aan den Graaf van Mansfelt.	Le Magistrat au Comte de Mansfelt.
Het verzoekt hem de stadspoorters van den garnizoensdienst op de schans te Ordam te ontlasten.	Il le prie de décharger les bourgeois du service de garnison au fort d'Ordam.

A Son Excellence.

Monseigneur,

Comme depuis sept sepmaines ença une compagnie de noz bourgeois a tenu garnison au fort de la Croix près de Ordam, changeans de troix en troix jours, avec promesse que ce ne seroit que pour quelque peu de temps, n'ayons encores nouvelles de quelques gens de guerre qui les en viendroyent descharger, nous a semblé convenir d'advertir â Vostre Excellence des plainctes que les bourgeois nous en font journellement, et signamment des femmes qu'en grand nombre se présentent au logis de Monsieur vander Dilft, nostre Bourgmaistre, en plaignant et larmoyant pour l'absence de leurs marys, qui pendant leur garnison au dit fort ne peuvent gaigner la vie à femmes et enfans en ce temps misérable. Et d'aultant que sommes asseurez qu'ils ne vouldront entendre à continuer ceste sortie, nous supplions très humblement que Vostre Excellence soit servie d'ordonner quelques gens de guerre pour la garnison du dit fort et en descharger nostre bourgeoisie, afin qu'estant aultres fois de besoing nous les ayons voluntaires à semblable

service. Et n'allant ceste à aultre fin, nous baisons très humblement les mains de Vostre Excellence, prians au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

De maintenir Vostre Excellence en santé et vie longue. D'Anvers, ce premier d'Octobre 1590.

De Vostre Excellence

Très humbles serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

LXXVI.

Het Magistraat aan de Rekenkamer van Brabant.	Le Magistrat à la Chambre des comptes de Brabant.
Toezending van bescheiden over de zaak van het keurmeesterschap.	Envoi de pièces relatives à l'office de *Keurmeester*.

Eerweerdige, Edele, Wyse ende seer Voorsienige Heeren mynen Heere den President ende andere Heeren vande Rekencamer Ons Genadichs Heeren des Conincx in Brabant.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Achtervolgende dinstructie by Uwe E. ons overgesonden belangende het stuck van het keurmeesterschap deser stadt, zoo seynden wy hierby gevuecht onse redenen ende advis daerop dienende, neffens de stucken ende munimenten tot deselve sake gerequireert, Uwe E. seer dienstelyck biddende ten eynde hun gelieve de sake alzoo inne te sien gelyck zy tot onderhout van deser stadts gerechticheyt sullen bevinden te behooren, deselve sake oversulcx Uwe E. seer hertelyck recommanderende ende ons thunwaerts seer gunstelyck gebiedende, ende den Almogenden biddende,

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Uw. E. te sparen in gesontheyt. Uyt Antwerpen, den Ven Octobris 1590.

Uw. E. dienstwillige vrienden,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

LXXVII.

Het Magistraat aan den Hoog-Baljuw van het land van Waas.

Herinnering van den brief van 27 September 1590 (1).

Le Magistrat au Grand-Bailli du pays de Waas.

Rappel de la lettre du 27 Septembre 1590 (1).

Edelen, Eerweerdigen, Wysen ende seer Voorsienigen Heere mynen Heere van Wissenkercke, Riddere, Hooch-Bailliu vanden lande van Waes, etc.

EDELE, EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,

Alzoo wy onlancx geleden Uw. E. hebben geschreven ter saken vanden prys vande granen ende van het onderscheydt vande merct alhier ende inden lande van Waes, volgende het afscheydt dwelck Uwe E. met onse Gedeputeerde lestmael hadden aengegaan, ende mitsdien wy op ons schryven geen antwoordt en hebben gehadt, soo is ons vriendelyck bidden ten eynde Uwe E. gelieve ons tadverteren vande gelegentheyt deser saken ende te adviseren op het afdoen van het ongelt aldaer opgestelt, ten eynde tzelve alhier niet en worde getrocken in consequentie ende onse gemeynte mits het rysen vanden prys vande granen en worde beswaert, ende tot onderhout van onse goede correspondentie ende gebuersaemheyt, gelyck wy dienaengaende in geenen gebreke en sullen syn. Ons hiermede seer gebiedende inde goede gratie van Uw. E. ende den Almogenden biddende,

---

(1) Zie blz. 423.

Edele, etc. Uyt Antwerpen, den X^en Octobris 1590.

Uw. E. goetwillige vrienden,

Borgermeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen.

LXXVIII.

Het Magistraat aan den Graaf van Mansfelt.	**Le Magistrat au Comte de Mansfelt.**
Het verontschuldigt zich de gevraagde 15 wagens niet te zullen kunnen leveren.	Il s'excuse de ce que les 15 chariots demandés ne pourront être fournis.

A Son Excellence.

Monseigneur,

Pour servir de responce aux lettres de Vostre Excellence du huictième de ce mois touchant les quinze chariots avec leur attellage que icelle nous commande de tenir prests pour le service de Sa Majesté, avons bien désiré advertir à Vostre Excellence que Son Altesse, à son partement vers France, nous ayant faict semblable commandement de seize chariots, ne nous a esté aulcunement possible de furnir plus de huict, auquel nombre n'eussions sceu parvenir si, par cas fortuit, n'eussent esté icy quelques chariots voituriers du quartier d'Haynault et de Lille, lesquels avons loué à grands frais, estans encores présentement en France au service de Sa Majesté, oultre ce que, par tous debvoirs qu'avons rendu, les charretiers n'ont receu payemaict que de deux sepmaines des deux mois qu'ils ont esté en service. Ce néantmoins, ne fauldrons de faire toute diligence possible par lettres et aultres voyes en ce cas acoustumées aux villages de nostre quartier, combien que nous doubtons grandement que ne seront recouvrables, pour le dégast du plat pays et retraicte des paysans. Supplians très humblement que ce cas advenant, Vostre Excellence nous veuille tenir pour excusez, comme ceux à la bonne volunté desquels il ne tient d'obéir à ses commandemens, mais aux moyens et impossibilité, baisans

très humblement les mains à icelle, et prians au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

De maintenir Vostre Excellence en prospérité et vie longue. D'Anvers, ce XIIIe d'Octobre 1590.

De Vostre Excellence

Très humbles serviteurs, etc.

LXXIX.

Het Magistraat aan denzelfde.

Het verzoekt hem aan den Ontvanger der licenten in het kwartier van Antwerpen te bevelen het lichten der belasting op de granen uit Holland voortkomstig te staken.

Le Magistrat au même.

Il le prie d'ordonner au Receveur des licentes au quartier d'Anvers de suspendre la levée de la taxe sur les grains provenant de la Hollande.

A Son Excellence.

Remonstrent très humblement les Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers comme par les placcarts de Sa Majesté par cy-devant publiez toutes sortes des grains ont esté exempts des gabelles, tolieux et aultres charges quelconques, ce néantmoings Gonçalo Gomez, Recepveur des licentes au quartier d'Anvers, a commencé à lever et faire payer ung pour cent de la valeur de tous grains qu'on transporte par-deça d'Hollande ou aultres provinces non réconciliées, par ordonnance qu'il en dict avoir de Vostre Excellence. Et combien que ceste charge d'un pour cent semble estre de petite considération, si est-ce toutesfois qu'il faict à craindre que cela ne soit cause que le transport en viène à cesser et que par conséquent le pris des grains se rehaussera de beaucoup ; d'aultant plus que les remonstrans sont advertyz que desjà plusieurs navires chargées de bonne quantité vers ceste ville sont arrestées pour cest effect, dont la dite ville se resent grandement, tant à cause de l'apparente chèreté de grains qu'en redonderoit, comme par le peu de commerce qu'en y a qui viendroit à cesser, oultre ce que les provisions de grains qu'elle doibt attendre ne viendront d'ailleurs que des dites provinces, par le dégast du plat pays et de la Campigne. Et comme incontinent après ceste nouvelle charge le pris de toutes espèces de grain est renchéry notablement, et entr'aultres

des avoines dont les gens de cheval pourront avoir de besoing, supplient partant très humblement qu'il plaise à Vostre Excellence ordonner au dit Gonçalo Gomez qu'il ait à surceoir la dite levée d'un pour cent sur les grains amenez de Hollande par-deça et qu'il s'en déporte entièrement, tant à cause de ce que dessus, comme aussy en vigueur des placcards de Sa Majesté, laquelle a concédé immunité de charges quelzconques à toutes espèces de grains, comme chose unique en ce temps de guerre qu'on doibve advantager et affranchir. Quoy faisant etc.

LXXX.

Het Magistraat aan denzelfde.

Herhaald vertoog over den garnizoensdienst in de Scheldeschansen en de gevraagde 15 wagens.

Le Magistrat au même.

Nouvelle requête concernant le service de garnison dans les forts de l'Escaut ainsi que les 15 chariots demandés.

A Son Excellence.

Remonstrent très humblement les Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers comme par ordonnance de Vostre Excellence ils ont faict entrer en garnison aux forts sur la rivière, du costé de Brabant, troix compaignies des bourgeois changeans de troix à troix jours, dont le tour a esté faict que toutes les compaignies de la ville y ont esté. Et voyant la grande incommodité de ceste charge, pour estre la pluspart gens de mestier qui pendant ceste garnison n'ont moyen de gaigner la vie à femmes et enfans, les plainctes desquels sont si grandes et importunes, que les suppliants ne les peuvent plus induire à y retourner derechef, comme aussy selon les lettres de Vostre Excellence on leur avoit promis que ce ne seroit que pour bien peu de jours, oultre la difficulté de la saison de l'hyver qui approche et le danger évident, si l'ennemy se présentoit, tant du service de Sa Majesté que des dicages qui en dépendent, ayans cousté oultre les six cent mil florins, pour n'estre les bourgeois acoustumez à défendre semblables places, ni gagez ni sermentez ; considéré aussy que les suppliants n'ont le moyen de continuer les fraiz de quarante-cincq florins qu'ils donnent en subside à chascune des dites compaignies. Supplient partant très humblement que Vostre Excellence soit servie d'ordonner quelques compaignies de

gens de guerre pour la garnison des dits forts et descharge des bourgeois.

Ensemble donner ordre aux munitions de vivres pour les dits forts, voyant que les commis déclairent n'avoir moyen de les livrer, comme de faict ils ne livrent dadvantage.

D'aultre part, comme Vostre Excellence a commandé aux suppliants de tenir prests quinze chariots avec leur attelage, et veu que Son Altesse, à son partement vers France, a faict semblable commandement de seize chariots, auquel nombre ils n'ont sceu parvenir, nonobstant tout debvoir possible, n'ayans sceu furnir que huict chariots, et ce par cas fortuict que certains chariots voituriers du quartier d'Haynault et de Lille se trouvoyent en Anvers, lesquels les suppliants ont loué à dix florins par jour, qui ont courru près de troix mois, sans leur avoir payé que deux sepmaines, à cause que les villages du quartier, qui doibvent contribuer à ces fraiz, ne furnissent rien de leur quote, estans les dits huict chariots encores présentement en France au service de Sa Majesté à la charge des suppliants ; considéré aussy qu'ils n'ont le moyen à y furnir et qu'ils ne souloyent du passé estre chargez de semblables fraiz ; supplient partant très humblement que Vostre Excellence soit servie de tenir les suppliants pour excusez, si nonobstant tout debvoir qu'ils feront, tant par lettres aux villages de leur quartier que par aultres voyes en ce cas accoustumées, ils ne parviennent à l'effect du commendement de Vostre Excellence et de leur bonne volunté. Quoy faisant etc.

LXXXI.

Het Magistraat aan denzelfde.

Het bericht hem dat de Engelsche Karthuizers, die in het huis hunner Natie hunnen intrek niet kunnen nemen, zich in het St.-Juliaansgasthuis gevestigd hebben.

Le Magistrat au même.

Il lui notifie que les Chartreux anglais, qui n'ont pu être logés dans la maison de leur Nation, se sont fixés dans l'hospice St.-Julien.

A Son Excellence.

MONSEIGNEUR,

Ayans receu celles de Vostre Excellence en date deuxième d'Octobre, afin qu'eussions à accommoder les pères Chartreux de la Nation angloise que Sa Majesté entretient par-deça,

et ce en la maison de la dite Nation en ceste ville, avons bien désiré servir de responce à Vostre Excellence que pour l'advancement de la saincte religion catholique et pour le bon exemple que pouvons attendre d'une congrégation si saincte, nous les vouldrions veoir très voluntiers accommodez, mais ainsi que la dite maison est chargée de diverses rentes jusques à la somme d'unze cents florins par an et pour iceux est affectée à plusieurs rentiers particuliers, lesquels, en cas de faulte du payement de leurs eschéances (estans de troix à quatre ans et dadvantage,) peuvent à toute heure procéder à éviction de leur dite hypotèque, il n'est de nostre pouvoir de disposer aulcunement de ceste maison en préjudice des dits rentiers hypothécaires, auxquels ne pouvons empescher la voye ordinaire du droict d'éviction, lequel leur estant acquis, ils pourront louer ou vendre la dite maison, leur hypothèque, auquel cas les pères y logez en auroyent à sortir avec leur grande incommodité ; oultre ce que ceste ville, tandis qu'elle est en possession de la dite maison, est aussy obligée de payer aux dits rentiers les arriérages de leurs rentes. A cause de quoy, sous très humble correction, semble plus convenable que, pour descharger la ville, la dite maison fût vendue ou louée par les rentiers, considéré que nous sommes plus que surchargez d'ailleurs d'aultres grandes debtes et rentes, et despourveuz de moyens pour y furnir, comme nous tenons Vostre Excellence en partie assez informée. Ce néantmoins, ne fauldrons d'adviser s'il y a quelque aultre commodité pour loger les dits pères, leur ayant offert aulcunes places et entr'aultres l'hospital de S.-Julien, où les pères Capuccins ont esté logez quelque temps à leur advènement en ceste ville. Et d'aultant que ceste place a semblé aux pères Chartreux assez petite, leur avons proposé et promis que tiendrons voluntiers la bonne main s'ils sçauront induire les Seigneurs Fouqures (1) ou aultres particuliers de les accommoder en leurs maisons. Qui sera l'endroict qu'après avoir très humblement baisé les mains de Vostre Excellence, prions au Tout-Puissant,

Monseigneur,

De conserver Vostre Excellence en santé, prospérité et vie longue. D'Anvers, ce pénultième d'Octobre 1590.

---

(1) Fugger *alias* Focker.

De Vostre Excellence

Très humbles et très obéissans serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

LXXXII.

Het Magistraat aan den Kolonel Mondragon.

Het roept zijne bemiddeling in om de herstellingskosten der schans van Ordam van de belasting aan de stad tijdens hare overgave opgelegd te mogen afrekenen.

Le Magistrat au Colonel Mondragon.

Il invoque son intervention afin que les frais des réparations faites au fort d'Ordam soient décomptés de la contribution imposée à la ville lors de sa reddition.

A Monseigneur

Monsieur le Colonel de Mondragon, du Conseil de guerre de Sa Majesté et Chastelain de la citadelle d'Anvers, etc.

Monseigneur,

Comme Vostre Seigneurie se peut souvenir que pour les réparations nécessaires du fort d'Ordam, nous avons donné ordre à icelles avec ferme espoir que ces despends nous seroyent passez en compte en déduction de ce que nous debvons par reste de la réconciliation de ceste ville, et d'aultant que partie des dits despends nous est royée en noz comptes, nous supplions très humblement que plaise à Vostre Seigneurie nous faire la faveur et tenir la bonne main celle part qu'il conviendra afin que les dits despends nous puissent estre passez aux dits comptes, comme n'estans les dits forts à nostre charge et que n'avons donne ordre aux dites réparations qu'avec promesse qu'on nous a faict que nous seroyent passez en compte, ce que par recommandation de Vostre Seigneurie nous espérons ne sera refusé, à laquelle après avoir très humblement baisé les mains avec offre de noz humbles services, prions au Tout-Puissant,

Monseigneur,

De maintenir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce VIIe de Décembre 1590.

De Vostre Seigneurie humbles serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

LXXXIII.

Het Magistraat aan denzelfde.	Le Magistrat au même.
Brief over dezelfde zaak.	Lettre concernant la même affaire.

A Monsieur

Monsieur le Colonnel de Mondragon, du Conseil de guerre de Sa Majesté et Chastelain de la citadelle d'Anvers, etc,

Monsieur,

Comme le Capitaine Salmir nous importune journellement pour avoir faict les réparations des forts d'Ordam et aultres, disant icelles estre très nécessaires, à quoy n'avons donné ordre jusques à présent, tant par faulte de moyens comme aussy pour n'estre semblables despends à la charge de ceste ville, oultre ce que Messieurs des Finances ont faict difficulté de passer en compte les réparations précédentes, comme avons faict entendre à Vostre Seigneurie devant son partement par Monsieur le Bourgmaistre vander Dilft et le Pensionaire d'Ayala, auxquels icelle a esté servie de respondre qu'elle en escripveroit à Son Excellence, afin d'avoir ordonnance que les réparations desjà faictes et celles qui sont encores à faire fussent passées en déduction de la reste des quatre cent mille florins de la réconciliation de ceste ville. Et puisque Vostre Seigneurie se trouve à présent par delà, la prions très affectueusement qu'il luy plaise d'en parler à Son Altesse ou au Secrétaire Cosmo, afin que suivant ce que dessus la dite ordonnance puisse estre dressée, avec commandement exprès que toutes les dites réparations faictes et à faire pour ceste fois nous soyent passées sans difficulté, en quoy Vostre Seigneurie nous fera beaucoup de faveur et nous obligera grandement à son service. En nous recommandans bien humblement à icelle, prions au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

D'avoir Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce VIIe de Décembre 1590.

De Vostre Seigneurie

Très affectionnez serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

LXXXIV.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Het bericht hem dat de muitende bootslieden der vloot de oorlogschepen in de vlieten hebben gebracht.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Il lui notifie que les matelots mutinés de la flotte ont conduit les vaisseaux de guerre dans les canaux.

A Son Altesse.

MONSEIGNEUR,

Comme les maronniers et matelots de l'armée de Sa Majesté en ceste ville sont le jour d'hier mutinez et tellement alberottez, qu'avec grand désordre et insolence ils ont retiré les vaisseaux de guerre hors la rivière aux canals par dedans la ville, nous a semblé convenir d'en advertir Vostre Altesse, et la supplier très humblement qu'icelle soit servie d'y donner ordre, pour destourner les inconvéniens que ceste ville en pourroit recepvoir, d'aultant plus que par la retraicte des bateaux de guerre la rivière n'est affranchie de l'ennemy, nous remettans au surplus aux lettres du Colonnel Mondragon, qui en escript à Vostre Altesse particulièrement. Sur ce baisans très humblement les mains de Vostre Altesse, nous prions au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

De conserver la très illustre personne de Vostre Altesse en félicité et vie longue. D'Anvers, ce IXe de Janvier 1591.

De Vostre Altesse

Très humbles et très obéissans serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

LXXXV.

Het Magistraat aan den Stadspensionaris Philips d'Ayala.

Bericht over de muiterij der bemanning der vloot. — Aandeel der parochie Vorselaer in de legerwagens.

Le Magistrat au Pensionnaire de la ville Philippe d'Ayala.

Avis relatif à la mutinerie de l'équipage de la flotte. — Quote-part de la paroisse de Vorselaer dans les chariots de guerre.

Pensionario d'Ayala.

Eerweerdige, Wyse ende seer Voorsienige,

Wy schryven den ingeslotenen aen Zyne Hoocheyt, derselver adverterende dat de bootsgesellen vande *armaede* van Syne Majesteyt op gisteren syn gemutineert, hebbende met grooter insolentien ende gewelt de sluytboomen vande vlieten opgebroken ende de schepen inde riviere liggende inde vlieten gesteken, weygerende voortaen den dienst ende wachte op hunne schepen te houden voor zy en hebben betalinge. Ende alzoe Uwer Eer. genoch bekent is hoe grootelyck deser stadt daerane is gelegen, als wesende de riviere sonder wachte van schepen van orloghe, waerdore den vyant hem soude mogen vervoorderen om eenighe aenslagen te doene, sal Uwe Eer. gelieven deselve brieven aen Zyne Hoocheyt te presenteren ende voorts remonstreren daer ende alzoo tzelve behooren sal, ten eynde hierinne mach worden versien ende dese stadt van voorder inconvenienten behoedt. Ten anderen, sal Uwe Eer. verstaen uyt de copye vande missive myns Heeren des Marcgraven aengaende de recommandatie die is doende mynen Heere den Grave van Aremberch voorde prochie van Vorsselaer, int betaelen van hunne quote totte legerwagens, welcken aengaende wy hebben goetgevonden dat Uw. Eer. Syne Excellencie gelieve te verthoonen dat alsoo wy seer geerne deselve daerinne souden gelieven, nochtans wel willen gebeden hebben ons daeraf te houden voor geexcuseert, ten eynde tzelve niet en worde getrocken in consequentie, tot grooten achterdeele van dese stadt, derwelcker andersints sonder de betalinge vande dorpen vanden quartiere niet mogelyck en is doncosten vanden voors. legerwagens te vervallen, gelyck Uw. Eer.

daeraf volcomelyck is geinformeert ; oock geconsidereert dat wy door recommandatie van Syne voors. Excellencie twee andere dorpen hebben verschoont, sulcx dat by indien wy diergelycke recommandatie achtervolgen, de sake geschapen soude zyn dat de quote byde dorpen vanden quartiere infructueux soude comen te vallen, gemerct geene vande voors. prochien en is die alsulcke recommandatie niet en soude weten te wege brengen. Alle dwelck sal Uw. Eer. Zyne Excellencie remonstreren, neffens gebiedenisse van onsen gewilligen dienst in alle andere saken. Wy sullen op morgen overseynden ons advys op het stuck van de wynen, gemerct wy op heden Breeden-Raedt zyn houdende. Uw. Eer. voorts deser stadts saken seer ernstelyck recommanderende ende ons tuwaerts seer gebiedende, bidden den Almogenden,

Eerweerdige, Wyse ende Voorsienige,

Uw. Eer. te sparen in gesontheyt. Uyt Antwerpen, den Xen Januarii 1591.

Uw. Eer. goetgunstige,

Borgermeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen.

LXXXVI.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Het zendt hem een vertoog van het Schippersambacht over het plunderen door den vijand van twee schuiten uit Mechelen.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Il lui envoie une requête du métier des bateliers relative au pillage par l'ennemi de deux bateaux venant de Malines.

A Son Altesse.

Monseigneur,

Nous ayans les Doyens et Supposts du mestier des Maronniers en ceste ville représenté par leur requeste que la sepmaine passée l'ennemy s'est advancé par deux diverses fois d'envahir et saccager deux bateaux venans de Malines par-deçà, lesquels dangers ont tellement intimidé les dits suppliants qu'ils ont conclu par ensemble de ne faire plus

aulcun voyage d'icy à Malines en ces quartiers ni d'illec vers ceste ville, jusques à tant qu'il soit pourveu à l'asseurance du passage, nous avons trouvé convenir d'en advertir Vostre Altesse très humblement par cestes, avec la dite requeste cy-enclose, afin qu'icelle soit servie de donner tel ordre à l'affranchissement de ceste rivière, comme pour le service de Sa Majesté et le bien du pays et de ceste ville trouvera convenir, attendu qu'en la présente extrême décadence et cessation du trafic ne nous reste que ce peu de navigation par dedans le pays. Et sur ce baisons très humblement les mains de Vostre Altesse et prions au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

De conserver la très illustre personne de Vostre Altesse en prospérité, sante et vie longue. D'Anvers, ce XXIe de Janvier 1591.

De Vostre Altesse

Très humbles et très obéissans serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

LXXXVII.

Het Magistraat aan den Geheimen Raad.

Bericht rakende den uitverkoop in 't klein der Rijnsche wijnen aan veertien stuivers den pot.

Le Magistrat au Conseil Privé.

Avis concernant la vente en détail des vins du Rhin à quatorze patars le pot.

A Messeigneurs

Messeigneurs les Président et aultres Seigneurs du Conseil Privé de Sa Majesté, etc.

MESSEIGNEURS,

Pour servir de responce à celles de Voz Seigneuries du pénultième de Décembre, par lesquelles nous ordonnent de leur adviser des raisons qui nous ont meu de permettre la vente des vins de Rhin à quatorze patars le pot, oultre le

taux ordonné de quarante et quatre florins l'ame tant à vendre par pièces qu'à débit, plaira à icelles entendre qu'avons prins regard, en premier lieu, qu'estant permis par l'ordonnance aux marchands de vin de Rhin le vendans par pièces en gros, de vendre l'ame à raison de quarante et quatre florins, à quoy adjoustant les droicts d'assises et imposts revenans à dix-huict florins douze patars (qui est deux florins et douze patars plus qu'à Bruxelles,) il n'estoit possible aux taverniers les ayans achapté des dits grossiers à ce pris de vendre le pot à douze patars et demy, considéré qu'en achapt et charges il leur revient à couster aultant ; à cause de quoy leur avions permis de le vendre à quatorze patars, tant pour leur gaing, lacaige et desboursement de leur agent comptant aux assises, comme aussy qu'il est notoir de n'estre possible de vendre le vin à débit au mesme pris comme par ames ou pièces, mesmes aussy que par ordonnance de ceste ville le tavernier ne peult vendre plus grande quantité à un coup que d'une ame, et les grossiers ne peuvent vendre par le menu, soit par pot ou ames, que par *tonlast* ou *voeders* entiers sans rompre ou séparer ; qui sont en effect les raisons qui nous ont meu de mettre le taux à quatorze patars. Et comme sommes informés qu'en aultres villes voisines l'ordonnance n'est encores mise à exécution, qui seroit cause que ceste ville se despourvoyeroit grandement des vins de Rhin, nous supplions Voz Seigneuries très humblement que l'ordonnance sur le faict des dits vins puisse estre générale par forme de placard pour observer égalité du pris par tout le pays. Et ne servant ceste à aultre fin que pour nous recommander très humblement ès bonnes grâces de Voz Seigneuries, nous prions au Tout-Puissant,

MESSEIGNEURS,

D'avoir et maintenir Voz Seigneuries en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XIIe de Janvier 1591.

De Voz Seigneuries

Très humbles serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

LXXXVIII.

Het Magistraat aan den Gecommitteerde der Finantiën van Hingene.

Het geeft uitleggingen over eene som van 42,000 guldens door eenige Antwerpsche burgers aan de vier Leden van het land van Vlaanderen geleend.

Le Magistrat au Commis des Finances van Hingene.

Il donne des explications sur une somme de 42,000 florins prêtée par quelques bourgeois d'Anvers aux quatre Membres du pays de Flandre.

Eerweerdigen, Edelen, Wysen ende seer Voorsienigen Heere mynen Heere van Hinghene, Commis vande Finantien van Zyne Majesteyt etc. nu ter tyt tot Gendt.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,

Wy hebben gesien tgene Uw. E. geschreven heeft aen mynen Heeren de Borgermeestere gedateert den sessentwintichsten Decembris lestleden, deselve seer bedanckende vande goede gedenckenisse van deser stadts saken, ende om dienvolgende Uw. E. te onderrichten vande gelegentheyt ende nature vande schult ter sommen van XLII^{m} gulden, soo bevinden wy deselve deser stadt niet aen te gaen, maer diverse particuliere borgeren ende ingesetenen, die vande penninghen by hen ten versuecke vande stadt verschoten daeruyt moeten worden gerembourseert, ende daeromme der stadt daervan geene vrye dispositie te competeren ; maer alsoo wy desniettegenstaende, om Uw. E. in alles te believen, de voors. borgeren inde voors. schult geinteresseert voor ons hebben ontboden, zoo hebben wy deselve diverse saken ende persuasien voorgehouden ende ten lesten sooverre gebracht dat zy hun hebben laten induceren ende tevreden souden zyn Uw. E. te accommoderen, indien deselve mette vier Leden slandts van Vlaenderen sooverre conste behandelen, dat de voors. geinteresseerde mochten geraken tot afrekeninge ende liquidatie vande voors. schult ende verloopen derselver, ende daervore gecrygen eenich contentement, ten minsten van behoorlycke constitutie van renten tot laste vande voors. vier Leden ; in welcken gevalle sylieden souden willecoren Uw. E. inde voors. schult ende liquidatie te laten parti-

ciperen de somme van XIIm guldens byde selve versocht. Ten anderen, alsoo tot kennisse vande voors. geinteresseerde is gecomen dat Zyne Majesteyt ende sekeren Hippolito Pennone, als aenbrenger opde voors. schult, eenich recht souden pretenderen, onder tdecxsel van eenich saisissement daerop gedaen den eenentwintichsten Junii anno vyventachtentich, zoo souden de voors. geinteresseerde Uw. E. wel gebeden willen hebben dat deselve soude gelieven de goede hant aen te houden ten eynde tvoors. beletsel mochte worden afgeweirt, waerinne, naer ons duncken, onder correctie, egeene swaricheyt en can gevallen, zoo uytdien dat Jan van Hove, op wiens name tvoors. saisissement is gedaen, van opden XXen Maii 1585 (ende alsoo voorden XXIen Junii, date vanden voors. saisissemente,) zyne reconciliatie van Syne Hoocheyt heeft geimpetreert gehadt, als dat byden vyfden artikel vande reconciliatie deser stadt alle saisissementen ende confiscatien van goeden, actien ende crediten onsen borgeren ende ingesetenen competerende, daeraf by Syne Majesteyt, gelyck in desen, niet en ware gedisponeert, expresselyck zyn geannulleert ende geextingueert, sonder dat daertoe eenige main-levée van noode is, ende hoewel dobligatie vande voors. schult is luydende opden name van Hans Puyts, soo is nochtans warachtich dat deselve hem noyt in al oft in deele en heeft aengegaen, maer altyt gecompeteert de voors. onse borgeren ende ingesetenen die de penningen hebben gefurneert, gelyck opentlyck blyct by tverclaren des voors. Puyts by hem gedaen ende bekent voor Borgermeesteren ende Schepenen deser stadt den XXIIIIen Novembris 1579. Midts allen denwelcken wy verhopen dat Uwe E. genochsaem vanden oorspronck ende gelegentheyt deser saken sal wesen geinformeert, deselve biddende haer gelieve daerinne het beste te doen, ten eynde de voors. geinteresseerde tot liquidatie ende versekerheyt mogen geraken, dwelck ons seer aengenaem zyn sal, bereet wesende alle tselve tegens Uwe E. met onsen goetwilligen dienst ende alle vrientschap te bekennen, ons in de goede gratie vande selve seer hertelyck gebiedende ende den Almogenden biddende,

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,

Uwe E. te sparen in gesontheyt. Uyt Antwerpen, den XII[en] Februarii 1591.

Uw. E. dienstwillige vrienden,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN

LXXXIX.

Het Magistraat aan den Schout van Antwerpen tSeraerts.

Het bericht hem dat de Markies van Baden (1) bij zijne aankomst ter stede, zijnen intrek in het klein Oostersch huis kan nemen.

Le Magistrat à l'Ecoutète d'Anvers tSeraerts.

Il lui fait savoir que le Marquis de Bade (1) pourra, à son arrivée en ville, s'installer dans la petite maison Hanséatique.

Edele, Eerweerdige, Wyse ende seer Voorsienige Heere mynen Heere tSeraerts, Schoutet der stadt van Antwerpen ende Marcgrave des landts van Rhyen.

EDELE, EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,

Alzoo wy het schryven van Uw. E. vanden vyfden deser hebben ontfangen ende volgende tselve geadviseert op dinhoudt van dien, ende ordre gestelt om mynen Heere den Marquis van Baden te logeren voor eenige dagen die Syne Excellencie binnen deser stadt van meyninge is te comen, soo is dat wy voor het bequaemste logis hebben gevonden het cleyn Oostershuys, dwelck wy sullen doen houden ten dienste van Syne voors. Excellencie, die wy geerne gesien hadden dat in het groot Oostershuys ware geaccommodeert geweest, maer hebben hun die vande voors. Natie, om der consequentie wille, geexcuseert, gelyck hun sulcx noyt en is opgeleet geweest. Ende mitsdien tvoors. cleyn Oostershuys niet gemeubleert en is, sal van noode

(1) Eduard-Fortunatus, Markies van Baden, die in huwelijk trad met Maria van der Eycken, dochter van Joos en van Barbara de Mol. Op 1 September 1596 was hij in St.-Andrieskerk te Antwerpen de peter van Gaspar-Fortunatus Jonghelinck, later Abt van Peuffenthal, der orde van Cisteaux, en zoon van Gaspar Jonghelinck, Waradijn der Antwerpsche Munt. De meter was Francisca van der Jeucht, echtgenoote van den vermaarden beeldhouwer Jacob Jonghelinck.

wesen dat Syne Excellencie yemanden afveerdige om daerinne te versien, gemerct Uwe E. de gelegentheyt deser stadt genoch kennelyck is, hopende dat door de bequaemheyt vanden selven huyse ende oock van diverse andere commoditeyten ende gerief van dien quartiere Syne Excellencie dienaengaende sal hebben goet contentement. Ende desen niet dienende tot anderen eynde dan mits ons seer gunstelyck aen Uw. E. gebiedende, bidden den Almogenden,

Edele, Eerweerdige, etc. Die decimo secundo Martii 1591,

Uw. E. dienstwillige vrienden,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

XC.

Het Magistraat aan den Bevelhebber van het garnisoen van Lier.	Le Magistrat au Commandant de la garnison de Lierre.
Het waarschuwt denzelven tegen de ondernemingen van den vijand.	Il le met en garde contre les entreprises de l'ennemi.

A Monsieur

Monsieur le Capitaine Fourdin, Commandant aux gens de guerre tenans garnison en la ville de Lière.

MONSIEUR LE CAPITAINE,

Comme certain advertissement nous a esté faict que l'ennemy est en aguet pour dresser quelque entreprinse, faisant des apprests à celle fin, nous a semblé convenir de vous en advertir par cestes, afin que puissiez mettre ordre que les desseins de l'ennemy soyent traversez par bonne garde, comme nous vouldrions, que si vous entendiez quelque chose, estre advertyz semblablement, en quoy nous ferez chose agréable. Et si entendons plus de particularité, ne fauldrons de vous en faire part. N'allant ceste à aultre effect que nous recommandans bien affectueusement en voz bonnes grâces, prions au Tout-Puissant,

MONSIEUR LE CAPITAINE,

Vous avoir en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce IIIIe d'April 1591.

Voz bien affectionnez amys,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

XCI.

Het Magistraat aan den Kanselier en den Raad van Brabant.	Le Magistrat au Chancelier et au Conseil de Brabant.
Advijs over de vrijstelling der wacht door den pachter van den landtol van Brabant voor zijne dienaars gevraagd.	Avis sur l'exemption de la garde demandée pour ses agents par le fermier du tonlieu de Brabant.

Cancellario et Consilio Brabantiæ.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Wy hebben ontfangen de beslotene brieven Ons Genadichs Heeren des Conincx neffens de requeste van wegen Adriaen de Groote, als pachter vanden grooten ouden ende nieuwen lantthol van Brabant, welcken achtervolgende ons geinformeert hebbende opde gelegentheyt vander saken ende versueck vanden suppliant, ende alzoo wy verstaen dat de brieven van Zyne Majesteyt byden supplianten vercregen worden gepresumeert subrepticelyck ende obrepticelyck ende ons oock ongehoort geimpeteert te zyn, mitsdien de voorsaten des suppliants, de voors. tollen in pachten gehouden hebbende, den vrydom voorde agenten ende dienaers vande selve pachters niet en hebben gehadt noch genoten, emmers niet inder vuegen gelyck den suppliant tselve is pretenderende ; gemerct oock den suppliant het getal van zyne pretense dienaren ende agenten soude mogen begrooten tzynder belieften ende dexemptie, zoo van wachten als andere lasten daeraf dependerende, soo wyt ende breet ende tot alsulcken grooten getal van persoonen totter wacht bequaem wesende extenderen, dat hetselve een merckelyck prejudicie

ende verminderinge van tgetal vande Supposten onder de wycken ende vendelen resorterende is medebrengende, boven de quade consequentie ten respecte van diverse andere persoonen op andere tollen, licenten ende dyergelycke collectatien sittende, die daerdore deselve exemptie pretenderende insgelycx te genieten ongewillich worden ende hunne geburen ongedienstich in tfeyt vande wachte zyn makende, alles tenderende tot vercleyninge vande goede discipline ende tot infractie vande ordonnantien op het stuck vande borgerlycke wachte gestatueert, dewelcke nochtans inde tegenwoordige gelegentheyt des tyts onverbrekelyck behooren onderhouden te worden, tot versekeringe deser stadt ende vanden dienste van Syne Majesteyt ; welcken aengemerct de Natien binnen deser stadt residerende hun oft hunne knechten der voors. wachte hebben onderworpen, nyettegenstaende hunne oude privilegien, soo byde stadt als byde Princen vanden lande hun verleent, omme mits het vertreck van vele borgeren de wachte by dien middel versterct te worden. Ende hoewel tgene des voors. is innegesien, wy goede redenen souden hebben om ons tegens tversueck des suppliants te opponeren, besundere soo in desen questie is van een sake de policye ende borgerlycke wachte rakende, daertoe wy by Syne Hoocheyt immediatelyck zyn gecommitteert ende daervan de welvaert deser stadt is dependerende, nochtans om te bethoonen dat wy den suppliant inde collectatie van synen pachte niet en begeeren te vercorten, maer hem te accommoderen voor soevele doenlyck is, souden tevreden zyn dat syne dienaren ende agenten souden worden verschoont vande dachwachte ende gestaen mette nachtwachte, ten eynde zy inde saken den tolle aengaende mogen vaceren, gelyck alhier wort geobserveert by diverse andere Collecteurs van accysen ende imposten ende andere, oft dat zy yemanden in hunne plaetse sullen mogen substitueren, als geen redene wesende dat de voors. agenten vande pachters van tollen die hun eygen profyt syn doende meer voordeels souden hebben dan andere goede borgeren ende innegesetene deser stadt, daeronder vele schemele ambachtslieden die deur hun dagelycx hantwerck den cost voor huysvrouw ende kinderen moeten winnen zyn resorterende. Dwelck wy seer ernstelyck syn biddende Uw. E. gelieve inne te sien ende dienvolgende te ordonneren soo hun tselve in goede equiteyt sal duncken

te behooren. Ons hiermede thunwaerts seer gebiedende ende den Almogenden biddende,

Eerweerdige, Edele, Wyse ende seer Voorsienige Heeren,

Uw. E. te sparen in gesontheyt. Uyt Antwerpen, den XXen Aprilis 1591.

XCII.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.	Le Magistrat au Duc de Parme.
Bericht over de door den Gouverneur Generaal gevraagde twaalf wagens.	Avis sur les douze chariots demandés par le Gouverneur Général.

A Son Altesse.

Monseigneur,

Ayans receu l'unzième de ce mois celles qu'à Vostre Altesse a pleu nous escripre en date du dernier de Mars, afin qu'eussions à faire tenir prests douze chariots bien attelez, pour estre employez à la première semonce au service de Sa Majesté, et qu'à cest effect eussions à faire la répartition de nostre quartier en la forme acoustumée, nous avons incontinent faict le debvoir par noz lettres aux quartiers de nostre resort suivant la copie cy-joincte, contenant la répartition de la charge à laquelle les avons tauxé. Mais comme nous avons naguères faict preuve des difficultez au recouvrement des chariots pour l'expédition que Vostre Altesse a faict en France, dont les fraiz restent encores à payer en partie à la somme de plus de deux mille florins, comme par le dégast du plat pays survenu depuis, à cause des grandes excursions de l'ennemy, invasion de Turnhout et Westerlo, et aussy par l'altération des soldats espagnols à Herentals et aultres places de nostre resort, attendu aussy que par l'assemblée des gens de guerre que se faict en ces quartiers-cy nous sommes asseurez que la reste des habitans fera la retraicte, comme desjà en partie ils ont faict, nous

doubtons grandement que par ces difficultez ils seront en faulte, de tant plus que nous n'avons moyen de les contraindre à cause des dangers des chemins, combien que nous ne fauldrons de continuer noz debvoirs aultant qu'en nous sera, baisans très humblement les mains de Vostre Altesse et prians au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

De conserver la très illustre personne de Vostre Altesse en santé, prospérité et vie longue. D'Anvers, ce XIIIe de May 1591.

De Vostre Altesse

Très humbles et très obéissans serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

XCIII.

Het Magistraat aan zijne Afgevaardigden te Brussel.

Voorschot van 200 guldens aan den Rentmeester van Mansdael voor de onderhoudskosten van den Provost Generaal en zijn volk uitgereikt. — Toezending der stukken van het geding tegen de inwoners van het land van Arckel.

Le Magistrat à ses Députés à Bruxelles.

Acompte de 200 florins accordé au Trésorier van Mansdael pour les frais d'entretien du Prévôt Général et de ses gens. — Envoi des pièces du procès contre les habitants du pays d'Arckel.

Deputatis Antverpiæ Bruxellam.

EERWEERDE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Wy hebben desen morgen het schryven van Uwe E. ontfangen, daerop geen sunderlinge antwoorde en valt, dan dat wy hebben geordonneert ten eynde den Rentmeester Mansdael, die ons seer was importunerende van deser stadtswegen, worde wtgereyct de somme van twee hondert guldens op minderinge van tgene wy hebben belooft te furneren tot onderhout vanden Provost Generael ende van synen volcke, ende dat by provisie ende totter tyt dat Uwe E.

ons dienaengaende voorder sullen hebben geadverteert vande meyninghe ende intentie van myne Heeren den Staten. Wy seynden hiermede over onse beslotene brieven neffens copye derselver aen myne Heeren vanden Rade van Brabant ter sake byde selve verhaelt, daerane Uwe E. sal gelieven de goede hant te houden ende ons metten eersten overschryven hoe dese sake by myne Heeren aldaer wort genomen ende verstaen, als wesende van alsulcken gewichte, gelyck Uw. E. kennelyck is. Hiermede syn oock gaende de stucken vanden processe communicatoir tegens die vanden lande van Arckele onder Mechelen, neffens dinstructie beworpen byden Pensionaris Schotti ende in Collegio gelesen, om daeruyt de duplique by onsen Rade aldaer gedresseert te worden, dwelck Uwe E. oock sal gelieven te voorderen, opdat wy van dese questie vande wagenen eens mogen ontcommert worden. Ons hiermede gunstelyck thunwarts gebiedende ende den Almogenden biddende,

EERWEERDIGE, etc.

Die vigesimo nono Maii 1591.

XCIV.

Het Magistraat aan den Raad van Brabant.

Aanmatigingen die de Geheimraad Salinas zich veroorlooft in het dagen van personen voor het feit der licenten. — Vervolgingen door hem bevolen tegen Adriaan Hermans, die uit Holland zonder vrijgeleide zou gekomen zijn.

Le Magistrat au Conseil de Brabant.

Prétensions que s'arroge le Conseiller privé Salinas en assignant des bourgeois pour le fait des licentes. — Poursuites ordonnées par lui contre Adrien Hermans, qui serait venu de la Hollande sans passeport.

Consilio Brabantiæ.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Alzoo tot diverse reysen ons clachtelyck aengegeven is geweest, van wegen sekere onse borgeren ende ingesetenen, dat sy nu onlancx geleden personelyck gelaecht ende te rechte zyn betrocken voor mynen Heere Salinas, Raedt Ons

Genadichs Heeren des Conincx in synen Secreten Rade ende gedeputeert over het feyt vande licenten ende tgene daeraf dependeert, sonder dat men aldaer heeft willen letten op eenige exceptien declinatoir by hen geproponeert; dat oock op heden mynen Heere den Schoutet deser stadt ende Marcgrave des lants van Rhyen ons heeft gecommuniceert sekere beslotene brieven aen hem geschreven, gedresseert opden name van Syne Hoocheyt, nochtans byde selve niet onderteeckent, dan alleenelyck geparagrapheert byden voors Raedtsheer Salinas ende onderteeckent byden Secretaris Engien, daerby den voors Heere Schoutet wordt bevolen aldaer hem te fonderen ende zyne aensprake te doen tegen den persoon van Adriaen Hermans, geboren wt Hollandt ende by hem geapprehendeert, uytdien hy alhier gecomen soude syn sonder pasport oft behoorlyck bescheet van Syne Hoocheyt, Soo eest dat wy niet en hebben willen laten alle tselve Uwe E. aen te dienen als wesende een sake, soo ons dunct, van grooten gewichte ende consequentie ende notoirlyck tenderende tot achterdeele ende vercleyninge vande privilegien des lants ende hertochdoms van Brabant ende hooftsteden desselfs, daerover Uw. E. als souveraine rechteren van wegen Syne Majesteyt gestelt syn, ende by consequentie in prejudicie van hunne jurisdictie ende auctoriteyt ende oock van deser stadt, ten eynde byde selve als souveraine rechteren hierinne mach worden versien, tzy by wege van remonstrantie aen Syne Hoocheyt oft andersints by middelen van rechte, soo Uwe E. tot conservatie vande voors. privilegien ende jurisdictien sullen bevinden te behooren, daertoe wy oock, naer ons vermogen, alle addres ende voorderinge geerne sullen doen ende bewysen, ende daerentusschen verwachten het schryven van Uwe E., om daeruyt te verstaen hoe wy dese ende diergelycke saken aengaende ons sullen hebben te reguleren. Ons hiermede thunwaerts seer dienstlyck gebiedende ende den Almogenden biddende, etc. 29 Maii 1591.

XCV.

Het Magistraat aan zijne Afgevaardigden te Brussel.

Het geeft uitleggingen over de zaak van Nicolaas Schepperius en eenen koopman dezer stad, beide op het kasteel in hechtenis gehouden en daarna op het *Steen* gevangen gezet.

Le Magistrat à ses Députés à Bruxelles.

Il donne des explications sur l'affaire de Nicolas Schepperius et d'un marchand de cette ville, tous les deux détenus à la citadelle et ensuite incarcérés au *Steen*.

Deputatis hujus civitatis, Bruxellam.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Wy hebben Uw. E. by ons voorgaende schryven geadverteert tgene alhier is geschiet inden persoon van Niclaes Schepperius, die ten versuecke van Diego Pardo, soo wy verstaen, by mynen Heere den Colonnel Mondragon op het Casteel ontboden zynde, aldaer is geapprehendeert geweest ende in gevanckenisse gehouden sedert den eenentwintichsten dach deser maent. Welcken achtervolgende, alsoo niettegenstaende alle debvoir ende remonstrancie van onsentwegen gedaen, de voors. Schepperius niet en is ontslagen geweest, soo heeft de voors, Diego Pardo requeste aen ons gepresenteert, daerby versueckende ten eynde wy souden deputeren eenige Commissarisen om informatie opde sake te nemen, met intentie dat den gevangenen desniettemin soude blyven in haechten opden voors. casteele; waerop wy hebben doen stellen voor appostille dat de voors. Pardo, suppliant, als genoch te verstaen gevende dat de voors. apprehensie syn faict was ende by synen toedoen gedaen, eerst ende vooral dapprehensie soude afdoen ende alsdan tegens den voors. Schepperius alsulcken conclusie nemen als hy te rade soude bevinden te behooren. Waerdeure de voors. Pardo hem beduchtende dat dese onbehoorlycke apprehensie hem soude mogen worden geimputeert, heeft weten te practiseren, zoo wel is te presumeren, dat mynen Heere den Colonnel doorsake vande apprehensie een ander coleur ende decksel heeft gegeven, te weten dat deselve was gedaen ter saken van seker pasport die hy seght byden voors. Schepperius vercregen te zyn van eenen coopman deser stadt, daermede

den cassier vanden voors. Pardo vertrocken is ; welcken coopman hy oock opt casteel ontboden heeft ende aldaer gevangen doen setten ende houden, seggende dat de kennisse van saken van paspoorten ende tgene des daeraf dependeert Zyne Hoocheyt is aengaende. Alle tzelve aldus geschiet zynde, heeft mynen Heere den Colonnel, beter geinformeert zynde oft andersints bedacht, desen morgen de voors. twee gevangene doen brengen opden *Steen* alhier, omme de kennisse daeraf by ons genomen te worden. Dwelck wy Uw. E. wel hebben willen adverteren, om vande gelegentheyt der saken geinformeert te syn ende tzelve te mogen aengeven daer ende alsoo dat behooren ende te passe comen mach, als wesende een sake van grooten gewichte ende consequentie ende grootelycx rakende de privilegien vanden lande ende deser stadt. Ons hiermede thunwaerts seer gebiedende ende den Almogenden biddende.

EERWEERDIGE, EDELE, etc. Die ultimo Maii 1591.

Uw. E. goetgunstige vrienden ende medebroederen,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

XCVI.

Het Magistraat aan dezelfden.

Het verzoekt hen te zorgen dat er op het vertoog aan den Hertog van Parma over de zaak van Nicolaas Schepperius ingediend een spoedig gevolg kome.

Le Magistrat aux mêmes.

Il les prie de tenir la main à ce que la requête présentée au Duc de Parme sur l'affaire de Nicolas Schepperius ait une prompte solution.

Iisdem.

EDELE, EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Alsoo wy Uw. E. hebben gesonden seker requeste om aen Syne Hoocheyt gepresenteert te worden aengaende het stuck van Niclaes Schepperius, die ten versuecke van Diego Pardo, soo wy verstaen, by mynen Heere den Colonnel Mondragon opt Casteel ontboden synde, aldaer is geappre-

hendeert geweest, Soo eest dat op gisteren den voors. Heer Colonnel denselven gevangenen heeft doen brengen opden *Steen* alhier, met noch eenen anderen, die hy oock ontboden hebbende insgelycx opt Casteel heeft doen apprehenderen ter saken hetselve stuck rakende. Ende alsoo wy raedsaem hebben gevonden den cippier te bevelen ten eynde hy de voors. twee gevangene uyt der gevanckenisse niet en soude laten gaen totter tyt daerop by Syne Hoocheyt oft andersints by rechte sal worden geordonneert, volgende de copye vande voors. insinuatie hiermede gaende, soo sal Uw. E. gelieven aen te houden ten eynde wy opde selve requeste appointement van Zyne Hoocheyt moghen hebben, oft dat andersints byde selve inder saken mach worden versien, als wesende van alsulcken gewichte ende consequentie gelyck Uw. E. kennelyck is. Ons hiermede thunwaerts seer gebiedende ende den Almogenden biddende, etc. 1° Junii 1591.

XCVII.

Het Magistraat aan den Kapitein Salmir.

Het verzoekt antwoord over het niet laten volgen aan de dienaars van den Markgraaf van eenen Antwerpschen poorter in hechtenis gehouden.

Le Magistrat au Capitaine Salmir.

Il le prie de répondre sur le fait de ne pas avoir livré aux officiers du Margrave un bourgeois d'Anvers retenu prisonnier.

A Monsieur

Monsieur le Capitaine Salmir, commandant aux gens de guerre tenans garnison aux forts d'Ordam, St.-Jaques et St.-Philippe, etc.

Monsieur le Capitaine,

Nous vous avons requis, par noz lettres du jour d'hier, de laisser suivre aux Officiers de Monsieur le Marcgrave certain nostre bourgeois nommé Franchois Bernard ou Bernard Franschois, prisonnier celle part, mais ainsi que ne sçavons par quel mesentendu ils ne l'ont amené, nous avons bien voulu faire ceste itérative, vous prians bien affectueusement de nous escripre un mot de response de vostre advis et intention, afin que suivant icelle nous puissons envoyer les dits Officiers pour mener le prisonnier en ceste ville et

le traicter en justice selon droict et équité et suivant les privilèges et coustumes du pays. En quoy nous estimons que ne ferez difficulté, comme aussy Monsieur le Colonnel de Mondragon nous a déclaré, estans prests de vous complaire en chose semblable et nous recommandans bien affectueusement en vostre bonne grâce, prions au Tout-Puissant,

MONSIEUR LE CAPITAINE,

Vous avoir en sa très sainte et digne garde. D'Anvers, ce VIIe de Juing 1591.

Voz bien affectionnez amys,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

XCVIII.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Vertoog over den vrijdom van wijnaccijns door den Keurmeester Jan van Hoboken gevraagd.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Requête relative à l'exemption des accises sur le vin et la cervoise réclamée par le *Keurmeester* Jean van Hoboken.

A Son Altesse.

MONSEIGNEUR,

Nous avons receu les lettres de Vostre Altesse du II d'Apvril passé, par lesquelles icelle nous ordonne qu'ayons à laisser joyr à Jehan de Hoboken des droicts, franchises, exemptions et authorité compétans à son office de Keurmeestere de ceste ville, en conformité de la patente que Sa Majesté luy en a faict despescher. Pour à quoy respondre, sera Vostre Altesse servie d'entendre que jusques à présent n'avons jamais faict aulcune difficulté ou donné aulcun obstacle au dit Hoboque en la jouyssance des affranchissemens, libertez et authorité que luy peuvent aulcunement compéter à cause de son dit office. Bien est vray que nous ayant requis de le vouloir tenir exempt des imposts, assises

et aultres charges qui se lèvent en ceste ville sur le vin et cervoise, n'avons trouvé sa demande fondée, à cause qu'ayant ceste ville acquiz par achapt et ainsy à tiltre onéreux des Ducqs de Brabant, prédécesseurs de Sa Majesté, le droict des assises de ceste ville, avecq authorité et libre disposition pour l'augmenter et amoindrir selon l'exigence du temps, comme ilz trouveroyent convenir, sans réserve d'aulcuns Officiers du Roy, mesmes qu'on trouve qu'en l'an 1553, quand l'assise du vin fut donné en ferme, qu'ès conditions et articles arrestées avecq intervention et adveu de très haulte mémoire la Royne d'Hongrie, alors Régente de ces pays, nul officier ou ministre du Roy a esté tenu exempt ou affranchi des dits assises, saulf l'Escoutette de ceste ville, Marcgrave du pays de Rhyen, il semble, soubz humble correction de Vostre Altesse, que le dit Hoboken n'a raison ny fundament pour y prétendre ou se douloir, de tant plus qu'il n'apparoistra jamais que de mémoire d'hommes aulcun *Ceurmeestere* ou aultre ayant déservy le dit estat aye joy des dites exemptions, comme aussy la patente de Sa Majesté n'en faict aulcune mention ou luy donne ceste prérogative, et veu que les charges de ceste ville sont très grandes et le revenu petit, consistant principallement au droict des dites assises sur le vin et cervoise, affecté aux povres rentiers, supplions très humblement Vostre Altesse qu'il luy plaise prendre ceste nostre remonstrance de bonne part et ne permettre que ceste ville soit tenue s'eslargir davantage en l'exemption des dites assises, prétendues par le dit Hoboken, de ce qu'elle n'a faict du passé. Sur quoy baisant très humblement les mains de Vostre Altesse, prions le Créateur,

MONSEIGNEUR,

Luy concéder en santé, heureuse, longue vie, avecq accroissement de gloire. D'Anvers, ce Xe de Juing 1591.

XCIX.

Het Magistraat aan denzelfde.

Het roept zijne hulp in tegen den vijand die tot aan de stadspoorten de tuinen en velden komt verwoesten.

Le Magistrat au même.

Il invoque son secours contre l'ennemi, qui vient ravager les jardins et les champs jusqu'aux portes de la ville.

A Son Altesse.

MONSEIGNEUR,

Nous recepvons de jour en jour si grandes plainctes des foulles, oultrages et desgasts que l'ennemy faict en ce quartier-cy, jusques aux portes de ceste ville, que nous ne sçavons plus que respondre aux povres gens ni móins y donner aultre ordre que nous addresser à Vostre Altesse et la supplier très humblement de vouloir adviser aux remèdes nécessaires, comme pour le service de Dieu et de Sa Majesté icelle trouvera convenir. Car oultre les excursions et ravages ordinaires que l'ennemy faict au plat pays et en noz environs, il s'advance à ruiner les jardinages et fruicts de terre devans noz portes, ayant sommé les povres gens par billets et affiches cy-yoinctes, oultre diverses violences et forces qu'entendons estre commises ès personnes de femmes et filles, et aultres crimes abominables, suppliants que Vostre Altesse soit servie d'y pouveoir et au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

De maintenir Vostre Altesse en prospérité et vie longue, baisans les mains très humblement à icelle. D'Anvers, ce XVIIe de Juing 1591. Etc.

C.

Het Magistraat aan de Staten van Brabant.

Het verzoekt goedkeuring der leening van 100,000 £ arthois door Gregorio del Plano tot herstelling van den Cauwensteinschen dijk aangegaan en door de belasting der 3 stuivers op de bieren gewaarborgd.

Le Magistrat aux États de Brabant.

Il les prie d'approuver l'emprunt de 100,000 £ arthois contracté par Gregorio del Plano pour la réparation de la digue de Cauwenstein et pour lequel l'impôt de 3 patars sur les bierres a été donné en gage.

Aen myne Heeren

Mynheeren die Gedeputeerde vande Staten van Brabant.

EERWEERDIGE, etc.

Alsoo Gregorio del Plano, Superintendent vande dykagien, ons heeft comen verthoonen den staet ende gesteltenisse vande dykagien van Couwesteyn ende dat hy, om denselven te cunnen volmaken, anders geenen middel en hadde noch en wiste dan de penningen te procederen vanden octroye verleent opde continuatie vande imposten van drye stuyvers gestelt opde bieren over Brabant, by welcken hy is geauthoriseert, by interventie ende met advyse van Uwe E. ende Ed., daerop te lichten de somme van hondert ende vyventwintich duysent guldens, ende dat hy dienvolgende in train was om met sommige borgeren ende ingesetenen deser stadt aen te gaen eene negociatie (hun obligerende tot hunne versekerheyt de voors. middelen van drye stuyvers,) ter sommen toe van 100,000 £ Arthois, te weten de 75,000 £ daeraf in clare penningen, met interest van thien ten honderden opt jaer, alle drye maenden af te rekenen, ende de resterende XXV^{m} £ inde Heeren Staten rentbrieven ende verloopen van dyen ofte deuchdelycke schulden in behoorlycken tyt verleden, dat oock Zyne Hoocheyt dese negociatie alreede goetgevonden hadde ende geaggreert, blyckende byde acte van aggreatie daeraf zynde, die den voors. Superintendent ons heeft getoont, met oock seker acte van interpretatie van Syne voors. Hoocheyt op het voors. ottroy, ende dat hoewel hy Uw. E. ende Ed. hadde

aensocht dat sy de voors. negociatie inder manieren voors. byde Hoocheyt geaggreert ook souden willen goetvinden ende lauderen, deselve nochtans daerinne swaricheyt waren makende, heeft ons oversulcx gebeden ende versocht dat gemerct hy tegenwoordelycken veel volcx int werck was hebbende, soo het saysoen van dycken nu voorhanden is, ende dat hem onmogelyck was tzelve werck te connen continueren sonder provisie van prompte penningen, by faulte vande welcke de arbeyders hem souden ontloopen ende, eens vertrocken synde, naderhant niet en souden te becomen syn, overmidts den aenstaenden oogst, waerdeur het werck ende cost daerom gedaen in peryckel soude zyn verloren te blyven, tot grooten verdriete, onsprekelycke schade ende achterdeele van dese stadt ende den geheelen lande van Brabant, wesende van sulcken importantie als eenenyegelicken bekent is, daervan dependeert de conservatie vande riviere vande Schelde, hebben niet connen onderlaten Uw. E. dese te schryven, ten eynde deselve gelieve, hun conformerende met de aggreatie van Syne Hoocheyt, de voors. negociatie opden voet als voors. is te approberen ende te lauderen, want soo die by Uwe E. nyet en wort absolutelyck geaggreert, en sal niemant vande cooplieden daerop willen handelen ende al verloren moeyte wesen, dwelck dient verhoet, ten ware nochtans Uwe E. andere prompter ende bequamer middelen oft eenige voordeeliger partye wisten aen te gaen dan die byden voors. Superintendent worden voortsgekeert, daertoe wy ons souden remitteren, behoudelyck dat niet en causere dilay ofte retardement vande wercken (die op haren tyt dienen gemaect te worden,) ende geen wtstel en cunnen verdragen. Hiermede, etc.

Eerw. etc. 18 Junii 1591.

CI.

Het Magistraat aan den Voorzitter van den Geheimen Raad.	**Le Magistrat au Président du Conseil Privé.**
Toezending van het vertoog op 17 Juni 1591 aan den Hertog van Parma gericht (1).	Envoi de la requête adressée le 17 Juin 1591 au Duc de Parme (1).

A Monseigneur

Monsieur de Pamele, Chevalier, Président du Conseil Privé de Sa Majesté.

Monseigneur,

Nous avons escript la présente enclose à Son Altesse, la supplians de pourveoir aux foulles et ravages mentionnez en la lettre ; en absence de laquelle avons advisé de l'addresser à Vostre Seigneurie et la prier très humblement de tenir la bonne main afin qu'il y soit mis aulcun ordre comme pour le service de Dieu et de Sa Majesté icelle trouvera convenir. En nous recommandons très humblement en ses bonnes grâces et prians au Tout-Puissant,

Monseigneur,

De conserver Vostre Seigneurie en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XVIIIe de Juing 1591.

De Vostre Seigneurie

Très humbles serviteurs,

Bourgmaistres, etc.

---

(1) Zie blz. 454.

CII.

Het Magistraat aan den Voorzitter der Rekenkamer.

Het beklaagt zich over de aanmatiging die de Keurmeester Jan van Hoboken zich door het afzetten der bijzondere Keurmeesters veroorlooft.

Le Magistrat au Président de la Chambre des comptes.

Il se plaint des prétentions du *Keurmeester* Jean van Hoboken, qui se permet de déposer les *Keurmeesters* particuliers.

Eer., Edelen, etc. mynen Heere Veusels,
President vande Rekencamere, etc.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Alzoe wy Uw. E. wel indachtich houden van tgene van deser stadtswegen derselver laestmael is verthoont geweest aengaende de collatie vande particuliere Keurmeesters gestelt over den harinck, hoy, calck ende steen ende dyergelycke waren dependerende vande ambachten deser stadt, die Jan Faes, alsdoen ter tyt Keurmeester van Zyne Majesteyt, was pretenderende, onder tdecxsel van seker artikel van synder instructien, waertegens wy Uw. E. mondelinghe verscheyden redenen hebben aengedient ter contrarien, ende want Uwe E. heeft gelieft den voors. Jan Faes te ordonneren ten eynde hy hem des soude verdragen tot dat onse remonstrantie, die wy daertegens by geschrifte souden overgeven, gesien, andere resolutie dienaengaende soude zyn genomen, welcken al niettegenstaende Meester Jan van Hoboken tvoors. officie van ceurmeesterschap naermaels vercregen hebbende van Zyne Hoocheyt, de voors. particuliere keurmeesterschappen hem niet alleene en is aentreckende, maer deporterende ende afsettende die van deser stadtswegen deselve hadden bedient voor het aencomen des voors. Hoboken tot het voors. officie, notoirlyck sonder eenich fundament, midts dat in allen gevalle het voors. artikel vander instructien, al mocht hetselve tegen onse privilegien eenichsins valideren (des wy meynen neen,) alleenelyck soude zyn te verstaen inden cas alswanneer de voors. officien byder doot oft andersints wettelyck souden comen te vaceren, ende niet omme te deporteren degene die deselve van eertyden hebben bedient ende alnoch syn bedienende, Soo eest dat wy Uw.

E. seer vriendelyck bidden, in conformiteyt van het bevel byde selve aenden voors. Faes gedaen, de goede hant gelieve aen te houden, ten eynde wy goede ende favorable resolutie mochten crygen op onse requeste tot dien eynde tegens het voortstel des voors. Hoboken inden Rade van Brabant gepresenteert, ende totten dien dat Uw. E. gelieven metten eersten te adviseren op onse voors. remonstrantie, die wy over eenige maenden geleden derselver hebben overgegeven, ende die haer gelieft heeft te stellen in handen van mynen Heere den Fiscael, opdat alsulcke ende dyergelycke confusien ende misverstanden voortaen mogen worden verhuedt. Ende waerinne wy Uw. E. met onsen dienst sullen cunnen believen, sal ons deselve altyt bereet ende gewillich vinden, ons thaerwaerts seer hertelyck biedende ende den Almogenden biddende,

Eer. etc. Die XXVI Junii 1591.

CIII.

Het Magistraat aan den Kanselier en den Raad van Brabant.

Geding tegen de weduwe van Jan Cabo, Rentmeester der Domeinen, over de wedergave van penningen voortkomende van het recht van den korenlepel van Z. M. — Aanmatigingen van den Keurmeester Jan van Hoboken.

Le Magistrat au Chancelier et au Conseil de Brabant.

Procès contre la veuve de Jean Cabo, Receveur des Domaines, relatif à la restitution des deniers provenant du droit dit *korenlepel* de S. M. — Prétentions du *Keurmeester* Jean van Hoboken.

Cancellario et Consilio Brabantiæ.

Eerweerdige, Edele, Wyse ende seer Voorsienige Heeren,

Alsoo van deser stadtswegen voor Uw. E. is hangende ongedecideert ende in state van wysen seker proces tegens de weduwe wylen Jan Cabo, eertyts Rentmeester vande Domeynen van Syne Majesteyt int quartier deser stadt, daerby deselve weduwe is eysschende restitutie van seker penningen

die van deser stadtswegen durende de voorgaende regeringe genoten souden syn geweest ter saken van het recht vanden corenlepele van Syne Majesteyt, daeraf inde rekeninge vanden voors. haren man sekere appostillen van souffrance alnoch souden syn opengebleven, waertegens van onsentwegen diverse pregnante ende peremptoire redenen inden processe zyn geallegeert, waeromme wy ter saken van dien niet en behooren aengesproken te worden. Ende want deser stadt aende decisie vande voors. sake grootelycx is gelegen, zoo hebben wy Uw. E. wel willen bidden ten eynde hun gelieve de goede expeditie vande selve sake te houden voor gerecommandeert. Ten anderen, alsoo van onsentwegen aen Uw. E. gepresenteert sal worden sekere requeste tenderende ten eynde dat Meester Jan van Hoboken, Ceurmeestere van Syne Majesteyt alhier, geordonneert soude worden hem te verdragen van sekere pretense instellingen ende veranderinge van particuliere Officieren, daeraf dese stadt ende Magistraet derselver altyt de collatie heeft gehadt, sonder dat Zyne Majesteyt oft haere Officiers hen des hebben aengedragen, gelyck wy tselve breeder hebben gededuceert by onse remonstrancie met seker stucken daertoe dienende overgegeven, ende nu ter tyt syn berustende onder mynen Heere den Fiscael van desen Hove, soo is insgelycx ons hertelyck bidden ende begeeren Uw. E. gelieve op onse voors. requeste favorable resolutie te nemen ende, des noot wesende, op dinhouden derselver taenhooren den voors. Heere Fiscael, die wy meynen vande selve sake volcomelyck geinformeert te zyn, opdat alle confusie van officien ende misverstandt mach worden geweert. Sooverre wy Uw. E. met eenigen dienst cunnen believen, sullen daertoe ons altyt bereet vinden. Dat kenne den Almogenden, die wy bidden,

Eerweerdige, etc.

Ons thunwaerts seer hertelyck gebiedende. Die XXVII Junii 1591. Etc.

CIV.

Het Magistraat aan den Advocaat Fiscaal van Brabant.

Het beveelt hem het geding aan tegen de weduwe van Jan Cabo en de zaak van den Keurmeester Jan van Hoboken (1).

Le Magistrat à l'Avocat Fiscal du Brabant.

Il lui recommande le procès contre la veuve de Jean Cabo et l'affaire du *Keurmeester* Jean van Hoboken (1).

Advocato Fiscali.

Eerweerdige, Wyse ende seer Voorsienige Heere,

Alsoo wy aen myne Heeren vanden Rade zyn schryvende ende Hunne E. recommanderende de goede expeditie vande sake die dese stadt heeft aldaer hangende ongedecideert ende in state van wysen tegen de weduwe van Jan Cabo, ende ten anderen oock requeste van onsentwegen is gepresenteert aengaende de collatie van officien resorterende onder den Opperceurmeester, die Meester Jan van Hoboken pretendeert hem te competeren, hoewel wy by onse remonstrantie ende stucken daerop dienende, onder Uw. E. berustende, contrarie van dien hebben gededuceert, soo is ons vriendelyck bidden ten eynde Uwe E. deselve sake ende expeditie derselver gelieve te houden in goede ende favorable recommandatie, ende zooverre wy Uw. E. met eenigen dienst cunnen believen, sal ons deselve daertoe altyt bereet vinden. Ons hiermede thaerwaerts seer gebiedende ende den Almogenden biddende,

Eerweerdige, Wyse ende seer Voorsienige Heere,

Uw. E. te sparen in gesontheyt. Uyt Antwerpen, den XXVII[en] Junii 1591.

---

(1) Zie blz. 458 en 459.

CV.

Het Magistraat aan den Hoog-Baljuw van het land van Waas.

Het deelt hem een schrijven mede der Admiraliteit van Zeeland rakende het aanhouden van schepen en bootsvolk nabij het Saeftingergat.

Le Magistrat au Grand-Bailli du pays de Waas.

Il lui transmet une dépêche de l'Amirauté de la Zélande concernant la saisie mise sur des navires et leur équipage au Saeftingergat.

Edelen, Eerweerdigen, Wysen ende seer Voorsienigen Heere mynen Heere van Wissenkercke, Riddere, Hooch-Bailliu vanden lande van Waes, etc.

EDELE, EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,

Alzoo wy hebben ontfangen seker schryven vande Admiraliteyt van Zeelandt, daeraf wy de copye Uw. E. hiermede overseynden, ter saken van sekere schepen ende persoonen byden volcke van orloge daerover Uwe E. is commanderende aengehaelt ontrent het Saeftingerghat, soo hebben wy tzelve Uw. E. wel willen adverteren als buyten onsen quartiere geschiet zynde, derselver biddende ons te laten weten de gelegentheyt der saken hoe deselve mach geschiet zyn, ende daerinne sulcx te willen doen ende handelen, ten eynde onse cooplieden ende schippers ter oorsaken van dien niet en comen te vallen in eenich ongemack oft schade, opdat de traficque ter wederzyden geopent, daeraf de eenige welvaert ende conservatie deser stadt is dependerende, mach blyven in haren cours gecontinueert. Ons hiermede aen Uwe E. zeer gebiedende ende den Almogenden biddende,

EDELE, EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEERE,

Uwe E. te sparen in gesontheyt. Uyt Antwerpen, den Ven Julii 1591.

Uw. E. goetgunstige vrienden,

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

CVI.

Het Magistraat aan de Admiraliteit van Zeeland.

Het bericht dat haar in voorgaanden brief gemeld schrijven wien het aangaat is overgemaakt.

Le Magistrat à l'Amirauté de la Zélande.

Il l'informe de la transmission à qui de droit de sa dépêche mentionnée dans la lettre précédente.

Eerweerdigen, Edelen, Wyse ende seer Voorsienige Heeren myne Heeren de Gecommitteerde Raden ter admiraliteyt in Zeelandt.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Wy hebben ontfangen het schryven van Uw. E. vanden negenentwintichsten Junii lestleden, daerby deselve ons adverteren van tgene soude geschiet zyn ontrent het Saeftingergat inde schepen ende persoonen in hunne brieven breeder verhaelt. Welcken achtervolgende, gemerct tzelve soude gebeurt syn buyten onsen districte ende quartiere, hebben wy geschreven ende afgeveirdicht aende gene die inde selve plaetsen ende den volcke van orloge aldaer garnisoen houdende zyn commanderende, omme vande sake ende gelegentheyt derselver volcommelyck geinformeert te worden ; waeraf antwoordt ende bescheet hebbende, sullen wy Uw. E. voorder adviseren, opdat de onderlinghe traficque ter wederzyden geopent mach blyven in haren cours gecontinueert, zoo deselve tot noch toe is geweest. Hiermede,

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Uw. E. den Almogenden bevelende. Uyt Antwerpen, den V^en Julii 1591.

Die al Uw. E.

BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

CVII.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Het bericht hem dat de vijand de kerk van Hoboken overrompeld en den pastor aldaar heeft ontvoerd.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Il lui notifie que l'ennemi ayant envahi l'église de Hoboken, y a enlevé le curé.

A Son Altesse.

MONSEIGNEUR,

Nous estant faict rapport que l'ennemy, oultre les excursions, foulles et desgasts ordinaires, qu'il faict au plat pays, s'advance encores journellement aux environs de ceste ville à toute aultre énormité et abomination. Ayant Dimenche dernier envahy l'église du village de Hoboke au temps du service divin et saisy la personne du curé consécrant (1), après plusieurs sortes d'impiété et scandales, ont foullé aux pieds le Sainct-Sacrament, et depuis emmené le dit curé prisonnier. Nous a semblé estre de nostre debvoir d'en advertir Vostre Altesse et la supplier très humblement d'estre servie y donner tel ordre comme pour le service de Dieu et de Sa Majesté trouvera convenir. N'allant cestes à aultre effect, la finirons en baisant très humblement les mains de Vostre Altesse et prians au Tout-Puissant,

MONSEIGNEUR,

De conserver la très illustre personne de Vostre Altesse en prospérité et vie longue. D'Anvers, ce XXVIIe d'Aougst 1591.

De Vostre Altesse

Très humbles et très obéissans serviteurs,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

(1) Simon de Vos. Zie over dezen aanval *Hoboken*, door P.-D. KUYL, blz. 120.

CVIII.

Het Magistraat aan den Raad en den Kanselier van Brabant.	**Le Magistrat au Conseil et au Chancelier de Brabant.**
Het geeft zijn advies over het vertoog door Nicolaas de Brabander, gevangene, tot den Raad gericht.	Il donne son avis sur la requête adressée au Conseil par Nicolas de Brabander, prisonnier.

Cancellario et Consilio Brabantiæ.

Eerweerdige, Edele, Wyse ende seer Voorsienige Heeren,

Wy hebben ontfangen de beslotene brieven Ons Genadichs Heeren des Conincx, neffens de requeste ende aengehechte stucken van wegen Nicolaes de Brabander aen Uwe E. gepresenteert, ende omme deselve achtervolgende dinhout vande voors. brieven tadverteren vande gelegentheyt vander saken, sal deselve gelieven te verstaen dat alsoo den suppliant tot diverse reysen heeft gerebelleert ende hem strytbaer gemaect tegen dexecutien van justicien die tsynen laste werden gedaen, hy eyndelyck, naer voorgaende informatie, by mynen Heere den Schouteth deser stadt is geapprehendeert, die oock tegen den suppliant conclusie heeft genomen, ende is inder saken sooverre geprocedeert, dat, naer antwoorde des suppliants, partyen van hunne feyten zyn gewesen ten thoone, die nu zyn staende in terminis probatoriis. Ende belangende onsen advise, gemerct den suppliant is versueckende abolitie van feyten die hy by zyne requeste niet en is bekennende, oock dat eenenyegelyck notoir ende ons genoch kennelyck is dat hy te meer reysen de voors. rebellie tegen de justitie heeft gedaen, sulcx dat men hem met een kerre heeft moeten vueren naer den *Gevangenensteen* alhier, des wy ons zyn gedragende totter informatien die wy verstaen by mynen Heere den Schouteth Uwe E. overgesonden te zyn, ende dat geen sake meer en dient gevoordert dan het respect vande justicie te hanthouden in hare auctoriteyt ende weerdicheyt, soo dunct ons, onder correctie, dat mits de iteratie vanden voors. misbruycke, den suppliant inde versochte abolitie behoort verclaert te worden niet ontfanck-

baer, maer dat naer volcomen instructie vanden processe sal recht gedaen worden zoo wy tot conservatie van het respect ende authoriteyt der justitien, tzy by correctie, anderen ten exemple, oft andersints sullen bevinden te behooren ; stellende niettemin alle tzelve ter discretien van Uwe E. ende ons thunwarts seer gebiedende ende den Almogenden biddende,

EERWEERDIGE, etc.

Die septimo Septembris 1591.

CIX.

Het Magistraat aan de stad Keulen.

Het geeft uitleggingen over het beslag op een voeder wijn gelegd, alsook over den verkoop van wijn aan eenen hoogeren dan den door het Hof en het Magistraat vastgestelden prijs.

Le Magistrat à la ville de Cologne.

Il donne des explications sur la saisie mise sur un foudre de vin, ainsi que sur la vente de vins à un prix supérieur à celui fixé par la Cour et le Magistrat.

Eerweerdige, Edele, Wyse ende seer Voorsienige Heeren mynen Heeren Borgermeesteren ende Raedt der Heyliger-Rycxstadt Colen.

EDELE, EERWEERDIGE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Wy hebben ontfangen het schryven van Uw. E. belangende tgene van wegen Jan Broich (1), van Bon, deselve is aengegeven, zoo ter saken van een voeder wyns byden Schouteth alhier gearresteert alsoock van wynen by Hans Fyens, synen factoor, binnen deser stadt vercocht boven den prys byden Hove ende by ons gestatueert, daervoor de de voors. Fyens soude hebben betaelt de somme van twee hondert ponden Vlems, ende om Uwe E. vande gelegentheyt deser saken te onderrichten, sal deselve gelieven te verstaen dat alsoo ter saken vander ritzinge (2) van het voors. stuck wyns questie ende geschil was geresen, de voors. Hans

(1) Volgens eene akte in het *Certificatieboeck* van 1591, fol. 208 v°, te vinden, was Jan Broech een koopman wonende te Keulen.

(2) *Ritsing*, van *ritsen*. den inhoud van een vat door een merk aangeven. In bovengemelde akte van 1591 wordt gesproken van de *Coelsche ritsinghe*.

Fyens noch nyemant van synentwegen en heeft de sake in rechte gepresenteert, maer heeft metten Officier aengegaen seker accordt ende is met hem dyenaengaende overcomen, gelyck hy insgelycx heeft gedaen inde andere sake vande vercochte wynen boven den prys daerop gestelt, naerdyen de voors. sake voor ons in rechte was hangende ende daerinne zooverre was geprocedeert dat seker vonnisse was gewesen opde versochte provisie, maer aleer de voors. sake getermineert is geweest ten principalen, heeft den voors. Fyens insgelycx getransigeert soo hem dat heeft goetgedocht, sulcx dat hy in deen noch in dander sake hem over ons niet en can beclagen, die egeen partyen en cunnen recht administreren dan die tzelve by ordinarise wegen van rechte syn versueckende ende de sake totten definitiven toe vervolgende. Ende belangende de voors. compositie metten Schoutet byden voors. Fyens aengegaen, is een feyt ons niet rakende, maer wel den voors. Heer Schoutet. Dwelck wy Uw. E. wel hebben willen adverteren, ten eynde deselve niet en meynen dat wy in gebreke zyn geweest de vryheden ende privilegien vande Hensche steden te onderhouden, gelyck wy oock gereet zyn met Uwe E. te foveren alle goede vrientschap ende correspondentie, ons thunwaerts seer hertelyck gebiedende ende den Almogenden biddende,

Eerweerdige, Edele, Wyse ende seer Voorsienige Heeren,

Uw. E. te sparen in gesontheyt. Uýt Antwerpen, den VII^en Septembris 1591.

Uw. E. goetwillige vrienden,

Borgermeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen.

CX.

Het Magistraat aan den Hoog-Baljuw der stad en van het land van Dendermonde.

Aanbeveling voor de twee vendels Antwerpsche poorters tot versterking van het garnizoen van Dendermonde gezonden.

Le Magistrat au Grand-Bailli de la ville et pays de Termonde.

Recommandation pour les deux compagnies de bourgeois envoyés à Termonde pour y renforcer la garnison.

A Monsieur

Monsieur de Rubencourt (Ribaucourt), Grand-Bailly de la ville et pays de Tenremonde, etc.

MONSIEUR,

Ayans eu icy les nouvelles de l'entreprinse de l'ennemy sur le pays de Waes au quartier de Hulst, nous a ardonné l'Altesse du Prince de Parme, qui se trouve à présent icy, et aussy Monsieur le Colonnel de Mondragon, d'envoyer deux compaignies de noz bourgeois pour renforcement de la garde de la ville de Tenremonde, comme nous les envoyons présentement soubs conduicte de leurs Capitaines et d'un Sergent-major de ceste ville, porteur de cestes ; à quel effect nous les avons bien voulu accompagner de ce mot, afin qu'il vous plaise leur faire tel traictement comme mérite le service de Sa Majesté et du pays, auquel ils s'employent tant voluntairement, et les accommoder de logis et entretièniment, pour si peu de jours qu'ils y auront à séjourner et jusques à ce qu'aultre ordre y soit mis, que nous ne doubtons sera de bien brief pour l'importance de l'affaire. Et s'il y a en quoy nous vous pouvons semblablement complaire, nous trouverez tousjours prests d'aussy bon cœur, comme nous recommandans bien affectueusement en voz bonnes grâces, prions au Tout-Puissant,

MONSIEUR,

Vous avoir en sa très saincte et digne garde. D'Anvers, ce XXe de Septembre 1591.

Voz bien affectionnez amys à vous complaire,

BOURGMAISTRES, ESCHEVINS ET CONSEIL DE LA VILLE D'ANVERS.

CXI.

Het Magistraat aan den Kolonel Mondragon.

Het verzoekt hem aan die van den oorlogsboot bij Temsche liggende te bevelen het lichten eener belasting van 6 stuivers op elken zak graan te staken.

Le Magistrat au Colonel Mondragon.

Il le prie d'ordonner à ceux du bateau de guerre qui stationne près de Tamise qu'ils aient à cesser la levée d'une imposition de 6 patars sur chaque sac de grain.

A Monseigneur

Monsieur le Colonnel de Mondragon, du Conseil de guerre de Sa Majesté et Gouverneur de la citadelle d'Anvers, etc.

Monseigneur,

Ayans entendu que ceux du batteau de guerre qui se tient en la rivière prez de Tamise s'advancent à prendre six patarts de chasque sacq de grain qu'on amène par-deçà, avons bien voulu prier Vostre Seigneurie par cestes afin qu'icelle soit servie de donner ordre que cela ne se face plus, comme chose desraisonnable et que nous feroit icy renchérir le grain de beaucoup, à quoy est très nécessaire en la présente saison que soit pourveu bien sérieusement, attendu qu'avons desjà faict preuve que ceste nouvelle charge est cause de rehaulsement du pris. Et n'allant ceste à aultre effect, prions au Tout-Puissant,

Monseigneur,

D'impartir à Vostre Seigneurie ses sainctes grâces, nous recommandans très affectueusement aux siennes. D'Anvers, ce XXVIIe de Septembre 1591.

De Vostre Seigneurie

Très affectionnez amys pour la servir,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

CXII.

Het Magistraat aan den Hertog van Parma.

Het verzoekt hem middelen te lichten tot bekostiging der herstelling der schans te Burcht en versterking van die op het Vlaamsch Hoofd.

Le Magistrat au Duc de Parme.

Il le prie de bien vouloir lever les voies et moyens requis pour la restauration du fort de Burcht et le renforcement de celui de la Tête-de-Flandre.

A Son Altesse.

Monseigneur,

Nous avons receu celle de Vostre Altesse du vingt-cincquième de ce mois, nous ordonnant de donner toute assistence au redressement du fort qui souloit estre à Borcht et fortification de celluy de la Teste-de-Flandres. Pour à quoy obéir, il ne tiendra à aulcun debvoir qui nous sera possible selon l'affection qu'avons tousjours eu à l'advancement du service de Sa Majesté. Mais comme les fraiz et despends extraordinaires, que nous avons faict et faisons journellement, tant aux vivres pour les gens de guerre qui passent en ce quartier qu'aultres charges diverses auxquelles ne pouvons continuer pour l'estat présent de ceste ville, nous supplions très humblement Vostre Altesse afin que plaise à icelle d'ordonner tels moyens que pour la dite fortification trouvera nécessaires, voyant que selon le project de l'ingéniaire Corcorano il y fauldra bonne somme, comme plus amplement Vostre Altesse sera servie d'entendre du dit Corcorano et de noz Députez porteurs de cestes, et nous tenir pour excusez si maintenant noz moyens ne correspondent au bon désir qu'avons d'exposer tout nostre pouvoir pour obéir à ses commandemens. Ce sçait le Tout-Puissant, auquel prions,

Monseigneur,

De conserver Vostre Altesse en santé, prospérité et vie longue, baisans très humblement les mains à icelle. D'Anvers, ce XXVIIIe de Septembre 1591.

De Vostre Altesse

Très humbles et très obéissans serviteurs,

Bourgmaistres, Eschevins et Conseil de la ville d'Anvers.

CXIII.

Het Magistraat aan de Staten van Brabant.

Ter gelegenheid van het verzoek aan den Hertog van Parma te doen over de verlenging van zijn verblijf alhier ten lande, en vooraleer hunne meening hierover te uiten, verlangen de wethoudres mededeeling van het gevoelen der Prelaten en Edelen over deze zaak.

Le Magistrat aux États de Brabant.

A l'occasion de la prière à adresser au Duc de Parme concernant le prolongement de son séjour dans le pays et avant de donner leur avis, les édiles désirent avoir communication de l'opinion des Prélats et des Nobles sur cette affaire.

Ordinibus vel eorum Deputatis, ut videtur.

Eerweerdige, Edele, Wyse ende seer Voorsienige Heeren,

Wy hebben ontfangen de missive van wegen Uwe E. aen ons geschreven den XXIIIIen dach van September lestleden, byde welcke, wt diversche redenen inde voors. missive int lange verhaelt, deselve Uw. E. op ons zyn begeerende dat wy hun souden deelachtich maken van onsen advise ende goetduncken op tgene by sommige van Uw. E. alreede genouch schynt goetgevonden te zyne, nopende het aensoeck te doen aen Syne Hoocheyt ten eynde haer soude gelieven alhier te blyven om te beter te verhueden ende te wederstaen de invasien ende aenslagen vande vyanden. Welcken aengaende, hoewel wy ons genoch laten voorstaen dat de presentie van Zyne Hoocheyt, wesende Gouverneur-Generael vanden lande, metten volcke van orloghe van Zyne Majesteyt totter defensie ende beschermenisse vande provincien van herwaertsovere nyet dan nut ende voordeelich en can wesen, soo wy nochtans, naer ouder maniere van doene, niet gewoon en zyn eenich advys te geven op saken opde vergaderinge vande Heeren Staten voorvallende, dan naerdyen wy communicatie gehadt hebben vande opinien vande Heeren Prelaten ende Edelen representerende de twee eerste Staten, soo souden wy wel willen in dese sake volgen den ouden voet ende maniere van doene. Oversulcx, soowanneer Uwe E. sal gelieven hun opinie ons over te seynden, en sullen niet laten, deselve gesien hebbende, ons advise te maken ende by onse Gedeputeerde Uwe E. daeraf openinge doen opde vergaderinge aldaer. Middelertyt souden wy wel willen onderricht zyn wat steden oft provincien Zyne Hoocheyt

aensocht hebben van hier niet te willen vertrecken, hoe tselve genomen ende wat antwoorde zy daerop vercregen hebben. Ende niet dienende dese tot anderen eynde, bidden den Almogenden,

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE ENDE SEER VOORSIENIGE HEEREN,

Dat hy Uw. Eer. ende Ed. wilt gesparen in langdurige gesontheyt, ons totte selve gedienstelyck gebiedende. Wt Antwerpen, desen III^en dach van October XV^cXCI.

Die al Uw. Eer. ende Ed. dienstwillige vrienden,

DE BORGERMEESTEREN, SCHEPENEN ENDE RAEDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

(Wordt voortgezet.)

EINDE VAN HET XVIe DEEL. — FIN DU XVIe VOLUME.

